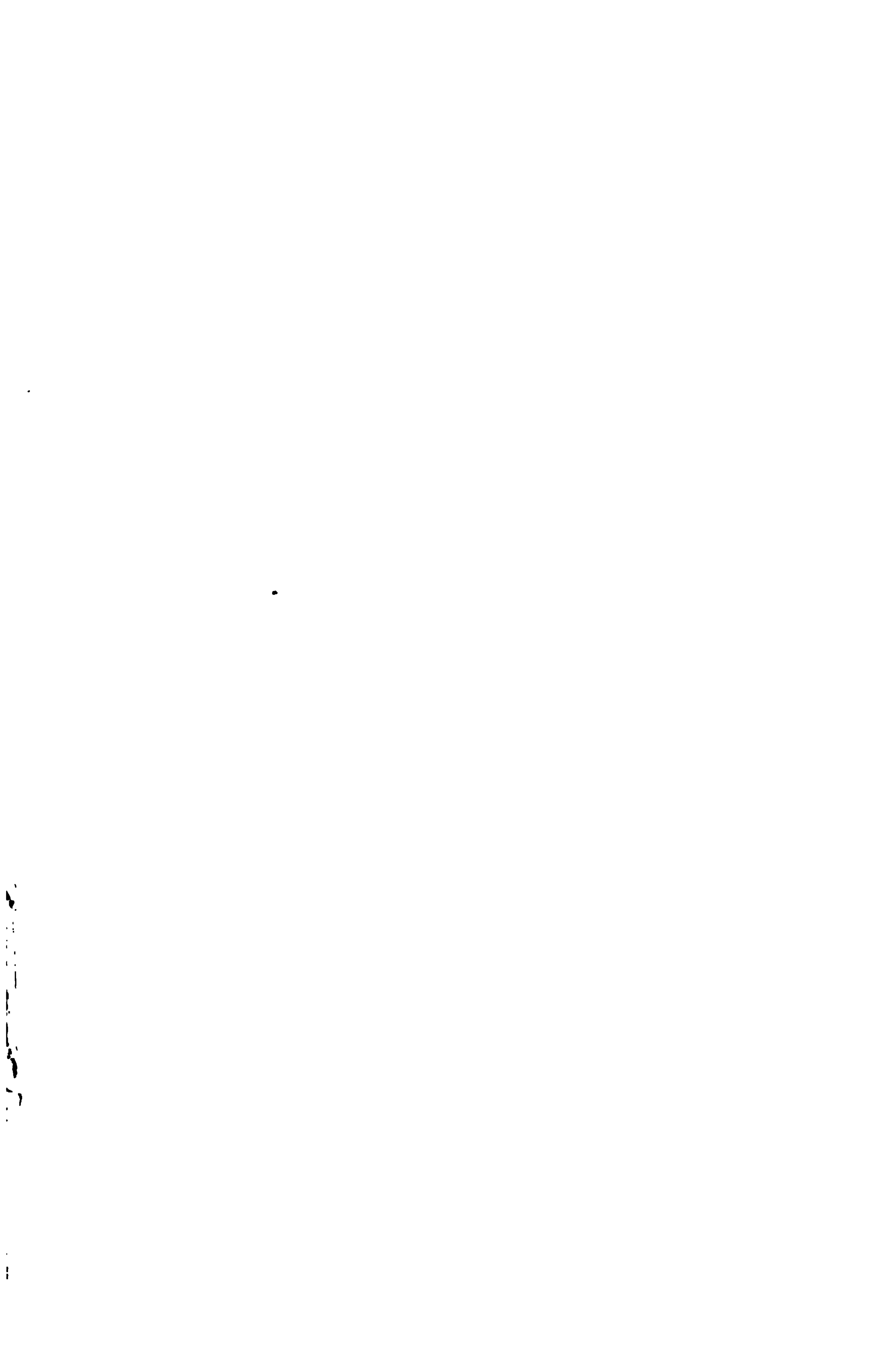
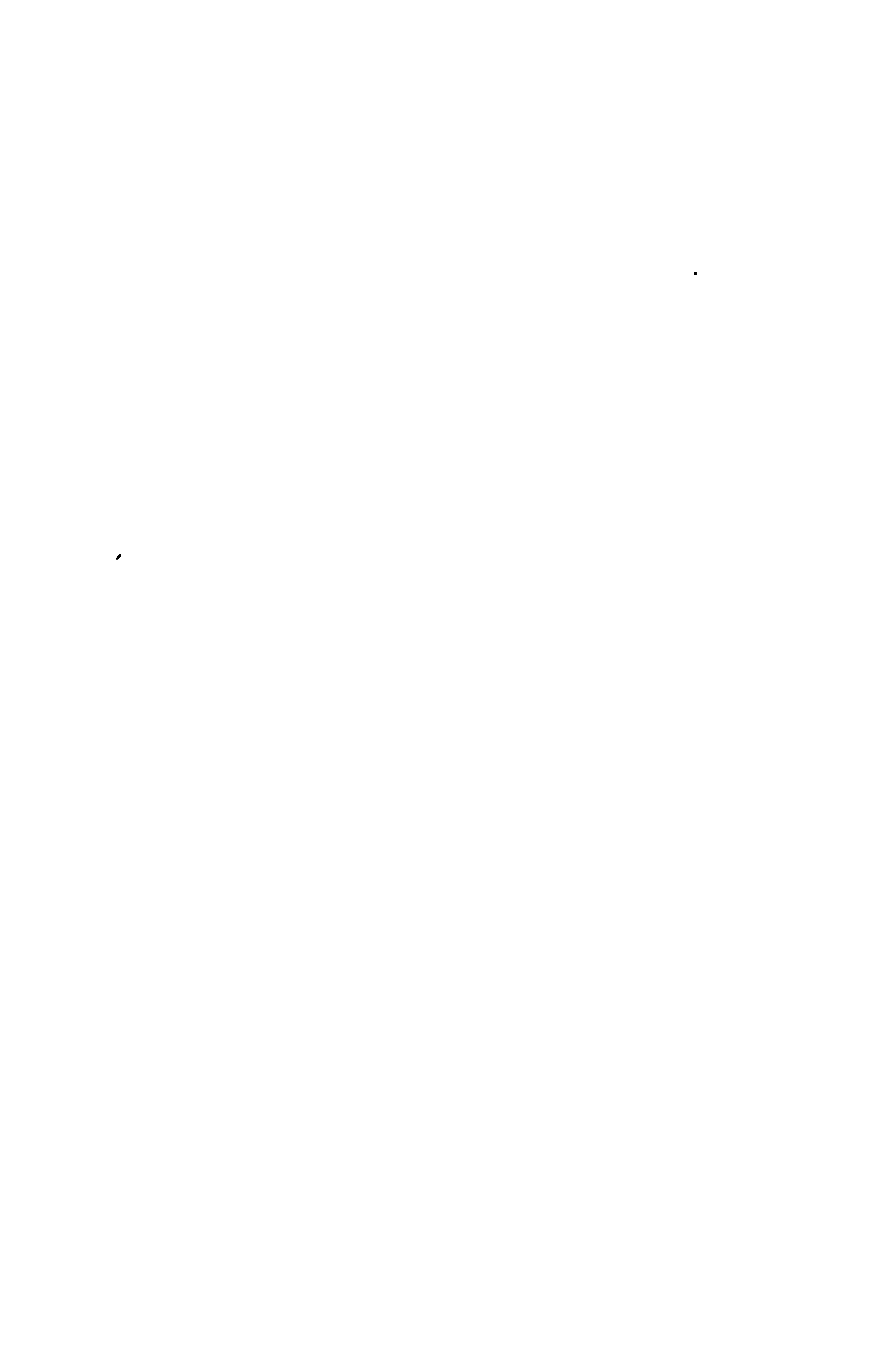

600094379

AN
ENGLISH AND TURKISH DICTIONARY.

PART THE FIRST.

English and Turkish.

AN
ENGLISH AND TURKISH DICTIONARY,

In Two Parts,

ENGLISH AND TURKISH,

AND

TURKISH AND ENGLISH.

IN WHICH THE TURKISH WORDS ARE REPRESENTED IN THE
ORIENTAL CHARACTER, AS WELL AS THEIR CORRECT
PRONUNCIATION AND ACCENTUATION
SHEWN IN ENGLISH LETTERS,
ON THE PLAN ADOPTED BY THE AUTHOR IN HIS "VADE-MECUM
OF OTTOMAN COLLOQUIAL LANGUAGE."

BY

J. W. REDHOUSE, F.R.S.A.

MEMBER OF THE IMPERIAL ACADEMY OF SCIENCE OF CONSTANTINOPLE,
&c. &c. &c.

LONDON:

BERNARD QUARITCH,
ORIENTAL AND PHILOLOGICAL PUBLISHER,
CASTLE STREET, LEICESTER SQUARE.

—
1856.

306.9.9.

LONDON :

—

W. M. WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

PREFACE.

IN the spring of 1855, on the occasion of the formation of the Turkish Legion, the author of the present work published a "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," in the Preface of which he promised to prepare "for the information of those who may wish afterwards to penetrate deeper into the arcana of this really beautiful tongue, a series of more complete and scientific works."

The following pages are a first instalment towards the redemption of the pledge then given. From the size of this volume, the reader must at once perceive that it has not the pretension of being a complete dictionary of the two languages, which it would require several years of constant labour to bring into existence. But as there does not exist in English any similar work, it has been judged that a book which shall contain the more usual terms of the two languages, and explain the more striking modifications of their meanings—which shall give, not only the orthography of the Turkish words (whether of Arabic, Persian, or Turkish origin), but also their *correct* pronunciation *and accentuation*—two things never achieved, and the latter never attempted, even in the best dictionaries published on the Continent—could not fail of being acceptable to the very great number of our countrymen now interested in obtaining quickly a competent knowledge of the language of our eastern allies; and the author has therefore undertaken to provide them with as good a dictionary as could be prepared within a reasonable space of time.

For the materials of this book he is indebted to no one, even of the continental authors, unless in so far as he has used two dictionaries to arrive without loss of time at the alphabetical arrangement and selection of the words contained in either part of this publication. He does not pretend to be absolutely and entirely free from mistakes

of any kind ; but he confidently appeals to all capable of judging, to pronounce whether the great number of errors to be traced in every page of the more voluminous continental works, ancient or modern, is not a circumstance which greatly deteriorates the value of their productions, although, at the same time, the greatest credit is due to the authors for the immense labours they have undertaken in preparing their works for the use of the public. They have done their best, and the thanks of a host of students has been, and will continue to be, their just meed. Neither is it in any spirit of detraction that the author here notices these defects of his precursors ; but, on the contrary, by alluding to them, he desires to stir up their authors, or others, to investigate the subject with renewed zeal and acumen, under the conviction, that the greater the facilities afforded for an interchange of ideas between the East and West, the more rapidly will be effaced those invidious distinctions of caste or class, or nationality, or religious denomination, which ignorance and intolerance set up in bye-gone times, but which in England have generally given place to the more becoming rule and feeling of respecting in all the conscientious dictates of faith and taste, even as we ourselves wish to have respect and consideration shewn to our own by all.

As above noticed, the publication of a complete Turkish and English Dictionary, if even undertaken, will be a work of considerable expense, and will require years for its performance. Hitherto the number of those who might have occasion for such a book has been too limited by far to induce any one to make the attempt. These circumstances appear now likely to be changed, through the attention drawn to Turkey by the recent aggressions of Russia, and also by the vitality so unexpectedly discovered in the Ottoman Empire—the “sick man” of the aggressor. The author would be proud to answer this change, if effective, by an energetic attempt to fill up the void in English literature left by the want of such a work. The Turkish language is, in itself, well worthy of the labour ; and, whatever the ideas on the subject hitherto current in England, as in the rest of Europe generally, there exists in that language a literature, mostly in manuscript as yet, it is true, as varied and as refined as that which is known to be found in the Persian tongue, though it does not embrace those periods of time, the middle ages, which render the

study of Arabic and Persian doubly interesting. In a political, and in a commercial view, the tongue of the Oossmanli merits as great attention as any, since its use, or that of its congeners, among natives of every sect and nationality, or among official people, is spread from Tunis in Africa, throughout the Turkish Empire, the northern half of Persia, Khorassan, to Independent, Chinese, and Russian Tartary. But it is as true, as it will appear singular, that whether from apathy, or from the fatal delivering themselves up into the hands of *double sets* of interpreters (one set consisting of Greeks, Armenians, Jews, or Levantines, who explain verbally between Europeans and Turks, and the other of Turkish writers, who reduce these verbal explanations into written forms of their own), the greater part of our merchants and consuls living in Turkey, some for periods of fifty years, are unable, with a few rare exceptions, to read a word of the language, or perhaps to understand it when read to them; and many are even incapable of uttering a single phrase in common conversation. The fact, however, of servants, working engineers, and others, picking up Turkish in a short time, without books or aids of any kind, is sufficient to indicate that there is nothing peculiarly difficult in the language itself; while the mere mechanical difficulty of the handwriting, as is known to all students, is equally easy to be got over with a little practice.

Hoping, therefore, that a taste for this useful language may spread, and that the occasion will thence arise for the preparation of more extensive works on the subject, to which he engages to respond to the best of his abilities, the author now offers the present work to the public, in the trust that it will be found as useful in its sphere as he could wish or expect.

London, 1856.

ON

**THE SYSTEM OF ORTHOGRAPHY EMPLOYED TO
REPRESENT THE TURKISH WORDS,**

AND ON THE

THE POWERS OF THE TURKISH LETTERS AND ORTHOGRAPHICAL SIGNS.

IN representing the sounds of one language with the characters of another, we find that all or many of those characters generally possess more than one value in their original language. We observe, further, that the authors of pronouncing dictionaries are obliged to have recourse to various systems of orthography, in order to represent to the mind, through the eye, in a way freed from doubt, the sound of every letter in each separate word; and that a considerable difference exists between the current orthography and the results of each such system. The reasons of this divergence, in respect to the English language, may be reduced to three: 1st. Many words of foreign origin have preserved their original orthography and pronunciation (this latter more or less vitiated), which do not follow the same rules as the words of our own language; 2dly, Many other words of foreign origin, though they have more or less been submitted to a process of adaptation to our pronunciation and orthography, still retain so many traces of their origin as to require explanation on the former, and authority for the latter, inasmuch as the two do not agree together with sufficient simplicity, or according to our received ideas of the fundamental values of their component letters; 3dly, The difference of pronunciation of even indigenous words in different parts of the country, whereby an orthography more or less in consonance with

the pronunciation of one part, at a certain period of time, was adopted by some one or other of the early English writers, and has since become (either with or without modification) generally or universally current, although it does not accord with the usual pronunciation now in use among the educated classes in the greater part of the kingdom.

Causes analogous to these have also affected the orthography and pronunciation of the Turkish language, the present alphabet and orthographical system of which are originally Arabic. In the pure Arabic the simple short vowels are never written, being merely marked over or under the consonant affected by them, and are but three in number—*a*, *i*, and *u* (Latin). When these are long, they are represented by separate letters, which have still their special values as consonants, viz. ا, و, and ی. Of these, the ا represents the sound of *ā*, the و of *ū* (oo English), the ی of *ī* (ee English). This system of the Arabic language (common also to the other Semitic dialects) was next adopted by the Persians when they embraced the religion of Muhammed; and although four consonants (ك, ژ, چ, پ) were added to the twenty-eight of the Arabians, nothing was done to extend the number of vowel-letters, or of the vowel-points, beyond the original three, excepting the definitive adoption of a fourth consonant (ا) to represent the terminal broad *e* or surd *a* found in so many Persian words. The three original vowel-letters received also a second value each in addition to the Arabic one, viz. ا was made to represent the broad *a* of the English, the و the *o* of European languages, and the ی the *e* of the same as heard in our word *there*. The Turkish nation, coming from the eastern parts of Central Asia, first encountered the Arabian system of writing, under its modified form, in Persia. Adopting this, and, by their chief and early conquests in Greece and Asia Minor, escaping from the direct influence of the Arabians, they in their turn gave a new value to one consonant (ك) by making it represent a nasal *n* in addition to its Arabic value of *k*, and its Persian value of *g hard* (*gh*, or *gu*), and they also greatly extended the use occasionally made by the Persians of the three long vowels as representatives of their cognate short vowels.

Passing over, therefore, the consideration of the true number of different vowel sounds which may exist in Arabic or in Persian, or

of the number which may exist in any uncultivated Turkish or Tartar dialects, we may now proceed to observe that there are eleven distinct vowel-sounds in the cultivated Ottoman Turkish language, besides the modifications of certain of them by mere prolongation of sound, whereas there are still but three vowel-signs, and but four vowel-letters to represent them. This necessarily causes great confusion and difficulty, especially to learners; and to it, in great measure, I attribute the prevalent use of Arabic and Persian words (in writing, much more than in speaking) in preference to many of their most common Turkish equivalents. In all three of these languages a combination of two, three, or four letters, may often be read several different ways, the signification varying with each modification of sound; and there is no system in use among the nations speaking them, whereby the true vowel-pronunciation of each word can be depicted to the intelligence through the medium of the eye, in a manner entirely free from doubt. The Persians have adopted two terms whereby they describe the different values of the vowel و , as representing u and o , also of ی as representing e and i ; but further they have not gone, and these terms have no equivalent mark in writing; so that the number of vowel-letters remains but four, and of the vowel-points but three, to represent the eleven vowels existing in Turkish. At the beginning of words they employ two combinations (او and ای) of these vowel-letters, which have been looked upon as diphthongs; but this is not really so: they represent no separate vowel-sound; they are merely used, or rather the و and the ی are introduced to define the value of the ا , which in Arabic takes the three vowel-sounds indifferently in the same way as the other consonants. These, then, are no true addition to the number of Turkish vowel-letters, and او is read u the same as قو is read ku , and ای i as قی is ki .*

* There exists even at the beginning of some Turkish words the combination اوی , which may have been considered in like manner a triphthong; but in this case, as in that of the two combinations ای and وی at the ends of some words and syllables, the ی is a true consonant, and therefore we are justified in totally denying the existence of diphthongs or triphthongs in the Turkish language.

The eleven Turkish vowel-sounds are the following :

1st, <i>of</i> a <i>in</i> all.	7th, <i>of</i> i <i>in</i> girl.
2nd, .. a .. far.	8th, .. o .. go.
3rd, .. a .. about.	9th, .. u in the French <i>tu</i> .
4th, .. a .. pan.	10th, .. u .. full.
5th, .. e .. pen.	11th, .. u .. fun.
6th, .. i .. pin.	

Our system of orthography in this book for representing the pronunciation of the Turkish words is founded upon the two following axioms:—First, *No character shall have two values*; and second, *No value shall be represented by more than one special character*.

In applying these two rules to the eleven vowel sounds, we have been led to adopt the following eleven characters to represent them, all of which are well known modifications in form of our own five vowels.

1st, a <i>as in</i> wall, <i>thus</i> A	7th, i <i>as in</i> girl, <i>thus</i> i
2nd, a . . . far, . . . a	8th, o . . . go, . . . o
3rd, a . . . about, . . . a	9th, u . . . <i>tu</i> French, . . . u
4th, a . . . pan, . . . e	10th, u . . . full, . . . u
5th, e . . . pen, . . . e	11th, u . . . fun, . . . u
6th, i . . . pin, . . . i	

By the use of these modified vowels the learner can see at once what particular value is attached to each, and, at the same time, he will not be obliged to make the distinction, unless he prefers doing it, in making notes himself of words he may meet with in reading or in conversation. This book is essentially a pronouncing dictionary; and were the European character ever to be adopted in Turkey, for the purpose of writing the Ottoman language, there is no reason why the *a*, the *e*, the *i*, and the *u* should not bear several values as they do with us; whereas, in printing, and, if necessary, even in writing, the difference could be pointed out by one or two strokes under them, thereby leaving the upper part free for the introduction of special signs to distinguish the long from the short vowels, and the accentuated from the unaccentuated syllables.

We have adopted these characters in preference to others, because they are to be found at the printers', and because every one knows them. True it is that their special value here has to be learnt and

remembered, but so would that of any signs we might have invented. Our special reason for not adopting Sir William Jones's "*dashed vowels*" is because, their dash being over them, it would have interfered with the introduction of the signs of syllabic accent and vowel quantity. We have further felt obliged to abstain from and condemn the diphthongs *ai* and *au* of that great philosopher and most distinguished writer, by reason that the idea which caused him to employ them is fundamentally erroneous in conception; and we have been grieved to observe that these errors have been already too extensively adopted by other writers of distinction, and by the numerous body of missionaries in India and the South Seas. It is singular that an Englishman should have fallen into the error of calling these combinations diphthongs, when his own language contains the true solutions to the problem. Sir William Jones appears to have been led away in this matter by the study of French or Latin, in neither of which languages does the consonant *w* exist, neither is the letter *y* regarded in their grammars as a consonant.

English Grammarians have laid it down as a rule that *w* and *y* are consonants at the beginning of words or syllables, but vowels at the end or in the middle. It must be conceded that *y* standing alone in the middle of a syllable is a vowel; but *w* is never so used in English. As the second letters of diphthongs in the middle of syllables, they may be considered either as vowels or consonants, without much practical inconvenience resulting from the error in either case; and *y*, at the end of syllables, when immediately preceded by a consonant, may certainly be considered a true vowel. There remains then to be considered the case of these two letters when they terminate a syllable and are preceded by a vowel. In this case Oriental grammarians have justly regarded them as consonants; nor would it be difficult to establish that the practice of the English tongue fully confirms that decision, as regards the letter *y*, and also as regards the *w*, if preceded by an *o*. Take for instance the words *flow* and *flay*: now, in forming from them the participles *fowing* and *flaying*, we can perceive that *w* and *y* are as much consonants as though the division of the two words into separate syllables was *flo-wing* and *fla-ying*, when, even by the admitted rules of our grammarians, these letters would be consonants. *This being established*, more as a means of comparison between cer-

tain conditions of our language, and the elements of the Turkish, we may now state that we consider the letters *w* and *y* as consonants in all cases where we use them in our system of orthography as here adopted for representing the sound of the Turkish language; and, to complete our system of syllabic formation, we have but to follow out the series of vowels preceding or following these two letters in the same manner as for the other consonants; thus:—

Ab	ab	<i>ab</i>	eb	Eb	ib	ib	ob	ub	ub	<i>ub</i>
ba	ba	<i>ba</i>	bé	bÉ	bi	bi	bo	bu	bu	<i>bu</i>
Aw	aw	<i>aw</i>	ew	EW	iw	<i>iw</i>	ow	uw	uw	<i>uw</i>
wa	wa	<i>wa</i>	wé	wÉ	wi	<i>wi</i>	wo	wu	wu	<i>wu</i>
Ay	ay	<i>ay</i>	ey	Ey	iy	<i>iy</i>	oy	uy	uy	<i>uy</i>
ya	ya	<i>ya</i>	yé	yÉ	yi	<i>yi</i>	yo	yu	yu	<i>yu</i>

Several of the combinations contained in the third, and nearly all those in the fifth of these lines, will be met with in the following pages. The learner must then merely take heed not to give to the combination the sound of a diphthong, as he would have to do were he reading English, but to keep the sound of the vowel pure in the same way as when read before any other consonant. Thus:—Kaw will sound as our English *cow*, and *yiw* analogously; pay will read like *pie*, rey like *ray*, soy exactly as in English, and *kizy*, as also *muy*, will each be readily understood, though we have no similar combination in our language. It will thus become apparent that these are not diphthongs composed of two consecutive or combined vowel-sounds, but, on the contrary, a pure and simple vowel, followed by a simple consonant.

The foregoing remarks are of more consequence than appears at first sight: not only is a correct appreciation of any subject a great desideratum in itself, but this particular bears also in no slight degree upon the question of reduplicated consonants, since we frequently meet with both the *ج* and the *ق* reduplicated, and this could not be unless they were true consonants. It has also a very great grammatical influence upon the words, and roots of words, which have these terminations, as it will be seen throughout the Turkish Grammar that affixes and inflexions vary, according as they are joined on to a word ending with a vowel, or to one ending with a consonant; and it will

be found that in all these cases, the doctrine here laid down agrees with the principle upon which that language moves. It has the further advantage, too, of confining the letters *w* and *y* to one sole value, instead of using them sometimes as vowels, sometimes as consonants.

Proceeding, now, to a consideration of the Turkish characters in themselves, and of their values, as also of the mode of transcription here adopted for the consonants, we first observe that the Turkish alphabet consists of twenty-eight simple and primitive characters of Arabic origin, the ordinary names and primary forms of which are as follows:—

ا èlif, ب bè, ت tè, ث sè, ج jìm, ح hà, خ khè, د dàl, ذ zèl, ر rè, ز zè, س sìn, ش shìn, ص sàd, ض dàd, ط tèt, ظ zèt, ع “àyn, غ ghàyn, ف fèt, ق kàf, ك kèt, ل làm, م mìm, ن nùn, و wòw, ي yèt.

To these original Arabic letters are to be added the three following, received from the Persian, which have a special form, distinguished from the originals whence they are derived, by the number of dots under or over them, viz.—

پ pè,	<i>derived from</i>	ب bè.
چ chìm,	ج jìm.
ژ zhèt (French <i>j</i>)	ز zèt.

The additional dots of these letters of Persian origin are often to be found in written, and even in printed, books. The last of them is only used in a very few (five or six at most) words of Persian origin.

The fourth letter added by the Persians, namely, the كُ, is generally left without its distinguishing points, and these, even when added, are sometimes used as marking, not the Persian value of the character, but a third use to which this letter is universally applied by the Turks, that of a nasal *n*, equivalent to our English *ng* at the end of *sing*, *ring*, &c., but softened down to a common *n* in the pronunciation of the capital, and of people of refined manners in many of the provinces. A second method is also in use, by which to distinguish the Persian value of this letter: it consists in giving it a double dash in all its positions, whether initial, medial, or final; whereas, in the case of the Arabic value, the dash is single in the two first positions, and totally wanting in the last named one. It results, therefore, that in printing, and in common or official writing, the one character كُ has three distinct values, for which no discriminating signs are employed;

and it is only in some manuscript books, generally when the whole of the vowel-points and other diacritical marks are inserted, that any distinction is made of the three values of this letter.

There is also a compound character in use, which is always to be found inserted in alphabets, and which, for that reason, cannot be passed over in silence. It is the character ل , called *lâm-èlif*, being, in fact, nothing more than ل *lâm* joined calligraphically to a following ا *èlif*, in a similar manner to that whereby our printers continue to join the *f* and *l* in *fl*, or the *f* and *i* in *fi*, &c.

Of these thirty-one (or thirty-two or thirty-three) Turkish letters, the ا (*èlif*), in its various uses, requires the greatest amount of explanation.

This letter is sometimes a vowel, and sometimes a consonant; the latter in some words of Arabic origin only, and even then only in the middle or at the end of these words, never as an initial. To denote this consonant value of the ا , it is always surmounted by the diacritical mark ء , named *hèmzé*, so that no confusion can occur between the vowel ا and the consonant. This rule of the *hèmzé* never affecting an initial ا , is a practical rule of Turkish, and does not apply to the Arabic language, which we are not here considering.

The consonant ا , then, we proceed to say, follows the same rules as do the other consonants in point of being followed or not by a vowel in the same syllable, and we need not dwell upon that subject here: we shall only remark that its power is that of a *slight* hiatus, or catch in the breath, and that we have represented it in this work, as in our little "Vade-Mecum of Ottoman Colloquial Language," by an inverted apostrophe, thus (‘). The sign *hèmzé* represents in Arabic, I apprehend, the transition from the natural state of the organs of speech when in perfect repose and closed against the passage of vocalized breath: it represents, also, *vice-versâ*, the stop applied, when speaking, to cut off suddenly the emission of this vocalized breath; and the action it represents differs, therefore, altogether from that whereby a vowel-sound is made to follow the formation of any definite consonant, or whereby that sound is cut off by such a formation following it, or whereby it is simply allowed to cease itself from being emitted without any change of position in the organs of speech. This view of the value of the *hèmzé* is, as before stated, altogether over-

looked, however, in Turkish, at the beginning of words; and the | (èlif) is then regarded always as a simple vowel.

As a vowel at the beginning of words the | may represent every vowel-sound found in the language, in the same manner that any consonant may be followed by every such sound. Nor does it differ from the consonants in the modes of determining the vowel-sound to be given to it; and, as those modes are general, we proceed to state them here.

It has already been noticed that there are three signs, of Arabic origin, used in Turkish to indicate the vowel which is *to follow* a letter. These are named حركة *hàréké* (motion, *or* movement), and the first, consisting of an oblique straight stroke marked above the letter from right towards the left in descending (thus ´), is called اوستون *ùsstun* and فتحه *fètha* (t-h). It indicates that the letter over which it is placed is to be followed in pronunciation by one of the vowels *أ, a, ا, e, or é*, which, it will be perceived, form a series of vocal sounds of a cognate character, varying merely in breadth, and capable of infinite sub-modifications of tone. In fact, these five vowels do not correctly and fully express all the modulations which an experienced ear can detect in Turkish pronunciation, which may be truly compared, in its nicety of differentiation, to a violin, in which the notes are left to be formed by the player, rather than to any instrument in which the notes or half-notes are absolutely fixed. Therefore, although we have deemed it useful and very necessary to indicate, to the extent we have done, the different vowel-sounds of Turkish words, we admit that a still greater variety exists, which we leave to practice and experience to indicate to learners, believing that the extent to which we have pushed the subject will be found sufficient for all practical purposes.

The second vowel-sign consists in a precisely similar stroke placed under the letter, and is called اسره *èsséré*, *or* كسره *késsré*. It indicates that the letter is to be followed by one of the vowels *i or i*. The third is a small character something of the shape of the figure 9, or of the Turkish letter و, placed over the letter it affects, where the *ùsstun* would otherwise be. This sign is called اوتورى *ùturu* (and rarely ضمه *dàmma or zàmma*), and indicates that the letter affected is to be followed by one of the vowels *o, u, u, or u*, which it will be perceived are of a kindred kind.

According to what is stated above, the letter **ل**, when it bears the mark **ùsstun**, is equivalent to any one or other of the same five vowels indicated by the sign itself, and it may thence be correctly inferred that of itself, and at the beginning of words, it has no real value. It is, in fact, in that position, a mere representative of the **hènzé**, which is itself never introduced into Turkish writings at the beginning of words, though in Arabic it is figured over or under the **ل**, and in ancient manuscripts, and even modern African writings, is sometimes made to precede that letter.

It may now be readily inferred that according as the **ل** is affected by one of the remaining vowel-points **èsséré** or **ùturu**, it takes the value of either **i** or **i**, or of **o**, **u**, **u** or **u**. Thus, **ل** is read **ا**, **a**, **a**, **é**, or **é**; **ل** is read **i** or **i**; and **ل** is read **o**, **u**, **u**, or **u**.

Not to have to repeat what is thus explained, we here shortly mention that the same rule applies generally to the whole of the remaining letters, the vowel following, but never preceding them. Thus, **ب** is either **با**, **ba**, **ba**, **bé**, or **bé**; **ب** is either **bi** or **bi**; and **ب** is either **bo**, **bu**, **bu**, or **bu**; and so throughout. It may not be amiss to notice particularly the case of the two letters **و** and **ي**, and to remark that, as with their English representatives **w** and **y**, they are always consonants at the beginning of words, and consequently **و** is to be read, **وا** (or **wa**, &c.), **va**, **va**, **vé**, or **vé**; **و** as **vi** or **vi**; **و** as **vo**, **vu**, **vu**, or **vu**; while **ي** is read **يا**, **ya**, **ya**, **yé**, or **yé**; **ي** as **yi** or **yi**; and **ي** as **yo**, **yu**, **yu**, or **yu**.

To make certain of these vowels long (the others never being prolonged in Turkish), the letter bearing the vowel-point is followed up by that one of the three letters **ل**, **و**, or **ي**, which is homologous with that vowel-point; namely, by **ل** when the vowel-point is **ùsstun**, by **ي** when it is **èsséré**, and by **و** when it is **ùturu**. To avoid the repetition of the **ل** itself in following out this rule, the sign **ـ**, named **مد** **mèdd**, or **مد** **mèddé**, is placed over the first **ل** in lieu of the **ùsstun**, and the second **ل** is suppressed. Thus, **ل** is read **ā** or **ā**, **اي** **ī** or **ī**, and **او** **ū**; **ل** is read **bā** or **bā**, **بي** **bī** or **bī**, and **بو** **bū**; &c. The combination **وو** is not to be met with in Turkish. The **ي** final, as a vowel in some Arabic words, after a consonant marked with **ùsstun**, takes the value

of a or A, and the same word, adopted into Turkish, is very frequently written with | instead of the *ى*, in consequence; as, for instance, *اولا* *ulà* for *اولى*, *اكسا* *aksà* for *اقصى*, &c.

As, however, these vowel-points are never marked in common writing or printing, the three Arabic letters of prolongation, |, و, and *ى*, have, according to what has already been remarked, come to be very frequently used in Turkish, as in Persian, as short vowels; and the mèdd over the | is sometimes indicative of the short sound of A, when, without it, this letter is more frequently read with one of the four remaining values. To obviate the almost insurmountable difficulty which hence may seem to arise in relation with the distinction of long and short vowels in Turkish words, a very simple and seldom varying rule may here be noticed. It is, that in words of purely Turkish origin there are scarcely any long vowels (European authors generally state that there are none), whereas in words of Arabic or Persian origin these letters are generally esteemed to be long vowels.

There remains now to be noticed the use of the letter *ا* as a vowel. It has been seen that |, as a vowel after a consonant, represents one of our vowels A or a. The other three vowels, of which the vowel-point *usstun* is the representative, are therefore left without an equivalent. But even in the original Arabic, the final *ا*, in the case of feminine nouns, has always been sounded as a vowel of the *fèthà* class, when the word is final in its sentence; though it is changed into the value of *ت* (*t*) on other occasions, and although this letter, in the case of other words, even when final, preserves its value as an aspirated *h*. This value of the *ا* was accordingly adopted by the Persians to represent the *a* or *é* wherewith so many of their words are terminated; and the Ottomans, finding it so used, have extended its sphere of utility, by introducing it, in certain determinate cases, into the middle of words, but always at the end of a syllable, with the same vowel value of *a*, *é*, or *é*; as, for example, into the future active participle, into the second gerund, sometimes into the first and second persons (as well as the third, where it is final) of the conditional aorist, into the root and entire conjugation of the impotential verb, and at the end of the roots of various verbs. It is sometimes to be seen introduced into the very body of nouns at the end of some syllable; but these are generally words of foreign origin, and the

example is never to be followed without good and sufficient authority. This circumstance of the **ا** vowel never being used unless as the final vowel of a syllable, establishes a marked difference between itself and the three letters **ا**, **و**, and **ى**, which are commonly to be found in the middle of syllables, though, again, **ا** alone is ever used as an initial vowel.

Into whatever part of a word this letter **ا** is introduced with a vowel value, the greatest care should be taken by the student of Turkish (as by those of the Persian, Arabic, and cognate languages) never to transcribe it by using our English letter *h*, as this practice, more or less followed, has the very great inconvenience of incapacitating us from properly distinguishing it from the aspirate consonant value of that letter, and of its cognate, though stronger aspirate, the letter **ح**. This incorrect and incommodious practice may be seen, and will be felt in use, in almost every English author who has yet written on the subject; and even the French are by no means free from the defect, as is noticed and reprehended by Bianchi in a note at the foot of p. xxviii of the first volume, second edition, of his "Dictionnaire Turc-Français."

Of the mere consonants the letter **ب** has the value of the English letter *b*, by which it is also represented in our system of transcription; although sometimes, at the end of words, and when preceded by certain sharp-sounding letters, such as *t*, *ch*, or *sh*, it acquires the sound of *p*.

پ has always the sound of *p*, **ت** of *t* (but is sometimes changed orthographically into **د**), and **ث** of *s* sharp or double, never degenerating into *z* under any circumstances. This remark is equally applicable to the other two letters which we are forced to represent by our *s*: they must never be degraded into *z*; and to avoid the tendency, so strongly pronounced in Englishmen, to give to all final letters *s*, as well as to those placed between two vowels, the sound of *z*, we have thought it better to double that letter on all occasions, when it is not the first letter of a syllable. Theoretically, we are wrong to do so, but in this instance we reluctantly sacrifice consistency to the practical object of trying to prevent the malpronunciation of whole classes of words of which the well-known *Kars* and *fez* are instances. In both these words the final letter is *s*; and if they were written

according to our system *Kàrss* and *fèss* respectively, every one would pronounce them right; whereas, in the latter word, French delicacy has even changed the orthography, and our travelling countrymen have adopted it, so corrupted, from the writers of our gallant allies. The letter **ث** is equivalent in Arabic to our *th* in *think*, but that value is not known in Turkish.

ج has the value of our English *j*, by which we invariably represent it, to the exclusion of our equivocal *g*, which is sometimes hard, as in *gat*, *get*, *gird*, *got*, *gully*, and sometimes soft, as in *gem*, *gin*, *gymnastics*.

چ is our *ch* in *church*, and the addition of a *t* before these letters, as is often done, is of no use in English, though necessary in French.

ح has the sound of *h*, as has also the letter **ه** when a consonant. We have not thought it necessary to establish any difference between these two letters in our mode of transcribing them, as there is no difference, perceptible to English ears, in the mode of pronouncing them; and, besides this, the Turkish orthography being at hand, no error is likely to occur, and our transcription is a system of guidance to pronunciation, not to orthography.

خ is transcribed, according to general custom, by the letters *kh*: its power is equivalent to that of the combination *ch* in German and in Scotch. This can only be learnt by practice; but, until the true value of this consonant be acquired, we recommend the learner never to sound it as a *k*, but always as a strongly aspirated *h*. Thus the word *khan* must be sounded *hàn*, and not *kèn*.

د is a *d*, sometimes, after sharp letters, acquiring the sound of *t*; **ذ** is a *z* (its Arabic value being that of our *th* in *though*; but it is never so used in Turkish), **ر** an *r*, and **ز** another *z*; **ج** is equivalent to the French *j*, and of the letter *s* in *pleasure*. We have represented it, in the very few words where it occurs, by the combination *zh*.

س is the true Arabic *s*, **ش** is equivalent to our *sh*, and **ص** is also a pure *s* in Turkish. Of the difference between the **س** and the **ص** we shall have occasion to speak further in treating of the hard and soft letters. **ض** is generally a *z*, but in some few Arabic words has the value of *d*.

ط is generally a *t*, though, as an initial in some few words of purely Turkish origin, it takes the sound of *d*. **ظ** is another *z*. We may

here remark, that, in a few words, one of the letters t (ت or ط) is followed by one of the letters h (ح or ه) forming the succession th in our transcription. When this does occur, the t and the h are to be kept separate in pronunciation, as the t is generally the last letter of one syllable, and the h the first letter of the following syllable.

ع is a letter that has generally been considered and treated as a vowel by European writers, always excepting the learned De Sacy, and a few scholars of his stamp. Nothing can be conceived more erroneous, since, in the mouth of an Arab, no consonant exists having greater claims to the appellation. It is pronounced in the deepest part of the throat, with an effort that must be learned in infancy, or which can never afterwards be attained. In Turkish, however, the letter becomes silent at the beginning and end of words, but is indicated by a kind of hiatus in the middle. We have mentioned the hiatus of the hèmzè, in treating of the ا; and we may here notice that the letter ع and the hèmzè have the same relation to each other that س and ص, and that ت and ط, as also that ق and ك, and ز and ض or ظ, have to each other; namely, the one is hard and the other soft in pronunciation, as is to be hereafter noticed. Of the two, the ع is the hard hiatus, and we have therefore represented it with a double inverted apostrophe (“) in this work; and we repeat that, at the beginning and end of words, it is generally quite or almost silent, after the fashion of our *silent h*, but it is never a vowel.

غ is a hard g, taking sometimes a gliding sound, of which we have no example in English. The French in Algeria have taken it to be the equivalent of their *r grasséyé*, or r pronounced, as by some people, like a w. From this they have formed the now so well-known word “razzia,” which is the Arabic *gazya* (a military expedition against infidels, a crusade). In the present work we have uniformly transcribed this letter by gh, instead of using a single g, on account of the double value of this letter, our sole, though amply sufficient reason, for rejecting it in a pronouncing dictionary. This letter is sometimes softened down to the value of w when preceded or followed by o or u, and even by i; at other times it becomes almost imperceptible in the pronunciation. This we have designated by putting the *gh* in italics.

ف is our f (it would be mere folly and pedantry to represent it by *ph*. ق and ك are both simple k, as far as the first or Arabic value of

the latter letter is concerned. We see no advantage to be gained in a pronouncing dictionary by using the letter q for ق, as is sometimes done, and it is a further violation of the special rule which requires the letter q to be followed by a u. The letter c is sometimes used for ق and for ك, but it has the disadvantage of a double value, being sometimes equivalent to k, and sometimes to s.

In its second, or Persian value, ك is a hard g, somewhat like غ, and we represent it, equally with that letter, by gh in all cases, though with this distinction; namely, the Persian value of ك is susceptible in Turkish of being softened down to a value approaching that of y, as the غ does that of w, and at other times becomes imperceptible also. As with the غ, so with the ك, we designate this by placing the *gh* in italics. To render this quality of the two letters better appreciable by our readers, we here point out that the very same thing obtains in our own language in the case of the combination gh. For example, in the word *throughout*, that combination is sounded as w, and in *sighing* it is pronounced as y; so, in Turkish, صوغان *sòghan* (onion) is pronounced *sòwan*, and دگیل *dìghil* is pronounced *dìyil*. In both these values of ك, the letter, when followed by any of the vowels a, o, u, u, u, takes before the vowel a short and incipient sound of y, which we have denoted by introducing after the ك, and before the vowel, a letter *y* in italics. This is often heard in English, as in the words *cure, pure, &c.*, some persons using it also before an *a* in the same manner.

The third, or purely Turkish value of ك, when it is called surd kèf (صاغرکاف), and even surd nèn (صاغرنون), is that of our *ng* at the end of *sing, ring, &c.* It is never to be found elsewhere than at the ends of words or syllables, and consequently never can be initial. At Constantinople, and generally among the educated classes, it loses, almost constantly and entirely, the influence of the final *g*, and is sounded like a common *n*. This also we indicate by placing the *g* in italics, shewing that by some people it is sounded, though dropped by others. In the two words, اكلامق and دکدمک, where the ك is followed by ل, the sound of the ل is lost; and the first is generally pronounced *ànnamak*, the second *dìnémek*, instead of *ànglamak* and *dìnglémek*, their true original, and even now their provincial sounds. When followed by other letters, whether vowels or consonants, the *g*

of this combination is never to be sounded as a separate letter ; but the English words *singer*, *ringer*, are to be imitated, while those of *anger* and *finger* are the models to be avoided, the division of syllables being different in the two classes ; as, *sing-er*, *ring-er* ; *an-ger*, *fin-ger*.

ل is our l, م is our m, and ن our n. The only remark necessary here, is, that when the ن is followed by a غ, or a ك with its Persian value, forming, in the transcription, the combination ngh, it is to be understood that the combination is not solvable into ng-h, but only into n-gh. Also, as remarked above, the sound of the ل is entirely suppressed, in the ordinary pronunciation of Constantinople, in the words انگلامق ànglamak, and دنگلمك dìnglémek (pronounced respectively ànnamak, dìnémek).

The letter و requires more particular remark, as it has three distinct proper values as a consonant, besides one other incidental. It is sometimes a pure v, sometimes, though not frequently, a pure w, and more generally a combination of the two, its pronunciation beginning as a v, and ending as a w. In its value as a pure v, it may be classed as a soft consonant, since it takes this sound before the soft vowels é, é, i, and u ; whereas, before ا, a, a, o, and u, it is sounded as a combined v and w. At the end of syllables, the same rules occur with regard to the preceding vowel, to which we may add that it is a pure v after i and u.

In its incidental value as a consonant, the letter و is always surmounted by the sign hémzé, before mentioned, thus و̣ ; and it is necessarily and constantly a consonant when so surmounted, whether it be placed at the end of a syllable, or whether it begins one. In the former case the vowel preceding it, and in the latter case its own vowel, must be an ùturu (and confined to the two branches of that class u or u, to the exclusion of o and u) ; and this is the reason why the letter و is then selected as the recipient of the hémzé, as is the ل when the vowel-point is ùsstun ; and, it may now be added, as is the و̣ when the vowel-point is èsséré, this letter also being then always a consonant. Whenever the hémzé is used, the letter over which it is placed may be considered merely in the light of a support, the hémzé itself being the real and true consonant letter, which in Arabic is capable even of reduplication in the same way with every other consonant,

We have therefore always represented it with the inverted apostrophe ; but we do not recollect many instances of the employment in Turkish of those Arabic words in which its reduplication occurs.

The **ه**, as a consonant, is an aspirated *h* : in fact, the idea of a *silent h* has never occurred to an oriental ; and whether the **ه** consonant or the **ح** be at the beginning, or at the end of a word or syllable, it must be equally and fully aspirated as a rule of grammar and language, whatever degradation it may occasionally be subjected to in the tongue of the common people, and of every-day intercourse.. It is, in this respect, something like our English letter *r* at the end of words and syllables, which we so generally omit in pronunciation, but which no grammarian has ever held up to notice and imitation as a silent letter. The two letters **ه** and **ح** are, however, generally sounded, the omission being quite the exception, even at the end of words.

It may be as well to notice here the circumstance of the use of the *hèmzè*, placed over the letter **ه**, when used as a vowel at the end of words. It only occurs in the case of nouns, substantive or adjective, which are connected with the following word in the sentence by the Persian rule of construction, which governs the relation of a noun with its qualifying term. The **ه**, then, performs its proper function of final vowel in the word where it occurs, and the *hèmzè* takes as its own separate vowel the *èsserè*, which may always, in these cases, be represented by the letter *i*, as in the terms, **بندة خدا** *bèndé'i-khùdā*, **رتبه ثانیه** *rùtbé'i-sānìyyé*, &c.

The **ی** consonant is our English *y*, both at the beginning and at the end of words or syllables, being in the latter case always preceded by a vowel. It is really a sad mistake for us, who possess this useful consonant, and are aware of its nature, to adopt the lame expedient to which other languages are forced to have recourse, namely, the use of the vowel *i*, with or without the diæresis over it. Take, for instance, the word **تریه**, where the consonant **ی** is reduplicated, and compare the lame and erroneous transcription by an eminent French author, *terbiiè*, which is at variance even with the French rules of diæresis, with the plain method rendered possible by our estimation and use of *y*, as a consonant equivalent to the oriental **ی** consonant, namely, *tèrbìyyé*, in which the syllables are *tèr-bìy-yé*, precisely as in the

original, the reduplication being merely what we sometimes practise ourselves by placing a dash over m or n, when we have omitted a second one, as in the word *com̄on*. This was very frequently practised in manuscripts before the invention of printing. French authors have an excuse for not using the y in this, to us, natural manner, because they do not recognise it as a consonant in their own language; but for us to adopt their imperfect substitute is to abandon gratuitously an advantage of no mean character.

When the *hèmzé* is placed over a *ی* in the middle of words, the two dots which usually distinguish the letter are omitted. But it is frequently the case, that whereas, in an original Arabic word, a *ی* with a *hèmzé* is correctly used, the same word, on passing into Turkish, loses its *hèmzé*, and the *ی* becomes a long vowel, reassuming its suppressed dots. Thus the Arabic word *استئذان* (*isstì'zān*) becomes generally in Turkish *استیزان* (*isstizān*).

To finish what we have to note respecting the various uses of the *hèmzé*, we may here say, that at the end of a very few words it is found without any letter to support it, though sometimes a *و* is added under it to those words.—Ex. *جزء* (*or جزؤ*) *jüz'*, *بدء* (*or بدؤ*) *bèd'*. In this case, if the word be alone, or at the end of a phrase, it is very common to add to it, in pronouncing, a vowel homologous to the one in the word, and *جزء* is then uttered *jüz'u*, *بدء* as *bèd'i*, and so forth. In a kind of imitation of this rule, a certain number of nouns ending in *ا* (but which, in the original Arabic, have a *hèmzé* after that letter) assume a *hèmzé* after them, with *èsséré* as its vowel point, when they are in Persian construction with a following noun. Thus the word *ایفا* *ifā* (originally *ایفاء* *ifā'*), in construction with the word *دین* *dèyn*, becomes *ایفاءدین* *ifā'i-dèyn*. It is, however, more usual nowadays to use a supplemental *ی* instead of the *hèmzé* in this case, so that the same two words would be written *ایفایدین* *ifāyi-dèyn*.

Having had occasion to mention the distinction of the Turkish letters as *hard* and *soft*, we may here elucidate the meaning of the terms, as the subject has a very great part to play in the euphony of the language. Any Englishman can appreciate the distinction between the value of *a* in *wall*, *call*, *tall*, &c., and of the same letter in *father*, *arm*, *part*, &c.; and perceive that the first value is broad, hard, and masculine; whereas the latter is soft and feminine. So to an

ear accustomed to French is the difference between the vowels of *bulle* and *boule*. We do not, however, carry our distinctions any farther than the vowels; whereas the Easterns, as the alphabet shews, not having vowel letters by which to paint their distinctions, have introduced them into the consonants instead. We will not contend that this is the correct view of the case; for my practical knowledge of spoken Arabic, in its purest dialect, is not sufficient to enable me to judge of the shape into which the organs of speech have to be thrown, when pronouncing respectively *ت* and *ط*, *ح* and *ه*, *س* and *ص*, *ق* and *ك*, for instance. We believe they are really the representatives of effectively different modes of utterance in the original language; but we are also convinced that it would be impossible to convey to an English, or to any European mind, a just appreciation of the differences. Nor, as far as the Turkish is concerned, is this necessary; and, for all practical purposes, we are convinced that by throwing upon the vowels alone the effect of the distinction of the letters into hard and soft, we have adopted the most effective method of rendering the subject clear and easy to our readers. We will therefore simply observe that *ص*, *خ*, *ح*, *ض*, *ع*, *ط*, *ظ*, and *ق* are the hard letters, generally followed by the hard vowels *أ*, *a*, *i*, *o*, *u*; whereas *ت*, *ز*, *س*, *ك*, *ه*, and *هَمْزَة*, are the soft consonants, generally followed by the soft vowels *a*, *é*, or *é*, *i*, *u*, or *u*; and that the remaining letters may be considered neutral, both because they are not ranged in pairs, and because they are followed by vowels, sometimes of the one class, sometimes of the other, though far more frequently by those of the soft class. It is, indeed, one great characteristic of this beautiful language, to soften and embellish every word it adopts.

Reduplication of a letter in Turkish is not the mere matter of orthography that it is in English. On the contrary, when a letter is doubled in writing, it must be doubled in pronouncing, as we do with the letter *d* in *mid-day*, with *l* in *full long*, with *n* in *thin nose*, with *s* in *less smoke*, or with *t* in *fat turkey*. In Turkish there are two modes of reduplicating a letter: the first is, as with ourselves, by simply writing the two one after the other, as in the word *قولانمق* (*kùllanmak*), where the *l* is doubled, in the word *اومق* (*ùmmak*), where the *m* is repeated, and in many cases where the locative preposition *د* (*dé* or *da*) follows a word ending in *d*. The second method is of

Arabic origin, and is confined in use to Arabic words mostly, with a few Persian exceptions. By this method the letter to be sounded double, that is once at the end of a syllable, and again at the beginning of the next following syllable of the same word, is only written once; but in manuscripts where the diacritical marks are used there is a sign, called تَشْدِيد (tèshdīd), and figured thus —, which is placed over the letter written, just as the dash is sometimes employed in our old manuscripts to indicate that the letter over which it is placed should have been repeated in writing: the difference is, that the Arabian sign indicates that the letter must be repeated in pronunciation, *or so dwelt upon as to be equivalent to two letters*. This Arabian rule of reduplication is carried still further; for in cases where a noun, preceded by the definite article ال, commences with any one of the letters ت, ث, ج, د, ذ, ر, ز, س, ش, ص, ض, ط, ظ, or ن, then, in pronunciation, the ل of the article is omitted, and the first letter of the noun is doubled. As this rule is of pretty frequent application in compound proper names and adverbial expressions, adopted bodily into Turkish, we have represented this suppression or conversion of the ل, by using our own common apostrophe, followed by the letter the sound of which takes the place of the original one of the ل; being further moved to the adoption of this method by the consideration that, in these compound expressions, the ل of the Arabic article is also suppressed in the utterance, and its place taken by the vowel which, theoretically and grammatically, always terminates ordinary Arabic nouns. Thus the proper name عبد الرحيم is figured by us, as it is pronounced, “Abdu-’r-Ràhīm, &c.” In further illustration of this subject, we may explain that in Arabic الة (for الة) ilāh means *a god*, and this word, with the article ال, forms by contraction الله Allāh, the God, the true and very God; from which again, by composition and suppression, is formed the proper name “Àbdu-’llāh, generally written erroneously Abdalla, or Abdallah.

We now come to the consideration of the Turkish consonants when they follow a vowel in a syllable. This may be divided into three branches:—First, when the vowel begins a syllable, having no other consonant before it (and we may here remark that in Turkish a vowel can never begin a syllable which is not the first of a word); secondly, when the vowel has another consonant before it in the syllable; and

thirdly, when the consonant under consideration is followed by another consonant in the same syllable.

As to the first case, it follows, from what we have already explained, that **ا** is the only vowel that can commence a Turkish word, either followed immediately by a consonant, or with a **و** or a **ى** intervening; thus **ات** is either **àt** or **èt**, **اوت** is **òt** or **ùt**, **ايت** is **ìt**; or, as in the last example, the intervening vowel may be long, and the word read **īt**, and the sole **ا** may itself be long, as in **آل** **āl**, **آن** **ān**, &c.

With respect to the second case, the syllable is composed of two consonants, the first of which bears (or would bear, if marked) the vowel-point, and may be or not followed by one of the three vowel-letters **ا**, **و**, or **ى**, and these again may be either long or short. Ex. **لب** **lèb**, **دل** **dìl**, **ذل** **zùll**; **باش** **bàsh**, **قول** **kòl**, **قیز** **kìz**; **حاج** **hāj**, **زور** **zūr**, **تیز** **tìz**.

In the third case, the final consonant follows the preceding one in exactly the same manner as in similar words of our own language, but with this difference, that with us the preceding consonant is limited to a small class (except in cases of orthographical reduplication or composition, such as **ll**, **ss**, **ch**, **sh**, **ph**, **th**, **ck**, &c.) called liquids, namely **l**, **n**, **r**, with **s**, and sometimes **p**, if followed by **t**; whereas in Turkish every consonant is capable of being followed by every other. Thus we have the words **دخول** **dàkhl**, **عفو** **àfv**, **عزو** **àzv**, **قتل** **èmr**, **قتل** **kàtl**, **وجه** **vèjh**, **رهن** **rèhn**, &c., which must appear quite unnatural to English eyes and ears, and which, we may explain, are generally Arabic words of two syllables originally, from which the final vowel has been dropt. These words are, however, not in perfect keeping with the spirit of the Turkish, for in that language we meet with a less combination of consonants than even in English or any of those derived from Latin. The consequence is, that the Turks very frequently intercalate a vowel between the two following consonants, when a vowel does not follow the word; and we generally hear them say **èmir** for **èmr**, **hùkyum** for **hùkm**, &c., in the first case; though they correct this when the opportunity offers, and say **èmiri**-**“ālī**, **hùkmu-shèrif**, &c.

This quality of a consonant, viz. its not being followed by a vowel, is called its *quiescent state*. (**سکون** **sùkyūn**), and is denoted in manuscripts by the sign **◌̣** placed over it. The sign is called **جزم** **jèzm**.

We must here add a remark as to two circumstances which, will be

noticed in the body of the dictionary, by our readers, as seeming incongruities, but which are only the necessary and regular consequences of two leading bases of the Turkish language, its euphony and its euphuism. We have already touched upon the sequence of hard vowels with hard consonants, and soft vowels with soft consonants; but the first of the circumstances to which we now allude is, that in words or inflexions and affixes of Turkish origin, if the syllables bearing the vowel-point èsséré (or value of *i*, *i*) be immediately preceded, in the same word, by a syllable having the vowel-point ùturu (*o*, *u*, *u*, *u*), then the syllable or syllables having the èsséré are influenced by the preceding ùturu, and all are sounded as though they bore that vowel-point. The word ùturu is itself an instance: its orthography is **أُتْرِي**, but the last syllable is affected by the vowel of the preceding one. The rule is, that when the value of the preceding ùturu is one of the hard vowels *o* or *u*, then the èsséré takes the sound of *u*; and when the preceding vowel is either of the soft sounds *u* or *u*, it takes the value of *u*. Ex. **أُتْرِي** *hùkmunu*, **عُذْرِي** *ùzrumu*; **كُولُكْرِي** *kòlunguzu*, or *kùlunguzu*. These latter syllables are always short and unaccented. Attention to this rule, and freedom from obtrusiveness in the pronunciation of the affected syllables, constitutes one of the niceties of the Turkish language; and I may add, that after the first affected syllable, the sound is again slightly modified in both cases *towards*, but not *to*, the value of *u* or *i* respectively, according as the tone is of the hard or soft class.

The second of these two circumstances may be said to be the very reverse of the former, inasmuch as it consists in the pronunciation as *i* or *i*, of the vowel-point ùturu accompanied by a vowel **و**. Its occurrence is limited to one syllable of a few classes of words, viz. the last syllable of the aorist indicative, and aorist active participle, of such verbs as form them in **و**, which is then pronounced *ir* or *ir* accordingly as the tone of the word is soft or hard. Ex. **كُور** is pronounced *ghèlir*, **سَالَانُور** is pronounced *sàllanir*. The last syllable of the first gerund is also affected in this way when the tone of the verb is not that of ùturu. —Ex. **كِيدُوب** *ghìdip*, **كُوب** *ghèlip*, **بَاكُوب** *bàkip*, &c. Purists, however, pronounce all these words as they are written. Again, the syllable **لُ** which ends so many adjectives, is pronounced *li* or *li* in a general way.

To conclude these remarks, we have now only to add, that, as in all languages, there are in Turkish a few words of every-day use which have an accepted pronunciation more or less at variance with their orthography. We have pointed these out in parenthesis, by the side of the correct pronunciation (when this is also used by persons of education), or by itself (when everybody uses the incongruous pronunciation alone). We shall not do amiss to notice, also, that, in ordinary conversation, a few words are used as Turkish singulars, which are, in reality, Arabic plurals; but this is not correct in writing. Such are the words, اولاد, èvlād (children) child; رجال, rijāl (men) a state functionary; كبار, kībār (great men) a grandee, &c. Even in writing, the Arabic singulars of these words are not used, but the phrase is turned; as, *one of the children, one of the state functionaries, &c.*

PART THE FIRST.

English and Turkish.

- A, An, art.** بر *bîr*.
- Abandon, v.a.** ترك *brâkmak*, ترك *tèrk-e-*, وازگچمك *vâz-ghèchmek*; چيقمك *chîkmak*; قاچمك *kâchmak*; —ed, *p.p.* متروك *mètrūk*; عارسز *“ârsîz*, چايقين *châpkin*.
- Abash, v.a.** اوطاندرمق *ûtândirmak*, قيرمق *kîrmak*, محجوب *mâhjûb-e-*.
- Abate, v.a.** قيرمق *âzâltmak*, اشاغى وارمق, تنزىل *tenzil-e-*, ازالماق *âzâlmak*; —, *v.n.* ازالماق *âzâlmak*.
- Abbreviate, v.a.** قصالماق *kîssaltmak*, قصه *ikhtissâr-e-*; —ed, *p.p.* مختصر *kîssa*, مختصر *mùkhtassâr*.
- Abbreviation, s.** اختصار *ikhtissâr*; مختصر *mùkhtassâr*.
- Abdicate, v.n.** ترك سلطنتا *tèrki-sâltanât-e-*, سلطنتدن چكلك *sâltanât-dan-chèkilmek*.
- Abdomen, s.** قارن *kârñ*.
- Abet, v.a.** يوزويرمك *yûz-vèrmek*; ياردم *yârdîm-e-*.
- Abhor, v.a.** هيچ سومامك *hîch-sévma-mek*, منفور طومتق *mènfûr-tûtmaq*.
- Abide, v.a.** اوطورمق *òturmak*, قالمق *kâlmak*, ساكن او *sâkin-o-*.
- Ability, s.** اقتدار *iktidâr*, قدرت *kùdret*; هنر *hûner*, قابليت *kâbilîyyèt*.
- Abject, a.** مسكين مسكين *mîsskin*; مسكين كى *mîsskin-ghîbi*.
- Abjure, v.a.** يمين ايدوب براقمق *yèmin-èdup-brâkmak*, ترك *tèrk-e-*.
- Able, a.** قادر *kâdir*, الندن كور *èlindan-ghèlir*, مقتدر *mùktèdir*.
- Able-bodied, a.** صاغ *sâgh*, صاعلم *sâghlâm*. [ghùssl.]
- Ablution, s.** ابدست *âbdèsst*, غسل
- Abode, s.** او *èv*, يير *yèr*, مسكن *mèsskèn*.
- Abolish, v.a.** قالدريمق *kâldirmak*, لغوا *làghv-e-*, فسخ *fèsskh-e-*.
- Abominable, a.** فنا *fèna*, مردار *mùrdâr*

ABO

- (mùn-), منفور mènfü.
 Abominate, *v.a. v.* abhor.
 Abomination, *s.* نفرت nèfrèt; بوق bòk,
 منفورشی mènfü-shèy.
 Abortion, *s.* دوشوک dùshuk.
 Abortive, *a.* بوش bòsh, نافله nàfila,
 بیهوده bihūdé.
 Abound, *v.n.* چوق چوقاو chòk-o-,
 چوق بولمق chòk-bülunmak.
 About, *pr.* اطرافنده ètràfina,
 اطرافینده ètràfinda; دائر dā'ir;
 تقریباً tākrība, تخمیناً tàkhmīna;
 جوارنده jèwàrinda, یقینلرنده
 yàkinlarinda; اوستنده ùss-
 tunda; صولرنده sùralarda,
 سولارینده sùlarinda; —,
ad. اوتدبرو ùté-bèri;
 محیطاً àshàghi-yùkàri;
 یوقاری yùkàri; طولاشمسيله برابر
 dòlāsh-massìla-bèrābér; to go
 or set about, *v.a.* باشلامق
 bàshlamak; يول طومتق
 yàpmak, يول طومتق
 ètmek, يول طومتق
 yòl-tùtmak.
 Above, *pr.* یوقاریسنه
 yùkàrissina, یوقاریسنده
 yùkàrissinda; فوقده fèv-
 kina, دن زیاده fèvkinda;
 دن زیاده dān-ziyādé; —,
ad. یوقاری yù-
 kàri, یوقاریده yùkàrida.
 Abrade, *v.n.* اشخق àshinmak; —,

ABS

- v.a.* اشندرمق àshindirmak.
 Abreast, *ad.* یان یانه yàn-yàna.
 Abridge, *v.a. v.* abbreviate.
 Abroad, *ad.* طشره tàshra (dìshàri),
 طشرهده tàshrada (dìshàrda).
 Abrogate, *v.a. v.* abolish.
 Abrupt, *a.* باش اشاغی
 bàsh-àshàghi; دیک dik,
 ترس tèrss.
 Abscond, *v.n.* قاچمق
 kàchmak; کیزلمک
 ghizlenmek, صاقلمق
 sàk-lanmak. [ghàybübèt.
 Absence, *s.* غیبت
 yòkluk, یوقلق.
 Absent, *a.* غایب
 ghā'ib; یوق yòk,
 داغین dāghin; —
 one's self, *v.a.*
 غایب او ghā'ib-o-,
 کتمک ghitmek,
 صاوشمق sàwushmak.
 Absinth, *s.* پلین اوتی
 pèlin-òtu.
 Absolute, *a.* مطلق
 mùtlak, مستقل
 mùsstàkìll.
 Absolutely, *ad.* مطلقاً
 mùtlaka.
 Absorb, *v.a.* ایچمک
 içmek, چکمک
 chèkmek, المق
 àlmak.
 Abstain, *v.n.* پرهیزا
 pèrhiz-e-, صاقمق
 sàkinmak, چکمک
 chèkinmek.
 Abstemious, *a.* پرهیزکار
 pèrhizkyār.
 Abstinence, *s.* پرهیز
 pèrhiz.
 Absurd, *a.* مسخرهلق
 mässkharalìk;

ABU

محال *mùhāl* (impossible).
 Abundance, *s.* جوقلق *bòlluk*, بولوق *bòlluk*,
 چوقلق *chòkluk*, کثرت *kèssrèt*.
 Abundant, *a.* جوق *chòk*, بول *bòl*.
 Abuse, *s.* فساد *fèssàd*; يولسزلق *yòl-*
suzluk; يولسزقوللانئش *yòlsuz-kùl-*
lànish; سوکوب صایمه *kyùfr*, کفر *kyùfr*,
 يولسزقوللانئق *ghub-sàyma*; —, *v.a.* يولسزقوللانئق
yòlsuz-kùllànmaq; سوکومک *sùgh-*
mek.
 Abut, *v.n.* وارمق *dàyanmaq*; طیانئق
vàrmak.
 Abyss, *s.* حفره *vàrta*, وارطه *hùfré*.
 Academy, *s.* مدرسه *mèkteb*; مکتب
mèdréssé.
 Accede, *v.n.* موافقتا *kā'il-è-*, قائل او
mùwāfakàt-e.
 Accelerate, *v.a.* تسريع *tèssrī* "e-,
 حيزلاندرمق *hìzlan-*, "جیل *tà*
dirmak.
 Accept, *v.a.* قبول *kà-*; المق *àlmak*;
 قبول *kàbùl-e*; اخذا *àkhz-e*.
 Acceptance, *s.* قبول *kàbùl*; اخذ *àkhz*.
 Acceptation, Acception, *s.* معنا
 Access, *s.* دخول *dùkhùl*. [mà"nà.
 Accident, *s.* قضا *kàzā*; عرض *"àraz*.
 Accidental, *a.* تصادفی *ittifākī*, اتفاقی

ACC

tèssādufī; عرضی *"àrazī*.
 Accidentally, *ad.* قضا *èz-kàzā*,
 قضا *kàzā*, قضايله *ittifākā*, اتفاقا
 Acclivity, *s.* يوقش *yòkush*. [ila.
 Accommodate, *v.a.* يرويرمک *yèr-*
vèrmek; ايشني کورمک *ishini-*
ghyùrmek.
 Accommodation, *s.* يير *yèr*; ايشک کوريلسي
ishing-ghyùrulmassi.
 Accompany, *v.a.* برابرکمک *bèrābèr-*
ghitmek, رفاقتا *rèfākàt-e*.
 Accomplice, *s.* قباحه ارقه داشي *kàhā-*
hat-àrkadashi, ارقه داش *àrkadash*.
 Accomplish, *v.a.* بجرمک *bèjermek*,
 حصوله کتورمک *bàshàrmak*, باشارمق
hùssūla-ghètirmek; تمام *tāmām-*
e, اتمام *itmām-e*, اکمال *ikmāl-e*,
 تکميل *tèkmīl-e*.
 Accord, *s.* اتحاد *ittihād*, اتفاق *ittifāk*;
 —, *v.a.* ویرمک *vèrmek*, احسانا *ih-*
sàn-e, انعام *in"àm-e*. [wèfk.
 Accordance, *s.* مطابقت *mùtābakàt*,
 According (to or as), *pr.* ندرکوره
-é-ghyùré, اوزره *üzéré*; —ly, *ad.*
 انکوره *ànga-ghyùré*.
 Account, *s.* حساب *hissàb*; — *v.a.*
 عدا *tùtmak*, طومق *sàymak*, صایمق

ACC

“àdd-e-, اعتبارا ìtibàr-e; — for, v.a. ديمك demek; جواب ويرمك jè-wàb-vèrmek; سببى كوسترمك sèbè-bini-ghyùsstermek - حكمتنى اكلامق hìkmètini-ànglamak; — book, s. دفتر dèfter.

Accountable, a. مسئول mèss‘ūl.

Accumulate, v.n. بركمك bìrikmek, طويلانمق tòplànmaq; —, v.a. طويلانمق bìrikdirmek, بركدمك tòplamak, جمع jèm‘-e.

Accumulation, s. بركدرش bìrikdirish; طويلاننش tòplànish; يخين yìghin. [صحت sìhhàt.

Accuracy, s. طوغريلق dòghruluk,

Accurate, a. صحيح طوغرى dòghru,

Accursed, a. ملعون mèl‘ūn. [sàhìh.

Accusation, s. شكايه shìkyàyet, اسناد issnàd, اتهام ìthām.

Accuse, v.a. حقنده شكايه hàkkinda-shìkyàyet-e-, اتهام ìthām-e.

Accuser, s. مدعى mùddà‘i. [-‘àlèyh.

Accused, s. مدعى عليه mùddà‘a-

Accustom, v.a. الشدومق àlishdir-mak; — one’s self, v.n. الشمق àlishmak, عادت ايدنمك ‘ādet-èdin-

mek; — اعتيادا ìtiyād-e.

ACQ

Accustomed, a. مألوف àlishik, مألوف mè‘lūf.

Ache, s. سزى سانجى sànjì, اغرى àghri, سزى sìzi, درد, وجع vèja, —, v.n. سزلمك sìzlémek, اغريمق àghrimak.

Achieve, v.a. فعله yapmak, ياپمق fi‘lé-ghètirmek.

Acid, a. اكشى èkshi: sub-acid, a. ما يخورش màykhòsh. [hùmūzàt.

Acidity, s. حموضت èkshilik,

Acknowledge, v.a. اقرارا ìkràr-e-, اعترافا tèsslim-e, بلق bìlmek, طانمق tànimak.

Acknowledgment, s. سند sèned; اقرار ìkràr.

Acorn, s. پلاموط pàlamut. [mek.

Acquaint, v.a. خبر ويرمك khàber-vèr-

Acquaintance, s. خبر khàber, معلومات mà‘lūmāt; بلدك bìldik; الفت ùlfèt.

Acquainted, a. بلور khàberdār, خبرى اولان khàbéri-òlan.

Acquiesce, v.n. قائل او, راضى او rāzi-ò-, موافقتا mùwāfakàt-e.

Acquiescence, s. موافقت rizā, رضا mùwāfakàt.

Acquire, v.a. الدكتورمك àlmak, پيداا pèydā-e-,

ACQ

- Actor, *s.* اویونجی òyunju.
 Actress, *s.* اویونجی قاری òyunju-kàri.
 Actual, *a.* اصل àssl, ذات zāt.
 Actually, *ad.* حالا hāla, شمدی shimdi,
 حقیقتاً, "ف" fi-'l-fī, بال فعل bì-'l-fī; الان èl-ān;
 حقیقتاً, "ف" fi-'l-hākika.
 Acute, *a.* اینجه inja; سیوری sivrī;
 درایتلو dirāyetli; "اکل" àkllī; عقلو
 (disease) ییکی ظهور ایتمش yengi-
 zühūr-ètmish; — angle, زاویه حاده
 zāviyyè-i-hāddé.
 Acuteness, *s.* فراست dirāyèt, درایت
 fērāssèt, عقل "اکل".
 Adapt, *v.a.* اویدرمق òydurmak.
 Adapted, *a.* مناسب òyghun, اویغون
 mùnāssib, موافق mùwāfik.
 Add, *v.a.* "علاوه" ilāvè-e-, کاتماق kàtmak,
 یکنون ا. up, v.a. zàmm-e-; جمع
 یهکون ا. toplamak, طویلامق, jèm"-e-.
 Adder, *s.* انکرک ènghérèk, افعی èf "à.
 Addict one's self, *v.n.* الشفق àlish-
 mak, عادت ایدنمک, "adet-èdinmek.
 Addicted, *a.* مبتلا mùbtélā.
 Addition, *s.* "علاوه" ilāvè, ضم zàmm;
 جمع (arith.) "جمع" jèm, قره جهله kàra-
 jùmlé.

ADD

- kèssb-e-, تحصیلا tàhsīl-e-, کسبا
 ìsstìhsāl-e-, استحصالا
 Acquit, *v.a.* تبریدا tèbrīyyé-e-; —
 one's self, *v.n.* تبریده ذممتا tèbrīyyè-
 -i-zìmmèt-e-.
 Acquittal, *s.* تبریده معناسنده حکم tèbrīy-
 yé-mà "nāssinda-hùkm.
 Acquittance, *s.* مقبوض سندی màk-
 būz-sènédi, ابراسندی ìbrā-sènédi.
 Acre, *s.* دونم dùnum.
 Acrid, *a.* اجی àjī, سرت sèrt.
 Across, *pr.* بریانندن اولبریاننده bir-yànin-
 dan-ò-bir-yànina, حاجواری اولدوق
 hàchwàri-òlarak, لرقوری àrkiri
 (àykiri.)
 Act, *s.* "عمل" àmel; ایش ish, فعل fī "ا";
 فصل fàssl; —, *v.n.* ایشلک ishlé-
 mek, ایتمک ètmek, یایمق yàpmak,
 حرکتا hàrékèt-e-.
 Action, *s.* "عمل" fī "ا", ایش ish, فعل
 "عمل" àmel; غوغا ghàw-
 gha (kàwgha), محاربه jènk, جنک
 mùhārèbé, دوکش dùghush.
 Active, *a.* ایشگذار ishghyuzàr;
 کسکین kèsskin, سرت sèrt; *verb*
 active, فعل معلوم متعدی fī "li-mà"
 lūmi-mùta "àddī.

ADD

Additional, *s.* علاوه *kàtma*,
“*ilāvé*, زائد *zā'id* ; يدك *yèdek*.

Addle, Addled, *a.* چوروك *jùk*, جلق *chùruk*.

Address, *v.a.* سويلك *sùwèylémek*,
خطابا *khètāb-e-* ; كوندرمك *ghyùndermek* ;
مكتوبك اوستنى يازمق (a letter) *mèktubung - ùsstunu - yàzmaq* ;

—, *s.* هنر *hùner*, معرفت *mà“rifèt*,
مكتوبك اوستنى *chàbukluk* ;
مكتوبك اوستنى *mèktubung-ùsstu* ; سمت *sèmt*,
ير *yèr*, ادرس *àdrèss*.

Adduce, *v.a.* ایرادا *irād-e-*. [*ùsstāz*.

Adept, *s.* استاد *ùsstād*, اوستا *ùssta*.

Adequate, *a.* يتشور *yèti-*
شور *shir*, وافي *wāfi*, كافي *kyāfi*.

Adhere, *v.n.* ياپشماق *yàpishmak*,
طومتق *tùtmak* ; ملازمتا *mùlāzè-*
mèt-e-.

Adherent, *s.* طرفدار *tàrafdār*,
تابع *tāb-i“*.

Adhesion, *s.* ياپشما *yàpishma*,
لسوق *lùssük*.

Adhesive, *a.* ياپشكان *yàpishkàn*,
لزوجيتاو *lùzūjiyyètli*.

Adieu, *int.* الله *èy-và-'llàh*,
اي والله *àllàha - ìssmàrladik* ;
اصارلديق

اوغورلراوله *òghur-òla*, اوغورلراوله

ADJ

òghurlar-òla ; صفاكلك *sàfā-*
-ghèlding, خوشكلك *khòsh-ghèld-*
ing ; سلامته *sèlāmètla* ;
الدعا *èd-*
du“ā ; والسلام *wè-'ss-sèlām*.

Adjacent, *a.* يتين *yàkin*, جوار *jìwār*,
همجوار *hèmjiwār* ; بتشك *bìtishik*,
متصل *mùttàssil*, ملاصق *mùlāssik*.

Adjective, *s.* صفت *sifāt*. [*tèrfik-e-*

ترفيقا *kàtmak*, قائمق *kàtmak*,
v.a. Adjoin,

Adjourn, *v.a.* بشقه وقتد براقمق *bàshka-*
-wàkta-bràkmak ; —, *v.n.* بشقه

وقت طويلانمق اوزره مجلس شمديك طاغلق
bàshka - wàkit-tòplanmak-ùzéré-
mèjliss-shimdilik-dàghilmak.

Adjournment, *s.* بشقه وقتد احواله *bàshka-*
-wàkta-ihālè.

Adjudicate, *v.n.* دعوى فصل *dà“wà-*
-fàssl-e- ; —, *v.a.* حكما *hùkm-e-*.

Adjunct, *s.* ضميمه *tètimmé*,
تمه *zà-*
mimé ; ياردمجي *yàrdimji*.

Adjure, *v.a.* يالوارمق *yàlvàrmak*,
رجا *rìjā-e-*, نياز *niyàz-e-*.

Adjust, *v.a.* اويدرمق *ùydurmak*,
تصحيح *dòghrultmak*,
طوغريلتمق *tàsshih-e-*.

Adjustment, *s.* تصحيح *tàsshih*.

Adjutant, *s.* الاي اميني *àlay-èmini*.

ADM

Admeasurement, *s.* مساحه mæssāhé.
 Administer, *v.a.* رؤیت باقمق bākmaq, روت
 rù'yèt-e-, اداره idāré-e-; ويرمك
 vèrmek, ايجورمك yèdirmek, ايجورمك
 ìchirmek, تناول ايتدرمك tènāvul-
 -èttirmek.
 Administration, *s.* وکلای اداره idāré; وکلای
 طاقمی vùkèlā-tākimi.
 Admirable, *a.* كوزل ghyüzèl,
 شایان تحسین shāyāni-tàhsin.
 Admirably, *ad.* بك اعلا pèk-à"là.
 Admiral, *s.* بحریه پاشاسی bāhriyyé-
 -pāshassi, امیرال àmirāl; قیودان پاشا
 kàpudāna-pāsha; lord-high —,
 قیودان پاشا kàpudan-pāsha (kàp-
 tan-pāsha), قیودان دریا kàpudāni-
 -dèryā; vice — of the fleet,
 بحریه فریقی bāhriyyé-fèriki; vice
 —, پطرونه پاشا pàtrūna - pāsha;
 rear —, اریاله پاشا iriyāla-pāsha;
 — superintendant; لیمان رأیسی پاشا
 līmān-rè'yissi-pāsha; —'s ship,
 سنجاق پاشا کمیسی pāsha-ghèmissi,
 سنجاق کمیسی sànjak-ghèmissi.
 Admiralty, *s.* بحریه قیوسی bāhriyyé-
 -kàpissi; (at Constantinople)
 دیوانخانه diwankhāné.

ADO

Admiration, *s.* بکنش bèghénish,
 مستحسن mùsstàhsèn. تحسین tàhsin;
 Admire, *v.a.* بکنمک bèghenmek,
 تحسینا tàhsin-e-.
 Admission, *s.* اخذ àkhz, قبول kàbūl;
 تسلیم ghirish, دخول dùkhūl; تسلیم
 tèsslīm, قبول kàbūl.
 Admit, *v.a.* المق àlmak, اخذ àkhz-e,
 صومق ichèri-kòmak, ايجور و صومق
 sòkmak, قبول kàbūl-e-; تسلیم
 tèsslīm-e-; اذن و ويرمك izin-vèrmek.
 Admittance, *s.* دخول dùkhūl.
 Admixture, *s.* قاتمه kàtma, قارشدرله
 kàrishdirilma, علاوه "ilāvé.
 Admonish, *v.a.* نصیحت و ويرمك nàssihāt-
 -vèrmek, تنبیہ tènbiḥ-e-. [tènbiḥ.
 Admonition, *s.* نصیحت nàssihāt, تنبیہ
 Adopt, *v.a.* طومق tùtmak; اویق
 ùymak, قبول امتثال ìmtissāl-e-; قبول
 kàbūl-e-; اولاد لعه قبول èvlādliḡha-
 kàbūl-e.
 Adoption, *s.* قبول و امتثال kàbūl-u-
 -ìmtissāl; اخذ و قبول àkhz-u-kàbūl.
 Adoptive, *a.* آخرتلك àkhirètlík.
 Adorable, *a.* طاینلور tàpinilir, سجده
 و عبادت شایان sèjdé-vé-"ibādèté-
 -shāyān.

ADO

Adoration, *s.* عبادت *sèjdé*, سجده *sèjdé*,
“*ibādèt*.”

Adore, *v.a.* عبادتا *sèjdé-e*, سجدها *sèjdé-e*,
پرستش *pèrèstish-e*,
“*ibādet-e*,”
طایف *tāpinmak*.

Adorn, *v.a.* زینتلندرمک *zīnetlëndirmek*,
تزین *tèzyīn-e*.

Adrift, *ad.* بالکرسویک اقدیسیله کتمک اوزره *yàlkgiz-sùyung-àkindissīla-ghìt-*
mek-ùzèré.

Adroit, *a.* هنرلو *tètik*, تکت *chābuk* چاپک *chābuk*,
هنرلی *hùnerli*, معرفتو *mà*“*rifètli*.”

Adroitness, *s.* هنر *chābuklik* چاپکک *chābuklik*,
هنر *hùner*, معرفت *mà*“*rifèt*.”

Adulation, *s.* مداهنه *mùdāhané*.

Adult, *a. & s.* عقله بالغ *bìyuk* بیوک *bìyuk*,
“*àkla-bāligh*.”

Adulterate, *v.a.* صافلغنی بوزمق *sàfli-*
ghini-bòzmaq, ایچنده شی قاتمق *ìchina-*
shèy-kàtmak.

Adulterer, *s.* زناکار *zānā*, زانی *zānā*,
زنیاره *zènpāré* (*zàmpàra*).

Adulteress, *s.* روسپی *zānīyyé*, زانیه *zānīyyé*,
رؤسپی *ròsspi* (*òrosspò*), فاحشه *fāhishé*.

Adulterous, *a.* زنائی *zānākyār*; زناکار *zānākyār*;
zānā'i.

Adultery, *s.* زنیاره *zānā*, زنیاره *zènpā-*

ADV

rèlik (*zàmparalík*), روسپیلک *ròss-*
pilik (*òrosspòluk*).

Advance, *v.n.* ایلر و کلمک *iléri-ghèlmek*,
ایلر و کلمک *ilérilémek*; —, *v.a.* ایلر و لقمک *ilériletmek*,
ایلر و کتورمک *iléri-ghè-*
tirmek, ایلر و چکمک *iléri-chèkmek*,
ایلر و سورمک *iléri-sürmek*; دریش *dèr-pish-e*, ایرادا *irād-e*,
سویلمک *sùwèylémek*; ایلر و دن و یرمک *iléridan-*
vèrmek; —, *s.* ایلر و لیش *ilérilé-*
yish; ایلر و دن و یرش *iléridan-vèrish*.

Advancement, *s.* ایلر و لیش *ilériléyish*;
ایلر و لدش *ilérilédish*.

Advantage, *s.* کار *kyār*, فائده *fā'idé*,
منفعت *mènfa*“*àt*,” نفع *nèf*.

Advantageous, *a.* کارلو *kyārli*, فائده لو *kyārli*.

Advent, *s.* قدوم *kùdüm*. [*fā'idéli*.

Adventure, *s.* سرگذشت *mājérā*, ماجرا *mājérā*,
سرمایه تجارت حصه سی *sèrghyuzèsht*;
سرمایه *sèrmāyè'i - tījārèt - hìsséssi*; —,
v.n. جسارتا *jèssāret-e*; —, *v.a.*
قومق *kòmak*.

Adventurer, *s.* سرسری *sèrsèrī*,
بختنه کور مجهول اصل کمنه *bàkh-*
tina-ghyùghènir-mèjhūl-l-àssl-
kimèssné. [*dùshmèn*.

Adversary, *s.* دشمن *khàssm*; خصم *khàssm*;

ADV

- Adverse, *a.* مخالف ترس *tèrss*, *mù-khālif*.
- Adversity, *s.* بختسزلك *bàkhtsizlik*, دوشكونك *dùshkyunluk*, نكبت *nìkbèt*, فلاكت *fèlākèt*. [-*dirmak*.
- Advert, *v.n.* اكرمق *àng-* ايماء *imā-e*.
- Advertise, *v.a.* اعلان *lān-e*; خبر و بېر مېك *khāber-vèrmek*.
- Advertisement, *s.* اعلان *lān*.
- Advice, *s.* خبر *khāber*; نصيحت *nās-sihāt*; تدبير *tèdbir*.
- Adviseable, *a.* مناسب *mùnāssib*.
- Advise, *v.a.* نصيحت و بېر مېك *nāssihāt-vèrmek*; تدبيرا *ikhār-e*; اخطارا *tèdbir-e*; —, *v.n.* استشارة *issti-shārē-e*, دانشمق *dānishmak*.
- Advocacy, *s.* صحابت *iltizām*, التزام *sāhābet*.
- Advocate, *s.* صحابت ايدن *sāhābet-èden*; دعوى و كيلي *dā-wà-vèkili*; —, *v.a.* صاحب چيتمق *sāhib-chikmak* (*sā'ab*), صحابتا *sāhābet-e*, تصببا *tāssāhhub-e*.
- Æra, *s.* مبداء تعداد اوقات *tārīkh*; تاريخ *mèbdè-i-tā-dād-i-èvkāt*.
- Aerial, *a.* هوائي *hàwā'ī*.
- Afar, *ad.* اوزاقده *ùzākda*, اوزاق *ùzāk*.

AFF

- Affability, *s.* تطف *chélébilik*, چليلك *tàlattuf*, نوازش *tàltif*, تطف *nù-wāzish*.
- Affable, *a.* تطفجي *chélébi*, چلي *tàl-tifji*; to be affable with, *v.a.* تطفيا *tàltif-e*.
- Affair, *s.* مصلحت *māsslāhat*; ايش *ish*; وقعد *mùhārèbé*; محاربه *jènk*, جنگ.
- Affect, *v.a.* تأثيرا *tè'sir-et*. [*wàk'ā*.
- Affectation, *s.* بوكدن نزاکت *bòkdan-nèzākèt*. [*yāpma*.
- Affected, *a.* متأثر *mùté'èssir*; يابمه *dòkunur*.
- Affecting, *a.* مؤثر *mù'èssir*, دوكتور *dòkunur*.
- Affection, *s.* حس قلبی *hìsssi-kālbī*; محبت *māhābbèt*, خلوص *khùlūss*, مرض *khùssūss*; علت *illèt*, علقت *màraz*. [*bèt-mèshmūl*.
- Affectionate, *a.* محبت مشمول *māhāb-*
- Affiance, *s.* توکل *timād*, اعتماد *tè-vèkkyul*; —, *v.a.* نکاح *nìkyāh-e*, عقدا *àkd-e*.
- Affinity, *s.* تزوجدن حاصل اولان قرابت *tè-zèvvujdan-hāssil-òlan-kārābèt*, سهریت *sìhrìyyèt*; مناسب *mùnāssé-bèt*.
- Affirm, *v.a.* اثباتا *tāssdīk-e*, تصدیقا

AFF

- issbāt-e-, ادعا iddī“ā-e-, سويلك
sùwèylémek.
- Affirmation, s. اثبات tàssdīk, تصديق
issbāt; ادعا iddī“ā. [sùbūtī.
- Affirmative, a. ثبوتى tàssdīkī, تصديقى
Afflict, v.a. كدرويرمك kèder-vèrmek;
دوچار قيلق dūchār-kīlmak.
- Affliction, s. مصيبت mùs-
sībèt, بلا bèlā.
- Affluence, s. زكينك zèngihinlik.
- Affluent, a. زكين zèngihin.
- Afford, v.a. كتورمك, ويرمك
ghètirmek, تحمل ايراثا irāss-e-;
تحملا tàhàmmul-e-.
- Affranchise, v.a. ازادا āzād-e-.
- Affront, s. معامله غير لايقه mù“āmélè‘i-
-ghàyri - lāyika, بدمعامله béd-
-mù“āmélé; —, v.a. قارشوقومق
kārshi-kòmak; كوچندرمك ghyù-
jèndirmek, دارلتمق dārīltmak.
- Afloat, ad. يوزيور yūziyor.
- Afoot, ad. اياقده àyakda.
- Afore-mentioned, afore-named,
aforesaid, a. مزبور mèzkyūr, مذكور
mèzbūr, مومى اليه mù-
mà-ìlèyh, مشار اليه mùshārun-ìlèyh.
- Afraid (to be), v.n. قورقمق kòrkmak,

AGE

- khàvf-e. خوتا
- Afresh, ad. مجدداً yèngidan, يكيدن
mùjèddédan; مكرراً mùkèrréran.
- Afront, ad. برحذاده bìr-
-hizāda. برابر bèrābèr.
- Aft, ad. كيرويه ghèriya, كيرو ghèri,
قيچه طوغرى kīcha-
dòghru, كيروده ghèrida.
- After, pr. دنصكره dan-sòngra, بعد
bà“da; —, ad. صكره sòngra, بعده
bà“dahù; —, a. (mar.) كيروكى
ghèriki, كيروده كى ghèridèki.
- Afterbirth, s. صوك sòng.
- Afternoon, s. ايكندى وقتلى ikindi-
-wàkitlari. [bà“dahù.
- Afterwards, ad. صكره sòngra, بعده
- Again, ad. تكرار yiné (ghèné), يينه
tèkrār, تكراراً tèkrāran, بردها bìr-
-dàhà.
- Against, pr. ئه قارشو a-kārshi;
قارشيسينه kārshissina; قارشيسنده
kārshissinda, عليه àlèyhina,
عليه àlèyhinda; خلافه khilā-
fina, خلافنده khilāfinda.
- Agate, s. سليمانى sùlèymānī.(?)
- Age, s. سن sinn; ياش yàsh,
“àssr, دور dèvr, قرن kārñ; of

AGE

- age, *a.* عقه بالغ *bāligh*, عقه بالغ *àkla-bāligh*; under age, *a.* صبى *sābī*.
- Aged, *a.* كونك *ghyùnluk*; ايلق *àylik*; اختيار *yàshinda*; قوجه *kòja*, مسن *mùssinñ*.
- Agency, *s.* واسطه *wāssita*, وساطت *wèssātèt*, معرفت *mà“rifèt*.
- Agent, *s.* وكيل *vèkīl*, واسطه *wāssita*, آدم *ādem (ādam)*.
- Aggravate, *v.a.* دهافنا *dàhà-fēna, e-*, دهابترا *dàhà-bèter-e*; قيزدرمق *kizdirmak*, دارلتمق *dàriltmak*.
- Aggregate, *a. & s.* مجموع *mèjmū“*.
- Aggression, *s.* تجاوز *tèjāvuz*, تخطى *tàkhàttì*.
- Aggressor, *s.* تجاوز و تخطى برله نزاغه سبب *tèjāvuz - vè - takhàttì - bìrla-nizā“a-sèbeeb-òlan*.
- Aggrieved, *a.* مغدور *màzlūm*, مظلوم *màghdūr*, ستمديده *sitemdidé*.
- Agility, *s.* چابكك *chàbukluk*.
- Agio, *s.* باش *bāsh*.
- Agitate, *v.a.* چالقماق *chàlkamak*; اضطراب و يرمك *iztirāb - vèrmek*, قارشدرمق *mùztàrib-e*; مضطربا *kàrishdirmak*.
- Agitation, *s.* چالقانش *chàlkànish*;

AGU

- اضطراب *iztirāb*; تلاطم *tèlātum*, موج *tèmèvvuj*.
- Ago, *ad.* بوندن مقدم *bùndan-mùkàd-dem*, بوندن اول *bùndan-èvvèl*.
- Agony, *s.* عظيم اضطراب *àzīm-iztirāb*; حالة النزاع *hālétu-'n-nèz“i*.
- Agree, *v.n.* مقاولدا *kàvl-e-*, قول *kàvl-e-*; قرار و يرمك *kārār - vèrmek*; موافقتا *mùwāfakàt-e-*, راضى او *rāzi-ò-*; ايوكلمك *īyi-ghèlmek*, او يعون كلمك *ùymak*, او يمع *ùymak-ghèlmek*, موافق كلمك *mùwāfik-ghèlmek*; مطابق او *mùtābik-ò-*, توفقا *tàwàffuk-e-*; — together, *v.n.* او يوشمق *ùyushmak*.
- Agreeable, *a.* طاتلو *tàtli*, كوزل *ghyùzèl*, خوش *khòsh*, شيرين *shīrīn*, لطيف *làtīf*.
- Agreeably to (or with), *ad.* تطبيقاً *tàtbīkan*, توفيقاً *tèvfīkan*.
- Agreement, *s.* قول *kàvl*, سوز *sùz*, مقاوله *mùkāvélé*.
- Agriculture, *s.* حراست *àt*, زراعت *zirà“àt*, and حراست *hīrāssèt*, فلاحت *fèlāhàt*.
- Aground, *ad.* قرة يدا و طورمش *kàraya-òturmush*.
- Ague, *s.* ستمه *sètma*, ايستمه *issètma*.

Ah, *int.* اه àh, واه wàh, ايواه èywàh,
 حيف hàyf, دريغ dìrigh.
 Ahead, *ad.* ايلرو iléri.
 Aid, *s.* ياردم yàrdam, اعانه àné,
 امداد imdād, معاونت mù“āvenèt;
 —, *v.a.* ياردم ياردام-e, اعاندا
 àné-e, معاونتا mù“āvenèt-e.
 Aide-de-camp, *s.* ياور حرب yāvèr,
 ياور حرب yāvèri-hàrb.
 Ail, *v.n.* what ails me? ندم وار mèm-
 -vār; — thee? نك وار nèng-vār;
 — him, her, it? نسي وار nèssi-vār;
 — us? ندم زوار nèmiz-vār; — you?
 نلري وار? nèngiz-vār; — them?
 نلري وار? nèléri-vār.
 Ailing, *a.* كيفسز kèyfsiz, خسته khàss-
 ta, مزاجسز mizājsiz, نامزاج nāmizāj.
 Ailment, *s.* كيفسزلك kèyfsizlik, خسته لق
 khàsstalik; علت illèt; درد dèrd.
 Aim, *v.n.* نشان المق nishàn-àlmak;
 قورمق kùrmak, امل àmel-e; —,
 مرام mè-rām, امل èmel, قصد kàssd,
 نشان الش nishàn-àlish; مقصود màksūd;
 نشان الش nishàn-àlish.
 Air, *s.* هوا hewā (hàwa); نفس nèfess;
 تاشه كوسترمك tashèkòstèrmek, —,
 كونشه سترمك kòنشه سترمك

ghyùnèsha-sèrmek, هوايه سترمك hà-
 waya-sèrmek, هواويرمك hàva-vèr-
 mek. [(tùfèghi.)
 Air-gun, *s.* يل تفنگي yèl-tùfèngghi
 Air-hole, *s.* نفس دليكي nèfesslik,
 نفس دليكي nèfess-dèlighi.
 Airy, *a.* هوادار hàwadār.
 Ajar, *a.* اچق àchik.
 Akin, *a.* خصم khèssm.
 Alabaster, *s.* اق مرمر àk-mèrmer.
 Alacrity, *s.* مسارعت mùssāra“àt,
 ممنونيت mèm-nūniyyèt.
 Alarm, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf,
 دهشت dèshet; خبر khàber; —,
 قورقوويرمك kòrkutmak, قورقتمق
 kòrku-vèrmek, تخويف tàkhwīf-e,
 اخافدا ikhāfè-e.
 Alas, *int.* واي wày, واي wàh,
 حيف hàyf, دريغ dìrigh. [issada.
 Albeit, *c.* هر تقدّر hèr-nàkadar, ايسده
 Alchymy, *s.* علم كيميا “ilmi-kìmiyā.
 Alcohol, *s.* روح rùh.
 Alcove, *s.* حجرة hùjré. [àghajì.
 Alder-tree, *s.* مروراغاجي mùrvèr-
 Alderman, *s.* اعيان a“yān. [sùyū.
 Ale, *s.* بياض اربه صوري bèyaz-àrpa-
 Alembic, *s.* انبيق ìnbik.

ALE

- Alert (to be on the), *v.n.* اویانق او *uyānīk-ò*, درت کوزاو *dùrt-ghyùz-ò*,
 گوزقولاو *ghyùz-kùlāk-ò*.
 Algebra, *s.* جبر *jèbr*.
 Alias, *ad.* نام دیگر *nāmi-dīghèr*.
 Alien, *s.* اجنبی *èjnébi*; یانجی *yàbànji*.
 Alienate, *v.a.* اخره تملیک *àkhàra-tèmlīk-e*; تبریدا *tèbrīd-e*.
 Alight, *v.n.* کونمق *kònmak*, انمک *ànmeck*.
 Alike, *a.* بکزر *bèngzèr*, مشابه *mùshābih*, بر *bīr*.
 Aliment, *s.* غذا *ghìdā*, یه جک *yèyé-jek*, بسلیه جک *bèssléyék*, مک *mēck*.
 Alimony, *s.* نفقه *nāfaka*. [*yèmek*.
 Alive, *a.* بر حیات *sāgh*, دیری *dīri*, حیاتده *hàyatda*,
bèr-hàyat.
 All, *a.* هپ *hèp*, بتون *bītun*, جمیع *jèmi*,
 جمله *jùmlé*.
 Allay, *v.a.* تسکینا *tèsskīn-e*.
 Allegation, *s.* قضیه *dà“wà*, دعوی *dāwī*.
 Allege, *v.a.* ایرادا *īrād-e*. [*kàzīyyé*.
 Allegiance, *s.* تبعیت *tèba“īyyèt*; صداقت *sādākāt*. [*tàkhfīf-e*].
 Alleviate, *v.a.* خیفله مک *khàfīfletmek*,
 Alley, *s.* چیقمز *dār-sòkak*, دارصوقاق *chīkmāz-sòkak*.
 Alliance, *s.* اتفاق *ittifāk*.

ALL

- Allied, *a.* متفق *mùttèfik*.
 Alligator, *s.* تمساح *tīmsāh*.
 Allot, *v.a.* تخصیصا *tākhsīss-e*.
 Allotment, *s.* حصه *hīssé*.
 Allow, *v.a.* قومتق *brākmak*, قومتق *kòmak*,
 اذن ویرمک *īzin-vèrmek*, رخصت ویرمک *rùkhsāt-vèrmek*,
 ویرمک *jèwāz-vèrmek*; جواز ویرمک *vèrmek*,
 تعیین ا *tà“yīn-e*, تخصیصا *tākhsīss-e*;
 — of, قبول *kābūl-e*; — for, حساب *hīssāb-e*;
 —, *v.n.* اعتراف ا *tīrāf-e*, تسلیم *tèsslīm-e*.
 Allowable, *a.* جائز *jā“iz*.
 Allowance, *s.* کونده لک *āylik*, ایلق *ghyùndélik*,
 یلق *yāllīk*; تعیین *tà“yīn*, تعیینات *tà“yīnāt*;
 to make — for, *v.a.* حسابده داخل *nāzar-e*, نظرا
hīssāba-dākhil-e.
 Alloy, *s.* التونه کومشه قاتلان باقر *āltīna-ghyùmīsha-kātīlan-bāqīr*;
 عیار *“āyār*. [*āngdīrmak*.
 Allude to, *v.a.* اکدرمق *īmā-e*, ایما *īmā*.
 Allure, *v.a.* جزبا *jèzb-e*.
 Allurement, *s.* جازبه *jāzībē*.
 Alluring, *a.* جازب *jāzīb*.
 Allusion, *s.* اکدرش *āngdīrīsh*, ایما *īmā*.
 Ally, *v.a.* رابطه واحده تحتند اخال *rābī-*

ALM

- tà'i-wāhidé-tàhtina - ìdkhāl-e ;
 —, s. متفق mùttèfik.
 Almanack, s. سالنامه tàkwīm, تقويم
 Almighty, a. قادر kādīr. [sālnāmé
 Almond, s. بادام bādem.
 Almoner, s. امام imām.
 Almost, ad. همان hēman (hēmen),
 ازقادی àz-kāldi.
 Alms, s. صدقه sādaka.
 Aloes, s. صبر sàbr; wood of —,
 عوداغاجی "ud-àghaji.
 Aloft, ad. یوقاری yùkàri, یوقاریده yù-
 kàrida (yùkàrda.)
 Alone, a. يالکز yàlŋiz, تنها tènā,
 باشلوباشنه bāshli-bāshina; all —,
 ياپه يالکز yàpa-yàlŋiz.
 Along, ad. بوينجه bōyunja; come
 along! كل باقالم ghèl-bākālīm; go
 along, كيت بقالم ghit-bākālīm,
 هايدى سكرر ishinga-ghit, ايشكه كيت
 hàydi-siktir.
 Alongside, ad. ياننه yànina, ياننده
 yàninda; — one another, قارن قارنه,
 kàrn - kàrna, بورده بورده يه bōrda-
 bōrdaya. [àlārghada.
 Aloof, ad. اوزاقده ùzākda,
 Aloud, ad. پك pèk, جهراً jèhran,

ALT

- صوت بلندايه sàvti-bùlènd-ila.
 Alphabet, s. الفبا èlif-bā (èlif-bè.)
 Alphabetically, ad. حروف هجائرتيبي
 hùrūfu-hèjā-tèrtibi-ùzéré.
 Already, ad. شمدي بيله shimdi-bilé,
 اول وقته قالميرق òl-wàkta-kālmaya-
 rak.
 Also, c. كذلك kèzālik, وكذلك vè-
 kèzālik, ودخي dàkhi, ده dé,
 vè-dākhi, وهمدخي vè-hèm-dākhi,
 وردة vè-bir-dé, وهمده vè-hèm-dé,
 همده hèm-dé.
 Altar, s. مذبح mèzbāh.
 Alter, v.a. ديكشدرمك dìghishdirmek,
 بشقه هيسته قومق bāshka-hèy'èta-kò-
 mak, محو اثباتا tèbdil-e, ايتك
 màhv-u-issbāt-e-; —, v.n. ديكشمك
 dìghishmek, تغيرا tàghàyyur-e.
 Alteration, s. تبديل tèbdil; محو اثبات
 màhv-u-issbāt.
 Altercation, s. "نزاع nizā", منازعه mù-
 nāza, غوغا ghàwgha (kàwgha.)
 Alternate, a. متناوب mùtébādil,
 mùténāvib; on alternate days,
 اد. كون اشوري ghyùn-àshiri.
 Alternate, v.n. نوبتشمك nùbetlesh-
 mek.

ALT

Alternately, *ad.* متناوبة *nùbètla*, *mùténāvibéten*, على المناوبه "àlè-'l-
-mùnāvébé.
Alternative, *s.* بشقديول *chārÉ*, چاره *bàshka-yòl*,
tàrīki-àkhàr, طريق اخر,
Although, *c.* هر قدر *hèr-nàkadàr*,
ايسده *issada*.
Altitude, *s.* ارتفاع *irtifā*.
Altogether, *ad.* بتون بتون *bìtun-bìtun*.
Alum, *s.* شاب *shàb*.
Always, *ad.* دائما *dā'ima*, هر زمان
hèr-zàmàn, هر وقت *hèr-wàkīt*.
Amanuensis, *s.* كاتب *kyātib*.
Amass, *v.a.* طولامق *tòplamak*,
بركدرمك *bìrīkdirmek*, جمع *jèm*-e-
Amateur, *s.* هوسلو *hàvèssli*.
Amaze, *v.a.* تعجب ايتدرمك *tà'ajjub-*
èttirmek; amazed, *a.* متعجب *mù-*
ta'ajjib, حيران *hàyrān*; to be
شاشمق *tà'ajjub-e-*, تعجبا ,
shàshmak, حيران قالمق *hàyrān-kāl-*
mak, قالمق *kālmak*, باقه قالمق *bàka-*
kālmak.
Amazing, *a.* عجيب "àjīb (àjà'ib),
غريب *ghàrīb*; —ly, *ad.* چوق *chòk*.
Ambassador, *s.* ايلچي *èlchi*, سفير *sèfir*.
Amber, *s.* كهربا *kèhrubā* (*kèhlibàr*.)

AME

Ambergrease, Ambergris, *s.* عنبر
"ànbèr. [mùghlāk.
Ambiguous, *a.* مغلق *kàpànik*, قيانق
Ambition, *s.* حرص الشان *hèrssu-'sh-*
-shān, حرص حكومت *hèrssi-hùkyū-*
mèt. [-'sh-shān.
Ambitious, *a.* حريص الشان *hàrissu-*
Amble, *s.* اشكين راهوان *ràhwān*,
èshkin; —, *v.n.* اشمك *èshmek*,
راهوان اشكين كتمك *èshkin-ghìtmek*,
راهوان كتمك *ràhwān-ghìtmek*.
Ambler, Ambling-horse, *s.* راهوان
ràhwān, اشكين باركير *èshkin-bār-*
ghīr (*bèghir*.)
Ambuscade, Ambush, *s.* پوصو *pùssu*.
Amen, *int.* امين *āmīn*.
Amenable, *a.* مسؤل *mèss'ul*.
Amend, *v.a.* طوغرلتمق *dòghrultmak*,
اصلاح *àsslāh-*, تصحيح *tàsshīh-et-*,
-et-; —, *v.n.* برازاياوا *bīr-àz-īyi-ò-*,
ايواولمغديول طومتق *īyi-òlmagha-yòl-*
Amendment, *s.* فرق *fàrk*. [-tùtmak.
Amends, to make, *v.n.* تضمين *tàz-*
mīn-e-, ترضيه ويرمك *tàrzīyyé-vèr-*
mek; اجيسني چيقارمق *àjissini-chì-*
kàrmak.
Amethyst, *s.* جلقوم *jèbélòkum*

AMI

Amiable, *a.* گوزل خویلو ghyùzèl-
-khùylu, طاتلو tatlì. [dòsstāné.
Amicable, *a.* Amicably, *ad.* دوستانه
Amidst, *pr.* اورتہ سندہ òrtassinda,
اراسندہ àrassinda.
Amidships, *ad.* اورتہ یرلرینہ طوغری òrta-
-yèrlérina-dòghru.
Amiss, *a.* فنا fèna, سقط sàkat.
Amity, *s.* دوستی dòsstluk, دوستلق
dòsstì, محبت màhàbbèt, مخادنت
mùkhādénèt.
Ammoniac, *s.* نشادر nishàdir.
Ammunition, *s.* جخانه bārut, باروت
jèbkhāné.
Amnesty, *s.* عفو عام “àfvì-“āmm.
Among, Amongst, *pr.* اراسندہ àras-
sina, اراسندہ àrassinda.
Amorous, *a.* عاشقانه “āshikāné.
Amount, *s.* مبلغ mèblàgh; طوپ tòp,
بالغ باو bā-
ligh-òl; یکن yèkyūn; —, *v.n.*
Ample, *a.* بول bòl, کنش ghènish.
Amplitude, *s.* سعه مشرق sì “à‘i-mèsh-
rik. [kàt“-et.
Amputate, *v.a.* قطع کسمک kèssmek,
Amputation, *s.* قطع کسله kèssilmé,
kàt“.

ANC

Amulet, *s.* نسخہ nùsskha (mìsska.)
Amuse, *v.a.* اگندرمک èghlendirmek;
— one’s self, *v.n.* اگنمک èghlen-
[mek.
An, *art.* بر bìr.
Analogous, *a.* مقیس مشابه mùshābih,
مقیاس [kìyāss. màkīss.
Anology, *s.* مشابہت mùshābéhèt;
Analysis, *s.* حل hàll.
Analyze, *v.n.* حلا hàll-et.
Anarchy, *s.* اختلال fèssād, فساد
Anathema, *s.* بددعا, لعنت là “nèt, بد-
-dù “ā, افروز àforòz.
Anatomize, *v.a.* تشریح tèshrìh-et.
Anatomy, *s.* تشریح tèshrìh.
Ancestor, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād.)
Ancestry, *s.* نسب èjād; اجداد èjdād.
Anchor, *s.* لنگر, تیمور tīmūr (dèmìr),
لنگهر lènghèr; — *v.a.* تیمورلک dèmìr-
lémek; —, *v.n.* تیمورلک dèmìrlé-
mek, تیموراتمق dèmìr-àtmak; at
—, تیمورلو dèmìrli.
Anchorage, *s.* تیموریری dèmìr-yèri,
تیمورلیه جکیر dèmìrléyéjek-yèr.
Anchored, *a.* تیمورلو dèmìrli.
Anchovy, *s.* ساردله sàrdèla.
Ancient, *a.* قدیم, اسکی èsski, kàdīm,
کارقدیم kyāri-kàdīm.

ANC

Ancients, *s. pl.* متقدمين mùtakàd-
dimīn, اسكى زمان ادملرى èsski-zà-
màn-àdamlari.
And, *c.* و vè, ده dè, دخى dàkhi.
Anecdote, *s.* فقرة fìkra, منقبه mànkabé.
Anemone, *s.* مانسه mànissa.
Angel, *s.* ملك mèlek, ملائكة mèlā'iké.
Angelic, *a.* ملكى mèlekī.
Anger, *s.* قىزغىنلىق dàrghinlik, دارغىنلىق
kìzghinlik, غضب ghàzab.
Angle, *s.* زاوية kyùshé, گوشه zā-
viyyé; —, *v.n.* اولته ايله بالق اولامق
òlta-ila-bàlik-àwlamak.
Angry, *a.* دارغىن dàrghin; to be
—, *v.n.* قىزىمق dàrilmak, دارلىق
kìzmaq, كوچىمىك ghyùjènmek,
غضبى كىمىك ghàzaba - ghèlmek,
حىدىتمىك hiddètlenmek.
Anguish, *s.* عظيم درد "àzīm-dèrd,
عظيم كدر "àzīm-kèder.
Angular, *a.* گوشه لى kyùshéli.
Animal, *s.* حىوان hàywān; —, *a.*
حىوانى hàywānī.
Animate, *v.a.* جان وىرمىك jàn-vèrmek,
جانلىدىرمىك jànlandirmak, احياء
ìhyā-et.
Animated, *a.* باشلىتىلىق bèshāshètli.

ANN

Animation, *s.* باشلىتىلىق bèshāshèt.
Animosity, *s.* "عداوت "àdāvèt, كىن
kīn, كىنە kīné.
Aniseed, *s.* اناسون ànassòn.
Ankle, *s.* طوپوق tòpuk.
Annalist, *s.* وقعه نويس mùvèrrikh
wàk "à-nùwīss. [tàwārīkh.)
Annals, *s. pl.* تواریخ tārikh (pl. تواریخ
Annex, *v.a.* ضمما ìlhāk-et, للحاق
zàmm-et.
Annihilate, *v.a.* وجودىنى قالدىرمىق vù-
jūdini-kàldirmak, يوقا yòk-et,
افىنا ìfnā-et.
Anniversary, *s.* كون ghyùn.
Announce, *v.a.* خبر وىرمىك khàber-
-vèrmek, افادە تېلىغى tèbligh-et, ايفادە
ifādé-et.
Annoy, *v.a.* "تعجىزا tà "jiz-et, صىقىدى
sìkinti-vèrmek, اذىت وىرمىك
èziyyèt-vèrmek, راحتسىز رāhatsiz-
-et; كوچىدىرمىك ghyùjèndirmek,
كوچىدى كىتمىك ghyùjuna-ghìtmek.
Annoying, *a.* ادىمىك كوچىدى كىدىر. àdaming-
-ghyùjuna-ghìder.
Annoyance, *s.* صىقىدى èziyyèt, اذىت
Annual, *a.* سىوى سènévī. [sìkinti.
Annuity, *s.* ايراد سىم سèhīm, ایراد irād.

- Annul, *v.a.* ابطال *fèsskh-et*, ابطال *ibtal-et*, بطل *battāl-et*. [mindā.
- Annular, *s.* حلقه رسنده *hālka-rèss-*
- Anoint, *v.a.* ياغ سورمك *yāgh-sürmek*, تدهين *tèdhīn-et*. [mùdèhhèn.
- Anointed, *a.* مدهن *mèssih*, مسيح
- Anomalous, *a.* Anomaly, *s.* خلاف *khilāfu-'l-‘ādé*.
- Anonymous, *a.* امضاسز *imzāssiz*.
- Another, *a.* ديگر بر *bāshka-bīr*, دىگر بر *dīgher-bīr*.
- Answer, *s.* جواب *jēwāb*; —, *v.a.* جواب *jēwāb-vèrmek*; —, *v.n.* اولق *òlmak*; اويق *ùymak*; — for, كفيل او *kèfīl-ol*; مسؤل او *mès-s‘ul-ol*.
- Answerable, *a.* مسؤل *mèss‘ul*.
- Ant, *s.* قارنجه *kàrinja*.
- Antagonist, *s.* خصم *khàssim*.
- Antarctic, *a.* جنوبي *jènūbī*.
- Antecedent, *a.* سابق *sālif*, سابق *sābik*, مقدم *mùkàddem*; —, *s.* مقدم *mùkàddem*; موصول به *mèv-sūlun-bih*. [-èvvel.
- Antediluvian, *a.* طوفاندىن اول *tūfāndan-*
- Antelope, *s.* جيران *jèyrān (jèylān)*, اهو *āhū*.
- Anterior, *a.* سابق *sālif*, سابق *sābik*, مقدم *mùkàddem*.
- Anthropophagi, *s.pl.* ياميام *yāmyām*.
- Antichamber, *s.* ديوانخانه *dīwan-*
- Antichrist, *s.* دجال *dèjjāl*. [khāné.
- Anticipate, *v.a.* مأمول او *ùmmak*, مأمول *mè‘mūl-et*; اول طورانمق *èvvel-dāw-ranmak*; طلب اولمزدن اول حس ايدوب *tāleb-òlunmazdan-èvvel-hiss - èdup - vèrmek - yā-khud-yāpmak*.
- Antidote, *s.* علاج *‘ilāj*.
- Antimony, *s.* تيموربوزان *tīmūr-bòzan (dèmir-bòzan)*.
- Antipathy, *s.* نفرت *nèfrèt*; عداوت *‘adāvèt, khùssūmèt*.
- Antique, *s.* عنتقه *‘antika*; —, *a.* اسكى *èsski*, عتيق *‘atik*, قديم *kādīm, kyāri-kādīm*.
- Antiquity, *s.* عنتقه *‘antika*; اسكى *èsski-zāmān*.
- Antler, *s.* بوينوز *bòynuz*.
- Anus, *s.* مقعد *màk‘àd*.
- Anvil, *s.* اورس *ùrss*.
- Anxiety, *s.* تلاشى *kàssāvèt*; تلاشى *tèlāshī (tèlāsh)*.
- Any, *pro.* بر *bīr*, براز *bīr-àz*, بعض *bà‘zi*;

ANY

هېچ hìch, هېچ بر hìch-bìr.
 Anybody, *pro.* كمنه kìmèssné
 (kìmssé.)
 Anyhow, *ad.* نصل اولورسه nàssl-òlursa ;
 هېچ بر درلو hìch-bìr-dùrlu.
 Apace, *ad.* چابك chàbuk.
 Apart, *ad.* ایری àyri.
 Apartment, *s.* اوطه òda ; دائرة dā'iré.
 Apathy, *s.* قیدسزلق kàydsizlik, عدم
 قید "àdēmi-tàkàyyud.
 Ape, *s.* میمون màymūn, شبك shèbek ;
 —, *v.a.* تقلیدا tàklīd-et.
 Aperient, *a.* مهمل mùsshil (ss-h.)
 Aperture, *s.* دلیك dèlik, اراقق àralik,
 اچقلق àchiklik, نفسلك nèfesslik.
 Apex, *s.* رأس rè'ss, ذروه zìrvé.
 Aphelion, *s.* حضيض hàdīd.
 Apiece, *ad.* بهرینه bèhèrina.
 Apocryphal, *a.* مشکوک mèshkyūk.
 Apogee, *s.* حضيض hàdīd. [lémek.
 Apologize, *v.n.* عذر دیله مک "ùzr-dì-
 Apology, *s.* عذرنامه "ùzrnāmé ;
 عذریانی "ùzr-bèyāni.
 Apoplexy, *s.* طمله dàmla, نزول nùzūl.
 Apostacy, *s.* ارتداد irtidād.
 Apostate, *s.* مرتد mùrtèdd (mùrtād),
 دونمه dùnma.

APP

Apostatize, *v.n.* دیندن دونمک dīnin-
 dan-dùnmek.
 Apostle, *s.* رسول rēssū, مرسل mùrsèl ;
 the apostles of Christ, حواریون
 hàwāriyyūn. [isspēnchiyār.
 Apothecary, *s.* اسپنجیار, اجزاجی èjzājī,
 Appal, *v.a.* قورقتمق kòrkutmak,
 تخویفا tàkhwīf-et.
 Appanage, *s.* ارپهلق àrpalik, باشمقلق
 bāshmaklik.
 Apparatus, *s.* الات ادوات tàkīm, طاقم
 ālāt-èdawāt.
 Apparel, *s.* اثواب èsswāb (èssbab),
 لباس libāss, البسه èlbissé.
 Apparent, *a.* بیدار zāhir, ظاهر bèdī-
 dār, اشکار hùwèydā, هوادا āshikyār.
 Apparently, *ad.* غالبا ghāliba ; ظاهرا
 zāhira. [khāyālé.
 Apparition, *s.* ظهور zùhūr ; خیاله
 Appeal, *v.n.* دوشمک dùshmek, صیغتمق
 sìghinmak ; مراجعتا mù'faja "àt-et.
 Appear, *v.n.* کورنمک ghyùrunmek,
 ظهور ایتمک ghyùzikmek, کوزمک
 zùhūr-et ; it appears, *v. imp.* غالبا
 ghāliba ; کورنور ghèlir, کور
 ghyùruniyor.
 Appearance, *s.* هیئت sūrèt, صورت

APP

hèy'èt; ظهور ghyùrunush; كورنش
zùhūr.

Appease, *v.a.* تسكين tèsskīn-et.

Append, *v.a.* علاوہ zàmm-et, ضم
‘ilāvé-et.

Appendage, Appendix, *s.* تہہ tè-
tīmémé, علاوہ zàmīmémé, ضمیمہ

Appertain, *v.n.* منوطا و, راجع او. rāji-ol,
منوطا و, متعلق او. mùta-‘àllik-ol.

Appetite, *s.* اشتها ishtihā (ishtàh.)

Apple, *s.* الٰما èlma.

Applicable, *a.* دوقنور dòkunur;
مناسبت الور mùnāssébèt-àlir.

Application, *s.* دوقندرش dòkundu-
rush, دوشش; ياپشدرش yàpishdirish,
دوشش; باش اورش bāsh-ùrush,
باش اورش; مراجعت mùrāja-‘àt;
(wùrush), سعي وغيرت chālishish,
چالشش; صرف ذهن sàrfi-
zìhn, جدوجهد jidd-u-jèhd.

Apply, *v.a.* دوقندرمق dòkundurmak,
سورمك; ياپشدرمق yàpishdirmak;
سورمك; سۇرمەك; تطبقا tàtbīk-et;
طلا tìlā-et; باش اورمق bāsh-
wùrmak, دوشمك; مراجعت mùrāja-
‘àt-et; — for, استمك issté-
mek, مطالبدا isstid-‘ā-et, استدعا

APP

mùtālébé-et, مطلوبا mātīlūb-et;

— one's self, چالشمق chālishmak,

سعي وغيرتا sà‘y-et, سعي وغيرتا sà‘y-u-
ghàyrèt-et.

Appoint, *v.a.* نصبا tà‘yīn-et, تعيينا
nāssb-et, تخصيصا tàkhsīss-et.

Appointment, *s.* مأموريت mè‘mū-
riyyèt; ايش ish.

Apportion, *v.a.* حصه حصه تقسیمًا hīssé-
hīssé-tāksīm-et. [nāssib.

Apposite, *a.* مناسب mù-
yòllu, يولو.

Appraise, *v.a.* قيمت تقديرًا kīmèt-
tākdīr-et, بهاچمك bāhā-bīchmek
(pāhā.)

Appreciate, *v.a.* تقديرًا tàkdīr-et,
قدريني بلك kàdrini-bilmek.

Apprehend, *v.a.* يقاتق tūtmaq,
يقاتق; اخذ و گرفت a khz-u-
ghirift-et; اكلماق ànglamak
(ànnamak), درك dèrk-et; قورمق
kòrkmaq.

Apprehension, *s.* اخذ و گرفت a khz-u-
ghirift; فهم و ادراك fèhm-u-ìdrāk;
قورقو kòrku.

Apprehensive, *a.* قورقوسى اولان kòr-
kussu-òlan.

Apprentice, *s.* شاگرد shāghird; —,

APP

- v.a.* شاکردلکدویرمک shāghirdlighé-
vèrmek. [ghirdlik.
- Apprenticeship, *s.* شاکردلک shā-
Apprize, *v.a.* خبرویرمک khàber-vèr-
mek.
- Approach, *s.* یول yòl ; تقرب tàkàr-
rub ; —, *v.a.* & *n.* تقربا tàkàr-
rub-et, یقینلاشماق yàkinlashmak,
یقین وارماق yàkin-vàrmak.
- Approbation, *s.* استحسان tàhsin, استیhsān.
issthāsān.
- Appropriate, *v.a.* تخصیصا tàkhsīss-
-et ; —, *a.* مناسب mùnāssib.
- Approval, *s.* استحسان issthāsān ; on
—, *ad.* مخیر mùkhāyyèr.
- Approximate, *a.* تخمینی, تقریبی tàkrībī,
تخمینی tàkhmīnī ; —, *v.n.* تقربا tàkàr-
rub-et.
- Approximately, *ad.* تقریبا tàkrība,
تخمینا tàkhmīna.
- Approximation, *s.* تقرب tàkàrrub ;
تخمین tàkhmīn.
- Apricot, *s.* زردالو, کایسی kàyssi, zèrdāli.
- April, *s.* نیشان nissān.
- Apron, *s.* پشمال pèshamāl.
- Apt, *a.* مستعد mùsstà“idd. [tì“dād.
- Aptitude, Aptness, *s.* استعداد iss-

ARG

- Aquafortis, *s.* کذاب صوبی, تیزاب tizāb,
kèzab-suyu.
- Aqueduct, *s.* صوبولی sù-yòlu, کمر
kèmer, کمرلر kèmerler.
- Arable, *a.* اکور بچلور èkilir-bìchilir,
مزرعه mèzrū ; — land, *s.* مزرعه
mèzra“à, طرلا tàrla.
- Arbiter, Arbitrator, حکم hàkem.
- Arbitrate, *v.n.* ایردا àyrd-et.
- Arc, *s.* قوس kāvss.
- Arch, *s.* کمر kèmer.
- Archer, *s.* کمانکش kèmanchèsh.
- Architect, *s.* معمار, مآلفه, mār, kàlfa.
- Architecture, *s.* فن معماری fènni-
-mī ; بنا bìnā ; بنالار bìnālar.
- Archives, *s. pl.* قیودات kùyüdāt,
اوراق مخزنی, دفترخانه dèfterkhāné,
èvrāk-màkhzēni.
- Arctic, *a.* شمالی shīmālī.
- Ardent, *a.* اتشلو àtèshli ; یانار yànar.
- Ardour, *s.* گرمیت ghèrmīyyèt.
- Arduous, *a.* کوچ ghyùch, چتین
chètin, متعسر mùta“àssir.
- Area, *s.* سطح sàth (t-h.)
- Argue, *v.n.* لکردی làkirdi-et, مباحثا
mùbāhèssé-et ; چکده یارشیا chèngé-
-yārishi-et.

ARG

- Argument, *s.* كلام لقردي làkirdi, کلام
kèlām, سوز sùz.
Arid, *a.* قورو kùru, چول chùl.
Arise, *v.n.* قائمق kàlkmak; طوغمق
dòghmak, نشتا -et; طلوعا tülū
nèsh'èt-et, لازم کلمک lāzim-ghèl-
mek. [sāb (hès-).
Arithmetic, *s.* علم حساب 'ilmi-his-
Ark, *s.* Noah's —, نوح کیمی nūh-
-ghèmissi; — of the covenant,
تابوت سکینه tābūti-sèkiné.
Arm, *s.* قول kòl; سلاح sīlāh; —,
v.n. سلاحلق sīlāhlanmak; —,
v.a. سلاح ویرمک sīlāh-vèrmek; —
دوناتمق dònاتمق.
Arm-chair, *s.* قولقلی kòltuklu,
قولقلی صندالیه kòltuklu-sāndālīyyé.
Armfull, *s.* قوجاق طولوسی kùjak,
کوجاق دؤلوسو kùjak-dòlussu.
Armillary sphere, *s.* کره مشبکه
kyùré-'i-mùshèbbéké.
Armistice, *s.* متارکه mùtāréké.
Armlet, *s.* بازوبند bāzūbènd.
Armorer, *s.* تفنججی kùlījji, تفتنججی
fènkji, چاقمقجی chàkmakji.
Armory, *s.* جبه خانه jèbé-khāné.
Armour, *s.* زره zīrh; سلاح sīlāh.

ARR

- Armpit, *s.* قولتق kòltuk.
Army, *s.* اردو òrdu, عسکر 'àssker-
Aromatic, *a.* قوقولو kòkulu.
Around, *ad. & pr.* اطرافه ètrāfa,
اطرافده ètrāfda.
Arouse, *v.a.* قالدرمق kàldirmak,
اویاندرمق òyāndirmak.
Arrange, *v.a.* دیزمک dīzmek, ترتیب
tèrtīb-et, نظامه قومق tanzīm-et,
نیزاما کومک nīzāma-kòmak; قرار
رأشدرمق kà-rārlashdirmak.
Arrangement, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام
nīzām; قرار kārār. [sāff.
Array, *s.* ترتیب tèrtīb, نظام nīzām,
Arrayed, *a.* کیلر ghīyili, ملبس mù-
lèbbèss. [bākāyā.
Arrears, *s. pl.* مانده māndé, بقایا
Arrest, *s.* حبس hābss; —, *v.a.*
اخذو کرفتا àkhz-u-ghīrīft-et;
توقیف تەvkīf-et.
Arrival, *s.* قدوم kùdūm, کلشن ghèlish;
وارش vārīsh, وصول vùssū.
Arrive, *v.n.* کلمک ghèlmek, وارمق vār-
mak, وصول بولمق wāssīl-òl, واصل او
wùssūl-bùlmak. [tèkèbbur.
Arrogance, *s.* تعظم tà'azzum, تکبر
Arrogant, *a.* متکبر mùtèkèbbir.

ARR

Arrogate to one's self, *v.a.* قالمشق *kàlkishmak*, اوزرینه المق *ùzériné-àlmak*.

Arrow, *s.* تیر, اوق *òk*, سهم *sèhm*.

Arse, *s.* کون, دبر, گوت *ghyùt*, کون *kyùn*.

Arsenal, *s.* طوبخانه *tòp-khāné*.

Arsenic, *s.* سیجان اوق *sìchan-òtu*.

Art, *s.* فن *fenn*; صنعت *sàn* "àt; معرفت *mà* "rifèt; حيله *hīlé*.

Artery, *s.* شاه طمر *shāh-dāmar*.

Artful, *a.* حيله باز, شیطان *shèytàn*, *hīlébāz*.

Artichoke, *s.* انکار *inghinār*; Jerusalem — *yèr-èlmassi*.

Article, *s.* بند, مال *māl*; متاع *màtā* "bend, فقره *fīkra*; definite —, حرف تعریف *hàrfi-tà* "rif; indefinite —, ادات تبهیم *èdāti-tèbhīm*.

Artifice, *s.* حيله *hīlé*.

Artificer, *s.* اهل صنعت, اصناف *èssnàf*, *èhli-sàn* "àt.

Artificial, *a.* مصنوع, صنع *mù-sànnà* "sùn "vè, یابمه *yàpma*, تقلید *tàklid*.

Artillery, *s.* طوبچی عسکری, طولر *tòplar*, *tòpjì* "àsskeri. [èhli-sàn "àt.

Artisan, *s.* اهل صنعت, اصناف *èssnàf*.

Artist, *s.* رسام *rèssām*.

ASK

Artless, *a.* حيله سز *sāfdérūn*; *hīléssiz*.

As, *c.* چونکه *chùнку*, چون *chūn*; *ad.* قدر, ایکن *ikèn*; as as, قدر *kàdr*; as soon as, دینی کی *dighi-ghìbi*; as it were, as though, کلجه *sànki*; as for, as to, *ghèlinjé*; as much, بو قدر *bù-kàdr*, اول قدر *òl-kàdr* (ò-); as much as, قدر *kàdr*; as well as, کی *ghìbi*, قدر *kàdr*. [صعودا *sù* "ūd-et.

Ascend, *v.a. & n.* چیمق *chìkmak*,

Ascendency, *s.* اعتبار, نفوذ *nùfūz*, "tibār, حکم *hùkm*.

Ascension, *s.* صعود *sù* "ūd.

Ascent, *s.* صعود *sù* "ūd; یوقش *yòkush*.

Ascertain, *v.a.* تحقیق *tàhkīk-et*.

Ash, Ashes, *s.* کول *kyùl*; ash-tree, دیش بوداق اغاجی *dìsh - bùdàk-àghajì*.

Ashamed, *a.* محجوب *màhjüb*; to be —, *v.n.* اوطانمق *ùtānmak*.

Ashore, *ad.* قره ده *kàraya*, قره ده *kàrada*.

Aside, *ad.* بر طرفه *bìr-yàna*, بر طرفه *bìr-tàrafa*; بر طرفه *bìr-yànda*, بر طرفه *bìr-tàrafda*; ایری *àyri*.

Ask, *v.a.* سورمق *sòrmak*, سوال

ASK

- sù'āl-et; استمك ìsstémek.
 Askew, Aslant, *ad.* ارقوری àrkuri
 (àykiri), چاریق chàrpik.
 Asleep, *a.* اویومش ùyuyor, اویومش
 ùyumush, اویقوده ùykuda.
 Asparagus, *s.* قوش قونمز kùsh-kònmàz.
 Aspect, *s.* منظره mànzara; باقش bà-
 kish; هیئت hèy'èt; نظارت nèzārèt.
 Aspire, *v.n.* کوزدیکمک ghyùz-dìkmek,
 امل امل èmel-et. [khàr.
 Ass, *s.* اشک èshek, خار hèmār,
 Ass-colt, *s.* صیبه sèpa.
 Assail, *v.a.* هجوم hùjūm-et.
 Assailant, *s.* هجوم ایدن, هجومی hùjūmju,
 هجوم ایدن hùjūm-èden.
 Assassin, *s.* قاتل kàtli, قاتل kātīl.
 Assassinate, *v.a.* اولدرمک ùldurmek,
 قتل کاتل kàtl-et, تلفا tèlef-et.
 Assassination, *s.* قتل kàtl.
 Assault, *s.* هجوم یوروش yùruyush, هجوم
 hùjūm; اوزرینه یوریمک ùzériné-
 -yùrumek, یوروش یوروش yùruyush-et,
 هجوم hùjūm-et.
 Assay, *v.a.* محکمه طومتق màhèkké-
 -tùtmak (mèhènké), عیارینه باقمق
 "àyàrina'-bàkmak.
 Assemble, *v.a.* طویلامق tòplamak,

ASS

- طویلامق jèm'-et; —, *v.n.* طویلامق
 tòplanmak, جمع ا جمع jèm'-òl, جمع
 tèjèmmu'-et.
 Assembly, *s.* جمعیت jèm'ıyyèt.
 Assent, *s.* رضا rızā, موافقت mùwāfa-
 kàt; —, *v.n.* رضا ویرمک rızā-vèr-
 mek, موافقتا mùwāfakàt-et.
 Assert, *v.a.* ادعا iddi'ā-et, دیمک
 dèmek,
 Assertion, *s.* لاکردی làkirdi, سوز
 sùz, قول kàvl, ادعا iddi'ā.
 Assets, *s.pl.* مال ایله اچمه màl-ila-àkcha.
 Asseveration, *s.* یمین yèmin.
 Assiduity, *s.* اقدام ikdām.
 Assiduous, *a.* چالشقان mùkdim, مقدم
 chàlishkàn.
 Assign, *v.a.* تعیین tà'yīn-et, تخصیص
 tàkhsī-s-et; حوالدا hàwālè-et.
 Assignee, *s.* وکیل vèkīl.
 Assist, *v.a.* یاردم yàrdim-et, معاونت
 mù'āvénèt-et, امداد imdād-et;
 —, *v.n.* بولمق bülunmak, کمک
 ghèlmek, حاضر ol.
 Assistance, *s.* یاردم yàrdim, امداد
 imdād, معاونت mù'ānè, اعانه ànè,
 vénèt.
 Assistant, *s.* یاردمچی yàrdimji, معاون

ASS

ATT

mù‘āvin, بماق yamak.
 Associate, s. ارقداش àrkadash,
 رفيق rēfīk, قرين kārīn; —, v.n.
 كورشمك kōngushmak, قوكشمق
 ghyūrushmek, ارقداشلقا àrka-
 dashlīk-et, اختلاطا ikhtilāt-et,
 الفتا ùlfēt-et. [kòmpānya.
 Association, s. قومپانیا shīrkèt,
 Assuage, v.a. تسکینا tèsskīn-et.
 Assume, v.a. الملق àlmak, قبولا kà-
 būl-et; اوزریندالمق ùzérinē-àlmak;
 كيرمك ghīrmek.
 Assurance, s. سوز sūz, تامينات tè‘mī-
 nāt (pl.); اعتماد yēmīn;
 عارسزلق èarszīk; ثبات sēbāt;
 سوغورتە sīghūrta. “àrsīzīk;
 Assure, v.a. تامينا tè‘mīn-et;
 يمينا yēmīn-et; امینا èmīn-et.
 Astern, ad. ارقدسنده àrkassina,
 اركاسیندا àrkassinda;
 اردنده àrdīna, اردینده àrdīnda.
 Asthma, s. ضيق النفس zīku-’n-nēfess,
 ضيق الصدر zīku-’ss-sàdr.
 Astonish, v.a. تعجب ایتدirmek
 tà-‘àjjub-ètđirmek.
 Astonished, a. متعجب mùta-‘àjjīb;
 to be —, v.n. تعجبا tà-‘àjjīb-et,

شاشمق shàshmak.
 Astonishment, s. تعجب tà-‘àjjīb,
 حیرت hàyrèt. [-sàlmak.
 Astound, v.a. حیرتده صالمق hàyrèt-
 Astray, ad., to go astray, v.n.
 ياكلش يول طومتق yànglish-yòl-tùt-
 mak (yānish.)
 Astringent, a. صیقیقی sīkījī.
 Astrologer, s. منجم mùnèjjīm.
 Astrology, s. علم نجوم ‘ilmi-nūjūm.
 Astronomer, s. اهل هیئت èhli-hèy-’èt.
 Astronomy, s. علم هیئت ‘ilmi-hèy-’èt.
 Asunder, ad. ایکی پارچه iki-pārcha;
 ایری àyri, منفصل mùnfāssil.
 Asylum, s. صیغنه جوقیر sīghīnajak-
 yēr, ملجا mèljā.
 At, pr. ئە é, a; ده dé, da.
 Atheist, s. منکر بالله mùnkīr-bī-’llāh.
 Athletic, a. قوتلو kùvvètli, قوی kàwī.
 Atmosphere, s. کوره هوا kyùré-’i-
 Atom, s. ذره zèrré. [-hàwā; هوا hàwā.
 Atone, v.n. کفارتا kèfārèt-et.
 Atonement, s. کفارت kèfārèt.
 Atrocious, a. اشنع shènī, شنیع
 èshnà. [shènā-’àt.
 Atrociousness, Atrocity, s. شناعت
 Attach, v.a. باغلامق bàghlamak,

ATT

- ربطاً *ràbt-et*, بندا *bènd-et*; — one's self, *v.n.* باغلانمق *bàghlanmak*, علاقه *àlāka-et*. [*màhàbbèt*.]
- Attachment, *s.* محبت *àlāka*, علاقه
- Attack, *s.* هجوم *hùjūm*; نوبت *nùbèt*, ظهور *zùhūr*, اصابت *issābèt*; —, *v.a.* عليهندچيشمق *hùjūm-et*; اصابت *àlèyhina-chìkishmak*; ظهور *issābèt-et*, ظهورا *zùhūr-et*.
- Attain, *v.a.* بالغ او *wāssil-ol*; مظر او *bāligh-òl*; نائل او *nā'il-òl*; موفق او *mùwàffak-òl*; كسب *kèssb-et*, تحصيل *tàhsil-et*.
- Attainment, *s.* تحصيل *tàhsil*.
- Attempt, *s.* قالكشش *kàlkishish*; —, *v.n.* قالكشماق *kàlkishmak*.
- Attend, *v.a.* رفاقتا *bèklémek*; خدمت *rèfākāt-et*; باقمق *bàkmak*, خدمت *khèdmèt-et* (*hizmet*.)
- Attendance, *s.* رفاقت *rèfākāt*; خدمت *khèdmèt* (*hizmet*); اتباع طاقمی *ètba* "àkimi". [اتباع *ètba*]
- Attendant, *s.* رفيق *rèfik*; attendants,
- Attention, *s.* تقيد *dikkāt*, اهتمام *kàyyud*, اهمتام *ihtimām*.
- Attentive, *a.* مقيد *mùkàyyèd*; to be —, *v.n.* دقتا *dikkāt-et*.

AUD

- Attest, *v.a.* يمين ويرمك *yèmin-vèrmek*; —, *v.n.* يمين *yèmin-et*, شهادت *shàhādèt-et*.
- Attestation, يمين *yèmin*; شهادت *shàhādèt*.
- Attic, *s.* طوان اراسی *tàwàn-àrassi*.
- Attire, *s.* البسه *èlbissé*, زي *ziy*, قيلق *kèlik*, كسوت *kissvèt*; —, *v.a.* كيندرمك *ghiyindirmek*.
- Attitude, *s.* دورش *dùrush*, وضع *wàz* "i" هیئت *hèy'èt*; (pl. اوضاع *èvzā*); چکمك *jèzb-et*, جذب *chèkmek*. [*-jāzibé*].
- Attraction, *s.* قوت جاذبه *kùvvèti*.
- Attractive, *a.* جاذب *jāzib*.
- Attribute, *s.* صفت *sifāt*; —, *v.a.* اسنادا *àzv-et*, عزوا *vèrmek*, *issnād-et*.
- Auburn, *a.* لپسکه *lipisska*.
- Auction, *s.* مزاد *mèzād* (*mèzāt*), مزایده *mùzāyédé*.
- Auctioneer, *s.* مزادچی *mèzādji*, دلال *dèllāl* (*tèllāl*). [*àrsiz*].
- Audacious, *a.* جسور *jèssūr*; عارسز *jèssārèt*; عارسزلق *àrsizlik*.
- Audible, *a.* ایشدیلور *ishidilir*.

AUD

AVE

- Audience, s.** ملاقات mùlākāt (inter-view) ; سامعين jèmā“āt, سمیع sāmī“in.
- Audit, v.a.** حساب یوقلامق hīssāb-yòklamak, محاسبدا mùhāssébé-et.
- Auditor, s.** دکیان dīngléyen (dīnē-yen), سمیع sāmī“; محاسبچی mù-
- Auger, s.** بورغی bürghu. [hāssébéji.
- Aught, s.** هیچ برشی bīr-shèy; هیچ برشی hīch-bīr-shèy.
- Augment, v.n.** از دیاد بولمق, ارتمق àrtmak, از دیاد بولمق, ارتمق izdiyād-bùlmak, ترقی tērākki-et; —, v.a. تکثیرا ارتمق àrtirmak, تکثیرا tèksīr-et. [tèzāyud, ترقی tērākki.
- Augmentation, s.** از دیاد izdiyād, تزیاد
- Augur, s.** فالجی fālji, کاهن kyāhin.
- Augury, s.** فال fāl.
- August, s.** اغستوس àghosstoss; —, a. عالی, sāmī. “ālī.
- Aunt, s.** (paternal) حاله hāla; (maternal) تیزه tèyzé; (uncle’s wife) ینکه yènghe. [mùssā“adé.
- Auspices, s. pl.** مساعده sāyé, سایه
- Auspicious, a.** مساعد mùssā“id.
- Austere, a.** سرت طبیعتلو sert-tābī“àtli; ریاضتو riyāzātli.
- Austerity, s.** ریاضت riyāzāt.
- Authentic, a.** معتبر, صحيح mù“té-sāhīh.
- Authenticity, s.** صحت sìhhāt. [bēr.
- Author, s.** باعث bā“iss, بادی bādī, مصنف, مؤلف mù“èllif, مانع sāni“; mùssānnif.
- Authoritative, a.** امرانه āmirāné.
- Authority, s.** امر èmr; حکم hùkm, ضابط zābit; آمر āmir, حاکم hakim, مأذونیت, رخصت rùkhsāt; ماذونیت mè‘zūnīyyèt; برهان, سند sèned, bürhān.
- Authorization, s.** رخصت, اذن izn, رخصت rùkhsāt; مأذونیت mè‘zūnīyyèt.
- Authorize, v.a.** اذن ویرمک izn-vèr-mek, ترخیصا tèrkhīss-et.
- Autumn, s.** صوک بهار, گوز sòng-ghyüz, فصل خریف, bāhār, fāssli-khārīf.
- Autumnal, a.** خریفی khārīfī.
- Avail, v.n.** فائدها fā‘idé-et; — one’s self of, v.n. قبولا kàbūl-et.
- Available, a.** حاضر hāzir, موجود mèvjūd, الهه èldé. [khāssīsslik.
- Avarice, s.** خست khīssèt, خسیسک
- Avaricious, a.** خسیس khāssīss.
- Avenge, v.a.** انتقامنی المق, انتقام المق, انتقام المق intikāminī-àlmak; — one’s-self, v.n. انتقام المق intikām-àlmak.

AVE

- Average, *a.* وسط *wàssat*, اورتە *òrta*.
 Averse, *a.* راضى دكل *rāzi-dìghil*.
 Aversion, *s.* عدم رضا "àdēmi-rizā ;
 نفرت *nèfrèt*.
 Avoid, *v.a.* صاقمق *kàchinmak*, قاچمق
sàkinmak, چكتمك *chèkinmek*.
 Avow, *v.a.* اعترافا *ikrār-et*, اقرارا
ì"tirāf-et.
 Awake, *a.* اويانق *ùyanik* ; —, *v.a.*
 اوياندرمق *ùyanmak* ; —, *v.a.*
 اوياندirmak *ùyandirmak*.
 Award, *s.* قرار حكم *hùkm*, قرار *kārār*.
 Aware (to be), *v.n.* خبرى او *khàbéri-*
-òl ; (to become), خبرالمق *khàber-*
-àlmak. [*ùzàkda*.
 Away, *ad.* اوزاقده *ùzàgha*, اوزاغه
 Awful, *a.* قورقنجلو *kòrkunjlù*.
 Awhile, *ad.* براز *bir-wàkìt*, بروقت
bir-àz. [ياقشقسز *yàkishiksiz*.
 Awkward, *a.* ياقشمز *yàkishmaz*,
 Awl, *s.* بيز *biz*.
 Awning, *s.* تنته *tènta*.
 Awry, *a.* چارپق *chàrpik*.
 Axe, *s.* بالطه *bàlta*.
 Axle, *s.* دنكل *dìnghil*.
 Azure, *a.* اچق مائى *àchik-mā'ī* (*māvi*),
 كوك مائيسى *ghyùk-mā'issi* (*māvissi*.)

BAB

B.

- Babbler, *s.* بوش بوغاز *ghèvézÉ*, كوزه
bòsh-bòghàz.
 Babe, *s.* چوجق *chòjuk*, بيك *bèbek*.
 Baboon, *s.* ميمون *màymūn*.
 Bachelor, *s.* بيكار *bīkyār* (*bèykyār*.)
 Back, *s.* ارد *àrd* ; ارقه *àrka* ; صرت
sirt ; كيرو *zàhr* ; ترس *tèrss* ;
 كيرو *ghèri* ; ورا *vèrā* ; —, *ad.*
 كيروده *ghèriya*, كيرويه
ghèrida ; —, *v.a. & n.* (a boat
 in rowing) سياه *sīyé-et*.
 Backgammon, *s.* طاولة اويونى *tàwla-*
òyunu.
 Backwards, *ad.* ترسنه *tèrssina*, ترس
 قيقين قيقين *ghèri-ghèri*, كيروكيرو
tèrss, كيقين كيقين
kìchin-kìchin.
 Bad, *a.* فنا *fèna* ; بوزق *bòzuk* ; قالب
kàlp ; ايش يوق *ish-yòk*, كوتى *kyùtu*.
 Bag, *s.* كيسه *kèyssé*, توره *tòrba*.
 Baggage, *s.* اشيا *èshyā*, يوك *yùk*,
 Bail, *s.* كفيل *kèfil*. [پرتى *pirti*.
 Bait, *s.* يم *yèm* ; —, *v.a.* يم ويرمك
yèm-vèrmek ; يملك *yèmlémek*.
 Bake, *v.a.* فرونده پشمك *fàrinda-*
-pishirmek ; —, *v.n.* فرونده پشمك
fàrinda-pishmek.

BAK

- Bake-house, *s.* فرون *fīrin*.
 Baker, *s.* اتمکچی *ètmekji* (*èkmekji*);
 فرونجی *fīrinji*.
 Balance, *s.* ترازو *tèrāzi*; فضله *fāzla*.
 Balanced, *a.* دنک *dènk*.
 Balcony, *s.* شاهنشین *shāhnishīn*.
 Bald, *a.* باشی طاس *bāshi-tāss*; کل
 Bale, *s.* دنک *dènk*. [kèl.
 Ball, *s.* توپ *tòp*; کله *yùmak*; کله
ghyùllé; کورشون *kùrshun*; بالو *bàlo*.
 Ballast, *s.* صفره *sāfra*.
 Balloon, *s.* بالون *bàlon*, چادر *chàdir*.
 Ballot, *s.* قرعه *kùr'è*, پیانکو *piyànkò*.
 Bamboo, *s.* قامش *kāmish*.
 Band, *s.* باغ *bāgh*; بولک *tākīm*, طاقم
būluk; موزیکه *mūzika*.
 Bandage, *s.* صارجی *sārghī*.
 Banish, *v.a.* سورکون *sùrmek*, سورکون
sùrghyun-et, نفا *nèfy-et*; دفعا
dèf'et. [نفا *nèfy*.
 Banishment, *s.* سورکون *sùrghyun*,
 Bank, *s.* سوکناری *sù-kènàri*; سد
sèdd; بانکه *bànka*.
 Banker, *s.* صراف *sàrrāf* (*sàraf*)
 Bankrupt, *s.* مفلس *mùfliss*.
 Banner, *s.* سنجاق *bāyrak*, بیراق
jàk, باندره *bàndara*.

BAR

- Banquet, *s.* ضیافت *ziyāfet*.
 Baptize, *v.a.* وافتیزا *wāftiz-et*.
 Bar, *s.* قول *kòl*; صیرق *sīrik*; قوسال
kùmsāl; مانع *māni'*; —, *v.a.*
 مانع *māni'èl*, مانع *mèn'et*.
 Barb, *s.* عرب اقی *'arab-àti*.
 Barbarian, *s.* وحشی ادم *türk*, وحشی ادم
vāhshi-àdam. [sizlik.
 Barbarity, *s.* انسانیتسزک *insāniyyèt-*
 Barbarous, *a.* انسانیتسز *insāniyyètsiz*;
 قبا *kàba*, تربیدسز *tèrbīyyéssiz*.
 Barber, *s.* بربر *bèrber*.
 Barberries, *s.* عنبربارس *'anbèrbāriss*.
 Bare, *a.* چپلاق *chìplāk*; اچق *àchik*;
 اچمق *àchmak*, —, *v.a.* کورو *kùru*.
 Barefoot, *ad.* یالین ایاق *yàlin-àyak*.
 Barely, *ad.* کوچ بلا *ghyùch-bèla*.
 Bargain, *s.* بازارلیق *pàzarlık*; —,
 بازارلیق *pàzarlık-et*, *v.n.*
 Barge, *s.* صندال *māghona*; صندال
sàndàl, فلوکه *fèlika*.
 Bark, *s.* اغاج قبوغی *āghaj-kàbughu*;
 ناوی *nàvi*; —, *v.n.* حاولامق *hàw-*
lamak; —, *v.a.* قبوغنی صویمق *kà-*
bughunu-sòymak.
 Barley, *s.* ارپه *àrpa*.
 Barn, *s.* انبار *ànbar*.

BAR

Barometer, *s.* هوا ترازوسی hàwa-tèrā-zissi. [lāgh.
Barracks, *s.* قشلا kishla, قشلاغ kish-
Barrel, *s.* فوجی fīchi, واریل vāril;
gun-barrel, تفنک تیموری tūfēghing-
-dèmiri; double-barrel gun,
چفته تفنک chifté-tūfèk.
Barren, *a.* قسر kàssr; چول chùl,
محصولسز màhsūlsiz; خیرسز khàyrsiz.
Barrier, *s.* قیو kàpi.
Barrow, *s.* ال عربده سی èl-“àrabassi.
Barter, *s.* ترانپه trānpa, دیکش dìghish;
v.a. & n. ترانپه trānpa-et, دیکش
dìghish-et.
Base, *s.* کرسی kyùrsi; قاعده kà“idé;
—, *a.* لچق àlchàk.
Base-line, *s.* ضلع معلوم dèl“z-mà“lūm.
Bashful, *a.* اوطانغاج màhjūb, محجوب
ùtānghàch. [حوض hàwz.
Basin, *s.* چناق chānak, کاسه kyāssé;
Basis, *s.* اساس èssāss.
Basket, *s.* کوفه kyùfé, سپد sèped.
Bason, *s.* لکن lèghen.
Bastard, *s. & a.* پیچ pìch.
Bastinado, *s.* طیاق dāyak.
Bastion, *s.* طایبه tàbiya.
Bat, *s.* چومق chòmak; یراسه yèrassa.

BEA

Bath, *s.* حمام hàmmām (hāmām.)
Bathe, *v.n.* صوبه کیرمک sùya-ghirmek;
یقامق yìkanmak; —, *v.a.* یقامق
yìkamak.
Battalion, *s.* طابور tàbur.
Batter, *v.a.* دوکمک dùghmek.
Battery, *s.* طایبه tàbiya.
Battle, *s.* جنگ jènk, غوغا (kàwgha),
مچاربه mùhārebé.
Bawl, *v.n.* حیقرمق hàykirmak,
باغرمق bàghirmak.
Bay, *s.* (gulf) کورفز kyùrfez; (tree)
دوره dōru, (colour) دهنه dèfné;
Bayonet, *s.* سونکی sùnghyu.
Be, *v.n.* اولق òlmak; بولمق bùlun-
mak, موجوداو mèvjūd-òl.
Beach, *s.* یالی کناری yàli-kènāri.
Beacon, *s.* نشان nishàn, علامت
“àlāmèt.
Bead, *s.* تسبیح دانه سی tèssbīh-dānéssi;
beads, *s. pl.* تسبیح tèssbīh.
Beak, *s.* بورون bùrun, غاغه ghàgha;
امزک èmzik.
Beam, *s.* (of wood) کرش kīrish;
(of light) شماع shù“ā“pèrtèv.
Bean, *s.* (broad) باقله bàkla; (kid-
ney) فصولیة fàssūlya.

BEA

Bear, *s.* قالدرمىق àyi; —, *v. a.* kàldirmak; طيامق dàyanmak, چىكىم chèkmek, تىھىلما tàhàmmul-et; (fruit, &c.) ويرىمىك vèrmek; (children) طوغرمىق dòghur-mek.
 Beard, *s.* مىقال sàkal. [mak.
 Bearer, *s.* دارنده hāmil, حامل dà-rèndé.
 Bearing, *s.* (direction) جهت jìhèt, (armorial) ارىمه àrma. كىرتى كىرتى kèrté;
 Beast, *s.* حىوان hàywān.
 Beat, *v. a.* دوكمىك dùghmek; (overcome) بوزمىك bòzmaq, التا àlt-et.
 Beating, *s.* طىياق dàyak. [dìlbèr.
 Beautiful, *a.* دلبر, گىزىل ghyùzèl, كوزىل kòzìl.
 Beauty, *s.* حىسن, گىزىللىك ghyùzèllik; كوزىللىك kòzìllik.
 Beaver, *s.* قوندوز kùnduz. [hùssn.
 Because, *c.* چونكى chùнку, زىرا zīrā, شوسىبدىنكى shù-sèbebdàn-ki.
 Beckon, *v. n.* اشارتا ishāret-et.
 Become, *v. n.* اولمىك òlmak; (suit) ياقشىمىق yàkishmak.
 Bed, *s.* دوشىك dùshèk, يىتاق yàtak; (stratum) طبىقه tàbaka; (of flowers) تىختى tàkhta.
 Bedstead, *s.* كىرەۋىت kèrévet.
 Bee, *s.* ارى àri, بال ارىسى bàl-àrissi.

BEH

Beehive, *s.* ارى قوۋانى àri-kòwàni.
 Beech, *s.* گولكىن ghyùlghèn.
 Beef, *s.* سىغىراقى sìghir-èti.
 Beer, *s.* ارپە سۈيى àrpa-sùyu, بىرە bira.
 Bees'-wax, *s.* بالمۈمى bàl-mumu.
 Beet, Beetroot, *s.* پانجىر pànjār.
 Beetle, *s.* (insect) بۈجىك bùjèk; (fullers', &c.) دىبىك الى dìbèk-èli.
 Before, *pr.* (in front) اوگىندە ànguna, (in time) دن اول ùngunda; (in front) دن اول ùngunda; (in time) دن اول ùngunda; —, *ad.* اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدما mùkàddémā; ايلرو iléri.
 Beg, *v. a.* دىلەمىك isstémek, دىلەمىك dilémek; —, *v. n.* دىلەنمىك dilènnek.
 Beget, *v. a.* ايراث حاصلà hāssil-et, ياپمىق yàp-mak, پىدا pèydā-et.
 Beggar, *s.* دىلەنجى dilènji.
 Begin, *v. a. & n.* باشلامىك bāshlamak.
 Beginning, *s.* باش bāsh; باشلانغىچ bāshlanghij; اول ابتدا ibtidā, èvvel.
 Behaviour, *s.* طور وحرىكت tàwr-u-hàrékèt, اطوار àtwār, حرىكت hà-rékèt.
 Behead, *v. a.* باشنى كىسىمىك bāshini-

BEH

BEN

- kèssmek, بویوننی اورمق bōyununu-würmak.
- Behind, *pr.* اردنده àrdina, اردنده اردینده àrdinda; ارقدسنده, àrkassina, ارقدسنده àrkassinda; کیروسنه ghèrissina, کیروسنده ghèrissinda; —, *ad.* وراده, ghèrida, کیروده, ghèri, کیرو vèrāda.
- Behindhand, *ad.* كچ ghèch; to be —, *v.n.* كچ قالمق ghèch-kàlmak; يتشه مامك yètishémamek.
- Behold, *v.a.* كورمك, bàkmaq, كورمق ghyùrmek; —, *int.* استه ishta, نا nā.
- Being, *s.* (thing) كائن shèy; واراوان, kyā'in, موجود mèvjūd, وارلق, vār-òlan; (existence) موجودیت, mèvjūd, وجود, vùjūd, كينونت, kèyn, كون, kèvn, كينونت, kèyn-nūnèt.
- Belch, *v.n.* ككرمك ghéghirmek, ككرمك ghèyirmek; —, *s.* كيرمه ghèghirma, كيرمه ghèyirma.
- Belief, *s.* اعتقاد, àtikād; ايمان, imān.
- Believe, *v.a.* اينامق, inānmak, اعتقادا, kùlāk-vèrmek; اعتقادا, àtikād-et; ايمان, imān-et.
- Believer, *s.* مؤمن mù'min, مسلم mùsslim.
- Bell, *s.* (large) چاك chàng; (small) چينغراق chingharāk; (of a time-piece) زل zìl.
- Belligerent, *a. & s.* محارب mùhārib.
- Bellows, *s.* كورك kyùruk.
- Bell-metal, *s.* توج or توج tùj (tùrch).
- Belly, *s.* قارن karn.
- Belong, *v.n.* مخصوص او, màkhsūs-òl; منسوب او, mùta'allik-òl, متعلق او, mènsub-òl.
- Beloved, *a.* سوکیلو, sèvghili; عزیز, àziz; معشوق, mà'shūk; (mas.) معسوقه, mà'shūka; (fem.)
- Below, *pr.* التنده, àltinda; التیانه, àlt-yànina, التیانه, àlt-yàninda; تحتنده, tàhtina, تحتنده, tàhtinda; زیرنده, zīrina, زیرنده, zīrinda; —, *ad.* التده, àlta, التیانه, àltda; التیانه, àlt-yàna, التیانه, àlt-yànda; زيرده, zīrda; اشاغی, àshàghi, اشاغیده, àshàghida.
- Belt, *s.* (strap) قایش, kàyish; (waist-band) كمر, kèmer, قوشاق, kùshāk.
- Bench, *s.* بیکه, pèyké; صره, sira, دستگاه, dèsst (carpenter's, &c.)

BEN

BET

ghyāh (tèzghyāh).

Bend, *v.a.* اكمك èghmek; —, *v.n.* اكمك èghilmek, چاريلق chàrpil-mak; bend down, *v.a.* ياترمق yàtirmak; — —, *v.n.* ياتمق yàt-mak.

Beneath, *pr.* التندè òltina, التندè òltinda; — مادونتده mā-dùnunda; — one's notice, دكمز dèghmàz; — one, ياقشمز yàkishmàz.

Benefactor, *s.* ولي نعمت èfèndi, افندى èfèndi, ولي نعمت vèlī-ni“mèt.

Beneficial, *a.* يارار yàràr; to be —, *v.n.* يارامق yàramak.

Benefit, *s.* خير khàyr, ايولك iyilik, منفعت mènfa“àt; احسان ihsān, يرامق v.a. ni“mèt; —, *v.a.* يرامق yàramak, فائده fā“idè-et; — by, *v.n.* فائده كورمك fā“idè-ghyùrmek.

Benumbed, *a.* اويوشمش ùyushmush, اويوشق ùyushuk; to be —, *v.n.* اويوشمق ùyushmak; (with cold) طوكمك dònqmak.

Berry, *s.* ييمش yèmish, دانه dāné(tāné).

Berth, *s.* ير yèr; (employ) خدمت khìdmèt (hìzmet.)

Beseech, *v.a.* يالوارمق yàlvarmak,

ريجا rijā-et, نياز niyāz-et.

Beset, *v.a.* اطرافنى المق ètrāfini-òlmak, هجوم bù-jūm-et, قوشاتمق kùshàtmak.

Beside, *pr.* يانده yànina, يانده yàninda, ياننى باشنده yànī-bàshinda.

Besides, *pr.* دن بشقه dan-bàshka, دن فضلè dan-mā“adā, دن ماعدا dan-fāzla; —, *ad.* اندن بشقه àn-dan-bàshka, بوندن بشقه bündan-bàshka, &c.

Besiege, *v.a.* محاصره mùhāssara-et.

Bespeak, *v.a.* اصمارلق èssmàrlamak, سپارش sîpārish-et.

Best, *a.* اعلا èng-iyi, اعلا èng-à“là.

Bestow, *v.a.* ويرمك vèrmek, انعام èn-àm-et. [باحتا bàhss-et.]

Bet, *s.* بحث bàhss; —, *v.a.* & *n.*

Betray, *v.a.* خائلقا khā“inlik-et, خيانتا khìyānèt-et. [kyāh-et.]

Betroth, *v.a.* عقدا èkd-et, نكاح ni-kāh.

Better, *a.* دهاكوزل dāhà-iyi, دهاكوزل dāhà-ghyùzèl, دهاكوزل dāhà-à“là.

Between, Betwixt, *pr.* اراسنه àras-sina, اراسنده àrassinda; بينده bèy-nina, بيننده bèyninda; ما بينده mā-bèynina, ما بيننده mābèyninda;

BEV

BLA

- , *ad.* اراده *àrada*, ارابه *àraya*; مابینده *mābèynda*.
- Bevel, *s.* Beveled, *a.* شیو *shèv*.
- Beware, *int.* صاقن *sàkin*; —, *v.n.* صاقن *sàkinmak*.
- Beyond, *pr.* اوتدسنده *ùtéssiné*, اوتدسنده *ùtéssindé*; —, *ad.* اوتده *ùté*, اوتدیه *ùtéyé*, اوتدهده *ùtédé*; اشوری *àshiri*.
- Bible, *s.* کتاب الله *kitàbu-'llāh* (God's book.) [ویرمک *vèrmek*].
- Bid, *v.a.* امر *èmr-et*; (at a sale)
- Bier, *s.* تابوت *tàbut*.
- Big, *a.* قوجهمان *ìri*, بویوک *bìyuk*, کبه (— with child) *kòjamān*; *ghèbé*.
- Bight, *s.* قوی *kòy*, کورفز *kyùrfez*.
- Bigot, *s.* Bigoted, *a.* متعصب *mù-ta'assib*.
- Bigotry, *s.* تعصب *tà'assub*.
- Bile, *s.* صفر *sàfrā* (*sàfra*.)
- Bilge, *s.* سنتینه *sèntina*; bilge-water, سنتینه صوی *sèntina-süyü*.
- Bilious, *a.* صفراوی *sàfrāvī*; صفراوی *sàfrassi-kàbarmish*.
- Bill, *s.* (account) دفتر *dèfter*, بوسله *pùssla*; (for advertizing) یافته *yàfta*; (bird's —) غاغه *ghàgha*;
- (for cutting) ساطور *sàtir*; — of exchange, تحویل *tàhvīl*; (cheque) حواله *hàwālè*.
- Billet, *s.* (note) بوسله *pùssla*, تذکره *tèzkérè*; كوتك *kyùtuk* or كوتك *kyùtuk*; (soldier's —) قوناق *kònak*; —, *v.a.* قوناق *kònak-et*.
- Bin, *s.* انبار *ànbar*.
- Bind, *v.a.* باغلامق *bàghlamak*; (— books) جلدلك *jıldlémek*; قابلامق *kàblamak*. [قاب *kàb*].
- Binding (of a book), *s.* جلد *jıld*,
- Birch-tree, *s.* قاین اغاجی *kàyn-àghajī*.
- Bird, *s.* قوش *kùsh*.
- Birdlime, *s.* اوکسه *ùksé*. [لادته *lādèt*].
- Birth, *s.* ولادت *vè-*طوغش *dòghush*.
- Biscuit, *s.* كورك *pèksémèt*, پکسمات *pèksémèt*, کورک *ghèvrèk*, کالیتده *kàlyéta*.
- Bisect, *v.a.* تنصیف *tànsīf-et*.
- Bisextile, *s.* کیسه *kèbissa*.
- Bit, *s.* (piece) پارچه *pàrcha*; (— of a bridle) کم *ghèm*, قنطارمه *kàntàrma*.
- Bitch, *s.* قانجق *kànjik*.
- Bite, *v.a.* اصرمق *issirmak*.
- Bitter, *a.* اجی *àjī*.
- Blab, *s.* بوش بوغاز *bòsh - bòghāz*;

BLA

- , *v.n.* بوش بوغازلقا *bòsh-bòghāz-lik-et.*
- Black, *a.* قره *kàra*, سیاہ *sìyah*; —, *s.* (negro) عرب “*àrab.*
- Blackguard, *s.* چاقین *chàpkin*, کولخانی *kyùlkhāni.* [*bòyassi.*
- Blacking, *s.* قوندرة بویاسی *kùndura-*
- Blacksmith, *s.* دمیرجی *or* تیمورجی *dèmirji.*
- Bladder, *s.* سدیک قاوغی *sìdik-kàwu-ghu*; (gall —) عود “*ūd.*
- Blade, *s.* (sword —) ناملو *nàmlı*; (knife —) اغز *àghz*; (shoulder —) پیراق *kyùrèk*; (grass —) کورک *kyùrèk*; (grass —) پیراق *yàprak.*
- Blame, *s.* (fault) قباحت *kàbāhat*; (censure) ازار *àzār*; —, *v.a.* ازارلق *kàbāhat-bùlmak*, قباحت بولق *àzàrlamak*, تعییب *tà“yīb-et.*
- Blank, *a.* بوش *bòsh*; (without ball) کور شونسز *kùrshunsuz*; point-blank, تام منزل *tàmm-mènzil*; to fire with blank cartridge, قوروصیقی یه اتمق *kùru-sikiya-àtmak*; —, *s.* (space) بوش یر *bòsh-yèr.*
- Blanket, *s.* فانله یورغان *fānèla-yùrghàn.*
- Blasphemy, *s.* کفر *kyùfr.*

BLO

- Blaze, *s.* علونک “*àlev*; — *v.n.* علونک “*àlevlenmek.*
- Bleach, *v.n.* اغارمق *àgharmak*, بیاضلمق *bèyazlanmak*; —, *v.a.* اغارتمق *àghartmak.*
- Bleacher, *s.* چریجی *chìrpiji.*
- Bleed, *v.n.* قانامق *kànamak*; —, *v.a.* قانالمق *kàn-àlmak.*
- Blemish, *s.* عیب *sàkat*, سقط “*àyb*, لکه *lèké.*
- Bless, *v.a.* (man to man) خیر دعا *khàyri-dù“ā-et*; (man to God) شکر *shùkr-et*; (God to man) خیر نصیب ایلمک *khàyr-nàssīb-èylèmek.*
- Blessing, *s.* (prayer) خیر دعا *khàyri-dù“ā*; (fruits of God's goodness) برکت *bèrèkèt.*
- Blind, *a.* کور *kyùr*, اعمی *à“mà*; —, *v.a.* کورا *kyùr-et.*
- Blister, *s.* (of the skin) قبارجق *kà-barjik*; (vesicatory) یاقی *yàki*; —, *v.n.* قبارمق *kàbarmak*; —, *v.a.* قبارتمق *kàbartmak.*
- Block, *s.* (block of stone) طاش *tàsh*; (of wood) کتوک *kyùtuk*; (mould) قالب (*kàlip*); —, *v.n.*

BLO

BOI

- Blunderbuss, *s.* قره بینه kàrabîna.
- Blunt, *a.* کور kyùr, کسز kèssmàz ; (plain spoken) لاقر ديسني صاقمز là-kirdissini-sàkinmàz.
- Blush, *v.n.* قزارمق kîzarmak.
- Boar, *s.* ارکک طوکز èrkek-dònguz (dòmuz), ازولی طوکز àzili-dòmuz.
- Board, *s.* تخته tàkhta ; (food) يمک yèmèk, يیه جک yèyéjek ; on board, *ad. & pr.* کمیده ghèmiyé, کمیده ghèmidé.
- Boast, *v.n.* اوکمهk ùghènnek.
- Boat, *s.* قایق kàyik ; فلوکه fîlika, صندال sàndâl.
- Boat-hook, *s.* قانجه kànja.
- Boatswain, *s.* پورسون pòrsun.
- Body, *s.* (man's living —) وجود vùjūd, بدن bèden, گوده ghyùwdé ; (dead or alive) جسد jèssed ; (substance) جسم jissm ; (troop) طاقم tàqim, کومه kyùmé.
- Bog, *s.* باتاق bàtak, باتاقل bàtaklik.
- Boil, *s.* چبان chibàn ; —, *v.n.* قاینامق kàynamak ; صوده پشمک sùda-pishmek ; —, *v.a.* قایناتمق kàynatmak ; حاشلامق hàshlamak, صوده sùda-pishirmek.
- Blockade, *s.* محاصره àbloka, ابلوقه.
- Blood, *s.* قان kàn. [mùhāssara.
- Bloom, Blossom, *s.* چيچک chichek ; —, *v.n.* چيچک اچمق chichek-àchmak.
- Blot, *v.a.* مرکب طملاتمق mùrèkkèb-dàmlatmak ; — up, قوروتمق kùrutmak ; — out, چيزمک chizmek, بوزمق bòzmaq, ترقینا tèrkîn-et.
- Blow, *s.* چالش chālish, اورش (wùrush) ; — of the fist, مشته mùshta ; (misfortune) فلاکت fèlākèt ; (injury) ضرر zàrar ; تکمه tèkmé.
- Blow, *v.n.* (wind) اسمک èssmek ; (mouth or bellows) اوفلک ùflémek ; (flower) اچمق àchmak ; — one's nose, بورننی سلک bùrnunu-silmek ; سومکورمک sùmkyurmek.
- Bludgeon, *s.* صوبه sòpa.
- Blue, *a.* (light) مائی mā'ī (māvi), گوک ghyùk, کوک مائيسى ghyùk-mā'issi (māvissi) ; (deep) لاجورد lājivèrd.
- Blunder, *s.* يانگيش yàngilish (yānish), سهو sèhv, خطا khàtā ; make a —, يانگيلمق yàngilmak (yànilmak.)

BOI

- Boiled meat, *s.* صویش sù'yush.
 Boiler, *s.* قزغان kàzghàn (kàzan.)
 Bold, *s.* جسور jèssūr, جسارتلو jèssā-rètli, يکیت yīghit.
 Bolster, *s.* یاصدق yàssdik.
 Bolt, *s.* سورگی sùrghu, سورمه sùrmé; (large nail) انکسر ènkser, جواته jèwàta, پرنو pèrno.
 Bomb, *s.* خبیره khùmbara (kùmbara.)
 Bombard, *v.a.* اوزرینه طوپ اتمق ùzè-riné-tòp-àtmak.
 Bombardier, *s.* خبیره جی (kùmbaraji.)
 Bond, *s.* تحویل tàhvīl, تمسک tèmèssuk; زنجیر zinjir, صارغی sàrghī, ایپ ip.
 Bone, *s.* کموک kèmik.
 Bone-setter, *s.* جیتقی jèrràh, جیتقی چیتقی chèkikji, قیرقی kèrikji.
 Book, *s.* کتاب kitàb.
 Bookbinder, *s.* مجلد mùjèllid.
 Bookseller, *s.* کتابچی kitàbji; (of Corans) صحاف sàhhāf.
 Boom, *s.* سرن sèren.
 Boot, *s.* چزمه chizma. [mèt.
 Booty, *s.* یغما yàghma, غنیمت ghànī-
 Border, *s.* کنار kènàr; (frontier) سرحد sèr-hàdd, سنورباشی sìnir-bàshi.

BOU

- Bore, *s.* (of a gun) چاب chàp, دلیک dèlik, اغز àghz; (troublesome fellow) ثقیل حریف sàkīl-hèrif; —, *v.a.* دلمک dèlmek; (trouble) مقندی ویرمک sèkindi-vèrmek.
 Born, *a.* طوغمش dòghmush; to be —, *v.n.* طوغمق dòghmak.
 Borrow, *v.a.* اودمق اتمق àdunj-àlmak, استقراضا isstikràz-et.
 Bosom, *s.* کوكس ghyùkss, قوبن kòyn, سنیه sīné.
 Both, *pr.* ایکیسی ikissi; —, *c.* هم vè-hèm.
 Bottle, *s.* شیشه shìshé; (wine —) بوتقال pùtkal.
 Bottom, *s.* دیب dìb; (fundy) کوت [ghyùt.
 Bough, *s.* دال dàl.
 Bounce, *v.n.* صچرامق sèchramak.
 Bound, *s.* حد hàdd, پایان pàyān, بوجاق bùjak, اوج ùj, سونگ sòng.
 Boundary, *s.* حدود hùdūd, سنور sìnir.
 Bounteous, Bountiful, *a.* بول bòl, برکتلو bèrèkètli; جومرد jùmèrd, سخاوتلو, سخی sàkhī, الی اجق èli-àchik, سخاوتلو sàkhāvètli.
 Bounty, *s.* احسان ihsān, انعام in‘ām; سخا sàkhā, سخاوت sàkhāvèt.

BOW

Bow, *s.* (in reverence) باش اكمه *bàsh-èghmé*, باش كسمه *bàsh-kèssmé*; (weapon) ياي *yày*; (of a ship) باش *bàsh*; —, *v.n.*: باش اكمك *bàsh-èghmek*; باش كسمك *bàsh-kèssmek*; — down and worship, سجده *sèjdé-et*.

Bowels, *s. pl.* بغرق *bàghirsak*.

Bowl, *s.* كاسه *kyāssé*, طاس *tàss*, چناق *chànak*; (wooden) قواته *kàwata*; (of a pipe) لوله *lùlé*.

Bowline, *s.* بولينه *bòlina*, بورينه *bòrina*.

Bowsprit, *s.* جواده *jìwàdira*.

Bowstring, *s.* كرش *kìrish*, زه *zìh*.

Box, *s.* (chest) صندوق *sàndik*; (desk) قوتي *chèkméjé*; (small) كوتيه *kùtu*; (on the ear) شمار *shàmar*, چمشير *sīlī* (*sīlé*); (wood) اسعج *chìmshir*; (of instruments) *ùsstuj* (*ùsstunj*).

Boy, *s.* اوغلان *òghlàn*, چوجق *chòjuk*.

Brace, *s.* (pair) چفت *chìft*; (tie) باغ *bàgh*, قوشاق *kùshàk*; (of a yard) براصه *bràssa*; braces (for trousers) اصقي *àsski*.

Bracelet, *s.* بلازك *bilèzik*.

Braid, *s.* شريد *shèrid*; خرج *khàrj*;

BRE

—, *v.a.* اورمك *ùrmek*.

Brain, *s.* بين *bèyn*, دماغ *dìmàgh*.

Bran, *s.* كيك *kèpek*.

Branch, *s.* دال *dàl*; (of a road, &c.) قول *kòl*; (of a family, science, &c.) فرع *fèr* “bé”, شعبه *shù*.

Brandy, *s.* راقى *ràki*. [(*kàzanji*.)]

Brazier, *s.* باقرجى *bàkirji*, قرغانجى *qirghanjy*.

Brazilwood, *s.* بقام *bàkkàm*.

Brass, *s.* پرنج *pìrinj*.

Brassfounder, *s.* دوکيجى *dùkuju*.

Brave, *a.* يکيت *yìghit*, جسور *jèssūr*.

Bravo, *int.* افرين *āfērīn* (*āfērīm*.)

Bray, *v.n.* اكرمق *àngirmak*.

Bread, *s.* نان عزيز, اتمك (*èkmek*), نان عزيز *nāni-àrz* “عرض” [— *àziz*].

Breadth, *s.* انولك *ènllīk*, ان *en*.

Break, *v.a.* قيرمق *kèrmak*; (— off) قوبارمق *kòpàrmak*; (— a promise) خلفا *khùlf-et*; (— a treaty) نقضا *nàkz-et*; —, *v.n.* قيرلوق *kèrilmak*, قوبمق *kòpmaq*, كسيلمك *kèssilmek*.

Breakfast, *s.* قهوالتى *kàhwàlti*.

Breast, *s.* كوكش *ghyùkss*, سينه *sīné*; (teat) ممه *mémé*.

Breastwork, *s.* سپر *siper*.

BRE

Breath, *s.* صولوق sòluk, نفس nèfess.
 Breathe, *v.n.* نفس الموق sòlumak, نفس الموق
 nèfess-àlmak, تنفسا tènèffuss-et.
 Breeches, *s.* شلوار shàlwàr, پطور pòtur.
 Breed, *s.* صوی sòy, جنس jìnss; —, *v.a.*
 یوری ویرمک yàvri-vèrmek;
 تورتمک tùrémek; —, *v.a.* تورتمک
 tùretmek, حاصل hāssil-et, يتشدرمک
 yètishdirmek.
 Breeze, *s.* روزگار rùzghyār; (light
 —) خفیف روزگار khāfīf-rùzghyār;
 صیقی روزگار (fresh—) sīki-rùzghyār.
 Brethren, *s. pl.* اخوان ikhwān.
 Bribe, *s.* رشوت rīshvèt; —, *v.a.*
 رشوت ویرمک rīshvèt-vèrmek.
 Brick, *s.* طوغله tūghla. [dīwārjī.
 Bricklayer, *s.* دیوارچی yàpījī.
 Bride, *s.* عروس ghèlin, کلین ghèlin.
 Bridegroom, *s.* کویکی ghyùwèghi.
 Bridge, *s.* کویبری kyùpru.
 Bridle, *s.* باشلق bàshlīk; —, *v.a.*
 کم اورمق ghèm-wùrmak.
 Brig, Brigantine, ابریق ìbrīk.
 Brigade, *s.* لوا lìwā.
 Brigadier, *s.* میرلوا mīri-lìwā.
 Brigand, *s.* ایزباندوت khīrsiz, خرسز
 ìzbāndut.

BRO

Bright, *a.* (light) اچق àchīk;
 (shining) پارلاق pàrlàk; (po-
 lished) جلالو jilāli.
 Brighten, *v.n.* اچلق àchīlmak.
 Brilliant, *a.* پارلاق pàrlàk; —, *s.*
 پرلانطه pirlànta.
 Brim, *s.* کنار kènar; اغز àghz.
 Brimstone, *s.* ککورد kībrit, کبریت
 kyùkyurd.
 Brine, *s.* صلاموره sàlamùra.
 Bring, *v.a.* کتورمک ghètirmek.
 Brink, *s.* کنار kènar. [-kīli.
 Bristle, *s.* طوکزیلی, قیل kīl, (dòmuz)-
 Brittle, *a.* پک کورک pèk-ghèvrèk,
 پک قولای قیریلور pèk-kòlay-kīrīlir.
 Broad, *a.* انلو ènli, کش ghènish,
 عریض àrīz.
 Broadside, *s.* (ship's) بورده bòrda;
 (of guns fired) الابانده àlabānda.
 Broil, *v.a.* اسقروا kīzàrtmak, قزارتمق
 ìsskàra-et.
 Broken, *a.* قیرق kīrīk. [sīmsār.
 Broker, *s.* مسار, دلال dèllāl (tèllāl).
 Brook, *s.* چای chày, صو sù, دره dèrè;
 —, *v.a.* چکمک chèkmek, قبول
 kàbūl-et.
 Broom, *s.* سپورکه sùpurghé.

BRO

- Broth, *s.* چوربا *èt-sùyu*, ات صوبی *chòrba*. [dash), برادر *bìrāder*.
- Brother, *s.* قنداش *kàrndàsh* (*kàr-*
- Brother-in-law, *s.* (wife's brother) *kàyn*; (sister's husband) *ènishté*; (wife's sister's husband) *bàjanak*, باجناق *bàjanakh*.
- Brown, *a.* قهوه رنگی *èssmer*, اسمر *kāhwé-rèngi*; — sugar, خام شکر *khàm-shèker*.
- Bruise, *s.* بره *bèré*, چوروك *chùruk*; —, *v.a.* چوروتماك *dùghmek*; چوروتماك *chùrutmek*, بره لتماك *bèréletmek*.
- Bruised, *a.* بره لئمس *bèrélenmish*, بره لی *bèréli*; چوروك *chùruk*; to become —, *v.n.* بره لئماك *bèrélenmek*.
- Brush, *s.* فرجه *fırcha*; (fine — for painting) قلم *kàlem*; —, *v.a.* سپورماك *sùpurmek*.
- Brute, *s.* حیوان *hàywān*.
- Bubble, *s.* کپوک دانسی *kyùpuk*, کپوک *kyùpuk-tānéssi*, حباب *hàbāb*.
- Bucket, *s.* قوغه *kògha*.
- Buckle, *s.* طوقه *tòka*.
- Bud, *s.* طمروق *tòmruk*; —, *v.n.* طمرقلماق *tòmrukklanmak*.

BUO

- Buffalo, *s.* مانده *mànda*, صوصیغری *sù-sìghiri*, جاموس *jàmūss* (*jàmish*.)
- Buffoon, *s.* مسخره *dàlkàwuk*, دالقاوق *màsskhara* (*màsskara*.)
- Bug, *s.* تخته کهله سی *tàkhta-bìti*, تخته قوروسی *tàkhta-kèhléssi*.
- Bugle, *s.* بوری *bòru*. [-kùrussu.
- Build, *v.a.* یابدیرمق *yàpmaq*, یابدیرماق *yàpdirmak*, انشا *bìnā-et*, انشا *inshā-et*.
- Builder, *s.* (founder) بانی *bānī*; (working —) قالفه *kàlfa*.
- Building, *s.* بنا *yàpi*, یابی *bìnā*.
- Bulb, *s.* صوغان *sòghan*. [جرم *jürm*.
- Bulk, *s.* بیوکلك *bìyukluk*, حجم *hàjm*,
- Bulkhead, *s.* بوله *bùlmé*.
- Bull, *s.* بوغا *bòghā*.
- Bullet, *s.* قورشون *kùrshun*, دانه *dāné*.
- Bullock, *s.* اوکوز *ùkyuz*.
- Bump, *s.* شیش *shish*, یومری *yùmrü*; — against, *v.n.* چاتمق *chàtmak*.
- Bunch, *s.* صالقم *sàlkim*; دمت *dèmet*.
- Bundle, *s.* بوغچه *bòghcha*; طوب *tòp*.
- Bung, *s.* منطار *màntàr*.
- Buoy, *s.* شماندره *shàmàndara*; — up, *v.a.* قالدیرمق *kàldirmak*, طومتق *tùtmak*.

BUR

Burden, *s.* حمله *yùk*, يوك *hàmmūlé* ;
 صقندی *sìkindi*. [تدفین *tèdfīn*.
 Burial, *s.* جنازه الای *jènāzé-àlayi* ;
 Burn, *v.n.* یاتمق *yànmak* ; *v.a.* یاتمق
yàkmak. [(*pèrtevsiz*.)
 Burning-glass, *s.* پرتوسوز *pèrtèvsūz*
 Burnish, *v.a.* اصقلا *àchmak*, مصقلا
màsskala-et, جلا ویرمک *jilà-vèrmek*.
 Burnisher, *s.* (tool) مصقلا *màsskala*.
 Burst, *v.n.* پاتلامق *pàtlamak* ; —,
v.a. پاتلاتمق *pàtlatmak*.
 Bury, *v.a.* دفن ا *ghyùmmek*, کومک
dèfn-et.
 Burying-ground, *s.* مزارلق *mèzarlik*.
 Bush, *s.* چالی *chàli*, اغاج *àghaj*.
 Bushel, *s.* کیله *kilé*.
 Business, *s.* ایش کوچ *ish*, ایش *ish*-
ghyùch ; مصلحت *màsslāhat* ;
 مشغولیت *mèshghūliyyèt*.
 Bustard, *s.* طوی (greater) *tòy* ;
 - (smaller) مزملدک *mèzmèldèk*.
 Bustle, *s.* عجله " *àjélé*, تلاش *tèlāsh*.
 Busy, *a.* مشغول *mèshghūl*.
 But, *c.* ولكن *làkin*, اما *àmmà*, ولكن
vè-làkin, فقط *fàkat* ; —, *pr.*
 دن بشقه *dan-bāshka*, دن فضله *dan-*
fāzla, دن ماعدا *dan-mā"ādā* ; all

BY

but, همان همان (*hèmen-hèmen*),
 ازقالدی *àz-kàldi*.
 Butcher, *s.* قصاب *kàsssàb* (*kàssàp*.)
 Butt, *s.* نشان *nìshān*, هدف *hèdef* ;
 —, *v.a. & n.* توس اورمق *tòss-*
wùrmak.
 Butt-end, *s.* دیجک *dìbjik* ; صاب *sāp*.
 Butter, *s.* تریاغ *yàgh* ; (fresh) تریاغ
tèré-yàgh, تریاغی *tèré-yàghi* ;
 (clarified) صای یاغی (*sày-yàghi*),
 روغن ساده *rùghànî-sādé*.
 Butterfly, *s.* کله بک *kèlébèk*.
 Buttock, *s.* بوت *büt* ; قاینق *kàynak*,
 قاینقیری *kàynak-yèri*.
 Button, *s.* دوکمه *dùghmé* (*dùymé*) ;
 —, *v.a.* دوکمه لک *dùymélémek*,
 دوکمه لکم *ilıklémek* ; —, *v.n.* دوکمه
 لکم *ilıklènmek*, دوکمه لکم *ilıklènmek*.
 Buttress, *s.* پاینده *pàyèndé*, ایاق *àyak*.
 Buy, *v.a.* ساتون المق *àlmak*, المق *sà-*
tin-àlmak, مایعه *ishtirā-et*, اشترا
mùbāya"à-et. [میشتری *mùshtèri*.
 Buyer, *s.* مشتری *àlizi*, الی *àlan*.
 Buzz, *v.n.* جزلامق *wìzzlamak*, وزلامق
jìzzlamak.
 By, *pr.* دن *dan* ; ایله *ilé* ; یانه *yà-*
nina, یانندن *yàninda*, یاننده

BYE

nindan ; — bye, good-bye, *int.*

اللهدا صمارلديك àllàha-issmàrladik ;
اوغورلر اوله òghurlar-òla.

Bye-and-bye, *ad.* برازدن bìr-àzdan,

برازدنصكره bìr - àzdan - sòngra,

براز وقتلردنصكره bìr-àz-wàkitlardan-
sòngra.

Bye-law, *s.* نظام nìzàm,

Bye-word, *s.* ضرب مثل zàrbi-mèssèl.

C.

Cabbage, *s.* لحنه làhana ; —, *v.a.*

چالمق chàlmak. [قامرة kàmara.

Cabin, *s.* (hut) قلبه kùlubé ; (ship's)

Cabin-boy, *s.* ميچو mìcho.

Cabinet, *s.* (private room), اوطه

òda, (chest) خلوت khàlvèt ;

چكمجه chèkíméjé, صندوق sàndik ;

(cupboard) طولاب dòlap ; (— of

ministers) وکلا طاقى wùkélā-tàki-

mi ; cabinet council, مجلس خاص

mèjlissi-khāsss.

Cabinet-maker, *s.* طاوشان tàwshàn.

Cable, *s.* غومنه ghòmana ; chain —,

Cage, *s.* قفس kàfess. [زنجير zìnjir.

Cake, *s.* (pastry) قوراييه kùrābìyyé ;

(moulded form) قالب kàlip.

CAL

Calamity, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā.

Calcine, *v.a.* ياقمق yàkmaq ; —ed,
a. يانمش yànmish.

Calculate, *v.a.* حسابا hissāb-et.

Calculus, *s.* طاش tàsh ; حساب hissāb.

Caldron, *s.* قزغان kàzghān (kàzan.)

Calender, *s.* روزنامه tàkwīm, تقويم
rùz-nāmé. [بالدر bāldir.

Calf, *s.* دانه dàna ; — of the leg,

Calibre, *s.* چاپ chàp.

Calico, *s.* قالنقوت kàlinkòt, بز bèz.

Call, *s.* چاغرمه chàghirish, چاغرش

chàghirma, دعوت dà“vèt ; —,

v.n. اوغرامق òghramak ; —, *v.a.*

& *n.* چاغرمق chàghirmak ; — at,

اوغرامق òghramak ; on or upon,

(invite) دعوت dà“vèt-et ; (visit)

اوغرامق òghramak ; — for, استمك

isstémek ; — in, (visit) اوغرامق

òghramak ; (collect again) كير والمق

ghèri-àlmak, كير وچاغرمق ghèri-

-chàghirmak ; طويلامق tòplamak ;

— out, *v.n.* باغرمق bàghirmak ;

—, *v.a.* دوکشمکه دعوت dà

méghé-dà“vèt-et ; — over, يوقلامق

yòklamak ; او قومق òkumak ; — to-

gether, طويلامق tòplamak ; — up,

CAL

- دعوت *dà* "vèt-et ; وجوده کتورمک *vùjūda-ghètirmek.*
- Calling, *s.* حرفت *hìr-fèt*, صنعت *sàn* "àt, مشغولیت *mèshghūlìyyèt.*
- Callipers, *s.* چاپ پرکاری *chàp-pèr-ghyāri* (pèrghèli.)
- Calm, *s. & a.* (wind or water) لیمانلق *līmānlík* ; —, *a.* (morally) اسوده *āssūdé*, راحت *rāhat* ; —, *s.* راحت *rāhat*, اسایش *āssāyish.*
- Calumny, *s.* بهتان *bùhtān*, افترا *iftirā*.
- Cambric, *s.* دلبند *dùlbènd* (tùlbènt.)
- Camel, *s.* دوه *dèvé.*
- Cameleopard, *s.* زرافه *zùrāfé* (zùrāfā.)
- Camlet, *s.* صوف *sòf*, شالی *shàli*.
- Camomile, *s.* پاپادیه *pàpàdiyé.*
- Camp, *s.* اردو *òrdu* ; —, *v.n.* اردو قورمق *òrdu-kùrmak.*
- Campaign, *s.* سفر *sèfer.*
- Camphor, *s.* کافور *kyāfūr.*
- Can, *s.* تنکه *tènéké* ; مشربه *(màshraba.)*
- Canal, *s.* خندق *bòghāz* (strait), بوغاز *bòghāz* (ditch) *(hèndek)* ; قازمه نهر *kàzma-nèhir.*
- Canary-bird, *s.* قناریه *kànàriya.*
- Cancel, *v.a.* ترقینا *bòzma*, بوزمق *tèrkān-et*, بطلال *bàttāl-et.*

CAP

- Cancer, *s.* (sore) بیان علی *yèyen-* "illeti, اکله *ākilé.*
- Candid, *s.* طوغری سویلر *dòghru-sùwèyler.* (truthful)
- Candle, *s.* موم *mùm.*
- Candlestick, *s.* شمعدان *shèm* "à-dān (shāmdan.)
- Cane, *s.* هزارن *hèzā-rèn*, قامش *kāmish* ; —, *v.a.* دوکمهک *dùghmek*, طیاق اتمق *dàyak-àtmak.*
- Canister, *s.* تنکه *tènéké.*
- Cannibal, *s.* مردمخوار *mèrdumkhōr*, یامیام *yāmyām.*
- Cannon, *s.* طوپ *tòp.*
- Cannonade, *s.* طوپ اتشی *tòp-àtèshi* ; —, *v.a.* طوپ ایله دوکمهک *tòp-ila-dùghmek.*
- Canon, *s.* قاعده *kā* "idé, قانون *kānūn.*
- Canopy, *s.* سایه بان *sāyébān*, شمسید *shèmsiyyé*, طاق *tāk.*
- Canter, *s.* طرس *tèriss* ; —, *v.n.* طرس کتمک *tèriss-ghìtmek.*
- Cantharides, *s.* قندوز بوجکی *kùnduz-bùjèghi.*
- Cantle (of a saddle), *s.* قاش *kàsh.*
- Canvass, *s.* یلکن بزی *yèlkèn-bèzi.*
- Cap, *s.* فس *fèss* ; شاپکه *shàpka* ;

CAP

- اجزا کاپاک *kàlpak*; percussion-cap, *èjzā*; — of a mast, *dèss-tamòra*.
- Capability, *s.* قابلیت *kābilīyyèt*.
- Capable, *a.* قادر *kādir*, مقتدر *mùktèdir*.
- Capacious, *a.* واسع *ghènish*, کنش *wāssi*, بيوک *bìyuk*.
- Capacity, *s.* (size) بيوکلك *bìyukluk*; (capaciousness) وسعت *vùss'at*; (intelligence) عقل *àkl*, ذکا *zèkyā*, صفت (quality) *issti'dād*; استعداد *sif'at*. [(of a cloak) يکا *yàka*.
- Cape, *s.* (headland) بورون *bùrun*;
- Capital, *a.* (good) اعلا *à'là*; (great) بيوک *bìyuk*, كبير *kèbīr*, عظيم *àzīm*; (principal) باش *bāsh*; —, *s.* (city) پاي تخت *pàytākht*; (of a column) باش *bāsh*, باشلق *bāshlik*.
- Capitulate, *v.n.* رای استمک *rày-isstémek*; رای ایله تسليم او *rày-ila-tèss-lim-òl*; ویره ویرمک *vèra-vèrmek*.
- Capitulation, *s.* رای *rày*; ویره *vèra*.
- Capon, *s.* ابلق *èblīk* (*imlik*.)
- Capricious, *a.* عجيب طبيعتلو *àjāyb-tābi'atli*, میمون اشتهاو *màymun-ishtahāli*; بردالده دورمز *bīr-dālda-dùrmāz*.

CAR

- Captain, *s.* (warrior) جنگی *jènkji*; (army) یوزباشی *yùz-bāshi*; (navy) قیودان سوارى *sùwāri*, قیودان *kàpudān* (*kàptan*); (merchant) رئیس *rè'iss*; (European) قیودان *kàpudān* (*kàptan*.)
- Captive, *s.* اسیر *èssir* (*yèssir*.)
- Capture, *v.a.* المق *àlmak*, طوتمق *tùtmak*, ضبطا *zàbt-et*; اسیرا *èssir-et*.
- Carat, *s.* قیراط *kīrāt*.
- Caravan, *s.* کراوان *kèrwān*, قافله *kāfila*.
- Caravanserai, *s.* خان *khān*.
- Caraway, *s.* کراویه *kèrāvīyyé*.
- Carbine, *s.* قرابینه *kàrabīna*.
- Carbuncle, *s.* شیرینچه (disease) *shīr-pèché*; (stone) لعل *là'l*.
- Carcass, *s.* کوده *ghyùwdé*, جسد *jèssed*; لاشه *lāshé* (*lèsh*); (of war) یاغلو پچاوره *yāghli-pàchāvra*.
- Card, *s.* کاغذ *kyāghid*; مقوا *mùkàw-wa*; (comb) طراق *tàrak*; —, *v.a.* طرامق *tàramak*, اتمق *àtmak*.
- Cardamum, *s.* قاقه *kākulé*.
- Carder, *s.* حلاج *hàllāj* (*hàlāj*.)
- Care, *s.* (attention) دقت *dīkkāt*; (anxiety) درد *dèrd*, کدر *kèder*; —, *v.n.* وظیفه ایدنمک *wàzīfé-èdin-*

CAR

mek ; — for, باقمق bākmaq ;
 صایمق sàymak ; take care, *v.n.*
 کوزینی اچمق ghyùzunu - àchmak,
 دقتا dikkàt-et, صاقمق sàkinmak ;
 (take pains) اوزنمک ùzènmek ;
 take care of, باقمق bākmaq,
 صاقلامق sàklamak.
 Careen, *v.a.* قلفاطه یاترمق kàlafàta-
 -yàtirmak ; —, *v.n.* یاتمق yàtmak.
 Careful, *a.* مقید mùkàyyed ; to be
 —, *v.n.* مقیداو dikkàt-et,
 mùkàyyed-òl.
 Caress, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.
 Cargo, *s.* یوک yùk, حموله hāmūlé.
 Carmine, *s.* لعل là“l.
 Carpenter, *s.* دولگر dūlgher ;
 (joiner) دوغرامه جی dōghramajī ;
 (ship’s) مراقوز mārānkōz (mā-
 ranghoss.)
 Carpet, *s.* قالی kālī (hàlī), کلیم kīlim,
 کچه kèché ; prayer —, سجاده sèjjādé.
 Carriage, *s.* (vehicle) عربہ “àraba,
 فایطون fāyṭōn, تالیقه tāliqa,
 حنطو hīntò, عربہ (field) —,
 قونداق (ship’s) kùndāk ;
 (act of carrying) نقل nàkl, طاشیمه
 tàshīma ; (— hire) نقلیه nàklyyé.

CAS

Carrier, *s.* حال hāmmāl ; قطرحی kàtirjī.
 Carrion, *s.* لاشه lāshé (lèsh.)
 Carronade, *s.* قلوبر kùlumbīr.
 Carrot, *s.* هاوج hàwuj.
 Carroty, *a.* صاری sàrī.
 Carry, *v.a.* طاشیمق tàshīmaq ;
 کوترمک ghyùturmek ; (a gun, &c.)
 صورمک sùrmek ; (by assault) ضبطا zàbt-
 -et ; — away or off, الوب کوترمک
 àlip-ghyùturmek ; — on یایمق
 yàpmak, ایدرمق ètmek, ایتمک
 ùyduрмаk, بجرمک bèjermek ; —
 the day, اوسته چیتمق ùssta-chèk-
 mak, قزائمق ghālib-òl, غالب او
 [kàzanmak.
 Cart, *s.* عربہ “àraba.
 Cartilage, *s.* قیقداق kìkirdāk.
 Cartridge, *s.* (small arms) فشک
 fīshènk (fīshèk) ; (cannon)
 حارطوج hàrtuj.
 Cartridge-box, *s.* پلاسقه pàlāsska.
 Carve, *v.a.* (meat, &c.) دوغرامق
 dōghramak ; (wood, &c.) اویمق
 òymak.
 Carver, *s.* (in wood) اویمه جی òymajī.
 Cascade, *s.* چاغلیان chàghlayàn.
 Case, *s.* (box) صندوق sàndīk ;
 محفظه màbfaza ; قوتی kùtu, قاب kàb ;

CAS

(sheath) قين kèn; (condition) حال hāl; (matter) ماده maddé, خصوص khùssūss, امر èmir; —, v.a. قابلامق kàblamak (kàplamak.)
 Case-shot, s. مسکت mīsskèt.
 Cash, s. نقد nàkd, پاره pāré (pāra.)
 Cashier, s. وزندهار sàndīkdār, خزینهدار vèznédār, رتبه سنی المق (khàznadār); —, v.a. خدمتدن قوغمق khèdmetdan-kòghmak.
 Cask, s. واریل vārīl, فوجی fūjī.
 Casket, s. صندوق chèkméjé, چکمه sàndīk.
 Cassia, s. خیارشنبه khīyarshènbé.
 Cast, a. اتم s. دوکمه dùkmé; —, اتم àtīm, آتش àtīsh; (in the eye) شاشیلق shàshīlīk; —, v.a. (throw) اتمق àtmak; (metal) دوکمه dùk-mek; — down, قیرمق kīrmak, اوزمک ùzmek, کدرویرمک kèder-vèrmek; — up, (accounts) جمع yèkyūn-et, یکوناً yèkyūn-et, قوصمق (vomit) tōplamak; طویلامق kùssmak; — off, اتیویرمک àtīvèrmek, دفعا dèf'-et, طردا tård-et; قاپوب صالیویرمک sàlīvèrmek, صالیویرمک

CAU

کاپیپ-سالیویرمک; — out, قوغمق kòghmak, دفعا dèf'-et, طردا tård-et.
 Castle, s. قلعه kàl'a (kàyla).
 Casual, a. تصادفی tèssādufī, اتفافی [ittifākī].
 Casualty, s. قضا kāzā. [ittifākī].
 Cat, s. کدی kēdi.
 Catalogue, s. دفتر dèfter.
 Cataplasm, s. لاپه làpa.
 Cataract, s. صولرک اوچمسی sùlarīng-ùchmassi, جندل jèndèl.
 Catarrh, s. زکام zùkkyām, نزله nèzlé, نوازل nèwāzil.
 Catch, v.a. طومق tùtmak, یقالق yàkalamak; الکتورمک èla-ghè-tirmek; — cold, صوغوق المق sòghuk-àlmak.
 Catching, a. بولاشر bùlāshir, ساری sārī.
 Catechise, v.a. استطاقا isstintāk-et, امتحانa imtīhān-et.
 Categorical, a. قطعی kàt'è.
 Category, s. مقوله màkūlé.
 Caterpillar, s. قورت kùrt.
 Catgut, s. کرش kīrish.
 Cattle, s. حیوانات hàywānāt.
 Caulk, v.a. قلفاطا kàlafāt-et.
 Caulker, s. قلفاط kàlafāt.

CAU

CER

Cauliflower, *s.* قرنابت kàrnabît.
 Cause, *s.* باعث bā“iss, علت “illèt,
 سبب sèbeeb; دعوى dà“wà; —,
v.a. سبب او bā“iss - òl, باعث او
 sèbeeb-ol, ایراثا irāss-et.
 Causeway, *s.* قالدريم kàldirim.
 Caustic (lunar), *s.* جهنم طاشی jìhèn-
 nem-tàshi (jìhànnam.)
 Cauterize, *v.a.* داغلاماق dàghlamak,
 یاقمق yàkmaq.
 Caution, *s.* تانی bāssirèt, بصیرت
 tè“ènni, حذر hàzer; —, *v.a.*
 خبر ویرمک khāber-vèrmek.
 Cautious (to be), *v.n.* احترازا ihtirāz-
 et, احتذارا ihtizār-et, صاقمق
 sàkinmak. [اتلو àtli, “àsskeri, -].
 Cavalry, *s.* سواری عسکری sùwāri-
 Cave, Cavern, *s.* مغاره màghara.
 Cavity, *s.* چقور chùkur.
 Cease, *v.n.* منقطع او, کسلیک kèssilmek,
 münkàti“ -òl. [mek.
 Cede, *v.a.* ترکا tèrk-et, ویرمک vèr-
 Ceiling, *s.* طوان tàwan.
 Celebrate, *v.a.* اجرا ijra-et.
 Celebrated, *a.* مشهور mèshhūr.
 Celery, *s.* کرویز kèréviz. !

Cell, *s.* حجره hùjré; خانه khāné, کوز
 Cellar, *s.* مخزن màkhzèn. [ghyùz.
 Cement, *s.* معجون, الچی àlchi, mà“jùn;
 —, *v.a.* یاپشدرمق yàpishdirmak,
 طوتدومق tùtdurmak.
 Cemetery, *s.* مزارلق mèzarlık, قبرستان
 kàbristān, مقبره màkbéré.
 Censer, *s.* بخوردان bũkhũrdān (bũ-
 khurdanlık.)
 Censure, *s.* ازار àzār; —, *v.a.* تعیبا
 tà“yīb-et, اذم zèmm-et, لوم lèvm-et.
 Census, *s.* تعداد نفوس tà“dād-i-nũfũss.
 Cent., (per cent.) *ad.* یوزده yùzdé.
 Centre, *s.* مرکز mèrkez, اورطه òrta,
 وسط wāssat.
 Centurion, *s.* یوزباشی yùz-bashi.
 Century, *s.* یوزیل, می“é, màh mi“é,
 “àssr. عصر, یوزسند yùz-sèné, یل-yì.
 Cerecloth, *s.* مشع mùshèmma“
 (mùshàmba.)
 Ceremony, *s.* رسم rèssm (rèssim);
 تکلیف tèklif; تکلف tèkèlluf.
 Certain, *a.* معلوم mà“lũm, صحیح
 sàhĩh, شهبهسز shùbhèssiz; فلان
 fĩlan; بعض bà“zi, برطاقم bìr-tàkim.
 Certainly, *ad.* البته èlbètté, شهبهسز
 shùbhèssiz.

CER

Certificate, *s.* سند sèned.
 Cessation, *s.* كسسه "inkitā" انقطاع, kèssilmé.
 Cession, *s.* ترك tèrk, فراغت fèrāghāt.
 Chafe, *v.a.* اشفق àshinmak.
 Chaff, *s.* صمان sàman. [ghāl.
 Chafing-dish, *s.* منقال mánkāl (màn-
 Chagrin, *s.* (grief) تأسف tè'èssuf;
 (kind of skin) كر kèlèr.
 Chain, *s.* زنجير zènjir (zìnjir); —,
v.a. زنجیرایله باغلامق zìnjir - ila -
 bàghlamak.
 Chair, *s.* صندالیه sàndāliyyé; arm
 —, قولتقو kòltuklu. [-mèjliss.
 Chairman, *s.* رئیس مجلس rè'issi-
 Chalk, *s.* تباشیر tèbāshīr (tàbèshir.)
 Challenge, *v.a.* میدان او قومق mèydan-
 -òkumak.
 Chamber, *s.* اوطه òda; (of a mine,
 gun, &c.) خزینه khàzīné (hàzna).
 Chamberlain, *s.* قیوچی باشی kàpji-
 -bāshī.
 Chamomile, *s.* پاپادیه pàpādiya.
 Chance, *s.* اتفاق tèssāduf, بخت
 ittifāk, بخت bākht; by chance,
 راست که rāsst-ghèlé; —, *v.a.*
 بخته حواله bākhta-hàwālè-et.

CHA

Chandelier, *s.* اویزه āvizé.
 Chandler, *s.* بقال bākkāl.
 Change, *s.* دکشش dīghish, دکشش
 dīghishish, دکشمه dīghishma,
 انقلاب tèbèddul, تبدیل tèbdīl, انقلاب
 ìnkilāb; —, *v.n.* دکشمک dīghish-
 mek, دونمک dūnmek; —, *v.a.*
 دکشدرمک dīghishdirmek; چویرمک
 chèvirmek; بوزمق tèbdīl-et; تبدیل
 bòzmak. [اویناق òynāk.
 Changeable, *a.* قرارسیز kārarsız,
 Channel, *s.* یول yòl; بوغاز bòghāz;
 يتاق yàtak, مجرا mèjrā.
 Chaplain, *s.* امام imām; پاپاس pà-
 pass (pàpaz.)
 Chaplet, *s.* تسبیح tèssbīh.
 Chapman, *s.* مدراباز màdrabāz,
 قولتقوی kòltukju.
 Chapter, *s.* باب bāb, فصل fāssl.
 Character, *s.* (moral) طبیعت tàbi'at,
 جلیت jìbillèt, خوی khūy; (writing)
 یازی yāzi, خط khàtt; (letter)
 حرف hàrf (pl. حروفات hūrūfāt.)
 Charcoal, *s.* کومر or کومر kyùmur.
 Charge, *s.* خدمت (khìz-
 met), ایش mè'mūrīyyèt, مأموریت,
 تشبیه ish; (command) امر èmir,

CHA

- tènbīh; (of powder) اتم àtim; هجوم yùruyush, (attack) هجوم
 hùjūm; (thing confided) امانت emānèt; —, v.a. (fill) طولدرمق
 dòldurmak; (attack) هجوما hù-
 jūm-et; (command) امرا emr-et, اسنادا تنبیدا
 tènbīh-et; (accuse) اسنادا تنبیدا
 ìssnād-et.
 Charity, s. (alms) صدقه sādaka; (humane consideration) انسانیت
 ìnsānīyyèt, انصاف ìnsāf.
 Charm, s. (spell) بویو bùyu, سحر sìhr; کوزلك
 charms, s. pl. هسسن hùssn, كوزلك
 ghyùzèllik.
 Charmer, s. سحر باز bùyuju, سحر باز
 sìhrbāz; (beloved) معشوقه mà-
 shūka; دلبر ìtnékyār, دلبر ìtnékyār.
 Charming, a. دلبر, گوزل ghyùzèl, دلبر
 dīlbèr, لطیف làtīf.
 Chart, s. خریطه khàrīta.
 Charter, s. فرمان fèrmàn, برات bèrāt; —,
 v.a. نوله طومتق nèvla-tùtmak
 (nàvluna), كرا ايله طومتق kàrà-
 ìla-tùtmak.
 Chase, s. آو àv, شكار shīkyār; —,
 give chase to, v.a. قوغالمق kògha-
 lamak; — away, قوغمق kòghmak.

CHE

- Chaste, s. عیف “àfīf, (woman) عیفه
 “àfīfé; (simply elegant) ساده کوزل
 sādè-ghyùzèl.
 Chasten, Chastise, v.a. تربید ویرمک
 tèrbīyyé-vèrmek, تربیدا, تربیدا
 tèrbīyyé-et.
 Chastisement, s. طایق تربیده tèrbīyyé,
 طایق dàyak. [mèt.
 Chastity, s. عصمت “iss-
 ffèt, عفت “iss-
 Chat, s. لکردی làf, لاف làf, لکردی
 làkirdi; —, v.n. لافا làf-et, قوگشمق
 kòngushmak.
 Cheap, a. اوجوز ùjüz.
 Cheat, s. (fraud) حيله hīlé; (knave)
 حيله کار hīlékyār; —, v.n. حيله
 hīlé-et.
 Check, s. شطرنج shàtrènj (sànrànch);
 (in accounts) میزان mīzān; (upon conduct)
 کم ghèm; (slight defeat) شمار shà-
 mar, (banker's) حواله hàwālè; —,
 v.a. ضبطا zàbt-et, الیقومتق àlī-
 komak, دوردرتمق dùrdurtmak;
 (defeat) بوزمق bòzmaq; (the
 king at chess) کشا kīsh-et.
 Checkmate, v.a. ماتا màt-et.
 Cheek, s. یناق yànak.
 Cheer, v.a. شهنلندیرمک shènlèndirmek,

CHE

- فراندردمق fèrāhlandirmak.
 Cheerful, *a.* شن shèn, فراح fèrāh;
 مفرح mùfèrrih.
 Cheese, *s.* پنیر pènir.
 Chemist, *s.* کیمیاگر kìmìyàghèr;
 اسپنچیار, èjzāji اجزاجی
 Chemistry, *s.* علم کیمیاى جدید "ilmi-
 -kìmìyàyi-jèdīd.
 Cherish, *v.a.* عزیزطومتق "àzīz-tūt-
 mak; بسلک bèsslémek.
 Cherry, *s.* کراز kīrāz; morella —,
 وشنه vīshna.
 Chess, *s.* شطرنج shàtrānj (sān-
 trānch); — board شطرنج تختدسی
 sāntrānch-tākhtassi.
 Chest, *s.* (box) صندوق sàndīk;
 (bosom) گوکس ghyùkss, صدر sàdr,
 سینده sīné; — of drawers, چکمه
 chèkméjé.
 Chestnut, *s.* کستانه kèsstāné.
 Chew, *v.a.* چینه مک chìnémek.
 Chick, Chicken, *s.* پلج pīlij.
 Chickpea, *s.* نخود nòkhud.
 Chide, *v.a.* ازارلق àzarlamak.
 Chief, *a. & s.* بیوک bìyuk, باش bàsh.
 Chiefly, *ad.* اکثریا khùssūssā;
 اکثریا khùssūssā;
 èksérìyyā.

CHO

- Child, *s.* چوقق chòjuk; children
 and family, چولق چوقق chòluk-
 chòjuk; with child, کبه ghèbé,
 حامله hāmīlé.
 Chill, *v.a.* اوشوتمک ùshutmek; —,
 صوغوق sòghuk.
 Chilly, *a.* صوغوق sòghuk; to feel —,
 اوشومک ùshumek.
 Chimney, *s.* اوجاق òjak, باجه bàja.
 Chin, *s.* چکه chèngé (chèné.)
 China, *s.* (old) اسکی معدن èsski-
 -mà"den; (new) فغفور fāghfūr;
 (stone) چینی chīni.
 Chink, *s.* چاتلاق yàrik, چاتلاق chàtlāk;
 —, *v.n.* اوتمک ùtmek.
 Chintz, *s.* چیت chīt, باصمه bàssma.
 Chip, *s.* یونغه yòngha; —, *v.n.* فرلامق
 fàrlamak; —, *v.a.* فرلاتمق fàrlat-
 mak.
 Chisel, *s.* قلم kàlem. [mak.
 Chocolate, *s.* چقولاطه chīkolàta.
 Choice, *s.* اختیار ikhtiyār, انتخاب
 ìntīkhāb; —, *a.* سجه sèchma,
 مختار mùntakhāb, منتخب mùkhtār,
 کزیده ghyüzīdé.
 Choke, *v.a.* بوغوق bòghmak; — up,
 طيقامق tīkamak; —, *v.n.*
 طيقانمق tīkanmak.

CHO

- Choose, *v.a.* ایرمق سچمک sèchmek, ایرمق
 àyrmak, اختیارا انتخاب intikhāb-et,
 ikhtiyār-et.
- Chop (mutton), *s.* بریزولیه brizòlya ;
 —, *v.a.* کسمک kèssmek ; — up,
v.a. (small) قیقمق klymak, (large)
 یارمق ددوغررامق dòghramak ; (wood)
 یارمق yàrmak.
- Chopping-block, *s.* کتوک kyùtuk.
- Chopping-knife, *s.* ساطور (sàtir.)
- Chord, *s.* وتر vèter.
- Christen, *v.a.* واقتیزا wàftiz-et, ادقومق
 àd-kòmak, ادویرمق àd-vèrmek.
- Christening, *s.* واقتیز wàftiz.
- Christian, *s.* خریستیان khristiyan ;
 —, *a.* مسیحی, "issévi, "عیوی a. mèssihî.
- Christianity, *s.* خریستیانلق khristi-
 yànlık. [-pàsskàlya.
- Christmas, *s.* کچوک پاسقالیه kùchuk-
- Chronicle, *s.* تاریخ tārīkh.
- Chronogram, *s.* تاریخ tārīkh.
- Chronometer, *s.* طول ساعی tūl-sā'ati.
- Church, *s.* کلیسه kilissé.
- Churchyard, *s.* مزارلق mèzarlık.
- Chyle, *s.* کیلوس kèylüss.
- Chyme, *s.* کیوس kèymüss.
- Cicatrize, *v.n.* قیامق kàpanmak,

CIR

- قبولمق kàbuklanmak.
- Cinder, *s.* سونمش کور sùn-mush-
 kyùmur. [chin).
- Cinnamon, *s.* دارچین dàrchin (tār-
 chin).
- Cipher, *s.* (zero) صفر sifr ; (secret
 writing) طغرا جفرا jifra ; (initials)
 طغرا (for the Sultan), ص sah (for a high officer), امضا imzā
 (for any individual). N.B.
 These are not initials in Turkish,
 but each a kind of signature.
- Circle, *s.* دائرة dā'iré ; —, *v.a.* قوشاتمق
 kùshàtmak, احاطدا ihāta-et.
- Circuit, *s.* دائرة حکومت kàzā, قضا
 dā'iré'i-hùkyūmèt ; to make a —,
 طولاشمق dòlashmak.
- Circuitous, *a.* طولاشق dòlāshik.
- Circular, *a.* مدور mùdèvvèr, دکرمی
 dèghirmi.
- Circulate, *v.n.* دوران dèvérān-et ;
 (as money) تداول tètāvul-et ; —,
v.a. اداره idārè-et ; نشر nèshr-et.
- Circulation, *s.* دوران dèvérān ; (of
 money, books, &c.) تداول tètāvul.
- Circumcise, *v.a.* سنتا sùnnèt-et,
 ختان khàtān-et. [khàtān.
- Circumcision, *s.* سنت, sùnnèt, ختان

CIR

Circumference, *s.* محیط چوره *chèvré*, *mùhīt*.

Circumstance, *s.* خصوص *khùssūss*,
ماده *màddé*, کیفیت *kèyfiyyèt*.

Cistern, *s.* خزینه, صاریج *sàrnij* (*khàzna*).

Citadel, *s.* ایچ قلعه *ich-kàl* "à.

Cite, *v.a.* ذکر *zìkr-et*; دعوت *dà* "vet-et.

Citron, *s.* اغاج قاونی *àghaj-kàwunu*.

City, *s.* شهر *shèhr*, مملکت *mèmlékèt*.

Civil, *a.* چلبی *edèbli*, ادبلو *tàtli*, طاتلو *chélébi*; (not military) غیر عسکری *ghàyri-
"àsskérī*.

Civilian, *s.* باشی بوزوق *bàshi-bòzuk*,
عسکریدن اولیان *"àsskérīdan-òl-
mayan*. [*àghiz-tàtlilighi*.

Civility, *s.* اغز طاتلیغی *tàtlilik*, طاتلیق.

Civilization, *s.* تربیه *tèrbìyyé*.

Civilize, *v.a.* تربیه *tèrbìyyé-et*.

Claim, *s.* استدعا *dà* "wà, دعوی *iss-
tìd* "ā; مطلوب *màtlūb*; —, *v.a.* دعوی *dà* "wà-
et, استدعا *iss-tìd* "ā-et, مطلوب *màtlūb-et*,
مطالبه *mùtālébé-et*.

Claimant, *s.* مدعی *dà* "wàji, دعوا جی *mùddà* "ī.

Clamp, *s.* کنت *kìnèt*.

Clandestine, *a.* ال تنده *èl-àltinda*,
خفی *khàfī*, صاقلو *sàkli*, گیزلو *ghizli*.

CLE

Clap, *s.* بل صوغوغی (disease) *bèl-
-sòghughu*; — hands, *v.n.* ال چالمق *èl-
chàlmak*, القشلق *àkışlamak*.

Clarify, *v.a.* تصفیہ *tàssfiyyé-et*.

Clasp, *s.* قویچه *kòpcha*; —, *v.a.*
قوجا قلمق *kùjàklamak*.

Class, *s.* صنف *sinf*; —, *v.a.* ترتیب *tèrtib-
et*, تنظیم *tànzim-et*.

Clatter, *s.* چاتردی *chàtirdi*, طاقدی *tàkirdi*,
پاقردی *pàtirdi*.

Clause, *s.* بند *bènd*, فقره *fìkra*.

Claw, *s.* طرناق *tàrnak*; پنجه *pèncché*;
—, *v.a.* طرمالمق *tàrmalamak*.

Clay, *s.* باچق *bàlchik*, اوزلو طیراق *ùzlu-
tòprak*, لوله جی چاموری *lùléji-
-chàmuru*.

Clean, *a.* تمیز *tèmiz*, پاک *pāk*, طاهر *tāhir*;
—, cleanse, *v.a.* تمیزلک *tèmizlémek*.

Clear, *a.* تمیز *tèmiz*, براق *bèrràk*;
(free) اچق *àchik*; — up, *v.n.* اچلمق *àchilmak*.

Cleave, *v.a.* یارمق *yàrmak*; — to,
v.n. یاپشماق *yàpishmak*.

Cleaver, *s.* ساطور *sàtir*.

Clemency, *s.* مرحمت *mèrhàmet*.

Clergyman, *s.* پاپاس *pàpass*.

CLE

Clerk, *s.* كاتب *kyātib*, يازيچى *yāziji*.
 Clever, *a.* هنرلو *hùnèrli*.
 Cliff, *s.* يار *yār*.
 Climate, *s.* هوا *hàwā*. [sù“ūd-et.
 Climb, *v.n.* چيتمق *chèkmaq*, صعودا
 Clinch, *v.a.* پرجينا *pèrchin-et*.
 Cling, *v.n.* سارلق *sàrlmaq*.
 Clip, *v.a.* قىرتمق *kìrkmaq*, كسىمك
kèssmek.
 Cloak, *s.* شنل *shinèl*, قىپو *kàpud*.
 Clock, *s.* ميدان ساعى *mèydan-sā“ati*.
 Clog, *s.* نعلين (*nàlin*); —, *v.a.*
 طولدرمق *dòldurmaq*, طيقامق *tìka-*
maq.
 Close, *a.* صيق *sìk*; صيقى *sìki*;
 صيقنديلو *sìkintili*; قبالو *kàpalì*;
 يقين *yàkin*; —, *v.a.* قىامق *kàpa-*
maq; —, *v.n.* قىانمق *kàpanmaq*;
 — in, *v.a.* چويرمك *chèvirmek*;
 —, *v.n.* صيقلاشمق *sìklashmaq*,
 يقينلاشمق *yàkinlashmaq*; (the
 evening) اخشام تيزاولق *àkhsham-*
(tèz)-òlmaq; — up, *v.a.* قىامق
kàpamák; —, *v.n.* قىانمق *kàpan-*
maq; — with, *v.a.* (in agree-
 ment) اويوشمق *ùyushmaq*; (in
 fight) سارلق *sàrlmaq*.

COA

Closet, *s.* (room) اوپدهجق *òdajik*;
 (cupboard) طولاب *dòlap*.
 Cloth, *s.* (broad) چوقه (*chòha*);
 (cotton) بز (*bèz*); (table —) صفرة بزى
sòfra-bèzi.
 Clothe, *v.a.* روبا ياپمق *rùba-yàpmak*,
 روبا كيدرمك *rùba - ghìdirmek*,
 روبا ويرمك *rùba-vèrmek*, الباسا *il-*
bāss-et, اىكسا *iksā-et*; اورتمك
ùrtmek.
 Clothes, Clothing, *s.* روبا *rùba*
 (ùrùba), اثواب *èsswāb* (*èssbab*),
 البسه *èlbissé*.
 Cloud, *s.* بلوط *bùlut*, سحاب *sihāb*.
 Clout, *s.* پچاوره *pàchàvrà*.
 Clove, *s.* قرنفل *kàrenfìl*.
 Cloven, *a.* چتال *chàtal*.
 Clover, *s.* يونجه *yònja*.
 Club, *s.* چوماق *chòmák*; by way
 of clubbing together, عارفانه *“ārī-*
fānē.
 Clue, *s.* اىپ اوجى *ip-ùju*. [fānē.
 Clumsy, *a.* (person) ياقشمز *yàkish-*
màz; (thing) حنطال *hàntàl*.
 Cluster, *s.* كومه *kyùmé*, طوپ *tòp*.
 Coach, *s.* عربه *“àraba*, خنطو *hìntò*,
 فايطنون *fàytòn*.
 Coagulate, *v.n.* طوكمق *dòngmaq*;

COA

- kèssilmek ; پكشيمك pè-kishmek.
- Coal, *s.* معدن كمورى kyùmur, كور mā“den-kyùmuru.
- Coarse, *a.* قبا kàba ; ايرى ìri.
- Coast, *s.* دكزكارى dèngiz-kènàri ; ساحل sāhil, يقا yàka, قى kÿi.
- Coat, *s.* صورطيقو sùrtiko, صورطو sùrtu, سترى sètri, (of a horse) طون dòn.
- Cobbler, *s.* پاپوشجى pàpushju (pàpuj-ju), اسكيجى èsskiji.
- Cobweb, *s.* اورمچك اغى ùrumjek-àghi, تار عنكبوت tāri-“ànkébūt.
- Cochineal, *s.* قرمز kèrmiz.
- Cock, *s.* خروس khòross ; (tap) مصلق mùssluk ; (of a gun) خروس khòross ; (penis) سك sik ; — a gun, *v.a.* اوست تته المق ùsst-tètighé-àlmak. [-ìbighi.
- Cock's-comb, *s.* خروس ابكى khòross-
- Cocoon, *s.* قوزه لاق kòza, قوزه لاق kòzalàk.
- Cod, *s.* مورينه بالغى mòrina-bàlighi ; (of beans) قيق kàbuk ; (scrotum) طاشاق توردهسى tàshak-
- Coffee, *s.* قهوه kàhwé. [-tòrbassi.
- Coffee-pot, *s.* جزوه jèzwé ; (large)

COL

- ايريق ghyùghyum, كوكم ìbrik.
- Coffer, *s.* صندوق sàndik.
- Coffin, *s.* تابوت tàbut.
- Cog, *s.* ديش dìsh.
- Cogent, *a.* معتنا mùhimm, مهم mù-“ténà, مبرم mùbrim (mùbrèm.)
- Coil, *s.* قنغال kànghàl ; —, *v.a.* قنغال kànghàl-et.
- Coin, *s.* سكه sikké ; پاره pàra, اقچه àkcha ; (of a gun) سيل sīl ; —, *v.a.* ضربا dàrb-et, كسمك kèssmek, باصمق bàssmak.
- Coincide, *v.n.* مطابق mùtābik-òl.
- Coition, *s.* سكش sikish, جماع jīmā“.
- Cold, *a. & s.* صوغوق sòghuk ; (in the head) نازل nèwāzil, نزلè, زكام zùkkyām.
- Colic, *s.* سانجى sànji, قارن اغرىسى kàrn-àghrissi.
- Collar, *s.* يقا yàka ; (horse —) حوط hàmut ; —, *v.a.* يقالمق yàkalamak.
- Collate, *v.a.* مقابله mùkābélé-et.
- Colleague, *s.* رفيق rèfik, ارقداش àrkadash. [tòplamak.
- Collect, *v.a.* جمع jèm“-et, طويلامق mèj-
- Collection, *s.* جمع jèm“ ; مجمعه mèj-ma“a ; طاقم tàkim ; صرة sìra.

COL

- College, *s.* مكتب mèktèb; مدرسه mèdressé. [-mà“dèni.
- Colliery, *s.* كور معدني kyùmur-
- Collision, *s.* تصادم چاشمه châtishma, تصادم tàssādum; to come into —, *v.n.* چاشمق châtishmak, تصادم tàs-sādum-et.
- Collusion, *s.* مسامحه mùssāmaha, اغماض عين ìghmāzi-“àyn.
- Colonel, *s.* ميرالاي mīr-àlày; lieutenant—, *s.* قائم مقام kā‘im-mākām (kàymakām).
- Colony, *s.* اوجاق òjak.
- Colour, *s.* رنگ rēnk.
- Colt, *s.* طای tày; (of an ass) صيپا sīpa.
- Column, *s.* عمود òmūd, ديرك dìrèk, طابور sùtūn; (of soldiers) ستون tàbur, قول kòl.
- Comb, *s.* طرامق tārak; —, *v.a.* طرامق tārarak.
- Combat, *s.* دوکش dùghush; —, *v.a.* بوزمغه چاشمق bòzmagha-châlismak. [ittifāk.
- Combination, *s.* اتفاق tèrkīb; اتفاق
- Combine, *v.a.* مزج ا, tèrkīb-et, مزج mèzj-et; —, *v.n.* اتفاق ittifāk-et; امتزاج ìmtizāj-et.

COM

- Combustible, *a.* يانار or يانار yānar; —, *s.* ياقه جق yākajak. [yānma.
- Combustion, *s.* يانمە yānish, يانمە
- Come, *v.n.* كلك ghèlmek; — along, كليونيرمك ghèlivermek; — asunder, ايرلىق kòpmak, قويمق ayrilmak; — at, يتشمك yètishmek, يانده وارمق yanina-vàrmak; — away, بر اقوب كلك bràkip-ghèlmek; — back, كير و كلك ghèri-ghèlmek; — back again, ينده كلك or بدها bìr-dàha or yìné (ghèné)-ghèlmek; — between, ارايه كيرمك àraya-ghèrmek; — by, *v.n.* بيداي ghèchmek; — —, *v.a.* پيداي pèydā-et, بولمق bülmaq; — off, اولمق olmaq; قويمق kòpmak; طوتمق chèkmak; — on, طوتمق tütmaq; باشلامق bāshlamak; كليونيرمك ghèlivermek; — out, چيتمق chèkmak; — short, اكسك كلك èksik-ghèlmak; — to, ايتمق ètmek, بالغ او bāligh-òl; — together, طوبلانمق tòplanmaq, بولشمق bìr-yèra-ghèlmek, بولشمق bülushmak, برلشمق bìrleshmek; — to light, ميدانه چيتمق mèydana-

COM

- chìkmaq, بلواو bèlli-ol; — up, چيتمق chìkmaq; سورمك sùrmek; — upon, باصمق bàssmaq, طوتمق tùtmak, يقالمق yàkalamak; —, *int.* دى dèy, دى بقالم dèy-bàkàlim, دى امدى dèy-imdi (dèyindi.)
- Comet, *s.* قويرقولىدز kùyruklu-yıldız, ذو ذوابه zū-zewābē. [shèkerlémé.
- Comfit, *s.* شكره shèker, شكره shèker
- Comfort, *s.* (ease) راحت rāhat; (consolation) تسلى tèsèlli; —, *v.a.* تسلى ويرمك tèsèlli-vèrmek.
- Comfortable, *a.* راحت rāhat.
- Command, *s.* فرمان èmr (èmir), فرمان fèrmān, تنبيه tènbiḥ; (military) امر kòmānda; —, *v.a.* فرمانا èmr-et, تنبيها tènbiḥ-et, بيورمق bùyurmak; فرمانا fèrmān-et, بيورمق bùyurmak; (as a gun) قومانداه kòmānda-et; (as a fort) محافظدا mùhāfaza-et, قيامق kàpamak.
- Commander, *s.* آمر āmir, ضابط zābit, بيوك bìyuk; سرعسكر sèr-“àssker; (navy) ملازم قبودان mùlāzim-kàpudān (kàptan), ايكنجى ikinji.
- Commence, *v.a. & n.* باشلامق bāsh-

COM

- lamak, اغزا àghāz-et, بدءا bēd'-et.
- Commencement, *s.* باش èvvel, باشلامق bāsh, ابتدا ibtidā, بدء bēd'i, باشلانج bāshlanghij.
- Commend, *v.a.* ثنا mèdh-et, توصيها tavsìyyé-et.
- Comment, *s.* حاشيه hāshìyyé; شرح shèrh, ديدجك dè-yéjek; —, *v.a.* شرح shèrh-et; — upon, *v.n.* مطالعه بيان mùtāla“a-bèyān-et.
- Commentary, *s.* شرح shèrh.
- Commentator, *s.* شارح shāriḥ.
- Commerce, *s.* الشويرش tījārèt, بازرگانلق bāzir-ghyānlík. [-mùta“àllik.
- Commercial, *a.* تجارته متعلق tījārèta-
- Commiserate, *v.a.* اجيمق àjimak, ترحمًا tàràhhum-et. [-èminì.
- Commissary, *s.* نزل اميني nùzul-
- Commission, *s.* سپارش sìpārish; خدمت khèdmet, مأموريت mè'mūrìyyèt; مأمورلر mè'mūrìnar, بيورلدى fèrmān, بىيورلدى bùyuruldu.
- Commissoner, *s.* مأمور mè'mūr.
- Commit, *v.a.* ياپمق yàpmak, ايتمك

COM

COM

ètmek, ارتكابا irtikyāb-et; تسليم tèsslīm - et, سپارشا sīpārish - et, توديعا tēvdī - et.
 Committee, s. ايريجده ومخصوص اولان مجلس ayrīja-vé-mākhsūss-òlan-mèjliss.
 Commodious, a. قوللانشلو, راحت rāhat, قوللانیشلی, قولایلیکلی, küllānīshli, kòlaylikli.
 Commodity, s. مال māl; متعه māt; راحت rāhat. [bāshboghu.
 Commodore, s. فيلوباشبوغی filo-
 Common, a. بیانی, "ādī, عادی bāyā-ghi; مشترک müshtérék; —, s. چایرلیق chāyrlīk, مرعه mēr; "à.
 Commonly, ad. اکثریا èksèriyyā.
 Commotion, s. تلاش tēlāshī, تلاشی tēlāsh.
 Communicate, v.a. افاده ifādē-et, تبلیغ tēblīgh-et; — with, v.n. مخابره khābērleshmek, خبرلشمک mùkhābéré-et; متصل او mùttāssil-ol.
 Communication, s. تبلیغات, افاده ifādē, تبلیغāt; مخابره mùkhābéré; یول yòl.
 Community, s. ملت ishtirāk; اشتراك; جماعت jēmā; "at.
 Compact, s. قول, مقوله mùkāvélé, قول, صیقی, صیق sīk, صیقی sīki. kàvl; —, a.

Companion, s. ارقداش, رفیق rēfik, ارقداش arkadash; اش èsh.
 Company, s. (set) طاقم tàkim; (set of guests) مسافرلر mùssāfirler; (people present) حصار hūzzār, قومپانیه (public) hāzirīn; (companionship) kòmpānya; ارقداشلیق arkadashlik; رفاقت rēfākāt; (of soldiers) بلوک bülük; to keep —, v.n. قوشتمق kòngushmak, کورشمک ghyùrushmek.
 Comparable, a. مقیس makīss, تشبیه اولنور, قیاس اولنور kīyāss-òlunur, تشبیه اولنور tēshbīh-òlunur.
 Comparatively, ad. قیاسله kīyāssla.
 Compare, v.a. یان یانده قومق yān-yāna-kòmak, مقایسه, مقابله mùkābélé-et, مقایسه, قیاس kīyāss-et, تشبیه tēshbīh-et. [tēshbīh.
 Comparison, s. تشبیه kīyāss, قیاس.
 Compartment, s. بوله khāné, خانه bülme.
 Compass, s. اندازه èndāzé; حد hadd, بوصله (mariner's) dā'iré; طولاشمق pùssla; to fetch a —, v.n. قوشاتمق dòlashmak; —, v.a. قوشاتمق kùshàtmak; — one's ends, v.n.

COM

- Compromise, *s.* اوزلاشما *sùlh*, صلح *sùlh*; —, *v.a.* قارشدرمق *kà-rishdirmak*; مسئولا *mèss'ül-et*; اوزلاشماق *ùzlashmak*, صلح او *sùlh-òl*.
- Compulsion, *s.* مجبوریت *mèjbüriy-yèt*, اجبار *ìjbār*, اضطرار *ìztirār*.
- Compunction, *s.* ندامت *nèdāmèt*, پشیمانلق (*pishmānlık*).
- Compute, *v.a.* حسابا *hissāb-et*.
- Comrade, *s.* ارقداش *àrkadash*, يولداس *yòldash*. [chükur.
- Concave, *a.* چقور, "àr, مقعر *mùkà"àr*.
- Conceal, *v.a.* ساقلامق *sàklamak*, كيزلك *ghizlémek*.
- Concede, *v.a.* تسلیم *tèsslīm-et*.
- Conceivable, *a.* متصور *mùtassāvver*, عقده صیغار *àkla-sighār*.
- Conceive, *v.a.* تصورا *tàssāvver-et*, كبه قالمق *àkl-et*; —, *v.n.* حامله او *hāmilé-òl*, *ghèbé-kàlmak*.
- Concentrate, *v.a.* طوللامق *tòplamak*; خلاصدا *khùlāssa-et*.
- Conception, *s.* تخیل *tàssāvver*, تصور *tàkhàyyul*, حامله اولمق *hāmilé-òlmaklık*.
- Concern, *s.* ایش *ish*, ماده *màddé*, مصلحت *màsslāhat*; قساوت *kàssa-*

CON

- vet, کدر *kèder*; —, *v.a.* دو قونمق *dòkunmak*; — one's self, *v.n.* قساوت *kàssàvet-et*.
- Concert, *s.* اتحاد *ittihād*, اتفاق *ittifāk*; چالغی مجلسی *chàlghi-mèjlissi*; — together, *v.n.* اتفاق *ittifāk-et*, قرار ویرمک *kàrar-vèrmek*.
- Conciliate, *v.a.* جلبا *jèlb-et*.
- Concise, *a.* مختصر *mùkhtàssār*, قصه *kıssa*.
- Conclude, *v.a.* بترمک *bìtirmek*; عقدا *àkd-et*; —, *v.n.* بتمک *bìtmek*; اکلانق *ànglamak* (*ànnamak*), معاویرمک *isstikhraj-et*, استخراج *mà"nà-vèrmek*.
- Conclusion, *s.* اآخر *àkhir*, صوک *sòng*; اکلایش *ànglayish* (*ànnayish*), استخراج *isstikhraj*. [mùknî".
- Conclusive, *a.* مقنع *kàt"è*, قطعی *kàt"è*.
- Concord, *s.* مخادنت *wifāk*, وفاق *wifāk*; اکلایش *ànglayish* (*ànnayish*), استخراج *isstikhraj*. [mùknî".
- Concourse, *s.* غلبه لقی *izdihām*, ازدحام *izdihām*.
- Concubine, *s.* او طه لقی *òdalık*.
- Concur, *v.n.* برابر او *bèrābèr-òl*.
- Concussion, *s.* صارمش *sàrsish*, صارمش *sàrsilish*, صدمه *sādama*.

CON

- Condemn, *v.a.* قباحت بولمق kàbāhat-
-būlmak ; قباحتلوبولمق kàbāhatli-
-būlmak ; جزاسنه حکما jèzāssina-
-hūkm-et ; يرامزدیوقرارویرمک yàra-
màz-dèyu-kārār-vèrmek.
- Condense, *v.a.* تکثیفا tèksīf-et ;
—, *v.a.* تکثفا tèkèssuf-et.
- Condescend, *v.n.* تنزلا tènèzzul-et.
- Condescension, *s.* تنزل tènèzzul.
- Condign, *a.* مستحق اولدیغی mùssta-
hàkk-òldughu.
- Condiment, *s.* چرز chèrez, قاتق kàtik.
- Condition, *s.* حال hāl ; پرسه pèréssé ;
شرط shàrt.
- Condole, *v.n.* تعزیه tà“zìyyé-et.
- Condolence, *s.* تعزیه tà“zìyyé.
- Conduce, *v.n.* منعیج او muntij-ol,
مورث او mùriss-ol, موجب او mùjib-ol.
- Conduct, *s.* حرکت hàrékèt ; —, *v.a.*
کویرمک ghyùturmek.
- Conduit, *s.* صویولی sù-yòlu.
- Cone, *s.* مخروط màkhrūt.
- Confectioner, *s.* شکرچی shèkerji.
- Confederate, *s.* متفق mùttèfik.
- Confederation, *s.* اتفاق ittifāk ;
متفقین mùttèfikîn.
- Conference, *s.* مکالمه mùkyālémé.

CON

- Confess, *v.a.* اقرارا ikrār-et, اعتراف
i“tirāf-et. [mùttèfikîn.
- Confederacy, *s.* اتفاق ittifāk ; متفقین
- Confession, *s.* اقرار ikrār, اعتراف
i“tirāf.
- Confide, *v.a.* تودیعا tèsslīm-et, تسلیم
tèvdī“et ; —, *v.n.* امنیتا èm-
nìyyèt-et.
- Confidence, *s.* امنیت èmnìyyèt,
اعتماد i“timād.
- Confident, (to be), *v.n.* هیچ شبهه سی
hìch-shùbhéssi-òlmamak.
- Confine, *v.a.* حبسا hàbss-et, قیامتق
kàpatmak ; حصرا hàssr-et ; to be
confined, *v.n.* طوغرمق dòghur-
mak ; — — — to one's room,
طشیره چیقما مق tàshra (dìshāri)
chìkmamak ; — — — (one's
bowels) انقباضی او ìnkībāzi-ol.
- Confinement, *s.* ایچرویه قیامتق i chéri-
ya-kàpanmaklik, طیشاری چیقما مق
dìshāri - chìkmamaklik ; حبس
hàbss ; چوجق طوغرمق chòjuk -
dòghurmaklik.
- Confines, *s. pl.* حدود hūdūd.
- Confirm, *v.a.* تصدیقا tàss-
dīk-et ; (in office) ابقا ìbkā-et.

CON

- Confiscate, *v.a.* معادروا zàbt-et, مصادرنا mùssādara-et. [حريق hārīk.
 Conflagration, *s.* يانغين yànghin,
 Conflict, *s.* تصادم tàssādum; جنك jènk; منازعه chèkishma, مناظرة mùnāza“à.
 Conform, *v.n.* امتثال àmtissāl -et, اکتفا àktifā-et, مائتلا mùmāssélèt-et, اویق ùymak.
 Conformable, *a.* مائل mùmāssil.
 Conformably, *ad.* امتثالاً àmtissālan; تطبیقاً tàtbīkan.
 Conformity, *s.* مائتلا mùmāssélèt.
 Confound, *v.a.* مبهوت قیلق mèbhūt-kàlmak, قارشدرمق àrshdirmak; قارشدرمق kàrishdirmak, تخیلطا tàkhlīt-et.
 Confuse, *v.a.* شاشرتمق shàshirtmak; قارشدرمق kàrishdirmak.
 Confused, *a.* (things) قارشق kàrishik; to become — (a person), *v.n.* شاشرتمق shàshirmak.
 Confusion, *s.* قارشق کلق kàrishiklik.
 Congeal, *v.n.* طوکمق dōngmak, منجمداه mùnjèmid-ol; —, *v.a.* طوکدورمق dōngdurmak.
 Congelation, *s.* انجماد ànjimād.
 Congestion, *s.* سده sùddé.

CON

- Congratulate, *v.a.* تبریک تبریك tēbrīk-et, تهنيده tēhniyyé-et; I — you! گوزک ایدین ghyùzung-àydin.
 Congratulation, *s.* تبریک تبریك tēbrīk, تهنيده tēhniyyé.
 Congregate, *v.n.* طوبلانمق tōplanmak, مجمعاً mùj-tèmmu“et, جمعیت [jèm“iyyèt. -òl.
 Congregation, *s.* جماعت jèmā“àt,
 Congress, *s.* مجلس مشورت mèjlissi-mèshvérèt.
 Conic, Conical, *a.* سوبی sùbu, مخروطی màkhrūti; conics, *s. pl.* مخروطیات màkhrūtìyyāt.
 Conjecture, *s.* ظن zànn; تخمین tàkhmīn; —, *v.n.* ظننا zànn-et; تخمیننا tàkhmīn-et.
 Conjointly, *ad.* مشترکاً mùshtèréken.
 Conjugal, *a.* ازدواجی متعلق zèvjī, ازدواجی متعلق izdívāja-mùta“àllik.
 Conjugate, *a.* مزدوج mùzdèvij; —, *v.a.* صیغہ سنی چک مک tàssrīf-et, تصریفاً.
 Conjugation, *s.* صیغہ sīgha.
 Conjunction, *s.* حرف عطف hārfi“àtf.
 Conjecture, *s.* حال wàkīt, وقت hāl.
 Conjure, *v.a.* پکریجا pèk-rīja-et,

CON

- پك يالوارمق پك نیازا pèk - niyāz - et, سحر سحر پك - yalvarmak; —, v.n. سحر
 Conjuror, s. سحر باز sìhrbāz. [sìhr-et.
 Connect, v.a. بتشدرمك bitishdirmek,
 باغلامق ùlashdirmek; اولاشدرمق
 bağhlamak.
 Connexion, s. مناسبت munnāssébèt,
 ارتباط irtibāt, خصم "àlāka; اقربا
 khìssm, àkrabā.
 Connivance, s. مسامحه mùssāmaha,
 اغماض عين ìghmāzi- "àyn.
 Connive, v.n. كورمينويرمك
 ghyméyivermek, اغماض عين
 ìghmāzi- "àyn-et.
 Conquer, v.a. مغلوبا (men) mughlūb-et;
 فتح (places) fèth-et, تسخير
 tèsskhīr-et, ضبطا zābt-et.
 Conqueror, s. غالب ghālib; فاتح fātīh.
 Conquest, s. تسخير tèsskhīr; فتح fèth;
 مملكة مفتوحة mèmlékèti-mèftūha.
 Conscience, s. ضمير zāmīr, قلب kàlb;
 منصف mùnsif. [انصاف ìnsāf.
 Conscientious, a. انصافو ìnsāfi,
 Conscious (to be), v.n. دويماق
 dūymak, خبرى او hiss-et; واقف
 wākīf-ol, واقف a. wākīf.
 —, a.

CON

- Consciousness, s. وقف khāber, خبر
 wùkūf; حس hiss.
 Consecrate, v.a. تقديساً tàkdīss-et;
 تخصيصاً tàkhsīss-et.
 Consecrated, a. مخصوص màkhsūs,
 مقدس mùkhāssèss; مخصص
 mùkhdāss.
 Consecutive, a. متوالى mùtévalī,
 متتابع mùtā "ākīb, متتالى
 mùtétālī.
 Consecutively, ad. متتابعاً mùtā "ā-
 kīban, متواليه mùtévalīyyétēn.
 Consent, s. رضا rīzā; —, v.n. رضاو
 rīzā-vermek, راضى او rāzī-ol.
 Consequence, s. ثمره nètījé,
 خاطرى صايلىور séméré; of —
 khātīri-sāyīlir; of no —
 sāyīlmāz; that is of no —,
 ضررى يوق zārāri-yòk.
 Consequent, s. تابع tābī; —, a. تابع
 tābī; مربوط mèrbūt, منوط mùnūt;
 (in word and act) ايشى واقوالى بربرينه
 ìshi - vé - àkwāli - bīrbi-
 riné - mùtābīk - òlan.
 Consequently, ad. بناء عليه bīnā 'an-
 "àlā, بناء على ذلك bīnā 'an-
 "zāliké, بونا بونا بونا bīnābērīn,
 بونا بونا بونا bīnā 'an, بونا بونا
 bīnā 'an, بونا بونا bīnā 'an.

CON

- Conserve, *s.* رچل rêchel; — of roses, کل بشکر ghyùl-bé-shèker.
- Consider, *v.a.* (a thing) مطالعا mùtāla“à-et, ملاحظه mùlāhaza-et, (a person) دوشنمک dùshunmek; — as, صایمق sàymak; — as, عدا “àdd-et, اعتبارا, “tibār-et, صایمق sàymak.
- Considerable, *s.* جسمیم bìyük, بیوک jèssim; عظیم kyùllī, کلی “àzīm.
- Consideration, *s.* ملاحظه mùlāhaza, مطالعه mùtāla“à, تأمل tè‘èmmul, صایغی sàyghī; اعتبار “tibār; قارشیلک kārshīlik.
- Consign, *v.a.* تودیعا tèsslīm-et, تسلیم sīpārish-et, “-et; tèvdī“.
- Consist, *v.n.* عبارت او “ibāret-òl, مترتب او mùtérèttib-ol. [tèsslīyyèt.
- Consolation, *s.* تسلیت tèssèllī, تسلی tèssèllī.
- Console, *v.a.* تسلی ویرمک tèssèllī-vèrmek, تسلیت tèsslīyyèt-et.
- Consolidate, *v.a.* تقویتا tàkvīyyèt-et, تقویت ویرمک tàkvīyyèt-vèrmek, تأکیدا tè‘kīd-et.
- Consonant, *s.* حرف hàrf; —, *a.* مطابق mùtābīk.
- Consort, *s.* زوج zèvj; زوجہ zèvjé; ارقداش àrkadash, رفیق rēfīk;

CON

- , *v.n.* قوگشتمق kòngushmak, اختلاطا ìkhtilāt-et.
- Conspicuous, *a.* گوزاؤکنده ghyüz-àngunda, میدانده mèydānda.
- Conspiracy, *s.* کیزلوفساد ghīzli-fèssād, فتنه fītné.
- Constancy, *s.* رسوخ rù-sūkh, ثبات sèbāt, صداقت sādākāt.
- Constant, *a.* ثابتقدم sābitkàdem, دائم dā‘im, صادق sādīk, راسخ rāsīkh, دائم ثابت sābit, دائمی dā‘imī, مستقر mùsstémèrr.
- Constantly, *ad.* بردوزی یه دایما dā‘imā, “bīr-dūziyé, لاینقطع lā-yànkàti“.
- Constipation, *s.* انقباض ìnkibāz.
- Constitute, *v.a.* نصبایا ètmek; حاصلایا hā-ssīl-et; اولوق òlmak, nāssb-et.
- Constitution, *s.* وجود vùjūd, بنیان bùnyān, مزاج mīzāj; (state’s) اساس قانون èssāssi-kānūn.
- Constitutional, *a.* خلقی khèlkī, طوغشیدن اولان dòghushdan-òlan; اساس قوانینده مطابق اولان èssāssi-kāwānīna-mūtābīk-òlan.
- Constrain, *v.a.* جورلامق jèbr-et, اجبارا ijbār-et, zòrlamak.

CON

Constraint, *s.* صيقي *sîki* ; صيقيدى *sîkindi* ; حبس *hàbss* ; جبر *jèbr* ;
 Construct, *v.a.* انشا *māl-et* , اعمال *à* ;
 Construction, *s.* انشا *māl* , اعمال *à* ; ياپى *yàpî* , بنا *bînā* ;
 Consul, *s.* قونسولوس *kònsoloss* .
 Consult, *v.a.* دانشمق *dànishmak* ,
 مشاوره *issstishārè-et* ; — together,
 مشورتا *mùshāvèrè-et* , مشاوره *v.n.* *mèshvèrèt-et* ;
 قونسولتوا (doctors) *kònsùlto-et* .
 Consultation, *s.* استشارة *issstishārè* ;
 مشاوره *mùshāvèrè* ; مشورت *mèsh-*
vèrèt ; قونسولتو *kònsùlto* .
 Consume, *v.a.* دوكتمك *bìtirmek* , بترمك *bìtirmek* ;
 ييمك *yèmek* ; — , *v.n.* كتمك *bìtmek* , تلف او *tèlef-òl* ,
 بتمك *ghitmek* .
 Consummate, *v.a.* تكميل *tèkmil-et* ,
 مكميل *itmām-et* ; — , *a.* اتمام *mùkèmmèl* .
 Consumption, *s.* خرج *khàrj* ;
 ورم (disease) *vèrem* .
 Consumptive, *a.* ورملى *vèremli* .
 Contact, *s.* تلاقى *tèmàsss* , تماس *tè-*
lākī , اتصال *ittissāl* .

CON

Contagion, *s.* بولاشمه *sirāyet* , سرايت *bùlāshma* ,
 علت ساريه *ghèchma* ; كچه *illèti-sārìyyé* .
 Contagious, *a.* بولاشور *sārī* , سارى *bùlāshir* ,
 سرايت ايدر *ghècher* , كچر *sirāyet-èder* .
 Contain, *v.a.* حاوى او *almak* ;
 مشتمل او *shāmil-òl* , شامل او *hāvī-òl* ,
 مشتمل او *mùshèmil-òl* ; ضبطا *zàbt-et* ; —
 one's self, طيتمق *dàyanmak* .
 Contaminate, *v.a.* بوزمق *bòzmaq* ,
 بولاشد رمتق *ifsād-et* , افسادا *bùlāshdirmak* ,
 تلويثا *tèlvīss-et* .
 Contaminated, *a.* فاسد *bòzuk* , بوزق *fāssid* ;
 ملوث *bùlāshik* , بولاشق *mùlèvvèss* .
 Contamination, *s.* سرايت *sirāyet* ;
 افساد *ifsād* ; تلويث *tèlvīss* .
 Contemn, *v.a.* صايماق *sàymamak* ,
 استحقارا *issstikhfāf-et* , استحقافا *issstikhkār-et* .
 [ملاحظا *mùlāhaza-et*] .
 Contemplate, *v.a.* نظرا *nàzar-et* ,
 Contemporary, *s.&a.* معاصر *mù'āssir* .
 Contempt, *s.* استحقار *issstikhkār* ;
 عدم رعایت *issstikhfāf* ; استحقاف
 عدم حرمت *àdèmi - rì'āyèt* ,
 عدم احترام *àdèmi-hürmèt* .

CON

- دوندرومك chèvirnek, چویرمك
dùndermek.
- تومسك, مۇھاددەب, مۇھاددەب Convex, a. تۇمسەك, قەدواری kùbbévārī.
- نەكلا, نەكلا Convey, v.a. (carry) نەكلا nàkl-et; گھەتیرمك, گھەتیرمك
ghètirmek; تەبلیغ (communicate) تەبلیغ
tèbligh-et; (a meaning) افادە
ifādé-et, قالدیرمك kàldirmek.
- پرانغەلو, پراڭغەلو Convict, s. —, —
v.a. جەھەسنى اثباتا jùnhàssini-
-issbāt-et.
- علم الیقین, جزم Conviction, s. علم الیقین jèzm, جزم
“ilmu-’l-yākīn; اثبات جەھەس issbāti-
-jùnhà.
- قاندیرمك, قاندیرمك Convince, v.a. قاندیرمك kàndirmek,
إلزآم-et, إلسكياتا isskyāt-et,
إقناع-et. [-jèm“-et.
- دەوتلە جەما, دەوتلە جەما Convoke, v.a. دەوتلە جەما dà“vètlà-
- تەشەننۇج, تەشەننۇج Convulsion, s. تەشەننۇج tèshènnuj.
- پیشمك, پیشمك Cook, s. پیشمك àshji; —, v.n. پیشمك
pishmek; —, v.a. پیشورمك
pishirmek.
- جسور, سەرىن Cool, a. جسور sèrin; (brave) جسور
jèssūr; (impudent) عارسز “arsiz;
—, s. سەرىنلەك sèrinlik; —, v.n.
سوغومق sòghumak; —, v.a.

COU

- سوغومق sòghutmak.
- جسارت, سەرىنلەك Coolness, s. جسارت sèrinlik;
جسارت jèssārèt; عارسزلق “arsizlik; (want
of affection) برودت bùrūdèt.
- كۆمەس, كۆمەس Coop, s. كۆمەس kyùmèss.
- فۇچىجى, فۇچىجى Cooper, s. فۇچىجى fìchijì.
- بىرلىك دەئەش كۆرەمك, بىرلىك دەئەش كۆرەمك
bìrlìkdé-ìsh-ghyùrmek.
- مۇ“آۋەنەت, مۇ“آۋەنەت Co-operation, s. مۇ“آۋەنەت mù“āvénet.
- سەندروس, سەندروس Copal, s. سەندروس sàndaròss.
- بەرەكەتلى, بول Copious, a. بەرەكەتلى bèrèkètli, بول bøl.
- باقر, باقر Copper, s. (metal) باقر bàkìr;
(boiler) قزغان kàzghān (kàzan).
- گھۇز تاشى, گھۇز تاشى Copperas, s. (blue) گھۇز تاشى ghyùz-
-tāshì; (green) زاج قبرىس zājì-
-kàbriss.
- سەكشەمك, سەكشەمك Copulate, v.n. سەكشەمك sèkishmek,
چەفتلەشمك, چەفتلەشمك
chìftlèshmek.
- مەشك, مەشك Copy, s. (modal of writing) مەشك mèshk;
(writing-exercise) قەرلە kàralama;
(sample of scholar’s writing) تەلیم tà“līm;
(of a book) نۇسسكە nùsskha;
(of a writing) عەين sūrèt;
(of a drawing) عەين sūrèt;
—, v.a. (imitate) ئورنەك ùrnèk;
—, v.a. (imitate) تەكلىدە tàklìd-et;
(a writing)

COR

صورتی المق *or* چیقارمق *or* یازمق
sūrètini-àlmak, or chikàrmak,
or yàzmak; (a drawing, &c.)
 اورنکی المق, "àynini-àlmak" عینی المق
 ùrnèghini-àlmak.

Coral, *s.* مرجان *mèrjān.*

Cord, *s.* ایپ *ip.* [اکسیر *iksir.*

Cordial, *a.* صیمی *sāmīmī; —, s.*

Cordovan, *s.* تلاتین *tèlātīn.*

Coriander, *s.* کشنش *kishnish.*

Cork, *s.* منطار *màntàr; (stopper)*
 طپا *tàpa.* [طپا-اچاجک *tàpa-àchajak.*

Corkscrew, *s.* طپا اچاجق, بوری *bürghu.*

Corn, *s.* بوغداى *bòghday, حنطه hēnta,*
 اریه *(for horses) zàkhīré; ذخیره*
 àrpa; *(on the foot) نصر nàssir;*
 (grain) دانه *dāné (tāné).*

Cornel-berry, *s.* قرلق *kiziljik.*

Cornelian, *s.* عقیق "àkīk.

Corner, *s.* گوشه *kyùshé.*

Cornice, *s.* پرواز *pèrwàz.*

Corollary, *s.* نتیجه *nètījé.*

Coronation, *s.* تتویج *tètwīj, تتوج tè-*

Coronet, *s.* تاج *tāj.* [تèvvùj.

Corporal, *s.* اونباشی *ònbàshi; —, a.*

جسمانی *jissmānī; — punishment,*
 طایق *dàyak.*

COR

Corporation, *s.* اهالی *àhālī; مجلس*
mèjlise, اشوری shūrà; اصناف èssnāf.

Corporeal, *a.* جسمانی *jissmānī.*

Corps, *s.* بلوک *bùluk; طاہور tàbur;*
 ای *àlay; لوا lùwā; طاقم tàkim.*

Corpse, *s.* جنازه *jènāzé, جسد jèssed.*

Corpulent, *a.* ششمان *shishmān,*
 ملحم *mùlāhhām.*

Correct, *a.* طوغری *dòghru, صحیح*
sāhīh, تام tàmm, تمام tàmmām;
 —, *v.a.* طوغرلتمق *dòghrultmak,*
 تصحیح *tàsshīh-et.*

Correspond, *vn.* (by letter) مکتوبلشمک
mèktubleshmek, مخبره mùkhā-
béré-et, مکاتبه mùkyātébé-et;
 مطابق کلمک, اویمق *(in quality) ùymak,*
 mùtābik-ghèlmek.

Correspondence, *s.* مکاتبه *mùkyātébé;*
 مطابقت *mùtābakāt.*

Correspondent, *s.* مخبر *mùkhābir.*

Corroborate, *v.a.* تصدیق *tàssdīk-et;*
 تقویت *tàkviyyèt-et, تأکید*
 tè'kīd-et. [مقوی *mùkāvvi.*

Corroborative, *a.* مصدق *mùssàddik;*

Corrode, *v.a.* چوروتمک, یمک *yèmek,*
 چوروتمک, پاصلاندرمىق *pàsslan-*
 dirmak.

COR

- Corrupt, *a.* (bad) فاسد fāssid, بوزق bōzūk ; (mercenary) رشوتیر rīsh-vèt-yèr ; —, *v.a.* بوزمق bōzmaq, افسادا ifsād-et ; (with money) رشوت ویرمک rīshvèt - vèrmek, پارەیدرمک pāré (pāra)-yèdirmek.
- Corsair, *s.* دکزخرسزی dèngiz-khèrsizi.
- Corvette, *s.* قوروت kùrvèt.
- Cosecant, *s.* تمام قاطع tāmāmi-kāti.
- Cosine, *s.* تمام جیب tāmāmi-jèyb.
- Coss-lettuce, *s.* مارول mārul.
- Cost, *s.* بها bàhā (pàha) ; مصرف māsraf ; —, *v.a.* اولق òlmak.
- Costiveness, *s.* انقباض inkibāz.
- Cot, *s.* کولوبه kùlubé, اوجکز èvjèghiz.
- Cotangent, *s.* تمام مماس tāmāmi-mūmāss.
- Cotemporary, *s. & a.* معاصر mù‘āssir.
- Cottage, *s.* کوی اوی kyūy-èvi.
- Cotton, *s.* پاموق pāmuk (pāmbuk), پنبه pènbé.
- Couch, *s.* مندر mīnder ; قناپه kà-napé ; دوشک dùshèk, يتاق yàtak.
- Cough, *s.* اوکسروک ùksuruk ; —, *v.n.* اوکسرومک ùksurmek.
- Council, *s.* مجلس mèjliss.
- Councillor, *s.* اعضای مجلسدن اولان

COU

- à“zāyi - mèjlissdan - òlan ; مستشار mùsstéshār.
- Counsel, *s.* نصیحت nāssihāt, اوکوت ùghut ; —, *v.a.* عقل اوکرتمک ùghrètmek, نصیحتا nāssihāt-et.
- Count, *s.* رتبه ئالثه بکی rùtbé‘i-sālissé-bèghi ; —, *v.a.* صایمق sàymak ; —, *v.n.* صایلمق sàyilmak.
- Countenance, *s.* چهره yüz, یوز chèhré, منظر mánzar, سیما sīmā.
- Counter, *s.* پول pùl ; (of a shop) پېشتخته pèshtàkhta ; (who counts) قارشى sàyizi ; (opposite) قارشى kārshi. [چاره بولق chàré-bùlmak.
- Counteract, *v.a.* بوزمق bōzmaq.
- Counterbalance, *v.a.* قارشى لوقا kārshilik-òl.
- Counterfeit, *a.* قالب kàlp, ساخته sākhté ; —, *s.* تقلید tàklid ; —, *v.a.* تقلیدا tàklid-et.
- Counterfeiter, *s.* قالبزن kàlpazàn, ساخته کار sākhtékýar.
- Countermand, *v.a.* امرینی کیروالمق èmrini-ghèri-àlmak, یا پلمسون دیوتنبیه, یاپلماسین-دèyu-tènbih-et.
- Countermarch, *s.* صکیرو دونش ghèri-dùnush.

COU

- Counterpane, *s.* يورغان yùrghan.
 Counterpart, *s.* عین "àyn.
 Counterpoise, *s.* قارشيلق kàrshilik.
 Countersign, *v.a.* شهادت ایچون امضا قومق. shàhàdet-ichun-ìmzā-kòmak; —, *s.* پاروله pārola. [màghaza.
 Counting-house, *s.* مغازه òda, اوطه.
 Country, *s.* (native) وطن wàtan, (territory) wilāyèt (wilà'at); (out of town) چفتلك kuyùy; مملکت mèmlékèt, الكا ùlkyā (ùlké); (open —) صحرا sàhrā, چفتلك chiftlik; قیر kìr.
 Countryman, *s.* کویلو kyùylu; (fellow —) همشهری hèmshèhri.
 County, *s.* سنجاك sànjak, لوا llwā.
 Couple, *s.* چفت chift.
 Couplet, *s.* بیت bèyt. [yìghitlik.
 Courage, *s.* یکتلك jèssārèt, جسارت.
 Courageous, *a.* یگیت yìghit, جسور jèssūr. [kùriyèl.
 Courier, *s.* تاتار tātār, منزل mènzil.
 Course, *s.* (whole time) مدت mùddèt; (of studies) صرة درسلر sàra-dèrssler; of —, البته èlbètté.
 Court, *s.* (royal) سراي sàray, مابین mābèyn; دیوان dīwān, ركب

COV

- حولی (— yard) rìkyāb, هینیش hīnish;
 عرض عبودیتا. hàvli; to pay —, *v.n.* "àrzi-ùbūdìyyèt-et, ال اویمك èl-ùpmek, اپاق اویمك àyak-ùpmek, اتك اویمك ètek-ùpmek.
 Courteous, *a.* نوازشلو nùwāzishli, خاطر نواز khātir-nùwāz.
 Courtesy, *s.* خاطر نوازلق khātir-nùwāzlik.
 Cousin, *s.* "amuja-òghlu, عموجداوغلی, دای اوغلی day-òghlu, &c.
 Cove, *s.* کورفز kyùrfez, قوی kòy.
 Covenant, *s.* عهد "àhd, قول kàvl. مقاوله mùkāvélé.
 Cover, *s.* اورتق ùrtu; (case) قاب kàp; (lid) قپاق kàpak; (shelter) بارینه چقیر bārinajak-yèr; —, *v.a.* اورتمك ùrtmek; قپلامك kàplamak; قپامك kàpamak.
 Covering, *s.* اورتق àrtu.
 Coverlet, *s.* يورغان yùrghan.
 Covert, *a.* ال التنده èl-àltinda, كیزلو ghizli, صاقلو sàkli, خفی khàfī.
 Covet, *v.a.* کوزدیکمك ghyùz-dìkmek, طمعاً tàrà-et.
 Covetous, *a.* طمعکار tàrà"kyār, اج کوزلو àj-ghyùzlu, حریرس hārīss,

COW

- Cow, *s.* اِينك ìnek ; —, *v.a.* قورقوتماق kòrkutmak.
- Coward, *s.* قورقاق kòrkàk.
- Cowl, *s.* قیوٹباشلیغی kàput-bàshlighi, باشلیق bàshlik.
- Crab, *s.* چغانوس chàghanòss ; یانجی yànghèch, یانی الما yàbānī-èlma.
- Crack, *s.* چاتلاق chàtlàk, یارق yàrik ; پاتلاش pàtlayish ; اورش wùrush ; یاریلق یاریلق چاتلاماق chàtlamak, —, *v.n.* یاریلماق yàrilmak, پاتلاماق pàtlamak ; —, *v.a.* چاتلاتماق chàtlatmak, یارماق yàrmak, پاتلاتماق pàtlatmak.
- Cracked, *a.* چاتلاق chàtlàk, یارق yàrik ; چاقق chàlik, (mad) چاقق kàchik.
- Cracker, *s.* پاتلانغیچ pàtlanghich.
- Cradle, *s.* بَشِك bèshik.
- Craft, *s.* صنعت sà“àt ; (cunning) حیلَه hīlé ; (shipping) تَکْنَه tèkné, قایق kàyik.
- Crafty, *a.* شیطان hīlékyār, حیلَه کار shèytàn, دوباره جی dūbārajī.
- Cram, *v.a.* صیقی طولدرماق siki-dòldurmak.
- Cramp, *s.* سکیرلرطوتلیسی sığirler-tùtulmassi ; —, *v.a.* صیقماق sikkamak.

CRE

- Cramp-iron, *s.* کینت kìnèt.
- Crane, *s.* (bird) طورنه tūrna ; (machine) ماچونه màchūna.
- Crank, *s.* دیرسک dīr-sèk, قول kòl, ال èl ; —, *a.* قولای دوریلور kòlay-dèvrilir.
- Crape, *s.* بورنجک bùrunjuk.
- Cravat, *s.* بویون باغی bōyun-bàghi.
- Crawfish, Crayfish, *s.* بوجک bùjek.
- Crawl, *v.n.* یره سوریندرک یوریمک yèra-sùrunérek-yùrumek ; اغریوریمک àghir-yùrumek.
- Crazy, *a.* (mad) قاجق kàchik ; (tumble-down) یقله جق yìkılajak, (ship) باته جق båtajak.
- Creak, *v.n.* چاترداماق chàtirdamak, غمجرداماق ghèjirdamak.
- Cream, *s.* سردیوزی sùd-yùzu ; (clotted) قایمق kàymak.
- Crease, *v.a.* قیرماق kèrmak ; —, *s.* قیرم kèrim, قیرمه kèrma.
- Create, *v.a.* یراتماق yàràtmak, وارا vār-et, خلقا khàlk-et ; (appoint to a rank or office) ایتمک ètmek, نسا nàssb-et.
- Creation, *s.* یرادش yàràdish, خلق khàlk ; (being created)

CRE

یرادیش yàràdilish, خلقت khàlkàt,
 آفرینش āfērīnish ; (thing created)
 مخلوق màkhlūk ; (all creation)
 نصب (of officers) "ālem ; عالم
 nàssb.
 Creator, s. خالق yàràdijī, آفریننده
 khālik, باری bārī, آفرینندé,
 àfērīnendé, آفرین āfērīn.
 Creature, s. مخلوق màkhlūk.
 Credence, s. اعتبار à"timād,
 اعتقاد à"tibār. [-nāmé.
 Credentials, s. pl. اعتقادنامه à"timād-
 Credit, s. اعتبار à"tibār ; on —,
 ویرسیه vèréssiye.
 Creditable, a. Creditably, ad. ايو
 à"là, اعلا ghyùzèl, كوزل iyī,
 Creditor, s. اهل جقو àlajakli.
 Creed, s. ايمان imān ; امنت amèntù.
 Creek, s. چای اغز àghz, بوغاز bòghàz,
 دره dèré. [-yùrumek.
 Creep, v.n. سوریندرک یوریمک sùrunérek-
 Creole, s. ملز mèlez.
 Crescent, s. (new-moon) هلال hìlāl ;
 (decoration) ای ày ; (placed on
 spires, &c.) علم "ālem.
 Cress, s. تره اوقی tèré-òtu ; water —,
 صوترہسی sù-tèréssi.

CRO

Crest, s. (ridge) صرت sirt.
 Crevice, s. اراق àralik, چاتلاق
 chàtlak, یارق yàrik.
 Crew, s. طائفه tā'ifé.
 Cricket, s. (insect) چکرکه chèkirghé.
 Crier, s. دلال dèllāl, منادی mùnādi.
 Crime, s. قباحه kàbāhat, جنمہ jùnhà,
 جرم jùrm, صوح sùch.
 Criminal, s. قباحلو kàbāhatli,
 مجرم kàbāhat-sāhibi, قباح صاحبی
 mùjrim ; —, a. (wrong) قبیح kà-
 bīh, خبیث khàbīss.
 Crimson, a. آل àl, کوس ghùwèss,
 قرمزی kèrmizi.
 Cripple, s. سقط sàkat ; —, v.a.
 قولنی قنادینی قیرمق kòlunu-kànadini-
 -kèrmak.
 Crisis, s. (of disease) بحران bùhrān ;
 (of events) نازک وقت nāzik-wàkit.
 Crisp, a. کورک ghèvrèk.
 Criterion, s. معیار mi"yār, محک mà-
 hèkk. [chùmlek.
 Crockery, s. چناق چوملک chānak-
 Crocodile, s. تمساح timsāh.
 Crocus, s. (flower) چیک دم chigh-dèm.
 Crooked, a. چارپق, اگری èghri, چارپق chārpik.
 Crop, s. (produce) محصول màhsūl,

CRO

- حاصلات *hāssilāt*; (bird's) قورصاق *kùrsāk*; —, *v.a.* کسمک *kèssmek*, *bìchmek*, قرقمق *kìrkmaq*; (trees) بودامق *bùdamak*.
- Cross, *s.* حاج *hàch*, چارمیخ *chàrmikh*; —, *a.* دارغین *tèrss*, تیز *tìtiz*, —, *v.a.* گچک *ghèchmek*.
- Crossbow, *s.* تاتاروقی *tàtar-òku*.
- Crosslegged, *ad.* to sit —, باغداش قورمق *bàghdash-kùrmak*.
- Crosstree, *s.* قورچته *kùrchèta*.
- Crossway, *s.* صاپدیول *sàpa-yòl*.
- Crotchet, *s.* (fancy) مراق *mèrāk*.
- Crow, *s.* قارغه *kàrgħa*; cock's —, خروس اوتمی *khòross-ùtméssi*; —, *v.n.* اوتمک *ùtmek*.
- Crowbar, *s.* تیمورقول *(dèmir)-kòl*.
- Crowd, *s.* غلبهلق *(kàlabàlik)*, or قبالق *izdihām*; —, *v.a.* صیق قومق *sìk-kòmak*; —, *v.n.* صیقشوق *sìkishmak*.
- Crown, *s.* (regal) تاج *tàj*; (of head) تویچا *(king) tètviĵ-et*; —, *v.a.* کیدرمک *tàj-ghìdirmek*; (heights) دپه *(tèpéyé)-àssker-chìkmaq*.
- Crucible, *s.* پوته *pùtā*.

CRY

- Crucifix, *s.* حاج *hàch*.
- Crucify, *v.a.* حاجه کرمک *hàchaghèrmek*, چارمیخه کرمک *chàrmikhaghèrmek*.
- Crude, *a.* خام *khàm*. [-*ghèrmek*.
- Cruel, *a.* انسانیتسز *mèrhàmetsiz*, انسانیتسز *insāniyyètsiz*, جفاکار *jèfākȳār*.
- Cruise, *s.* (at sea) سفر *sèfer*, ولته *vòlta*; —, *v.n.* ولته اورمق *vòltawùrmak*.
- Cruiser, *s.* کیمی *ghèmi*. [-*wùrmak*.
- Crumb, *s.* (not crust) اتمک ایچی *(èkmeK) -ichi*; —, (fragment) اتمک اوفاغی *èkmeK-ùfàghi*.
- Crumple, *v.a.* بوروشدرمق *bùrushdurmaq*, ازمک *èzmeK*.
- Crupper, *s.* صغری *sàghri*.
- Crush, *v.a.* ازمک *èzmeK*.
- Crust, *s.* قابوق *kàbuk*.
- Crutch, *s.* قولتوق دینکی *kòltuk-dèynéghi*.
- Cry, *s.* ندا *sàdā*, سس *sèss*, باغرمه *bàghirma*; —, *v.n.* باغرمق *hàykirmaq*, چاغرمق *chàghirmaq*; (weep) اغلامق *àghlamak*; — out, حیقرومق *hàykirmaq*, باغرمق *bàghirmaq*; — aloud, ندا *nìdā-et*, باغرمق *bàghirmaq*, چاغرمق *chàghirmaq*;

CRY

— up, مدح mèdh-et, ثنا sènā-et.
 Crypt, s. بدروم bōdurum, يرالتى كمرلر yēr-àlti-kèmerler.
 Crystal, s. بلور bìllūr; (of salts) ايكنه
 Cube, s. مكعب mùkyà““àb. [ìghné.
 Cuckold, s. كراته pèzèwènk, يزونك
 kèrātà. [-kùshu.
 Cuckoo, s. قوغوق قوشى kùghuk-
 Cucumber, s. خيار khìyār.
 Cud, s. كو ghèv; to chew the —,
 v.n. كوكتورمك ghèv-ghètirmek.
 Cuddle, v.a. صارمق sàrilmak.
 Cudgel, s. صوبه sōpa.
 Cue, s. ايپ اوجى ip-ùju.
 Culpable, a. (person) صوچلو sùchlu,
 قباحتلو kàbāhatli; (act) فنا fèna,
 مجرم mùjrim. [kàbāhatli, كره
 Culprit, s. صوچلو sùchlu, قباحتلو
 Cultivate, v.a. (sow) اكمك èkmek;
 (plant) دكمك dīkmek; (the
 ground) حراستا hīrāsset - et,
 زراعتا zīrā“àt-et; (science, &c.)
 مشغول او ishtighāl-et, اشتغال
 mèshghūl-ol, چالشمق chālishmak.
 Cumbersome, Cumbrous, a. حنطال
 hāntāl.
 Cummin, s. كمون kèmmūn (kīmiyōn).

CUR

Cunning, a. اورستپولو shèytān, شيطان
 òrosstopòllu; —, s. شيطانلق
 shèytānlīk.
 Cunt, s. كس kyùss, فرج fèrj, ام àm.
 Cup, s. فنجان fīnjān (fīljān); —,
 v.a. حجامتا hājāmèt-et (hājāmāt).
 Cupbearer, s. ساقى sākī.
 Cupboard, s. طولاب dōlab.
 Cupidity, s. حرص hīrss, طمع tāmà““.
 Cupola, s. قبه kùbbé.
 Cupper, s. حجامتى hājāmàtji.
 Cupping-glass, s. حجامت جامى
 (hājāmāt)-jāmi; — horn, بونوز
 bōynuz. [àghzīna-ghēm-wūrmak.
 Curb, v.a. اورمق zābt-et, ضبطا
 Curdle, v.n. كسلك kèssilmek.
 Cure, v.a. ايو ايوا iyī-et; اصلاح àsslāh-et.
 Curiosity, s. تحاف شى (rare thing)
 tūhāf-shèy; عنتيقه “àntīka; (in-
 quisitiveness) مراق mèrāk.
 Curious, a. (surprising) عجيب “àjīb
 (“àjā‘ib), غريب ghārīb; (rare)
 مراقلو (inquisitive) tūhāf; تحاف
 mèrākli, هرشى صورار hēr-shèy-sōrar.
 Curl, s. (of hair) زلف zūlf; (gene-
 ral) قيوريم kèvrīm, بوكلم bùklum;
 —, v.a. قيورمق kèvirmak, بوكمك

CUR

DAM

- bukmek ; —, *v.n.* قیوریلماق kivrilmak, بوکمک bükulmek.
- Currant, *s.* (fresh) فرنک اوزومی firènk-üzumu ; (dried) قوش اوزومی kùsh-üzumu.
- Current, *s.* اقدی àkindi ; —, *a.* رائج rá'ij, متداول mùté dāvel.
- Curry, *v.a.* (comb) تیمارا timār-et ; — favour, *v.n.* یلتاقلماق yaltaklanmak. [àt-tàràghi.
- Currycomb, *s.* ات طراغی tarak, طراق
- Curse, *s.* لعنت là“nèt, بددعا béd-dù“ā ; —, *v.a.* لعنتا là“nèt-et, لعنت او قومق là“nèt-òkumak.
- Cursed, *a.* ملعون mèl“ūn.
- Cursory, *a.* مختصر mùkhtàssar.
- Curtail, *v.a.* قصاقلماق kùssaltmak.
- Curtain, *s.* پرده pèrdé.
- Curve, *a.* منحنی múnhanī ; curve-line, خط منحنی khàtti-múnhanī.
- Cushion, *s.* یا صدق yàssdik, (cylindrical) بالین bālin ; (seat) مندر
- Custom, *s.* عادت “ādèt. [minder.
- Customer, *s.* مشتری mùshtèri.
- Custom-house, *s.* کمرک ghyùmruk ; — duty, رسم کمرک rəssmi-ghyùmruk ; — officer,
- دیده بان dīdébān, گمرکی ghyùmrukju.
- Cut, *v.a.* کسماق kèssmek, قطعاً kàt“-et ; —, *s.* یاره yàra ; (shape) بجم bìchim.
- Cutlass, *s.* قلیج klìj.
- Cutler, *s.* بچاقی bìchàkji ; (penknife) قلم تراشچی kàlemtràshji ; (sword) قلیجی klìjji.
- Cutter, *s.* دوغرایچی dōghrayiji ; (knife) بچاق bìchàk ; (ship) قوتره kòtra.
- Cylinder, *s.* اسطوانه ùsstuwāné.
- Cypress, *s.* سلوی sèlvi, سرو sèrv.

D.

- Dab down, *v.a.* اتمق àtmak, اتیورماق àtivermek, براقیورماق bràkivermek.
- Dabble, *v.n.* اوینماق òynamak ; قارشماق kàrishmak.
- Dad, Daddy, *s.* باباجق bàbajik.
- Daffodil, *s.* التون طوب àltin-tòp.
- Dagger, *s.* خنجر khànjèr (khànchàr).
- Daily, *a.* هرکونکی hèr-ghùnki, یومی yùvmī ; —, *ad.* کونده بر ghyùndé-bir ; هرکون hèr-ghyùn.
- Dam, *s.* (mother) انا àna ; (of earth)

DAM

sèdd ; —, *v.a.* سدایله ضبطا sèdd-
-ila-zàbt-et. [خسارت khàssārèt.
Damage, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān,
Damages, *s. pl.* تضمینات tàzmīnāt.
Damask, *s.* داماسکو dāmàssko ; —
rose, مورکل mòr-ghyùl.
Damn, *v.a.* جهنمه کوندرمک jìhènnéma-
-ghyùndermek ; damn you,
جهنم اول jìhènnem-òl.
Damned, *a.* جهنمک jìhènnemlik.
Damp, *a. & s.* نم nèm ; *a.* نمناک
nèmnāk (nèmlāk), رطوبتو rùtū-
bètli ; —, *s.* رطوبت rùtūbèt ; —,
v.a. اصلاتمق nèmlètmek, نملتمک
ìsslàtmak ; صوغوتمق sòghutmak.
Damsel, *s.* قیز kiz. [-èrighi.
Damson, *s.* مورد ماریکی mùrdum-
Dance, *s.* حوره hòra ; —, *v.n.*
رقصا hòra - tèpmek, حوره تپمک
ràkss-et.
Dandelion, *s.* هندبا hìndibā.
Danger, *s.* قورکو tòrkù, تهلیکه tèhliké,
مخاطره mùkhātara.
Dangerous, *a.* قورقولو tòrkulu, تهلیکه لو
tèhlikéli, مخاطره لو mùkhātara li.
Dangle, *v.n.* سارقمق sàrkmaq.
Dapple-grey, *a.* بقله قیری bàkla-kìri.

DAW

Dare, *v.n.* جرئت ا, jèssārèt-et, جراتا
یا به مزسین دیوقیز درمق. —, *v.a.* jùr'èt-et ;
yàpamàzsin-dèyu-kìzdirmak.
Daring, *a.* جسور jèssūr, یگیت yìghit ;
—, *s.* جسارت jèssārèt, یگیتلک
yìghitlik.
Dark, *a.* قرانلق kàranlık ; — lan-
tern, خرسزفاری khèrsiz-fèneri.
Darkness, *s.* قرانلق kàranlık, ظلمت
zùlmèt.
Darling, *s.* نورعین ìki-ghyùz, ایکی کوز
nūri-“àyn, جکرکوشه jìgher-kyùshé.
Darn, *v.a.* اورمک ùrmek.
Dart, *s.* جرید jirid ; —, *v.a.* اتمق
àtmak ; —, *v.n.* اتلق àtilmak.
Dash, *v.a.* پارچه پارچه pàrcha-pàrcha-
-et ; چالمق chàlmak, چاریمق
chàrpmak, اورمق wùrmak.
Dastard, *s.* قورقاق kòrkàk.
Date, *s.* خرما khürma ;
(epoch) تاریخ tārīkh ; —, *v.a.*
تاریخ قومق tārīkh-kòmak.
Daub, *v.a.* بولاشدرمق bùlāshdirmak.
Daughter, *s.* قیز kiz, کریمه kèrimé ;
— in-law, کلین ghèlin.
Daunt, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak.
Dawn, *s.* اورطدلق اغرمسی shàfak, شفق

DAY

DEC

- òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir ; —, Dear, *a.* (in price) بهالو (pàhaliz);
v.n. اغرمغه باشلامق àgharmagha- (in affection) عزیز "àziz.
 -bàshlamak; سچلهك باشلامق sèchilmeghé-bàshlamak. Dearth, *s.* قيتلق بهالولق pàhalizlik, kàtlík, قحط kàht, غلا ghilà.
 Day, *s.* روز yùvm, يوم ghyùn, كون اولسى كون, اولسى كون, رuz ; — before yesterday, èvvèlsi-ghyùn ; — after to-mor-
 row, او بر كون ò-bir-ghyùn. Death, *s.* وفات mèvt, موت ùlum, اولم wèfāt, مرگ mèrgh, هلاك hèlāk.
 Daybreak, *s.v.* dawn. [ghyùndélikji. Debark, *v.n.* كميدن چيتمق ghèmidan-
 Day-labourer, *s.* كونده لكجى -chikmak ; —, *v.a.* كميدن چيقارمق
 Daylight, *s.* ايدينلىق àydinlik, ghèmidan-chikarmak, قره يه دوكمك
 گوندوز ايدينلىق ghyùnduz-àydinlighi. kàraya-dükmeK.
 Daytime, *s.* كوندوز ghyùnduz. Debate, *s.* مشورت mèshvérèt ; —,
 Dazzle, *v.a.* كوز قماشدرمق ghyùz- لقرديسنى ا, مشاوره mùshāvéré-et,
 -kàmàshdirmak, كوزالمق ghyùz- làkirdissini - et, مباحثه
 -almak. mùbāhèssé-et.
 Dead, *a.* مرد ùlmush, اولمش ùlu, اولو mùrd, مرده mùrdé, متوفا mùtéwèffà. Debauch, *s.* عياشلق "àyyāshlik ;
 Deadly, *a.* مهلك mùhlik, افسادا —, *v.a.* ايارتمق àyartmak, افساد-
 اولدرمه درجه سنده مضر ùldurma- èfsād-et. [chàpkinlik.
 -dèréjéssinda-mùzirr. Debauchery, *s.* عياشلق "àyyāshlik,
 Deaf, *a.* صاغر sàghir, ايشتمز ishitmàz. Debilitate, *v.a.* ضعيفا zà"īf-et,
 Deal, *s.* چام (wood) chòk ; چوق chàm ; —, *v.a.* طاغتمق dàghit- ضعيفتمق zà"īflatmak.
 mak ; — in, *v.n.* صاتمق sàtmak, Debility, *s.* ضعف zà"f, ضعيفلق
 تيارتمق tìjarètini-et. [bàzirghyàn. zà"īflik.
 Dealer, *s.* بازرگان sàtizi, صاتيچى Debt, *s.* دين dèyn, بوج bòrj.
 Debt, *s.* مديون mèdyūn, بوجلو bòrjlu.
 Debtor, *s.* زوال zèwāl. Decadence, *s.* صاوشمق sàwushmak,
 Decamp, *v.n.* قچمق kàchmak, فرارا firār-et.
 Decadence, *s.* زوال zèwāl.
 Decamp, *v.n.* صاوشمق sàwushmak,
 Decadence, *s.* زوال zèwāl.
 Decamp, *v.n.* قچمق kàchmak, فرارا firār-et.

DEC

- Decanter, *s.* صراحی *sùrāhī*.
- Decapitate, *v.a.* بویونی اورمق *bòyununu-wùrmak*, باشنی کسمک *bàshini-kèssmek*.
- Decay, *s.* زوال *zèwāl*; فساد *fèssād*; —, *v.n.* چورومک *bòzulmak*, چورومک *chùrumek*, زوال بولمق *zèwāl-bùlmak*.
- Decease, *s.* وفات *wèfāt*; —, *v.n.* اولمک *ùlmek*, وفات *wèfāt-et*.
- Deceased, *a.* مرحوم *mùtéwèffā*, متوفا *mèrhūm*. [kìzb.
- Deceit, *s.* کذب *yàlànjlík*, یلانجیلک *yàlànjlík*.
- Deceitful, *a.* کاذب *yàlànji*, یلانجی *yàlànji*, کی یوزلو *kyāzib*; یکی یوزلو *iki-yùzlu*.
- Deceive, *v.a.* اویون *àldatmak*, اویون *òyun-et*, حیلدا *hīlé-et*.
- December, *s.* کانون اول *kyānūni-èvvel*.
- Decency, *s.* ادب *èdeb*, حیا *hāyā*.
- Decent, *a.* تمیز *tèmiz*; ادبلی *èdebli*.
- Deception, *s.* اویون *òyun*, حیلدا *hīlé*; دانش *àldànish*, دانش *àldàdish*.
- Deceptive, *a.* ادمی *àdami*, ادمی *àdami-àldàdir*.
- Decide, *v.a.* قرارلشدرمق *fàssl-et*, قرارلشدرمق *fàssl-et*, قرارلشدرمق *kàrarlashdirmak*; —, *v.n.* قرارلشدرمق *kàrar-vèrmek*.
- Decimal, *a.* اعشاری *àshārī*.

DEC

- Decipher, *v.a.* چیقارمق *chìkàrmak*, او قومق *òkumak*, سوکمک *sùkmek*.
- Decision, *s.* قرار *kàrar*; ممتانت *mètānèt*.
- Decisive, *a.* قطعی *kāt*, بتر *bìtirir*.
- Deck, *s.* کوکرتده *ghyùghèrté*; —, *v.a.* دوناتمق *dònatmak*, تزینا *tèzyīn-et*, بزهمک *bèzémek*.
- Decker, two-decker, *s.* قپاق *kàpak*; three-decker, *s.* اوچ انبارلی *ùch-ànbàrli*. [bèyān, افاده *ifādé*.
- Declaration, *s.* تقرير *tàkrīr*; بیان *beyān*.
- Declare, *v.a.* افاده *bèyān-et*, بیان *beyān-et*, سوپلک *ifādé-et*; تقرير *tàkrīr-et*, سوپلک *súwèylémek*.
- Declination, *s.* (astr.) میل *mèyl*; (of the needle) انحطاط *inhitāt*.
- Decline, *s.* انحراف *in-hirāf*; —, *v.a.* قبول ایتمک *kàbūl-ètmamek*, رد *rèdd-et*; کیرشمامک *ghirishmamek*; —, *v.n.* زوال بولمق *zèwāl - bùlmak*; منحرف او *mùnhàrif-ol*, بوزلوق *bòzulmak*, مختل او *mùkhtèll-òl*.
- Declivity, *s.* یوقش *ènish*, انش *ènish*, بایر *yòkush*, بایر *bàyr*.
- Decoction, *s.* شربت *shèrbèt*, صو *sù*.
- Decompose, *v.a.* چوروتتمک *hàll-et*, حل *hàll-et*.

DEC

- chürutmek; *v.n.* چورومك chürumek.
 Decorate, *v.a.* بزومك تزيينًا tēzyīn-et, *bèzémek*.
 Decoy, *s.* طوزاق tūzāk; —, *v.a.* *tūzāgha-dūshurmek*.
 Decrease, *s.* اكسلش èksilish; —, *v.n.* *èksilmek*, ازالمق àzalmak; —, *v.a.* *èksiltmek*, ازالمق àzaltmak, كسمك kèssmek.
 Decree, *s.* اراده irādē; —, *v.n. & a.* *irādē-et*, فرمانا fèrmān-et, *büyurmak*, امرا èmr-et, *hükmet*.
 Decrepit, *a.* بونامش bünamish; *ütüb-ghètirmish*.
 Decrepitude, *s.* عقوه *ütüh*.
 Dedicate, *v.a.* تخصيصًا tàkhsīss-et; *birining-nāmina-yāzmaq*; — one's self, *èmrünü-sārft-et*.
 Deduce, *v.a.* اكلامق ànglamak (*ànnamak*), استنتاجًا isstintāj-et.
 Deduct, *v.a.* اشاغى وارمق, *tēnzīl-et*, *àshāghi-vārmak*, قيرمق kīrmak.
 Deduction, *s.* نتیجه isstintāj; *nētījé*; تنزيل tēnzīl.
 Deed, *s.* عمل, *fī*, ايش ish, فعل

DEF

- “*àmel*, كار kyār; سند sēned, حجت hūjjèt.
 Deem, *v.a.* صائمق sàymak, صائمق sànmak, ظنًا *zānn-et*, *àdd-et*.
 Deep, *a.* عميق dèrin, *àmik*; (crafty) شيطان shèytān; —, *s.* دگر dèngiz.
 Deer, *s.* كيك ghèyik; قراجه kàraja.
 Deface, *v.a.* بوزمق bòzmaq.
 Defamation, *s.* افترا iftirā, بهتان bùhtān.
 Defaulter, *s.* بوزجنى ويرميان bòrjunu-vèrméyen; خدمتدن قاچان khèdmetdan-kàchan (hiz).
 Defeat, *s.* بوزغونلق bòzghun, بوزغونلق bòzghunluk; —, *v.a.* بوزمق bòzmaq, مغلوبًا māghlūb-et.
 Defect, *s.* قصور kùssūr, عيب *àyb*, نقصان nòksān, *khālel*, *èksik*, سقطلق sàkatlik.
 Defective, *a.* سقط sàkat; *èksik*, ناقص nākiss, نقصان nòksān.
 Defence, *s.* صيانت mùhāfaza, صيانت mùhāfaza, *vikāyé*; وقايه *vikāyè*, جواب jèwāb.
 Defend, *v.a.* قوريمق kòrumak, صيانتًا mùhāfaza-et, *vikāyé-et*, *siyānèt-et*, تصعبًا

DEF

DEL

tàssàhhub-et, صاحب چي قمتق
 sâhib-chèkmaq, حايدا himâyé-et.
 Defendant, s. مدعي عليه mùdda“à-
 Defender, s. حامى hāmī. [-“àlèyh.
 Defensive, a. تدافعى tēdāfu“ī; of-
 fensive and defensive, تجاوزى و تدافعى,
 tējāvuzī-vé-tēdāfu“ī; — armour,
 زره zīrh.
 Defer, v.a. تأخيرا tà‘khīr-et; —,
 v.n. بويون اكمك bōyun-èghmek.
 Deficiency, s. Deficient, a. اڪسك
 èksik, نقصان nòksān.
 Defile, s. كچيد bōghāz, بوغاز
 ghèchid, دربند dèrbènd(dèvrènt);
 —, v.a. صيچمق sìchmak, مردارا
 mùrdār-et (mùndār), تنجيسا
 tènjīss-et.
 Define, v. تحديدا tàhdīd-et; (ex-
 plain) تعريفا tà“rīf-et.
 Definite, a. محدود màhdūd; (fixed)
 معين mù“àyyèn, معلوم mà“lūm,
 بللو bèlli.
 Definition, s. حد hàdd; تعريف tà“rīf.
 Definitive, a. قطعى kàt“ī, اصل àssl,
 Deform, v.a. بوزمق bōzmaq, چركينا
 chīrkin-et.
 Deformed, a. اعضاسى اندامندن خارج اولان

à“zāssi-èndāmindan-khārij-òlan;
 قانبور kànbur, باجقسز bājaksiz,
 اغساق àghsàk, جوجه jùjé.
 Deformity, s. چركينلك chīrkinlik.
 Defraud, v.a. طولاند رتمق dōlāndīrmak.
 Defray, v.a. ويرمك vèrmek, كورمك
 ghyùrmek, اوده مك ùdémek.
 Defunct, a. مرحوم mùtéwèffà, متوقا
 mèrhūm.
 Defy, v.a. ميدان او قومق mèydān-
 òkumak; قارشى قومق kārshī-kòmak.
 Degenerate, a. بوزلمش bōzulk,
 بوزلمش bōzulk, بوزلق bō-
 zulumsh; —, v.n. بوزلمش bō-
 zulumsh.
 Degrade, v.a. ذيل ريز ريز rēzīl-et;
 عيب او rùtbéssini-
 “àyb-òl; رتب سنى الملق rùtbéssini-
 -àlmak.
 Degree, s. مرتبه mērt-
 tébé, درجه dèréjé, منزله mēnzilé,
 كرته kèrté, پرسه pèrèssé.
 Deign, v.n. لطف لطف lùtf-et, كرم
 kèrem-et, تنزلا ināyèt-et, عناية
 tènèzzul-et. [mà“būd.
 Deity, s. معبود ilāh, الله àllāh, آله
 Dejection, s. تڪسر dùshunma, دوشنه
 tèkèssur, كدر ghām, غم kèder.
 Delay, s. تأخير, تأخير tà‘khīr, تأخير
 tè‘èkhkhur;

DEL

DEN

- دورمه *dürma*, قالمه *kàlma*, بکلمه *bèklémé* ; وقت مهلت *mùhlèt*, *wàkít* ; —, *v.n.* دورمق *dürmak*, قالمق *kàlmak*, بکلمک *bèklémek* ; کچ قالمق *ghèch-kàlmak*, کیروقالمق *ghèri-kàlmak* ; —, *v.a.* تأخیرا *tà'khār-et* ; الیقومق *àlikòmak*.
- Delegate, *s.* مأمور *vèkīl* ; وکیل *mè'mūr* ; مبعوث *mèb'ūss* ; —, *v.a.* وکیل *vèkīl-et* ; حوالدا *hàwālè-et* ; مأمورا *mè'mūr-et*. [mùzèrr.
- Deleterious, *a.* مضر *zàrarli*, ضررلو *mùshāvééré-et*.
- Deliberate, *a.* عمدی *kàssdī*, قصدی *dùshunmek* ; —, *v.n.* دوشمنک *'àmdī* ; مشاوره *mùshāvééré-et*.
- Deliberation, *s.* مشاوره *tè'ènnī* ; تانی *mùshāvééré*.
- Delicate, *a.* نازک *nāzik*.
- Delicious, *a.* لذیذ *lèzīz*, طاتلو *tàtli*.
- Delight, *s.* ممنونیت *sèvinj*, سونج *mèmnūniyyèt*, سرور *sùrūr* ; —, *v.a.* مسرورا *sèvindirmek*, سوندرمک *mèssrūr-et* ; —, *v.n.* حضا *hàzz-et*, تلذذا *tèlèzzuz-et* ; سونمک *sèvinmek*, ممنون او *mèmnūn-òl*. [làtīf.
- Delightful, *a.* لطیف *ghyùzèl*, کوزل *màghara*.
- Delinquent, *s.* قباحتلو *sùchlu*, صوچلو *kàbāhatli*.
- Delirious, *a.* چلغین *chìlghin*.
- Delirium, *s.* چلغینلیک *chìlghinlik*, جنون *jùnūn*.
- Deliver, *v.a.* قورتارمق *kùrtarmak*, خلاصا *khàlāss-et*, تخلصا *tàkhlīss-et* ; ویرمک *vèrmek*, تسلیم *tèsslīm-et* ;
- Deliverance, *s.* قورتارش *kùrtarish* ; قورتاش *kùrtulush*, خلاص *khàlāss*.
- Delivery, *s.* قورتاش *kùrtulush*, خلاص *khàlāss* ; تسلیم *tèsslīm*.
- Delude, *v.a.* الدامق *àldatmak*.
- Deluge, *s.* طوفان *tufān* ; سيل (flood) *sèyl (sèl)*. [kùruntu.
- Delusion, *s.* قورنقی *mèrāk*, مراق *qorunqı*.
- Demand, *s.* استدعا *isstid'ā* ; استدک *isstèdik* ; دعوی *dà'wà* ; —, *v.a.* صورمق *sòrmak* ; استمک *isstémek*.
- Demi, *a.* یارم *yārim*.
- Demolish, *v.a.* بوزمق *bòzmaq*, یقمق *yìkmaq*, هدم *hèdm-et*. [zàbānī.
- Demon, *s.* شیطان *shèytàn*, زبانی.
- Demonstrate, *v.a.* اثباتا *issbāt-et*.
- Demur, *v.n.* ترددا *tèrèddud-et*, باقمق *bàkinmak*.

DEN

Denial, *s.* انكار ìnkyār ; (refusal) عدم انجامز
“àdēmi-ìnjāz.

Denomination, *s.* اسم اد àd, اسم ìssm, ملت (sect) تسمیه
tèssmìyyé ; فرقہ millèt, فرقہ fìrka.

Denote, *v.a.* علامت او “àlāmèt-ol, دلالتا
dèlālèt-et. [vèrmek.

Denounce, *v.a.* خبر ویرمک khàber-

Dense, *a.* قوی kòyu ; صیق sèk, غلیظ
ghàliz, کثیف kèssif.

Dentist, *s.* دیشجی dīshji.

Deny, *v.a.* انکارا ìnkyār-et ; (refuse) رد
injāz - ètmamek, انجاز ایتمامک
rèdd-et.

Depart, *s.* چیش chīkish ; —, *v.n.* چیتماق
chīkmak, کتمک ghītmek.

Department, *s.* قول (branch) kòl, نظارت (of state)
nàzārèt ; فرع fèr ; عهدہ wàzifé, وظیفہ
(business) wàzifé, “ùhdé.

Departure, *s.* قیام ghīdish, کیدش
ghīdish, عزیمت “àzīmèt.

Depend, *v.n.* تابع او bākmak ; منوط او,
منوطاو, مربوط او ; “-òl ; تکیه
mènūt-òl ; کومک ghyùghenmek, ربط قلبا
ràbti- “timād-et, اعقادا
-kàlb-et.

DEP

Deplorable, *a.* فنا ajinajak, اجندجق
ajinajak, فشاں pèrīshān.

Deplore, *v.a.* اغلامق àghlamak.

Depopulate, *v.a.* اهالیدن خالی قیلماق
àhālīdan-khālī-kālmak. [èvzā“.

Department, *s.* اوضاع àtwār, اطوار

Depose, *v.n.* تقریرا tàkrīr-et ; —, تختدن اندر
مک khāl-et, خلع v.a. tàkhtdan-èndirmek.

Depositary, *s.* امانتدار èmānèt-dār.

Deposit, *s.* امانت èmānèt ; پی pèy ;
طورطی tòrtu ; پوصه pòssa ; —, *v.a.* تسلیم
èmānèt-vèrmek, امانت ویرمک
tèsslīm - et ; قمع kòmak, وضع
wàz-et ; براقمق brākmak.

Depreciate, *v.a.* قیمتنی ازالمق kīmètini-
-àzaltmak ; قدرینی انکارا kàdrini-
-ìnkyār-et.

Depredation, *s.* خسارت khàssārèt, خرسزلق
ziyānkyārlık ; زیانکارلق
khīrsizlik.

Depress, *v.a.* محتاجا fākīr-et ; فقیرا
mùhtāj-et ; مکدرا mùkèdder-et ; کساد ویرمک
kèssād-vèrmek.

Depression (of spirits), *s.* کدورت
kèdūrèt ; (of market) کساد
kèssād ; (of ground) چقور chùkur.

DEP

Deprive, *v.a.* محروم mahrūm-et,
 خالی براقمق khālī-brākmak.
 Depth, *s.* درینک dèrinlik, عمق "ùmk;
 — of winter, قره قیش kàra-kìsh,
 زمهریر zèmhérir, اربعین èrba"īn.
 Deputation, *s.* وکیلار vèkīller, مبعوثلر
 mèb"üssler.
 Depute, *v.a.* وکیل vèkīl-et.
 Deputy, *s.* وکیل vèkīl; — judge,
 قائممقام nā'ib; — governor, قائممقام
 kā'immakām.
 Derision, *s.* استهزا isstihzā.
 Derivation, *s.* (source) اصل àssl;
 (of words) اشتقاق ishtikāk.
 Derive, *v.a.* استخراج bülmaq, بولمق
 isstikhrāj-et, استحصال isstihsāl-et.
 Descend, *v.n.* نازل او ènmek, نازل او
 nāzil - òl, هبوطا sākīt-ol, هبوطا
 hùbūt-et; اولادندن او èvlādindan-òl.
 Descendant, *s.* اولادندن اولان
 èvlādindan-òlan; descendants,
 آل واحفاد āl-u-àhfād.
 Descent, *s.* نزل انش ènish, نزل
 nùzūl, سقوت sùkūt, هبوط hùbūt; (rela-
 tionship) انتساب intissāb; (de-
 gree of —) درجه dèréjé, بطن bàtn,
 هجوم hùjūm (attack); قرن kàrn;

DES

Describe, *v.a.* تعريف tà"rīf-et;
 (a circle) رسم rèssm-et.
 Description, *s.* تعريف tà"rīf; (sort)
 درلو durlu, صوی sòy, جنس jīnss,
 نوع nèv".
 Desert, *s.* چول chūl, بادیه bādīyyé;
 —, *a.* خراب khārāb, خالی khālī,
 اسسز isssiz; —, *v.n.* قاچمق kàch-
 mak, فرارا fīrār-et; —, *v.a.* براقمق
 brākmak, متروک قومق mètrūk-
 kòmak, ترکا tèrk-et; deserts,
s. pl. استحقاق isstihkāk.
 Deserter, *s.* فراری fīrārī, قاچقین
 قاچقین.
 Desertion, *s.* فرار fīrār. [kàchkin.
 Deserve, *v.a.* مستحق او mùsstahàkk-òl.
 Deserving, *a.* مستحق mùsstahàkk;
 شایان shāyān, شایسته shāyèssté, سزا
 sèzā, shāyān.
 Design, *s.* نیت niyyèt, مرام mèrām,
 مقصود mākssūd, مقصد mākssūd, قصد
 kàssd, قوردق kùrdq; (draw-
 ing) رسم rèssim; —, *v.a.* نیتا
 niyyèt-et, قومق kùrmak; قصدا
 kàssd-et; (plan) ترتیبا tèrtīb-et;
 (draw) رسم rèssm-et.
 Designate, *v.a.* تعیین tà"yīn-et,
 اسمنی سويلمک issmīni-sūwèylémek.

DES

- vùjūdim - kàldirmak ; خرابا
 khàrāb-et, پريشانا pèrīshān-et ; يقمق
 yèkmaq, اولدرمك bòzmaq ; بوزمق
 àldurmek, جاني المتق jànini-àlmak,
 قهرا kàhr-et.
- Destruction, s. تخریب khàrāb ; خراب
 tàkhrīb, محو khàrābīyyèt ; خراييت
 mahv, افا ifnā.
- Detach, v.a. چوزمك ckùzmaq ;
 قويا رمتق sàlivèrmek ; صالوي رمتق
 kòparmaq ; ايرمتق àyrmak.
- Detachment, s. بلوك tàkim, طاقم
 bùluk, فرقه fārka, الای àlay.
- Detail, s. تفصيل tàfsīl ; in detail,
 تفصيلاً tàfsīlan ; (one by one)
 تفصيلات, بيري بيري bīrer-bīrer ;
 tàfsīlāt ; —, v.a. تفصيلاً tàfsīl-et,
 تفصيلاً نقلًا tàfsīlan-nàkl-et.
- Detain, v.a. اليقومق àlikòmaq.
- Detect, v.a. بولمق tùtmak ; طومق
 bùlmak.
- Determination, s. تصميم tàssmīm,
 ثبات kàrar ; قرار kàrar ; نيت
 sèbāt ; عناد inād ; ميل mèyl.
- Determine, v.n. قراروي رمتق kàrar-
 vèrmek ; نيتا tàssmīm-et, تصميم
 nīyyèt-et, قورمق kùrmak ; —, v.a.

DEV

- tàssmīma-sèbebe-òl ; تصميمه سبب او
 mèyl-èt dirmek. ميل ايتدرمك
- Detest, v.a. منفور طومق mènfü-
 -tùtmak, هيج سومامك hīch-
 -sèvmamek.
- Dethrone, v.a. خلع khàl'-et,
 تختدان اندرمك tàkhtdan-èndirmek.
- Detonation, s. باروت سسي bārut-sèssi.
- Detract from one's merits, v.n.
 استحقاقني انكارا isstihkākini-inkyār-
- Detriment, s. ضرر zàrar. [-et.]
- Deuce, s. دو dù ; شيطان shèytān ; the
 deuce ! int. الله سن àllāha-sèn ;
 يوغندي yòghundu.
- Devastation, s. خراب khàrāb.
- Develop, v.a. متفرعاتني ميدانه چيقارمق
 mùtéferri'ātini - mèydana -
 chikàrmak.
- Device, s. حيله hīlé ; صنعت sàn'āt ;
 رسم rèssim, شكل shèkil.
- Devil, s. شيطان shèytān, ابليس iblīss ;
 راني (imp) zàbānī.
- Devious, a. اكري بوكري èghri-bùghri,
 صابق طولاشق sàpik-dòlāshik.
- Devise, v.a. وصيتا (bequeath)
 wàssiyyèt - et ; بولمق (invent)
 bùlmak, دوشنمك dùshunmek.

DEV

- Devoid, *a.* خالی khālī.
 Devolve, *v.n.* اصابت دوشمک dūshmek, اصابته
 issābet-et, انتقال intikāl-et.
 Devote, *v.a.* تخصیصا tàkhsīss-et,
 فدا fēdā-et.
 Devotion, *s.* اختصاص ikhtissāss ;
 فداکاری tàkhsīss ; فداکاری
 fēdākārlīk ; عبودیت "ūbūdīyyèt ;
 نماز dīyānèt ; devotions, نماز
 nāmāz, دعا "ibādèt, عبادت
 Devour, *v.a.* بترمک yèmek, بترمک
 bīrmek, یوتق yùtmak.
 Devout, *a.* دیندار, صوفی sòfu, دیندار
 dīndār, اهل تقوا èhli-tàkwā, متقی
 mùttàki.
 Dew, *s.* شبنم shèbnèm, چیک chīgh.
 Diagonal line, *s.* وتر vèter.
 Diagram, *s.* شکل shèkil.
 Dial, *s.* کونش ساعتی (sun) ghyùnesh-
 -sā"atī ; — plate, ساعت تخته سی
 sà"at-tàkhtassi. [zàbān.
 Dialect, *s.* زبان, لسان lissān, دل dil.
 Dialogue, *s.* یکی کیشی بیننده اولان لقردی
 یکی kīshī-bèyninda-òlan-làkirdi.
 Diameter, *s.* قطر kùtr.
 Diamond, *s.* الماس èlmass.
 Diarrhoea, *s.* قارن سورمسی, اسهال isshāl,
 قارن-sùrméssi.

DIF

- Diary, *s.* روزنامه rùznāmé (jùznāmé),
 مجموعه mèjma "à, ژورنال zhūrnāl.
 Dice (pl. of die), *s.* طاولة زارلی
 tàwla-zàrlari.
 Dictate, *v.a.* تقریر ایدوب یازدرمق tàkrīr-
 -èdup-yàzdīrmak ; جبراً قبول ایتدرمک
 jèbran-kàbūl-ètđirmek ; —, *v.n.*
 باشنه ضابطه کسلیک, امراو āmir-ol,
 باشینا-zābit-kèssilmek.
 Dictionary, *s.* لغات کتابی, لغات
 lùghāt, لغات کتابی lùghāt-kītābi.
 Die, *s.* طاولة زاری tàwla-zāri ; (for
 stamping) قالب kàlip, (for coin-
 ing) اولمک sikké ; —, *v.n.* اولمک
 ùlmek, وفاتا ghyùchmek, کوچمک
 wèfāt-et ; (a beast) کبرمک
 ghèbermek ; (a plant) قورومتق
 kùrumak.
 Diet, *s.* پرهیزیمکی pèrhīz-yèmèghi ;
 پرهیز pèrhīz, حمیه hīmyé.
 Differ, *v.n.* درلودرلواو (tùrlu-tùrlu)-òl,
 بری برینه او یماق, مختلف او
 mùkhtèlif-òl, بری-بیرینا-ؤیمامک
 bīri-bīrina-ùymamak.
 Difference, *s.* اختلاف fàrk ;
 نزع èkhtilāf, مغایرت mùghāyérèt ;
 "nizā".
 Different, *a.* بشقه bāshka, دیگر dīgher,

DIF

- آخر àkhār ; بشقه بشقه bashka - bashka, كوناكون mùkhtelif, مختلف ghyūnāghyūn.
- Difficult, *a.* چتین ghyùch, کوچ chètín, عسرتلو sù“ūbètli, صعوتلو “ùssrètli.
- Difficulty, *s.* كوچلك ghyùchluk, چتینلك chètínlik, صعوت sù“ūbèt, عسرت “ùssrèt. [jèssārètsiz.
- Diffident, *a.* مجبوج màhjūb, جسارتسز.
- Dig, *v.a.* قازمق kàzmaq, حفرا hùfr-et; بلك bèllémek;— up, *v.a.* (ground) سوكمك bèllémek ; (plants) سوكمك sùkmek, چيقارمق chèkàrmak ; (find by digging) بولمق bùlmak.
- Digest, *v.a.* هضم hàzm-et.
- Digestion, *s.* هضم hàzm.
- Dignified, *a.* تمكينلو wàkārètli, وقارتلو tèmkinli, اغر àghr.
- Dignitary, *s.* رجال كباردن اولان rijālī-kībārdan-òlan, اصحاب مناصبدن اولان àsshābi-mānāssībdan-òlan.
- Dignity, *s.* تمكين temkin, وقار wàkār, اغر àghr ; رتبه rùtbé.
- Dike, *s.* سد sèdd ; حندق hèndek.
- Dilemma, *s.* مشكل mùshkil.
- Diligence, *s.* چالشقانلق chālīshkànlik,

DIM

- اقدام ìkdām, سعی وغیرت sà“y-u-ghàyrèt ; سرعت sùr“àt.
- Diligent, *a.* چالشقان chālīshkàn, مقدم mùkdim.
- Dilute, *v.a.* صوqاتمق sù-kàtmak, صولوا sùlu-et.
- Dim, *a.* دومان ایچنده کبی, دومانلو dùmānlı, dùmān - ìchinda - ghìbi ; قرانلق kārānlık.
- Dimension, *s.* بیوکلك bìyuklik ; the three dimensions, ابعادلته èb“ādi-sèlāssé.
- Diminish, *v.n.* ازالمق àzalmak ; اوفالمق kùchulmek, کچولمق ùfàlmak ; —, *v.a.* ازالمق àzaltmak, کچولتمق kèssemek, کچولتمق kùchultmek, اوفاتمق ùfàtmak.
- Diminution, *s.* ازالمه àzalma, ازالمه àzaltma, ازالمه àzaldilma ; اکسله èksilma ; اوفالمه ùfàlma, اوفالمه ùfàltma, اوفالمه ùfàldilma, تقلیل tàklīl ; تصغیر tàssghār.
- Diminutive, *a.* اوفاجق ùfàk, اوفاجق ùfàjik, کچوچک kùchuk, کچوچک kùchujuk ; —, اسم تصغیر *s.* ìssmi-tàssghār.
- Dimple, *s.* چقور chùkur, چاه chāh.

DIN

- Dine, *v.n.* يَمَك يَمَك yèmèk-yèmek, طعام tà“ām-et.
- Dinner, *s.* يَمَك yèmèk, طعام tà“ām, اخشام يَمَكِي àkhsham-yèmèghi.
- Diploma, *s.* فَرَمَان fèrmān, بَرَات bèrāt, رُؤْس rù“ūss, جَائِزَة jā“izé.
- Direct, *a.* طَوغَرِيدِن طَوغَرِي dòghru, طَوغَرِي dòghrudan-dòghru ; بِلَا وَاَسَطَة bilā-wāssita, ذَاتِي zātī, كَنْدُو kèndi ; —, *v.a.* (on the road) صَاغَلِق وِیْرْمَك sàghlik-vèrmek ; (manage) اِدَارَة idārè-et, (point) نَظَارَتِ nàzārèt-et, عَطْفَا طَوغَرِيلْتَمَك dòghrultmak, صَرَفَا تَوَجِيدَا tèvjīh - et, اتْف - et, اتْف - et ; (a letter) اَوَسْتِنِي يَازْمَق ùsstunu - yāzmaq ; (order) اَمْرَا èmr-et, تَنْبِيهَا tènbiḥ-et.
- Direction, *s.* طَرَف tārāf, يَان yān, اِدَارَة idārè, نَظَارَتِ nàzārèt ; جِهَت jīhèt ; اَمْرَا èmr, تَنْبِيهَا tènbiḥ, مَكْتُوبَا اَوَسْتِي tà“līmāt ; تَعْلِيمَاتِ mèktūb-ùsstu ; صَاغَلِق sàghlik.
- Directly, *ad.* اَوَّل سَاعَتِ shìmdi ; هَمَانْدَم hèmāndèm ; اتْ - sà“at, طَوغَرِيدِن طَوغَرِي dòghrudan-dòghru, بِلَا وَاَسَطَة bilā-wāssila, ذَاتَا zātan.
- Dirt, *s.* كِير kīr, پَسَلِك pīsslik,

DIS

- مِرْدَارَلِك mürdàrlīk.
- Dirty, *a.* كِيرَلُو kīrli, پَس pīss, مِرْدَار mürdār, مِلُوت mülèvvèss.
- Disable, *v.a.* سَقَا sàkat-et.
- Disadvantage, *s.* ضَرَر zàrar ; مَانَع māni“ , سَكْتَة sèkté.
- Disagree, *v.n.* بُوْزُشْمَق bòzushmak ; (food) مَعْدَة يِنِي بُوْزْمَق mì“déyi - bòzmaq. [كِرِيه kèriḥ.
- Disagreeable, *a.* طَاتْسِز tàtsiz, بَد bèd,
- Disappoint, *v.a.* اَلْدَاتْمَق àldatmak ; اِشْنِي بُوْزْمَق ishini - bòzmaq, كَازِق صَوَقْمَق kàzik-sòkmaq.
- Disapprove, *v.a.* بَكْنَمَاك bèghenmamek, تَقْبِيحَا tàkbīh-et.
- Disarm, *v.a.* سَلَا حِنِي اَلْمَق sòdymak ; سَلَا حِنِي صَوِيْمَق sīlāhini-àlmak ; —, *v.n.* سَلَا حِنِي صَوِيْمَق sīlāh-sòyunmak. [فَلَاكِيه fèlākèt.
- Disaster, *s.* قَظَا kàzā, بَلَا bèlā, فَلَائِك fàlāik,
- Disband, *v.a.* طَاغَمَق dàghitmak ; —, *v.n.* طَاغَمَلْمَق dàghilmak.
- Disbelief, *s.* اَعْدَمِ اِعْتِقَادِ àdēmi - i“tikād.
- Disbelieve, *v.a.* اِنَانْمَامَق inānmamak.
- Disburse, *v.a.* خَرَجَا khàrj-et, صَرَفَا sàrf-et, مَصْرَفَا màssrāf-et.
- Discard, *v.a.* طَرْدَا tàrd-et, قَوغَمَق qoḡmaq,

DIS

- kòghmak, دفعا dèf-et.
- Discern, *v.a.* چيقارمق chikàrmak, سچمك sèchmek, كورمك ghyùrmek.
- Discharge, *s.* اذن izin, رخصت rùkhsàt; اتمه àtma, تبريه tèbrìyyé; اتش àtèsh; انداخت èndākht; اذن ويرمك *v.a.*, —, جراحت jèrahàt; خدمتدن چيقارمق izin - vèrmek, صاليويرمك khidmetdan-chikàrmak; جسدن چيقارمق sàlivèrmek, بوشالتمق hābssdan - chikàrmak; انداختا àtmak, اتتمق bōshàltmak; ايفا ifā-et, ويرمك isstifā - et, استيفا ifā-et, vèrmek; اجرا ijra-et; —, *v.n.* يوكنى بوشالتمق yùkunu-bōshàltmak; اتمق àkmak.
- Disciple, *s.* تليذ shāghird, شاگرد shāghird, تلميز tèlmiz; حواريون hāwāriyyūn.
- Discipline, *s.* نظام وانتظام nīzām-u-īntizām.
- Disclaim, *v.a.* انكارا ìnkyār-et.
- Disclose, *v.a.* كوسترمك ghyùstermek, كشفا mèydāna-kōmak, ميدانده قومق kèshf-et, فاشا sùwèylémek, سويلمك fāsh-et. [صيقندي sīkindi.]
- Discomfort, *s.* راحتسزلىق rāhatsizlik,

DIS

- Discommode, *v.a.* راحتسزا rāhatsiz-et.
- Disconsolate, *a.* تسلى قبول ايتمز tèsèlli-kābūl-ètmez.
- Discontent, *s.* خشنودسزلىق khòshnudsuzluk, عدم رضا “àdēmi-rizā.
- Discontented, *a.* سويلنيوز sùwèyléniyor, خشنودسز khòshnudsuz.
- Discontinue, *v.a.* كسمك kèssmek; —, *v.n.* كسيلمك kèssilmek.
- Discord, *s.* نفاق nifāk.
- Discount, *s.* فائض fā‘iz; باش bāsh, باشلامق bāshla-àlmak, —, *v.a.* قيرمق kèrmak.
- Discourage, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak; يوزويرمامك yüz-vèrmamek.
- Discourse, *s.* لقردى kèlām, كلام kèlām, لأكيردي làkirdi; —, *v.n.* بسطكلاما bāsstī-kèlām-et.
- Discover, *v.a.* بولمق bülmaq, ميدانده چيقارمق kèshf-et, كشفا mèydāna-chikàrmak; كوسترمك ghyùsstermek.
- Discreet, *a.* عاقل “ākīl, عقلاو “ākīlī; كتوم kètūm; بصيرتلى bāsīrètli.
- Discretion, *s.* عقل “ākīl, تدبير tèdbīr,

DIS

- انصاف *bàssirèt*, حزم *hàzm*; بصيرت *insāf*; to arrive at years of —, *àkla - bāligh-òl*; to
 surrender at —, *vèra-
 -vèrmek*, شرطسز تسليم او *shàrtsiz -
 -tèsslim-òl*, امان ديمك *àmān-dèmek*;
 امان طلبا *āmān-tāleb-et*.
- Discriminate, *v.a.* تفریق *tèfrīk-et*.
- Discuss, *v.a.* سويلشمك *sùwèyleshmek*,
 مباحثدا *mùbāhèssé-et*.
- Disdain, *s.* استخفاف *isstikbār*, استكبار *isstikhfāf*;
 —, *v.a.* استخفافا *isstikhfāf-et*;
 تنزل ايتمامك *tènèzzul-
 -ètmamek*.
- Disease, *s.* مرض *màraz*, علت *illèt*,
 كيفسزلك *kèyfsizlik*, درد *dèrd*.
- Disengaged, *a.* بوشده *bòsh*, بوش *bòshda*,
 وقتی خالی اولان *khālī*, خالی *wàktī-khālī-òlan*.
- Disentangle, *v.a.* چوزمك *chùzmek*,
 اچمق *àchmak*.
- Disfigure, *v.a.* بوزمق *bòzmaq*;
 ياقشمامق *chirkin - òl*, چركين او
yàkishmamak.
- Disgrace, *s.* رذالت *àyh*, عيب *àyh*,
 رذالت *rezālèt*; دوشگونلك *nìkbèt*, نكبت
dùshkyunluk; —, *v.a.* عيب او

DIS

- رذیلا *àyb-òl*; رذیل *rezil-et*.
- Disgraceful, *a.* ياقشقسز *àyb*, عيب *àyb*,
 چركين *yàkishiksiz*, كره *kèrīh*,
 چركين *chirkin*.
- Disguise, *s.* تبدیل قیافت *tèbdīli-kīyāfèt*;
 —, *v.a.* قیافت تبدیل *kīyāfèt-tèbdīl-
 -et*; ديكشدرمك *dighishdirmek*.
- Dish, *s.* صحن *sahn*, طباق *tàbak*.
- Dishonest, *a.* خرسز *khirsiz*; خائن
khā'in.
- Dishonour, *s.* رذالت *rezālèt*, رسوایلق
rùssvāylīk; —, *v.a.* رذیلا *rezil-et*;
 — (a bill), قبول ایتمامك *kābul-
 -ètmamek*, ایتویرمك *àtivèrmek*.
- Disinterested, *a.* غرض و عوضدن خالی اولان
ghàraz-vé-ivèzdan-khālī-òlan.
- Disjoin, *v.a.* تفریق *ayrmak*, ایرمق
tèfrīk-et.
- Dislike, *v.a.* سومامك *sèvmamek*.
- Dislocate, *v.a.* چیقارمق *chikàrmak*.
- Dismal, *a.* سيقندیلو *sikindili*.
- Dismay, *s.* قورقو *kòrku*, دهشت *dèhshèt*.
- Dismiss, *v.a.* اذن ویرمك *izin-vèrmek*;
 صاومق *sàwmak*; قوغمق *kòghmak*.
- Disobedience, *s.* عدم اطاعت *àdèmi-
 -itā*, اطاعتسزلق *itā*, *atsizlik*.
- Disobey, *v.a.* دكدهمامك *dìnglémamek*,

DIS

- اطاعت ایتماک itā "at-èt mamek.
- Disoblige, *v.a.* خاطرینی صایماق خاطرینی قیرمق khātirini-sāymamak, خاطرینی کیرمق khātirini-kīrmak.
- Disorder, *s.* قارشلق kārishiklik; اختلال pērishāniyyèt; پریشانیت ikhtilāl; نظامسزلق nīzāmsizlik; —, *v.a.* قارشدرمق kārishdirmak, نظامینی بوزمق nīzāmini-bōzmaq.
- Disordered, *a.* قارشق kārishik; پریشان pērishān; مختل mùkhtell.
- Dispatch, *s.* چابکک chābiklik, سرعت تحریرات ; "àjélé" عجله sūr "at, کاغذ tahrirāt, kyāghid; —, *v.a.* عجله چابک بترمک chābik-bitirmek, "àjélé-et; کوندرمک ghyùndermek, اولدرمک ; چیقارمق chikārmak; اولدرمک, قتل kàtl-et.
- Dispel, *v.a.* طاغتمق dàghitmak; دفع "dèf"-et, ازالدا izālé-et.
- Dispense, *v.a.* طاغتمق dàghitmak, وازکچک . —, *v.n.* "tèvzi"-et; توزیع vāz-ghèchmek.
- Disperse, *v.a.* طاغتمق dàghitmak; —, *v.n.* طاغلمق dàghilmak.
- Displace, *v.a.* یرندن چیقارمق yèrindan-chikārmak.

DIS

- Display, *s.* کوسترش ghyùsstérish, کوسترمک sàltanāt; —, *v.a.* گھیسسترهک ghyùsstermek, ابرازا ìbrāz-et.
- Displease, *v.a.* کوجنه کتمک ghyùjuna-ghitmek, کوره کورنمک kèrīh-ghyùrunmek.
- Displeasure, *s.* دارغینلق dàrginlik, غضب ghàzab.
- Dispose, *v.a.* ترتیب تارتیب-et, تنظیم tanzīm-et; — of, *v.n.* صاتمق sàtmak; ویرمک vèrmek; قوللانمق kullānmak; اولدرمک ùldurmek; امر "dèf"-et, دفع "dèf"-et, یاپمق yāpmak; امر-et.
- Disposed, *a.* کوللی اولان mèyyāl, کوللی اولان ghyùngulu-òlan (ghyùnu-òlan); استعدادی اولان isstī "dādī-òlan; to be well-disposed, سومک sèvmek; to be ill-disposed, سومامک sèvmamek; — of, ساتلمش sàtilmish, ویرلمش vèrilmish, گتمش ghitmish, دفع اولنمش "dèf"-òlunmush, قتل اولنمش kàtl-òlunmush.
- Disposition, *s.* ترتیب tørtīb, نظام nīzām; طبیعت khùy, "àt, "tābī, خوی khùy, جلت jibillèt, خلق khùlk.
- Dispossess, *v.a.* محروم mahrūm-et.

DIS

Disproportion, *s.* عدم تناسب "àdēmi-tēnāssub.

Dispute, *s.* نزاع nīzā; (kàwgha) غوغا; —, *v.n.* مجادله nīzā-et, نزاعا mūjādélé-et.

Disregard, *s.* عدم رعایت "àdēmi-rī"āyēt, رعایتسزلك rī"āyetsizlik; —, *v.a.* باقمامق bākmmamak, قولاق اصمامق kùlāk-àssmamak, صایمامق tēnmamak, سایمامق sàymamak, اعتبارایتمامق i"tibār-ètmamek.

Disreputable, *a.* رذیل; "àyb عیب; rēzīl, ناموسسز nāmūssız.

Disrespect, *s.* رعایتسزلك rī"āyetsizlik, عدم احترام "àdēmi-ih̄tirām.

Dissatisfaction, *s.* خشنودسزلق khòshnudszluk.

Dissatisfied, *a.* خشنودسز khòshnudsz; to be —, *v.n.* سویلنمک sùwēylenmek.

Dissect, *v.a.* تشریح tēshrīh-et.

Dissemble, *v.n.* مدارا mùdārā-et; —, *v.a.* کتم kètm-et. [nēshr-et.

Disseminate, *v.a.* نشرای yāymak, یایمق.

Dissension, *s.* نفاق nīfāk.

Dissent, *s.* عدم موافقت "àdēmi-mùwāfakāt, مخالفت mùkhāléfèt.

DIS

Dissimilar, *a.* غیرمشابه ghàyri-mùshābih, بکزه مز bèngzémaz.

Dissipate, *v.a.* طاغمتق dāghitmak, [sēfih. محوا màhv-et.

Dissipated, *a.* سفیه chāpkin, چاپقین.

Dissipation, *s.* چاپقینلق sēfāhāt, سفاهت; chāpkinlik. [-fājir-chāpkin.

Dissolute, *a.* فاسق و فاجر چاپقین fāsik-u-

Dissolution, *s.* وفات wēfāt, اولم ùlum; حل hàll, تفریق اعضا tēfrīki-à"zā.

Dissolve, *v.a.* حل اریتمک èritmek, حل hàll-et; طاغمتق dāghitmak,

اعضاسنی تفریقا à"zāssini-tēfrīk-et; —, *v.n.* اریتمک èrimək; طاغمتق dāghilmak, منحل او mūnhàll-òl.

Dissuade, *v.a.* نیتندن چویرمک nīyyètindan-chèvirmeq, وازچورمک vāz-ghèchirmeq.

Distaff, *s.* اورکه ùréké.

Distance, *s.* اوزاقلق ùzàklīk, بعد ou" d, منزل-مَنْزِل, یول yòl, مسافه mēssāfé;

اوزاق ùzàk, اوزاق بریر ùzàk-bīr-yēr; اوزاق برلر ùzàk-yērler.

Distant, *a.* اوزاق ùzàk, ایراق irāk, صوغوق (in manners) bā"īd; بعيد sòghuk.

Distemper, *s.* مرض mārāz, خستدلق.

DIS

- khàsstalik ; رنگلی بادانه rênkli-
-bàdana.
- Distend, *v.a.* شیشرمک ghèrmek, شیشرمک
shìshirmek, قبارتمق kàbartmak.
- Distension, *s.* شیش shìsh, كركيلك
كركيلك shìsh.
- Distich, *s.* بيت bèyt. [ghèrghilik.
- Distil, *v.a.* انبیکدن چکک inbikdan-
-chèkmek, تقطیرا tàktir-et; —, *v.n.*
تقطیرا tàkàttur-et.
- Distinct, *a.* بلیو bèlli, واضح wāzih,
ایان àyān; ایری àyri, بشقه bāshka.
- Distinction, *s.* فرق fàrk; تفریق
tèfrīk; ایتمیاز àyèt; رعایت rī.
- Distinguish, *v.a.* کورمک ghyùrmek,
سچک sèchmek, چیقارمق chikarmak;
— fàrk-et, تفریقا tèfrīk-et; —
one's self, کندی کوسترمک kèndini-
-ghyùsstermek, شهرت قزانمق
shùhrèt - kàzanmak, تحصیل نام
tàhsīli-nām-et.
- Distinguished, *a.* مشهور nāmdār,
ممتاز mùmtāz, معتبر mèshhūr,
مؤتَبَر mù'tébèr.
- Distracted, *a.* چاغین chīlghin.
- Distraction, *s.* چاغینلق chīlghinlik,
تجنن tèjènnun.
- Distress, *s.* صیقندی sīkindi, درد dèrd,

DIS

- کدر kèder; —, *v.a.* صیقمق sīkmak,
صیقندی ویرمک sīkindi-vèrmek.
- Distribute, *v.a.* طاغمق dāghitmak,
تقسیم -et, توزیع tèvzī-et.
- District, *s.* ناحیه nāhiyyé.
- Distrust, *s.* امنیتسزلك èmnìyyètsizlik,
عدم امنیت "àdèmi - èmnìyyèt ;
—, *v.a.* امنیت ایتمک èmnìyyèt -
-ètmakek; امنیت ایده مامک
èmnìyyèt-èdamamek.
- Disturb, *v.a.* قارشدرمق kārishdirmak;
راحتنی بوزمق rāhatini - bōzmaq,
راحتسزا rāhatsiz-et.
- Disturbance, *s.* کورلدی ghyùruldu,
شماطه shāmata; قارشقلق kārishiklik,
فساد fèssād, اختلال ikhtilāl.
- Ditch, *s.* حندق hèndek.
- Dive, *v.n.* دالمق dālmak.
- Diver, *s.* دالغیچ dālghich.
- Diverge, *v.n.* ایرلمق àyrilmak,
صایمق sàpmak.
- Divers, *a.* بعض bā'zi, برطاقم bīr-tākīm.
- Diversify, *v.a.* چشید چشیدا chèshid-
-chèshid-et.
- Diversion, *s.* ایلنجه èylènja; تغلیط
tāghlīt, اشغال shāshirtma, اشغال
ishghāl, اغفال ighfāl.

CON

Divert, *v.a.* چويرمك chèvirmek,
ايلندرمك sàpitmak ; صاپتمق
èylèndirmek.

Divest, *v.a.* چيقارمق sòymak ;
عقلندن چيقارمق chikàrmak ;
“àklindan-chikàrmak.

Divide, *v.a.* ايرمق bülmeç,
مقاسمدا tàksim-et, تقسيم
àyrmak, بولمك v.n. —,
بولنمك mùkâssémé-et ;
تقسيم قبولا bülunmek,
-kâbül-et.

Divine, *a.* رباني rabbânî ;
الهي ilâhî, —, علوم دينيه ده ماهر پاپاس s. —,
“ùlūmi-dīniyyédé-māhir-pāpass.

Division, *s.* تقسيم tàksim ;
بوله bülmeç, بلوك büluk,
قسم kîssm ; فرقه fîrka ;
اختلاف ikhtilâf. نفاق nifâk ;

Divorce, *s.* تطلق tàtlîk,
طلق tàlak, —, v.a. بوشامق
bòshamak, تطلقا tàtlîk-et.

Divulge, *v.a.* سويلمك sùwèylémek,
افشا ifshâ-et, فاشا fâsh-et.

Dizziness, *s.* باش دونمكك bāsh-
dūnmeklik, كوزلر قارمق
ghyūzlar-kārarmak.

Do, *v.a.* ايتمك ètmek, ياپمق
yâpmak, اجرا kàlmak,
ايلمك èylémek,

CON

ijrâ-et, فعله كتورمك fî“lé-ghètirmek;
حرکتا v.n. —, پشورمك
pîshirmek ; اولمق
òlmak, اويتمق
hàrékèt-et ;

ايتيمق ùymak ;
پشمك يتشمك yètishmek ;
پشمك pîshmek ;
— away with, قالدريمق
kàldirmek ; how do you do ?

نه ياييور سكر nàssl-singiz,
نصل سكر nè-yâpiyor-singiz ;
that will do,
اولدى elvérir, يتشر
yètishir, اولدى òldu.

Docile, *a.* مظلوم màzlūm,
كوبي kùzu-ghìbi,
منقاد mùnkād.

Dock, *s.* حوض hàwz ; —, v.a.
اوجنى كسمك ùjunu - kèssmek ;
حوضه قومق hàwza-kòmak.

Dockyard, *s.* ترسانه tèsâné.

Doctor, *s.* (of medicine) هيكم
hèykim, طبيب tàbīb ; (of laws
and divinity) مدرس mùdèrriss ;
—, v.a. علاجا “ilāj-et,
معالجه mù“ālējé-et.

Doctrine, *s.* قوليات kàvl,
قوليات kàvlìyyāt,
علميات “ilmìyyāt ;
عقائد “àkâ‘id.

Document, *s.* كاغد kyàghid,
سند sèned, حجت hùjjèt ;
documents, اوراق èvrāk.

DOE

- Doe, *s.* ديشي كيك *dishi - ghèyik*,
 ديشي قراجه *dishi-kàraja*. [ايت *it*.
 Dog, *s.* كوك *kyùpèk*, كلب *kèlb*,
 Dog-days, *s. pl.* ايام باحور *èyyāmi-*
bāhūr.
 Dollar, *s.* قرة غروش *iriyāl*,
 Dome, *s.* قبه *kùbbé*. [*kàra-ghùrùsh*.
 Domestic, *a.* اوه الشمس اولان *èvé-*
àlishmish - òlan; —, *s.* اوشاق
ùshàk, خدمتكار (*khìzmètkyār*).
 Domineer, *v.n.* باشنه ضابط كسلك
bàshina-zābit-kèssilmek.
 Dominion, *s.* ملكوت *mèlékyūt*,
 حکومت *hùkyūmet*; dominions,
 ممالك *mèmalik*.
 Donkey, *s.* اشك *èshek*, خر *khàr*,
 حمار *hìmār*.
 Door, *s.* قپو *kàpi*, در *dèr*, باب *bāb*.
 Door-keeper, *s.* دربان قپوجى *kàpiji*,
dèrbān.
 Dormitory, *s.* قوغوش *kòghush*.
 Dose, *s.* غدا *ghidā*.
 Dot, *s.* نقطه *nòkta*. [—*ikhtiyār*.
 Dotard, *s.* بونامش اختيار *bùnamişh-*
 Double, *a. & s.* ايكي قات *iki-kāt*;
 —, *v.a.* ايكي قاتا *iki-kāt-et*.
 Doubt, *s.* شبهه *shùbhé*, شك *shèkk*,

DRA

- شبهه *ghyùmān*; —, *v.n.* شبهه
shùbhé-et. [—*mèshkyūk*.
 Doubtful, *a.* مشكوك *shùbhéli*; مشكوك
 شبهه سز *èlbètté*,
 Doubtless, *ad.* شبهه سز
shùbhéssiz.
 Dough, *s.* خمير (*khàmur*).
 Dove, *s.* قمرى *kùmrū*.
 Dower, *s.* مهر مؤجل *mihri-mù'èjjèl*,
 نكاح *nìkyāh*.
 Down, *s.* پوفله *pùfla*; توى *tùy*;
 —, *ad.* اشاغده *àshàghi*,
 اشاغده *àshàghida*; يره *yèra*,
 يره *yèrda*.
 Downward, *a.* Downwards, *ad.*
 اشاغده *àshàghi-dòghru*.
 Doze, *v.n.* اويوقلق *ùyuklamak*.
 Dozen, *s.* دوزينه *dùzina*; دسته *dèssté*;
 اون ايكي *òn-iki*.
 Drachm, *s.* درهم *dìrhèm*.
 Drag, *v.a.* سوركلmek *sùruklémek*,
 چكمك *chèkmek*.
 Dragoman, *s.* ترجمان *tèrjumān*.
 Dragon, *s.* ازدها *èzhdihā*,
 ازدها *àzhdèr*, (—*èjdèrhā*). [—*àtliz*-*àsskéri*.
 Dragoon, *s.* قجلواتلوعسكرى *kilijli-*
 Drain, *s.* لغم سوزكچى *làghim*; لغم
 لغم دلكى *làghim - sùzghéchi*,
 لغم ياييق *làghim-dèlighi*; —, *v.a.*

DRA

DRE

làghim-yàpmak ; رطوبتی سوزدرمك
 rütübètini-sùzdurmek ; —, *v.n.*
 سوزمك sùzmek, چكلمك chèkilmek.
 Drake, *s.* ارڪ اوردك èrkek-ùrdek.
 Dram, *s.* برراق bìr-ràki.
 Draper, *s.* دلبنديجي ; چوڻه جي (chòhaji)
 (tùlbentji) ; بزاز bèzzāz.
 Draught, *s.* ايچم روزهكار rùzghyār ;
 ichim, يودم yùdum ; مسوده
 mùssvèddé ; قبارسم kàba-rèssim ;
 ghèmining - sù - كمينك صوچڪمسي
 -chèkméssi ; اغ طوليسي àgh-dòlussu ;
 — board, دامه تخته سي dàma -
 -tàkhtassi ; — horse, عربه بارکيري
 “àraba-(bèghiri) ; draughts, دامه
 dàma.
 Draw, *v.a.* رسم چكلمك chèkmek ;
 rèssm-et ; —, *v.n.* چكلمك chèkmek ;
 رسم ياپمق rèssim - yàpmak ; —
 away, چڪوب ڪوترمك chèkup-
 -ghyùturmek ; — back, کير وچڪلمك
 ghèri-chèkilmek ; کير وچڪلمك
 -chèkmek ; — breath, نفس المق
 nèfess - àlmak ; — out, اوزامق
 ùzamak ; — in, قسالمق kèssalmak ;
 — near, — nigh, يقلاشمق
 yàklashmak ; — on, کچمك

ghèchmek ; — up, دورمق dùrmak ;
 ديزمك dìzmek ; ترتيبا tèrtīb-et ;
 يازمق kàléma - àlmak. قله المق
 yàzmak ; يوپمق yàpmak ; چكلمك
 yùkàri-chèkmek.
 Drawer, *s.* رسام چكلمه chèkméjé ;
 rèssām ; چكيجي chèkiji.
 Drawers, *s. pl.* ايچ طوني ich-dònu,
 طون dòn, طوك dòng.
 Drawing, *s.* رسم rèssim.
 Dread, *s.* قورقو kòrku, خوف khàvf ;
 —, *a.* مهيب مهابتلو mähābètlu,
 mùhīb ; —, *v.a.* قورقمق kòrkmak.
 Dreadful, *a.* پڪ فنا کورقولو kòrkulu ;
 pèk-fènā.
 Dream, *s.* دوش رؤيا rù'yā, dūsh ;
 —, *v.n.* رؤيا کورمك rù'yā-ghyùrmek.
 Dreary, *a.* اسسز سيقنديلي sèkintili,
 àssisiz.
 Dregs, *s. pl.* تورتو tòrtu, تلوه tèlvé ;
 — of the people, اياق طاقمي àyak-
 -tàkimi. [àsslàtmak.
 Drench, *v.a.* فناصلاत्मق fènā-
 Dress, *s.* اثواب روده rùba (ùruba),
 èsswāb (èssbāb), البسه èlbissé ;
 زي zìy, قلق kèlik, قيافت kèyāfèt,
 کيندرمك kèssvèt ; —, *v.a.* کيندرمك

DRE

- ghiyindirmek ; (a wound) صارمق sàrmak ; (food) پشirmek ; (with a dressing) تریبیدا tərbìyyé-et ; (smooth) دورتمک dözètmek ; —, v.n. کینمک ghìyinmek.
- Dresser, s. مطبخ تسختدی (mùtfak-tèzghyāhi) ; صاریجی sàrijì.
- Dressing, s. (surgical) صارغی sàrghì ; (for salad, &c.) تریبید tərbìyyé.
- Drift, s. مفهوم mèfhūm, معنا mà“nà, مرام mèrām.
- Drill, s. مثقب (màtkàb) ; تعلیم tà“līm ; —, v.a. دلمک dèlmek ; تعلیم ایتدرمک tà“līm-ètdirmek.
- Drink, s. ایچدیك ìchéjek, ایچکی ìchki ; —, v.a. ایچمک ìchmek.
- Drip, v.n. طلامق dàmllamak.
- Drive, v.a. سورمک sùrmek ; — away, — off, — out, قوغمق kòghmak ; — back, کیروسورمک ghèri-sùrmek ; — on, ایلروسورمک iléri-sùrmek.
- Driver, s. سورجی sùruju ; عربجی “àrabajì ; قوچاچ kòchàch.
- Drizzling rain, اینجیدیمور ìnjé -
- Droll, a. تحاف tühāf. [-yàghmur.
- Dromedary, s. هجین hējīn.
- Droop, v.n. صارمق sàrkmak ;

DRU

- اوزلمک ùzulmek.
- Drop, s. طلامق dàmlla ; —, v.n. طلامق dàmllamak ; دوشمک dùshmek ; —, v.a. دوشورمک dùshurmek.
- Dropsical, a. مستقی sisska, مستقی mùsstàsskī.
- Dropsy, s. استسقا ìsstisskā.
- Dross, s. جروف jürūf, بوق bòk.
- Drover, s. صیغرتماج sìghirtmāj, چوبان chòbàn.
- Drought, s. قوراقلق kùràklìk.
- Drown, v.a. صویدبوغمق sùya-bòghmak ; —, v.n. صویدبوغلق sùya-bòghulmak ; — one's self, v.a. کندینی صویداتوببوغلق kèndini-sùya-àtip-bòghulmak.
- Drowsiness, s. اویقوسی کلمکک ùykussu-ghèlmeklik. [-ghèlmish.
- Drowsy, a. اویقوسی کلمش ùykussu-
- Drudge, s. کوله kyùlé, یسیر yèssir ; —, v.n. یسیرکی چالشمق yèssir-ghìbi-chàlishmak.
- Drug, s. علاج èljā, اجزا èjzā.
- Druggist, s. سپنجیار èjzājì, اجزاجی ìsspènchiyār.
- Drum, s. طاول (big) trànpèta ; دابکè dàwul ; (kettle) دنبکè dùnbélèk.

DRU

- Drum-major, *s.* طابورماجور *tàbur-*
-*màjòr*. [kèyf.
Drunk, *a.* كيف (sàrkhòsh), سرخوش
Drunkard, *s.* بکری *bèkri*.
Dry, *a.* صوصامش *kùru* ; قوری *or* قورو *sùssamish* ; dry land, قره *kàra* ;
—, *v.n.* قورومق *kùrumak* ; —, *v.a.*
قورومق *kùrutmak* ; — up, قورومق
kùrumak ; قورومق *kùrutmak*.
Drynurse, *s.* (woman) دادی *dàdi*,
دادا *dàdà* ; (man) لالا *làla*.
Dubious, *a.* مشکوک *shùbhéli* ; شبههلو
mèshkyūk.
Ducat, *s.* (Dutch) باجاقلی *bàjakli*,
فلنکالتونی *filémènk-àltini* ; (Aus-
trian) مجارالتونی *màjar-àltini* ;
(Venetian) وندکالتونی *vènédik-*
-àltini, يالذالتونی *yàldiz-àltini*.
Duck, *s.* اوردک *ùrdek* ; —, *v.a.*
صایدهالدرمق *sùya - dàldirmak* ;
(one's head) باشنی دالمق *bàshini-*
-dàlmak.
Duckling, *s.* اوردک پلازی *ùrdek-pàlazi*.
Duct, *s.* طمر *dàmar*, صویولی *sù-yòlu*.
Due, *a.* واجب *wājib*, لازم *lāzim* ;
(payable) وعدہسی کلمش *wà "dèssi-*
-ghèlmish ; —, رسم *rèssim*, *s.*

DUN

- ویرکو (vèrghi) *vìrghyū*, تکیف *tèklif*.
Duel, *s.* غوغا (*kàwgha*), دوکش
dùghush.
Dug, *s.* مے *mémé*.
Duke, *s.* رتیدہ تانیدبکی *rùtbé'i-sāniyyé-*
-bèghi, دوقہ *dùka*.
Dulcimer, *s.* سنطور *sàntur*.
Dull, *a.* (boy) استعداسز *issti "dādsiz* ;
(in spirits) کیفی یوق *kèyfi-yòk* ;
(place) صیقندیلی *sikintili*, ادم بوغلو
àdam-bòghulur ; (edge) کور *kyür*,
کسمز *kèssmàz* ; (day) قپانق *kàpànik* ;
(pain) اینجه *inja* ; (sound) صاغر
sàghir, بوغوق *bòghuk* ; (colour)
دونک *dùnuk* ; (ear) اغر *àghir* ; (of
hearing) صاغر *sàghir* ; (sight)
دورغون (trade) کورمز *ghyùrmàz* ;
dùrghun, کساد *kèssàd*.
Dumb, *s.* دلسز *dilsiz* ; — creature,
اشارت *hàywān* ; — show, حیوان
ishārèt.
Dung, *s.* بوق *bòk*, نجاست *nèjāssèt* ;
فشقی *fìshki* ; کوبره *ghyùbré*.
Dungeon, *s.* حبس (*hàpss*), محبس
màhbèss, زندان *zindàn*, بودرم
bòdrum.
Dunghill, *s.* مزبلهک *mèzbélélik*.

DUP

- Dupe, *s.* الدائمش àldànmiş ; —, *v.a.* الداتمق àldàtmak.
- Duplicate, *s.* ايكنجى صورت ìkinji-sūrèt ; in —, *ad.* ايكى صورتى اولدوق ìki-sūrèti-òlarak.
- Duplicity, *s.* يلانجيلق yàlànجيلق, شيطانلق ìki-yùzluluk, خيانت, خيانت, خيانت khìyānèt, khàbāssèt. [dàyānikli.
- Durable, *a.* طيانور dāyānir, طيانور
- Duration, *s.* مدت mùddèt ; سورق sùrèk, قرار ìmtidād, karar, استمرار ìstimirār.
- During, *pr.* اثناسنده èssnāssinda, بتنجديه قدر ìchinda, ده da ; bitinjéyè-kàdar. [-kàràrmassi.
- Dusk, *s.* اخشام قرارمى àkhsham-
- Dust, *s.* توز tòz, كبار ghùbār ; چوپ (sweepings) chùp.
- Dustman, *s.* چوپچى chùpju.
- Dusty, *a.* (superficially) توز tòz ; (mixed with dust) توزلو tòzlu.
- Dutiful, *a.* (person) رزاجو rizājū ; (conduct) رزاجويانه rizājūyāné.
- Duty, *s.* ايش ìsh, خدمت (khèzmet) ; واجبه خدمت mè'mūrìyyèt ; wājibé'i-zìmmèt ; كمرق ghỳùmruk,

DYS

- نوت ريسم كمرق rèssmi-ghỳùmruk ; نوت nùbèt ; to be on—, نوتجى nùbètji-òl ; to present one's — to a person, اللرينى اوبمق èllerini - ùpmek, اتكنى اوبمق ètéghini-ùpmek.
- Dwarf, *s.* جوجه jùjé.
- Dwarfish, *a.* بودور bòdur.
- Dwell, *v.n.* اوطورمق òturmak, قالمق kàlmak, ساكن او sàkin-òl ; — on, (in thought) دوشونمق dùshunmek, "عقلنى ويرمق" àklini-vèrmek, قيدا kàyd' - et ; (in 'speech) تكار بتكار اكدزمق tèkrar-bé-tèkrar-àngdirmak ; يك تفصيلاته كيرشمق pèk-tàfsīlāta-ghīrishmek ; — (a note) اوزاتمق ùzàtmak.
- Dwelling, *s.* ير yèr ; او èv, خانه khāné, مسكن mèsskèn ; —house, èv, خانه khāné. [مسن mèsskèn.
- Dwelling-place, *s.* ير yèr, يورد yùrd,
- Dye, *s.* بوياء bōya ; —, *v.a.* بويامق bōyamak ; —, *v.n.* بوياتمق bōyanmak, بويالمق bōya-àlmak.
- Dying, *s.* اولم ùlum ; اولمه ùlmé ; —, *a.* اوليور ùliyor.
- Dynasty, *s.* لوجاق òjak, سلسله sīlsilé.
- Dysentery, *s.* قانلواسهال kànli-ìsshāl.

EAC

E.

Each, *pron. s.* هر بر هر *hèr-bìr*; —, *pron. a.* هر *hèr*, هر بر هر *hèr-bìr*; each other, بر بری *bìr-bìri*, یکدیگر *yèk-dìghèr*.

Eager, *a.* پکارزولو *pèk-àrzulu*, پکار استکو *pèk-ìsstèkli*.

Eagle, *s.* قره قوش *kàra-kùsh*.

Ear, *s.* باشاق *kùlàk*; (of corn) باشاک *bàshak*, سنبله *sùnbulé*. [-*bèghi*.

Earl, *s.* دردیجی رتبه یکی *dùrdinji-rùtbé-*

Early, *a.* طرفانده *èrken*; طرفانده *tùrfàndé*; کنجلیکده *ghènjlíkda*; ارکن اول *èvvel*, اسکی *èsski*; *ad.* ارکن *èrken*; پکار صباح *pèk-sàbah*.

Earn, *v.a.* قزانمق *kàzanmak*.

Earnest, *a.* حقیقی *hàkiki*, جدی *jiddi*; پسی *s.* —, گرمیتلو *ghèrmìyyètlì*; نمونه *nùmūné*.

Earpick, *s.* قولاق قارشیره جق, خلال *khàlāl*, قولاق *kùlàk-kàrishdirajak*.

Earring, *s.* کوبه *kyùpé*.

Earth, *s.* طپراق *tòprak*; ارض *yèr*, ارض *àrz*; دنیا —, یریوزی *yèr-yùzu*, دنیای *dùnyà*, کره ارض *kyùré'i-àrz*.

Earthen, *a.* طپراق *tòprak*.

Earthenware, *s.* طپراق ایشی *tòprak-ìshi*,

EAV

چناق چوملك *chànak-chùmlek*, طباق مباق *tàbak-màbak*.

Earthly, *a.* دنیوی *dùnyévì*, خاکی *khākī*.

Earthquake, *s.* زلزله *zèlzélé* (*zèrzélé*).

Ease, *s.* راحت *rāhat*, قولایلق *kòlaylìk*,

رفاهیت *sùhùlèt*; رفاه *rèfāh*, رفاهیت *rèfāhìyyèt*; اسودکی *āsāyish*,

راحت ویرمک *āsūdèghì*; —, *v.a.* راحت ویرمک *rāhat - vèrmek*,

راحتلندرمق *rāhatlandirmak*; تسکین *tèsskīn-et*;

کوشتمک *ghèvshetmek*.

East, *s.* شرق *shàrk*, مشرق *mèshrik*,

کون طوغیسی *ghyùn-dòghussu* (*dòghrussu*).

Easter, *s.* پاسقالیا *pàsskàlyā*.

Eastern, *a.* شرقی *shàrkī*.

Easy, *a.* قولای *kòlay*, سهولتو *sùhùlèthì*,

کوشک *āssān*; راحت *rāhat*; کوشک *ghèvshèk*; یواش *yàwàsh*, تاتلو *tàtlì*;

Eat, *v.a.* یمک *yèmek*, تناول *tènāvul-et*,

اکلا *èkl-et*.

Eatable, *a.* ینور *yènir*, یمک *yèyèjek*,

یمک *yènéjek*, ماکول *mè'kyūl*; eatables, *s.pl.* ماکولات *mè'kyūlāt*,

یمک شیلر *yèyèjek-shèyler*, یمک *yèyèjek*.

Eaves, *s.pl.* صاچاق *sàchak*.

ECH

- Echo, *s.* يانقو yànkò; —, *v.a. & n.*
عكسا "àkss-et.
- Eclipse, *s.* (sun's) كسوف kyùssūf;
(moon's) خسوف khùssūf; —, *v.a.*
ایدینلگنی کسمک àydinlighini-
-kessmek; (fig.) کیروراقمق
ghèri-bràkmak, اشق àshmak;
to be eclipsed, طوتلق tütulmak.
- Economy, *s.* اداره idārē.
- Eddy, *s.* انافور ànaför.
- Edge, *s.* (margin) کنار kènār;
(cutting) اغز àghiz, قلاغی kilàghi.
- Edifice, *s.* بنا یا پی yàpi, bìnā.
- Educate, *v.a.* تعلیم اوقوتماق òkutmak,
تربیدا tà"līm-et, تدریس تèdriss-et,
پرورش پèrvèrish-et.
- Eel, *s.* یلان بالغی yìlàn-bàlighi.
- Efface, *v.a.* بوزماق bòzmaq, سلك
silmek, چیزمک chizmek.
- Effect, *s.* تأثیر tè'ssīr; اثر èsser; —,
v.a. یاپماق yàpmak, ایتمک ètmek,
حاصل hāssil-et. [صالح sālīh.]
- Effective, *a.* صاغ sàgh; یرار yàrar,
- Effectual, *a.* مرامی کلیامنچ اولان
mèrāmi-kyùlliyān-mùntij-òlan.
- Effervesce, *v.a.* قاینماق kàynamak.
- Efficacious, *a.* مؤثر mù'èssir,

ELD

- میرامی منتج اولان mèrāmi-mùntij-òlan,
- Efficient, *a.* مقتدر mùktèdir, اهل èhl,
صالح sālīh, ارباب èrbāb,
- Effort, *s.* سعی sà"y, کوشش ghyùshish,
ورزش vèrzish; حله hàmla.
- Egg, *s.* یورطه yimurta.
- Egotism, *s.* خودبینک ènāniyyèt,
خودپسندلک khòdbīnlik,
khòdpèssèndlik.
- Egotist, *s.* خودبین khòdbīn, خودپسند
khòdpèssènd.
- Eight, *a.* سکز sèkiz, ثمان sèman,
هشت hèsht.
- Eighteen, *a.* اون سکز òn-sèkiz.
- Eighth, *a.* سکزنجی sèkizinji, ثامن
sāmin; —, *s.* ثمن sūmn.
- Eighty, *a.* سکسان sèksen.
- Either, *pron.* یا او یا بو yà-ò-yà-bù;
بر bir; نداوندبو nè-ò-nè-bù;
ایکیسندن بریسی ikissindan-birissi;
—, *conj.* یا.
- Elaborate, *a.* اینجه inja. [mùrūr-et.
- Elapse, *v.n.* کچمک ghèchmek, مرورا
- Elastic, *a.* اسنر èssnèr; اوزانورچکور
ùzānir-chèkilir.
- Elbow, *s.* درسک dīrsek.
- Elder, *a.* بویوک bìyuk; —, *s.* توجده باشی

- kòja-bàshi, اق صقاللى àk-sàkallî ;
 — tree, مروراغاجى mùrver-àghajî.
 Eldest, *a.* بيوك bìyuk ; — son,
 اغا ilk-òghul ; — brother, اغا
 àgha ; — sister, ابله àbla.
 Elect, *a.* مجتبا mùntakhàb ;
 mùjtébà, ناچى nājî ; —
 انتخابا, àntikhāb-et, بكنمك bèghenmek,
 سچمك sèchmek, ايرمق àyrmak.
 Electuary, *s.* معجون mà“jūn, طريق
 tiryāk.
 Elegance, *s.* كوزلك ghyüzèllik,
 حسن zārāfèt, لطافت làtāfèt,
 ظرافت hùssn. [zārīf, لطيف làtīf.
 Elegant, *a.* كوزل ghyüzèl, ظريف
 Elegy, *s.* مرثيه mèrsiyyé.
 Element, *s.* اساس èssāss ; “جزء jüz ;
 elements, ارکان èrkyān ; اصول
 ùssūl ; the four — عناصراربع,
 “ànāssiri-èrbà“.
 Elephant, *s.* فيل fīl.
 Elevate, *v.a.* رفعا rèf“-et, ترفيعا
 tèrfē“-et, قالدرمىق kàldirmak,
 يوكسلتمك yükseltmek.
 Elevation, *s.* رفعت rīf“-àt ; علو
 “ùlùv ; يوكسلك yùkseklīk ; ديه
 (tèpé).
- Eleven, *a.* اون بر òn-bir.
 Elicit, *v.a.* چيقارمق chikàrmak,
 استخراج isstikhrāj-et.
 Eligible, *a.* استنلور issténilir, استنله جك
 issténiléjek, ارانيلور àrànilir.
 Elixir, *s.* اكسير ìksīr. [kāt“i-nākiss.
 Ellipse, *s.* قطع ناقص bèyzī, بيضى
 Elm, *s.* قرة اغاج kàra-àghach.
 Elogy, *s.* ستايش sènā, ثنا mèdh,
 مدح mèdh, ستايش sītāyish ;
 مدحيه mèdhīyyé.
 Eloquence, *s.* فصاحت fāssāhāt, بلاغت
 bèlāghāt, جرزه jèrbézé.
 Eloquent, *a.* ميركلام mīri-kèlām,
 جرزه لو jèrbézéli.
 Else, *pron.* بشقه bāshka, ديكر dighèr,
 غيري ghāyri ; —, *c.* يوخسه yòkhsa.
 Elsewhere, *ad.* بشقديره bāshka-yèra,
 بشقديره bāshka-yèrda.
 Emanate, *v.n.* صادرا sādīr-òl, صدورا
 sūdūr-et.
 Emancipate, *v.a.* ازادا āzād-et (āzād).
 Embark, *v.n.* كى يدينمك ghèmiya-
 -bīnmek ; — *v.a.* كى يدي قومق
 ghèmiya - kòmak ; كى يدي بندرمىق
 ghèmiya-bīndirmek.
 Embarrass, *v.a.* سيقندى ويرمك sīkindi-
 -vèrmek ; to be embarrassed,

EMB

- صیقلیق sîkilmak ; بوزلق bôzulmak,
دلی طوتلق dîli-tûtulmak.
Embarrassment, s. صیقندی sîkindî ;
دلی طوتلمسی dîli-tûtulmassî.
Embellish, v.a. تزینا tēzyîn - et,
زینتلندیرمک zînetlendirmek.
Embers, s. pl. اوطون اتشک قورلری
òdun - àtēshining - kòrları,
قوراتش kòr-àtēsh.
Emblem, s. اشارت "àlāmèt,
علامت ishārèt.
Embrace, v.a. قوجاقلق kùjâklamak ;
ساریلمک sârilmak ; اویشمک
òpushmek ; قوشاتمق kùshâtmak ;
احاطدا ihâta-et, شمولی او,
شامل او shùmûli-òl, شامل او
Embrasure, s. مزغال màzghal. [-òl.
Embroidery, s. ایشله, ایندایشی
inē-îshi, نقش nâksh (nâghash).
ishlémé,
Embryo, s. جنین jēnîn-
Emerald, s. زمرد zùmrud.
Emery, s. سمپاره sîmparé (zùmpara).
Emetic, a. & s. مقی mùkàyyî.
Emigrate, v.n. ترک وطن
tērki-wâtan-et, اختیار غربت
ikh̄tiyâri-ghùrbèt-et, هجرت
hijrèt-et.
Eminence, s. طاع tēfēvvuk ;
تفرق tàgh, دیپ (tēpé).

EMP

- Eminent, a. فائق الاقران fâ'ikū-
'l-àkrân ; مشهور mēshhūr.
Emissary, s. جاسوس jāssūss (shāshid).
Emolument, s. عوائد mà'āsh ;
معاش "àwā'id.
Empale, v.a. قازقلق kâzîklamak.
Emperor, s. حکمدار پادشاه
pādishāh, امپراطور
hùkyumdār, impèrâtòr.
Empire, s. حکومت دولت
dèvlet, امپراطورلق
hùkyūmèt ; impèrâtòrluk ;
ممالک mēmālik.
Employ, v.a. قولانمق kùllānmak ;
استخدام (persons) isstikh̄dām-et ;
استعمال (things) isstî'māl-et ;
ایش, —, ish-vèrmek ;
ایش ویرمک ish, خدمت (khizmet).
Employment, s. خدمت ish ;
ایش ish, مأموریت
mè'mūrîyyèt, (khizmet),
مشغولیت mēshghūlîyyèt.
Empress, s. امپراطور بیچه
impèrâtòrîcha, پادشاه
(regnant) pādishāh.
Empty, a. خالی khālî, بوش
bòsh, بوشالمق
bòshaltmaq ; — itself, v.n.
بوشالمق bòshalmak,
بوشانمق bòshanmaq ;
اقمق (by flowing) àkmaq ;
اقمق (by flowing into)
mùnsàbb-òl.

EMU

ENP

Emulation, *s.* غیرت ghàyrèt.
 Enable, *v.a.* مقتدر قیلق ìkdār-et, muktèdir-kèlmak.
 Enamel, *s.* مینا mīna (mìné); —, *v.a.* مینا ایشلمک mìné-ışhlémek.
 Enamoured, *a.* عاشق “āshik; to be — (delighted) بایلمق bāyilmak, خوشلانماق kkòshlanmak.
 Encamp, *v.n.* اردو قورماق òrdu-kürmak.
 Enchant, *v.a.* سحر sîhr-et; سوندurmaق sèvindirmek; خوشنه کلمک khòshuna-ghèlmek.
 Enchantment, *s.* سحر sîhr; سونج sèvinj; خوشلانیش khòshlanish.
 Enclose, *v.a.* چویرماق chèvirmek, قوشاتماق kùshàtmak; لفا lèff-et, ایچنه قومق ìchina-kòmak.
 Encounter, *s.* راست کش rāsst-ghèlish, تصادف tèssāduf; دوکش dùghush; —, *v.a.* راست کلمک rāsst-ghèlmek, دوکشماق tèssāduf-et; دوکشماق dùghushmek.
 Encourage, *v.a.* یوزویرماق yüz-vèrmek; یورکلندیرماق yùreklendirmek, جسارت ویرماق jèssāret-vèrmek; پرورش پèrvèrish-et.

Encumber, *v.a.* بار او bār-òl; صیقندی او sîkindi-òl, صیقندی ویرماق sîkindi-vèrmek.
 End, *s.* نهایت sòng; اوج ùz; غایت ghāyèt, انجام ènjām; —, *v.n.* کسماق bîtmek, کسماق kèssilmek, دوکماق dùkènmek, منقرضا منقطعاً -òl, “mùnkàtî” -òl; —, *v.a.* بترماق bîtmek; —, *v.a.* بترماق bîtmek; دوکماق kèssmek; دوکماق dùkètmek; اتمام itmām-et; to make an end of, کسماق kèssmek, بترماق bîtmek; — — — — — of one’s self, کندنی کندینی اولدیرماق kèndi-kèndini-ùldurmek; to put an end to, بترماق bîtmek, منع مانعاً àngunu - àlmak, چاره بولماق chārè-bùlmak; — — — — — to life, اولدیرماق ùldurmek; — — — — — to sufferings, اذیتدن قورتارماق èziyyètdan -kùrtarmak, قورتلسون دیوا اولدیرماق kùrtulsun-dèyu-ùldurmek.
 Endanger, *v.a.* تهلیکه یه قومق tèhlikéyè-kòmak.
 Endeavour, *v.n.* چالیشماق chālîshmak, باقمق bākmaq, “sà’y-et, سعی

END

- Endive, *s.* فرنك صلاطهسى firènk -
sàlatassi.
- Endless, *a.* دوکمز نهایتسز nihāyetsiz,
دوکمز بی نهایته bì-nihāyé.
- Endow, *v.a.* ایرادباغلامق irād-
-bàghlamak; متمصف قيلمق mùttàssif-
-kilmak.
- Endure, *v.n.* طيانمق dāyanmak,
پایدار او, باکی باقی او, سورمک sùrmek,
پایدار-òl. pàydār-òl.
- Enemy, *s.* دشمن dùshmèn, خصم
khàssm, "عدو" àdùvv.
- Energy, *s.* قوت; غیرت ghàyrèt; kùvvèt.
- Enfilade, *v.a.* یاندن المق yàndan-
-àlmak, یاندن دوکممک yàndan-
-dùghmek.
- Enforce, *v.a.* اجرا ijra - et,
حکمینی فعله چیقارمق hükmunu-fî "la-
-chikàrmak.
- Engage, *v.a.* مشغول تومتق tùtmak; مشغول
mèshghūl - et, اشغال ishghāl-et;
یازمق yàzmaq, تحریرا tahrir - et;
سوزویرمک sùz-vèrmek, —, *v.n.* جنک
jènk-et; —, "عهدا" àhhud-et;
یازلق yàzilmak; مقاوله mùkāvélé-et,
سوزلشمک, — one's self, قول kàvl-et;
- sùzleshmek, سوزویرمک sùz-vèrmek.

ENL

- Engagement, *s.* مشغولیت ish, ایش
mèshghūliyyèt; سوز, وعد, sùz, và "d";
جنک jènk, محاربه mùhārebé; مقوله
mùkāvélé, قول kàvl.
- Engine, *s.* چرخ chàrk, الت àlèt.
- Engineer, *s.* چرخچی chàrkhi; (civil
or military) مهندس mùhèndiss.
- Engrave, *v.a.* قازمق kàzmaq, حکا
hàkk-et.
- Engraver, *s.* حاک هککچاک hèkkyāk.
- Engraving, *s.* باصمدرسم bàssma-rèssim.
- Enjoy, *v.a.* (possess) مالک او mālik-òl,
نائل او nā'il-òl; (derive pleasure)
اکممک khòshlanmak, خوشلمق
èghlenmek, متلذذاو mùtélèzziz-ol;
—one's self, خوشلمق khòshlanmak,
اکممک èghlenmek, صفا sàfā-et,
متلذذاو mùtélèzziz-òl.
- Enlarge, *v.a.* بیوتمک bìyutmek,
کنشلمک ghènishletmek; —, *v.n.*
بیومک bìyumek; — upon,
تفصیلاته کیرشمک tàfsilāta-
-ghirishmek.
- Enlist, *v.a.* "عسکر لکه یازمق" àsskerligha-
-yàzmaq, تحریرا tahrir-èt; —, *v.n.*
"عسکر لکه یازلق" àsskerligha-
-yàzilmak.

ENM

- Enmity, *s.* دشمنك dūshmenlik,
 خصومت khūssūmèt, "عداوت" àdāvèt,
 غرض ghàraz, نفسانيت nèfsāniyyèt.
 Enormous, *a.* بك يوك pèk-biyuk,
 حددن اشورى hàdddan-àshiri.
 Enough, *a. & ad.* يتش ير yètishir,
 يتش جهك قدر yètishéjek-kàdar,
 كفايت مقدارى kifāyèt-mikdāri.
 Enquire, *v.n.* صورمق sòrmak; for,
 or after, صورمق sòrmak.
 Enrich, *v.a.* زنگينا zènghin-et;
 (embellish) تزيين ا (tèzyīn-et; (with
 jewels) ترصيعا (tèrsī-et).
 Ensign, *s.* سنجاق sànjak, بيراك bàyrak,
 باندره bàndara; بيراك دار bàyrakdār,
 سنجاق دار sànjakdār.
 Enslave, *v.a.* اسيرا èssir-et (yèssir).
 Ensue, *v.n.* حاصل او, چيتمق chikmak,
 ترتبا, hàssil-òl, tèrètub-et.
 Enter, *v.a.* دخول كيرمك ghirmek,
 داخل او, dākhil - ol; دخول
 قيدا (write down) kayd - et;
 — into (commence), كيرشمك
 مباشرتا, ghirishmek, mùbāshérèt-
 et. [مباشرتا mùbāshérèt.
 Enterprise, *s.* ايش ish, كار kyār,
 اليقومت; قبولا kàbūl-et.

ENV

- àlikòmak; اكلندirmek;
 يكم ويرمك yèmèk-vèrmek; بسلك
 bèsslémek; اضمارا izmār-et,
 "عقلنه قبولا" àklina-kàbūl-et.
 Entertainment, *s.* اكلجه èghlènje;
 ضيافت ziyāfèt. [aldatmak.
 Entice, *v.a.* جزبا jèzb-et, الداتمق
 Entire, *a.* يكمپاره yèkpārè, بتون bitun,
 تامل تام tamm, تكميل tèkmil; — horse,
 ايغر, àyghir.
 Entrails, *s. pl.* بغرساق bàghirsak.
 Entrance, *s.* (act) كيرش ghirish,
 دخول dūkhūl; (place) قيو kàpi,
 مدخل mèdkhàl.
 Entreat, *v.a.* نياز, ri jā-et, رجا ri jā-et,
 يالوارمق yalvarmak.
 Entry, *s.* قيو kàpi, مدخل mèdkhàl;
 (registering) قيد kayd.
 Enumerate, *v.a.* صايق saymak,
 تعدادا tà"dād-et.
 Envelop, *v.a.* صارمق sarmak.
 Envelope, *s.* ظرف zàrf. [hàssūd.
 Envious, *a.* قزقامج kizkànj, حسود
 Environs, *s. pl.* جوار jwār, اطراف
 ètrāf, قرب kurb.
 Envoy, *s.* اورطه ايلچى òrta-èlchi,
 مخصوص ايلچى màkhsūss-èlchi.

ENV

Envy, *s.* حسد kizkànma, قزاقمه kizkànma, hàssed ; —, *v.a.* قزاقمق kizkànmaq, hàssed-et.

Epilepsy, *s.* صرعه sàr“à.

Equal, *a.* بر bìr, مساوی mùssāvi ; (in age) اقران àkrān ; (in rank) مساوی او *v.a.* —, كفو kyùfv ; mùssāvi-òl.

Equilateral, *a.* متساوی الاضلاع mùtéssāvìyyu-’l-àzlä“.

Equinox, *s.* تساوی لیل ونهار tèssāvī-’i-lèyl-u-nihār. [tèjhiz-et.

Equip, *v.a.* تجهيزا dònataq, دوناتمق dònataq.

Equity, *s.* حقانیت “àdālèt, عدالت “àdālèt, hàkkāniyyèt.

Equivalent, *a.* مساوی mùssāvi ; —, عوض *s.* —, قارشیلق kārshilik, “èvèz.

Era, *s.* مبدأ تاریخ mèbdè-’i-tārīkh, حساب تاریخ hissābi-tārīkh.

Erase, *v.* بوزمق bòzmaq, ترقینا tèrkīn-et, حكا hàkk-et.

Erect, *a.* ديك dik, طوغری dòghru, قائم kām, عمود “àmūd ; —, *v.a.* دكم dikmek, نصبا nāssb-et ; كالدريمق kàldirmak ; ياپمق yāpmak, بنا bīnā-et, انشا inshā-et.

Ermine, *s.* قاقوم kākūm.

ESP

Err, *v.n.* (mistake) ياكلق yàngilmak, طولاشمق (wander) khātā-et ; dōlashmak. [khātā-sāwāb.

Errata, *s. pl.* erratum, *s.* خطاصواب

Erroneous, *a.* ياكلش yāngilish (yānish).

Error, *s.* ياكلش yàngilish (yānish), سهو khātā, ياكلشلق (yānishlik) khātā, ضلالت dālālèt, ضلال dālāl ; one in error, ضال dāl ; one who leads into error, مضل mùdill.

Erudite, *a.* متبحر “ālim, عالم mùtébahhir.

Erysipelas, *s.* يلائجق yìlānjik.

Escape, *s.* قورتش kùrtulush, خلاص khālāss, قاجش sèlāmèt ; سلامت khālāss, فرار firār ; —, *v.n.* قورتش kùrtulmak, خلاص بولق khālāss - bōlmak, يقاي قورتارمق yākayī - kùrtarmak ; قاجمق kāchmak, فرارا firār-et.

Escort, *s.* يساججى yāssākji ; احتياطاً ترقيق اولنان عسكر ihtiyātan-tèrfīk-òlunan-“āssker ; —, *v.a.* برابرگتمک bèrābèr-ghitmek.

Especial, *a.* مخصوص màkhsūss. خاص khāsss.

ESP

Especially. *ad.* مخصوصاً *màkhsūssan*,
 خصوصاً *khūssūssā*, خاصة *khāsssātan*.
 Espouse, *v.a.* تزوج *àlmak*,
 التزم *tèzèvvuj - et*; (a cause) التزام
iltizām-et, نصيبا *tàssàhhub-et*.
 Essay, *s.* تجربه *tèjribé*; رساله *rissalé*;
 —, *v.n. & a.* باقمق *bàkmak*, دنه مک
dènémek, امتحان *tèjribé-et*; امتحان
imtihān-et, يوقلامق *tàrtmak*, يوقلامق
yòklamak. [روح (spirit) *rūh*.
 Essence, *s.* اصل *àssl*, کنه *kyunh*;
 Essential, *a.* اصلی *àsslī*; (volatile)
 لازم (necessary) *tàyyār*; طيار
lāzim, متحتم *mùtahàttim*.
 Establish, *v.a.* اچمق *àchmak*, قورمق
kùrmak, پایدارا *tè'siss-et*, تأسيسا
pàydār-et.
 Estate, *s.* املاك *èmlāk*, اراضى *àràzī*,
 ملك *mùlk*; مال و اشيا *māl-u-èshyā*;
 حال و حيثيت *tèréké*; تركه
hāl-u-hàysiyèt; رتبه *rùtbé*.
 Esteem, *s.* اعتبار *tibār*; نظر *nàzar*;
 —, *v.a.* اعتبارا *tibār-et*, صایمق
sàymak, عدا *nàzar-et*, *àdd-et*.
 Estimate, *s.* تخمین *kèshf*, تخمین
tàkhmīn; —, *v.a.* تخمینا *tàkhmīn-et*.
 Eternal, *a.* ابدی و ازلی *èbédī-vè-èzéli*.

EVE

Eternity, *s.* (past) ازل *èzel*; (future)
 ابد *èbed*; (state of) ابدیت *èbédìyyèt*,
 ازلیت *èzéliyyèt*.
 Ether, *s.* لقمان روحی *lòkmān-rūhu*;
 (ethereal matter) اثير *èssir*.
 Etiquette, *s.* عادت *“ādèt*.
 Ethics, *s. pl.* علم اخلاق *“ilmi-àkhlāk*,
 ادبیات *èdébìyyāt*.
 Evacuate, *v.a.* چیقمق *chìkmak*;
 تخلیه *tàkhliyyé-et*.
 Evaporate, *v.n.* اوچمق *ùchmak*,
 قایناتمق *kùrumak*; —, *v.a.* قایناتمق
kàynatmak, اوچرمق *ùchurmak*,
 قورومتق *kùrutmak*.
 Eve, *s.* اخشام *àkhsham*.
 Even, *s.* اخشام *àkhsham*; —, *a.*
 طوغری *dùz*, هموار *hèmvār*; دوز
dòghru; برسیاقده *bìr - sìyākda*;
 بيله *bàsha-bàsh*; —, *ad.* بيله
bilé, ده *da*, دخی *dàkhi*; even so,
ad. اويله *ùylé*.
 Evening, *s.* اخشام *àkhsham*,
 اخشام وقتی *àkhsham-wàkti*.
 Event, *s.* وقعه *wàk“à*.
 Eventually, *ad.* عاقبت *“ākìbet*.
 Ever, *ad.* دائما *dā'imā*; بروقتده
bìr-wàkitda; for ever, ابداً *èbédèn*;

EVE

EXC

for ever and ever, ابدالابد èbédé-
-l-ābād; ever and anon, بردوزیه
bîr-dùziyé; ever since, اولوقدنبرو
òl-wàkitdan-bèri.
Everlasting, *a.* دوکمز dükènmaz,
بی زوال bî-zèwāl, لم یزل lèm-yèzîl.
Evermore, *ad.* فیما بعد fīmābà“d,
الی الابد bündan-bùylé, بوندن بویله
ilé-l-èbed.
Every, *a.* هر hèr, هر هر hèr-bîr; —
day, هر کون hèr-ghyùn; — other
day, کون اشوری ghyùn-àshirî,
ایکی کونده بر ìki-ghyùnda-bîr; —
thing, هر شی hèr-shèy; — one,
— body, هر کس hèr-kèss; — where,
هر یرده hèr-yèra, هر یرده hèr-yèrda,
— whit, — bit, هر وجهله hèr-
-wèjhîla; بتون بتون bîtun-bîtun.
Evidence, *s.* شهادت shàhādèt; دلالت
dèlālèt.
Evident, *a.* گوزا و کنده ghyùz-ùngunda,
میدانده mèydanda, اشکار āshikyār,
بیدار bēdīhī, بدیهی zāhir, ظاهر
bēdīdār, هویدا hùwèydā.
Evil, *s.* کوتیک kyùtuluk, فئالک
fēnalîk, ضرر zàrar, سوء sù, مضرت
màzàrràt; مصیبت bèlā, بلا

mùssībèt, علت fèlākèt; فلاکت
لوقی illèt, مرض mārāz; —, *a.* کوقی
kyùtu, فنا fēna, قبیح kàbīh; the
evil one, شیطان لعین shèytāni-là“în.
Ewe, *s.* ماریا māriya, دیشی قویون
Ewer, *s.* ابریق ibrik. [dīshi-kòyun.
Exact, *a.* طوغری dòghru, تمام tāmām,
تام tām, صحیح sàhīh; —, *v.a.*
المق àlmak, سوکوب المق sùkyub-
-àlmak, مطلق استیوت المق mùtlāk-
-isstéyub-àlmak; تحصیلا tàhsîl-et;
طلب tàleb-et.
Exactly, *ad.* تام tām, تمام tāmām;
صحیحاً sàhīhan.
Exaggeration, *s.* مبالغه mùbāligha.
Examination, *s.* یوقله yòklama;
امتحان ìmtihān.
Examine, *v.a.* یوقلق yòklamak, باقمق
bàkmak, معاینده mù“āyéné-et;
امتحان ìmtihān-et.
Exasperate, *v.a.* قیزدرمق kèzdirmak,
دارلمق dārîltmak.
Excavate, *v.a.* قازمق kàzmak; اویمق
òymak; حفرا hùfrî-et.
Exceed, *v.a.* کچمک ghèchmek, اشتمق
àshmak, تجاوزا tèjāvuz-et.
Exceedingly, *ad.* غایت ghāyèt,

غایتله ghāyètla, بغایت bèghāyèt.
 Excel, *v.n.* & *ā.* فائق او fā'ik-òl.
 Excellence, *s.* اعلاق iyilik, ايولك à'lālik ; رجحانیت تەفەۋۋۇك, تەفوق tēfēvvuk, رۇجھانیتى rūjhāniyyèt.
 Excellent, *a.* پەك اعلایا pèk-īyi, پەك اعلایا پەك-à'lā, چوق ایو chòk-īyi.
 Except, *ad.* دن بشقە dan - bāshka, دن فضلە dan-mā'ada, دن ماعدا dan-fāzla, دن غیری dan-ghāyri ; —, *v.a.* استثنایا isstissnā-et, مستثنایا مۇستەسنا تۇتمەك mù-stèssnā-tùtmak.
 Excepting, *ad.* دن بشقە dan-bāshka, دن فضلە dan-mā'ada, دن غیری dan-ghāyri.
 Excess, *s.* فضلە fāzla ; افراط ifrāt ; طاشتمەك to commit excesses, تاشتمەك tāshitmak, اشورمەك àshirmak.
 Exchange, *s.* دېگىش dìghish, ترانپە trānpa, مبادلە mùbādélé ; course of —, قانبیو kànbīyo ; —, *v.a.* دېگىشدرمەك dìghishdirmek, تبدیلیا tèbdīl-et ; —, *v.n.* دېگىش dìghish-et, ترانپە trānpa-et, مبادلە mùbādélé-et. [tè'sīr-et.
 Excite, *v.a.* تەحرىكەك tàhrīk-et ; تاثيرا tā'īra
 Exclaim, *v.n.* چاغرىمەك chàghirmak,

باغرىمەك bàghirmak, ندا nīdā-et.
 Excuse, *s.* عذر "ùzr ; بهانه bāhāné ; —, *v.a.* عفو "àfv-et.
 Execute, *v.a.* اجرا ijra-et, فعلە كۆرمەك fēl-e kōrmek ; قتل kàtl-et ; اصمەك àssmak.
 Executioner, *s.* جلاذ jellād.
 Exemplify, *v.a.* مثال كۆرمەك mīssāl-ghètmek, تمثیل تەمسیل-et.
 Exempt, *a.* برى bèrī, معاف mù'āf, آزاد āzād ; —, *v.a.* عفو "àfv-et, معاف mù'āf-et.
 Exemption, *s.* معافیت mù'āfiyyèt.
 Exercise, *s.* (bodily) حرکت hàrèkèt ; (for improvement) تەلىم tà'līm ; (military) تەلىم tà'līm ; (performance) اجرا ijra ; (lesson) مطالعه mùtālā, تەلىم tà'līm, درس dèrss, تەلىم ایتدیرمەك mùtālā-èt dirmek ; —, *v.a.* تەلىم ایتدیرمەك mùtālā-èt dirmek ; (a profession) ایتەك ètmek ; (a horse, &c.) كۆزدیرمەك kōzdirmek.
 Exert, *v.a.* صرفا sàrf-et ; ابرازا ibraz-et ; — one's self, سەئى sà'y-et, چالماق chàbalamak.
 Exertion, *s.* سەئى sà'y, غیرت

EXH

EXP

- ghàyret, چالمه chàbalama.
- Exhalation, s. بخار bùkhār. [bìtirmek.
- Exhaust, v.a. دوکتمك dùkètmek, بترمك
- Exhibit, v.a. کوسترمك ghyùsstermek, ابرازا sèyr-ètdirmek ; سیرایتدرمك ìbrāz-et.
- Exile, s. سورکون sùrghyun, نفی nèfy, سورمك mènfi ; —, v.a. سورمك sùrmek, نفی nèfy-et.
- Exist, v.n. واراو vàr-òl, کائناو kyā'in-òl, بولمق mèvjūd-òl, موجوداو, بولمق bìlunmak ; کچمك ghèchinmek, تایشا tà'ayyush-et.
- Existence, s. وارلق vàrlık, کون kèvn, موجودیت kèynünèt, کینونت mèvjūdìyyèt, وجود vùjūd.
- Expect, v.a. باقمق bàkmak, اوتمق ùmmak, مأمولا mè'mūl-et.
- Expectation, s. امید mè'mūl, ترقب tètèjjī, (ùmut) ùmīd, ترقب tètèkkùb. [لزوم lùzūm.
- Expediency, s. مناسبت mùnāssébèt,
- Expedient, s. چاره chàré, قولای kòlay, مناسب mùnāssib, یول yòl ; —, لازم lāzim.
- Expedite, v.a. تعجیل tà'jīl-et.
- Expedition, s. عجله sùr'at ; سرعت
- “àjélé ; ارسال ìrsāl ; سفر sèfer ; سفراقده داشلری طاقمی sèfer-àrkadashları-tàkimi. [sèrī“.
- Expeditious, a. چابک chàbık, سریع
- Expel, v.a. قوغمق kòghmak, دفعا dèf“-et.
- Expend, v.a. خرجا khàrj-et, صرفا sàrf-et, خرچامق khàrjamak.
- Expense, s. خرج khàrj, مصارف māsārīf, مصارفات māsārīfāt, مصرف māsraf.
- Expensive, a. مصرفلو māsrafli.
- Experience, s. کورکی ghyùrghi, تجربه tètjrubé ; معلومات mà'lūmāt, —, v.a. کورمك ghyùrmek, باشنه کلمك bāshina-ghèlmek, تجربه tètjrubé-et, دنه مک chèkmek ; —, دنه مک dènémek
- Experienced, a. معلوماتلو mà'lūmātli, کاردیده kyārdīdè. [dènémé.
- Experiment, s. تجربه tètjrubé, دنه مک
- Expert, a. استاذ ùsstāz (ùssta).
- Expire, v.n. اولمك ùlmek ; سونمك sùnnek, منطقی او muntàfi-òl ; (a term) تمام او ghèlmek, منقضی او tàmam-òl.
- Explain, v.a. تعریفا tà'rīf-et, اکلاتمق

EXP

- ànglatmak (ànnatmak).
 Explanation, *s.* تعريف tà“rîf.
 Explicit, *a.* صريح sârîh, اچق àchîk.
 Explode, *v.n.* پاتلامق pàtlamak;
 —, *v.a.* اتش ویرمك àtèsh-vèrmek,
 اتمق àtmak; چوزوتمك chùrutmek,
 ابطال àbtāl-et.
 Explore, *v.a.* معاینه یوقلق yòklamak,
 mù“āyéné-et, تجسسà tējèssuss-et,
 Explosion, *s.* پاتلايش pàtlayîsh, اتش
 àtîsh; صدا sàdā, سس sèss.
 Export, *s.* اخراجات àkhrājāt (*pl.*);
 —, *v.a.* طیشاری کوندرمك
 dîshàri-ghyùndermek.
 Exportation, *s.* اخراج àkhrāj,
 طیشاری کوندرمه dîshàri-
 -ghyùnderma, طیشاری کوندریلمه
 dîshàri-ghyùnderilma.
 Expose, *v.a.* (to view) میدانہ قومق
 mèydana-kòmak, میدانہ چیقارمق
 mèydana-chìkàrmak; (to shame)
 رذیلà rezîl-et, الہ ویرمك èla-vèrmek,
 لسانہ کتورمك lîssāna - ghètirmek;
 (explain) سویلمك bèyān-et,
 سؤویلمك sùwèylémek, بسطا bāsst-et,
 اچق àchmak.
 Express, *a.* مخصوص màkhsūss;

EXT

- , *s.* تاتار tātār, سورجی sùruju;
 —, *v.a.* افاده ifādé-et, تعریف
 tà“rîf-et, تعبیرا bèyān-et,
 تبیرا tà“bîr-et, سویلمك sùwèylémek,
 انگلاتمق ànglatmak; صیقمق sîkmak,
 صویبى المق sùyunu-àlmak.
 Expression, *s.* تعبیر tà“bîr; افاده
 ifādé, تعريف tà“rîf.
 Exquisite, *a.* پک نازك pèk-nāzik,
 پک لطیف pèk-lâtîf.
 Extend, *v.a.* اوزاتمق yàymak;
 اوزاتمق ùzàtmak; —, *v.n.* یایلمق yàyîlmak;
 وارمق vârmak.
 Extensive, *a.* کنش, واسع vāsi,
 گهنیش, بیوک bìyuk; کلی kyùllî.
 Extent, *s.* وسعت àmtidād;
 وسعت vùss“àt; مقدار mîkdār;
 درجه dèréjé; حجم hàjm.
 Exterior, *s.* طیش dîsh, خارج khārij;
 —, *a.* خارجی khārijî.
 Exterminate, *v.a.* بترمك bitirmek,
 کوکنی قازیمق kîrmak, قیرمق
 kyùkunu-kàzimak.
 External, *a.* خارجی khārijî.
 Extinguish, *v.a.* سوندرمك sùndurmek,
 اطفالا àtfā-et.
 Extirpate, *v.a.* سوکمك sùkmek,

EXT

- Extort, *v.a.* جبراً المق *jèbran-àlmak* ;
 چیقارمق *chìkàrmak*, قلعا *kàl* -et.
 Extra, *a.* زائد *zā'id*, فضله *fàzla*,
 حسابدن خارج *hissābdan-khàrij*.
 Extract, *v.a.* چیقارمق *chìkàrmak* ;
 المق *àlmak* ; اخراج *ikhraj-et*,
 نبذه *isstikhraj-et*, استخراج
nèbzé ; بر مقدار *bir-màkdār* ;
 خلاصه *khùlāssé*.
 Extraordinary, *a.* فوق العاده
fèvka-'l-'ādé ; عجیب (*'ajā'ib*),
 غریب *ghàrīb*.
 Extravagance, *s.* اسراف *issrāf* ;
 صاحمه *sàchma*, دلی صاحمه *dèli-sàchmassi*.
 Extravagant, *a.* مسرف *mùssrif* ;
 مجنونانه *mèjnūn* ; مجنون دلی
dèli, *mèjnūnāné*.
 Extreme, *s.* غایت *nihāyet*, نهایت
ghāyèt, نهایت درجه *nihāyèti-dèréjé* ;
 —, *a.* —ly, *ad.* حددن زیاده
hàddan-ziyādé, اشوری *àshiri* ;
 شدید *shèdīd*.
 Extremity, *s.* اوج *nihāyet*, نهایت
 افراط *ifrāt*, فرط *fèrt*, شدت
shiddèt.
 Extricate, *v.a.* قورتارمق *kùrtarmak*,
 خلاصا *khàlāss-et*.

FAC

- Exult, *v.n.* سونمک *sèvinmek*, حضا
hàzz-et, مسروراو *mèssrūr-òl*,
 خوشلانمق *khòshlanmak*.
 Eye, *s.* چشم *'àyn*, عین *ghyùz*, کوز
chèshm ; (hook and) — قویچه
kòpcha ; —, *v.a.* باقمق *bàkmak*,
 کوز دکمک *ghyùz-dìkmek*.
 Eyeball, *s.* کوز *ghyùz*.
 Eyebrow, *s.* قاش *kàsh*.
 Eyelash, *s.* کرپک *kìrpik*.
 Eyesight, *s.* بصر *bàssar*, کوز *ghyùz*.
 Eye-witness, *s.* کوز شاهدی
ghyùz-shāhidi, شاهد *shāhid*,
 شاهدالعین *shāhidu-'l-'àyn*.

F.

- Fable, *s.* مثال *mìssāl*, مصال *màssal*,
 حکایه *hìkyāyé*.
 Fabric, *s.* هیئت *bìnā*, بنا *yàpi*, یابی
hèy'èt, قماش *kùmàsh*, هیکل *hèykèl*.
 Fabricate, *v.a.* یاپمق *dùzmek*, دوزمک
yàpmak.
 Fabulous, *a.* اصلی یوق *àssli-yòk* ;
 مصال کبی *àssli-yòk-ghìbi*, اصلی یوق کبی
màssal-ghìbi.
 Face, *s.* صورت *chèhré*, چهره *yùz*, یوز
sūrèt (*sùràt*) ; —, *v.a.* یوزینه باقمق
yùzuna-bàkmak ; قارشی دورمق

FAC

- kārshî-dürmak, قاپانماق dâyanmak;
 اورتمك ùrtmek, قاپلامق kâplamak.
 Facet, *s.* فاجته fâchêta.
 Facilitate, *v.a.* تسهیل ا tèsshîl-et.
 Facility, *s.* سهولت kòlaylîk, قولایلق
 sùhûlèt.
 Facing, *s.* قاپلامه kâplama;
 —, *pr.* قارشیسینه kârshissîna,
 قارشیسینده kârshissînda.
 Fact, *s.* واقع حال vâk“à; واقعه
 vâki“i-hâl.
 Faculty, *s.* قوت khâsssa, خاصه
 kùvvèt; رأی ikhtiyâr, اختیار rē‘y;
 صنف sînf.
 Fade, *v.n.* صولمق sòlmak, اتمق àtmak;
 — away, غائب او zâ‘il-òl, زائل او
 ghâ‘ib-òl. [-ghîbi-châlîshmak.
 Fag, *v.n.* حال کبی چالشمق hâmmâl-
 Faggot, *s.* اینجه او طون دمقی
 ìnja-òdun-dèméti.
 Fail, *v.n.* بوشه چیقمق bòsha-chîkmak,
 اویمامق ùymamak; بوزلمق bòzulmak;
 مفلس او ùyduramamak; اویدره ممق
 mùfliss-òl, طوپ اتمق tòp-àtmak;
 ایتمامزلكا kùssûr-et; قصورا
 ètmamazlîk-et.
 Failing, *s.* قصور kùssûr, عیب “âyb,

FAI

- قباحت kâbâhat. [mùflisslik.
 Failure, *s.* افلاس îflâss, مفلسلك
 Faint, *a.* بایله جق bâyilajak; (colour)
 خفیف khâfîf, اچق àchîk; (smell)
 باغین ìnja, اینجه (voice) àghîr;
 باغین bâyghîn; —, *v.n.* بایلمق bâyilmak.
 Fainting-fit, *s.* بایله bâyilma.
 Fair, *a.* (beautiful) کوزل ghyùzèl,
 دلبر dîlbèr; (fine) کوزل ghyùzèl,
 اویغون àchîk; (favorable) اچق
 ùyghun, موافق mùwâfîk; (not
 dark) صاری sârî, بیاض bèyaz;
 طاتلو (kind) lîpîsska; لپشقه (hair)
 tâtli; — play, طوغریلق dòghruluk,
 حیلہ سزلك hîléssizlik; to give fair
 play, حیلہ ایتمامق hîlé-ètmamek,
 خارجدن قارشمامق khârijdan-
 -kârîshmamak; the fair sex, قاریلر
 kârîlar, طائفه نسا tâ‘ifè‘i-nissâ,
 قاری قسمی kârî-kîssmî; —, *s.* بنایر
 pânâyîr.
 Fairy, *s.* پری pèri.
 Faith, *s.* دین ìmân; ایمان dîn;
 اعتقاد ì“tikâd; امنیت èmnîyyèt,
 یلانجیلق ì“timâd; bad faith, یلانجیلق
 yâlânjîlîk, خائنلق khâ‘inlîk, خیانت
 khîyânèt.

FAI

Faithful, *a.* صادق sādīk; the faithful, *s.pl.* مؤمنين mùsslimīn, مسلمين mù'minīn.
 Faithfulness, *s.* صداقت sādākāt.
 Falcon, *s.* شاهين shāhin, طوغان dòghan.
 Fall, *s.* دوشمه dùshmé; —, *v.a.* دوشمك dùshmek; انمك yìkilmak; يقلق yìkilmak; ènmek; بهاسى انمك pàhassi-ènmek; باشلامق bāshlamak; — asleep, اويكوسى كلوب اويومق ùykussu-ghèlup-ùyumak; وفاتا ùlmek, اولمك vèfāt-et; — away, دونوب براقمق dùnup-bràkmak; دوشمك dùshmek, ضعيفلىمق yìkilmak; يقلق yìkilmak; يالكزكمؤك قالمق zà'īflanmak, يالینگيز-كهميك-كالمك yàlingiz-kèmik-kàlmak; — back, كيروجكمك ghèri-chèkilmek; — down, دوشمك dùshmek, يقلق yìkilmak; — in with, تصادفا tèssāduf - et, راست كلمك rāsst - ghèlmek; موافقتا mùwāfakāt-et; — off, ازالمق àzalmak; براقوت چكمك brākīp - chèkilmek; — out, واقع او tèssāduf-et, تصادفا waki' - òl; بوزشمق bòzushmak, غوغا (kàwgha)-et; — short,

FAM

اكسك كلمك èksik - ghèlmek, نصابنى بولامق nissābini-bùlmamak; — to, باشلامق bāshlamak; — to leeward, روزكارالتنهكمك rùzghyār-àltina-ghìtmek.
 False, *a.* ياكش yàngilish (yānish), فاسد fāssid; يلان yàlàn; يلانجى yàlànji; تقليد tàklīd; ياپمه yāpma, اويدرمة ùydurma; دوزمه dùzmé, كالمق kàlp; ساخته sākhté; خائن khā'in; بيوفا biwéfā, صداقتسىز sādākàtsiz; مزور mùzèvvir; — witness, شاهدزور shāhidi-zūr, يلان شاهدى yàlàn-shāhidi; false-witness, *s.* افترا ìftirā, بهتان bùhtān, يلان تزوير tèzvīr.
 Falsehood, *s.* كذب kizb; يلان yàlàn, يلانجىلق yàlànjiulik; خائىلق khā'inlik; عدم وفا sādākàtsizlik, صداقتسىزلق "àdēmi-wéfā.
 Falseness, *s.* يلان yàlàn; ياكش yàngilish (yānish), خطا khātā, ياكشلىق (yānishlik).
 Fame, *s.* شهرت shùhrèt, اشتهار ishtihār, نام nām.
 Familiar, *a.* دوستي دوست dōsst, صيقى دوست sīki - dōsst; دوستانه dōsstāné;

FAM

- تکلیفسز tèklīfsiz ; قبا kàba.
 Familiarity, *s.* تکلیفسزلیک tèklīfsizlik.
 Familiarize, *v.a.* الشدردمق
 àlishdirmak ; — one's self, الشمق
 àlishmak.
 Family, *s.* چوجق chòjuk, اولاد èvlād ;
 اوبارق chòluk-chòjuk, چولق چوجق
 èv-bàrk, اهل و عیال èhl-u-"àyāl,
 اوجاق òjak, èv-tàkimiz ; اوطاقمی
 خاندان khānē, خانه silsilé, سلسله
 آل āl, دودمان dūdmān, khānédān,
 سوی صوب sòy, سوی صوی, "نص نوع
 sòp, جنس jīnss. [غلا ghilā.
 Famine, *s.* اچلق àchlik ; قحط kàht,
 Famish, *v.a.* اچ قومق àj-kòmak ;
 —, *v.n.* اچ قالمق àj-kàlmak, اچقمق
 àjikmak, اچلق چکمک àchlik -
 -chèkmek.
 Famished, *a.* پک اچقمش, پک-اچ پک-اچ
 pèk-àjikmish.
 Famous, *a.* مشهور mèshhūr ; پک ایو
 پک-ایو, پک اعلا pèk-à"lā.
 Fan, *s.* یلپازة yèlpāzé ; قالبور kàlbur ;
 —, *v.a.* یلپازة ساللامق yèlpāzé-
 -sàllamak.
 Fanaticism, *s.* تعصب tà"àsssub.
 Fanatic, *s.* متعصب mùta"àssib ;

FAR

- al, *a.* متعصبانه mùta"àssibānē.
 Fancy, *s.* عقل "àkl, ذهن zìhn ;
 قوت منخيله kùvvèti-mùtékhàyyilé ;
 صاچمه kùruntu, قورنتی mèrak ; مراق
 sàchma ; —, *v.a.* قورمق kùrmak,
 عقلنه کتورمک "àklina - ghètirmek ;
 جانی استمک jàni-
 -isstémek ; بکنمک bèghenmek ;
 جانی استمک, . . . to take a fancy to
 jāni-isstémek ; بکنمک bèghenmek.
 Far, *a.* ایراق irāk, اوزاق ùzāk, بعيد
 bā"īd ; — and wide, *ad.* اطرافه
 ètrāfa, اطرافده ètrāfda ; —, *ad.*
 (much more) دهاچوق dàhā-chòk ;
 چوق chòk, پک pèk, (very)
 Fare, *s.* (food) ییجهک ایجهک yèyéjek-
 -ichéjek ; (reception) معامله
 mù"āmélé ; (carriage - hire)
 نوبت پاره سی nùbet-pārassi ; (pas-
 senger) مشتری mùshtèri ; —, *v.n.*
 کچنمک yèyup-ichmek ; ییوب ایچمک
 اویمق ghèchinmek ; اولق òlmak ;
 اویمق ùymak.
 Farewell, *int.* دعالر dù"ālar,
 اللها صمارلدق àllāha-issmàrladik ;
 اوغور اوله òghur-òla.
 Farm, *s.* چفتلیک chiftlik ; التزام

FAR

- iltizām ; مقاطعة mùkātā“à ; —, *v.a.*
 كرايله طومق kīrā - ila - tūtmak ;
 التزام كرايه ويرمق kīrāya - vèrmek ; التزام
 iltizām-et ; التزامد ويرمق iltizāma -
 - vèrmek ; قولانمق kùllanmak,
 باقمق bàkmak, زراعت zīrā“àt-et ;
 — out, كرايه ويرمق kīrāya - vèrmek ;
 التزامد ويرمق iltizāma - vèrmek.
 Farmer, *s.* اهل زراعت chiftji ;
 èhli-zīrā“àt ; ملتزم mùltèzim.
 Farrier, *s.* نعلبند (nàlbàn, nàlbànt)
 nà“lbènd.
 Farther, *a.* دهاو زاق dàhā - ùzàk ;
 —, *ad.* دهاو تديه dàhā - ùtéya,
 دهاو تدهه dàhā - ùtéde ; —, *v.a.*
 ياردم yàrdim-et.
 Farthermore, *c.* وينه vè-yìné (vè-
 -ghèné), وهمدخی vè-hèm-dé, وهمده
 vè-hèm-dàkhi, وكذا vèkézā.
 Farthest, *a.* اكاو زاق èng-ùzàk ; at
 farthest, *ad.* اولسا اولسه òlsa-òlsa.
 Farthing, *s.* اقچه àkcha.
 Fascinate, *v.a.* كوز باغلامق ghyùz-
 -bàghlamak, فریفتدا fèrīfté-et.
 Fascine, *s.* چبوق دمقی chībùk-déméti.
 Fashion, *s.* رسم رسیم rèssim, عادت
 àdèt, طرز mòda, مودا mòda, بجم
 bìchim, شامت shà‘āmèt.

FAT

- , *v.a.* بجم ويرمق yàpmak ;
 bìchim - vèrmek.
 Fast, *a.* (tight) صیقی siki ; (firm)
 چابك mùhkèm ; (quick) سیام
 chàbik ; —, *s.* اوروج ùrùj,
 پرهیز siyām ; (Christian —)
 پرهیز pèrhiz ; —, *v.n.* اج دورمق àj-
 -dùrmak, اج قالمق àj - kàlmak ;
 پرهیز طومق ùrùj-tùtmak ;
 پرهیز طومق pèrhiz-tùtmak.
 Fasten, *v.a.* باغلامق bàghlamak ;
 صیقشدرمق sèkishdirmak.
 Fasting, *a.* اوروجلو ùrùjlu ;
 پرهیزلو pèrhizli.
 Fat, *s.* یاغ yàgh ; —, *a.* (meat)
 یاغلی yàghli ; (man) شیشمان shishmàn ;
 (beast) سمیز sèmiz, تاولو tàwli ;
 —, *v.n.* سمورمق sèmirmek ;
 —, *v.a.* بسلمق bèsslémek, سمورتمق
 sèmirtmek.
 Fatal, *s.* مورث موت mùrissi-mèvt ;
 بایشك بوزلسنه سبب اولان
 bìr-ìshing-
 -bòzulmassina - sèbeb-òlan ;
 مقدر mùkàddèr, معین mù“àyyèn ;
 مشوم mèsh‘ūm.
 Fatality, *s.* مشومیت mèsh‘ūmìyyèt ;
 شامت shà‘āmèt.

FAT

- Fate, *s.* قدر kàder ; اولم ùlum ;
 انجام کار ènjāmi-kyār.
 Father, *s.* بابا bāba, پدر pèder ;
 wife's —, قاین ااتا kàyn-àta.
 Fathom, *s.* قولاج kùlāj ; —, *v.a.*
 اسکلامق isskàndil-et ;
 انگلامق (ànnamak).
 Fatigue, *s.* یورغونلق yòrghunluk,
 تعب tà‘b ; مشقت mèshakkāt ;
 —, *v.a.* یورماق yòrmak.
 Fatten, *v.n.* سمورماق sèmirmek ;
 —, *v.a.* بسلمق bèsslémek, سمورتماق
 sèmirtmek.
 Fault, *s.* قباحق kàbāhat, صوچ sùch,
 قصور kùssūr, جنحه jùnha, جرم jürm ;
 سقطلق sàkatlik ; to find —, *v.n.*
 قباحق بولماق kàbāhat-bùlmak ;
 قصور بولماق bāhānē-bùlmak,
 کسور بولماق kùssūr-bùlmak.
 Favour, *s.* کرم kèrem, عنایت ‘ināyet,
 لطف lùtf ; مساعدہ mùssā‘adé ;
 حسن نظر hùssnu-nàzār ; یوز yùz,
 قوردله باغی chèhré, صورت sūrèt ;
 کوردله باغی kòrdèla-bàghi.
 Favourable, *a.* موافق mùwāfik,
 مساعد mùssā‘id, او یغون ùyghun.
 Favourite, *s.* سودک sèvdik.

FEE

- Fawn, *s.* کیک یاوریسی ghèyik-yàwrissi,
 قراجدیوریسی kàraja-yàwrissi ;
 —, *v.n.* یالتاقلماق yàltaklanmak.
 Fear, *s.* قورقو kòrku, بیم khàvf,
 بیم bīm, دهشت dèhshèt ; —, *v.n. & a.*
 قورقماق kòrkmak.
 Fearful, *a.* قورقونجولو kòrkulu,
 قورقونجولۇ kòrkunju, مخوف màkhūf.
 Feasible, *a.* یاقتشق الور yàkishik-àlir,
 اولور òlur, ممکن mùmkin.
 Feast, *s.* زیافت ziyāfèt ; (religious)
 بیرام bāyram ; یورطی yòrti.
 Feather, *s.* توی tùy.
 Features, *s. pl.* سیما sīmā.
 February, *s.* شباط shùbāt.
 Federation, *s.* اتفاق ittifāk ; متفقین
 mùttèfikīn. [ایاق تری àyak-tèri].
 Fee, *s.* رسم rèssim, عوائد ‘àwā‘id ;
 Feeble, *a.* ضعیف zà‘īf, قوتسز
 kùvvètsiz. [kùvvètsizlik].
 Feebleness, *s.* ضعف zà‘f, قوتسزلك
 kùvvètsizlik.
 Feed, *s.* یماق yèmek ; —, *v.n.* یماق
 yèmek, یماق یماق yèmek-yèmek ;
 —, *v.a.* بسلمق bèsslémek ;
 یدرماق yèdirmek.
 Feel, *v.a.* دویمق dùymak, حسا
 hìsss-et ; باقمق dòkunmak, دوقمق

FEE

- bàkma*k, يوقلامق *yòklamak*.
 Feeling, *a.* مرحمتلو *mèrhàmetli* ;
 حساس *hàsssāss* ; —, *s.* حس *hìsss* ;
 حساسلق *kùvvèti-lāmissé* ; حساسلق
hàsssāsslik ; مرحمت *mèrhàmet*,
 شفقت *shèfakàt*, رقت قلب *rikkàti-*
kàlb.
 Feign, *v.a.* يلاندن ياپمق *yàlāndan-*
*yàpma*k, تقليدا *tàklīd-et*.
 Feigned, *a.* يلاندن *yàlāndan*, ياپمه
yàpma, تقليد *tàklīd*.
 Felicitation, *s.* تهنية *tèbrīk*, تبریک
tèhniyyé, كوزك ايدین *ghyùzung-*
 Felicity, *s.* سعادت *sà“ādèt*. [-àydin.
 Fellow, *s.* اپسد *ipsid*.
 Fellow, *s.* اياقداش *àrkadash*, اياقداش
àyakdash, يولداس *yòldash* ; كدكو
ghèdikli ; fellows, اخوان *ikhwān*.
 Fellowship, *s.* ارقه داشلق *àrkadashlik* ;
 اخوانلق *ikhwānlik* ; كدك *ghèdik*.
 Felon, *s.* خرسزوقا قتل مقوله سی ادم *khèrsiz-*
vè-kātil-màkūléssi-àdam, خبیث
khàbīss. [khàbāssètli.
 Felonious, *a.* خباتلو *khàbīss*, خبیث
 Felony, *s.* خرسزلق یا خودقاتللق کبی جنحه
khèrsizlik-yàkhud-kātilik-ghìbi-
jùnhà.

FER

- Felt, *s.* کچه *kèché*, کبه *kèbé*.
 Female, *a. & s.* قاری *dīshi* ; قاری
kàri ; قیز *kìz*.
 Feminine, *a.* (gram.) مؤنث
mù‘ènnèss ; — (womanlike)
 قاری به یا قشور *kàriya-yàkishir*.
 Fence, *s.* پرمقلى *tàkhta-pèrdé*, تخته پرده
pàrmaklik, دیوار *dīwar*, چیت
chit ; —, *v.a.* چویرمک *chèvirmek* ;
 —, *v.n.* چ تعلیمی *mèch-tà“līmi-et*.
 Fencing, *s.* چ تعلیمی *mèch-tà“līmi*.
 Fennel, *s.* دره اوقی *dèré-òtu*.
 Ferment, *s.* مایه *māyé* (*màya*) ;
 قاینامه *kàynama* ; چورمه *chùrumé*,
 قیزمه *kìzma* ; تلاش *tèlāsh* ; —, *v.n.*
 قاینامق *kàbarmak* ; قاینامق
kàynamak ; تخمرا *tàkhàmmur-et* ;
 —, *v.a.* قبارتمق *kàbartmak* ; قایناتمق
kàynatmak ; تخمیرا *tàkhmīr-et*.
 Fermentation, *s.* تخمیر *tàkhmīr*, تخمیر
tàkhàmmur ; قبارمه *kàbarma*,
 قاینامه *kàynama* ; قیزمه *kìzma* ;
 چورمه *chùrumé*.
 Ferret, *s.* سانصار *sànsàr(?)*.
 Ferrule, *s.* پرازوانه *pràzwàna*.
 Ferry, *s.* کچیدیری *ghèchīd-yèri*.
 Ferry-boat, *s.* تومباز *kàyik*, قایق

FER

- tombàz, كلك kèlek.
 Fertile, *a.* مڤتو mùnbit, بركتو
 bèrékètli, محصولدار màhsūldār.
 Fester, *v.n.* جراحت طويلانمق jèrāhāt-
 -tòplanmak. [يورتو yòrtu.
 Festival, *s.* بيرام bàyrām; كون ghyùn;
 Fetch, *v.a.* كيدوب كتورمك ghìdup-
 -ghètirmek, كيدوب الوب كلكمك
 ghìdup-àlip-ghèlmek.
 Fetid, *a.* اغرقوقار fèna-kòkar, فناوقار
 àghir-kòkar.
 Fetters, *s. pl.* زنجير (dèmîr), تيمور
 zinjir, بوتاغى bùkàghi.
 Fever, *s.* ايسمه (ague) hùmmà; جا
 issitma (sitma); حرارت (heat)
 hàrārèt.
 Feverish, *a.* حرارتلو hàrārètli.
 Feverishness, *s.* حرارت hàrārèt.
 Few, *a.* از àz; a few, براز bìr-az,
 برقاچ bìr-kàch.
 Fibre, *s.* ليف lif; تل tèt.
 Fibrous, *a.* تلو tèlli, تل تل tèt-tèt,
 ليفكبي lif-ghìbi.
 Fickle, *a.* بردالده دورماز, سباسب sèbātsiz,
 بىر - دالدا - دىرماز, متلون
 mùtélèvvin. [ùydurma.
 Fictitious, *a.* اويدرمة dùzma, دوزمة

FIF

- Fiddle, *s.* كمان kèman.
 Fiddler, *s.* كمانچالار, كمانجى kèmanjî,
 kèman-chàlar. [kèman-òku.
 Fiddlestick, *s.* كمان اوقى, اوق òk.
 Fiddlestring, *s.* كمان تلى kèman-tèli.
 Fidelity, *s.* صداقت sādākāt, صادق
 sādīklīk.
 Fidget, *s.* راحت دورماز, مراقلو mèràkli;
 راحت دورماز rāhat-dürmaz; —, *v.n.* مراقا
 mèràk-et; راحت دورماق rāhat-
 -dürmamak; —, *v.a.* قارشدرمق
 kārishdirmak; راحت برامامق
 rāhat-bràkmamak.
 Fief, *s.* يوردلق اوجاقتى, تيمار tīmār;
 يوردلق اوجاقتى yürdluk-òjaklik;
 مالكانه mālikyānē.
 Field, *s.* چاير, اووه òwa, طرلا tàrla;
 چاير chàyir; صحرا sàhrā.
 Field-day, *s.* بيوك تعليم كوفى bìyuk-
 -tà‘līm-ghyūnu.
 Field-marshal, *s.* سرعسكر sèr-‘àssker.
 Field-officer, *s.* بيوك ضابط bìyuk-zābit.
 Field-piece, *s.* چرخه طوبى chàrkha-
 -tòpu, ابوس (kùbuss).
 Fierce, *a.* حديد, سرت sèrt, حَدِيد
 hàdīd; شديد shèdīd.
 Fiery, *a.* اتش كبي àtèsh-ghìbi.
 Fife, *s.* دودك dùduk.

FIN

تكميل او, tàmām-òl, تمام او
 —, *v.a.* بترمك bitirmek; دوكمك
 dükètmek; تكميل ا tèkmîl-et.
 Finite, *a.* متناهي màhdūd, محدود
 Fir, *s.* چام chàm. [mùténāhî.
 Fire, *s.* اتش àtèsh; —, *v.a.* اتمق
 àtmak, انداختا èndākht-et; اتش ا
 àtèsh-et; اتمق و بترمك àtèsh-vèrmek;
 — up, *v.n.* پارلامق pàrlamak,
 حدثلتمك hiddètlènnek.
 Firearms, *s. pl.* تفنك طبانجه tufènk-
 -tābānja; اسلحه نارينه èsslihé'i-
 -nārìyyé.
 Firelock, *s.* تفنك tufènk (tufèk).
 Fireman, *s.* يانغين طلومبه جيسى yānghin-
 -tùlumbajissi.
 Fireship, *s.* اتش كيمسى àtèsh-
 -ghèmissi.
 Firewood, *s.* اوطون òdun, حطب hàtab.
 Firework, *s.* فشنك fìshènk (fìshèk).
 Firing, *s.* اوطون كور òdun-kyùmur.
 Firm, *a.* محكم mùhkèm, قوي kàwi;
 متانتلو, dàyànikli, طياتقو; سىقى
 mètanètli, متين mètìn; ثابت sābit;
 —, *s.* پايدار pàydār, راسخ rāsikh,
 امضا imzā; شركت shirkèt.
 Firmament, *s.* كوك يوزى ghyùk-yùzu,

FIT

فلك الافلاك, sèmā, اسمان āssmān;
 fèleku-'l-èflāk.
 Firmness, *s.* ثبات sèbāt, متانت
 mètanèt; محكمك mùhkèmlìk.
 First, *a.* برنجى birinji, اول ilk, èvvel.
 Firstborn, *a.* نخستزاد nùkhüsstzād,
 نخستزاده nùkhusstzādé, بيوك biyuk,
 ilk.
 Firstfruits, *s. pl.* ترفنده türfāndé.
 Fish, *s.* بالق bālìk; —, *v.n.* اولامق
 àvlamak, بالق اولامق bālìk-
 àvlamak; قابمغه باقمق kàpmagha-
 -bàkmak. [-kàlchighi.
 Fishbone, *s.* بالق قيلچى bālìk-
 Fisher, Fisherman, *s.* بالقجى bālìkji,
 بالق اولايچى bālìk-àvlayiji.
 Fishery, *s.* بالق اووى bālìk-àvi;
 طاليان dàlyàn.
 Fishmonger, *s.* بالقجى bālìkji,
 بالق ساتيجى bālìk-sàtiji.
 Fishpond, *s.* حوض hàwz.
 Fissure, *s.* چاتلاق yàrik, چاتلاق
 chàtlāk.
 Fist, *s.* يومرق mùshta, مشتة
 yùmruk.
 Fit, *a.* مناسب mùnāssib, ياقشور
 yàkishir, لايق lāyik, جاسبان
 jùssbān; ارباب èrbāb, اهل èhl;
 —, *s.* نوبت nùbèt; صرعه sār“à;

FIT

- , *v.a.* اويقمق *iyi-ghèlmek* ; اويقمق *ùymak* ; اويديرمق *ùydurmak*.
- Fitness, *s.* مناسبت *mùnāssébèt*, ياقشيق *yākīshik* ; لياقت *liyākāt*, اهليت *èhliyyèt*.
- Fitting, *a.* مناسب *mùnāssib* ; —, *s.* اويديرمق *ùydurmaklik* ; اويديرمق *tākīm*.
- Five, *a.* خمس *khāmss*, بش *bèsh*, پنج *pènj*.
- Fix, *v.a.* تعيينا *sābit-et* ; ثابتا *tā“yīn-et* ; كسك *kèssmek* ; قرارويرمق *kārār-vèrmek* ; — one's self, *v.n.* اويديرمق *òtùrmak* ; اتخاذمكان *ittikhāzi-mèkyān-et*.
- Fixed, *a.* ثابت *sābit* ; معين *mù“āyyèn*, كسك *kèssilmish* ; ديك *dik*.
- Flag, *s.* سنجاق *sānjak*, بيراك *bàyrak*, باندره *bāndara* ; ساز *sāz* ; —, *v.n.* كسك *kùvvèti - kèssilmek* ; يورماق *yòrūlmak* ; سارقمق *sārkmak* ; كساداو *kèssād-òl*.
- Flagstaff, *a.* سنجاق ديركي *sānjak-dirèghi* ; سنجاق كوندري *sānjak-ghyùndéri*.
- Flake, *s.* (of snow) قوش باشي *kùsh-bāshi* ; (of pastry) قات *kāt*.
- Flaky, *a.* (pastry) قات قات *kāt-kāt*.

FLA

- Flambeau, *s.* مشعله *mèsh“àlé* (*māshala*).
- Flame, *s.* علو *“àlev*, زبانه *zàbāné* ; معشوقه *“àshk* ; عشق *“lé* ; شعله *shù“lé* ; علويرومق *mà“shūka* ; —, *v.a.* علويرومق *“àlev - vèrmek* ; to burst into flames, علولمق *“àlevlenmek*.
- Flaming, *a.* علولي *“àlevli*, زبانه كيش *zàbānékèsh*, شعله ور *shù“lévèr*.
- Flank, *v.a.* يان *yàn* ; جناح *jènāh* ; —, *v.a.* ياندن المق *yāndan-àlmak*.
- Flannel, *s.* فانه *fānèla*.
- Flare, *v.n.* بك علولمق *pèk-“àlevlenmek*.
- Flash, *s.* علو *“àlev* ; —, *v.n.* علويرومق *“àlev-vèrmek* ; پارلامق *pàrlamak* ; چاقمق *chàkmak* ; to flash in the pan, المامق *àlmamak*.
- Flask, *s.* شيشه *shìshé* ; (powder —) وزنه *vèzné*.
- Flat, *a.* دوز *düz* ; ياصي *yàsssi* ; لذتسز *lèzzètsiz*, طاتسز طوزسز *tàtsiz-tùzsuz* ; عقلسز *“àklsiz*.
- Flatten, *v.a.* دوزلمق *düzletmek*, دوزيلتمق *düzèltmek* ; ياصيلتمق *yàssilatmak*.
- Flatter, *v.a.* مداهندا *mudāhané-et* ; — one's self, *v.n.* صامق *sānmak* ;

FLA

- Flatter, *v.a.* امید ائممک, *ùmmak*, امید ائممک *ùmīd-et*.
 Flattery, *s.* مداهنه *mūdāhané*.
 Flavour, *s.* چاشنی, لذت *lèzzèt*, چاشنی *chāshni* (*chēshni*), طات *tāt*.
 Flaw, *s.* قصور, عیب *‘àyb*, سقط *sàkat*, قصور *kùssūr*, سقامت *sàkāmèt*.
 Flax, *s.* کتان (*kèten*).
 Flay, *v.a.* دريسنى صويق, يوزمک *yùzmek*.
 Flea, *s.* پيره *pīré*. [دريسينى-سويمک *dèrissini-sòymak*.
 Fleabane, *s.* پيره اوتى *pīré-òtu*.
 Flee, *v.n.* فرارا, قاچمق *kàchmak*, فرارا *fīrār-et*. [صويق *sòymak*.
 Fleece, *s.* پوست *pòsst*; —, *v.a.*
 Fleet, *s.* دونما *dònanma*; —, *a.* چابک *chàbik*, سرعتلو *sùr‘àtli*.
 Fleeting, *a.* چابک کچر *chàbik-ghècher*, فانی *fānī*, سریع الزوال *sèrī‘u-z-zèwāl*.
 Flesh, *s.* گوشت, لحم *làhm*, ات *èt*, گوشت *ghyòsht*.
 Fleishy, *a.* اتلو *ètli*; ملحم *mùlāhhàm*.
 Flexible, *a.* يوشاق, اکلور *èghilir*, يوشاق *yimushàk*.
 Flight, *s.* فرار, قاچش *kàchish*, فرار *fīrār*; (of birds) سوری *sùru*; (of arrows) قات *kāt*, يايلم *yàylim*; (of stairs) قات *kāt*.
 Flimsy, *a.* قماشى سيرک, سيرک *sèyrèk*, قماشى سيرک *kùmāshī-sèyrèk*.

FLO

- Fling, *v.a.* اتمق *àtmak*.
 Flint, *s.* چاقمق طاشى *chàkmak-tàshi*.
 Float, *s.* شماندره *shàmàndara*; —, *v.n.* يوزدرمک *yùzdrmek*; —, *v.a.* يوزدرمک *yùzdrmek*.
 Flock, *s.* سوری *sùru*; —, *v.n.* اوششمک *ùshushmek*.
 Flog, *v.a.* طياق اتمق, دوکمک *dùghmek*, طياق اتمق *dàyak-àtmak*.
 Flood, *s.* طوفان, سيل *sèyl (sèl)*; صوباصمق *tūfān*; مد *mèdd*; —, *v.a.* صوباصمق *sù-bàssmak*; صوباصدمق *sù-bàssdirmak*.
 Floor, Flooring, *s.* دوشمه *dùshémé*, دوشمه *tàkhta*; —, *v.a.* دوشمه *dùshémek*.
 Florid, *a.* قرمزى *kèrmizi*.
 Flounder, *s.* پسى بالغى *pissi-bàlighi*; —, *v.n.* يوارلمق *yìwarlanmak*.
 Flour, *s.* اون *ūn*, دقيق *dàkīk*.
 Flourish, *v.n.* نشورنما بولق *nèshv-u-nèmā-bùlmak*; برحيات او *bèr-hàyat-òl*. [حاله اولان *-hālda-òlan*.
 Flourishing, *a.* حسن حالده اولان *hùssnu-*
 Flow, *s.* اتمق *àkmak*, مد *mèdd*; —, *v.n.* اتمق *àkmak*, منصب او *mùnsàbb-ol*; مداو *mèdd-òl*.

FLO

Flower, *s.* چيڪ *chìchek*; —, *v.n.*
 چيڪ اچمق *chìchek-àchmak*.
 Flowerpot, *s.* صاقسى *sàksi*.
 Fluctuate, *v.n.* برقرارده دورمامق *bìr-*
-kàrārda-dürmamak.
 Flue, *s.* باجه *bàja*.
 Flurry, *s.* تلاش *tèlësh*; —, *v.a.*
 قورقوتماق *kòrkutmak*.
 Flush, *a.* دوز *düz*; —, *v.n.* بردن جولان ا
birdan-jèvélan-et; — up, قزارمق *kìzàrmak*.
 Flute, *s.* ناي *này*, نيه *nèy*, فلاوطه *flàwta*.
 Fluting, *s.* ييو *yìw, yìv*.
 Fly, *s.* سينك *sìnek*; كراعرهسى *kìrā-*
àrabassi; —, *v.n.* اوچمق *ùchmak*; —
àrabassi; —, *v.n.* اوچمق *ùchmak*; —
 about, اطرافه فرلامق *ètrāfa-fàrlamak*; —
 at, اوزريندا تلىق *ùzériné-àtılmak*; —
 away, اوچمق *ùchmak*; — back,
 كيروفرلامق *ghèri-fàrlamak*; — for
 refuge, صيغتمق *sìghinmak*, التجا
iltijā-et; — in pieces, باره لىمك
pārēlenmek, (pàralanmak); —
 into a passion, پارلامق *pàrlamak*,
 حدتلىمك *hiddètlenmek*; — off,
 اوچمق *ùchmak*; فرلامق *fàrlamak*; اچليويرومك
kàchmak; — open, اچليويرومك

FOL

اتلىق *àchlivèrmek*; — out, اتلىق
àtılmak; صچرامق *sàchramak*; —
 يوقارى فرلامق *fàrlamak*; — up, يوقارى
yùkārī-fàrlamak.
 Foal, *s.* طاي *tày*; —, *v.n.* طوغرمق
dòghurmak.
 Foam, *s.* كپوك *kyùpuk*; —, *v.n.*
 كپورمك *kyùpürmek*.
 Focus, *s.* نقطهء احتراق *nòkta‘i-ihitirāk*;
 مركز *mèrkez*. [*-sàman*.
 Fodder, *s.* اريده صمان *àrpa-*
òt, اوت *òt*.
 Foe, *s.* دشمن *dùshmèn*.
 Foetus, *s.* چوجق *chòjuk*, جنين *jìnìn*;
 ياورى *yàwri*. [*siss*.
 Fog, *s.* Foggy, *a.* دومان *dùmàn*, سيس
 Foible, *s.* مراق *mèrāk*.
 Fold, *s.* اغل *kāt*; (sheep—) اغل
àghil; —, *v.a.* قات قات *kāt-kāt-et*;
 دوشيرمك *tòplamak*, طويلامق
dèvshirmek; صارمق *sàrmak*, بوكمك
bùkmek; قيرمق *kìrmak*; —, *v.n.*
 طويلانمق *kāt-kāt-òl*; قات قات او
tòplanmak, دوشيرىمك *dèvshirilmek*,
 صارمق *sàrilmak*, بوكمك *bùkyulmek*,
 قيرىمق *kìrilmak*.
 Folk, *s.* خلق *khàlk*, اورطلىق *òrtalik*,
 عالم *“àlèm*.

FOL

Follow, *v.a.* ارقد سنه دوشمك àrkassina-
-dùshmek, اردینه دوشمك àrdina-
-dùshmek, اردینه كتمك àrdina-
-ghitmek, ارقد سی صره كلكمك àrkassi-
-sira-ghèlmek ; تابع او tābi^{ol} ;
—, *v.n.* لازم كلكمك, چیقماق chikmak,
لازم كلكمك lāzim-ghèlmek.
Following, *a.* ایرته èrté ; اقی ātī ;
زیرده محرر zirdé-mùhàrrer.
Folly, *s.* دلیلک, عقسزلیق “àklsizlik,
dèlilik.
Foment, *v.a.* سیجاق صوابله یقامق sèjāk-
-sù - ila - yìkamak ; (troubles)
یرمق ویرمک fît - vèrmek, فت ویرمک
pàrmak - vèrmek, تحریک, tàhrîk-et.
Fond, *a.* چوق سور پک سور pèk-sèver,
چوق سور chòk-sèver ; دلیمی dèlissi ;
بوش bòsh, بیهوده bīhūdé.
Fondle, *v.a.* قوجاغنه الوب اوخشامق
kùjaghina-àlip-òkhshamak.
Food, *s.* یه جک yèyéjek, یمک yèmèk,
غدا ghidā. [دیوانه dīwāné.
Fool, *s.* دلی, عقسز “àklsiz, dèli,
Foolish, *a.* (person) عقسز “àklsiz,
دلی dèli, دیوانه dīwāné ; (thing)
عقسز “àklsiz.
Foot, *s.* ایاق àyak, قدم kàdem, پا pā,

FOR

ایک (of hill) ètek, پای pāy, پی pèy ;
Footing, *s.* ایاق باصه جوقیر àyak-
-bàssajak-yèr ; منزلت, صفت sifât,
منزلت mènzelèt.
Footman, *s.* اوشاق ùshàk.
Footpath, *s.* پیاده قالدیمی piyādé-
-kàldirimi ; پیاده یولی piyādé-yòlu.
Footstep, *s.* اثر ایاق ایزی àyak-ìzi ;
اثر èsser ; اثر ìssr. [-yàssdighi.
Footstool, *s.* ایاق یا صدیغی àyak-
For, *pr.* ایچون (ichin) ìchun ; ا,
نه ya ; دن طولایی dan-
dan-dòlayi ; چونکه zīrā, زیرا c. —,
چونکه zīrā, زیرا c. —, چونکه
chùnkū ; for all that, *ad.* یینه
yìné (ghèna).
Forage, *s.* ارپه صمان àrpa-
-sàman ; —, *v.n.* ییه جکنی ارامق
yèyéjéghini-àramak ; — about,
v.n. اوتدبری قارشدره رق ارامق
ùté-bèri-kàrishdirarak-àramak.
Forbear, *v.n.* واز کچمک vāz-ghèchmek ;
جبر نفس ا, کندی نی ضبط
kèndini-zàbt-et, جبر نفس ا,
jèbri-nèfss-et. [tāhàmmul.
Forbearance, *s.* صبر sàbr, تحمل
Forbid, *v.a.* ایتمه دیوتنبیه ا
ètma-dèyu-tènbīh-et, یساق ا
nèhy-et, یساق ا
yàssak-et.

FOR

Force, *s.* قوت ghyùch, کوچ zòr, زور kùvvèt ; اجبار ijbar ; جبر jèbr ; —, *v.a.* جورلامق zòrlamak ; جبرا jèbr-et, اجارا ijbar-et ; by —, *ad.* زوراکي zòràki, استميدرك isstéméyerek, جبراً jèbran ; to force a sale, طوتدره بلديکنه صاتمق tùtdura-bildighina - sàtmak ; — back, کيروسورمک ghèri-ìtmek, کيروايتمک ghèri - sùrmek ; — down, اشاغی باصمق àshàghi-bàssmak ; — in, ايجروقاقمق ichèri-kàkmak ; — out, سوکمک sùkmek.

Forceps, *s.* ماشه màsha, قجاج kàssàj.

Ford, *s.* کچيدی ghèchid, کچيد ghèchid - yèri, معبر mà“ber ; —, *v.a.* کچمک ghèchmek ; عبورا “ùbūr-et.

Fore, *a.* ايلروکی ùngdéki, ايلروکی ìlèriki, ايلرودهکی ìlèridéki ; — and aft, گهمنينگ-بديونجا ghèmining-bòyunja.

Forefather, *s.* جد jèdd (pl. اجداد èjdād).

Forefinger, *s.* شهادت پرمغی shàhādet-pàrmaghi.

Forego, *v.a.* وازکچمک vāz-ghèchmek.

Forehead, *s.* جين àlin (ànn), الن jèbīn, جهه jèbhé.

FOR

Foreign, *a.* Foreigner, *s.* اجنبی èjnébī.

Foreland, *s.* برون bùrun.

Forelock, *s.* ناصیه nāssiyyé.

Foreman, *s.* قالفه kàlfa, استاد (ùssta).

Foremast, *s.* پرووه دیرکی prùwa-dìrèghi, باش دیرکی bàsh-dìrèghi.

Foremost, *a.* ايلرودهکی èng-ìlèridéki.

Foresail, *s.* ترنکت trinkèt.

Foresee, *v.a.* قبل الوقوع حسا kàbla-'l-vùkū“-hiss-et.

Foresight, *s.* بصيرت bàssirèt.

Forest, *s.* اورمان òrmàn.

Foretell, *v.a.* قبل الوقوع خبرويرمک kàbla-'l-vùkū“-khàber-vèrmek.

Forge, *s.* تيمورجی دکانی dèmirji-dúkkÿāni ; تيمورجی اوجاغی dèmirji-òjaghi ; —, *v.a.* ايشلمک ishlemek, دوکمک dùghmek ; (a forgery), *v.a.* تقليدا tàklid-et ; —, *v.n.* ساخته کارلقا sàkhtékyārlík-et. [sàkhtékyār.

Forger, *s.* ساخته کار یا بیچی yàpiji ;

Forgery, *s.* ساخته کارلقا sàkhtékyārlík ; ساخته sàkhté.

Forget, *v.a.* فراموش اؤنؤتمق ùnùtmak, فراموشا fèrāmūsh-et, نسیان nissyān-et.

Forgive, *v.a.* بخشا “àfv-et, عفو

FOR

- bàkhsh - et, بخشلامق (bàghishlamak).
- Forgiveness, s. عفو "àfv; (by God) مغفرت màghfèrèt, غفران ghùfrān.
- Fork, s. چتال chatal; (for digging) بل bèl.
- Forked, a. چتال chatal.
- Form, s. شكل shèkil, بچم bichim, رسم hèy'èt; هیئت sūrèt, صورت (rèssim), عادت "ādèt; صورت sūrèt; پیکه pèykèh; صره sira, تشکیلا v.a. —, sinf; اولق yàpmak; یاپمق tèshkīl-et, هیئتند کیرمک hèy'ètina-ghirmek.
- Formal, a. رسمی rèssmī; صوری sūrī.
- Formality, s. عادت رسمیه (rèssim), رسم "ādèti-rèssmīyyé.
- Formally, ad. رسماً rèssman.
- Formation, s. یاپش yàpish; یاپش یاپیش yàpīsh; تشکیل tèshkīl.
- Former, a. مقدمکی mùkàddemki, سابق èssbāk; سابق sābīk.
- Formerly, ad. مقدما mùkàddémā, بوندن اقدم sābīkā; سابقا bündan-àkdem, اولرده èvvellerdā.
- اسکی زمانلرده; گچنلرده ghèchenlerdē;

FOR

- èsski-zàmānlarda. [مخوف màkhūf.
- Formidable, a. قورقلور kòrkulūr,
- Fornication, s. زنا zīnā, زنیاره لک (zàmparalīk). [(zàmpara).
- Fornicator, s. زانی zānī, زنیاره
- Fornicatress, s. زانیه zānīyyé, روسپی (òrosspò), فاحشه fāhishé.
- Forsake, v.a. براقمق bràkmak, تركا tèrk-et, وازگچمک vāz-ghèchmek.
- Fort, s. قلعه kàl"à (kàylé), پلنقه pàlangha.
- Forth, ad. طیشاری tàshra, طیشاری dīshāri; to set —, بیان bèyān-et.
- Forthwith, ad. در عقب shīmīdi, در عقب dèr-"àkab, هماندم hèmāndèm, اوساعت [ìsstihkyāmāt.
- Fortification, s. استحکامات
- Fortify, v.a. استحکام ویرمک isstihkyām-vèrmek, قلعه یاپمق kàl"a-yàpmak; تقویت ویرمک tàkvīyyèt-vèrmek, قوت ویرمک kùvvèt-vèrmek, متانت ویرمک mètānèt-vèrmek.
- Fortitude, s. صبر sàbr, تحمل tàhāmmul, ثبات sèbāt, متانت mètānèt.
- Fortnight, s. ایکی هفته iki-hāfta.
- Fortress, s. قلعه kàl"a (kàylé).
- Fortuitous, a. اتفاقی tèssādufī, تصادفی

FOR

- ittifākī, راست کله rāsst-ghèlé.
 Fortune, s. بخت bākht, طالع tāli; زینکینلک (pàra), پاره مال māl, مال zèngihinlik; میراث mīrāss.
 Forty, a. قرق kàrk, اربعین èrba“in, چهل chèhil.
 Forward, a. ایلروکلمش iléri-ghèlmish, ارکنیتشور ilèrilémish; ادبسیز, عارسز èrken-yètişhir; —, ad. ایلرو iléri; èdebsiz; —, v.a. کوندرمک ghyùndermek; ایلرولتمک ilèriletmek; یاردیم yàrdim-et.
 Forwards, ad. ایلروبه طوغری iléri, ایلروبه طوغری ilériyè-dòghru.
 Foster, v.a. بسلک bèsslémek; سودویرمک sùd-vèrmek.
 Foster - brother, foster - sister, s. سودقرداشی sùd-(kàrdashi).
 Foster-daughter, s. سودقیزی sùd-kèzi.
 Foster-mother, s. سودانا sùd-àna.
 Foster-son, s. سوداوغلی sùd-òghlu.
 Foul, a. کیرلو kīrli, مردار pīss, مردار mùrdār(mùndār); چپارز chàpàriz; فنا fēna, بوزق bòzuk; ترس tèrss, کیرلتمک mùkhālif; —, v.a. کیرلتمک kīrletmek; —, v.n. کیرلتمک

FOW

- kīrlenmek; to run foul of, چاتمق chàtmak, اوزرینه دوشمک üzérinè-dùshmek, چپارزاو chàpàriz-òl.
 Foundation, s. تمل tèmel; اساس èssāss; تاسیس tè’sīss; pious —, عمارت khàyrāt, خیرات wākf, وقف “imārèt.
 Founder, s. واضع الاساس bānī, بانی vāzi“u-’l-èssāss; وقف صاحبی wākf - sāhibi, صاحب الخیرات sāhibu-’l-khàyrāt; دوکیمی dūkuju; قاینامق bātmak, باتمق —, v.n. kàynamak.
 Foundered, a. ایاقلری سقط àyaklarì-sàkat; دلی طوتلمش dīli-tùtulumsh.
 Foundry, s. دوکم خانه dūkyum-khāné.
 Fount, fountain, s. چشمه chèshmé; پیکار (pùngār), ایازمه àyàzma.
 Four, a. درت dùrt, اربع èrbà“erba, چهار chihār. [dùrt-kyùshé.
 Four cornered, a. درت گوشه.
 Fourfold, a. درت قات dùrt-kāt.
 Fourfooted, a. درت ایاق dùrd-àyak.
 Fourteen, a. اون درت òn-dùrt.
 Fowl, s. طاوق tàwuk; قوش kùsh; —, v.n. کوش اوینه کتمک kùsh-àvèna-ghìtmek.

FOW

- Fowler, *s.* قوشباز kùshbāz.
 Fowlingpiece, *s.* اوتفنکی àv-(tùfèghi),
 فلنته filinta.
 Fox, *s.* دلکی or تلکی tìlki ; شیطان
 shèytān, ولد vèled.
 Foxglove, *s.* اری قوایی àrî-kòwāni.
 Fraction, *s.* کسر kèssir ; پارچه pàrcha,
 قسم kèssm, 'جُز jùz.
 Fracture, *s.* قیرق کیرق kèrik-yèri, قیرق
 kèrik ; —, *v.n.* قیرمق kèrmak ;
 —, *v.n.* قیرلمق kèrilmak.
 Fractured, *a.* قیرق kèrik.
 Fragile, *a.* قولای قیریلور kòlay-kèrîlîr ;
 ضعیف yùfka ; یوقه inja, اینجه
 zà'îf ; متانتسز mètanètsiz.
 Fragment, *s.* دوکندی kèrinti, قیرندی
 dükuntu ; پارچه pàrcha, 'قطعه kèt'à,
 قسم kèssm.
 Fragrance, *s.* کوزل قوقو ghyùzèl-kòku,
 بوی bùy, رایحه rā'ihà, کوقو kòku.
 Fragrant, *a.* کوزل قوقولو ghyùzèl-
 kòkulu, خوشبو mù'attār, معطر
 khòshbū.
 Frail, *a.* اینجه inja, یوقه yùfka :
 ضعیف zà'îf, متانتسز mètanètsiz ;
 غیرعیفه ghàyri-'àf îfé. نازک nāzik
 Frailness, frailty, *s.* عدم متانت

FRE.

- عدم عفت "àdemi - mètanèt ;
 "àdemi-'iffèt.
 Frame, *s.* چرچوه chèrchivé ; بنیان
 bùyān, بنیاد bùyād ; —, *v.a.*
 ترتیباً tèrtîb-et.
 Franchise, *s.* معافیت mù'āfîyyèt ;
 امتیاز imtiyāz ; to speak with —,
 'اچق سویلک àchîk-sùwèylémek.
 Frankincense, *s.* کونلک ghyùnluk,
 بخور bùkhūr.
 Fraud, *s.* حيله hîlé.
 Freckle, *s.* سیل sîl.
 Free, *a.* ازاد sèrbèsst, سربست
 àzād ; (of a trade) کدکو ghèdikli ;
 —, *v.a.* ازادا àzād-et.
 Freedom, *s.* سربستک sèrbèsstlik,
 ازاد sèrbèsstîyyèt, سربستیت
 آزاد àzād, کدک (of a trade) àzādlik ;
 ازادلق ghèdik.
 Freehold, *a. & s.* ملک mùlk.
 Freewill, *s.* اراده جزئیه irādè'î-jùz'îyyé.
 Freeze, *v.n.* طوکمک dònqmak, منجمداو
 mùnjèmîd-òl ; —, *v.a.* طوکدرمق
 dònqdurmak.
 Freight, *s.* نول nèvl (nàvlun) ; یوک
 yùk, حوله hāmūlé ; —, *v.a.* نوله ویرمک
 nèvla - vèrmek ; نولله طوتمق

FRE

- nèvlla-tùtmak; يوكلمك yùkletmek,
طولدرمق dòldürmak.
Frenzy, s. چلغينلق chèlghinlîk, جنت
jînnèt, جنون jùnūn.
Frequent, a. صيق sîk; —, v.a.
صيق اوغرامق, chòk-ghîtmek, چوق كتمك
sîk-òghramak. [چوق chòk.
Frequently, ad. صيق صيق sîk-sîk,
Fresh, a. تازه tázé; (water) طاتلو
tâtli; (new) يكي yèngi; (cool)
سرين sèrin; (horse) اويناق òynak;
(wind) صيقيجه sîkîja.
Fret, v.n. كدرا kàssāvèt-et, فساوتا
kèder-et; —, v.a. كوجه كتمك
ghyùjé-ghîtmek.
Friable, a. قولاي ازيلور kòlay-èzilir,
قولاي اوفانور kòlay-ùfânir.
Friction, s. سورشمه sùrunmé,
سورشمه sùrushmé. [jùm“à-ghyùnu.
Friday, s. جمعه كوني, jùm“à, جمعه
Friend, s. دوست dòsst, محب mùhîbb,
مخلص mùkhliss.
Friendly, a. (person) دوست dosst;
(thing) دوستانه dòsstāné.
Friendship, s. دوستلق dòsstluk, محبت
màhàbbèt; خلوص khùlūss.
Frigate, s. فرقتين fîrkatîn.

FRU

- Fright, s. قورقو kòrku, خوف khàvf.
Frighten, v.a. قورقوتماق kòrkutmak,
تخويفا tàkhwîf-et, اخافدا ìkhāfé-et.
Frightful, a. قورقولو kòrkulu, قورقونج
kòrkunj, مخوف màkhùf.
Fringe, s. صاچاق sàchak; —, v.a.
اطرافنده پروازكبي او ètrāfîna-pèrwāz-
ghîbi-òl.
Fro, ad., to and fro, اوتدبرو ùté-bèri,
انده بوينه àshaghi-yùkàri, ايشاغى يوقارى
ènina-bòyuna.
Frock, s. فسطان fîsstān.
Frog, s. قوربغه kùrbàgha; (horse's)
طبان tàban.
From, pr. دن dan.
Front, s. اوك ùng, يوز yùz, پيش pîsh.
Frost, s. طوك dòng, قراغى kîràghi.
Frosty, a. طوكيور dòngiyor, صوغوق
Froth, s. كپوك kyùpuk. [sòghuk.
Frown, s. قاش چاتمسي kàsh-chàtmassi;
—, v.n. قاش چاتماق kàsh-chàtmak.
Frozen, a. طوكموش dòngmush, منجمد
mùnjèmid.
Fruit, s. يمش yèmish, ميوه mèyvè,
سهمه sèméré; محصول màhsūl.
Fruitful, a. برکتلو bèrékètli, محصولدار
màhsūldār.

FRU

Fruitless, *a.* بوش بیهوده bōsh, bīhūdē,
نافله nāfilé, فائده‌سز fā'idéssiz.

Frustrate, *v.a.* بوزمق bōzmaq,
مانع او سکتد ویرمک sèkté - vèrmek,
مانع - دل. māni'-dl.

Fry, *s.* (of fish) بالتق یاورسی bālīk-
-yàwrissi; (lamb's, &c.) جگر
jìgher; (dish) تاوه tàwa; —, *v.a.*
تاوه‌ده‌پشورمک tàwada-pìshirmek,
قاورمق kàwurmak; —, *v.n.*
قاورمق, تاوه‌ده‌پشمک tàwada-pìshmek,
کاورمک kàwrulmak.

Fryingpan, *s.* تاوه tàwa.

Fugitive, *s. & a.* قاچقین kàchkin,
فراری fīrārī.

Fulfil, *v.a.* یرینه‌کتورمک yèrina-
-ghètirmek, ایفا, ایفا, ijra-et, ifā-et.

Full, *a.* طولو dōlu, طولغون dōlghūn,
مملو mèmlū; — moon, بدر bèdr,
ایک اون‌بشی àying-òn-bèshi.

Fuller's-earth, *s.* کل kīl.

Fumigate, *v.a.* توتسیلمک tùtsùletmek,
توتسی ویرمک, توتسیلمک tùtsulémek,
توتسی ویرمک tùtsu-vèrmek.

Fumigation, *s.* توتسی tùtsu.

Fun, *s.* شقا shàka, ایلنجه èylènja.

Function, *s.* خدمت, ایش khìzmèt).

FUS

Fund, *s.* سرمایه sèrmāyé, خزینه
(khàzna). [èssāsi.

Fundamental, *a.* اصلی àsslī, اساسی

Funeral, *s.* جنازه‌الایی jènāzé-àlayi.

Funnel, *s.* حونی hùnī; بوری bōru.

Funny, *a.* تحاف tūhāf.

Fur, *s.* کورک kyùrk; (dirt) کیر
kīr, پوصه pòssa.

Furious, *a.* حدتو hiddètli, قیزغین
kìzghin; پک‌سرت pèk-sèrt, حدید
hàdīd, شدید shèdīd.

Furnace, *s.* اوجاق òjak.

Furnish, *v.a.* (give) ویرمک vèrmek;
(sell) صاتمق sàtmak; (a house)
دوشه‌مک dùshémek; (a house by
the agency of another person)
دوشه‌تمک dùshetmek.

Furniture, *s.* دوشه‌مه dùshémé.

Furrier, *s.* کورکچی kyùrkju.

Further, Furthermore, Furthest, *v.*
Farther, &c.

Fury, *s.* حدت hiddèt; شدت shiddèt;
غضب ghàzab.

Fuse, *v.n.* اریمک èrimék; —, *v.a.*
ارتمک èritmek; —, *s.* فیتیل fītil;
طابه tàpa. [èrimish.

Fusion, *s.* اذابه izābé; in —, ارمیش

GAM

- Gamboge, *s.* پنتالومبه pàntalòmba.
 Game, *s.* او یون òyun ; (chase) او àv,
 شکار shìkyār, صید sàyd. [kùmārjī.
 Gamester, *s.* قمارباز kùmārbāz, قمارچی
 Gander, *s.* ارکک تاز èrkek-kāz.
 Gang, *s.* سوری sùru, طاقم tàkim,
 بلوک büluk.
 Gangrene, *s.* کانغرينه kànghrīna.
 Gaol, *s.* زندان zindān, حبسخانه hàbss-
 khāné, محبس màhbèss.
 Gap, *s.* اچلق àchīklīk, اراق àralīk,
 اچقیر àchīk-yēr.
 Gape, *v.n.* اچلق àchīk-kālmak;
 اسنمک èssnēmek; اچق قالمق àchīlmaq;
 — after; — at, *v.a.* باقمق bàkmaq.
 Garb, *s.* قیافت kàlik, زی ziy,
 قیلق kàlik, کسوت kīssvèt.
 Garble, *v.a.* تحریفا tahrīf-et; —ed,
 محرف mūhàrrèf.
 Garden, *s.* باغچه bàghcha; kitchen
 سبزوات باغچه سی bōsstān; بوستان,
 sèbzéwāt-bàghchassi (zèrzawāt).
 Gardener, *s.* باغچوان bàghchawān.
 Gargle, *s.* غرغره ghàrghara; —, *v.a.*
 غرغره ghàrghara-et. & *n.*
 Garlic, *s.* صارمصق sārimsāk.
 Garment, *s.* روبه rùba, ثوب sèvb.

GAU

- Garnet, *s.* لعل là“l.
 Garret, *s.* طوان اراسی tàwan-àrassi.
 Garrison, *s.* قلعه ده موجود اولان عسکر
 kàl“àda - mèvjūd - òlan - “àssker,
 مستحفظین عسکری mùsstàhfizīn-
 “àsskéri, او طوراق عسکری òturāk-
 “àsskéri; —, *v.a.* عسکر قومق
 “àssker-kòmak; او طور مق òturmak;
 to be in —, *v.n.* او طور مق òturmak,
 او طوراق او òturāk-òl.
 Garter, *s.* دیزباغی dīz-bāghi.
 Gash, *s.* بچاق یاره سی bìchāk-yārassi.
 Gasp, *s.* نفس nèfess; —, *v.n.*
 همان نفس الہمامق (hèmen)-nèfess-
 àlamamak.
 Gate, *s.* در dèr, باب bāb, قپو kàpi.
 Gateway, *s.* قپوالتی kàpi-àlti.
 Gather, *v.a.* (pluck) قوپارمق
 kòpmaq; — up, — together,
 دیوشیرمک tòplamak, طوپلامق
 dèvshirmek, جمع jèm“et; —, *v.n.*
 طوپلانمق tòplanmak; (fester)
 جراحی طوپلانمق jèràhāt-tòplanmak.
 Gauge, *s.* اوچی ùlchu; چاپ chàp;
 —, *v.a.* اولچمک ùlchmek.
 Gauze, *s.* بورمچک bùrumjik; wire-
 gauze, تلدن اورمه tèldan-ùrmé.

GAY

- Gay, *a.* ایلنجدهلو jünbushlu, جنبشلو jünbushlu, *eylènjéli*; اچق àchik, کیف kèyf; پارلاق pàrlàk; فراح fèrāh.
- Gaze, *s.* سیرجی کبی باقش sèyrji-ghìbi-bàksh; —, *v.n.* سیرجی کبی باقمق sèyrji-ghìbi-bàkmaq. [اهو āhū.
- Gazelle, *s.* جیران jèyrān (jèylān),
- Gazette, *s.* تقویم وقائع ghàzèta, غزته ghàzèta, *tàkwīmī-vàkā*“.
- Gear, *s.* طاقم tàkim, ادوات èdāwāt, طاقیلو, — in, اودانلق àwadānlık; out of —, طاقیلودکل, tàkizidighil.
- Geld, *v.a.* طاشاقلرینی کسمک tàshaklarini-kèssmek.
- Gelding, *s.* بارگیر ighdish, اگدش ighdish, (bèghir).
- Gem, *s.* جواهر jèvhèr (pl. جواهر jèwāhir).
- General, *s.* پاشا pāsha; مشیر mùshir; سردار sèrdār, “àssker, سرعسکر sèr-sèrkèrdé; lieutenant —, قریق fèrik; major —, or brigadier —, میرلوا mīri-liwā; —, *a.* عمومی “ùmūmī; in —, generally, اکثریا èksèrlyyā. [irāss-et.
- Generate, *v.a.* ایراثا hāssil-et, حاصل ا ایراثا hāssil-et,
- Generation, *s.* عصر و احداثی kārñ; قرن kārñ,

GEO

- تکون “àssri-wāhid - àdamlari; تکهvvun; تناسل tènāssul; organs of —, الات تناسل ālāti-tènāssul.
- Generosity, *s.* سخاوت sàkhāvet, کرم الشیم jùmerdlık; جومردک kèremu-'sh-shiyèm.
- Generous, *a.* جومرد sàkhāvetli, سخاوتلو sàkhāvetli, جومرد jùmerd; کرم الشیم kèrimu-'sh-shiyèm.
- Genius, *s.* هنر hūner; استعداد isstì “dād; هنر صاحبی hūner-sāhibi.
- Genteel, *a.* تمیز tèmiz; (person) کشی زاده kishi-zādé, افندی èfèndi; (lady) حام hānim.
- Gentle, *a.* یواش mùlāyim, ملایم mùlāyim, یواش yàwāsh; مظلوم màzlūm; تاتلو tàtlı.
- Gentleman, *s.* کشی زاده kishi-zādé, بگزاده bèghzādé, افندی èfèndi.
- Genuine, *a.* صحیح khālıss, خالص khālıss, خاص khāsss.
- Geography, *s.* جغرافیا jàghrāfiya.
- Geology, *s.* “ilmī-tàbakāti-àrz, علم طبقات ارض.
- Geometer, Geometrician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.
- Geometry, *s.* هندسه hèndéssé.

GER

Geranium, *s.* ساردليه چيچكى sàrdèlyā-chìchèghi, ابد كوجى èbé-ghyùmèji.

Germinate, *v.n.* سورمك sùrmek, فلزلك كوك صالمق kyùk-sàlmak, فلزلك fîlizlenmek.

Get, *v.a.* (procure) پيداا pèydā-et, كتمك تاحصيل tàhsîl-et; —, *v.n.* (go) كتمك ghîtmek; (become) اولمق òlmak; — above, دن زياده يوقارى يه چيتمق dan-ziyādè-yùkārîya-chèkmak; — abroad, سويلنمك sùwèylenilmek, نشر اولمق nèshr-òlunmak; دويولمق dùyulmak; طيشارى كتمك dîshāri-ghîtmek; — a fall, دوشمك dùshmek; — a footing, يرلشمك yèrleshmek; — away, *v.n.* قورتلمق kùrtolmak; ايرلمق àyrîlmak; چيتمق chèkmak; —, *v.a.* چيقارمق chèkàrmak, ايرمق àyrmak, سوكمك sùkmek; قورتارمق kùrtarmak; — before, اوكنه وارمق ànguna-vàrmak; — by heart, ازبرلك èzbèrlémek; — clear, *v.* — away; — down, *v.n.* انمك ènmek; —, *v.a.* اندرمك èndirmek; — forward, ايلرولك ilérilémek;

GHO

— in, كيرمك ghîrmek; — off, *v.* — away; — on, ايلرولك ilérilémek; اوستنه چيتمق ùsstuna-chèkmak; بنمك bînmek; كيمك ghîymek; — out, *v.* — away; — ready, *v.n.* حاضر اولمق hâzîrlanmak, حاضر او hâzîr-òl; —, *v.a.* حاضر اولمق hâzîrlamak, حاضر او hâzîr-et; — the better of, حقندن كلك hâkkîndan-ghèlmek; غالب او yènnek; غالب او ghālib-òl; ساوشدurmak; — through, *v.n.* كچوزمك ghèchmek; —, *v.a.* كچوزمك ghèchirmek; — together, *v.n.* طولانمق tòplanmak; —, *v.a.* طولانمق tòplamak; — up, *v.n.* چيقارمق kàlkmak; —, *v.a.* چيقارمق chèkàrmak; قالدurmak; — well, ايو او dîkmek; — well, ايو او ìyi-òl; — with child, *v.n.* كبه قالمق ghèbè-kàlmak; —, *v.a.* كبه قالمق ghèbè-et; — you gone, *int.* هايدى كيت hàydi-ghî, ييقل شورادن yîkîl-shùradan; هايدى سكر hàydi-sîkdir.

Ghost, *s.* خياله khâyālè; روح rûh,

- Giant, *s.* روح القدس, Holy Ghost, جان rūhu-'l-kūdtss; to give up the —, تسلیم روحا, tèsslīmi - rūh - et; جانی چیتق jàni-chìkmaq.
- Giant, *s.* دماغ کبی ادم dāgh-ghìbi-àdam.
- Gibbet, *s.* دارا جانی dār-àghajī.
- Giddiness, *s.* سرسملک sèrsèmlīk; باش دونمسی bāsh - dùnméssi, گوزلر قرارمسی ghyùzlar-kàrarmassi; خفت مزاج, "àklsizlik, عقلسزلق khèffèti-mizāj.
- Giddy, *a.* عقلسز sèrsèm; باش دونمک, "àklsiz; to be —, باشی دونمک, bāshi-dùnmek, گوزلری قرارمق, ghyùzlari-kàrarmak.
- Gift, *s.* هدیه hedìyyé; عطیه "àtèyyé, بخشش in "ām, انعام, ihsān, àkhshish; موهبه, الإهیه, mèvhībè'i-illāhèyyé.
- Gigantic, *a.* عظیم, "àzīm, بیوک bìyuk, جسیم jèssīm, مفرط mèfrèt.
- Gild, *v.a.* بالدزلق yàldizlamak, تذهیباً tèzhīb-et.
- Gilding, *s.* بالدز yàldiz.
- Gills, *s. pl.* بالغک قولاقری bālīghing-kùlākłari.
- Gimlet, *s.* بورغی bürghu.

- Gimp, *s.* قيطان (ghàytān).
- Gin, *s.* (spirit) "àrak; عرق, ràki, راقی (trap) طوزاق tüzak; (machine) چرخ charkh.
- Ginger, *s.* زنجفیل zènjéfīl. [kèbtī.
- Gipsy, *s.* چنگانه (chìnghèni), قبطی
- Giraffe, *s.* زرافه zùrāfa (zùrāfā).
- Gird, *v.a.* قوشاتمق kùshàtmak; — up (a horse) کولانی چکمک kòlànini-chèkmek; — one's self, قوشاتمق kùshànmaq.
- Girdle, *s.* قوشاق kùshāk, کمر kèmer.
- Girl, *s.* قیز kiz.
- Girt, *v.a. v.* gird.
- Girth, *s.* چوره mùhīt, محیط chèvré; horse's — bands, کولان kòlàn.
- Give, *v.a.* ویرمک vèrmek, virmek; اعطا "tā-et; حاصل hāssil-et; —, *v.n.* (stretch) استنک èssnèmek; (frost) کوشدمک ghèvshémek; — a call, چاغری ویرمک chàghirivèrmek; اوغرای ویرمک òghrayivèrmek; — a guess, بلی ویرمک bìlivèrmek; بز تخمینا birtàkhmīn-et; — a look, باقی ویرمک bàkivèrmek; — a portion, جهاز ویرمک jìhāz-vèrmek (chèhiz);

GIV

— away, ویرویرمک *vèrivèrmek*,
 هبا *hìbé-et*; — back, — back
 again, کیرویرمک *ghèri-vèrmek*;
 — battle, جنگه باشلامق *jènghé-
 -bàshlamak*; — ear, قولاق ویرمک
kùlàk - vèrmek; — forth,
 طیشاری ویرمک *dìshàri - vèrmek*;
 اعلان *ì“lān - et*; — ground,
 کیروچکلمک *ghèri - chèkilmek*,
 سوزندن دونمک *sùzundan-dùnmek*;
 — a hand, یاردم *yàrdim-et*; —
 heed, دقتا *dikkàt-et*; — in
 charge, تسلیم *tèsslīm-et*; —
 judgment, اعلام *ì“lām-et*; —
 the lie, تکذیب *tèkzīb-et*; — no-
 tice, خبرویرمک *khàber-vèrmek*;
 — one joy, تبریک *tèbrīk-et*; —
 leave, اذن ویرمک *izin-vèrmek*,
 رخصت ویرمک *rùkhsàt-vèrmek*; —
 one's mind, افکارینی بیان *èfkyārini-
 -bèyān-et*; — one's mind to (a
 thing), صرفذهن *sàrfi-zìhn-et*,
 دوشمک *dùshmek*, توغلا *tèvaghghul-
 -et*, مشغول *mèshghūl-òl*; — out,
v.a. طیشاری ویرمک *dìshàri-vèrmek*;
 اعلان *ì“lān-et*; —, *v.n.* یورلق
yòrulmak, اوصاتمق *ùssànmak*;

GLA

دوکمک *dùkènmek*; — over, *v.a.*
 تسلیم *tèsslīm-et*, دورا *dèvr-et*;
 —, *v.n.* وازچمک *wāz-ghèchmek*;
 کسملک *kèssilmek*; — place,
 چکلوب ویرمک *chèkilup-yèr-
 -vèrmek*; — suck, امزرمک
èmzirmek, بسملک *bèsslémek*;
 — the slip, صاوشمق *sàwushmak*;
 — up, تسلیم *tèsslīm-et*; سوبلمک
sùwèylémek; — warning, خبرویرمک
khàber-vèrmek; — way, قیرلق
kìrilmak, قویمق *kòpmak*; یقلق
yìkilmak; بوزلق *bòzulmak*.
 Glad, *a.* مسرور *mèmnūn*, ممنون
mèssrūr; to be —, حظا *hàzz-et*,
 خوشلامق *khòshlanmak*.
 Gladness, *s.* ممنونیت *mèmnūniyyèt*,
 سرور *sùrūr*.
 Glance, *s.* سگمک *bàkish*; —, *v.n.* سگمک
sèkmek; — over, کوزاتمق *ghyùz-
 -àtmak*.
 Gland, *s.* بیض *bèyz (bèz)*.
 Glare, *s.* پک پارلایش *pèk-pàrlayish*;
 —, *v.n.* پک پارلامق *pèk-pàrlamak*;
 — at, کوزلری اتش کبی اولدوق باقمق
*ghyùzléri - àtèsh - ghìbi - òlarak-
 -bàkmak*.
 Glass, *s.* بلور *billūr*, جام *jām*;

- (drinking) قدح kàdeh; (looking) (eye) كوزلك ghyùzluk; àyina; (telescope) دورين dūrbīn (dūrbun); (hour) قوم ساعت kùm-sā“at.
- Glaze, s. جام کچورمک sīrr; —, v.a. جام کچورمک jàm-ghèchirmek; جام قاپلامق jàm-kàplamak.
- Glazier, s. جامجی jàmji.
- Gleam, s. شعاع shù“ā“; —, v.n. پارلامق pàrlamak.
- Glide, v.n. اقوب کچمک kàymak; اقوب کچمک àkip-ghèchmek.
- Glitter, s. پارلایش pàrlayish; —, v.n. پارلامق pàrlamak.
- Globular, a. کروی kyùrévi.
- Globule, s. حبه hàbbé, دانه dāné; حباب hàbāb.
- Gloom, s. کدر kàranlik; کدر kèder, مغمومیت màghmūmìyyèt.
- Gloomy, a. مغموم kàranlik; مغموم màghmūm. [tèmjīd-et.
- Glorify, v.a. تمجیداً hàmd-et, جدا.
- Glorious, a. مشهور nāmdār, نامدار; روتقو rèvnàklî; مشهور mèshhūr.
- Glory, s. مجد hàmd; مجد mèjd; شان rèvnàk, رونق; شوکت shèvkèt; شهرت shùhrèt.

- Gloss, s. پارلاق جلا jilā, پارلاق pàrlaklik; — over, v.a. اورتمک ürtmek.
- Glove, s. الدوانق (èldivèn), الدوانق (èldivènlík).
- Glow, v.n. اتش کسلیک yànmak, اتش کسلیک àtèsh-késsilmek.
- Glue, s. طوقال tütkał; —, v.a. طوقال ایله یاپشدرمق tütkał-ila-yàpishdirmek.
- Glutton, s. اوپور òbur, اکول èkyūl.
- Gnat, s. سوری سنک sivrî-sinek.
- Gnaw, v.a. کمرمک ghèmirmek.
- Gnomon, s. “izādé“ عضاة.
- Go, v.n. یوریمک ghitmek, یوریمک yürumek; — about, دولاشمق dölashmak; باشلامق bāshlamak; — abroad, طیشاری چیمق dīshāri-chèkmak; طیشاری کتمک dīshāri-ghitmek; طاغلق dàghilmak, نشر اولمق nèshr-òlunmak; — against, قارشو کتمک kārshi-ghitmek; بد کلمک bèd-ghèlmek; — along, همان کتمکده او (hèmen)-ghitmek da-òl; — ashore, قره یه چیمق kàraya-chèkmak; قره یه او طور مق kàraya-òturmak; — astray, یولنی شاشرمق yòlunu-shàshirmek; فنا یوله صایمق

fèna-yòla-sàpmak ; — asunder,
 قورمق kòpmak, كسلك kèssilmek ;
 — away, كتمك ghètmek ; — back,
 كير و كتمك ghèri-ghètmek ; — back-
 wards, كير و ليمك ghèrilèmek ;
 ترس يوريمك tèrss-yùrumek ; —
 backwards and forwards,
 كيدوب كتمك ghidup-ghèlmek ; —
 down, انمك ènmek ; باتمق bàtmak ;
 — for, كيدوب المق ghidup-àlmak ;
 — forth, نشر و ليمق nèshr-òlunmak ;
 چيتمق chèkmak ; — from, دونمك
 dùnmek, ايرليق àyriilmek ; —
 halves, پايلاشمق pàylashmak ;
 — in, كيرمك ghirmek ; ايجروكتمك
 èhèri-ghètmek ; — off, كيدوبيرمك
 ghèdivèrmek ; بوزلمق bòzulmak,
 اولمامق òlmamak, اويمامق òymamak ;
 كچمك ghèchmek ; كسلك kèssilmek ;
 پاتلامق àtèsh-àlmak ; اتش المق
 pàtlamak ; اوچمق òchmak ; — on,
 ايلروكتمك ilèri-ghètmek ; دورمامق
 dùrmamak, قالمق kàlmamak,
 اويتمق fàrigh-òlmamak ; فارغ اولمامق
 òymak, اولمق òlmak, كيلمك
 ghèyilmek ; — out, طيشاري چيتمق
 dèshàri-chèkmak ; سونمك sùnnek,

كچمك muntàfi-ol ; — over, كچمك
 ghèchmek ; اوستندن كچمك ùsstundan-
 ghèchmek ; كوزدن كچورمك
 ghyùzdan-ghèchirmek ; كزمك
 ghèzmek ; يوقلامق yòklamak ;
 — through, ايجندن كچمك èhindan-
 ghèchmek ; كوزدن كچورمك
 ghyùzdan-ghèchirmek.
 Goad, s. اوكدرة ùghèndèrè ; —, v.a.
 دورتشدرمك dùrtmek, دورتشمق
 dùrtushturmek.
 Goal, s. محل مقصود sèr-mènzil, سرمنزل
 màhàlli-màksùd.
 Goat, s. كچي kèchi ; he —, كچي èrghech.
 Goblet, s. ياله jām, جام kàdeh, قدح
 pìyālè. [ilāh.
 God, s. الله àllāh, تنكري tànghri, اله
 Godhead, s. لاهوت lāhūt.
 Godly, a. ديندار dīndār, صالح sālīh.
 Gold, s. زهر zèr, زر àltin, التون zèheb.
 Goldbeater, s. ورقجي vārakji.
 Golden, s. زرين zèrin, التون àltin.
 Goldfinch, s. سقاوشي sàka-kùshu.
 Goldsmith, s. قويمجي kùyumju.
 Gonorrhœa, s. بل صوغوغي bèl-
 -sòghughu.
 Good, s. خير khàyr, ايولك iyilik,

GOO

GRA

فلاح fèlāh; —, *a.* ایرار iyī; ایرار yàrar.
 Good-humour, *s.* کیف kèyf; to be
 in a —, کیفی او, kèyfi-òl.
 Good-humoured, *a.* کولریوزلو ghyùler-
 -yùzlu, دارلنز dàrilmàz.
 Goodly, *a.* کوزل ghyùzèl; بیوجک
 bìyujèk, خیلی khàyli.
 Good-nature, *s.* ایو طبیعت iyī-tàbī“àt;
 Good-natured, *a.* ایرای iyī, تاتلو tàtli,
 کوزل خویلو ghyùzèl-khùylu.
 Goodness, *s.* ایولک iyilik.
 Goods, *s. pl.* اشیا èshyā, امتعه
 èmta“à, اموال èmvāl, مال māl.
 Goose, *s.* کاز kàz; tailor’s —, اوتی ùtu.
 Gooseberry, *s.* بکطاشی اوزومی
 bèktàshī-ùzumu.
 Gorge, *s.* بوغاز bòghāz; —, *v.a.*
 طیقماق dòyurmak; دویورمق
 tìkamak; —ed, *p.p.* دویوش
 dòymush; طیقانمش tìkànmiş;
 to become —, *v.n.* دویماق dòymak;
 طیقانماق tìkànmak.
 Gosling, *s.* قاز پلازی kàz-pàlazi.
 Gospel, *s.* انجیل شریف injīli-shèrif.
 Gossamer, *s.* شیطان عربده سی shèytān-
 -“àrabassi.
 Gourd, *s.* قباک kàbak.

Gout, *s.* تقریس nìkrīss.
 Govern, *v.a.* حکومتا hùkyūmèt-et,
 ضبطوربطا zàbt-u-
 -ràbt-et, اداره idāré-et,
 Government, *s.* حکومت hùkyūmèt,
 ضبطوربطا zàbt-u-ràbt;
 اداره idāré, وکلای دولت
 wèklāi dèvlèt; دولت dèvlèt;
 وکلاطامی wèklā-tākimī,
 دولت dèvlèt, وکلای دولت
 wèklāi dèvlèt.
 Governor, *s.* متصرف vāli, والی
 wāli, متصرف mütassàrrif,
 متسلم mùtéssèllim;
 lieutenant—, قائم مقام kākā‘im-mākām.
 Gown, *s.* (woman’s) فستان fīsstān;
 (man’s outer) بینش jùbbé;
 (inner) انتاری èntāri.
 Grace, *s.* لطف lùtf, کرم kèrem,
 احسان ihšan; عنایت ènāyèt,
 حسن nèzākèt, نزاکت nèzākèt,
 تشکر tèshèkkyur, ادا èdā,
 مغفرت mughfèrèt; عفو èfv; دعا dū“ā;
 غفران ghùfrān; your
 ذات عالیلری zātī-“ālīléri,
 ذات دولتلری zātī-dèvlètléri;
 his —, تزینا tēzīnā;
 فنخامتلو fàkhāmètlù;
 زینت او zīnèt-òl.
 Graceful, *a.* حسنلو hùssunlu,
 نازک nāzik, نزاکتلو nèzākètlī.

GRA

- Gracious, *a.* (person) كريم kèrīm,
 لطيف làtīf, عنايةتكار, 'ināyètkyār,
 نازك nāzik ; (act or word)
 لطف وعنايةت اميز lùtf-vè-'ināyet-
 -āmīz, عنايةتكارانه kèrīmāné,
 'ināyetkyārāné, نازكانه nāzīkyāné.
 Gradation, *s.* درجه dèréjé; تدریج tèdrīj.
 Gradual, *a.* تدریجی tèdrījī; —ly, *ad.*
 على التدریج 'alé-'t-tèdrīj.
 Graft, *s.* قلم اشیسی àshī, اشى
 kàlem-àshīssi; —, *v.a.* اشلاتمق
 àshlatmak; اشلامق àshlamak.
 Grain, *s.* دانه dāné (tāné), حبه hàbbé;
 ذخیره zàkhīré; تخم tòkhūm; (of
 wood) طمر dāmar; to go against
 the grain, ادمك كوچنه كتمك
 àdamīng-ghyùjuna-ghìtmek.
 Grammar, *s.* صرف ونحو sàrf-u-nāhv.
 Granary, *s.* انبار ànbār.
 Grand, *a.* عظامتلو bìyuk; عظامت
 'azāmètli; طنطنهلو tàntānālī.
 Grandee, *s.* رجال كباردن برى rijālī-
 kibārdan-bīri, اعظم رجالدن برى
 'azīmī-rījāldan-bīri.
 Grandeur, *s.* طنطنه 'azāmèt, عظامت
 tàntāna, هیت hēybèt.
 Grandfather, *s.* بيوك بابا bìyuk-bāba,

GRA

- دده dèdè, جد jèdd.
 Grandmother, *s.* بيوك انا bìyuk-àna,
 بيوك والده bìyuk-vālidé.
 Grandson, *s.* حفيد hàfīd, طورون tòrun,
 نيره nèbīré.
 Grant, *s.* فرمان fèrmān, احسان
 àhsān; —, *v.a.* ويرمك vèrmek,
 برات bèrāt; —, *v.a.* تسليم
 tèsslīm-et, احسانا àhsān-et;
 اعترافا 'tirāf-et; فرضا fàrz-et.
 Grape, *s.* اوزوم ùzum; — shot,
 صالمق sàlkīm, مسكت mìsskèt.
 Grapple with, *v.a.* اوغراشمق
 òghrashmak, چكشمك chèkishmek.
 Grasp, *v.a.* قاورامق tùtmak, طومق
 kàwramak, قبضا kàbz-et.
 Grass, *s.* اوت òt.
 Grasshopper, *s.* چكره chèkirghé.
 Grassplot, *s.* چيم chīm.
 Grate, *s.* اسقاره òsskàra; اوجاق òjak;
 —, *v.a.* رندهلك rèndélémek;
 —, *v.n.* سورنمك sùrunmek, غجر دامق
 ghèjirdamak; — on one's feel-
 ings, ادمك بدينه كتمك àdamīng-
 bèdīna-ghìtmek.
 Grateful, *a.* متشكر mùtèshèkkīr,
 شاکر النعمه shākīru-'n-nī'mé.
 Grater, *s.* رنده rèndé.

GRA

Gratification, *s.* ممنونیت mèm-nūnīyyèt, نعمت sàfā ; صفاء sàfā ; نیت mèt ; احسان bàkhshish, خشنودیت ìhsān, انعام ìn“ām ; حفظنفس hāzz, حظ hāzz, hāzzi-nēfss.

Gratify, *v.a.* ممنون مِمْنُون mèm-nūn-et, صفاویرمک khòshnūd-et ; خوشلاندرمق sàfā - vèrmek ; حاصل hāssil-et ; اجراء ìjrā-et ; اقتضاسنی اجراء ìktizāssini-ìjrā-et, تابع او tābi“ol, اویمق ùymak.

Gratis, *ad.* بادهوا bādi-hèwā (bèdāwa), مجاناً mèjānan.

Gratitude, *s.* تشکر shùkr, شکرانیت tèshèkkzur, شکرانیت shùkrānīyyèt. [(bèdāwa).

Gratuitous, *a.* بادهوا bādi-hèwā

Gratuity, *s.* احسان bàkhshish, انعام ìhsān, انعام ìn“ām.

Grave, *s.* مقبره kàbr, مزار mèzār, ماکبیره mākberé ; —, *a.* (person) اغر àghir, تمکینلو tèmkinli ; (affair) قورقلور kòrkulur, قورقلور kòrkulajak ; —, *v.a.* قازمق kàzmak, حاکا hàkk-et.

GRE

Gravestone, *s.* مزارطاشی mèzār-tàshi.

Graving-tool, *s.* قلم kàlem.

Gravity, *s.* (personal) اغر àghir, تمکین tèmkin ; (of affairs) قورقله جق برحال kòrkulajak-bìr-hāl ; (of substances) ثقلت sèklèt ; specific —, ثقلت ذاتیه sèklèti-zātīyyé.

Gravy, *s.* سو sù. [yàghlamak.

Grease, *s.* یاغ yàgh ; —, *v.a.* یاغلامق yāghlamak.

Great, *a.* عظیم kèbīr, بیک بیک bìyük, “àzīm ; چوق chòk ; the —, *s.pl.* کبار kībār, کبارطاقمی kībār-tākimi, کبرا kyùbérā ; a — many, a — deal, برچوق bìr-chòk ; — grandfather, دده نیک باباسی dèdèning-bàbassi ; — grandson, طورونک اوغلی tòrunung-òghlu.

Greatness, *s.* بیوکلیک bìyukluk ; عظامت “àzāmèt.

Greedy, *a.* اچ کوزلو àch-ghyùzlu ; اوپور òbūr, چوق چوق chòk-yèr.

Green, *a.* یشل yèshil ; خام khām.

Greengrocer, *s.* سبزواتچی sèbzéwātji.

Greenhouse, *s.* لیمونلق lìmonluk.

Greens, *s.pl.* لهندè làhana.

Greet, *v.a.* سلام ویرمک sèlām-vèrmek.

GRE

Grey, *a.* کومشی *kùr*; بوز *bòz*; قیر *qìr*; *ghyùmishî*; قورشونی *kùrshunî*;
—, *s.* — of the morning, صباح ایدینلغی, *sàbah-àydinlighi*; — of the evening, اخشام قرانلغی, *àkhsham-kàranlighi*.

Greybeard, *s.* اق صقاللو *àk-sàkallî*.

Greyhound, *s.* تازی *tàzî*.

Gridiron, *s.* اسقاره *isskàra*.

Grief, *s.* قسوت *dèrd*, درد *kèder*, کدر *kèder*; اندوه *ghàm*, غم *èlem*, الم *kàssāvèt*, *èndūh*.

Grievance, *s.* موجب تشکی *mùjibitèshèkki*; غدر *dèrd*, درد *bèlā*, بلا *ghàdr*; ظلم *zūlm*.

Grieve, *v.a.* کدر ویرمک *kèder-vèrmek*;
—, *v.n.* کدر ا *kèder-et*, قسوت چکمک *kàssāvèt-chèkmek*, غم یمک *ghàm-yèmek*, مکدر او *mùkèdder-òl*.

Grievous, *a.* "عظیم والیم" *àzīm-vè-èlīm*, فنا *fèna*.

Grill, *v.a.* اسقاره ده قزارتمق *isskàrada-kìzàrtmak*.

Grind, *v.a.* اوکتمک (*flour, &c.*) *ùghutmek*; چکمک *chèkmek*; سحقا (*colours, &c.*) *èzmek*, از مک *sàhk-et*; (iron, &c.) طاشه طوتمق

GRO

غجردا تمق (*theteeth*) *tàsha-tùtmak*; *ghèjirdatmak*.

Grindstone, *s.* بلکی طاش *tàsh*, بلکی طاشی *bilèghi-tàshi*.

Gripe, *s.* قبضه *pèncché*, پنجه *èl*, ال *kàbza*; —, *v.a.* صیقی طوتمق *sèkì-tùtmak*; قارن اغرتمق *kàrn-àghritmak*; قارن اغریسی *gripes, s.pl.* *kàrn-àghrissi*, صانجی *sànji*.

Gristle, *s.* قیقرداق *kìkirdàk*.

Groan, *s.* اینین *ènìn*, اینگی *ingilti*, ایگدی *ingilti*;
—, *v.n.* ایگمک *inglémek*.

Grocer, *s.* بقال *bàkkāl*.

Groin, *s.* قاصق *kàssik*.

Groom, *s.* اسپر *isspir*, سئیس *sè'iss*.

Groove, *s.* ییو *yīw*, ییو *yīw*.

Gross, *s.* اون ایکی دوزینه *òn-iki-dùzina*, یوز قرق درت دانه *yùz-kèrk-dàrt-(tāné)*; —, *a.* فنا *kàba*, فنا *fèna*, داره سی چیقمامش *dàrassi-chèkmamish*.

Grot, Grotto, *s.* اینین مغاره *màghara*, اینین *in*.

Ground, *s.* زمین *zèmin*; عرصه *àrsa*; عرصه *yèr*, یر *zèmin*; موجب اساس *èssāss*; مناسب سبب *mùjib, sèbeb*, مناسب سبب *mùnāssébèt*; —, *a.* اوکدلمش *ùghudulmush*; دوکلمش

GRO

- dùghulmush, چكلمش chèkilmish,
 ازلمش èzilmish ; —, *v.a.* تأسيسا
 tè'siss-et ; —, *v.n.* (a ship)
 اوطورمق òturmak.
 Grounded, *a.* متأسس mùté'èssiss,
 مبتنى mùbténi ; اصلی وار àssli-vâr.
 Groundless, *a.* دیبسیز dîbsiz, اصلی یوق
 àssli-yòk, بوش bòsh.
 Grounds, *s. pl.* تلوی tèlvi, طورطو
 tòrtu, پوصه pòssa.
 Group, *s.* کومه kyùmé, بلوک bülük ;
 —, *v.a.* طوپا tòp-et ; —, *v.n.*
 طوپاو tòp-òl.
 Grove, *s.* اورمان òrmàn.
 Grow, *v.n.* بیومک bìyumek ; بویلائمق
 bòylanmak ; سورمک sùrmek ;
 اولمق òlmak, کسيلمک kèssilmek.
 Growl, *v.n.* خرلامق khèrlamak.
 Gruel, *s.* یوان چوربا yàwàn-chòrba.
 Gruff, *a.* بوغوق bòghuk ; خويسز khùysuz.
 Grumble, *v.n.* سویلنمک sùwèylenmek.
 Guarantee, *s.* (person) کفیل kèfîl ;
 (thing) کفالت kèfâlèt ; رهين rēhîn.
 Guard, *s.* (man) یساقجی yàssakji,
 نوئجی, "àssker, عسکر, کواص
 nùbètji ; (soldiers) خاصه عسکری
 khāsssa - "àsskéri, عساکر خاصه

GUI

- "àssakiri-khāsssa ; (time or duty)
 نوبت nùbèt ; (of a sword-handle)
 چاپراز chàpràz ; (of a gun-trigger)
 قورقولق kòrkuluk ; —, *v.a.* صقلامق
 sàklamak, محافظدا hàfz-et, محافظدا
 mùhāfaza-et ; باقمق bàkmak.
 Guard-house, *s.* قوللق kùlluk.
 Guardian, *s.* وصی wàssi ; محافظ
 mùhāfiz.
 Guess, *s.* ظن zànn, تخمین tàkhmîn ;
 —, *v.a.* بيلمک bìlmek ; تخمینا
 Guest, *s.* مسافر mùssāfir. [tàkhmîn-et.
 Guidance, 's. هدايت hidāyet ; دلالت
 dèlālèt.
 Guide, *s.* قلاغوز kàlāghuz, دليل dèlîl,
 هادی hādî, رهنا rēhnumā ; —, *v.a.*
 یول کوسترمک yòl-ghyùsstermek ;
 قلاغوزلقا kàlāghuzluk-et.
 Guild, *s.* اصناف èssnāf. [hîlé.
 Guile, *s.* غل و غش ghîll-u-ghèsh, حيله
 Guilt, *s.* قباحت kàbāhāt, جرم jürm,
 گناه ghyùnāh.
 Guiltless, *a.* قباحسىز kàbāhatsiz,
 بیگناه ghyùnāhsiz, بیگناه
 bìghyùnāh.
 Guilty, *a.* قباحتلو kàbāhatli, جنهلو
 jùnhali.

GUI

- Guinea-fowl, *s.* بچ طاوغى bèch -
-tàwughu.
- Gulf, *s.* (bay) كورفز kyùrfez ;
(abyss) ورطه varta, حفرة hùfré.
- Gull, *s.* (bird) مارطى màrti ; (dupe)
الداتمق .v.a. شاشكين shàshkin ; —
àldatmak. [bòghāz.
- Gullet, *s.* غرتلاق ghirtlak, بوغاز
- Gum, *s.* صمغ sàmgh (zàmk) ; (of
the eyes) چياق chàpak ; (of the
teeth) ديش اتلرى dish - ètléri ;
—, *v.a.* صمغ ايله ياپشدرمق (zàmk)-
-ila-yàpishdirmak.
- Gun, *s.* طوپ tòp ; تفنك tùfènk (tùfèk).
- Gunner, *s.* طوپچى باشى tòpji ;
توپچى bashi.
- Gunpowder, *s.* باروت bārit.
- Gunshot, *s.* (distance) طوپ منزلى
tòp-mènzili ; قورشون منزلى kùrshun-
-mènzili ; — wound, كله يارهسى
ghyùllé - yàrassi ; قورشون يارهسى
kùrshun-yàrassi.
- Gunsmith, *s.* تفنكچى tùfènkji
(tùfèkji), چقماقچى chàkmakji.
- Gunstock, *s.* تفنك قونداغى tùfènk-
-kùndàghi.
- Gush, *v.n.* فشقرمق fìshkirmak.

HAL

- Gust, *s.* روزكارك براسمهسى rùzghyāring-
-bìr-èssmassi ; بوره bōra.
- Gut, *s.* باغرضق or بغرضاق bàghirsak.
- Gutter, *s.* اولق òluk, اولاق àwlak.
- Guzzle, *v.n. & a.* اچمك ichmek,
چاقمق chàkmak.

H.

- Habit, *s.* عادت “ādet ; خوى khùy.
- Habitable, *a.* اوطوريلور òturulur,
قابل سگنى kābili-sùknā.
- Habitation, *s.* مسكن mēsskèn,
ماوى mè‘vā.
- Habitual, *a.* عادت حكمنه كيرمش “ādet-
-hùkmuna-ghirmish.
- Habituate, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak ;
— one’s self, الشمق àlishmak.
- Hack, *v.a.* چنتمك chèntmek ; —,
hackney, *s.* بارگير bārgիր (bèyghir),
كراجى بارگير kīrāji-(bèyghiri).
- Hail, *s.* دولو or دولو dōlu ; —, *v.n.*
دولو ياغمق dōlu-yāghmak ; —, *int.*
“àlèyké ; السلام عليك ess - sèlāmu ;
—, *v.a.* بيورك بيورك ديوقبول a. bùyurung-
-bùyurung-dèyu-kābūl-et ; چاغرمق
- Hale, *a.* دنج dìnj. [chàghirmak.
- Half, *a.* يارى yàrim ; —, *s.* يارى yàri ;

HAL

- ... and a half, بحوق
 bûchuk; —, *ad.* يارى يارى يارى yàri-
 -yàriya.
- Hall, *s.* ديوانخانه dīwānkhānē.
- Hallow, *v.a.* مبارک, tàkdīss-et, تقدیس ا
 mùbārek-et; رعایتا rī“āyet-et,
 مبارک عدا mùbārek-“àdd-et; —ed,
 مقدس pp. مبارک mùbārek, مقدر
 mùkàddèss.
- Halt, *s.* طوپال èylènish; —, *a.* طوپال
 tòpal; —, *v.n.* ایلنمک èylenmek;
 اغسیق tòpàllamak, طوپاللق
 àghsimak; —, *int.* حالط hālt.
- Halter, *s.* یولار yùlar; ایپ ip.
- Halve, *v.a.* یکی یه بولمک ikiya-bùlmek;
 پایلاشمق pàylashmak.
- Ham, *s.* بوت bût, قاینق kàynàk;
 دوکوزبوتی پاصدرمی dōnguz-bùtu-
 -pàssdirmassi (dòmuz).
- Hamlet, *s.* اوفاق کوی, kyùyjèghiz, کویچکز
 ùfàk-kyùy.
- Hammer, *s.* طوقماق chèkij; چکچ
 tòkmàk; sledge —, واریوس
 vāriyoss; —, *v.a.* دوکومک dūghmek.
- Hammock, *s.* برانده brānda.
- Hamper, *s.* قاپلوسپد kàpakli-sèped;
 —, *v.a.* سیکندی ویرمک sèkinti-

HAN

- vèrmek, النی ایاغنی باغلامق èlini-
 -àyaghini-bàghlamak, باغلامق
 bàghlamak.
- Hand, *s.* ال èl, دست dèsst, يد yèd;
 ایشجی nēfer, نفر (man) àdam,
 ishji; (signature) امضا imzā;
 hour —, عقرب “àkreb; minute
 —, یلقوان yèlkowàn; —, *v.a.*
 تسلیم ویرمک vèrmek; — over,
 tèsslīm - et; — in hand, *ad.*
 علی الاتفاق; èl-èla-vèrèrek, ال الدویره رک
 “àlé-'l-ittifāk; to live from hand to
 mouth, اخشام نه ییه جکفی صباحین بلامک
 àksham - nè - yèyéjèghini -
 -sàbāhléyin-bilmamek.
- Handful, *s.* اوج طولیسی āwuj-dolussu.
- Handkerchief, *s.* چوره, مندیل mēndil,
 چوره, یاغلق yàghlik, یمنی yēmēni,
 مکرمه màkrama-(màh-).
- Handle, *s.* قوبل kùlp, صاپ sàp,
 قوبللق kùllak, قبضه kàbza; —, *v.a.*
 طوتماق tùtmak, قولانمق kùllānmak.
- Handsome, *a.* کوشترشلو, گوزل ghyùzèl,
 یاقشقلو yàkishikli, گویسشتریشلی ghyùsstèrishli.
- Handspike, *s.* مانوله mànavèla.
- Handy, *a.* (man) هزارفن hēzār-fēnn
 (hēzārifēnd); (thing) راحت rāhat,

HAN

- قولای kòlay, ایشه‌یرار ìsha-yàrar.
 Hang, *v.a.* اصمق àssmak; —, *v.n.* طولاشمق, اصلق àssilmak; — about, طولاشمق, دؤلاشمق dòlashmak; — back, ایلر وکلما مک ìléri-ghèlmamek, گه‌ری و طور مق, گه‌ری-دؤرمق -dùrmak; — down, صارقمق sàrkmaq; — out, *v.a.* اصمق àssmak, صارقمق sèrmek; صارقمق sàrkıtmak, قالدیرمق kàldirmak, گه‌ری و سترمک ghyùsstermek; —, *v.n.* صارقمق sàrkmaq, اصلق àssilmak; — over, طاشمق tashmak; صارقمق sàrkmaq; — together, بری برینی بر اقمامق bìri-bìrini-bràkmamak; — up, اصمق àssmak.
 Hangman, *s.* جلاّد jèllād. (tùra).
 Hank, *s.* قنغال kànghal, طره turré
 Hanker after, *v.a.* استمک ìsstémek, ارزولمق àrzulamak, ارامق àramak, اشتیاق چکمک ìshdiyāk-chèkmek.
 Happen, *v.n.* چیقمق òlmak, اولمق chikmak, تصادفا, "vākī" واقعاو, تسسآدوف-عت, ظهورا zùhūr-et, وقوع بولمق vùkū"-bùlmak.
 Happily, *ad.* سعادتله sà"ādètla; برکت و پرسونکه bèrèkèt-vèrsin-ki.
 Happiness, *s.* سعادت sà"ādèt;

HAR

- ممنونیت mèmnnūniyyèt.
 Happy, *a.* ایشی یولنده راحت یرنده اولان ìshiyòlunda - rāhati - yèrinda - òlan, ممنون sà"īd, مسعود mès"ūd; ممنون mèmnnūn; مسرور mèsrūr.
 Harass, *v.a.* یورمق yòrmak, راحت ویرمماک rahat-vèrmamek, راحتسزا rāhatsiz-et, تعجیزا tà"jiz-et.
 Harbour, *s.* لیمان lìman, مرسا or مرسا mersà; —, *v.a.* طومق tùtmak, یتاق او yàtak-òl.
 Hard, *a.* پک pèk, سرت sèrt, قتی kàti; چتین çetìn, کوچ ghyùch, صیقی siki; مشکل mùshkil; — of belief, کوچ اینانور ghyùch-ìnanır, انانمز inànmàz; — to be believed, اینانمز ghyùch-ìnanılir, انانılmaz; — of hearing, صاغر sàghir.
 Harden, *v.a.* قتیلاشدرمق kàtilashdirmak, سرتلشدرمک sèrtleshdirmek, پکشدرمک pèkishdirmek; —, *v.n.* قتیلاشمق kàtilashmak, سرتلششمک sèrtleshmek, پکششمک pèkishmek.
 Hardihood, *s.* جسارت jèssàrèt.
 Hardiness, *s.* طیانتلق dàyanıklık.

HAR

Hardly, *ad.* همان hèmān (hèmen) ;
 کوچ بلا ghyùch - bèlā ;
 هیچ مساعده کوسترمیدرک hìch-
 mùssā "adé-ghyùssterméyérek.
 Hardness, *s.* سرتلك kàtīlik, سرتلك
 sèrtlik ; صیقل سیکلیک sèkīlik ; کوچلك
 ghyùchluk, چتینلیک chètīnlik,
 مشكل mùshkillik, صعوبت sù "ūbèt.
 Hardship, *s.* مشقت sèkindī, صیقلدی
 mèshàkkàt.
 Hardy, *a.* دیانقلو dàyànīklī ; دنج dīnj.
 Hare, *s.* طاوشان tàwshan. [kùlāk-vèr.
 Hark, *int.* قولاق ویر, دگه dīnglé (dīné)
 Harlot, *s.* فاحشه fāhishé.
 Harm, *s.* زیان ziyān, ضرر zàrar ;
 —, *v.a.* ضررا اینجتمک ìnjitmek,
 zàrar-et.
 Harmless, *a.* ضرررسز zàrarsiz.
 Harness, *s.* قوشم or قوشوم kòshum ;
 قوشمق tàkīm ; —, *v.a.* قوشمق
 kòshmak ; طاقمی اورمق tàkīmīni-
 -wùrmak ; —, maker, سراج sàrrāj.
 Harpoon, *s.* زبکین zèbkin.
 Harrow, *s.* چفتجی طراغی chiftji-tàraghi ;
 —, *v.a.* طرامق tàramak ; — one's
 feelings, ادملك یورکنی قاناتمق
 àdamīng-yùrèghini-kànatmak.

HAT

Harsh, *a.* سرت sèrt.
 Hartshorn, *s.* نشادر nishàdir.
 Harvest, *s.* محصول hāssād, حماد
 màhsūl ; — time, بچموقتی bīchīm-
 wàkti, اوراقوقتی òrak-wàkti.
 Hash, *s.* یعنی yàhni ; —, *v.a.* یعنی
 yàhni-et.
 Haste, *s.* چابکلك "àjélé ; چابکلك
 chàbīklīk, سرعت sùr "àt ; —, *v.n.*
 چابک او, "àjélé-et, عجله
 chàbīk-òl.
 Hasten, *v.n.* چابکكمك chàbīk-
 ghìtmek ; —, *v.a.* تعجیل tà "jīl-et.
 Hastily, *ad.* "àjélè-ila, عجله ایله
 "àlè-'l- "àjélé. علی العجله
 Hasty, *a.* چابک chàbīk ; صبررسز sàbrsīz,
 چابک قزار chàbīk-kīzar.
 Hat, *s.* شاپقه shàpka.
 Hatch, *v.a.* یاورى چیقارمق yàwri-
 chīkàrmak ; —, *s.* قپو kàpī ;
 انبارقباغی ànbar-kàpàghi.
 Hatchway, *s.* انباراغزی ànbar-àghīzi.
 Hatchet, *s.* بالطه bàlta.
 Hate, *s.* "àdāvèt, عداوت bùghz, بغض
 nèfrèt ; —, *v.a.* هیچ سومامک hìch-
 sèvmamek ; عداوت "àdāvèt-et.
 Hateful, *a.* مقبوح mènfü, منفور
 màkbūh.

HAT

- Hatred, *s.* عداوت *bùghz*, بغض *bùghz*,
 “*àdāvèt*; نفرت *nèfrèt*.
 Haughtiness, *s.* كبر *tèkèbbur*, كبر
kìbr (*kìbir*).
 Haughty, *a.* كبرلو *mùtèkèbbir*, متكبر
kìbirli, نوران, “*àwn*, فرعون, *nòbràn*.
 Haul, *v.a.* چكك *chèkmek*.
 Haunch, *s.* صغرى *sàghri*.
 Have, *v.a.* مالك او *mālik-òl*.
 Havoc, *s.* خسارت, *khàssārèt*, زيان *ziyān*.
 Hawk, *s.* اتمجه *àtmaja*; —, *v.a.*
 كز دروب صاتمق *ghèzdirip-sàlmak*.
 Hawker, *s.* كز دريچى بازركان *ghèzdiriji-*
bàzirghyān.
 Hawser, *s.* پلامار *pālamār*.
 Hay, *s.* قورواوت *kùru-òt*.
 Hazard, *s.* تصادف *bàkht*; بخت
tèssāduf; —, *v.a.* تهلكه يه قومق
tèhlikéyè-kòmak.
 Hazardous, *a.* تهلكه لو *tèhlikéli*.
 Haze, *s.* دومان *dùmàn*, سيس *siss*.
 Hazel, *s.* فندق *fàndik*; —, *a.*
 كستانه رنكلو *kèsstānè-rènkli*.
 He, *pr.* ارڪك *èrkek*, اول, *ò*, او, *ò*.
 Head, *s.* باش *bàsh*; سر *sèr*, رأس *rè'ss*;
 (of a ship) باش *bàsh*; (of a cask)
 تمرن (of an arrow) *dìb*; ديب

HEA

- tèmrèn*; —, *a.* برنجى باش *bàsh*,
 بىرينجى *bìrinji*; —, *v.a.* باش او *bàsh-òl*,
 سر کرده او *sèrkèrdé-òl*.
 Headache, *s.* باش اغرىسى *bàsh-àghrissi*.
 Headland, *s.* بورون *bùrun*.
 Headlong, *ad.* باش اشاغى *bàsh-*
àshàghi, دپه تعلق *(tèpé)-tàklak*.
 Head-quarters, *s.* مركز *mèrkez*.
 Headstrong, *a.* سوزدكده مز *süz-*
dìnglémaz (*dìnémaz*).
 Heal, *v.n.* ايو او *iyi-òl*; —, *v.a.* ايو او *iyi-et*.
 Health, *s.* عافيت *sìhhàt*, صحت
 “*āfiyyèt*; مزاج *kèyf*, كيف *mizāj*,
 عشقزه! *your health!* “*tàb* طبع
 “*àshkingiza*.
 Healthy, *a.* صاغلام *sàghlām*, صاغ *sàgh*.
 Heap, *s.* ييغين *yìghin*, كومه *kyùmé*;
 —, *v.a.* ييغمق *yìghmak*.
 Hear, *v.a.* استماع *ishitmek*, اشتمك
isstimā “-et; دكده مك *dìnglémek*
 (*dìnémek*), قولاق ويرمك *kùlak-*
vèrmek; اجابت او *kàbùl-et*, قبول
ijābet-et.
 Hearing, *s.* قوت سامعه *kùvvèti-sāmi* “*a*;
 in one's — اشيتديكى حالده, —
hālda; to give a — انن ويروب سويلتمك,
 دكده مك *izin-vèrup-sùwèyletmek*, دكده مك

HEA

- (dìnémek). [vèrmek.
 Harken, *v.n.* قولاق ویرمک kùlāk-
 Hearsay, *s.* مسموعات mèssmū“āt.
 Heart, *s.* دل قلب kàlb, یورک yùrèk,
 dīl; (of a plant) کوبک ghyùbèk;
 (middle) اورطه or اورتہ òrta.
 Heart-breaking, Heart-rending, *a.*
 ادمک یورکی طیامنز àdaming-yùrèghi-
 dàyanmàz.
 Hearth, *s.* اوجاق òjak.
 Heartless, *a.* انسانیتسز insāniyyètsiz,
 انصافسز insāfsiz.
 Heart's-ease, *s.* هرجائی بنفشه hēr-jā‘ī-
 bènèfshé (mènèkshé).
 Hearty, *a.* صاعلام, قوی kàwī, ساغلام;
 صیمی sāmīmī, یورکدن yùrèkdan.
 Heat, *s.* سیجاق sijaq, سیجاقلی sijaqlık,
 قیزغینلق; اتش àtèsh; حرارت hārārèt;
 کیزغینلق; استمق —, *v.a.* استمق
 kizghinlik; قیزدرمق kizdirmak,
 issitmak, تسخینا tèskhīn-et.
 Heathen, *s. & a.* کافر ghyàwr, کافر
 kyāfir, کتابسز کافر kitābsiz-kyāfir.
 Heave, *v.a.* اتمق àtmak; —, *v.n.*
 باش اورمق bāsh-wùrmak.
 Heaven, *s.* فردوس jènnèt, جنت
 firdāvss.

HEL

- Heavy, *a.* اغر àghir, ثقیل sàkēl.
 Hectic, *a.* ورمو vèremli; — fever,
 کیزلواستمه ghizli-issitma.
 Heed, *s.* دقت dìkkāt, تقید tàkàyyud,
 قید kàyd; —, *v.a. & n.* دقتا
 dìkkāt-et, قیدا kàyd-et.
 Heel, *s.* اوکچه ùkché; — over, *v.n.*
 یاترمق yàtmak; —, *v.a.* یاتیرمق
 yàtirmak.
 Heifer, *s.* دیشی طانه dīshi-dāna,
 کچ اینک ghènj-inek.
 Height, *s.* بوی bōy; یوکسکک
 yuksèklik, ارتفاع irtifā; طاغ
 dàgh, صرت بایر (tèpé), بایر bāyir,
 sirt; اورته zìrvé; ذروه èvj, اوج
 òrta, وسط wàssat.
 Heinous, *a.* پک قبیح pèk-kàbīh; شنیع
 shèni; اشنع èshnà.
 Heir, *s.* (after possession) وارث
 vāriss; (before possession) ولی عهد
 vèlī-“àhd. [vèlīyyétu-‘l-“àhd.
 Heiress, *s. f.* وارثه vārissé; ولیة العهد
 Heliotrope, *s.* وانلیه چیچکی vānilya-
 -chìchèghi. [جھیم jàhīm.
 Hell, *s.* جهنم jìhènnem (jìhànnam),
 Helm, *s.* دومن یکسی dùmèn-yèkéssi,
 یکه yèké.

HEL

Helmet, *s.* تاس *tàss*, مغفر *mìghfèr*,
تغله *tùghulgha*.

Helmsman, *s.* دو منجی *dùmènji*.

Help, *s.* یاردم *yàrdim*, امداد *ìmdād*,
اعانه *ì“āné*, معاونت *mù“āvénèt*,
عون *“āvñ*; یاردمجی *yàrdimji*,
معین *mù“īn*, معاون *mù“āvin*;
—, *v.a.* یاردم *yàrdim-et*, معاونت *mù“āvénèt-et*;
اعانه *ì“āné-et*;
امداد *ìmdād-et*, امداده یتشمک *ìmdāda-yètishmek*;
منع *mèn“-et*, چاره بولق *chārè-bùlmak*.

Helpless, *a.* بیچاره *bīchārè*; الی ایاغی طوتمز;
èli-àyaghi-tùtmàz.

Hem, *s.* قیورلیس کنار *kìvrilmish-kènar*;
—, *v.a.* کنارینی قیورمق *kènārini-kìvirmak*;
— *in*, چویرمک *chèvirmek*, قوشاتمق *kùshàtmak*,
اطرافنی المتق *ètrāfìni-àlmak*.

Hemistich, *s.* مصراع *mìssrā“*.

Hemorrhoids, *s.* مایه سیل *māyéssil*,
باسور *bāssūr*.

Hemp, *s.* کندر *kèndir*.

Hen, *s.* طاوق *tàwuk*.

Hence, *ad.* بوندن *bùndan*; بنا علیه *bìnā‘an-“àlèyh*,
بوکابناء *bùnga-bìnā‘an*, بوکامبئی *bùnga-mèbni*,

HER

بنا علی ذلك *bìnā‘an-“àlà-zāliké*.

Henceforth, Henceforward, *ad.*

بوندن بویه *bùndan-bùylé*, بوندن بویه
bùndan-sòngra, فیما بعد *fī-mā-bà“d*,
بردها *bìr-dàhà*, شمیدن کیرو
shìmdidan-ghèri.

Her, *pr. s.* انی *àni*, ònu; آکا *ànga*
(*àna*), ònga (*òna*); *pr. a.* ی *i*,
سی *si*, انک *aning*, ònung.

Herald, *s.* منادی *mùnādi*; —, *v.a.*
خبر ویرمک *khàber-vèrmek*.

Herb, *s.* اوت *òt*, نبات *nèbāt*.

Herbalist, *s.* کوجی *kyùkju*.

Herd, *s.* سوری *sùru*; — together,
v.n. سوری سوری کز مک *sùru-sùru-ghèzmek*.

Herdsman, *s.* صغرتماج *sìghirtmàj*.

Here, *ad.* بورا *bùra*, بوراسی *bùrassi*;
بورایی *bùrayi*, بوراسینی *bùrassini*;
بوراسنه *bùraya*; بوراده *bùrada*;
bùrassina; بوراسنده *bùrassinda*;
—, *int.* اشته *ishté*, نا *nà*; — and
there, اوتدبری *ùté-bèri*; تک تک
tèk-tèk; here is, اشته *ishté*, نا *nà*.

Hereabouts, *ad.* بورالرده *bùralarda*,
بورالاره *bùralara*.

Hereafter, *ad.* بوندن بویه *bùndan-*

HER

- sòngra ; بعدالموت bà“dé-'l-mèvt ;
—, s. آخرت ākhirèt.
- Hereby, ad. بومناسبتله bù -
-mùnāssébètla ; بوواسطه ايله bù -
-wāssità-ila.
- Hereditary, a. متوارث, mèvrūss موروث.
mùtévariss ; ولي عهد vāriss ; وارث
vēli-“àhd.
- Herein, ad. بوندن bñnda ; بونده
bñndan ; بوكا bñnga ; بونی bñnu.
- Heresy, s. “à, شيعه shī, ضلالت dālālèt,
اعتزال i“tizāl. [mù“tèzil.
- Heretic, s. معتزل, “ē, شيعى shī, ضال dāl,
Heretofore, ad. شمدى يه قدر shìmdiya-
-kàdar, شمدى يه كلنجه shìmdiya -
-ghèlinja ; ازقديم èz-kādīm (ab
antiquo), اوتد دنبرو ùtédan-bèri.
- Herewith, ad. (inclosed) لفا lèffan,
ملفوناً mèlfūfan.
- Heritage, s. ميراث mirāss.
- Hermaphrodite, s. خنى khùnsà.
- Hermetically, ad. هيچ هوا الميه جق صورتله.
hìch-hèwā-àlmayajak-sūrètla.
- Hermit, s. منزى mùnzévi.
- Hermitage, s. عزلتخانه zāvìyyé, زاويه
“ùzletkhāné.
- Hernia, s. قاصق ياريجى kàssik-yàrigi,

HID

- فتق على fètk-“illèti.
- Hero, s. بهادر bàhādir, يگيت yìghit ;
محكى فيه màhkiyun-fih.
- Heroic, a. بهادرانه bàhādirāné.
- Heroine, s. بهادر قارى bàhādir-kàri ;
محكىه فيها màhkiyetun-fihā.
- Heroism, s. يگيتلك yìghitlik.
- Hers, pr. انكى àning, ònung ;
انكى àningki, ònungku.
- Herself, pr. كندى kèndi, كنديسى
kèndissi, كنديسىنى kèndissini.
- Hesitate, v.n. ترددا bàkinmak ;
تèrèddud-et ; تأحرا tè“èkhkhur-et ;
نه يابه جنى بلاماك ; استقاماك
nè - yàpajaghini - bìlmamek ;
سوي ليده جنى شاشرمق
sùwèyléyèjéghini-shàshirmak.
- Hesitation, s. شبهه tèrèddud ;
shùbhé.
- Hew, v.a. يارمق yàrmak ; — down,
v.a. كسمك kèssmek ; يره يقمق
yèra-yìkmak.
- Hexagon, s. مسدس mùssèddèss.
- Hiccough, Hiccup, s. حنچقرق
hànchkirik ; —, v.n. حنچقرمق
hànchkirmak.
- Hide, s. درى dèri ; —, v.n. صقلانمق

HID

- sàkklanmak, كيزلنمك ghìzlenmek ;
 —, v.a. كيزلمك ساكلاماك, صقلامق
 ghìzlémek.
- Hideous, a. پك چركين پèk-chìrkin,
 كره المنظر kèrīhu-'l-mànzàr.
- High, a. مرتفع يوكسك yùksèk,
 سامى "ālī, "عالى bālā ; "مؤرتفې mùrtèfi,
 "رفيع sāmī, "طولغون dòlghun,
 "طاشقين tàshkin ; جوشقون jòshkun,
 چوق chòk, پك pèk.
- Highland, a. دغللىق يره مخصوص dàghlik-
 -yèra-màkhsūss, طاغى dàghī.
- Highlander, s. دغللى آدمى dàgh-àdami ;
 —s, pl. دغللى اهالىسى dàgh-àhālissi.
- Highlands, s. pl. دغللى يىرلار dàghlik-
 -yèrler, دغللىستان dàghistān.
- Highly, ad. خېلى khàyli, چوق chòk.
- Highway, s. يول yòl, جاده jādde,
 شاهراه "āmm, "تارىكى-طريق عام tārīki-
 shāhrāh.
- Highwayman, s. يول كىسىجي yòl-kèssiji,
 قاطع الطريق kātī "u-'t-tārīk.
- Hill, s. دېه (tèpé), دېه dàgh.
- Hillock, s. دېه (tèpé).
- Hind, s. دىشى كىك dīshi-ghèyik ;
 كويلو kyùylu ; —, a. ارد àrd, كىچ kèch.
- Hinder, a. كىرودەكى ghèriki, كىرودەكى

HIT

- ghèridéki ; —, v.a. مانع او māni "òl,
 قومامق bràkmamak, براقمامق
 kòmamak, سكتە وىرمك sèkté-
 -vèrmek.
- Hinderance, Hindrance, s. مانع
 māni "سكتە sèkté.
- Hindermost, Hindmost, a. انكىرودەكى
 èng-ghèridéki.
- Hinge, s. زىزە rèzé ; منتشه mènshé ;
 —, v.n. دوئمك dùnmek ; باقمق
 bàkmak.
- Hint, s. اورتىلوفاده ùrtulu-ìfādé, اىما
 imā ; —, v.a. اورتىلوفاده ùrtulu-
 -ìfādé-et, اىما imā-et.
- Hip, s. قالچە kàlcha.
- Hire, s. كرايه وىرلمك kīrā ; —, v.n.
 كرايه وىرلمك kīrāya-vèrilmek ; —, v.a.
 كرايه وىرلمك kīrāya-vèrmek ; كرايه
 وىرلمك كرايه طومق kīrā-
 -ila-tùtmak ; — out, كرايه وىرلمك
 kīrāya-vèrmek.
- His, pr. a. انكى àning, ònung ; انكى
 àningki, ònungku.
- Historian, s. مورخ mùvèrrikh.
- History, s. تارىخ tārikh, تارىخ
 tāwārīkh (pl.) ; حكايه hikyāyé.
- Hit, v.a. اورمق wùrmak ; دكمك
 dèghmek, اصابتا issābet-et.

HIT

- Hither, *ad.* برو *bèri*, برويه *bèriya*,
بوپانه *bù-yàna*, بوطرفه *bù-tàrafa*.
- Hitherto, *ad.* شمدى به قدر *shimdiya-*
-kàdar, بوزمانه کلنجه *bù-zamāna-*
-ghèlinja.
- Hive, *s.* قوان *kòwan*, ارى قوانى *àri-*
-kòwani.
- Hoarfrost, *s.* قراغى *kìràghi*.
- Hoarse, *a.* (person) سسى قصلش *sèssi - kàssilmish*;
بوغوق (voice) *bòghuk*. (قير *kìr*.)
- Hoary, *a.* اق *āk*, اغارمش *àgharmish*,
- Hod, *s.* تکنه *tèkné*.
- Hoe, *s.* چاپه *chàpa*. [(*dòmuz*).
- Hog, *s.* اينغدش طوکز *ighdish-dònguz*
- Hogshead, *s.* بيوک فوجى *bìyuk-fìchi*,
مانجنه *mànjana*.
- Hoist, *v.a.* قالدرمىق *kàldirmak*,
چيقارمق *chìkàrmak*.
- Hold, *s.* طوتش *tùtush*, قبض *kàbz*,
ضبط *zàbt*; انبار (ship's) *ànbār*;
—, *v.a.* طوتمق *tùtmak*, قبض *kàbz-et*,
ضبطا *zàbt-et*; براقمامق *bràkmamak*,
صاليويرمامك *sàlivèrmamek*; —
back, *v.n.* كيروطورمق *ghèri-dùrmak*;
—, *v.a.* اليقومق *àlikòmak*; —
forth, *v.n.* وعظا *và“z-et*; —, *v.a.*

HOM

- ضبطا *ùzàtmak*; — in, *zàbt-et*;
— on, *v.n.* براقمامق *bràkmamak*,
وازيچمامك *vāz-ghèchmamek*; — one's breath,
نفسنى حبسا *nèfessini - hàbss - et*;
— one's tongue, صوصمق *sùssmak*;
اغزىنى قيامق *àghzini-kàpamak*,
دلنى طوتمق *dilini-tùtmak*; — out,
v.n. طيانمق *dàyanmak*; —, *v.a.*
اوزاتمق *ùzàtmak*; ايرادا *irād-et*;
— true, — good, *v.n.* قول صحى او *kàvli-sàhīh-òl*;
— up, *v.n.* اجلق *àchilmak*; —, *v.a.*
قالدرمىق *kàldirmak*; طوتمق *tùtmak*; —
with, سوزده برابر او *sùzda-bèrābèr-òl*.
- Hole, *s.* دليک *dèlik*, سوراخ *sūrākh*;
چقور *chùkur*, قوبى *kùyu*.
- Holiday, *s.* تعطيل *tà“tāl*; يورتى *yòrtu*.
- Hollow, *a.* مجوف *ichi-bòsh*, ايچى بوش
mùjèvf; چقور *chùkur*, اويوق *òyuk*;
—, *s.* چقور *chùkur*; —, *v.a.* قازمق
kàzmak, اويوق *òymak*.
- Holy, *a.* مقدس *shèrif*, شريف
mùkàddèss, مبارك *mùbārek*;
— Ghost, روح القدس *rūhu-'l-kùduss*,
— Land, دارفلسطين *dāri-fīlastīn*.
- Homage, *s.* عرض عبوديت *“àrzi-*

HOM

- “ùbūdīyyèt; عبودیت “ùbūdīyyèt,
بندگی bēndéghī.
- Home, *s.* او èv; وطن wātàn; —, *ad.*
اوه èva, یارنده yèrina, یارنده yèrinda;
- Homely, *a.* چرکینجه kàbaja; قیاجه
chirkinja; فقراجه fùkarāja.
- Hone, *s.* یاغ بلیسی yàgh-bilèghissi.
- Honest, *a.* (person) اهل عرض èhli-
طوغری dòghru, تمیز tèmiz, “ìrz,
حلال (living) hālāl, امین èmīn;
- Honesty, *s.* طوغریلق “ìrz; عرض
dòghruluk.
- Honey, *s.* انکین, بال hāl, ènghyubīn.
چیک بال, “assel; — comb,
ترنکین, dew, chìgh - bāl; —
حالم الی, suckle, tèrènghyubìn;
hànīm-èli. [bā--pāyé.
- Honorary, *a.* باپایه, “tibārī, اعتباری
- Honour, *s.* عرض, èstikāmèt, استقامت
شان, nām, نام, nāmūs; ناموس, “ìrz,
عزت, shèref, شرف, shān; “izzèt;
صایمق, ihtirām-et, احترام, —, *v.a.*
تبیجیل, tēshrīf-et, تشریف, sàymak;
تèbjīl-et.
- Honorable, *a.* (person) تمیز tèmiz,
مستقیم mùsstakīm, طوغری dòghru,
صاحب ناموس, “ìrz, اهل عرض èhli-

HOR

- sāhib-nāmūs; شریف, shèrīf,
نجیب, nèjīb; باعث شرف (thing) bā“issi-
-shèref. [kùkulèta.
- Hood, *s.* قوقولته, bāshlīk, باشلق
- Hoof, *s.* ظفر, zàfr, طرنق tārnak
- Hook, *s.* چنک, chènghel; قانجه kànja;
ایلیک, ilik; اولته, òlta, زونکا, zònka;
—, *v.n.* ایلیشمک, ilishmek;
ایلیکلنمک, iliklenmek; —, *v.a.* ایلیشدرمک,
ilishdirmek; ایلیکلیمک, iliklémek.
- Hoop, *s.* چنبر, chènber; حلقه hālka.
- Hooping-cough, *s.* بوغمجه اوکسریک,
bòghmaja-ùksuruk.
- Hope, *s.* امید, ùmīd, اوموت, ùmut;
—, *v.a.* امید, ùmīd-et, اومق, ùmmak,
مأمول, mè‘mūl-et.
- Horizon, *s.* افق, ùfuk.
- Horizontal, *a.* افقی, ùfukī, افق موازی,
ùfuka-mùwāzi.
- Horn, *s.* بوینوز, bōynūz; بوری, bōrū.
- Horoscope, *s.* زانجه, zā‘ijé.
- Horrible, Horrid, *a.* پک فنا, pèk-fèna,
پک چرکین, pèk-kèrīh, پک کرید,
پک قورقولو, pèk-kòrkulu, -chirkin,
پک مهیب, pèk-màkhūf, پک مخوف,
پک مهبیب, pèk-mùhīb.
- Horror, *s.* (active) کراهت, kèrahèt;

HOR

- تورقو (passive) hèybèt ; هيبت
 نفرت kòrku, دهشت dèhshèt ;
 نفرت nèfrèt, تنفر tènèffur.
- Horse, s. بارکیر bàrghīr ; ات, àt ;
 (bèyghir) ; سوارى sùwāri ;
 اتلو àtlè ;
 clothes —, قفس kàfess.
- Horse-cloth, s. چول چول, jùll, جل.
- Horseman, s. چندی jīndi, اتلو àtli ;
 [بنيچيلك bīnijilik. بنيچي bīniji.]
- Horsemanship, s. جنديك jīndilik,
- Horse-shoe, s. نعل nà‘l (nāl).
- Hose, s. چوراب chòrab ; خرطوم khòrtum.
- Hosier, s. چورابجي chòrabji.
- Hospitable, a. غريب پرور ghàrīb-
 pèrvèr, مهمان نواز mīhmān-nùwāz.
- Hospital, s. خسته خانه khàssta-khāné,
 اسپتاليه ìsspitàlya.
- Host, s. خانه صاحبي khāné-sāhibi ;
 اردو òrdu ; مسافر mùssāfir.
- Hostage, s. رهين rēhīn, کريو ghīrīv.
- Hostile, a. دشمن dùshmèn.
- Hostility, s. دشمنك dùshmènlik ;
 —ties, s.pl. حرب hàrb.
- Hot, a. قيزغين kīzghīn ; سيجاق sījāk ;
 حرارتلو, hārārètli, گرم ghèrm, حار hārr.
- Hotel, s. لوقانده lòkànda.
- Hothouse, s. صوبه sòba.

HOW

- Hough, s. حيوانك اردديزي hàywāning-
 àrd-dīzi.
- Hound, s. زغر zàghar.
- Hour, s. ساعت sà‘at ; وقت wàkit,
 زمان zàmān.
- Hourglass, s. قوم ساعت kùm-sā‘at.
- House, s. خانه kònak, قوناق èv, او
 khāné, بيت bèyt, دار dār ; —, v.a.
 اورتق التنه قومق ùrtu-àltina-kòmak ;
 ايجروالمق ìchèri-àlmak.
- House-breaker, s. خرسز khìrsiz.
- Household, s. اوطاقى èv-tākimi,
 چولق چوجق èv-ùshàklari, اوواشاقلى
 chòluk-chòjuk, اهل وعيال èhl-u-
 اثاث, èshyā, اشيا — stuff, “àyāl ;
- Hovel, s. قوبه kùlubé. [èssāss.]
- Hover, v.n. طولاشمق dòlashmak ;
 ايرلامق àyrilmamak ;
 قناداوستنده دورمق kànad-ùsstunda-
 -dùrmak.
- How ? ad. ندرلو nìjé, نيجه nàssi, نصل
 nè-dùrlu (tùrlu), نه صورتله nè-
 sūrètla, نه وجهله nè-vejhla ;
 قدر nàkadar ; — much ?
 قدر nàkadar ; — many ?
 قاج kàch, قدر nàkadar ;
 — many times ? قاج كره kàch-kèrré,
 قاج نوبت, “à, قاج دفعه kàch-dèf

HOW

kàch-nùbèt, قاج سفر kàch-sèfer ;
— long ? نمدت nàkadar, قدر ?
nè-mùddèt ; — often ? — fre-
quently ? قاج وقتدهبر kàch-wàkitda-
bìr.

However, c. وینه vè-lākin, ولكن
vè-yiné, عا yiné (ghèné),
“àmmā ; مع مافیه mà “a-mā-fīh,
بؤننگه برابر bünungla-bèrābèr ; —, ad.
هر نصل hèr-nàssl, نصل nàssl ;
هر تقدر hèr-nàkadar.

Howitzer, s. اوبوس òboss (kùbuz).

Howl, s. اولویش ùluyush ; —, v.n.
اولومق ùlumak.

Howsoever, ad. هر نصل hèr-nàssl,
هر تقدر hèr-nàkadar.

Huckster, s. قولتجی mādribāz, مادر اباز
kòltukju, کزدریجی ghèzdiriji.

Hue, s. رنک rēnk, لون lèvn.

Hug, s. صارلش sàrīlīsh ; —, v.a.
یقین صوقلمق sàrīlmak ; صارلق
yàkin-sòkulmak.

Huge, a. قوجه مان pèk-biyuk, پک بیوک
kòjamān, مفرط mèfrèt, عظیم “àzīm.

Hulk, s. قشلایه چویرلش کمی kīshlaya-
-chèvirilmish-ghèmi ; — about,
v.n. سورتمک sùrtunmek.

HUM

Hull, s. تکنه tèkné.

Hum, s. ارسی سسی àrī-sèssi ; ترنم
tèrennum ; —, v.n. اوتمک ùtmek ;
ترنم ترنم-تèrennum-et.

Human, a. بشری bèshèrī, آدمی ādémī,
انسانی ìnsānī, مردی mèrdī.

Humane, a. انسانیتلو ìnsāniyyètlī,
شفقتلو mùshfik, شفق shàfakàtlī.

Humanity, s. انسانیت ìnsāniyyèt,
بشریت bèshèriyyèt, شفق shàfakàt;
ناسوت ìnsān-hāli ; ناسوت
nāssūt ; ناس nāss.

Humble, a. الحق کولکلو àlchàk-
ghyùngullu, متواضع mùtéwāzi,
کمتر kèmtèr ; کمترانه kèmtèrāné,
فقیر fàkīr, ناچیزانه nāchizāné ;
—, v.a. کبرینی قیرمق kibrini-kèrmak,
بورنی ازماک bürnunu-èzmek.

Humidity, s. رطوبت rùtūbèt, نم nèm.

Humility, s. تواضع tèwāzu,
wùzū, “خشوع khùshū.”

Humour, s. خلق khùk, خوی khùy,
طبیعت tàbī “àt ; خلط khilt (pl.
àkhlāt) ; سو sù.

Hump, Hunch, s. اورکج ùrghyuj ;
قانبور kànbur ; — backed, قانبور
kànbur.

HUN

- Hundred, *a.* يوز yüz, مائة or مئة mi'É,
صد sād.
- Hunger, *s.* اچلق àchlik, "جوع jū,
ghyùrissnéghī; —, *v.n.*
اچ او àj-òl.
- Hungered, Hungry, *a.* جائع àj, "جائع
jā'i", ghyùrissné.
- Hunt, *s.* ارايش àva-ghidish; اوه كيدش
àrayish; —, اوينده كتمك àvina-
ghitmek; ارامق àramak.
- Hunter, *s.* اواجى àvjî; اواتى àv-àti.
- Huntsman, *s.* اواجى باش àvjî-bàshi.
- Hurricane, *s.* قصرغه kàssirgha
(sàkirgha).
- Hurry, *s.* عجله àjélé; —, *v.n.* عجله
àjélé-et; —, *v.a.* عجله ايتدرمك
àjélé-ètdirmek, "تجيل تا" jîl-et.
- Hurt, *s.* ياره zàrar, زيان zìyān; ياره
yàra; دوكمش قيرلش dükulmush-
kîrilmish; —, *v.n.* اچيمق àjimak;
—, *v.a.* اچتمق àjitmak; اينجتمك
injitmek.
- Hurtful, *a.* مضر mùzîrr, ضررلو zàrarli.
- Husband, *s.* كوجه kòja, زوج zèvj,
شهر shèvhèr; sister's —, انشته
ènishté; wife's sister's —, باجناق
bàjanàk, باجناق bàjanàkh,

HYP

- bā-jènāh; —, *v.a.* اداره idārē-et,
از قولانمق àz-kùllānmak.
- Husbandman, *s.* چفتجى chiftji,
اهل زراعت èhli-zirà"àt.
- Husbandry, *s.* چفتجىلك chiftjilik,
حراثت and حراست zirà-"àt, حراثت
hîrāssèt, فلاحت fèlāhàt.
- Hush, *int.* صوصق sùss; —, *v.n.* صوصق
sùssmak; —, *v.a.* صوصدرمق
sùssdurmak.
- Husk, *s.* قبق kàbuk.
- Hut, *s.* قوبه kùlubé.
- Hyacinth, *s.* سنبل sùnbul (zùnbul).
- Hydrophobia, *s.* قدوز kùduz.
- Hyena, *s.* صرتلان sîrtlān.
- Hymn, *s.* الاهی ilāhî.
- Hyperbola, *s.* قطع زائد kàt"i-zā'id.
- Hyperbole, *s.* مبالغه mùbāligha.
- Hypocrisy, *s.* ریا riya, ايکى يوزلوك
iki-yùzluluk.
- Hypocrite, *s.* ریاکار riyaqār, مرایى
mùrāyî, ايکى يوزلو iki-yùzlu.
- Hypothenuse, *s.* وترقائمه vèteri-
-kā'imé.
- Hypothesis, *s.* تقدير fàrz, تقدير
tàkdîr.

- dònatmak ; ايدىنلقا àyđinlık-et,
تذهيب وتزيين (abook) tèn vîr-et;
tèzhîb-vè-tèzyîn-et.
- Illumination, s. قندیل دونماسی kândîl-
-dònanmassi.
- Illustrate, v.a. مثال کتورمک mîssâl-
-ghètirmek, تمثیلا tèm sîl-et.
- Illustrious, a. مشهور mèshhûr;
عالی تبار "ālî-tèbâr.
- Illwill, s. عداوت dùshmènlik, دشمنك
"àdāvèt, غرض ghàraz.
- Image, s. تصویر tàssvîr, صورت sūrèt,
مجسم mùjèssèm ; عين "àyn.
- Imaginary, a. دىبىز bòsh, بوش
dîbsiz ; ظنى zànnî, تخیلی tàkhàyyulî.
- Imagination, s. متخیله mùtakhàyyilé,
قوت متخیله kùvvèti-mùtakhàyyilé;
تفکر tètèkkyur, فکر fîkir, عقل "àkl,
تخیل tàkhàyyul, تصور tàssàvvur,
مراق kùruntu, قورنى zànn, ظن
mèrāk.
- Imagine, v.a. تصور tàssàvvûr-et,
تخیل tàkhàyyul-et; قورمق kùrmak,
عقلنه کتورمق "àklîna-ghètirmek.
- Imitate, v.a. عینى یا یمق, تقلید tàklîd-et,
"àynîni-yâpmak.
- Imitation, s. تقلید tàklîd.

- Immaterial, a. روحانى rūhānî,
غیر هیولانى ghàyri-hèyyulānî;
پکده لزومی اولیان pèkda - lüzūmi-
-òlmayan ; پکده ضرری اولیان pèkda-
-zàrari-òlmayan ; it is — which,
قنغیسی اولور ایسه اولسون kànghissi-
-òlursa-òlsun ; — — — how,
نصل اولور ایسه اولسون nàssl-òlursa-
-òlsun.
- Immediate, a. Immediately, ad.
اول ساعت "àkab, در عقب dèr-
"àlé-'l- "àjélé ; على العجله "at, "sā-
چابک shîmdi, شمدى ānida ;
عجله "àjélé, chābîk.
- Immense, a. پک بیوک pèk-biyuk ;
پک کیتلو pèk-kyùlliyètli.
- Immerse, v.a. طالدرمق daldirmek,
باترمق bātirmek. [lā-yèmût.
- Immortal, a. اولمز ùlmâz, لایموت
- Immunity, s. امان emān ; معافیت
مؤ "āfiyyèt, امتیاز imtiyāz.
- Impair, v.a. بوزمق bòzmaq, خلل ویرمک
khàlel-vèrmek.
- Impart, v.a. ویرمک vèrmek ; تبلیغ
تèblîgh-et, سویلک sùwèylémek.
- Impartial, a. منصف mùnsîf, منصفانه
mùnsîfāné.

IMP

Impassable, *a.* کچلز ghèchilmàz ;
کچیدویرمز ghèchid-vèrmàz.

Impatience, *s.* صبرسیزلیک sàbrsizlik.

Impatient, *a.* صبرسیز sàbrsiz.

Impede, *v.a.* منع مانع مانع māni' -òl, منع
mèn' -et, سکتدویرمز sèkté-vèrmek.

Impediment, *s.* سکتد, مانع مانع māni' -òl,
سکتد sèkté; — of speech, پلتکلک pèltèklik.

Impel, *v.a.* سوقا sèvk-et.

Imperfect, *a.* اکسکسک nākiss, ناقص nākiss,
èksik, غیرتام nā-tāmām, ناتمام nā-tāmām,
ghàyri-tāmām.

Imperfection, نقصان nòksān, اکسکلک èksiklik,
عیب àyb, قصور kùssūr.

Imperial, *a.* پادشاهانه shāhāné, شاهانه shāhāné,
pādishāhāné. [èdebsiz.

Impertinent, *a.* ادبسیز, عارسز "ārsiz.

Impervious, *a.* کچلز ghèchilmàz ;
— to rain, یغورکچمز yāghmūr-
ghèchmàz.

Impetuous, *a.* شدتلو hiddètli, حدتلو hiddètli,
شیدتلی shiddètli, حزلو hìzli.

Impetus, *s.* سُرعت sùr' -àt, حز hiz ;
قوت kùvvèt, زور zor.

Impiety, *s.* دینسیزلیک dīnsizlik, کفر kyùfr.

Impious, *a.* کافر kyāfir, دینسیز dīnsiz,

IMP

اللهدن قورقمز àllāhdan - kòrkmdz ;
کافرانه kyāfirāné.

Implement, *s.* الت ālet (pl. آلات lālāt).

Implicate, *v.a.* قارشدرمق kārishdirmak.

Implicit, *a.* کامل kyāmil, تام tām ;
ضمنی zìmnī. [niyāz-et.

Implore, *v.a.* نیازا yālvarmak, یالوارمق.

Imply, *v.a.* متضمن مضمن mütazammīn -òl,
دلالتا dälālet, ضمناً zìmnān -ifādé-et, دلالتا dälālet-et.

Import, *s.* مفهوم mà "nà ;
مفهوم mèfhūm ; ادخال idkhāl ; —, *v.a.*
خارجدن کتورمز khārijdan-
ghètirmek ; خارجدن کتورمز khārijdan -
ghètirtmek, ادخال idkhāl -
ghètirtmek, ادخال idkhāl-et ; حکمی hükmu -òl,
مدخلی او dàkhli -òl, مدخلی او mèdkhàli -òl.

Importance, *s.* اهمیت èlèmmiyyèt ;
خاطری صایلور, of —, نفوذ nùfūz ;
مهم khātiri-sâyilir ; مهم mùhimm.

Important, *a.* مهم mùhimm ;
معتبر khātiri-sâyilir, خاطری صایلور
مؤ "tébèr.

Imports, *s. pl.* ادخالات idkhālāt.

Importune, *v.a.* صیقشدرمق

IMP

- sîkîshdirmak, تَعَجُّبًا tà“jiz-et,
 ابرام ìbrām-et.
- Impose, *v.a.* باغلامق kòmak, قوماق kòmak,
 باغلامق wàz“-et; —
 upon, اويون òyun-et, الداتمق
 àldàtmak.
- Imposition, *s.* اويون ; “wàz وضع
 òyun, دك dèk, حيله hîlé.
- Impossible, *a.* غير ممكن, محال mùhāl,
 ghàyri - mùmkin, عديم الامكان
 “àdîmu-’l-îmkyān.
- Impostor, *s.* كاذب, يالنجي yàlànji,
 kyāzib, حيله كار hîlékyār.
- Imposture, *s.* اويون òyun, حيله hîlé,
 دك dèk, طولاب or دولاب dōlab.
- Impotent, *a.* غير مقتدر ; “innîn عنين
 ghàyri-mùktèdir.
- Impregnate, *v.a.* تأثيرا tè’sîr-et;
 تأثيرا بتدرمك tè’sîr - ètdirmek,
 مساماتنه كچورمك messāmmātina-
 ghèchirmek ; كبا ghèbé-et.
- Impregnable, *a.* النهمز àlinamāz,
 تسخيرى غير ممكن tèsskhîri-ghàyri-
 -mùmkin.
- Impression, *s.* اثر èsser ; تأثير tè’sîr
 زن zānn, قياس kîyāss.
- Imprison, *v.a.* تسجين, حبس hàbss-et,
 تسجين

IMP

- tèssjîn-et, قياق kàpamak.
- Improbable, *a.* غير محتمل ghàyri-
 -mùhtèmîl, غير مأمول ghàyri-
 -mè’mûl.
- Improper, *a.* ياقشمز, لا يقسز làyîksîz,
 مناسبتهسز yâkîshmāz,
 mùnāssébètsîz.
- Improve, *v.n.* ايلرولمك ìlèrilémek ;
 كوزلشتمك iyilèshmek ;
 يولنه كيرمك ghyüzèlleshmek ;
 ايلرولتمك, —, *v.a.* yòluna-ghîrmek ;
 ايلرولتمك ìlèriletmek ;
 كوزلشتمك iyilèshdirmek,
 كوزلشتمك ghyüzèlleshdirmek, اصلاح àsslāh-
 -et, دها بر يولنه قومق dàhà-bîr-yòluna-
 -kòmak.
- Imprudent, *a.* دلي, “àkîsîz عقسز dèli.
- Impudent, *a.* ادبسىز, عارسز “ārsîz,
 èdebsîz, حياسز hà yāssîz.
- Impulse, *s.* وهله vèhlé ; on the first
 وهله اولاده, —, vèhlé’i-ûlāda.
- Impunity, *s.* مجازاتدن برى اولمق
 mùjāzātdan-bèrî-òlmaklık ; with
 بلا مجازاة, —, bilā-mùkābèlé,
 bilā-mùjāzātin.
- Impure, *a.* مردار, پس pîss, mùrdār,
 ناپاك nā-pāk, نەجس nèjîss.

IMP

- Impute, *v.a.* اسنادا ويرمك *vèrmek*, اسنادا
 issnād-et, عزوا "àzv-et.
 In, *pr.* ايجنه *é, a, da*; ايجنه *é, a, da*;
 ichina, دروننه *ichinda*, دروننه
dèrūnina, دروننده *dèrūninda*; ظرفنه
zàrfina, مرورنده *zàrfinda*; مرورنده
mùrūrinda; ايکه *ila*; ايکن *iken*.
 Inability, *s.* قابليتسزلك
kābilìyyésizlik; عدم اقتدار
àdēmi-iktidār, عجز *àjz*.
 Inaccurate, *a.* ياكلش *yàngilish*
 (yànish), غير صحيح *ghàyri-sàhīh*.
 Inadequate, *a.* الويرمز *èlverməz*,
 يتشمز *yètishməz*, غير كافي
ghàyri-kyāfī.
 Inattentive, *a.* دقتسز *dikkàtsiz*.
 Inborn, Inbred, *a.* خلقي *khèlkī*,
 "ع. طبيعى *tàbī*, جبلي *jìbillī*.
 Incapable, *a.* الندن كمز *èlindan-*
ghèlməz, غير مقتدر *ghàyri-*
mùktèdir, عاجز *nā-èhl*, نا اهل *mùktèdir*.
 Incapacitate, *v.a.* صلاحيتني بوزمق
sālāhìyyètini-bòzmaq.
 Incapacity, *s.* عدم صلاحيت "àdēmi-
sālāhìyyèt, عدم اهليت "àdēmi-
èhlìyyèt.
 Incendiary, *s.* قونداقجي *kùndakji*;

INC

- مفسد *mùfsid*, محرك *mùhàrrik*.
 Incense, *s.* كونلك *ghyùnluk*, بخور
bùkhūr; عيوديت "ùbūdìyyèt;
 —, *v.a.* قيزدرمق *kìzdirmek*, دارلتمق
dàrltmak, كوچندرملك
ghyùjèndirmek.
 Incentive, *s.* سبب *sèbebe*, موجب
mūjib, تازيانه *sā'ik*, سائق *tāziyāné*.
 Incertitude, *s.* شبهه *shùbhé*, شك
shèkk, مشكوكيت *mèshkyūkìyyèt*.
 Incessant, *a.* لاينقطع "lā-yànkàtī",
 اردى اراسى اولميان *àrdi - àrassi-*
òlmayan.
 Inch, *s.* اصبع *ùssbu*, "پرمق *pàrmak*.
 Incident, *s.* فقره *māddé*, ماده *fàkra*,
 عارض *a.* منقبه *mānkabé*; —, عارض
[ittifākī], لازم *lāzim*, "ariz".
 Incidental, *a.* عرضى "àrazī", اتفاقي
 Incite, *v.a.* تحريك *tàhrìk-et*, تحريض
tàhriz-et, ترغيب *tèrghīb-et*.
 Inclement, *a.* فرطونه لو *fàrtinali*; صوغوق
sòghuk, يغمورلو *yāghmùrlu*.
 Inclination, *s.* ميل *mèyl*; رغبته
rāghbet, خواهش *isstek*, استك
khāhish.
 Incline, *v.n.* ياتمق *mèyl-et*, ميلا
yàtmak; مائلو *mā'il - òl*,

INC

- استعداد کوسترمک *issti* "dād-
-ghyūsstermek ; رغبتا *rāghbet-et*,
جانی استمک *jāni-istémek* ; —, *v.a.*
یاترمق *yātirmak*, امالدا *imālē-et*,
میل ویرمک *mèyl-vèrmek*.
- Inclined, *a.* مستعد *mā'il* ; مائل
mūsstā "idd ; استکلو *isstekli*,
رغبتی اولان *isstèghi-òlan*, استکی اولان
rāghbeti-òlan.
- Include, *v.a.* شامل او *dākhil-et* ; داخل
shāmil-òl, شمولی او *shùmūli-òl*,
مشتمل او *ihāta-et* احاطه ا *almak*,
mūshtēmīl-òl.
- Incog, Incognito, *a.* تبدیل *tèbdīl*.
- Income, *s.* ایراد *irād* ; واریت *vārīyyèt*,
کور *ghèlir*.
- Incompetent, *a.* اربابی دکل *nā-èhl*, نااهل
èrbābi-dīghil, صلاحیتسز
sālāhīyyètsiz.
- Incomplete, *a.* ناقص *èksik*, اکسک
nākiss, غیرتام *nā-tāmām*, ناتمام
ghāyri-tāmām.
- Incomprehensible, *a.* اشلشلز
ànglāshīlmāz (*ànnāshīlmāz*).
- Inconsiderable, *a.* کلیل *kālīl* ; از
جزئی *sāghīr* صغیر *kùchuk*, کوچک
jüz'ī.

INC

- Inconsistent, *a.* غیرمتطابق *ghāyri-*
mūtātābīk, بروقی بروقتند اویمز *bīr-*
wākti - bīr - wāktina - òymāz,
برسوزی برسوزیند اویمز *bīr-sūzu-bīr-*
sūzuna-òymāz, سوزی فعلند اویمز
sūzu-fī "lina-òymāz.
- Inconstant, *a.* ثباتسز *kārarsīz*, قرارسز
sèbātsiz ; بیوفا *bī-wèfā*.
- Inconvenient, *a.* راحتسز *rāhatsīz*,
صیقندیلو *sèkindīli*, صیقندی
sèkindīli.
- Incorporate, *v.a.* قارشدرمق
kārishdīrmak, مزج *mèzj-et* ;
قائمق *kātmak*.
- Incorrect, *a.* یاگلش *yāngīlish*
(*yānish*), غیرصحیح *ghāyri-sāhīh*.
- Increase, *s.* زیاد *zīyādē*, زیاد
izdiyād, ترقی *tārākki* ; —, *v.n.*
بیرومک *bīyumek* ; ارتمق *ārtmak*,
زیاده لکم *chòghalmak*, چوغالمق
zīyādēlenmek, زیاده لشمک
zīyādēleshmek, ازدیادبولق *izdiyād-*
būlmak, ترقی بولق *tārākki-būlmak*,
مترقی او *mūzdād* . òl, مزداد او
mūtārākki-òl ; —, *v.a.* بیوتمک
bīyutmek ; ارترمق *ārtirmak*,
چوغالمق *chòghaltmak*.
- Incredible, *a.* اینانلش *inānīlmāz*,

INC

- Incredulous, *a.* اينانمز *inànmaž*,
 كوج اينانور *ghyùj-inànir*.
 Inculcate, *v.a.* اوكرتمك، "تعليم *tà'līm-et*,
 اغرق *àghirlik*.
ùghrétmek.
 Incumbrance, *s.* بار *bār*, يوك *yùk*,
 Incur, *v.a.* ارايوب بولق *àrayub-*
 اوغرامق *ghirmek*, كيرمك *bùlmak*,
 دغراماك *òghramak*.
 Incurable, *a.* شفا قبول ايتمز *shifā-kàbùl-*
 Incursion, *s.* اقين *àkin*. [-ètmàž.
 Indebted, *a.* مديون *bòrju*, بورجلو *bòrju*,
 مجبور *mèjybūr*; مېديون *mèdyūn*.
 Indecent, *a.* مغاير ادب، "ايب *àyb*,
 مېغاييري-ايدب *mùghāyiri-èdeb*.
 Indeed, *ad.* حقيقة *hākīkāt*, حقيقت *hākīkātān*,
 في الحقيقه *fī-'l-hākīka*; كرجكمي؟ *indeed?*
 اويله مي *ùylèmi*; بيله *bilé*; —, *c.*
 اويله مي *ghèrchèkmi*,
 Indefatigable, *a.* يورلمز *yòrulmàž*,
 يورلمق بلمز *yòrulmak-bilmàž*.
 Indefinite, *a.* نامحدود *nā-màhdūd*,
 غير معين *ghàyrī-màhdūd*, غير محدود
 "ايب *ghàyrī-mù'àyyen*.
 Indemnify, *v.a.* تامين *tàzmīn-et*.
 Indemnity, *s.* تامينات *tàzmīn*,
 تامينات *tàzmīnāt*; معافيت *mù'āfiyyèt*,

IND

- برائة الذمه *bèrā'atu-'z-zimmé*.
 Independent, *a.* باشلي باشنه *bāshli-*
 باشينا *bāshina*, خود بخود *khòd-bé-khòd*,
 سر بست *kendi-kèndina*; كدى كندينه
 مستقل *mùtlāk*, مطلق *sèr-bèsst*,
 كمسيه محتاج دكل *mùsstākīll*;
 زنكين *kimséyè-mùhtāj-dìghil*;
 زنكين *zèngihin*.
 Index, *s.* شهادت پرمه غي *shàhādet-*
 فهرست *fīhriss*, فهرس *pārmaghi*;
 فهرست *fīhrisst*.
 Indicate, *v.a.* دلالت *dèlālet-et*,
 اشارت او *ishārèt-òl*.
 Indifference, *s.* قيد سزلق *kàydsizlik*,
 عدم تميل *àdèmi - tèmèyyul*,
 عدم رغبت *àdèmi-rāghbet*.
 Indifferent, *a.* لا قيد *kàydsiz*, قيد سز *lā - kàyd*,
 وظيفه سنده دكل *wàzīfèssindé-dìghil*; هپ بر *hèp-bìr*,
 يياغي *bèrābèr*, لافرق *lā-fārk*; برابر
 اشاغي *àshāghi*, "عادي *ādī*, عادي *bàyaghi*,
 فنا *fèna*, قبا *kāba*.
 Indigenous, *a.* يرلو *yèrli*.
 Indigestible, *a.* اغر *àghir*, هضمي كوج
 هضمي كوج *hàzmi-ghyùch*.
 Indigestion, *s.* معدة فسادي *mì'dé-*
 امتلا *fèssādi*, امتلا *imtilā*.

INL

-hòkkassi, حقه hòkka.
 Inlet, *s.* كورفز, بوغاز, اغز àghiz, بòghāz, كورفز
 kyùrfez.
 Inn, *s.* خان khān, لوقانده lòkànda,
 مسافر قوناغی mùssāfir-kònaghi.
 Inner, *a.* داخلى, داخلى ìchèriki, ايجروكى.
 Innermost, *a.* ان ايجروده كى èng-
 ìchèridéki.
 Innocence, *s.* قباحتسزلىق kàbāhatsizlik.
 برائت ذمت, "sūmìyyèt, معصوميت
 bèrā'atì-zìmmèt.
 Innocent, *a.* قباحتسز kàbāhatsiz,
 معصوم bèrìyyu-'z-zìmmé, برى الذمه
 mà"sūm. [yèngi-ùssūl.
 Innovation, *s.* بدعت bìd'at, يكي اصول
 Innumerable, *a.* صايلىز sàyilmàz,
 لا يحد lā-yù'add, لا يحصا lā-yùhsā.
 Inoculate, *v.a.* اشلامق àshlamak;
 چيچك اشلامق chìchek-àshlamak.
 Inquire, *v.a.* سورماق sòrmak, سؤال
 sù'āl-et; استفسار ìsstifsār-et;
 استفتا ìsstì'lām-et; استعلام
 ìsstiftā-et; تجسس tèjèssuss-et,
 تحرى tàhàrrì-et.
 Inquiry, *s.* سورماق sòrush, سؤال sù'āl;
 استفسار ìsstifsār; استعلام ìsstì'lām;
 تحرى tèjèssuss, استفتا ìsstiftā

INS

تاهاررى; پرسش pùrsish.
 Inquisitive, *a.* مراقلو mèràkli,
 چوق شى صورار chòk-shèy-sòrar.
 Inroad, *s.* اقين àkin.
 Insane, *a.* دلى dèli, چلغين chilghin,
 قاجق kàchik, مجنون mèjnūn.
 Insanity, *s.* دلilik, چلغينلىق
 chilghinlik, قاجقلىق kàchiklik,
 جنون jinnèt, جنون jùnūn.
 Insatiable, *a.* دويمق بلز dòymak-
 bìlmàz, دائماج dà'imā-àj.
 Inscribe, *v.a.* يازماق yàzmaq, قيدا
 kàyd-et, تحرير tàhrìr-et.
 Inscription, *s.* يازى yàzi; كتابه kitābé.
 Insect, *s.* بوجك bùjek, (pl.) حشرات
 hàsharāt. [èmin-dìghil.
 Insecure, *a.* قورقور kòrkulur, امين دكل
 Insensible, *a.* حس ايتمز hiss-etmàz;
 بيلمز bìlmàz; بايلمش bàyilmish,
 بىخود bikhòd.
 Insert, *v.a.* سوقماق sòkmak, سوقشدرماق
 sòkushdurmak; درجا dèrj - et,
 ادخال idkhāl-et.
 Inside, *s.* ايج ich, ايجرى ichèri, درون
 دهرن, داخل dākhil; —, *a.* داخلى
 dākhilī.
 Insinuate, *v.a.* برىول ايله اكلاتمق bìr-yòl-

ila-ànglâtmak (ânnâtmak), ایما
imâ-et; — one's self, صوqlق
sòkulmak.

Inspid, a. طاتسز tâtsiz.

Insist, v. n. وازگچمامك vâz-
ghèchmamek, مطلق استمك mùtlâk-
îsstémek. [عارسزلق "ârsizlik.

Insolence, s. ادبسزلك èdebsizlik,

Insolent, a. عاريسز èdebsiz, عاريسز
کستاخانه kyùsstâkh; کستاخ "ârsiz,
kyùsstâkhâné.

Inspect, v. a. نظارتا yòklamak; يوقلامق
nâzârèt-et, معايندا mù"âyéné-et.

Inspection, s. نظارت yòklama, يوقله
nâzârèt; معاينه mù"âyéné.

Inspiration, s. الهام ilhâm; وحى vâhy,
تعليم nèfess-chèkishi; نفس چكشى
tà"lîm, تشويق teshvîk.

Inspire, v. a. الهام ilhâm-et,
وحى طريقيله بلدرمك vâhy - târîkîla-
-bildirmek; يورکنه قومق yùrèghina-
-kòmak; تشويقا tà"lîm-et, تعليم
teshvîk - et, عقلنه قومق "âklîna -
-kòmak; —, v. n. نفس چكمك
nèfess-chèkmek, صولق المق sòluk-
âlmak.

Instalment, s. قسطا tàksît, تقسيط kîsst.

Instance, s. رجا rijâ, نیاز niyâz;
مثال tèklîf; دعوت dà"vèt; تكليف
mîssâl, نمونه nùmûné; دفعه def"â,
مثال ایرادا v. a. —, کره kèrré;
mîssâl-irâd-et.

Instant, s. دم an, دقیقه dâkîka,
دئم; —, a. صيقى sîki, مبهم mùbrèm.

Instantly, ad. در عقب dèr-hâl, در حال
dèr-"âkab, انیده anîda.

Instead, ad. بدل اولدوق yèrina, يرينه
bèdel-òlarak, بدل bèdel, بدلاً
bèdelan. [اینجك injik.

Instep, s. اياغك اوستى àyaghing-ùsstu,

Instigate, v. a. قيندرمق kîndirmak,
پرمقلىق àyartmak, ايارتمق
pârmaklamak, تحريكا tahrîk-et,
تشويقا teshvîk-et, تحريضا tahrîz-et.

Instinct, s. حس حيوانى hîsss, حس
hîsssi-hâywânî.

Institute, s. قاعده mekteb; مكتب
kâ-"idé, موضوع mèvzû; —, v. a.
باشلامق chîkârmak, چيقارمق
bâshlamak, ابداعا ibdâ"et, اختراع
îkhtirâ"et; وضعا wâz"et, ترتيبا
tèrtîb-et, تاسيسا tè'sîss-et.

Instruct, v. a. تعليما ùghrètmeK,
تدريسا tà"lîm-et, اوكرتمك

INS

Instructor, *s.* معلم *khòja* ; خواجه *khòja* ;
 mù“àllim, تعليمجي tà“līmji.
 Instruction, *s.* معلومات *ilm*, علم *ilm*,
 mà“lūmāt ; تدریس tà“līm, تعليم *līm*,
 tèdrīss ; تحصیل tàhsīl ; — *s.* *pl.*
 تعليمات tà“līmāt.
 Instrument, *s.* الات *ālāt* (*pl.* الات *ālāt*).
 Insufficient, *a.* الویرمز *èlvermàz*,
 یفتیشمز *yètishmàz*, کفایت ایتمز *kifāyet-*
èt m àz, غیر کافی *ghàyri-kyāfī*.
 Insult, *s.* حقارت *hàkārèt* ; —, *v.a.*
 ناموسه دو قفق *hàkārèt-et* ; حقارتا
nāmūssa-dòkūnmak.
 Insupportable, *a.* چکمز *chèkilmàz*,
 تحمل اولنده مز *tàhàm mul-òlunamàz*.
 Insurrection, *s.* ایاقلاش *àyaklànish*,
 عصیان *tùghyān*, طعیان *èssyān*.
 Integer, *s.* عدد صحیح *àdédi-sàhīh*.
 Integrity, *s.* تمامیت *tāmāmīyyèt* ;
 استقامت *dòghruluk*, طوغریلق
ìsstikāmet.
 Intellect, *s.* عقل *àkl*, ذهن *zīhn*.
 Intelligence, *s.* قوت عقليه *àkl*, عقل *àkl*,
 ادراك *fèhm*, فهم *àklīyyé*—*kùvvèti-*
idrāk, ذکا *zèkyā*, ذکاوت *zèkyāvèt*,
 خبر *fàtānèt*, فطانت *dīrāyèt*, درایت
khàber, معلومات *mà“lūmāt*.

INT

Intelligent, *a.* عاقل *àkllī*, عقلو *àkllī*,
 ذکی *zèkī*, درایتلو *dīrāyètli*, فطین *fàtīn*.
 Intemperate, *a.* شدید *sèrt*, سرت *sèrt*,
 shèdīd, حدید *hàdīd* ; بکری *bèkrī* ;
 ناپرهیزکار *nā-pèrhīzkyār*.
 Intend, *v.a.* نیتا *nīyyèt-et*, نیتندۀ او
nīyyètinda-òl, تصمیم *tàssmīm-et*,
 قورمق *kürmak*. [صیقی *sīki*.
 Intense, *a.* شدید *shèdīd*, سرت *sèrt*.
 Intent, Intention, *s.* نیت *nīyyèt*,
 قصد *kàssd*, مراد *mùrād*, تصمیم *tàssmīm*.
 Intentional, *a.* مخصوص *kàssdī*, قصدی
màkhsūss ; — *ly, ad.* بله رک *bilèrek*,
 عمدًا *amdan*, قصدًا *kàssdan*.
 Inter, *v.a.* کومک *ghyùmmek*, دفا
dèfn-et.
 Intercede, *v.n.* شفاعت *shifā“at-et*,
 رجا *àraya - ghirmek*, ارابه کیرمک
rījā-et.
 Intercept, *v.a.* طوتمق *tùtmak*,
 حائل او *yòlunu-kèssmek* ;
hā“il-òl. [ریجا *rījā*.
 Intercession, *s.* شفاعت *shifā“at*, رجا
 Intercessor, *s.* شفیع *shèfī*, رجاجی
rījāji. [ؤلفست *mù“ānéssèt*,
 Intercourse, *s.* اختلاط *ikhtilāt*, الفت
 Interdict, *s.* افروز *àforòz*, لعنت *là“nèt*;

INT

—, *v.a.* نهی *yàssàk-et*, نهي
nèhy-et, ممنوع *mèmnū-et*.
Interest, s. گذشته *fā'iz*, فائز
ghyùzèshté, نما *nemā (nāmā)*,
 ربا *ribā*, معامله *mù'āmélé*;
 اعتبار *khātir*, خاطر *nùfūz*, نفوذ
 التزام *tàssàhhub*, تصحب *tibār*;
 محبت *màhàbbèt*, اړکار *àrka*, اړتيا
iltizām, لذت *mèrāk*, مراقب *ràghbèt*,
 البويره جك *èylènjé*, ايلنج *tèlèzzuz*,
 او كرنه جك *ùghrènéjek*, اړپ-ویره جك
àlip-vèréjek, كوره جك *ghyùréjek*,
 بله جك *biléjek*, غرض *hissé*, حصه
wàzifé, وظيفه *ghàraz*, فائده
mèn'fà'at, منفعت *fā'idé*;
 —, *v.a.* تصحب ايتدرمك
tàssàhhub-ètdirmek, التزام ايتدرمك
iltizām-ètdirmek; ايلنجه وپيرمك
èylènjé - vèrmek, يوركنى جزبا
yùrèghini-jèzb-et, قلبه تاثيرا
kàlba-tè'sir-et, قلبه رقت ككتورمك
kàlba-rikkàt-ghètirmek; to take an
 —, *sèvmek*, سومك *iltizām-et*,
 تصحبا *tàssàhhub-et*; to have
 an —, *àlip-vèréjéghi-*
 حصه دار او *wàziféssi-òl*; وظيفه سى او *òl-*
hissédār-òl.
Interfere, v.n. قارشى *kàrishmak*,

INT

سكته وپيرمك *mùdàkhala-et*; سكته وپيرمك
sèkté-vèrmek, مانع او *māni-òl*.
Interim, s. مدت *àralik*, اړالى *mùddèt*;
 in the —, ديرايكن *dèr-iken (dèr-*
'ken), اول ائناده *ò'àralik*, اول اړالى
òl-èssnāda; ad interim, موقت
mùwàkkàt; موقتا *mùwàkkatan*.
Interior, s. ايج *ich*, درون *dèrūn*, داخل
dākhil; باطن *bātin*; —, *a.* درونى
dèrūnī, باطنى *dākhilī*, باطنى *bātinī*.
Interment, s. دفن *dèfn*, جنازه دفنى
jènāzé-dèfni.
Internal, a. باطنى *bātinī*, داخلى *dākhilī*.
Interpose, v.a. ارايه قومق *àraya-*
kòmak, ارايه صومق *àraya-sòkmak*;
 —, *v.n.* ارايه كيرمك *àraya-ghirmek*,
 توسط *tàwàssut-et*.
Interpret, v.a. ترجمه *tèrjumé-et*;
 —, *v.n.* ترجمانلق *tèrjumānlík-et*.
Interpreter, s. ترجمان *tèrjumān*.
Interrogate, v.a. استنطاق *isstintāk-et*.
Interrupt, v.a. كسمك *kèssmek*; منع او
mèn-et, مانع او *māni-òl*.
Intersect, v.a. قطع *kàt-et*; — one
 another, تقاطع *tàkātu-et*.
Interstice, s. اړالى *àralik*; يارق
yàrik, چتلاق *chàtlàk*.

INT

- Interval, *s.* اَرالِق àralik, مابین mā-bèyn.
 Intervene, *v.n.* كچمك ghèchmek ; اراده بولمق àraya-ghirmek; اراده كيرمك àrada-bùlunmak, حائل او hā'il-òl.
 Intervention, *s.* توسط tàvæssut ; اراده كيرمكك àraya-ghirmeklik.
 Interview, *s.* كورشمه mùlakāt, ملاقات mülākāt, گھیرشما ghyùrushma.
 Intestines, *s. pl.* بقرصاق bàghirsāk.
 Intimate, *a.* محرمانه màhrémāné ; —, *s.* محرم màhrèm ; —, *v.a.* اكلاتمق bildirnek, بلدريمك ànglatmak (ànnatmak), خبر ویرمك khàber - vèrmek, سويلمك sùwèylémek.
 Intimation, *s.* افاده khàber, خبر khàber, تبليغ tèbligh.
 Intimidate, *v.a.* قورقوتمق kòrkutmak, اخافه àkhāfè-et, تخويفا tàkhwif-et.
 Into, *prep.* ئه é, اچنه àchina, درونه dèrūnina.
 Intolerable, *a.* چكمز chèkilmàz, تحمل اولمز tàhàmmul-òlunmàz.
 Intoxicate, *v.a.* سرخوشا sèrkhòsh-et, كيفا kèyf-et ; —ed, *a.* كيف kèyf, سرخوش sèrkhòsh(sàr-).
 Intoxication, *s.* سرخوشلق kèyf, كيف kèyf.

INT

- sèrkhòshluk(sàr-), سكر sèkir.
 Intrench, *v.n.* مترس يايتمق mètérisssun-et ; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ویرمك mètérisssun-et ; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ویرمك mètérisssun-et ; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ویرمك mètérisssun-et ; —, *v.a.* مترس ايله استحكام ویرمك mètérisssun-et.
 Intrepid, *a.* جسور yìghit, بيكيت jèssūr, بيروا bīpèrwā, بيك bībāk.
 Intricate, *a.* طولاشق kàrishik, قارشق dòlàshik, مشتبك mùshtébèk.
 Intrigue, *s.* فتنه fìtné, فساد fèssād, فتنه چيقارمق fìtné-chìkàrmak, اويون òyun ; —, *v.n.* فتنه چيقارمق fìtné-chìkàrmak, اويون چيقارمق fèssād-chìkàrmak, اويون چيقارمق òyun-chìkàrmak.
 Introduce, *v.a.* ايجروصوتمق ìchèri-sòkmak ; ايجروكتورمك ìchèri-ghètirmek, ادخالa idkhāl-et ; كورشدريمك ghyùrushdurmek, قو كشدريمق kòngùshdurmak, چيقارمق tànishdirmak ; چيقارمق chìkàrmak, اختراع, ابداع àbdā-et, "ikhtirā"et, ايجادa ijād-et ; اچمق àchmak, لقرديسنی اچمق làkirdissini-àchmak ; قدیم ا dèrj-et ; قدیم tàkdīm-et, ابرازa ibrāz-et.
 Introduction, *s.* مقدمه mùkàddimé ; توصيه tàvsìyyé.

INT

- Intrude, *v.n.* اشغال، تَعجيزا tà“jiz-et, اشغال
ishghāl-et, مانع مانع او māni“-əl.
Intrust, *v.a.* امانت تسليم àmānétēn-
-tēsslīm-et.
Inundation, *s.* سيل sēyl (sèl),
صوباصمی sù-bāssmassi.
Inure, *v.a.* الشدرمق àlishdirmak.
Invade, *v.a.* باصمق bāssmak,
تجاوزوتخطی tējāvuz-vè-tàkhàttī-et.
Invalid, *a.* بوش، غایری صالح ghāyri-sālih,
bòsh ; —, *s.* چوروك chùruk ;
—, *v.n.* چوروكه چیقمق chùrughé-
-chìkmak ; —, *v.a.* چوروكه چیقارمق
chùrughé-chìkàrmak.
Invalidate, *v.a.* بوزمق bòzmaq,
حکمی بوزمق hùkmunu-bòzmaq.
Invaluable, *a.* پک قیمتلو pèk-kīmètlī,
قیمتی بلندمز kīmèti-bìlinamàz.
Invasion, *s.* تجاوز، تخطی tējāvuz,
تخطی tàkhàttī. [ikhtirā“-et.
Invent, *v.a.* اختراع ijād-et, ایجاد
Inventer, *s.* مخترع mūjid, موجد
mùkhtéri“.
Invention, *s.* اختراع, ایجاد ijād, اختراع
Inventary, *s.* دفتر dèfter.
Inverse, *a.* ترش، عکسی tērss ;
—, *s.* ترس، عکس tērss. “àksī,
—, *s.* عکس “àks, ترس tērss.

IRR

- Invest, *v.a.* متصفا، اکسا iksā-et,
مؤتتأسسيف-et ; قوشاتمق kùshàtmak,
محاصره، چویرمک chèvirmek,
مؤهأسساره-et ; یاترمق yàtirmak,
ویرمک vèrmek.
Investigate, *v.a.* تفتیس، تفتیسا tēftīsh-et ;
تجسس، تجسس، تهری tējēssuss-
-et. [kòzkmàz. ghyùzikmàz.
Invisible, *a.* کورنمز ghyùrunmàz,
Invitation, *s.* دعوت dà“vèt.
Invite, *v.a.* دعوت، دعوتا dà“vèt-et.
Invoice, *s.* علم وخبر، علم وخبر “ilm-u-khàber,
دفتر، دفتر pùssla, دفتر dèfter.
Involve, *v.a.* قارشدرمق kàrishdirmak,
ایجاب ایتدرمک dākhil-et ; داخل
ijāb-ètdirmek.
Involuntary, *a.* غیراختیاری ghāyri-
-ikhtiyārī, الة دکل èldé-dìghil.
Inward, *a.* داخلی dākhilī.
Inwards, *ad.* ایچرویدطوغری ichèriya-
[dòghru. Iris, *s.* زنبق zànbàk.
Iron, *s.* حدید، تیمور tīmūr (dèmir),
هأدأد، آهن hādīd, آهن āhèn.
Irregular, *a.* اطرادسز ittirādsiz ;
انتظامسز، انتظامسز nìzāmsiz ;
یولسز، یولسز kà‘idéssiz ; قاعدهسز
باشی بوزق bāshi-bòzúk. شاذ shāzz ;

IRR

Irreparable, *a.* تعمیر قبول ایتمز tà“mīr-
-kàbūl-ètmaḏ; چاره سز chāræssiz.
Irresistible, *a.* قارشى قونلنز kārshī-
-kònulmaḏ.
Irresolute, *a.* كندی عقلنى بلز kèndi-
-“àklini-bilmāz, متردد mùtérèddid.
Irritable, *a.* چابك دارلور, تیز قیزار tēz-kīzar,
chàbik-dàrilir.
Irritate, *v.a.* قیزدرمق kīzdirmak,
دارلتمق dàriltmak. [bàsskin.
Irruption, *s.* هجوم hùjūm, باصقین
Isinglass, *s.* بالق طوقالی bālīk-tùtkalī.
Island, Isle, Islet, *s.* جزیره àda,
jèzīré.
Issue, *s.* چیقہ جقیر chīkajak-yēr,
مخرج màkhrèj, قیو kàpī; خود یاقیسی
nòkhud-yàkissī; چوجق chòjuk,
دعوی èvlād, ذریت zùrriyyèt; معارضه
dà“wà, اختلاف ikhtilāf, چیقہ مق
mù“āraza; —, *v.n.* چیقہ مق
chīkmak; نشتا nèsh‘èt-et.
Isthmus, *s.* بوزاغ bòghāz, دل dīl.
It, *pr.* اول òl (ò); انى àni, ònu;
اكا ànga (ònga).
Itch, *s.* اویوز ùyuz; —, *v.n.* کیدشماک
ghīdishmek, قاشمق kàshinmak.
Item, *s.* قلم kàlem.

JEA

Its, *pr. a.* انكى àning, ònung; انگى
àningki, ònungku.
Itself, *pr.* كندی kèndi, كندیسی
kèndissi; كندیسنى kèndissini;
کندیسنه kèndissiné.
Ivory, *s.* فیل دیشی fīl-dīshī.
Ivy, *s.* صارماشق sàrmāshīk.

J.

Jackal, *s.* چقال chākāl.
Jackass, *s.* اشک èshek, خر khār,
حمار hīmār.
Jackdaw, *s.* القارغه àla-kàrgħa(?).
Jacket, *s.* منطان mīntàn.
Jail, *s.* زندان zīndān, حبسخانه hābss-
Jalap, *s.* جلاپه jàlapa. [-khāné.
Jam, *s.* رچل rèchel, طاتلو tàtli.
January, *s.* كانون ثانى kyānūni-sānī.
Japan, *s.* روغن rùghàn; —, *v.a.*
روغن اورمق rùghàn-wùrmak.
Jar, *s.* قوانوس kàwanòss; on the
—, *ad.* اچق àchīk; —, *v.n.*
قارشمق kārīshmak.
Jasper, *s.* یشم yèshem.
Jaundice, *s.* صاریلق sārīlīk.
Jaw, *s.* چکه chèngé.
Jealous, *a.* قزقامج kīzkānj; غیور

JEA

ghàyūr ; حسدو hāssūd, حسدو
hāssedli.
Jealousy, s. غيرت kīzkānjlik, قزاقچلق
ghàyrèt ; حسد hāssed.
Jehovah, s. اللى القيوم el-Hàyyu-'l-
-Kàyyūm. [lù"āb.
Jelly, s. لعاب èlmāssiyyé, الماسيه
Jeopardy, s. تهلكه tèhliké.
Jessamine, s. ياسمين yāssémīn.
Jest, s. شقا shàka, لطيفه làtīfé.
Jesus-Christ, s. عيسى المسيح 'Īssà-'l-
-Messīh, حضرت عيسى hàzrèti-'Īssà.
Jet, s. فسقيه fāsskīyyé.
Jetty, s. اسكه ìsskèlé.
Jew, s. يهودى yàhūdī ; jewess,
يهودى قارىسى yàhūdī-kārissi.
Jewel, s. Jewels, s. pl. مجوهرات
mùjèvhérāt.
Jeweller, s. جواهرجى kùyumju, قيومجى
Jib, s. فلق flòk. [jèwāhirji.
Jog, Joggle, v.a. صارصق sārssmak.
Join, v.n. التحاق bītishmek, بشمك
ìltihāk-et, ملاصقاو mùlāssīk-ol ;
بتشدرمك v.a. —, vāssīl-ol ;
bītishdirmek ; للاقا ìlhāk - et ;
vāssl-et. وصلوا
Joiner, s. دوغرامه جى dōghramaji.

JOY

Joint, s. اويناقيرى èk-yèri ; كيرى
òynak-yèri, مفصل màfsàl ; out of
—, چيقق chīkīk ; get out of — ;
be put out of —, چيقمق chīkīmak.
put out of —, چيقارمق chīkārmaq.
Jointly, ad. مشتركا mùshtèréken,
اشتركا ishtirāken.
Jointure, s. زوجديه باغلنان ايراد zèvjéya-
-bāghlanān-īrād.
Joke, s. شقا shàka, لطيفه làtīfé ; —, v.n.
شقا shàka-et, لطيفه làtīfé-et.
Jolly, a. كولا يوزلو ghyùler - yùzlu ;
كيف kèyf ; ذوقلو zèvkli — boat,
فلوقه fàlīka.
Jolt, v.a. صاصق sārssmak.
Jonquil, s. فوليه fūlyā.
Journal, s. تقويم وقائع rūznāmé ; روزنامه
tàkwīmi-vākā'ī ; ژورنال zhùrnāl.
Journey, s. يولجىلوق yòljuluk, يول yòl,
سفر sèfer ; —, v.n. كزملك ghèzmek,
سفر sèfer-et, يولجىلوقا yòljuluk-et.
Journeyman, s. كوندەلكجى
ghyùndélikji.
Joy, s. ممنونيت sèvinj, سونج
mèmnūniyyèt, حور sùrūr, سرور
hùbūr, شادمانى shādumānī.
Joyful, a. مسرور mèmnūn, ممنون

JUD

- mèssrūr, شاد shād (shāz), شادمان shādumān.
- Judge, *s.* حاکم hākim, قاضی kāzī (kādi), *s.* مولا mèvlà (mòlla); deputy —, نایب nā'ib; —, *v.n.* قیاس kiyāss-et; ظن zānn-et, محاکمه ādd-et; —, *v.a.* محاکمه mùhākémé-et; حکومت hūkyūmèt-et.
- Judgement, *s.* ظن zānn, قیاس kiyāss; حکومت tēdbīr; عقل ākl; جزا jēzā, بلا bèlā; day of —, قیامت کونی kiyāmèt-ghyūnu; — seat, مسند حکومت mèssnēdi-hūkyūmèt.
- Jug, *s.* دستی dēssti, تسبی tēssti.
- Juggler, *s.* حقہ باز hòkka-bāz.
- Juice, *s.* صو sū; شیرē shīra.
- Juicy, *a.* صولو sūlu.
- Jujube, *s.* عناب “unnāb.
- July, *s.* تموز tèmmūz.
- Jump, *s.* اتلایش sìchrayish, سچرایش àtlayish; —, *v.n.* سچرامق sìchramak, اتلامق àtlamak.
- Junction, *s.* اتصال ittissāl; تلاقى télākē; موصل mèvsāl.
- Juncture, *s.* ارنالق āralik, اثنا èssnā,

JUS

- وقت wākit, زمان zāmān; حال hāl.
- June, *s.* حزیرن hāzīrān.
- Jungle, *s.* اورمان òrmān; اورمانلقیر òrmānlīk - yēr, چنگلستان chēnghēlisstān.
- Junior, *a.* سنجہ کچوک sīnnja-kūchuk; اوغلی òghlu, زاده zādē.
- Jurisprudence, *s.* علم فقہ “ilmī-fīkh.
- Jurist, *s.* فقیہ fākīh.
- Just, *a.* عادل “ādīl, حق شناس hākk-shīnāss, منصف mùnsif, حقانیتلو hākkānīyyètlī; —, *ad.* تمام tāmām, تام tām, تماماً tāmāman; — as, ایکن hēmān . . . iken, — now, همان شمدی hēmān-shīmīdi; — so, تمام بویله tāmām-būylé, تمام اویله tāmām-ūylé, همان شویله hēmān-shūylé, همان اویله hēmān-ūylé.
- Justice, *s.* عدالت “ādālèt, حقانیت hākkānīyyèt, انصاف insāf, حق hākk; حاکم hākim.
- Justifiable, *a.* جائز jā'iz. [-zīmèt.
- Justification, *s.* تبریه ذمت tèbrīyyè'i.
- Justify, *v.a.* تبریه ذمتا tèbrīyyè'i-zīmèt - et; حق ویرمک hākk-

JUV

KIN

-vèrmek ; جائز قیلق jā'iz-kilmaq, تېجویزا tējvīz-et.

Juvenile, *a.* گنج ghènj, جوان jìwān.

Juxtaposition, *s.* اتصال ittissāl.

K.

Keel, *s.* اورغنه òngurgha (òmurgħa).

Keen, *a.* کسکین kèsskin, قلاغیلو

kàlāghīli, بران bùrrān, حديد hādīd.

Keep, *s.* بوغاز bòghāz, يېجك yèyéjek,

صاقلامق tàghdīyyé ; *v.a.* تغديه

sàklamak, حفظا hifz - et ; طومتق

tùtmak, براقامق àlikòmak, اليقومتق

bràkmamak, صالويرومامك

sàlivèrmamek ; بوسلامق bèsslémek ;

—, *v.n.* طيانمق dàyanmaq, بوزلامق

bòzulmamak ; دورمق dùrmak,

قالمق kàlmak.

Keeper, *s.* حافظ hāfīz, محافظ mùhāfīz,

Kennel, *s.* اولوق òluk. [بکجی békji.

Kernel, *s.* لب màghz, مغز ich, ایچ

lùbb ; بیض bèyz (bèz).

Kettle, *s.* قزغان kàzghān (kàzan) ;

گوکم ghyùghum.

Kettledrum, *s.* نقاره nàkkārē

(nàghara) ; دمبلك dùmbélèk.

Key, *s.* اناختار ànakhtār, مفتاح mìftāh.

Kick, *s.* تكمه tèkmé ; چفته chifté ;

—, *v.n.* تكمه اتمق tèkmé-àtmak ;

چفته اتمق chifté-àtmak ; —, *v.a.*

تېمك or دېمك tèpmek ; — out, *v.a.*

كوغمق kòghmak, سكدرا sikkdir-et.

Kid, *s.* اوغلاق òghlāk.

Kidney, *s.* بركك bùghrek (bùbrek) ;

— beans, فصوليه fassùlya.

Kill, *v.a.* اولدirmek, قتل

kàtl-et, تلفا tèlef-et, هلاك

Kiln, *s.* اوجاق òjak. [hèlāk-et.

Kind, *s.* درلو dùrlu, صوى sòy, جنس

jìnss, نوع nèv ; —, *a.* ايو iyi,

طاتلو tàtli.

Kindle, *v.n.* طوتشمق tütushmak ;

—, *v.a.* ياقمق yàkmak ; طوتشدرمق

tütushdurmak, ايقادا ikād-et.

Kindness, *s.* ايولك iyilik, كرم kèrem,

افنديلك èfèndilik ; لطف lùtf ;

ināyet, عناية

Kindred, *s.* اقربا àkrabā, خصم اقربا

khèssim-àkrabā ; قرابت kàrābèt,

خصلق khèssimlik.

King, *s.* قرال kàrāl, حكمدار hùkmdār,

پادشاه pādishāh, شاه shāh, ملك

mèlik, مالك mālik.

Kingdom, *s.* بادشاهلق kàrāllik, قراللق

KIN

- pādishāhlik, حکومت hùkyūmèt,
 دولت dèvlèt, ملك milk or mùlk,
 مملکت mèmlékèt, ملكوت mèlékyūt.
 Kinsman, Kinswoman, s. خصم
 khissm, اقربان àkrabādan.
 Kiss, s. اوپش ùpush, شفتالو shèftāli,
 بوسه būsé; —, v.a. اوپمك ùpmek,
 بوسا būs-et.
 Kitchen, s. مطبخ màtbàkh (mùtfàk).
 Kite, s. (bird) چایلاق chàylāk;
 (toy) اوچرتمه ùchurtma.
 Kitten, s. کدی یاوریسی kèdi-yàwrussu.
 Knapsack, s. چانطه chànta.
 Knave, s. چاپقین hīlékyār, حيله کار
 chàpkīn, پزونك pèzèwènk.
 Knead, v.a. یوغورمق yòghurmak.
 Knee, s. دیز diz, زانو zānū; (of tim-
 ber) دیرسك dīrsèk.
 Kneel, v.n. دیزچوکمك diz-chùkmek.
 Knife, s. بچاق bìchak; (pocket—)
 چاقی chàki; (turkish pen—)
 قلمتراش kàlem-trāsh; (carver)
 يتاغان sàtir; (long weapon) ساطور
 yàtaghān.
 Knight, s. بک bègh, قوالیر kàwalīr;
 (chess) ات àt.
 Knit, v.a. اورمك ùrmek; —, a.

KNO

- اوریلو ùrulu, اورلمش ùrulmush.
 Knob, s. طوپ tòp, طوپوز tòpuz; بابا
 bàba.
 Knock, s. اورش wùrush; قیوجالمنسی
 kàpi-chàlīnmassi; —, v.a. اورمق
 wùrmak; چالمق chàlmak; —
 against, چاتمق chàtmak; — down,
 ایچروقامق yèkmaq; — in, ایچروقامق
 àchèri-kàkmaq; — off, اندرمك
 èndirmek, دوشرمك dùshurmek;
 کسکمك kèssmek; بترمك bitirmek;
 — out, چیقارمق chikàrmak,
 دوشرمك dùshurmek; — under,
 v.n. تسلیم او tèsslīm-òl.
 Knocker, s. قیوطوقماغی kàpi-tòkmaqhi.
 Knot, s. دوکم dùghum; —, v.a.
 باغلامق bàghlamak, دوکمك
 dùghumlémek; —, v.n. دوکلمك
 dùghumlénmek.
 Know, v.a. بلمك bìlmek; خبری او
 khàbèri-òl, خبردار او khàberdār-òl,
 واقف او wākīf-òl; طانیمق tànimak;
 — one
 another, بربرینی طانیمق bìr-bìrini-
 tànimak, معارفه لری او mù“aréféléri-
 -òl; — again, طانیمق tànimak;
 — carnally, سکمك sīkmek,

KNO

جماعا jīmā-et, وطى wāty-et.

Knowledge, s. علم "ilm, خبر khāber, معلومات mā'lūmāt, عرفان "irfān, دانش dānish.

Knuckle-bone, s. اشق àshik.

L.

Label, s. یافته yāfta; —, v.a.

یافته طاقمق yāfta-tākmak,

یافته یاپشدرمق yāfta-yāpishdirmak.

Laborious, a. اغر àghir, کوچ ghyùch.

Labour, s. امك èmek, ایش ish,

ایشلیک ishjilik; —, v.n. ایشلمك

ishlémek.

Labourer, s. رنجبر rēnjbèr (rēnchpèr),

یناشمه یرغاد یرghād, ایشجی ishji,

yānashma.

Lace, s. شرید . (ghāytān) قیطان

shèrid; دانتله dāntèla; (gold)

سیرمه sīrma; قلابطان kàlàptān or

قلابدان kàlàbdān; —, v.a.

قیطانی کچورمك ghāytānini-

-ghèchirmek.

Lack, s. نقصان nõksān, اكسكك

èksiklik; —, v.a. اكسك او èksik-

-òl; اكسكى او èksighi-òl.

Lacker, s. روغن rūghàn; —, v.a.

LAN

روغن اورمق rūghàn-würmak.

Lad, s. دلیقانلو òghlàn, اوغلان.

جوان jùwān.

Ladder, s. نردنان nèrdibān

(mèrdivèn); اسکله isskèlé.

Lade, v.a. تحمیل ا یوکلمك yùkletmek,

تاهمیل-هت; —, v.n. یوکالمق yùk-

-àlmak.

Lading, s. یوکلمكك yùklenmeklik;

یوکلمككك yùkletmeklik; یوک yùk,

حموله hāmūlé.

Ladle, s. کچه کچه kèfché, کچه kèpché.

Lady, s. حانم hānim; قوقونه kòkona;

دودو dùdu; مادامه mādama.

Lake, s. گول ghyùl.

Lamb, s. قوزی kùzu; —, v.n.

طوغرمق dòghurmak.

Lame, a. طویال tòpāl; — of one

hand, چولاق chòlāk; —, v.a.

ایاغنی سقطا àyaghini-sàkat-et.

Lament, v.a. & n. اغلامق àghlamak.

Lamentation, s. اغلامه àghlama, فغان

fāghān, نالیش nālish.

Lamp, s. قندیل kāndīl.

Lance, s. مزارق mīzrāk; —, v.a.

دشمك dèshmek, اچمق àchmak.

Lancet, s. نیشتەر nīshtèr (nèshtèr).

LAN

Land, *s.* قره kàra, بر bèrr; ارض àrz
(pl. اراضی àrāzī), ملك (ùlké), ملك
milk, مملكت mèmlékèt, طبراق
tòprak; plot of —, عرصه “àrsa;
—, *v.n.* قره چيتمق kàraya-chìkmaq;
—, *v.a.* قره يه چي قارمق kàraya-
-chìkàrmak. [ìsskèlé.
Landing, Landing-place, *s.* اسكاه
Landlord, *s.* ملك صاحبي mùlk-sāhibi;
خانده صاحبي, اوصاحبي khānè-
-sāhibi.
Lane, *s.* دار صوقاق dàr-yòl; دار
صوقاق dàr-sòkak; چيتمق صوقاق
chìkmàz-sòkak. [zàbān. زبان]
Language, *s.* دل dìl, لسان lissān,
Languid, *a.* جانسز bàyghin, بايغين
jānsiz. [-ghìbi-òl.
Languish, *v.n.* بايغين كبي او bàyghin-
Lantern, *s.* فنار (fèner).
Lap, *s.* قوجاق kùjak; —, *v.a.*
يالايدي يالايدي اچمق yàlaya-yàlaya-
-ichmek. [tāshlamak.
Lapidate, *v.a.* رجم رجم rèjm-et, طاشلامق
Lapse, *s.* مرور mùrūr; —, *v.a.* قالمق
kàlmak, عائد او, “ā'id-òl.
Larboard, *s.* اسكاه ìsskèlé.
Larder, *s.* كيلار kilar (kiler).

LAT

Large, *a.* بيوك bìyuk, كبير kèbîr,
كيتلو kyùllî, كلى kyùllî, “àzîm; عظيم
kyùllîyyètlî.
Larkspur, *s.* هزارنك چيكي hèzār-
-rènk-chìchèghi (هزارن hèzārèn).
Lash, *s.* قامچي kāmchî; —, *v.a.*
باغلامق kāmchîlamak; قامچي لمق
[bāghlamak.
Lass, *s.* قيز kîz. [bāghlamak.
Last, *s.* قالب kàlip; صوك sòng;
—, *a.* ائصكره كي èng-sòngraki,
آخر ākhir, پسين pèssîn; —, *v.n.*
سورمق sùrmek; طيانمق dāyanmak;
بايدار او bākî-kàlmak, باقى قالمق
pāydār-òl, مستمراو mùsstémèrr-òl;
صوك صوكنده, “ākîbèt, عاقبت at —, *ad.*
سòng-sòngunda, انجام كار ènjāmi-
-kyār.
Lasting, *a.* چوق سوراو dāyānîklî; چوق
سورر, چوق سوراو chòk-sùrer, بايدار
pāydār, مستمراو mùsstémèrr.
Lastly, *ad.* خلاصه كلام khùlāssa‘i-
-kèlām, الحاصل èl-hāssîl.
Latch, *s.* منداو mândal, دل dìl.
Late, *a.* سابق ghèch, كج ghèz;
متوفا sābîk; مرحوم mèrhūm, متوفا
mùtéwèffà; —, *ad.* سابقا sābîka.
Lately, *ad.* برازاول bìr-àz-èvvèl;

LAT

LAY

مؤخرًا *yàkinlarda*, يقينلرده *mù'àkhkharan*.
Lath, s. شیشه *shìshé*; چام تخته *chàm-tàkhta*, پداوره *pàdàwra*.
Lathe, s. چرخ *chàrkh*.
Lather, s. صابون کپوکی *sàbun-kyùpughu*; —, *v.a.* صابونلوق *sàbunlamak*.
Latitude, s. عرض بلد *“àrz*, عرض *“àrzi-bèled*; وسعت *vùss“àt*; مساعده *mùssà“adé*.
Latter, a. صکره کی *sòngraki*, آخر *ākhir*.
Latterly, ad. يقينده *yàkinda*, مؤخرًا *bù - yàkinlarda*, بوقينلرده *mù'àkhkharan*.
Lattice, s. قفس *kàfess*, شبیکه *shèbiké*.
Laudanum, s. افیون روحی *àfyòn-rūhu*.
Laugh, s. خنده *ghyùlush*, کولش *khàndé*; —, *v.n.* کولمک *ghyùlmek*, خنده *khàndé-et*.
Launch, s. صندال *sàndal*; —, *v.a.* دکره اندر مک *dèngizé-èndirmek*; — out, *v.n.* پاره خرج *pàra-khàrj-et*; تفصیله باشلامق *tàfsila-bàshlamak*.
Laundress, s. چماشیرجی قاری *chàmàshirji-kàri*.
Laurel, s. یان دهنسی *yàban-dèfnéssi*.

Lavender, s. لوانده *làvànda*.
Lavish, a. مسرف *mùssrif*; بذول *bèzül*; —, *v.a.* بذلا *bèzl-et*, اتمق *àtmak*.
Law, s. “شريعته *shèrī“àt*, سرع *shèr*, قانون *kānūn*, نظام *nizām*.
Lawful, a. “مشروع *mèshrū“*; جائز *jā‘iz*; حلال *hàlāl*; مأذون *mè‘zūn*.
Lawsuit, s. “دعوی *dà“wà*.
Lawyer, s. فقیه *fàkīh*, مفتی *mùftī*; اوقات *dà“wà-vèkīli*; دعوی وکیل *àvokàt*.
Lax, a. مساعده جی *ghèvshèk*; مسامحه جی *mùssà“adéji*, لیتلوجه *mùssāmahaji*; *līnètlija*.
Laxative, a. ملین *mùlèyyin*.
Lay, v.n. یورطلق *yìmurtlamak*; —, *v.a.* یاترمق *kòmak*, قورمق *yàtirmak*, وضع *wàz“-et*; کورمق *kùrmak*, طرح *tàrh-et*; — aside, براقمق *bràkmak*, ترک *tèrk-et*; — before, عرض *“àrz-et*; — by, *v.a.* صاقلامق *sàklamak*; —, *v.n.* دینمک *dìnènmek*, راحت *rāhat-et*; — down, یره قومق *yèra-kòmak*, براقمق *bràkmak*, ترک *tèrk-et*; — hold of, طومق *tùtmak*, یایشمق

LAY

yàpishmak, يقالمق yàkalamak ;
 — in, طويلامق tòplamak,
 تداركا tèdāruk - et (tèdārik) ;
 — on, سورمق sùrmek ;
 صالدرمق sàldirmak, وضع wàz - et,
 طرحا tàrh - et ; — open, اچمق àchmak ;
 — out, خرچا khàrj - et,
 صرفا sàrf - et, خرچامق khàrjamak ; —
 over, قاپلامق kàplamak ; — up,
 v.a. خستدا sàklamak,
 خستداو v.n. khàssta - et ; —
 خرابا v.a. khàssta - òl ; —
 ويران قالمق v.n. khàràb - et ; —
 خالی قالمق v.n. vīrān - kālmak ;
 خالی قالمق khālī - kālmak.

Layer, s. قات kāt, طبقه tàbaka.

Lazaretto, s. تحفظخانه tàhàffuz - khāné,
 قارنتینه kàrantīna.

Lazy, a. تنبل tènbel.

Lead, s. اسرب kùrshun, قورشون
 ùssrub ; قلاغوزلق ìsskàndil,
 قلاغوزلق kìlàghuzluk, ارباشلیق èr - bàshīlik,
 ارباشلیق sùz - bàshīlik ; —, v.a.
 گوترمک ghyùturmek, ییدمک yèdmek ;
 —, v.n. باشه کچمک bàsha - ghèchmek,
 ایلرودوشمک iléri - dùshmek,
 قلاغوزلق اؤکه دوشمک ùngé - dùshmek, اؤکه دوشمک

LEA

kìlàghuzluk - et, هادی او hādī - òl ;
 — away, البوب کوترمک àlip -
 ghyùturmek ; الداتمق àldatmak,
 ازدرمق àzdirmak, اضلالا ìdlāl - et,
 افسادا ìfsād - et ; — astray,
 یولدن چیقارمق yòldan - chikàrmak ;
 ازدرمق àldatmak, ازدرمق àzdirmak,
 افسادا ìfsād - et, اضلالا ìdlāl - et.

Leader, s. باش bāsh, رئیس rè'iss,
 سر sèr ; اوک حیوانی ùng - àti,
 اوکاتی sèr ; غزده نک باشلوجه بندی
 ùng - hàywāni, غزده نک باشلوجه بندی
 ghàzètaning - bàshlīja - bèndi.

Leaf, s. یپراق yàprak, ورق vārak,
 ورق vārak ; — gold, التون ورق
 àltin - vāraki ; — silver, کومش ورق
 ghyùmush - vāraki ; — copper
 or brass, ورق vārak.

League, s. ساعت ساعته sà'at,
 ساعت قیول sà'atlık - yòl ;
 اتفاقا ittifāk ; — together, v.n.
 اتفاقا ittifāk - et.

Leak, s. دلیک dèlik, اچقلاق àchiklik,
 اچقلاق yàrik ; —, v.n. اقمق àkmak ;
 صزومق sèzmak ; صوا sù - et.

Lean, a. ضعیف zà'if, زبون zàbun,
 اریق àrik ; —, s. یاغسزات yàghsiz - èt ;
 —, v.n. اگری دورمق èghri - dùrmak,
 اقمق yàtmak ; اقمق èghilmek,

LEA

- against, *v.n.* طيامق dàyanmak,
يصداتمق yàssdanmak ; —, *v.a.*
طيامق dàyamak.
- Leap, *s.* صچرايش àtlayish, اتلايش
sìchrayish ; —, *v.n.* اتلامق
àtlamak, صحرامق sìchramak.
- Leapyear, *s.* كيبسه kèbissé.
- Learn, *v.a.* اوكرنمك ùghrènmek,
تأهصيل tàhsil-et, استفاده àsstifādè-et,
تعلما tà“àllum-et.
- Learned, *a.* او قومش “ālim, عالم
òkumush, دانشمند dānishmènd.
- Learning, *s.* عرفان “īrfān, علم “ilm,
دانش dānish.
- Least, *a.* اك كچوك èng-ùfāk, اك اوقاق
èng-kùchuk ; ادنا èng-àz ;
èdnā, پك جزئي pèk-jüz“ī ; at —, *ad.*
هيج اولزايسه hìch-òlmàz-ìssa ; —, *c.*
يا خود yākhùd ; not in the —, *ad.*
هيج hìch, اصلا àsslā, قطعا kàt“ā,
قطعا وقاطبة kàt“àn-vè-kātibétan.
- Leather, *s.* سختيان mèshīn, مشين
sàkhtiyān, بولغاري bülghārī ;
كوسله kyùsséle, (sole) گون ghyùn.
- Leave, *s.* اذن izn, izin, رخصت rùkhsàt ;
—, *v.a.* براقمق bràkmak, تركا
tèrk-et ; — off, براقمق bràkmak,

LEG

- كسلك vāz-ghèchmek ; واز كچمك
kèssilmek, منقطع او, ديمك dìngmek,
مؤنكأتى “-òl ; — out, كچمك
ghèchmek, يازمامق àtlamak, اتلامق
yàzmamak. [māyéletmek.
- Leaven, *s.* مايله māyé ; —, *v.a.* مايله تمك
- Lecture, *s.* درس dèrss ; درس عام
dèrssi-“āmm ; وعظ và“z ; —, *v.n.*
وعظا dèrss - vèrmek ; درس ويرمك
và“z-et ; —, *v.a.* ازارلامق àzarlamak,
نصیحت ويرمك nàssihàt-vèrmek.
- Led-horse, *s.* يدك yèdek.
- Lee, *s.* روزگارالتی rùzghyār-àlti.
- Leech, *s.* سولوك sùluk ; هكيم hèkim
سولوك يا شد رmq. v.a. طبیب tàbīb ; —, *v.a.*
sùluk-yàpishdirmak.
- Leek, *s.* پراسه pràssa.
- Left, *s.* صول طرفی sòl-tàrafī, صول sòl,
يسار yèssār, چپ chèp ; — handed,
صولاق sòlàk.
- Leg, *s.* اياق àyak, باجاق bàjak ; بوط bùt.
- Legacy, *s.* وصيت wàssiyyèt.
- Legal, *a.* مشروع shèr“ī, شرعی
مأذون mè‘zūn, جائز jā‘iz, “mèshrū,
حلال hālāl.
- Legation, *s.* سفارت sèfārèt ; — house,
سفارتخانه sèfārèt-khānè.

LEG

Legible, *a.* اوقوناقلو òkùnur, اوقوناقلو òkùnàkli, عيان "àyan, جلی jèlī.
 Legion, *s.* لواء àlay, الای livā.
 Legislate, *v.n.* قانون وضع kânūn-wàz "et.
 Legitimate, *a.* یولنده yòllu, یوللو yòlunda; مشروع "shèr, شرعی shèr, مëshrū, حلال hàlāl.
 Leisure, *s.* بوش وقت bòsh - wàkit, خالی وقت khālī-wàkit.
 Lemon, *s.* لیمون līmòn.
 Lend, *v.a.* عاریت ویرمک vèrmek, اودنج ویرمک "ārīyyèten-vèrmek; اودنج ویرمک "àdunj-vèrmek, قرض kàrz-et.
 Length, *s.* اوزونلق, طول tūl, بوی bōy, اوزونلق ùzunluk; at —, *ad.* "ākibet, عاقبت ākibet, نهایت nihāyet.
 Lengthen, *v.n.* اوزامق ùzamak, بویلانمق bōylanmak; —, *v.a.* اوزاتمق bōy - vèrmek, بوی ویرمک [ùzàtmak.
 Lens, *s.* جام jām. [ùzàtmak.
 Lentile, *s.* مرچک mèrjumèk.
 Leopard, *s.* قیلان kàplàn.
 Leper, *s.* الدنلو mìsskin, مسکین mīsskin, àla-tènli, ابرص àbràss.
 Less, *a.* کچوک kùchuk, دها کچوک dàhà-kùchuk; از az, دها از dàhà-az,

LET -

اکسک èksik.
 Lessen, *v.n.* کچولمک kùchulmek, اوفالمق ùfàlmak; ازالمق àzalmak; اوفالمق kùchultmek, کچولتمک "v.a., —, اوفالمق ùfàltmak, ازالمق àzaltmak, کسمک kèssmek.
 Lesson, *s.* درس dèrss; عبرت "ibrèt.
 Lest, *c.* مبادا که shāyed-ki, فورقوسندن mèbādā-ki, مطالبه سندن kòrkussundan, mùtāla "àssindan.
 Let, *s.* براقمق "māni; —, *v.a.* براقمق bràkmak, کرایه ویرمک kòmak; کرایه ویرمک kīrāya-vèrmek; —, *v.n.* کرایه ویرمک kīrāya-vèrmek; — down, اندر مک èndirmek; — loose, صالیویرمک sàlivèrmek; براقمق bràkmak; — off, صالیویرمک sàlivèrmek; اتمق àtmak; عفا "àfv-et; — fly, اتمق àtmak; — out, طیشاری براقمق dīshàri-bràkmak; کرایه ویرمک kīrāya-vèrmek; — in, ایچروالمق ìchèri-àlmak; ایچروالمق ìchèri-kòmak; پارچه قومق pàrcha-kòmak; — blood, قانالمق kàn-àlmak; —, *pp.* کراده kīrāda.
 Letter, *s.* حرف hàrf (pl. حروف hùrūf,

LET

- حروفات *hūrūfāt* ; مکتوب *mèktūb* (*mèktup*), نامه *nāmé*.
- Lettuce, *s.* مارول *māruḷ*, صلاطه *sàlata*.
- Levant, *s.* ممالک عثمانیه *mèmaliki-òssmāniyyé*.
- Level, *s.* افق *ùfuk* ; دوز *dùz* ; —, *a.* افقی *ùfukī*, طوغری *dòghru* ; —, *v.a.* دوزلتمک *dùzlètmek* ; —, *at*, نشان المق *nishān-àlmak*.
- Lever, *s.* قول *kòl*, مانوله *mānavèla*.
- Levity, *s.* خفت مزاج *khiffèt* ; خفت مزاج *khiffèti-mizāj*.
- Levy, *s.* عسکر تحریری *àssker-tàhrīri* ; یکی یازمش عسکر *yèngi - yàzilmish-àssker* ; تحصیل *sàlghin* ; صالحین *àssker* ; *tàhsīl* ; —, *v.a.* تحریرا *tàhrīr-et*, جمع *jèm* -*et*, طویلامق *tòplamak* ; *tàhsīl-et*, طویلامق *tòplamak*, المق *àlmak*.
- Liabile, *a.* مستعد *kābil*, قابل *kābil*, *mùsstà'idd* ; مسئول *mèss'ul*.
- Liar, *s.* یلانجی *yàlānжі*.
- Liberal, *a.* جومرد *èli-àchik*, الی اچق *èli-àchik*, جو مرد *jùmèrd*, سخاوتلو *sàkhāvètli*, سخی *sàkhī* ; مکمل *mùkèmmèl*.
- Liberty, *s.* سربستلیک *sèrbèsstlik* (*sèrbèsslik*), سربستیت

LIE

- sèrbèsstliyyèt*, سربستی *sèrbèsstī* ; ازادکی *hūrriyyèt*, ازاد *āzād*, آزادگی *āzādégihī* ; اذن *izn*, مأذونیت *mè'zūniyyèt*, رخصت *rùkhsàt* ; عارسزلق *tèrki-èdèb*, ترک ادب *àrsizlik*, امتیاز *jèssārèt* ; جسارت *àrsizlik*, امتیاز *imtiyāz*, معافیت *mù'āfiyyèt* ; کزیمک *hùdūd* ; to be at —, کزیمک *ghèzmek*, محبوس اولماق *māhbūss-òlmamak* ; بوشده او *bòshda-òl*, مأذون او *khālī-wàkti-òl* ; خالی وقتی او *mè'zūn-ol*, اذنی او *izni-òl* ; to take the —, اجتسارا *jèssāret-et*, جسارتا *ijtissār-et*, اجترأ *jür'èt-et*, جرئتتا *ijtirā-et* ; to take liberties, عارسزلق *àrsizlik-et*, عارسزلقا *àrsizlanmak*.
- Librarian, *s.* حافظ کتب *hāfiz-kyùtub*.
- Library, *s.* کتبخانه *kyùtub-khāné*.
- Lick, *v.a.* دوکیمک *yàlamak* ; بالامق *yàlamak* ; مغلوبا *àlt-et*, التا *dùghmek* ; ینمک *yènmek*, مغلوبا *māghlūb-et*.
- Lid, *s.* اورتی *ùrtu*, قپاق *kàpak*.
- Lie, *s.* دروغ *kizb*, کذب *yàlān*, یلان *yàlān*, بوغاده *kyùl-süyü*, کول صوری *dürūgh* ; یاتمق *yàtmak* ; —, *v.n.* بولمق *bùlunmak*, اولمق *òlmak*, موضوع او *mèvzū-òl* ; واقع او *vākī-òl* ; واقع او

LIE

يا لآن سويلك yàlàn-sùwèylémek ;
 — down, اشاغى ياتمق, yàtmak, اشاغى ياتمق,
 àshàghi-yàtmak, اوزاتمق, ùzànmak;
 — with, مجامعا mùjāma “à-et ;
 رأيند منوطاو, mùhàvvel-ol, محول او
 رة, yina-mènūt-òl, حوالدا اولمق,
 hàwālè-òlunmak ; — at stake,
 ارادة او, àrada-òl.

Lieutenant, s. (navy) يوزباشى yüz-
 -bāshi ; (army) ملازم mùlāzim ;
 — colonel, — governor, &c. — of
 grand-vizier, قائممقام kâ'im-
 -mākām (kâyamakām) ; — of a
 judge, نائب nā'ib ; — general,
 فريق fērīk ; of a civil functionary,
 or individual, وكيل vèkīl.

Life, s. جان jān, حيات hàyat ;
 — time, عمر, mùddèti-
 -ùmr ; this —, عالم دنيا, dùnyā,
 —, “àlèmi-dùnyā, عالم فنا, “àlèmi-fènā,
 —, “àlèmi-kèvn-u-fèssād ;
 the — to come, آخرت ākhirèt,
 دار بقا, dāri-bākā.

Lift, v.a. قالدرمق kàldirmak.

Light, s. اشيق àshīk, ايدىنلق, àyđinlık,
 موم ; اتش, àtèsh ; نور, ziyā, ضيا,
 mùm ; —, a. خفيف khàfīf ;

LIK

—, v.n. طوتشمق, tütushmak, ياتمق,
 yànmak ; ايدىنلق, àyđinlanmak ;
 انمك, ènmek, قونمق, kònmak ;
 —, v.a. ياتمق, yàkmak, طوتشدرمق,
 tütushdurmak, ايقادا, ikād-et ;
 — up, v.n. ايدىنلق, àyđinlanmak ;
 —, v.a. ياتمق, yàkmak ; ايدىنلندرمق,
 àyđinlandirmak ; — upon,
 تصادفا, rāsst-ghèlmek, راست كلمك,
 tèsādūf-et, اوزريند قونمق, ùzèrina-
 kònmak.

Lighten, v.n. شمشك چاتمق, shìmshek-
 chàkmak ; —, v.a. خيفلتمك,
 khàfīfletmek, تخفيفا, tàkhfīf-et ;
 تويرا, àyđinlandirmak, ايدىنلندرمق,
 tènvīr-et, اضائدا, izā'a-et ; فراحلندرمق,
 fèrāhlandirmak, تفريحا, tèfrīh-et.

Lighter, s. مغونه, màghūna, صلاپوريه,
 sàlapùriya, طومباز, tòmbàz.

Lighthouse, s. فار, fèner. [bèrk.

Lightning, s. شمشك, shìmshek, برق

Lignum-vitæ, s. پلسنك اغاجى,
 pèléssènk-àghajī.

Like, s. اش, èsh, شبه, shìbh ; —, a.

شبيهه, bèngzer, مشابه, mùshābih, بكر

shèbīh ; —, v.a. سومك, sèvmek,

هلا, hàzz-et, تلذا, tèlèzzuz-et,

LIK

- خوشامق khòshlanmak ; —, *ad.*
 وش ghìbi, vèsh.
 Likelihood, *s.* احتمال ihtimāl.
 Likely, *a.* محتمل ihtimāl, محمول
 mùhtèmil, ملحوظ mè'mūl, مأمول
 mèlhūz ; ياقشقلو ghyùzèl, كوزل
 yàkishikli, كوسترشلو ghyùsstèrishli,
 دلبر dīlbèr.
 Liken, *v.a.* بکزتمک bèngzètmek,
 تشبیه tèshbīh-et.
 Likeness, *s.* مشابهت mùshābéhèt ;
 رسم rēssm, تصویر tàssvīr.
 Likewise, *ad.* وکذا hākézā, هكذا
 vè-kézā, كذلك kèzālik.
 Lilac, *s.* لیلالèylāk ; —, *a.* مور mòr.
 Lily, *s.* زنبق zànbāk ; — of the
 valley, اینجوچیگی inji-chìchèghi.
 Limb, *s.* عضو "üzv (pl. اعضا à"zā) ;
 کنار kènār, محیط mùhīt.
 Lime, *s.* لیمون kīrèj ; or کرج
 līmòn ; — tree, فلامور filāmūr
 (ikhāmūr) ; bird —, — twig,
 اوکسه ùksé.
 Limit, *s.* اوج pāyān, حد hādd,
 غایت ghāyet, نهایت nihāyet ;
 سنور sèr-hādd, سرحد hūdūd,
 حد تعیین حد تعیین hādd-
 sīnir ; —, *v.a.*

LIN

- باغلامق hāssr-et, حصرا -tā"yīn-et ;
 باغلامق bāghlamak.
 Limp, *a.* بھوشاق ghèvshèk, کوشک
 yīmushāk ; —, *v.n.* طوباللق
 tòpāllamak, اقصیق àksimāk.
 Linden-tree, *s.* فلامور filāmūr
 (ikhāmūr).
 Line, *s.* سطر khàtt, چیزی chīzi ;
 سطر sàtr ; حلاط hālat ; —, *v.a.*
 استارچکک àsstar-chèkmek ;
 قاپلامق kàplamak.
 Linen, *a.* کتان بزى kèten ; *s.* کتان بزى
 kèten-bèzi ; بز bèz ; چماشیر
 chàmāshīr ; body —, چماشیر
 chàmāshīr ; table —, سفره بزلى
 sòfra - bèzléri, پیشکیرمیشکیر
 (pèshghir-mèshghir) ; bed —,
 چارشب مارشب (chārshaf-mārshaf) ;
 — draper, بزجی bèzji.
 Linger, *v.n.* کتیب وقت کچورمک
 ghìtméyup - wàkit - ghèchirmek ;
 اولوم درجه لرندە چوق وقت یاتمق
 - dèréjélerinda - chòk - wàkit -
 -yàtmak.
 Liniment, *s.* یاغ yāgh.
 Lining, *s.* استار àsstar ; قاپلامق kàplama.
 Link, *s.* زنجیر حلقه سی zànjir-hàlkassi ;

- مشعله *mèsh* "àlé (*màshala*).
- Linseed, *s.* کتان تخمی *kèten-tòkhumu*,
بذر تخمی *bèzir-tòkhumu*; — oil,
بذر یاغی *bèzir-yàghi*.
- Lint, *s.* مرهم بزى *yàra-bèzi*,
mèrhèm-bèzi; کتان دیتلمش *dìilmish-*
kèten.
- Lintel, *s.* اوست اشیکى *ùsst-èshighi*.
- Lion, *s.* شیر *àrsslan* (*àsslan*),
shīr, اسد *èssed*, غضنفر *ghàzanfèr*;
— *ess*, دیشى ارسلان *dishi-(àsslan)*.
- Lip, *s.* لب *shèfé*, شفہ *dùdàk*,
دوداق *lèb*; کنار *kènar*.
- Liquid, *a.* "مایه" *mā'ī*, سیال *sèyyāl*;
— *s.* اقیچی نسنه *sèyyālè*,
سیاله *àkijî-nèssné*.
- Liquidate, *v.a.* اوده مک *ùdémek*,
استیفا *ifā-et*, ایفا *kàpatmak*,
قیامت *ìsstifā-et*.
- Liquor, *s.* سو *sù*; ایچقى *ìchkî*; in —,
سرخوش *sèrkhòsh*, کیف *kèyf*.
- List, *s.* دفتر *dèfter*, پوسله *pùssla*;
یاتمه *kènàri* - (*chòha*) چوقه کناری
yàtma, اکر بلك *èghrilik*; lists, *s. pl.*
استمک *v.n.* —, میدان *mèydān*;
ìsstémek, جانی استمک *jāni-ìsstémek*;
دکله مک *kùlāk-vèrmek*, قولاق ویرمک

- یاتمق *dìnglémek* (*dīnémek*);
yàtmak, اکمک *èghilmek*.
- Listen, *v.n.* قولاق ویرمک *kùlāk-vèrmek*,
دکله مک *dìnglémek* (*dīnémek*).
- Literal, *a.* لغوی *lùghavī*. [dà "wà.
- Litigation, *s.* دعوى *ìbtijāj*, احتجاج
- Litter, *s.* دسکرة *pisslik*; پسلک
dèsskéré, تختروان *tàkhtî-ràwān*;
کوره *ghyùbré*, صاپ *sàp*; — down,
v.a. التنه کوره سرمک *àltina-ghyùbré-*
sèrmek (*or* صاپ *sàp*); — about,
v.a. اتمق *àtmak*, دوکمک *dùkmek*.
- Little, *a.* اوفاق *ùfāk*, کچوک *kùchuk*,
از برشى *az*, از *àz*, *ad.* —, صغیر
sàghīr; — *az-bir-shèy*, جزئیجه *jùz'īja*; *a. —, s.*
az-bir-shèy, از برشى *az-bir-shèy*,
از بچوق برشى *jùz'ī-bir-shèy*,
az-bùchuk-bir-shèy; — one,
چوق *chòjuk*; یاورى *yāvri*;
— by —, از رازر *àzer-àzer*,
یواش یواش *yāwàsh-yāwàsh*,
تدریجه *tèdrīja*,
جسته جسته *àlè-'t-tèdrīj*,
على التدریج *jèssté-jèssté*.
- Live, *v.n.* معمر او *yàshamak*,
یشامق *mù"àmmer-òl*; کچمک *ghèchinmek*,
کفاف نفسا *tà"àyyush-et*,
تعیشا *kèfāfî-nèfss-et*; بسلمک *bèsslènnek*,

- تعدى *tàghàddi-et* ; — upon,
يمك *yèmek*, بسلامك *bèsslènnek* ;
كچمك *ghèchinnek*.
- Livelihood, *s.* كچنهجك *ghèchinéjek*,
كفانفس *kèfāfi-nèfss*.
- Lively, *a.* اويناق *òyniyor*,
òynàk ; شن شوخ *shèn - sbūkh* ;
مفرح *mùfèrrih*, طربانكيز *tàrab-*
-ènghez.
- Liver, *s.* كجرك *kàra-jìgher*,
كجرك *jìgher*.
- Livid, *a.* مور *mòr* ; الاق بلاق *àlak-*
-bùlak.
- Living, *s.* كچنهجك *ghèchinéjek*,
صورت تعيش *kèfāfi-nèfss* ;
sūrèti - tà“àyyush ; يمك *yèmek*,
طعام *tà“ām* ; امامت *imāmèt* ;
حياته *sàgh*, صاغ *dìri*, ديري *a.* —,
hàyātda, برحيات *bèr-hàyāt*,
حي *hàyy*, جانوار *jānvār*.
- Lizard, *s.* كرتنك *kèrtènkèler*
(*kèrtènkèlé*).
- Load, *s.* حوله *yùk*, بار *bār*,
hāmūlé ; —, *v.a.* يوكلتمك *yùklètnek* ;
طولدرمق *dòldurmak*.
- Loadstone, *s.* مقناطيس *mìknāīss*
(*mèkhlàdiz-tàshi*).
- Loaf, *s.* سومون *sòmūn* ; كاه *kèllé*.

- Loan, *s.* اودنج *òdunj*, قرض *kàrz*,
استقراض *ìsstikràz*.
- Loathe, *v.a.* ايكزنمك *ìghrennek*,
استكراه *tìksinnek*,
ìsstikràh-et, اكره *ìkràh-et*.
- Lobster, *s.* استاقوز *ìsstàkoz*.
- Local, *a.* يرلو *yèrli*, موقعي *mèvki“i* ;
منحصر *mùnhàssir*, جزئي *jüz“i*.
- Locality, *s.* ير *yèr*, محل *màhàll*,
موقع *mèvki“*, موضع *mèvzi“*.
- Lock, *s.* كليلد *kilid* ; چقماق *chàkmak* ;
حوض *hàwuz* ; دمت *dèmet* ; —, *v.n.*
كتلمك *kilidlennek*,
kìtlennek ; —, *v.a.* كليلدمك
kilidlémek, كتمك *kìtlémek* ; —
in, ايجروكتلك *ìchèri-kìtlémek* ;
— out, طيشاريكتلك *dìshāri-*
-kìtlémek ; — up, كتمك *kìtlémek*,
كتليويرمك *kìtléyivèrmek*.
- Locksmith, *s.* چلنكير *chilinghir*.
- Locust, *s.* كچي بوينوزي *chèkirghé* ;
كچي بوينوزي *kèchi-bòynuzu*.
- Lodge, *s.* قيوچي اوطهسي *kàpizji-òdassi*,
باغ اوي *kàpizji-èvi* ; باغ اوي
bàgh-
-èvi ; —, *v.n.* اوطورمق *òturmak*,
مسافرة اوطورمق *mùssāfir-ò*,
مسافراو *mùssāfir-ò*,
mùssāfèréten - òturmak ; قالمق

LOD

kàlmak ; —, *v.a.* اوطورتتمق
òturtmak ; عرضا àtmak ;
“àrz-et.

Lodger, *s.* مسافر, کراچی kirāji, mùssāfir.

Lodging, Lodgings, *s.* اوطه òda,
قوناق kònak.

Loft, *s.* طوان اراسی tàwan-àrassi.

Lofty, *a.* مرتفع, یوکسک yùksèk, mùrtèfi.

Log, *s.* اوطون òdun ; کتوک kyùtuk ;
پراکتہ pàrakèta ; انساب ènsāb ;

log. sine, نسبت جیبیه nìssbèti-

-jèybìyyé; log. cosine, تمام نسبت جیبیه,

tāmāmī - nìssbèti-jèybìyyé ; log.

tangent, نسبت طلیه nìssbèti-

-zillìyyé ; &c. [انساب ènsāb.

Logarithm, *s.* لغارتمه lùghārìtma ;

Logic, *s.* منطق màntik.

Logwood, *s.* بقام bàkkàm.

Loins, *s.* بل bèl, صلب sùlb.

Loiter, *v.n.* طولاشمق, گزیمک ghèzinmek,

dòlashmak, وقت کچورمک wàkìt-

-ghèchirmek, وقت غائبا wàkìt-

(kā'ib)-et. [اصسز ìssiz.

Lonely, *a.* تنها tènha ; یالکز yàlingiz ;

Long, *a.* اوزون ùzun, طویل tàwīl ;

—, *v.n.* اش یرمک àsh - yèrmek ;

— for, جانی استمک ìsstémek, استمک

LOO

jāni-ìsstémek ; ارامق àramak ;

— after, ارامق àramak, مشتاق او

mùshtāk-òl, اشتیاقا ìshtiyāk-et.

Longer, *a.* دها اوزون dàhà - ùzun ;

—, *ad.* any —, no —, ارتق àrtik,

برازدها, زیاده zìyādè ; a little —,

bìr-àz-dàhà.

Longitude, *s.* طول بلد, طول tūli-bèled.

Look, *s.* لحظه, نظر nàzar, باقش bàkìsh,

lähza ; چهره chèhré, بکر bèngz,

صورت kiyāfèt, قیافت sīmā ;

سورت sūrèt, قیلق kèlìk ;

—, *v.n.* باقمق bàkmaq, نظرا nàzar-

-et ; سیرا sèyr-et, تماشا tāmāshā-et ;

کوزمک, کوزه کوزمک ghyùzè-

-ghyùrunmek ; — like, بکزمک

bèngzémek ; — about, باقمق

bàkinmak ; ارامق àramak ; —

after, باقمق bàkmaq, کوزتمک

ghyùzetmek ; ارامق àramak ;

— big, قورلق kùrulmak, قبادایلقا

kàba-dàylìk-et ; — down upon,

یوقاریدن اشاغی باقمق yùkàridan-

- àshaghì - bàkmaq ; استحقارا

ìsstìhkār-et, خوار باقمق khòr-

-bàkmaq ; — for, ارامق àramak ;

منتظراو bèklémek, بکلمک

mùntàzir - òl, مأمولا mè'mūl-et ;
 — into, تجسسا tèftīsh-et, تفتيشا
 tèjèssuss - et ; — on, باقمق
 bàkmak, سيرا sèyr-et ; — out,
 دقتا iyija-bàkmak, ايوجد باقمق
 dìkkàt-et ; — well, كوزل او
 ghyùzèl-òl, ياقشمق yàkishmak,
 جهره سي ايواو yàrashmak ;
 چهره سي ايواو chèhréssi-iyi-òl. [mir'at.
 Looking-glass, s. مرأت ayiné, اينه
 Loom, s. بزدستگه بزدستگه
 bèz-dèsstghyāhi, دستگه
 dèsstghyāh (tèzghyāh) ;
 —, v.n. خيال ميال كوزكم
 khâyāl-mâyāl-ghyùzukmek.
 Loop, s. المك ilmik ; اليك ilik.
 Loophole, s. ايدينلق باجه باجه
 bàja, قاجامق
 àydinlik - bàjassi ;
 كاجامق kàchamak.
 Loose, s. اطلاق عنان itlāk-i-“inān ;
 —, a. جوزيلو ghèvshèk ;
 چوزيلو ghèvshèk ;
 مبهم sàllāniyor, سالانيور
 mùbbhèm ; رابطه سز
 ràbtsiz ; رابطه سز
 ràbitassiz, يرامز yàramàz,
 چايقين چايقين
 chàpkin ; —, v.a. اچمق àchmak,
 چوزمك chùzmek ;
 براقمق bràkmak ;
 چوزمك chùzmek ;
 ساليويرمك sàlivèrmek.
 Loosen, v.a. كوشمك ghèvshetmek ;

لينت ويرمك linèt-vèrmek.
 Looseness, s. كوشمك ghèvshetiklik ;
 (of bowels) لينت linèt ; اسهال
 isshāl ; (of morals) چايقينلق
 chàpkinlik.
 Lord, s. افندي èfèndi, بك bègh ; the
 Lord God, رب العالمين ràbbu-'l-
 -“ālémīn ; the Lord of glory,
 رب العزت ràbbu - 'l - “izzèt ;
 our Lord, افنديمىز èfèndimiz ;
 ربمىز تعالى rabbimiz - tà“ālā ;
 our Lord Jesus Christ,
 عيسى المسيح افنديمىز حضرتلى
 ‘Īssà-'l-Mèssih-èfèndimiz-hàzrètléri, or
 ربمىز تعالى عيسى المسيح حضرتلى
 rabbimiz-tà“ālā-‘īssà-'l-mèssih-hàzrètléri ;
 our Lord and Saviour, ربمىز و خلاصمىز
 rabbimiz-vè-khàllāssimiz ; our
 sovereign Lord, پادشاهمىز افنديمىز
 pādishāhimiz - èfèndimiz ; our
 Lord and Master, ولي نعمتمىز افنديمىز
 velī-ni“mètimizefèndimiz.
 Lose, v.a. غائبا ghā'ib-et (kàybet),
 دن قاچرمق èldan-
 zā'ī-et, ضائع
 -kàchirmak, دن او dan - òl ;
 — ground, يرغائبا yèr-ghā'ib-et,
 كيرولمك ghèrilémek ; — one's way,

LOS

- یول شاشرمق yòl-ghā'ib-et, یول غائب
yòl-shàshirmak.
- Loss, s. تلف زیان zàrar, ضرر zìyān; تلف
tèlef; تلفیات tèlefıyyāt.
- Lot, s. قرعه kùssmèt; lots, قرعه
kùr'ā; to draw lots, قرعه چکمه
kùr'ā-chèkmek.
- Lotion, s. صو sù.
- Lottery, s. پیانکو piyānko.
- Loud, a. پک سسلو pèk-sèssli,
پک باند bülènd.
- Louse, s. بیت bit, کله kèhlé;
—, v.n. بیتلنمک bitlenmek; —, v.a.
کله لرینی قیرمق kèhlélérini-kàrmak.
- Love, s. عشق 'āshk, سوکی sèvghi;
محبت mähābbet; —, v.a. سومک
sèvmek; عاشق او 'āshik-òl.
- Love-apple, s. فرنک باطلیجانی firènk-
-pàtlıjāni; قواته (green) kàwata.
- Lovely, a. کوزل sèvghili, سوکیلو
ghyùzèl, دلبر dılbèr.
- Lover, s. زنیپاره 'āshik; عاشق
(zāmpara); مراقلو hāvèssli; هوسلو
mèrākli.
- Low, a. اشاغی àshāghi; الچق àlchàk;
دنی hākır; حقیر bāssik; باصق
dèni, نامرد nā-mèrd; چاقین chàpkın,

LUM

- یواش yāwāsh; پس pèss; —, v.n.
اینک کی سس ویرمک inèk-ghìbi-sèss-
vèrmek.
- Lower, a. دهالچق dāhà-àlchàk;
دهالشاغی dāhà-àshāghi; —, v.a.
اشاغیلتمق àndirmek; اندریمک
àshāghılatmak; سارقتمق
sàrkıtmak; مایندا māyna-et;
ترذیل تهرزیل-et, محقرا mūhàkkār-et;
ضعیفتمق zà'ıflatmak; —, v.n.
قارمق kàrarmak.
- Loyal, a. صادق sādık, مطیع mùtī',
منقاد münkād.
- Luck, s. بخت bākht, طالع tāli'.
- Lucky, a. بختلو bākhtli.
- Luggage, s. اشیا èshyā, برقی pırtı,
صندوق ماندق yùk, یوک èsskāl, اتقال
sàndık-màndık.
- Lukewarm, a. ایلچق ilijàk; اغر
àghır, غیرتسز ghèvshèk, کوشک
ghàyretsiz.
- Lump, s. پارچه pàrcha, طوب tòp;
—, v.a. کوتری المق ghyùturu-àlmak;
کوتری ویرمک ghyùturu - vèrmek;
کوتری یاپمق ghyùturu-yàpmak;
کوتری یاپدرمق ghyùturu-
-yàpdirmak.

LUN

Lunacy, *s.* دليلك dèlilik, جنت jinnèt,
جنون jùnūn.

Lunatic, *a. & s.* دلي dèli, مجنون mèjnūn.

Lungs, *s. pl.* اق جكر jìghèr, جكر àk-
-jìghèr.

Luscious, *a.* پك طاتلو pèk-tàtli.

Luserne, Lucerne, *s.* يونجه yònja.

Lust, *s.* شهوت shèhvèt; — after, *v. n.*
شهوتلك shèhvètlek.

Lustre, *s.* رونق parlaklèk, پارلاق
rèvnàk; اویزه āvîzé.

Lusty, *a.* قوتلو kùvvètli, دنج dînj.

Luxuriant, *a.* برکتلو kùvvètli, قوتلو
bèrékètli, چوق chòk, مبذول mèbzūl.

Luxurious, *a.* طنطنهلو sàltanàtli, سلطنتلو
tàntanali; نفیس nèfîss, لا“ à اعلی.

Luxury, *s.* طنطنه sàltanàt, سلطنت
tàntana; نفیس شی sèfāhāt; سفاهت
nèfîss-shèy.

Lying-in, *s.* چوق طوغره جوق وقت chòjuk-
-dòghurajak-wàkit; لوغوسه لوقوقی
lòghussalik-wàkti. [-kùlāk.

Lynx, *s.* قره قولاق vāshak, وشق

M.

Macaroni, *s.* مقارنه makārna.

Mace, *s.* بوزطغان tòpuz, طویوز

MAG

bòzdaghàn; هندوستان جوزی قبوغی
hìndusstān-jèvizi-kàbughu.

Machine, Machinery, *s.* چرخ chàrkh,
الات ālāt, الت mākina, ماکینه

Mackerel, *s.* استومری ùsskùmrū.

Mad, *a.* دلي dèli, دیوانه dīwāné;
چلدرمش, کاجق kàchik, مجنون mèjnūn
چلدرمک, to go —, *v. n.* چلدرمک
chıldirmek, دلی او dèli-òl, تیننا
tèjènnun-et, جنت کتورمک jinnèt-
-ghètirmek.

Madder, *s.* کوک بویا kyùk-bòya.

Mad-house, *s.* تیمارخانه tīmar-khāné,
بیمارخانه bīmar-khāné.

Madness, *s.* دليلك dèlilik, جنت
jinnèt, جنون jùnūn.

Magazine, *s.* انبار maghazā; مغازه
ànbār; غزته màkhzèn; مخزن
ghàzèta; powder —, جخانه jèb-

Maggot, *s.* قورت kùrt. [-khāné.

Magician, *s.* سحر باز sìhrbāz, سحر sàhhār.

Magic, *s.* سحر sìhr; — lantern,
خیالچی فاری khāyālji-fènéri.

Magistrate, *s.* ضابط hākim, حاکم
zābit, مأمور mè‘mūr.

Magnanimity, *s.* علوجناب “ùlùvvi-
-jènāb, علوفطرت “ùlùvvi-fitrèt.

MAG

MAJ

Magnesia, *s.* کهرچله قایمغی
ghyùhèrchilé-kàymaghi.

Magnet, *s.* مقناطیس mīknātiss
(mīkhlādiz).

Magnificence, *s.* سلطنت sàltanàt,
طنتنه tàntana, دبدبه dèbdébé ;
فخامت fàkhāmèt.

Magnificent, *a.* پک کوزل pèk-ghyùzèl ;
سلطنتلو sàltanàtli ; فخیم fàkhīm,
فخامتلو fàkhāmètlù.

Magnify, *v.a.* بیوتmek bìyutmek ;
تحمید و تمجید tàhmīd-u-tèmjīd-et.

Magnifying-glass, *s.* پرتوسوز pèrtevsüz
(pèrtevsiz).

Magnitude, *s.* حجم بیوکلیک bìyuklik,
هجم hàjm ; اهمیت èhèmmiyyèt.

Magpie, *s.* مقصغان sàksaghàn.

Mahogany, *s.* ماغون اغاجی màghon-
àghaji.

Mahometan, *a.* محمدی mùhàmmédī,
مسلم *s.* —, اسلامی isslāmī ;
mùsslim, اهل اسلام èhli-isslām,
مسلمان mùsslimān.

Mahometanism, *s.* اسلام isslām,
دین اسلام dīni-isslām,

Maid, Maiden, *s.* قیز kız, قیزاوغلان kız-òghlan-kız,
باکیرé bākiré.

Maidenhead, *s.* قیزلق kızlık, بکر bìkr.

Maid servant, *s.* (free) بسله bèsslémé ;
(slave) خلیق khālāyık, جاریه
jārīyyé.

Mail, *s.* پوسته pòssta ; زره zìrh.

Maim, *v.a.* النی سقطا èlini-sàkat-et,
قولنی سقطا kòlunu-sàkat-et.

Main, *a.* اصل بیوک bìyuk, انا àna,
àssl ; —, *s.* دکر dèngiz ; قوت
kùvvèt ; with all his might and
main, وار قوتیله vār-kùvvètīla ;
— land, اصل قره àssl-kàra ; — mast,
غراندی دیرکی òrta-dìrèk, اورطه دیرک
ghràndi-dìrèghī ; — sail, غراندی
ghràndi ; — topsail, غایبه غراندی
ghàbiya-ghràndi.

Maintain, *v.a.* بسلک bèsslémek ;
ادعا àrka-òl, طومتق tùtmak ;
ایده ایده à-èt ; ایده ایده ètkā-èt ;
سیانته sīyānèt-et, وقایه vīkāyè-et.

Maintenance, *s.* کچنه جک ghèchinéjek,
تعیش tà-àyyush, نفقه nàfaka,
کفاف نفس kèfāfi-nèfss ; ایده ایده ètkā ;
سیانته sīyānèt, وقایه vīkāyé.

Majesty, *s.* شوکت shèvkèt, مهابت
màhābèt ; His Majesty (the
Sultan), سوکتلوا فندیز shèvkètli-

MAJ

èfèndimiz; His (or Her) Majesty
the King, حشمتلو قرال جناتلری
hàshmètlî - kîrâl - jènābléri (or
قرالیچه kîrālîcha, the Queen, or
ایمپراطور impérâtòr, the
Emperor, &c.)

Major, a. اعظم èksérî; اكثري
à“zâm, اكبر èkbèr; كلى kyùllî;
بالغ bālîgh; —, s. بيكباشى bìng-
-bàshî; drum —, طامبورماژور,
tâmbur-màzhòr.

Majority, s. بلوغ èksèrîyyèt;
bùlūgh, سن بلوغ sînnî-bùlūgh;
بيكباشىك bìng-bàshîlik.

Make, s. بىچم bìchim, صورت sūrèt,
هيتت hèy'èt, ياپش yapîlish;
ياپمق v.a. mālîyyé; —, اعماله
yâpmak, اعمالا māl-et;
وجوده ككتورمك vùjūda-ghètirmek;
يراتمق yèratmak, خلقا khàlk-et;
قيلق ètmek, ايلك èylémek,
الكاتمق kàlmak; — a fool of,
الداत्मك àldatmak, كپازا kèpāzé-et,
مسخريده چويرمك màsskharaya-
-chèvirmek; — a mistake, ياكلمق
yàngilmak, سهوا sèhv-et, خطا
khàtā-et, ياكلشلقا yàngilishlik-et;

MAK

— angry, دارلتمق dâriltmak,
كوجندرمك kòzdirmak, قيزدريمق
ghyùjèndirmek; — a pen, قلم يونتمق
kàlem-yòntmak, (a new pen)
قلم اچمق kàlem-àchmak; — at,
مالدرمق sàldirmak, هجوم hùjūm-
et; — away with, اوچرمق
ùchurmak, تلفا tèlef-et; — for,
يول طومتق yòl-tùtmak; — good,
يرينه ككتورمك yèrina-ghètirmek;
— haste, عجلها chàbîk-òl,
دكردنه كورنمك àjélé-et; — land,
دنگيزدا - كيرا - ghyùrunmek;
— many words, اوزاتمق ùzàtmak,
چوق سويلمك chòk-sùwèylémek;
— off, كتمك ghitmek, صاوشمق
sàwushmak; — off with, المق
àlmak; چالمق chàlmak; — one
of a company, رفاقتا rèfākāt-et
داخلا dākhlîl-òl; — one's escape,
كورتلمق kùrtūlmak; قاچمق kàchmak;
— out, چيقارمق chikàrmak,
او قومق òkumak; اثباتا issbāt-et;
دورا hissāb-et; — over,
دور devr-et; حوالدا hàwālè-et;
— towards, يول طومتق yòl-tùtmak;
— up, طويلامق tòplamak; تكميلا

MAL

tèkmil-et, تمام *tāmām-et*; — up to, *yànina-vàrmak*; — it up, *bàrishmak*; — it up to, *tàzmīn-et*, *tāmāmlamak*; — use of, *kùllānmak*, استعمال *issti“māl-et*.

Malady, *s.* درد *dèrd*, علت *“illèt*.

Male, *a. & s.* ارکک *èrkek*, نر *nèr*, ذکر *zèker* (pl. ذکور *zùkyūr*).

Malefactor, *s.* صاحب جنحه *sāhib-jùnhà*, مجرم *mùjrim*.

Malevolence, *s.* عداوت *“ādāvèt*, بغض *“ùdvān*, حقد *hìkd*, عدوان *bùghz*.

Malice, *s.* سوءنیت *sù“i-kàssd*, کوتیلك *kyùtulik*, *sù“i-niyyèt*.

Mallet, *s.* طوقمق *tòkmàk*.

Mallows, *s.* ابدکومجی *èbé-ghyùmèji*.

Mamma, *s.* والدہ *nìné*, نینہ *àna*, انا *vālidé*.

Man, *s.* انسان *ādem* (*àdam*), مرد *mèrd*, مردم *mèrdum*; — of war, جنگ *jènk-ghèmissi*, قالیون *kàlyòn*, — of war's man, قالیونجی نفری *kàlyònjì-nèféri*; —, *v.a.* آدم ایله دوناتمق *v.a.*

MAN

àdam-ila-dònatmak, آدم قومق *àdam-kòmak*; دوناتمق *dònatmak*, باشندوارمق *bàshina-vàrmak*.

Manage, *v.n.* اویدرمق *ùydurmak*; *ghèchinmek*; *èdinmek*; کچنمک *—, v.a.* قوللانمق *kùllānmak*; ضبط *zàbt-et*; اویدرمق *idārè-et*; اداره *ùydurmak*, کورمک *yàpmak*, یایمق *ghyùrmek*.

Mandate, *s.* اراده *irādè*, فرمان *fèrmān*, امر *hùkm*, حکم *èmr*.

Mane, *s.* یله *yèlé*.

Mange, *s.* اویوز *ùyuz*.

Manger, *s.* یملک *yèmlik*.

Mangle, *s.* جندره *jèndéré*; —, *v.a.* *yàrtmak*, پاره ملک *pārélémek*; جندره دن کچورمک *jèndérédan-ghèchirmek*.

Manhood, *s.* ادملق *àdamlik*.

Maniac, *s.* دلی *dèli*, چلغین *chilghin*, دیوانه *dīwāné*, مجنون *mèjnūn*.

Manifest, *s.* کمینک حجتی *ghèmining-hùjjèti*; —, *a.* اشکار *āshikyār*, بیدیدار *bèdihī*, ظاهر *zāhir*, بیدیدار *bèdīdār*, هویدا *hùwèydā*; —, *v.a.* *ghyùsstermek*, کوسترمک *izhār-et*.

MAN

Manifesto, s. بیاننامہ bèyān-nāmé, اعلاننامہ àlān-nāmé.
Mankind, s. بنی آدم bèni-ādem, ناس nèv "i-bèni-bèsher, نوع بنی بشر nāss. [ادم àdam.
Manly, a. مرد mèrd, مردانه mèrdāné,
Manna, s. قدرت حلواسی kùdrèt-hèlwāssi.
Manner, s. طرز tàrz, درلو dùrlu (tùrlu), وجه vèjh; manners, s. pl. اداب àtwār; اخلاق àkhlāk; آداب ādāb.
Manœuvre, s. اویون dōlab, طولاب òyun; مانوره mànèvra; —, v.n. طولاب چویرمک dōlab-chèvirmek, اویون چیقارمق òyun - chikārmak; مانوره چویرمک mànèvra-chèvirmek.
Mansion, s. قوناق kōnak.
Manufacture, s. کارخانه, فابریقه fābrika, اعمالات (pl.) māl, مالمāl; مصنوعات māsnu "āt; یاپمق v.a. —, māl; اعمال yāpmak, اعمال māl-et.
Manure, s. کوبره ghyùbré; —, v.a. کوبره ویرمک ghyùbré-vèrmek.
Manuscript, a. ال یازیسی èl-yāzissi; ال یازیسی کتاب èl-yāzissi-kitāb. —

MAR

Many, a. چوق chòk, وافر wāfir; a great —, چوق chòk, برچوق bìr-chòk; — a, نیجه nījé.
Map, s. خریطه khàrīta.
Marauder, s. یغماجی yāghmajī.
Marble, s. مرمر mèrmer.
March, s. مارت màrt; مارش màrsh; عسکر یورومسی "àssker-yùruméssi; یوریمک or یورومک v.n. —, یول yòl; —, یوروتمک v.a. —, یوروتمک yùrumek; کوترمک, سوکا sèvk-et, یوروتمک yùrutmek; ارش àrsh; —, int. ارش àrsh; — in, کیرمک ghirmek; — off, گھیتمک ghyùturmek; کوترمک ghyùturmek; — on, ایلر وکتمک iléri-ghitmek; — out, چیقماق chikmak.
Mare, s. قسراق kīssrāk.
Margin, s. کنار kēnār; فضله fāzla; marginal note, کنار kēnār, حاشیه hāshiyé.
Marigold, s. نرگس nèrgiss.
Marine, a. بحریه bāhrī, بحری bāhrīyyé; —, کافه تجملات بحریه s. —, kya ffé "i-tèjèmmulāti - bāhrīyyé; بحریه تفنکجیسی bāhrīyyé-tùfènkjissi; بوش پوتقال bōsh-pùtkal.
Maritime, a. بحری bāhrī; ساحلی sāhilī.

MAR

Mark, s. چیزی chizi, اشارت ishāret, تمغا nishān ; اثر èsser ; نشان (dāmgha) ; نشان shàkhss ; نشان nishān, هدف hēdef ; —, v.n. یازمق yāzmaq, چیزمک chizmek ; اشارت قومق v.a. —, dikkāt-et ; نشان قومق ishāret-kōmak, تمغا اورمق dāmgha-kōmak ; داغلامق dàghlamak ; اثر برامق èsser-brākmak ; دقتا dìkkāt-et ; of —, معتبر mù“tébèr, متعارف bèlli-bāshli, بللو باشلو mùta“ārif, معلوم mà“lūm.

Marquee, s. دیرکلو چادر ìki-dìrèkli-chàdir. [چارشی chārshi.]

Market, s. بازار pàzār ; چارسو chārsū,

Marking-iron, s. داغ dàgh.

Marquess, Marquis, s. رتبه ثالثه بکی rùtbé‘i-sālissé-bèghi.

Marriage, s. اولنش nìkyāh, ازدواج tèzèvvuj, evlènish, [کلینک ghèlinlik. izdiwāj.]

Marriageable, a. اوره جک èvééréjek ;

Married, a. اولو èvli, متأهل mùté‘èhhl, کوجده kòjada, منکوحه mènkyūha.

Marrow, s. مغز ilik, مغز màghz.

Marry, v.n. اولمک èvlenmek, قاری المق dìwārji.

MAS

kàri-àlmak, تاهلا tè‘èhhul-et ; کوجده وارمق kòjaya-vàrmak ; —, v.a. المق àlmak, تزوج tèzèvvuj-et ; اولندرمک èvlèndirmek, تزوجیا tèzvīj-et ; کوجده ویرمک kòjaya-vèrmek ; عقدا “àkd-et, نکاح nìkyāh-et.

Marsh, s. بطاقل bàtàk, بطاقلق bàtaklīk.

Marshal, s. چاوش chàwush ; earl —, lord —, چاوش باشی chàwush-bāshi ; field —, سردار پایده لوسی sèrdār-pàyéliissi ; —, v.a. ترتیباً tètīb-et.

Mart, s. بدستان bèdisstèn, بزستان bèzisstèn, بزاستان bèzzāzisstān ; چارشی chārshi, کاپان kàpan.

Marten-sable, s. سمور (sāmūr).

Martial, a. حربی hàrbī ; عسکری “àsskérī ; court —, دیوان حرب dīwāni-hàrb.

Martyr, s. شهید shèhīd.

Martyrdom, s. شهادت shāhādèt, [غریب ghārīb. shèhīdlik.]

Marvellous, a. عجیب “àjīb, (“àjā‘ib),

Masculine, a. مذکر mùzèkker.

Mason, s. دیوارچی tàshji ; دیوارچی dìwārji.

MAS

Masonry, s. طاش دیوار tàsh-dìwàr; دیوار جیلق tàshjìlìk; دیوار جیلق dìwàrjìlìk.
 Mass, s. یغین hājīm, جرم jùrm; یغین yìghin; طوب tòp, کومد kyùmé; قتولیکرک بادراقی; فوج fèvj, طابور tàbur, کاتولیکلرینگ-باداراکي; —, v.a. طوبیا tòp-et; یغماق yìghmak.
 Massacre, s. قتل عام kàtli-“āmm; —, v.a. قیرماق kirmak, قتل kàtl-et, پارلامک àldurmek, اولدرماق (pàralamak).
 Massive, a. متین mètīn, قونت kùnt, اغر àghir, قالدین kàlīn.
 Mast, s. دیرک dīrèk, ستون sùtūn, عمود کولکن اغاجنک همیشه; àmūd; ghyùlghèn - àghajīning-yèmishi; غابیدجیونغی, — top - gallant —, — chībùghu; بابانغوجیونغی bàbafīngo-chībùghu.
 Master, s. افندی èfèndi; اغا àgha; استاد ùsstād (ùssta); خوجه khòja; غالب mù“allim; ضابط zābit; معلم ghālib; کمی رئیسى ghèmi-rè‘issi, کاپودان kàpudān (kàptan); —, v.a. حقدن کلمک hàkkīndan-ghèlmek, استادالی, — hand, —; غالب او ghālib-òl;

MAT

تام اناختار, — key, ùsstād-èli; تامم-اناکhtar, tamm-ànakhtar.
 Masterpiece, s. استادایشی ùsstād-ìshi.
 Mastic, s. مصطقی māsstaki, ساقز sàkiz; معجون mà“jūn.
 Mat, s. حصیر hàssir; — v.n. بربریندیباشماق bìr - bìrina - yàpishmak, کچلمک kèchélènmek.
 Match, s. کبریت kībrit; اش èsh, کفو kyùfv, مثل mīssl, “àyn, عین àkrān, ارقداش àrkadash, برابر bìr, بر bāsh, باش bèrābèr, چیشور chīkishir, مساوی mùssāvi, چیشدهجق chīkishajak, حقدن کور hàkkīndan-ghèlir; التده قالمز àltda-kàlmàz, اشاغی قالمز àshàghi-kàlmàz; —, v.n. تزوج tèzèvvuj; —, v.a. برابر کتمک bìr-òl; براو bèrābèr-ghètmek, اش او èsh-òl; —, v.a. اش ارامق èsh - bùlmak; اش بولمق èsh-àramak; اش یوق دیوادعا èshi - yòk - dèyu - iddi“ā - et, اش یوق دیومیدانده قومق èshi-yòk-dèyu-mèydāna-kòmak.
 Mate, s. ارقداش àrkadash; اش èsh; یازجی mùlāzīm; ملازم yàmak; یازجی yàziji; شاهمات shāhmāt; مات màt;

MAT

Material, *a.* هیولانی jissmānī, هیولانی hēyyūlānī; کلی khayli, خیلی kyūllī, عظیم azīm, جوق chòk; —, *s.* kùmāsh; خرج kèressté, کمرسته khàrj; —*s.* *pl.* لوازمات lèwāzimat; (old) اقاض ènkāz.
 Maternal, *a.* مادرانه mādérāné; انا طرفندن àna-tàrafīndan.
 Mathematician, *s.* مهندس mùhèndiss, اهل هندسه èhli-hèndéssé.
 Mathematics, *s. pl.* هندسه hèndéssé; علوم ریاضیه “ùlūmi-riyāzīyyé.
 Matrimony, *s.* ازدواج izdivāj, تزوج tèzèvvuj; نکاح nīkyāh.
 Matron, *s.* سبیه sèyyibé, سبیه sèyyib, قاری kàri; کنخداقدين (kyāya)-kādīn.
 Matter, *s.* هیولا hēyyūlā; جسم jissm; خصوص mādde (māddé); امر khūssūss, کیفیت kēyfīyyèt, ایش ish, (pl. امور ùmūr) èmr; مصلحت māssslāhat; جرحات jērāhat, ضرر chāpak; چپاق iring; ضرر zàrar, بآس bè’ss; —, *v.n.* ضرری او zàrari-òl; no —! ضرریوق zàrari-yòk, بآس یوق bè’ss - yòk; that does not —, ضرری یوق zàrari-yòk;

MEA

what is the —? نه وار nē-vār, مصلحت ندایش māssslāhat-nē-imish (or در dir).
 Mattock, *s.* قازمه kàzma.
 Mattress, *s.* مندر mīnder; شلته shilté.
 Mature, *a.* یتش òlmush, یرشمش yètmish, یرشمش yètishmish, کماله وارمش kēmāla-yèrishmish, کمال بولش kēmāl-vārmish, قوام بولش kèwām-būlmush, قرارینی بولش kārārīni-būlmush; پشمش pīshmish; —, *v.n.* اولق òlmak, کماله وارمق kēmāla - vārmak; —, *v.a.* قرارلاشدرمق kārārlashdirmak, قوامه کتورمق tèkmīl-et, تکمیل کتورمق kèwāma-ghètirmek.
 Maturity, *s.* قوام kèwām, قرار kārār; انقضا bùlūgh; کمال kēmāl; بلوغ ìnkizā.
 Maxim, *s.* قاعده kē“idé, قانون kānūn; موضوع zārbi - mēssèl, ضرب مثل mèvzū. [See Grammar.
 May, *s.* مایس māyīss; —, *v. aux.*
 Mayor, *s.* عیان باشی “āyān-bāshī.
 Me, *p.* بنی bēni; بکا bānga.
 Meadow, *s.* چایر chāyr.

MEA

Meal, *s.* اون *ūn*, دقيق *dākīk*; يمك *yemēk*, طعام *tā“ām*, اويون *or* اويون *ayun*, *or* اوكون *ūghun*.

Mean, *a.* وسطى *vāssātē*, اورتە *ōrta*; خسيس *khāssiss*, لايقسز *tāmā“kyār*; وسط *s.* وسط *lāyiksiz*, فنا *fēnā*; —, *v.a.* اورتە *ōrta*; —, *v.a.*

ديمك *dēmek-īsstēmek*; ديمك *dēmek*, معناسى اولقى *mā“nāssi-ōl*; تصميم *tāssmīm-et*, مراد ايتىك *mūrād-et*, قورمىق *kūrmak-et*, نيت *nīyyēt-et*.

Meaning, *s.* معنا *mā“nā*; مراد *mūrād*.

Means, *s.* واسطە *vāssita*, وساطت *vāssātāt*; اقتدار *īktidār*, قدرت *kūdrēt*; اچە *ākcha*, پارە *(pāra)*.

Meantime, Meanwhile, *ad.* اول اراق *dēr-ikēn*; ديرايقن *(ō)-ārālik*.

Measles, *s.pl.* قزاموق *or* قزاموق *kūzāmuk*.

Measure, *s.* اولچى *ūlchu*; اولچىك *ūlchek*; اندازه *ārshin*, ارشون *ēndāzē*, (of poetry) تدبير *tēdbīr*; ذراع *zīrā*; وزن *vēzn*; —, *v.n.* كلك *ghēlmek*, اولچىك *ūlchmek*; ايتىك *ētnek*; اولچىسىنىلىق *ūlchussunu-ālmak*.

Meat, *s.* ەت *èt*, لحم *lāhm*, گوشت

MED

ghyòsht; يمك *yemēk*, طعام *tā“ām*.

Mechanic, *s.* اهل حرفت *ēhli-hīrfēt*, اهل صنعت *ēhli-sān“āt*.

Mechanics, *s. pl.* علم جرائقال *“ilmi-jērri-ēsskāl*.

Mechanism, *s.* چرخلر *chārkh*, چرخ *chārkhlar*, معرفت *ālāt*, الات *mā“rifēt*.

Medal, *s.* نشان *nīshān*; سكه *sikké*.

Meddle, *v.n.* قارشىق *kārishmak*, مداخلە *mūdākhala-et*.

Mediate, *v.n.* قارشىق *kārishmak*, توسط *ārāya-ghīrmek*, ارأيه كيرمك *tāwāsssut-et*.

Mediation, *s.* توسط *tāwāsssut*.

Mediator, *s.* متوسط *mūtawāsssit*, واسطە *wāssita*.

Medical, *a.* طبى *tābbī*; — attendant, طبیب *tābīb*; — هكیم *hèkim*; — هكیملىك *hèkimlik-attendance*, مەنى خدەمى *hèkimlik-khīdméti*, مەنى باقىمى *hèkiming-bākmassi*.

Medicine, *s.* علاج *“ilāj*, دوا *dēwā*.

Meditate, *v.n.* دوشنىك *dūshunmek*, مطالعة *tāshinmak*, طاشنىق *mūtāla“ā-et*; مەراقبە *mūrākaba-et*.

Medium, *s.* واسطە *wāssita*.

MED

- Medlar, *s.* موشمله *mùshmula*.
- Meet, *a.* لایق *mùnāssib*, مناسب
lāyik, جسبان *jùssbān*; —, *v.n.* عترت
kàwushmak, تلاقی *tèlāki-et*;
 او، جمع *jèm*، طویلنامق *tòplanmak*;
 براراید کلمک *bìr-àraya-ghèlmek*;
 —, *v.a.* راست کلمک *rāsst-ghèlmek*,
 ملاقات *mùlākāt-et*; — one
 another, بولشماق *bùlushmak*.
- Meeting, *s.* ملاقات *mùlākāt*; مجلس
mèjliss, جمعیت *jèm*، جمعیت *jèm*،
 ملتی *mùltakà*; — ملتی *jèmā*،
 جامع *jāmi*، مسجد *mèssjid*,
 معبد *mà*، معبد *hèd*.
- Melancholy, *s.* کدر *ghāmm*, غم
kèder; قره سودا *kàra-sévdā*; —, *a.*
 مغموم *māghmūm*, مکدر *mùkèdder*;
 صیقندیلو *sùkindilì*; فنا *fèna*.
- Melon, *s.* قارپوز (water) *kàrpuz*;
 قون (musk) *kàwun*.
- Melt, *v.n.* اریمک *èrimek*; —, *v.a.*
 ارتمک *èritmek*, اذابا *izābē-et*.
- Member, *s.* عضو *üzv* (pl. اعضا
zā).
- Membrane, *s.* زار *zār*, دریجک *dèrijik*.
- Memoir, *s.* تذکره *tèzkéré*; لا ائحه *lā'iha*.
- Memorandum-book, *s.* مجمعده

MEN

- mèjma*، احمق دفتري *àhmāk-*
dèftéri.
- Memorial, *s.* عریضه *àrzihāl*, عرضحال
 اثر *àriza*; برکذار *bèrghyüzār*; *èsser*.
- Memory, *s.* قوت حافظه *kùvvèti-*
hāfiza; خاطر *àkl*, عقل *zihn*, ذهن
khātir; in — of, نامنه *nāmīna*,
 نامنی ابقانیتیه *nāmīni-ibkā-*
nīyyètīla; within the — of,
 عقنده کلمک او زره *àklīna-ghèlmek-*
üzéré, وقتنده *wàktinda*.
- Menace, *s.* قولاً آخافه *kòrku*, قورقو
kàvlan-ikhāfé, فعلاً آخافه *fī*،
 قورقتمق *ikhāfé*; —, *v.a.* قورقتمق
kòrkutmak; آخافدا *ikhāfé-et*;
 لسان حال ایله آخافدا *lissāni-hāl-ila-*
ikhāfé-et.
- Mend, *v.n.* ایولشماق *iyi-òl*, ایواو
iyileshmek, ایولکدیوز طومتق *iyiligha-*
yüz-tùtmak; اصلاح اولتمق *isslāh-*
òlunmak; —, *v.a.* اصلاح *isslāh-*
et; تعمیر *tà*، تعمیر *mīr-et*,
tèrmīm-et.
- Menses, *s. pl.* عادت *ādet*, ای باشی
ày-bāshi, حیض *hàyz*. [-*mèssāha*.
- Mensuration, *s.* علم مساحه *ilmī-*
- Mental, *a.* عقلی *àklī*, ذهنی *zihni*.

MEN

Mention, *s.* ذكر zikr, لقردي làkirdi ;
 —, make — of, *v.a.* اكمق àngmak,
 أغزهالمق àghza-àlmak, ذكر zikr-et,
 قالهالمق kāla-àlmak, لقرديسيني làkirdissini-et.
 Mercantile, *a.* تجاري tūjjārī,
 تجارهمتعلق tūjjāra-mūta“àllik,
 تجارتهمتعلق tūjjārēta-mūta“àllik.
 Merchandize, *s.* مال māl (pl. أموال
 èmwāl), متعه māt“à (pl. امتعه
 èmta“à.
 Merchant, *s.* بازرگان bāzirghyān
 (بèzirghèn), تاجر tājir (pl. تجار
 tūjjār, generally used as a sin-
 gular).
 Merchantman, *s.* تجاركميسي tūjjār-
 -ghèmissi, بازرگان تكنهسي
 bāzirghyān-tèknéssi.
 Merciful, *a.* مرحمتلو mèrhàmetli,
 رافتلو rè‘fètli, شفقتلو shèfakàtli;
 the Merciful (God) رحمن Ràhmān;
 the Most Merciful (God) رحيم
 Rahīm.
 Mercury, *s.* (metal) زيوق jìwa,
 زيبوق zībàk; (planet) عطارد
 “ùtārid.
 Mercy, *s.* مرحمت mèrhàmet, شفقت
 shèfakàt, رافت rè‘fèt; (of God

MET

to the blessed) رحمت ràhmèt.
 Mere, *a.* قورو kùru, ساده sādé, صالت
 sàlt, يالكز yàlŋiz.
 Meridian, *s.* دائره نصف نهار dā‘iré‘i-
 -nèssfi - nihār ; — altitude,
 “ghāyétì-ìrtifā“ غايت ارتفاع.
 Meridional, *a.* جنوبي jènūbī.
 Merit, *s.* استحقاق isstihkāk, لياقت
 liyākāt, اهليت èhlìyyèt; هنر hùner,
 فضيلت fàzìlèt; —, *v.a.* كمال
 kēmāl, مستحق او mùsstahàkk-òl,
 سزاو sèzā - òl, شايسته او shāyèssté-òl,
 شايان او shāyān-òl, جسبان او jùssbān
 تحصيل kàzanmak, قزائمق ; òl-
 tàhsìl-et.
 Merry, *a.* فراح fèrah, شن shèn,
 كيف kèyf, كيفلو kèyfli.
 Mesh, *s.* كوز ghyùz.
 Message, *s.* خبر khàber, پیام pèyām;
 امر sipārish, سپارش èmr.
 Messenger, *s.* آدم àdam; پیامبر
 pèyāmbèr, پیامرس pèyāmrèss;
 قاصد kāssid, اولاق ùlàk; تاتار
 tātār, [-Mèssih. ساعي sà“ī.
 Messiah, *s.* حضرت مسيح Hāzrèti-
 Metal, *s.* معدن mà“dèn. [-hìkmèt.
 Metaphysics, *a.* علم حکمت “ilmi-

MET

- Method, *s.* يول *yòl*, اصول *ùssūl*,
ترتيب *tèrtīb*, تقريب *tàkrīb*.
- Metropolis, *s.* پایتخت *pāyi-tàkht*,
مرکز حکومت *mèrkèzi-hùkyūmèt*.
- Mettlesome, *a.* يکیت *òynàk*; اویناق
yìghit, جسور *jèssūr*.
- Microscope, *s.* خردبین *khùrdabīn*.
- Mid, *a.* اورتہ *òrta*; یاری *yāri*;
—, Middy, Midshipman, *s.* بحریہ ملازمی طالبی
bàhrīyyé-mùlāzimlighi-tālibi.
- Midday, *s.* کوندزاورتہ سی *ghyùnduz-òrtassi*,
نصف نهار *nèssfi-nihār*.
- Middle, *s.* اورتہ *òrta*, اورتہیری *òrta-yèri*,
میان *bèl*, وسط *vāssat*; میان *mèyān*.
- Middling, *a.* شویله بویله *òrta*; اورتہ
shùylé-bùylé, ندپک ایوندپک فنا *nè-pèk-īyi-nè-pèk-fèna*.
- Midst, *s.* اورتہ *òrta*, وسط *vāssat*; ارا
àra, میانہ *mèyāné*, مابین *mābèyn*.
- Midwife, *s.* اہ *èbé*.
- Mien, *s.* قیافت *chèhrè*, چہرہ
kìyāfèt, سیما *sīmā*.
- Might, *s.* قدرت *kùdrèt*, قوت *kùvvèt*,
زور *mìknèt*, مکت *iktidār*, اقتدار
zòr; —, *v. aux.* See Grammar.

MIN

- Mighty, *a.* فکنتلو *kùdrètli*, قدرتو
mìknètli, صاحب اقتدار *sāhib-iktidār*;
بیوک *bàyük*, کلیتلو *kyùllīyyètli*,
کلی *kyùllī*. [-*chìchèghi*.
- Mignonette, *s.* محبت چیککی *màhàbbèt-*
- Mild, *a.* ملایم *mùlāyim*, یواش *yàwàsh*;
طاتلو *tàtli*.
- Mildew, *s.* کف *or* کوف *kyùf*.
- Mile, *s.* میل *mìl*. [“*àsskéri*.
- Military, *a.* حربہ *hàrbī*, عسکری
“àsskéri, ردف عسکری *rèdīf-*
- Militia, *s.* ردف عسکری *“àsskéri*.
- Milk, *s.* سوت *sùt*.
- Mill, *s.* دکرمن *dèghirmèn*; rolling —,
ال دکرمنی, — *hādédé*; *hand* —,
èl-dèghirmèni.
- Miller, *s.* دکرمنجی *dèghirmènji*.
- Millet, *s.* داری *dàri*.
- Mimick, *s.* مقلد *mùkàllid*; —, *a.*
یابمہ *bèngzètma*, بکرتمہ *tàklīd*, تقلید
yàpma; —, *v. a.* تقلیدا *tàklīd-et*.
- Mince, *s.* قیمہ *kìyima*; —, *v. a.* قیمی
kìymak; — *meat*, قیمہ *kìyima*;
it won't do to mince matters,
نزاکت وقتی دکل *nèzākèt-wàkti-*
dìghil.
- Mind, *s.* عقل *“àkl*, ذہن *zìhn*; افکار
èfkyār; رغبت *ràghbèt*, ہوس

MIN

hàvess, استك isstek ; —, *v.n.*
 قيدا kàyd-et, وظیفه ایدنمک wàzifé-
 -èdinmek ; —, *v.a.* باقمق bàkmak,
 گوزتمک ghyùzètme, دقتا dikkàt-
 -èt ; دنگلمک dīnglémek (dīnémek);
 I have a — to . . . , عقلمه کیور
 همان ایده جکم کیور, "àklima-ghèliyor,
 hèmèn - èdéjéghim - ghèliyor"; I
 don't mind that, اوراسی وظیفه مده دکل,
 òrassi-wàzifèmda-dìghil ; all of
 one mind, هپ برافکارده hèp-bir-
 -èfkyàrdà ; to bear' in —,
 عقلمده طومتق "àklda-tùtmak,
 عقلمده صقلامق "àklda-sàklamak,
 اونوتمامق ùnùtmamak.
 Mindful, *a.* خبردار āghyāh,
 khàberdār, انتباه اوزره, àntibāh-ùzéré;
 دقتا bàkmak باقمق —, to be
 dikkàt-et ; اونوتمامق ùnùtmamak ;
 غافل اولمامق ghāfil-òlmamak.
 Mine, *p.* بنم bènīm ; بنمکی bènīmki,
 بنمکیلر bènīmki-lar ; —, *s.* معدن
 mà"den ; لغم làghīm ; —, *v.a.*
 لغملمق làghimlamak.
 Miner, *s.* لغمجی mà"denji ;
 làghimji.
 Mineral, *a.* معدنی mà"denī ; —, *s.*

MIN

فلز, طاش mà"den, معدن mà"den,
 Mingle, *v.n.* قارشمق kàrishmak ;
 قاتمق v.a. —, ikhtilāt-et ; اختلاطا
 kàtmak, قارسدرمق kàrishdirmak,
 مزج, خلطا khàlt-et, mèzj-et.
 Minister, *s.* خدمتکار khàdmetkyār
 "abd, عبد khādim, خادم (hiz-),
 وکلادن بری (of state) nùker,
 وکیل, ناظر vùkélādan-bīri, nāzīr,
 ایچی (foreign —) vèkīl,
 پاپاس (of religion) sèfir, سفیر
 pàpass, امام imām, خام khàkhām;
 —, *v.n.* خدمت. khàdmet-et ;
 حواجنی ویرمک bàkmak ; باقمق
 hàwā'ijini-vèrmek.
 Ministry, *s.* خدمت khàdmet, عبودیت
 نظارت, وکالت vèkyālèt, "ùbūdīyyèt ;
 وکلاطامی vùkélā -
 -tākimi ; امامت pàpasslik, پاپاسلق
 imāmèt, خاملق khàkhāmlīk.
 Minor, *s.* چوجق chòjuk, صبی sàbī,
 ادنی, جزئی jüz'ī, —, a. طفل tàfl ;
 Minority, *s.* چوجقلق chòjukluk,
 طفولیت, صباوت tùfūliyyèt, sàbāvèt ;
 ازلق àzlik.
 Mint, *s.* (herb), and peppermint,
 نناع (nānē) ; نعنع or نعنا or نعنه

MIN

- (for coining) ضربخانه zàrb-khāné.
 Minute, *s.* دقیقه dākīka; (paper) دقیقه مضطه màzbata; —, *a.* دقیق dākīk, اینجه ìnja; — down, *v.a.* یازمق zàht-et, یازماق yàzmaq.
 Miracle, *s.* معجزه mù'jizé; کرامت kèramèt; خارق العاده khāriku-'l-'ādé.
 Mire, *s.* چامور chāmūr; mired, *a.* چاموره باتمش chāmura-bātmish.
 Mirror, *s.* آینه āyiné, جام jān.
 Mirth, *s.* حور, فراح fèrah, کیف kèyf, شادمانی hùbūr, انبساط ìnbissāt, شادمانی shādmānī. [-et.
 Misbehave, *v.n.* یرامزلق yàramàzlik-
 Misbeliever, *s.* ایمانسز, کافر kyāfir, ایمانسز ìmānsiz, کاور ghyāwūr.
 Miscarriage, *s.* چوجق دوشرمسی, اسقاط جنین chòjuk-dùshurméssi, ìsskātì-jìnìn.
 Miscarry, *v.n.* چوجق دوشرمک chòjuk-dùshurmek; یرانگیلش کتمک yàngilish-ghìtmek (yānish), غائب او, ìb-ghā'ib-òl; بوشه چیتمق bòsha-chèkmak.
 Mischief, *s.* زیانکارلق, یرامزلق yàramàzlik; زیانکارلق zìyānkyārlìk, خسارت khàssārèt.

MIS

- Miser, *s.* خسیس khàssiss, جری jìmri, پنتی pìnti, طمعکار tàmā'kyār.
 Miserable, *a.* دوشگون dùshkyun, محنتکش pèrishān, فقیر fàkīr, میهنکش mihnetkèsh, دردمند dèrdmènd; پک فنا khàbiss; بوق bòk, پک فنا pèk-fèna, مسکین mīsskin.
 Misery, *s.* درد dèrd, محنت mihnèt, جفا jèfā, صیقندی sīkindi, بلا bèlā; عزیزیت èzìyyèt.
 Misfortune, *s.* قضا kàzā, بلا bèlā, فلاکت fèlākèt, داهیة dāhìyyé; —, *s. pl.* دوشگونلک dùshyunluk, نکبت nìkbèt.
 Mishap, *s.* قضا kàzā.
 Mislead, *v.a.* الdatmak; یانگیلتمق yàngiltmak, اغفال ìghfāl-et.
 Miss, *s.* خانم قیز hānim-kìz, قیز kiz, اورمامق hānim; —, *v.a.* وورمامق wùrmamak, اصابت ایتمامک ìssābet-ètmemek; قصورا àtlamak; اتلامق kùssūr-et; ارامق àramak; — fire, المامق àlmamak, آتش المامق àtèsh-àlmamak; do not miss coming, صاقن کلمامزلك ایتمه sàkin-ghèlmamàzlik-ètma; I must not miss seeing, البته کوره جکم èlbètta-

MOC

- مسخره يه چويرمك *màsskharaya-*
-chèvirmek ; تقليدا *tàklid-et*.
 Mockery, *s.* مسخره لوق *màsskharalîk*.
 Model, *s.* مودل *mòdèl*, اورنگ *ùrnek*,
 رسم *rèssm*, قالب *kālîb*; نمونه *nùmūné*,
 مثال *mîssāl*.
 Moderate, *a.* معتدل *mù"tèdil*; خفيف
khàfîf; ملايم *yàwàsh*, يواش
mùlāyim ; يولنده *însāfi*, انصافلو
yòlunda, قرارنده *kàrārinda* ;
 قراردن زياده يمازا يچمز
kàrārdan-ziyādè-
yèmàz-îchmàz ; —, *v.n.* اتمك
ènnek, ازالمق *àzalmak*, كسلك
kèssilmek, قالمق *kàlmak*; خفيفلشمك
khàfîfleshmek ; —, *v.a.* تعديل
tà"dîl-et, تسكين *tèsskîn-et*, تخفيف
tàkhfîf-et.
 Modern, *a.* يكي *yèngi*, يكي *yèngi-*
ùssûl; متأخر *dàhà-sòngra*, دهاصكره
mùta'àkhkhir ; *moderns, s. pl.*
 متأخرين *mùta'àkhkhirîn*,
 يكي زمان ادملري
yèngi-zàmān-
-àdamlari.
 Modest, *a.* محبوب *màhjūb* ; اديب
èdîb ; عفيفه *èhli-pèrdé*, اهل پرده
"àfîfé.
 Modesty, *s.* حجاب *hijāb*, ادب *èdeb*;

MON

- عت *issmèt*, عصمت *iffèt* عفت.
 Moist, *a.* نملو *nèmlî*, رطوبتلو *rùtūbètli*;
 — sugar, خام شکر *khām-shèker*.
 Mole, *s.* كوستبك *kyùsstébèk* ; (pier)
 اسكه *isskèlé*, ريختم *rîkhtim* ; (on
 the skin) بن *bèn or* بك *bèng*.
 Molest, *v.a.* ساتاشمق *èziyyèt-et*, ساتاشمق
sàtashmak, ايلشمك *îlishmek*,
 قارشمق *kàrishmak*, رنجشا *rènjish-*
-et, رنجيدها *rènjidè-et*.
 Moment, *s.* ان *ān*, لحظه *lāhza* ; اهميت
èhèmmiyyèt.
 Momentaneous, *a.* ان واحد سور سور رمز
āni-wāhid-sùrer-sùrmàz.
 Monarch, *s.* پادشاه *pādishāh*.
 Monarchy, *s.* پادشاهلق *pādishāhlîk*.
 Monastery, *s.* مناستير (or مناستر)
mānasstîr, دير *dèyr*.
 Monday, *s.* بازار ارتسى *pàzār-èrtéssi*,
 يکشنبه *yèkshènbih*, يوم احد *yùvmi-*
-àhàd.
 Money, *s.* اقچه *àkcha*, پاره *(pàra)* ;
 پيشين پاره, — نقد *nàkd* ; ready
(pèshin - pàra) ; — changer,
 صراف *sàrrāf (sàraf)*.
 Monk, *s.* راهب *rāhib*, رهبان *rùhbān*.
 Monkey, *s.* ميون *màymūn*.

MON

Monopoly, *s.* انحصار *inhissār*,
 yèdi-wāhid-ùssūlu.
 Month, *s.* شهر, ماه *māh*, ای *āy*.
 Monument, *s.* برکذار *èsser*,
 با بنا *bìnā*, طاش *tāsh*; باغیزار *bèrghyüzār*;
 Moon, *s.* قمر, ماه *māh*, ای *āy*;
 new —, هلال *āy-bāshī*; هلال *hīlāl*;
 full —, بدر *bèdr*.
 Moonlight, Moonshine, *s.* ای ایدینلی *āy-āy-dinlīghī*,
 ماهتاب *māhitāb*, مهتاب *mèhtāb*.
 Moor, *s.* صحرا *sāhrā*, قیر *kīr*; (man)
 عرب *‘ārab*, مغربی *māghribī*.
 Moral, *a.* مستقیم, صالح *sālīh*,
 معنوی *mā‘nēvī*; morals, *s.pl.*
 ادبیات *ādībāt*, اداب *ādāb*, اخلاق *ākhlāk*,
 èdebīyyāt.
 More, *a.* زیادہ *zīyādē*, دہا *dāhā*,
 زیادہ *dāhā-zīyādē*; no —, not
 any —, بردہا *bīr-dāhā*, ارتق *ārtīk*,
 — and —, کتد کجہ زیادہ *ghītdīkjā-*
-zīyādē. [vè-dākhi.
 Moreover, *c.* ودرہ *vè-bīrdē*,
 Morn, Morning, *s.* صباح *sābāh*,
 قوشلق وقتی *kūshluk-wākti*.
 Morocco, *s.* سختیان *sākhtiyān*.
 Morose, *a.* خویسز *tèrss*; ترس

MOS

khūysuz, اکشی صورتلو *èkshī-sūrètli*.
 Morrow, *s.* ایرتہ *or* ارتہ *èrté*, فردا
fērdā, صباح *sābāh*; to-morrow,
 یارین *yārīn*.
 Morsel, *s.* لقمہ *lòkma*.
 Mortal, *a.* اولدجک *ùlédjek*, يموت *yemūt*;
 مهلك *mùhlik*, باعث موت *bā‘issi-*
-mèvt; —, بنی آدم *īnsān*, انسان *s.*,
 بشر *bèsher*, بنی آدم *bēni-ādem*.
 Mortality, *s.* يموتیت *yemūtīyyèt*, فنا
fēnā; ناسوت *bèshèrīyyèt*, بشریت
nāssūt; قیرم *jèssedi-fānī*, جسد فانی
kīrim, وفات *wēfāt*, تلف *tèlef*.
 Mortar, *s.* صیوہ *sīwa*; خرج *khārj*;
 (artillery) هاون *(hāwan)*.
 Mortgage, *s.* استغلال *īsstighlāl*;
 —, *v.a.* استغلال *īsstighlāl-et*.
 Mortmain, *s.* وقف *wākf* (pl. اوقاف
èvkāf); in —, موقوف *mèvkūf*.
 Moslem, *s.* اهلا اسلام *èhli-īsslām*,
 مسلم *mùsslim*, مؤمن *mù‘mīn*.
 Mosque, *s.* جامع (large) *jāmi‘*,
 مسجد (small) *mèssjid*.
 Moss, *s.* یوسون *yòssun*; — rose,
 یوسونلوکل *yòssunlu-ghyùl*.
 Most, *a. & ad.* پک *pèk*, چوق *chòk*,
 غایت *ghāyet*, غایتله *ghāyètla*,

MOT

- bighāyèt; the —, انگ èng,
 انگ زیاده èng-ziyādé; for the —
 part, mostly, اکثرا èksèriyyā.
 Moth, s. پروانه pèrwāné; کوه ghyùwé;
 — eaten, کوه یمش ghyùwé-yèmish.
 Mother, s. انا àna, نینه nìné, والده
 vālidé, مادر māder; پوسی pòssu,
 قاین انا, wife's —, طورطی tòrtu;
 کاین انا, a. انا àna, اصل
 àssl; — country, اصل وطن àssl-
 wātan, — of pearl, صدف sàdef
 (sèdef).
 Motion, s. قیلمدانش hàrékèt, حرکت
 kìmildanish; تکلیف "àmel; عمل
 tèklif, اخطار ikhtār; اشارت ishāret;
 —, v.a. اشارت ishāret-et.
 Motive, a. محرك mùhàrrik; —, s.
 باعث, علت, sèbeb, "illèt,
 موجب, "à, zèrī, ذریعه, "iss, bā,
 مورث mūriss.
 Mottled, a. بنکلو bènekli.
 Mould, s. طپراق tòprak; کف or
 کوف kyùf; قالب kàlib; —, v.a.
 پروازچکمه kàlib-yàpmak; قالب یایمق
 pèrwāz-chèkmek; اویمق òymak.
 Moulder, v.n. چورومک chùrumek,
 دوکمه dükymek.

MOV

- Mouldiness, s. کف or کوف kyùf.
 Mouldy, a. کوفلو kyùflu.
 Mound, s. دپه (tèpé); یغین yìghin,
 یغینتی yìghinti.
 Mount, s. دپه (tèpé); —, v.n. چیتمق
 chèkmak, یوکسملک yùkselmek;
 —, v.a. بئمک binmek, اوستنه چیتمق
 ùsstuna-chèkmak; طاقم یایمق
 tàkim-yàpmak, دوناتمق dònاتمق.
 Mountain, s. طاغ dàgh, کوه kyūh,
 جبل jèbel.
 Mounted, a. بنیلو bìnlish, بنمش
 bìnli; اتلو àtli, سوار sùwār; طاقملو
 tàkimli, دونالی dònali.
 Mourn, v.n. اغلامق àghlamak; اجیمق
 àjimik; ماتما yàss-et, یاسا
 mātèm-et. [کدورت kèdūrèt.
 Mourning, s. ماتم mātèm, یاس yass;
 Mouse, s. قندق صیانی fāndik-
 fāré, فاره fāré, قپان kàpan,
 — trap, -sìchāni;
 Mouth, s. اغز àghiz, دهان dīhān, فم
 fèm; بوغاز bōghāz.
 Mouthful, s. لقمه lōkma.
 Move, v.n. قیلمدانمق kìmildanmak,
 طاشتمق hàrékèt-et; حرکتا
 tàshinmak, کوچا ghyùch-et, نقل
 nàkl-et; اودیگشمق èv-dìghishmek;

MOV

- , *v.a.* قیلمداتمق *kìmildatmak*,
 دورتمک *dürtmek*, تحریک *tàhrīk-et*;
 ترحم ایتمک *yımushàtmak*, رقت کتورمک
tèràhhum-ètdirmek, رقت کتورمک
rìkkàt-ghètirmek; begin to —,
 حرکت کلمک *hàrékèta-ghèlmek*.
- Movement, *s.* قیلمدانش *kìmildanish*,
 حرکت *hàrékèt*.
- Mow, *v.a.* بچمک *bìchmek*,
 طرفان ایله بچمک *tìrpàn-ila-bìchmek*.
- Much, *a.* چوق *chòk*; کی مقدار *kyùllī-*
mīkdār; —, *ad.* چوق *chòk*, کی
 • Mucus, *s.* سموک *sùmuk*. [*kyùllīyyān*.
 Mud, *s.* چامور *chàmur*. [*bùlànīk*.
 Muddy, *a.* چامورلو *chàmurlu*; بولاتق
 Mug, *s.* بارداق *or* برداق *bàrdak*,
 چهره *yuz*, یوز (*màshraha*); مشرب
chèhré, صورت (*sūrāt*).
- Mulatto, *s.* ملز *mèlez*.
- Mulberry, *s.* دوت *dùt*. [*èsstèr*.
 Mule, *s.* قاطر *kàtir*, بغل *bàghl*, استر
 Muleteer, *s.* قاطرچی *kàtirji*.
- Mullet, *s.* (grey) لوفر *lùfer*; (red)
 تکیر بالغی *tèkir-bàlighi*, *or* تکیر بالغی
 باربونیہ *mèrjān-bàlighi*, مرجان بالغی
bàrbūnya.
- Multiplication, *s.* توریش *tùréyish*,

MUR

- چوغالش *chòghalish*, تکر *tèkèssur*;
 چوغالدش *tùrédish*, توردهش
chòghaldish, تکر *tèksir*; (arith.)
 ضرب *zàrb*.
- Multiply, *v.n.* تورمک *tùrémek*,
 تکر *chòghalmak*, چوغالمق
tèkèssur-et; —, *v.a.* تورتمک
tùretmek, چوغالمق *chòghaltmak*,
 تکر *tèksir-et*; ضربا *zàrb-et*.
- Multitude, *s.* وفرت *wèfrèt*, کثرت
kèssrèt; غلبهلق (*kàlabàlik*),
 ازدحام *izdihām*, جمعیت *jèm‘īyyèt*;
 great —, جم غفیر *jèmmi-ghàfir*.
- Mummy, *s.* مومیا *mūmiyā*.
- Mumps, *s.* بوغاز بیضلرینک شیشمسی
bòghāz-bèyzlérining-shishmessi.
- Mundane, *a.* دنیوی *dùnyévī*.
- Municipality, *s.* شهر *shèhir*, قصبه
kàssaba; اهالی *àhālī*.
- Munificence, *s.* سخاوت کیه *sàkhāvèti-*
kyùllīyyé, دریای سخاوت *déryā‘i-*
sàkhāvèt.
- Munificent, *a.* سخی *sàkhī*, سخاوتلو
sàkhāvetli, بذول *bèzül*, جومرد
jùmèrd; کی (*gift*) *kyùllī*.
- Munitions, *s.pl.* لوازمات *lèwāzimāt*.
- Murder, *s.* قتل نفس بغیر حق *kàtlī-nèfss-*

MUR

MYS

-bi-ghàyrî-hàkk ; —, *v.a.* اولدرمق
 ildurmek, قتل تلفا tèlef-et,
 kàtl-et, قانده كيرمك tèpélémek,
 kànina-ghirmek. [-kātil.

Murderer, *s.* قاتل kātil, قاتلوق قاتل kànli-

Murmur, *s.* مرلدامه mîrîldama;
 سويلمه sùwèylenma ; —, *v.n.*
 مرلدانمق sùwèylenmek,
 mîrîldanmak.

Muscle, *s.* قبات bālik-èti, بالقاق
 kàba-et ; عصبه “àssaba ; (fish)
 midiyé. [mūssikē.

Music, *s.* موسيقى chālghi ; چالغی

Musk, *s.* مشک mîshk (mîsk);
 — melon, قاون kàwun.

Musket, *s.* تفك tûfènk (tûfèk).

Muslin, *s.* دلبند dùlbènd (tùlbent).

Musquito, *s.* سيورى سينك sîvri-sînek.

Mussel, *s.* ميديه midiyé.

Mussulman, *s.* اهل اسلام èhli-isslām.

مسلم muslim, مسلمان mùsslimān.

Must, *v.aux.* see Grammar ; —, *s.*
 كوف kyùf ; شيره shîra.

Mustaches, Mustachio, *s.* بيق bìyik.

Mustard, *s.* خردل khàrdāl.

Muster, *s.* يوقله yòklama ; —, *v.a.*
 يوقلما yòklamak, يوقلما yòklama-

-et ; يوقلامق toplamak ; — roll,
 يوقلما دفتري yòklama-dèfteri.

Musty, *a.* كوفلو kyùflu, اكشى èkshi,
 چوروك chùruk.

Mute, *a. & s.* دلسىز dilsiz, اخرس
 àkhrèss ; —, *v.n.* صيچماق sìchmak.

Mutilate, *v.a.* بعض يرلرني كسمك bā“zi-
 -yèrlerini-kèssmek.

Mutineer, *s.* زوربا zòrbā, “āssi عاصی

Mutiny, *s.* طغيان “issyān, عصيان
 tùghyān, زوربالق zòrbalik ;
 — *v.n.* اياقلمق àyaklanmak,

اياغدا قالمق àyagha-kàlkmak,

طغيانا “issyān-et, عصيانا
 tùghyān-et.

Mutter, *v.n. & a.* ديش اراسنده سويلمك
 dîsh-àrassinda-sùwèylenmek.

Mutton, *s.* قویون اقی kòyun-èti.

Mutual, *a.* مشترك mùshtèrèk,
 ايكي طرفدن اولان iki-tàrafdan-òlan.

Muzzle, *s.* اغز àghz, بورون bùrun ;
 —, *v.a.* اغزینی باغلامق àghzini-
 -bàghlamak.

My, *p.* م im, im, بنم bènim.

Myrrh, *s.* مرصافی mùrri-sāfî.

Myrtle, *s.* مرسين اغاجی mèrsin-àghajî.

Mysterious, *a.* اكلاشلمز ànglashilmaz

MYA

NAT

(ànnashilmaz), مراق ویرر mèràk-
-vèrir; کیزلو ghìzli, صاقلو sàkli,
مخفی khàfī, مخفی màkhfī.

Mystery, s. اكلاشلربرماده
(ànnashilmaz)-bìr-māddé, معما
mù“àmmā, سر sîrr, (pl. اسرار
èssrār), رمز, rēnz (pl. رموز, rùmūz).

Mystic, Mystical, a. باطنی bātīnī,
تصوفی màkhfī, معنوی mà“névī,
تصوفی tàssàvvufī; mystic, s. اهل تصوف
èhli-tàssàvvuf, صوفی sūfī (pl.
صوفیون sūfīyyūn).

Mysticism, s. تصوف tàssàvvuf.

Mythology, s. اساطیرالاولین èssātīru-
-l-èvvélin, اسکی زمان حکایه لری
èsski-zāmān-hìkyāyéleri.

N.

Nadir, s. سمت قدم; حافیض hàdīd;
sēmti-kàdem.

Nag, s. بارگیر, ات àt, (bèghir).

Nail, s. (natural) طرناق tīrnak;
(metal) انکسر, حیوی chīvi, ènkser,
میخlàmq, v.a. میخlàmq, mīkh;
میخlàmq, حیویلک, chīvilémek.

Naked, a. عاری, چیلک, çiplak, “ārī,
برهنه bèrèhné.

Name, s. اسم, اسم, اسم, nām;
—, v.a. تسمیه, dèmek, تسمیه,
tèssmīyyé-et; ادقومتق, àd-kòmak,
ادطاقمق, àd-vèrmek, ادویرمک,
-tākmak; to call names,
بدناما, sùghup-sāymak, سوکوبصایمق,
bèd-nām-et.

Namely, ad. یعنی, yà“nī; مثلاً, mēsséla.

Namesake, s. همنام, àddàsh,
hèmnām.

Nap, s. حاو (of cloth), àyku;
ناپ, hàw.

Nape of the neck, عنق, èngsé,
عنق, èngsé.

Naphtha, s. نفت, nèft. [“ùnuk.

Napkin, s. پیشگیر, (pèshkir).

Narcissus, s. زرین قدح, zèrīn-kàdeh,
بوروجیچیکی, zèren; trumpet —,
bòru - chìchéghi; globe —, or
daffodil, التون طوپ, àltin-tòp.

Narrate, v.a. حکایه, nàkl-et,
hìkyāyé-et. [hìkyāyé.

Narration, Narrative, s. حکایه

Narrow, a. انسر, دار, dàr, ènsiz.

Nasty, a. مردار, فس, fēna, pīss,
mùrdār (mùn-).

Nation, s. قوم, کابیله, kàvm,
kàbīlé, ملت, millèt, جنس, jīnss.

Native, a. یرلو, طوغمه, yèrli;
dòghma,

NAT

- خلقى khilkī, طبيعى tàbī“z.
- Nativity, *s.* ولادت vèlādèt, مولد mèvlèd, مولود mèvlūd.
- Natural, *a.* طبيعى tàbī“z ; خلقى khilkī, جبلى jibillī.
- Nature, *s.* طبيعت tàbī“at ; خالق khālik, الله àllāh.
- Naughty, *a.* يرامز yāramāz.
- Nausea, *s.* يورك بولامسى yùrèk-bùlānmassi.
- Nautical, *a.* بحرى bàhrī.
- Naval, *a.* دونايمتعلق bàhrī, بحرى dōnanmaya-mùta“allik.
- Nave, *s.* (church) صحن sàhn ; (wheel) مويلو mùylu, باشلق bàshlik.
- Navel, *s.* كوكب ghyùbèk.
- Navy, *s.* دونما dōnanma.
- Near, *a.* يقين yākin, قريب kārīb, نزيك nèzdik ; خيسيس khāssiss, صول sòl, طمعكار tàma“kyār ; صول sòl, طرفدهكى sòl-tàrafdaki ; —, *ad.* تقريبا tàkrībā ; همان (hèmen) —, *pr.* ياننده yānina, ياننده yāninda ; قربنه kùrbina, قربنده kùrbinda ; نزيدينه nèzdina, نزيدينه nèzdinda ; جوارينه jìwārina, جوارينه jìwārinda, حواليسنده hàwālissina, حواليسنده

NEE

- صولرنده (in time) hàwālissinda ; قرارلرنده sùlarinda, قرارلرنده kārārlarinda.
- Neat, *a.* تميز tèmiz ; كوزل ghyùzèl, ساده كوزل sādè-ghyùzèl ; — cattle, صيغرمقولدهسى حيوانات sìghir-màkùléssi-hàywānāt.
- Necessaries, *s. pl.* حوائج ضروريه hàwā“iji - zārūrīyyé, لوازمات làwāzimāt.
- Necessarily, *ad.* بالضرور èlbètta, البته bì-‘z-zārūr, بالضروره bì-‘z-zārūrè.
- Necessary, *a.* لازم lāzim ; (very) الزم èlzèm ; —, *s.* لازمه lāzimé ; ابدستخانه kènef, ممشا mèmshā, كنف àbdesst-khāné. [-ètdirmek.
- Necessitate, *v.a.* ايجاب ايتدرمك ijāb-
- Necessitous, *a.* فقير mùhtāj, محتاج fàkīr, حاجتمند hàjetmènd.
- Necessity, *s.* ضرورت ihtiyāj, احتياج zārūrèt ; حاجت hàjet.
- Neck, *s.* بويون bōyun, كردن ghèrdèn, عنق “ùnuk.
- Necklace, *s.* كردنك ghèrdènlik, قلاده kàlādé.
- Nectarine, *s.* تويسزشتالو, دراقى durrākī, تويسزشتالو tùysuz-shèftāli.
- Need, *s.* ضرورت ihtiyāj, احتياج

NEE

- zārūrèt, حاجت hājet ; —, *v.a.*
 mùhtāj-òl. محتاج او
- Needful, *a.* لازم lāzim; the —, آنچه
 ijābi-māsslāhat; ایجاب مصلحت
 àkcha, پاره (pàra).
- Needle, *s.* ایکنه ìghné, سوزن sūzèn.
- Needlework, *s.* دکش dikish;
 ایکنه ایشی ìghné-ishi.
- Needy, *a.* محتاج mùhtāj, فقیر fàkīr,
 حاجتمند hājetmènd.
- Neglect, *s.* دقتسزلق dikkàtsizlik,
 اهمال ihmāl; —, *v.a.* اهمالا
 ihmāl-et, باقمامق bàkmamak.
- Negotiate, *v.a.* مکاله mùkyālémé-et,
 صاتمق sùwèyleshmek; سويلشمک
 sàtmak, سورمک sùrmek.
- Negotiation, *s.* مکاله mùkyālémé,
 مذاکره mùzākéré, مباحثه mùbāhassé
- Negro, *s.* سیاه عرب, àrab,
 عرب siyāh-àrab.
- Neigh, *v.n.* کیشنمک kishnémek.
- Neighbour, *s.* قوششی kòngshu
 (kòmshu), جار jār; مجاور mùjāvīr.
- Neighbourhood, *s.* قوششیلق
 kòngshuluk; مجاورت jìwār;
 مجاورت mùjāvérèt.
- Neighbouring, *a.* یقین yàkīn,

NET

- جوارده اولان, yàkinda-òlan, یقینده اولان
 jìwārda-òlan.
- Neither, *p.* هیچ بریسی hìch-bìrissi,
 ونده nè-ò-nè-ò; —, *ad.* ونده
 vè-nèdé, نه nè.
- Nephew, *s.* یکن yèghen, برادرزاده
 bìrāder-zādé, همشیره زاده hèmshīrē-
 zādé, قاینزاده kàyn-zādé, انشته زاده
 ènishté-zādé, باجناخزاده bàjénàkh-
 zādé, &c. &c.
- Nerve, *s.* سکیر sìngir, عصبه “àssaba;
 اق طمر àk-dàmar; متانت mètanèt,
 جسارت jèssārèt.
- Nervous, *a.* قورقاق kòrkak; متانتلو
 mètanètli; اق طمر دن عبارت اولان
 àk - dàmardan - “ibāret - òlan;
 اق طمر لره متعلق اولان
 àk-dàmarlara-
 -mùta“àllik-òlan.
- Nest, *s.* یوه yìwa, لانه lāné.
- Net, *s.* صاچمه àgh; (cast) صاچمه sàchma;
 —, *a.* داره سی چیمش dārassi-
 -chìkmish; مصرفی چیمش māsrafi-
 -chìkmish; —, *v.a.* قزاتمق
 kàzanmak.
- Nettle, *s.* اصرغان اوقی èssirghàn-òtu;
 —, *v.a.* اغرینه دوقمق àghirina-
 -dòkunmak, کوجنه کتمک ghyùjuna-

NEV

- ghìtmek. [èbéden.
 Never, *ad.* هیچ hìch, اصلاً àssla, ابدأً
 Nevertheless, *c.* يند yiné (ghènÉ),
 مع ما فيه mà "a-mā-fih.
 New, *a.* نو نو yèngi, جديد jèdīd,
 نېږد nèv; مجدد mùjèdded; تازه tāzÉ.
 News, *s. pl.* حوادث khàber, خبر
 hàwādiss.
 Newspaper, *s.* تقويم ghàzèta, غزته
 tàkwīm, جريدة jèrīdÉ.
 Next, *a.* الت يانده کی yàndaki;
 ال ت يانده کی àlt-yàndaki, صكره کی
 sòngraki; —, *ad.* بعده sòngra, صكره
 —, *ad.* ايرته سي كون day, پس
 èrtéssi-ghyùn, فرداسی كون fèrdassi-
 -ghyùn, بر كون صكره bìr-ghyùn-
 -sòngra; اوبر كون ò-bìr-ghyùn.
 Nib, *s.* بورون bùrun; —, *v. a.* قطع
 kàt "et.
 Nibble, *v. a.* اوک ديشلريله يواش يواش اصرمق
 ùn - dīshlarīla - yàwàsh-yàwàsh-
 -àssirmak.
 Nice, *a.* طاتلو, كوزل iyi, ايو
 tàtli; بك دقت ايديجي, مراقلو mèrāklī;
 pèk-dikkàt-èdiji.
 Niche, *s.* هجره hùjré.
 Nick, *s.* چنتك chèntik, كدك ghèdik;

NO

- in the very — of time, تمام وقتنده
 tāmām-wāktinda.
 Niece, *s.* برادرزاده قيز bìrādèr-zādÉ-
 -kız, &c. See Nephew.
 Niggard, *s.* طمعكار khàssiss, خسيس
 tàrà "kyār, جري jìmri.
 Nigh, *a.* قريب yàkin, يقين kārīb,
 ازقادی nèzdīk; well—, *ad.* نزدیک
 àz-kāldi.
 Night, *s.* شب shèb, ليل ghèyja, كيجد
 Nightgown, *s.* كيجدك ghèyjalik.
 Nightingale, *s.* عندليب bùlbul, بلبل
 "àndélīb (pl. عنادل ànādil).
 Nightman, *s.* لغمجي làghimji.
 Nightmare, *s.* اغرلق àghirlīk.
 Nimble, *a.* چابك chàbīk, تتك tètīk.
 Nine, *a.* تسعه, "tiss, طقوز dòkuz,
 "à, نه nùh.
 Nineteen, *a.* اون طقوز òn-dòkuz.
 Ninety, *a.* "tiss, تسعين, ددكسان dòksan.
 Nip, *v. a.* قسجق kàssmak.
 Nippers, *s. pl.* قساج kàssàj. [-bàshī.
 Nipple, *s.* ممة mèmÉ, ممة باشي mèmÉ-
 Nitre, *s.* كهرچله ghyùhèrchilÉ.
 No, *ad.* يوق yòk, خير khàyr, لا lā;
 —, *p.* هیچ hìch, هیچ بر hìch-bìr;
 — matter, ضرر يوق zàrar-yòk;

NOB

- more, *ad.* نيمابعد àrtik; فيمابعد
fī-mā-bà“d.
- Noble, *a.* شريف shèrif, نجيب nèjīb,
اصالتو àssēl, اميل kèrīm; كريم
àssālètlū.
- Nobleman, *s.* بكزاده bègh-zādé-
-bègh, اصلزاده àsslzādé.
- Nobody, *p.* هيچ كيمسه kimsé,
هيچ كيمسه hìch-kimsé.
- Nocturnal, *a.* كيجه وقتنده اولان
ghèyja-wàktinda-òlan, ليلي lèyli.
- Nod, *s.* باش ايله ايديلن اشارت
bàsh-ila-èdilen -ishāret; —, *v.a. & n.*
باش ايله اشارتا bàsh-ila-ishāret-et;
اويقوده باشي كوكسند دوشمك
ùykuda-bàshi-ghyùkssuna-dùshmek.
- Noise, *s.* كورلدي سس sèss, صدا sādā;
كورلدي ghyùruldu, شمهاته shàmata.
- Noisy, *a.* شمهاتلو shàmata;
شمهاتلعي shàmatali; شمهاتلجي shàmataji.
- Nomad, Nomade, *a.* كوچبه
ghyùchébé, بدوي bédévi.
- Nominal, *a.* اسمي àssmī; لفظي làfzi;
اعتباري àtibārī. [نصبا] nàssb-et.
- Nominate, *v.a.* تعيينا tà“yīn-et,
- None, *p.* هيچ بر hìch-bir;
هيچ كيمسه kimsé, هيچ كيمسه hìch-kimsé,

NOT

- كيسنه (or كيمسه) hìch-bir-kimsé
kìmèssné).
- Nonsense, *s.* بوش لقردي, صاحمه sàchma,
بوش لأكيردي, معنا سزشي, mà“nàssiz-
-shèy. [kùytu-bir-yèr.
- Nook, *s.* قويتي برير, گوشه kyùshé,
- Noon, Noonday, Noontide, *s.* اويله وقتي
ùylé-wàkti, ظهر zùhr, زوال وقتي
zèwāl-wàkti.
- Noose, *s.* ايلك ilmik.
- Nor, *ci.* ونده vè-nè-da, نه nè.
- North, *s.* يلدز, شمال shìmāl, yıldız;
—, *a.* شمالي shìmālī; — east,
قره ييل, پويراز pòyraz; — west,
kàra-yèl.
- Northerly, *a.* Northward, *ad.*
يلدزه طوغري yildiza-dòghru.
- Northern, *a.* شمالي shìmālī.
- Nose, *s.* بورون bùrun, انف ènf.
- Nosegay, *s.* چيچك دمئي, چيچك
chìchek-dèmeti, كدسته ghyùldessté.
- Nostril, *s.* بورون دليكي bùrun-dèlighi.
- Not, *ad.* See Grammar.
- Notch, *s.* چنتك, كدك ghèdik, chèntik,
چنتك, چنتمك, —, *v.a.* dîsh;
چنتمك chèntmek.
- Note, *s.* يوصله, تذكرة tèzkéré, pùssla;
اعتبار, à“ayyun, تعيين tà; نوطه nòta;

NOT

- ì“tibār ; —, *v.a.* دقت dikkāt-et ;
 — down, ضبطا zàbt-et, يازيويرمك
 yàzivèrmek ; of —, متعين
 mùta“àyyin, معتبر mù“tébèr,
 bèlli-bàshli ; — of hand,
 تاهويل tàhvīl ; bank —,
 قائمه kā‘imé.
 Nothing, *s.* هيج هيج hìch, هيج برشى
 hìch-bìr-shèy ; عدم òdem, نيسى nisstī.
 Notice, *s.* خبر khàber ; اعلان ì“lān ;
 خبرويرمك, — to give dikkāt ;
 khàber-vèrmek ; — — public —,
 دقت ì“lān-et ; to take —,
 dikkāt-et.
 Notion, *s.* عقل òkl, فكر fīkr (pl.
 افكار èfkyār), تصور tàssàvvur.
 Notorious, *a.* متواتر mùtéwātir,
 عالمك معلومى òlemining-mà“lūmi.
 Notwithstanding, *c.* يينه yinè(ghènè),
 مع مافيه mà“a-mā-fīh.
 Nought, *s.* صفر sìfr ; هيج برشى
 hìch-bìr-shèy ; to come to —,
 بوشه چيتمق bòsha - chīkmak,
 ارقهسى ايشلامك àrkassi-
 ishlémamek.
 Nourish, *v.a.* بسلك bèsslémek.
 Nourishment, *s.* ييدجك yèmèk, يك

NUP

- yèyéjek ; بسلك خاصهسى bèsslémek-
 -khāsssassi.
 November, *s.* تشرين ثانى tèshrīni-sānī.
 Novice, *s.* عجمى òjémi.
 Now, *ad.* حالا hālā, شمدى shīmdi,
 الحالته هذه el-yèvm, اليوم el-ān,
 امدى *c.* —, èl - hālétu - hāzihi ;
 — and then, بعضا bà“zan,
 بعض كره bà“zi-kèrré, اراده
 àrada - sàrada, اراده صروده
 àrada - sàrada, احياناً
 ihyānan. [màzàrràtli.
 Noxious, *a.* مضر mùzīrr, مضر تلو
 Nozzle, *s.* امزك èmzik, غاغا ghàgha,
 برون bùrun. [باطل bātil.
 Null, *a.* بوش bòsh, حكمسز hūkmsuz,
 Numb, Numbed, *a.* اويوشق òyushuk,
 اويوشمش òyushmush.
 Number, *s.* عدد òded ;
 —, *v.n.* اولق òlmak, بالغ باليغ
 bàligh-òl ; —, *v.a.* صايق sàymak,
 تعدادا tà“dād-et ; a great —,
 چوق chòk, وافر wāfir, كسير
 kèssir.
 Numerous, *a.* چوق chòk, كثر
 كثر او زره kèssrèt-ùzéré.
 Nuptial, *a.* اولمه دوكونه متعلق
 èvlenma - dùghununa - mùta“àllik ;
 nuptials, *s.pl.* اولمه دوكونى èvlenma-

NUR

- dùghunu, ولیمه vèlímé, سور sūr.
 Nurse, s. خسته‌یده باقیچی khàsstayā-
 -bàkiji; چوخته باقیچی chòjugha -
 -bàkiji, دایه dādi; wet —, دایه dāyé,
 سوت‌انا sùt-āna; —, v.a. باقمق bàkmaq,
 خدمت‌ا khidmet-et(hiz-); سوت‌ویرمک sùt-vèrmek,
 امزرمک èmzirmek; صاقلق sàqlamak.
 Nut, s. فندق fındık; (of a screw) صومون sòmun.
 Nutgall, s. مازی mazi.
 Nutmeg, s. هندوستان جوزی hīndisstān-
 -jèvizi, جوزبوا jèvzi-bèwwā.
 Nutriment, s. بیده‌جک yèmèk, يمك yèyéjek;
 بسلک‌خاصه‌سی bèsslémek-khāssassi.

O.

- O, int. یا yā, ای èy.
 Oak, s. میشه‌اغاجی mèyshé, میشه mèyshé-
 àghajī.
 Oakum, s. استویبی ùsstùpu.
 Oar, s. کورک kyùrèk.
 Oath, s. اند ànd, پمین yèmīn; to take
 پمین ànd-ichmek, — an
 Oats, s. pl. یولاف yùlāf. [yèmīn-et.]

OBL

- Obedience, s. اقیاد itā“at, امتثال ìnkīyād,
 ممائلت ìmtissāl, موماسسلت mùmāssélèt.
 Obedient, a. منقاد mùtī“at, مطیع mùtī“at,
 مومکاد mùnkād, رام rām.
 Obey, v.a. دکنمک dīnglémek (dīnémek),
 اطاعتا itā“at-et, منقاداو mùnkād-òl.
 Object, s. مرثی mèr“ī; جسم jīssm, مقصود
 mèrām, مراد mùrād, مقصود mùrād,
 ماکسود màksūd; مفعول‌به mèf“ūlun-bīh;
 —, v.n. اعتراضا ì“tirāz-et.
 Objection, s. اعتراضا ì“tirāz.
 Obligation, s. مجبوزیت mèjbūriyyèt;
 تسمک tèmèssuk, تحویل tàhvīl, بوج bòrj;
 Oblige, v.a. اجبارا ìjbār-et, جبرا jèbr-et,
 اجبارا ìjbār-et; مجبورا mèjbūr-et;
 کرم kèrem-et, لطفا lùtf-et, عنایتا ìnāyet-et.
 Obliging, a. عنایتکار ìnāyetkyār.
 Oblique, a. منحرف mā“il, مائل mā“il,
 منحرّف mūnhàrif, اگری èghri.
 Obliterate, v.a. بوزمق bòzmaq, سملک
 sīlmek, چیزمک chīzmek.
 Oblivion, s. فراموشی nīssyān, نسیان nīssyān,
 فراموشی fèrāmūshī. [mùsstatīl.
 Oblong, a. مستطیل s. —, اوزون ùzun;

OBS

Obscene, *a.* فاحش fāhish, پش pīss, ادبه مغایر èdeba-mùghāyir.

Obscure, *a.* مظلم kàranlik, قرانلق kàranlik, مبهم mùzlim; مغلق mùghlāk, مبهم mùbhèm. [-khānē.

Observatory, *s.* رصدخانه rāssad-

Observe, *v.a.* کوزتمک bākmaḳ, باقمق bākmaḳ, گھؤزئتمک ghyùzètmek, دقتا dikkāt-et; رعایتا ri“āyet-et, طومتق tütmaḳ, امتثالا ìmtissāl-et; بیورمتق sùwèylémek, سوبلمک bùyurmaḳ.

Obstacle, *s.* مانع māni“، سکتہ sèkté.

Obstinacy, *s.* معاندت “mād, عناد “mād, تمرد tèmèrrud, مۇ“ānédèt.

Obstinate, *a.* معند “inādji, عنادجی “inādji, مقرد mùtémèrrid, مۇ“ānnid.

Obstruct, *v.a.* قیامق kèssmek, کسمک kèssmek, سدا kàpamaḳ, طیقامق tìkamaḳ, سدده sèdd-et. [sùddé.

Obstruction, *s.* سده “māni, مانع māni.

Obtain, *v.a.* استحصالا, tahsīl-et, تاحصیلا tahsīl-et, مظفرا nā“il-ò, نائل او nā“il-ò, المق mùzàffer-ò, بولق bülmaḳ, قوبارمق kòparmaḳ.

Obtuse, *a.* کور kyür, کسمز kèssmāz; احمق àhmaḳ, درایتسز dīrāyetsiz.

OCC

منفرجه mùnfèrij (fem. منفرجه mùnfèrijé).

Obviate, *v.a.* چاره سنی بولق chārèssini-bùlmaḳ, علاجنی بولمق “ilājini-bùlmaḳ.

Obvious, *a.* اشکار àchik, واضح āchikyār, میدانده mèydānda, عیان “àyan, wāziḥ.

Occasion, *s.* دفعه dèf“à; کره kèrré, اقتضا ìktizā, مناسبت mùnāssébèt, علت sèbeb, حاجت hājet; وسیله vèssilé; ذریعه zèrī“à, “illèt, ایراثا v.a. —, سررشته sèr-rishtë; ایپاوجی ip-ùju, فرصت firsāt, جلبا jèlb-et, انتاجa ìntāj-et, ایراثا ìrāss-et, بادى او bādī-ò, “vèt-et, دعوت او, “bā-iss-ò, مورت او, “mūriss-ò, مونتج او, vèssilé-ò, وسیله او, “mùntij-ò.

Occasional, *a.* ظهوری zùhūrī, “àra-sàra-wāki“ -òlan; —ly, ad. بعضاً bà“zan, احياناً ìhyānan, اراصره àra-sàra, ایکیده بر ìkida-bir.

Occupation, *s.* مشغولیت mèshghūlīyyèt, شغل ish, کار shùghl (pl. اشغال èshghāl), استیعاب pīshé; پیشده kyār.

OCC

issti“āb; ضبط و محافظه zābt - u -
-mūhāfaza.

Occupy, *v.a.* ایش و یرمک ish-vèrmek,
اشغال اشغال ish - bûlmak, ایش بولمق
ishghāl-et; مشغول مشغول mēshghūl-et;
وقتی طومق wāktini-
-tûtmak, ایشندن ایقومتق ishindan-
-ālikōmak, مانع مانع māni“-òl;
طومق طومق, issti“āb-et, استیعابا
دولدورمق dōldurmak; ضبط و محافظه
zābt - u - mūhāfaza - et,
وجودی ایله غیرک دخولنی منع
- ila - ghāyring-dùkhūlini-mèn“-
-et; انصق isstémek.

Occur, *v.n.* واقع او واقع òlmak,
فعله کلمک zūhūr-et, ظهورا ظهورا, òl-
wāki“la-ghèlmek.

Occurrence, *s.* ایش ish, شی shèy,
وقوعه wāk“à (pl. وقائع wākā“i);
—s, *s. pl.* ظهورات, wūkū“āt, وقوعات
zūhūrāt, حوادثات hāwādissāt.

Ocean, *s.* طیش دگری dīsh-dèngizi,
بحر محیط bāhri-mūhāt, عمان“ òmmān,
قاموس kāmūss, اقیانوس ikyanūss,
دریا dèryā. [-bōyassi.

Ochre, *s.* (red) اشی بویاسی àshi-

Octagon, *s.* Octagonal, *a.* مثنی

ODO

mūssèmmen, سکز کوشلو sèkiz-
-kyùshéli.

October, *s.* تشرین اول tēshrīni-èvvēl.

Ocular, *a.* کوزایله کوریلان ghyüz-ila-
ghyūrulen; to give — proof,
— demonstration, کوزایله کورمک
ghyüz - ila - ghyūsstermek; to
have — —, — —, کوزایله کورمک
ghyüz - ila - ghyürmek,
رأی العین مشاهدہ rē“ya-“l-“àyn-
-mūshāhédé - et; — witness,
کوزیله کورن ghyüzila-ghyūren,
شاهد شاهد shāhidu-“l-“àyn,
شاهد shāhid:

Oculist, *s.* کوزجی حکیم ghyüzju-hèkim.

Odd, *a.* تک tèk; عجیب “àjīb (àjā“ib),
غریب ghārīb, تحاف tūhāf.

Ode, *s.* (long) قصیده kàssidé, (short)
غزل ghazèl.

Odious, *a.* منفور mènfü, مکروه
mèkrūh, مستکرة kèrīh, کریده
mūsstèkrèh. [rā“ihàli.

Odorous, *a.* قوقولو kòkulu, رائحه رائحه

Odour, *s.* قوقو kòku, رائحه رائحه, ra“ihà,
بوی بوی bù, بوی بوی; sweet —
کوزل قوقو, ghyüzèl-kòkū, رائحه طیبه
-tāyyibé, بوی شیرین bùyi-shīrīn;

OF

bad —, اغرقوقو fèna-kòku, فناقوقو
 àghir-kòku, رَأْعِدْ كَرِيهَه, rā'ihà'i-
 -kèrīhé; in bad —, منكوب
 mènkyūb, اعتباردن دوشمنش
 i"tibārdan-dùshmush.
 Of, *pr.* ك ing, نك ning; دن dan;
 لو li, كُ, ايله ìla; دن او توري dan-
 ùturu, دن طولايي dan-dòlayi; از
 èz; من mìn; عن "àn.
 Off, *ad.* اوزرندن ùsstundan, اوستندن
 ùzerindan; اوزاقده ùzàk; اوزاي
 ùzàkda, اوزاغه ùzàgha; to be —,
 گتمك ghìtmek; يئكلمك yèkilmak,
 جهنم او sikkirmek, سكدرمك
 jìhànnam-òl; to be well —,
 هُسن حالده او hùssnu-hālda-òl,
 حالي اويغون او hāl-i-ùyghun-òl,
 مرفه الحال او, rēfāh-i-hāl-i-òl, رفاه حالي او
 mùrēffahu-'l-hāl-òl; to come —,
 چيتمك chikmak, قومق kòpmak;
 اولمق òlmak, واقع او wāk-i-
 -òl; وقوع بولمق wùkū-bùlmak; to go —;
 گتمك ghìtmek; اتش المق àtèsh-
 -almak; اويتمق òlmak, اولمق
 ùymak; to take —, چيقارمق
 chikàrmak, قالدرمى kàldirmak;
 كشمك kèssmek, قطع kàt-et;
 224

OFF

قويارمق, to pull —, تاكلید tàklid-et;
 kòpàrmak, اوستندن المق ùsstundan-
 almak; —, *a.* صاغ sàgh, صاغ طرفده كي
 sàgh-tàrafdaki;
 Offal, *s.* حيوانك ات مایلیان طرفلری
 hàywāning - èt - sàyilmayan -
 -taraflari.
 Offence, *s.* جنحه kàbāhat, تجاوز
 jùnhà, جرم jürm, صوچ sùch; كوجندرمك
 tèjāvuz; to give —, گھيؤجنديرمك
 ghyùjèndirmek; to take —,
 گھيؤجئنمك ghyùjènnek.
 Offend, *v. a.* كوجندرمك
 ghyùjèndirmek; —, *v. n.* قباحتا
 kàbāhat-et; كناه صوچا sùch-et;
 گھيؤنآه-et; — against, مغاير حرکتا,
 mùghāyir-hàrékèt-et.
 Offender, *s.* قباحتلو, صوچلو sùchlò,
 جنحه صاحبي, mùjrim, مجرم kàbāhatli,
 سابقه لو, —, jùnhà-sāhibi;
 اسكي قورت, èsski-kürt, sābikalı.
 Offensive, *a.* كريد kèrīh, بد bəd;
 تجاوزي tèjāvuzi; — and defensive,
 "è, "è, تجاوزي وتدافعي tèjāvuzi-vè-tèdāfu.
 Offer, *s.* ویرش vèrish; تکیف tèklif;
 —, *v. n.* كورنمك ghyùrunmek,
 ویرمك, —, *v. a.* ظهورا zùhūr-et;

U E F

OMN

vèrmek ; عرضا tèklif-et ; تكيفا
 “àrz-et ; — violence, زورلامق
 zòrlamak ; — to one’s feelings,
 صوغوق برشى تكيفا
 sòghuk-bir-
 -shèy-tèklif-et.

Off-hand, a. پك تكيفسىز pèk-tèklifsiz ;
 عارسز “àrsiz ; چابك chàbik ; —, s.
 صاغ طرفى sàgh-tàrafi.

Office, s. مغازه ; قلم kàlem ; اوطه òda ;
 màghaza ; خدمت khèdmet (hiz-),
 ايش ish. مأموريت mè’mūrīyyèt.

Officer, s. ضابط zābit ; مأمور mè’mūr.

Official, a. رسمى rēssmī ; —ly, ad.

Offing, s. انكين ènghìn. [رسمًا rēssman.

Oft, Often, Oftentimes, Ofttimes, ad.

چوق chòk, چوق كره chòk-kèrré,
 نيجده كره “à, chòk-dèf” چوق دفعه
 nījé-
 kèrré, قاج كره kàch-kèrré : صيق sèk,
 مراراً kèrāran, صيق صيق sèk-sèk,
 mèrāran.

Oh ! int. واى wàh, واى wày, اه àh.

Oil, s. روغن rùghàn ; ياغ yàgh ;
 —, v.a. تدهينا yàghlamak, ياغلامق
 tèdhin-et.

Ointment, s. مرهم mèrhèm. ياغ yàgh.

Old, a. اسكى èsski, قديم kàdīm ;
 اسكىميش èsskimish, كهنه kyùhné ;

(person) قوجه kòja, اختيار ikhtiyār,
 مسن mùssinn, سالديده sāl-dīdè,
 سالخورده sāl-khūrdé ; — man, پير
 pīr, شيخ shèykh, اختيار ikhtiyār ;
 — woman, قوجه قارى kòja-kāri,
 “àjūz ; عجزوز pīrè-zèn, پيره زن
 — Testament, تورات tèvrāt,
 كتب عهد عتيق kyùtubu-“àhdi-
 -“àtik ; of — اسكيدىن èsskidan,
 من القديم èz-kàdīm, من القديم
 -kàdīm, فى الاصل, “àn-àsslin, عن اصل
 fī-l-àssl, اوتدنبىرو ùtédan-bèri,
 اسكيدىنبىرو èsskidan-bèri.

Oleander, s. زقوم zàkkūm.

Olive, s. زيتون zèytūn (zèytin).

Omelet, s. قىغنه kàyghana.

Omen, s. فال fāl.

Omission, s. تقصير kùssūr ;
 اتلايش àtlayish ; ترك tèrk.
 tàksūr ;

Omit, v.a. اترامق àtlamak,
 براقمق bràkmak, ترك tèrk-et,
 صرف نظرا sàrfi-nàzar-et ; — an opportunity,
 فرصت قاجرمق firsat-
 -kàchirmak.

Omnipotent, a. قدير kàdīr.

Omnipresent, a. مكاندن منزله
 mèkyāndan-mùnèzzèh.

OMN

Omniscient, *a.* علم à "lèm, علم à "lèm, علم
 "àlīm, علم "àllām.
 On, *pr.* اوستنه ùsstuna, اوستنده ùsstunda;
 اوزرينه ùzerina, اوزرنده ùzerindā; بر bër;
 على "àla; —, *ad.* ايلرو iléri; اوسته
 ùssté, اوستده ùstdé; يينه yìné
 (ghèné); بردوزيه bîr-dùziyé,
 متمادياً mùtémādiyan; — foot, *ad.*
 يان yāyan, ماشياً māshiyun;
 —, *a.* پياده pīyādé; — high,
 يوكسكه yùksegha, يوكسكده yùkseka;
 كوكه ghyùghé, كوكده ghyùkdé,
 في السموات fî-'ss-sēmāvāti;
 — horseback, اتايله àt-ila; اتلو
 àtli, سوار sùwār, سوارى sùwāri;
 — purpose, مخصوص màkhsüss,
 قصداً kàssdan, عمداً "àmdan;
 — that day, اولكون òl-ghyùn,
 يوم مذکور yèvmi-mèzkyūr; to put
 —, كيدرمك ghīmek; كيدرمك
 ghīdirmek; to go —, ايلروكتمك
 iléri-ghītmek; كچمك òlmak, اولوق
 ghèchmek; كيلمك ghīyilmek; to
 come —, كيويرمك ghèlmek, كيلمك
 ghèlivèrmek, ايلروكتمك iléri-
 ghèlmek.

OPE

Once, *ad.* برده bir-kèrré, برده bir-
 -dèf "à, برسفر bîr-sèfer; بروقت bîr-
 -wàkit, برزمان bîr-zāmān,
 وقتان من الاوقات wàktan-mîn-el-èvkāt;
 — more, بردها bîr-dàhà.
 One, *a.* بر bîr; يك yèk; احد àhād,
 واحد wāhid (fem. احدى ihdā);
 —, *pr.* ادم àdam, كشي kîshi;
 some —, برى bîri; بريسى bîrissi,
 ادم àdam; no —, كيمسه kîmsé;
 every —, هر كس hër-kèss; any —,
 برى bîri, بريسى bîrissi, ادم àdam;
 كيمسه kîmsé; —'s-self, كندى kèndi.
 Onion, *s.* صوغان sòghan, بصل bàssl.
 Only, *ad.* يالكر yàlingiz, فقط fàkat,
 مجرد sàlt, صافى sāfi, ساده sādé,
 مۇجەررد mùjèrred.
 Ooze, *v.n.* نشوا nèshv-
 -et (or نشفا nèshf-et), تقاطرا
 tàkātur-et.
 Opal, *s.* عين الشمس "àynu-'sh-shèmss.
 Opaque, *a.* دونق dùntuk, كيف kèssif.
 Open, *a.* كشاده bāz, اجق àchik,
 كيشاده kyùshādé, مفتوح mèftūh; —, *v.a.*
 اجق àchmak, فتح fèth-et (fèt-h);
 —, *v.n.* اجلق àchilmak.
 Opening, *a.* مسهل mùsshil; —, *s.*

OPE

- قیو، اراق *àralik*, اچلق *àchiklik*, *kàpi*; فرصت *fîrsat*; اچه *àchma*; اچله *àchilma*; کشاد، فتح *fèth (t-h)*, *kyùshād*.
- Openly, *ad.* اچقن اچده *àchik*, اچقن اچده *àchikdan-àchigha*, جهراً *jèhran*, عیاناً *àyānan*, اشکار *āshikyār*.
- Operate, *v.n.* ایشلیک *ishlémek*, تأثیراً *ish-ghyùrmek*; عمل ویرمک *tè'sîr-et*; عمل ویرمک *âmel-vèrmek*; اجرای صنعتا *îjrāyi-sân* "àt-et.
- Opinion, *s.* رأی *rè'y*, ظن *zānn*, سوز *sûz*, قول *kāvl*, قیاس *kiyāss*, فتوا (legal) *fètwà*.
- Opium, *s.* افیون *àfyūn*. [mùkhālif.
- Opponent, *s.* مخالف *khāssm*, خصم *khāssm*.
- Opportune, *a.* تمام وقتنده اولان *tāmām-wāktinda-òlan*, مناسبتلو *mùnāssébètli*.
- Opportunity, *s.* وقت *fîrsat*, فرصت *fîrsat*, مناسبت *mùnāssébèt*, *wākt*.
- Oppose, *v.a.* قارشى دورمق *kārshi-dürmak*, مخالفتا *mùkhāléfèt-et*, ممانعتا *mùmāna* "àt - et; قارشى کوندرمک *kārshi-ghyùndermek*, قارشى تعیینا *kārshi-tà* "yîn-et.

ORD

- Opposite, *a.* قارشى *kārshi*, مقابل *mùkābil*, مواجهه *mùwājih*.
- Opposition, *s.* مخالفت *mùkhāléfèt*, ممانعت *mùmāna* "àt.
- Oppress, *v.a.* صیقندی ویرمک *sìkindi-vèrmek*; ظلم *sìkmak*, صیقمت *sìkmak*, ظلم *zùlm-et*, تعدى *tà* "àddi-et.
- Oppressor, *s.* ظالم *zālim*.
- Opulence, *s.* ثروت *sèrvèt*, سامان *sāmān*, زکینک *zèngihinlik*.
- Opulent, *a.* زکین *zèngihin*, مقول *mùtémèvvil*.
- Oracle, *s.* مکهن *mèkhèn (k-h)*, کاهن جوابی *kyāhin-jéwābi*.
- Oral, *a.* شفاهی *àghzdan*, اغزدن *àghzdan*, شفاهی *shifāhî*; — *ly, ad.* شفاهاً *shifāhan*.
- Orange, *s.* پورتقال *pòrtakāl*; (Seville) *tùrunj*.
- Orbit, *s.* فلك *fèlek*; دایره *dā'iré*; یول *yòl*.
- Ordain, *v.a.* ترتیب *tèrtīb-et*, تنظیم *tànzīm-et*; نصبا *èmr-et*; امر *èmr-et*; نصبا *nàssb-et*.
- Order, *s.* نظام *nizām*, انتظام *ìntizām*; ترتیب *tèrtīb*, صره *sîra*; امر *èmr*, سپارش *tènbih*, تنبیه *irādé*, اراده *irādé*; جنس *jîns*, صنف *sînf*; جنس *jîns*; طریقت *tàrikāt*; نشان *nîshān*;

ORD

- , *v.a.* تنظيم *tèrtīb-et*, ترتيبا *tànzīm-et*; ارادة *èmr-et*, امرًا *irādé-et*, تنبها *tènbīh-et*; سپارش *sipārish-et*, اصمارلق *issmārlamak*; to —, *a.* اصمارله *issmārlama*.
- Ordinary, *a.* عادی, *bàyağhi*, عادی *“ādī*.
- Ordnance, *s.* هاون, *tòp*, طوپ *(hàvan)*.
- Ore, *s.* جوهر, *fîlîzz*, فلز, *dèn*, معدن *mà* *jèvhèr*.
- Organ, *s.* ارغانون, *èrghanòn*; الت *ālet*.
- Organize, *v.a.* تنظيم *tèrtīb-et*, ترتيبا *tànzīm-et*, تنسيقا *tènsīk-et*, صرسة سند قومق *sīrassina-kòmak*.
- Oriental, *a.* شرقی *shàrkī*.
- Orifice, *s.* کوز, *àghz*, اغز, *dèlik*, دلیک *ghyùz*, سوراخ, *dihān*, دهان, *fèm*, فم *sūrākh*.
- Origin, *s.* منشأ, *mèbdè*, مبدأ, *àssl*, اصل *mènshè*, باشلانغیچ, *bāsh*, باش *bāshlanghij*, اول, *èvvèl*, تمل *tèmel*, ابتدا *ibtidā*, بدء *bèd*.
- Original, *a.* تحاف, *tùhāf*; اصلی *àsslī*; غریب, *“ajā’ib* (“*ajīb*), عجیب *ghàrīb*; اصل *s.* —, دلی *dèli*; ادلی, *tùhāf-àdam*, تحاف ادم *àssl*.
- Originate, *v.a.* چیقماق *chìkmak*, ظهورا *zùhūr-et*, نشستا *nèsh’èt-et*;

OUR

- , *v.a.* دوشنمک, *chikàrmak*, چیقارماق *dùshunmek*, ابداع *ibdā* “-*et*.
- Ornament, *s.* زیب, *zīb*, زینت *zīnèt*, زیبا *zībā*, زیبایش *zībāyish*; —, *v.a.* زینتلندرمک, *tèzyñn-et*, تزینینا *zīnetlendirme*, دوناتماق, *dònatmak*; — one’s self, بزئمک *bèzenmek*.
- Orphan, *s.* اوکسوز, *ùksuz*, یتیم *yètīm*.
- Orthography, *s.* املا *imlā*.
- Ostensible, *a.* ظاهری *zāhirī*, علی *“alénī*.
- Ostler, *s.* سئیس *sè’iss*.
- Ostrich, *s.* دوه قوشی, *dèvé-kùshu*, شتر مرغ *shùtur-mùrgh*.
- Other, *a.* دیگر, *dìgher*, بشقه *bāshka*, سائر, *sā’ir*, آخر *àkhàr*.
- Otherwise, *ad.* بشقه درلو *bāshka-*(*tùrlu*); —, *c.* یا خود *yākhud*; نام دیگر *nāmī-dìgher*.
- Otter, *s.* صوموری *sù-sàmūru*.
- Ought, *v. aux.* See Grammar.
- Ounce, *s.* اون درهملک طارقی (troy) *òn-dìrhèmlik-tàrti*; (avoir du pois) سکز بچوق درهملک طارقی *sèkiz-bùchuk-dìrhèmlik-tàrti*; (animal) برنوع قاپلان *“kàplan* -*bir-nèv*.
- Our, *a. pro.* مز, *miz*, یمز, *imiz*; بزم *bìzim*.

OUR

Ours, *pro.* بزم *bìzim* ; بزمکى *bìzimki*,
بزمکيلر *bìzimkilar*.

Out, *ad.* خارج *khārij*, طشره *tàshra*,
طيشارى *dìshāri*; طيشارى به *dìshāriya*;
طيشارده *dìshārda* ; —, *a.* طيشارى چيتمش
dìshāri-chìkmish ; طيشارى سونمىش
sùn mush, منطى *mùntàfi* ;
دوگمىش *dùkènmish*, بتمىش *bìtmish*,
منقرض *mùnkàriz*, منقضى *mùnkàzi*;
دن منقطع *mùnkàti* ; — of, *pr.* دن
dan ; دن خارج *dan-khārij* ;
نا بي *bī*, بلا *bilā*, سىز *siz*, — —, *a.*
الدىن چيتمىش *aldan-chìkmish* ;
to put — — —, *aldan-chìkàrmak* ;
— — humour, دارغين *dàrghin* ;
— — place, وقتسىز *wàkitsiz*,
ناسبتسىز *mùnāssébètsiz*, نابلجىل
nā-bè-màhàll ; بوشده *bòshda* ;
ضررلو *pocket*, — — *mà“zūl* ;
ضرر ايتىش *zàrar-ètmish*,
پاره غائب ايتىش *(pàra)-(kayb)-
ètmish* ; — — sight, غائب *ghā‘ib*,
كورنمىور *mèfkūd*, مفقود
ghyùrunmiyor, كوزكميور
ghyùzikmiyor ; — — tune,
اهكى بوزلش *āhènghi-bòzulmush*.

OUT

Outbreak, *s.* ظهور *‘issyān* ; عصيان
zùhūr. [-*kìmèssné*.
Outcast, *s.* مطرودكمنده *màtrūd-*
Outcry, *s.* فریاد *fèryād*, ولوله *vèlvélé*.
Outer, *a.* خارجى *khārijī*, طيش *dìsh*.
Outfit, *s.* طاقم *khàrji-rāh* ; خراج
tàkim.
Outgoing, *s.* مصرف *khàrj*, خرج
màssraf ; چيتمىش *khùrūj*, خروج
chìkish.
Outguard, *s.* ايلروكى قره قول *ilériki-*
kàrakol, نوبتچى *nùbètji*.
Outhouse, *s.* سوندورمه *sùndurma*.
Outlaw, *s.* عامى *fèrmānli*, فرمانلو
kàtli-hàlāl-‘āssi, قتلى حلال اولان
-òlan.
Outlet, *s.* چيقه جقير *màkhrèj*, مخرج
chìkajak-yèr, قپو *kàpı* ; نفسلك
nèfesslik.
Outline, *s.* قوروجيزلش رسم *kùru-*
chìzilmish-rèssim, تعلق *tàsslak* ;
شکل *shèkil*, بچم *bìchim*.
Outlive, *v.a.* بشقه سى اولدگدن صکره بيله
*bàshkassi - ùldukdan -
- sòngrā - bilé - yàshamak*,
بشقه بر شيتك اثرى بيله قالدگدن صکره ياشامق
bàshka - bìr-shèy‘ing-èsseri-bilé -

OUT

OVE

- *kàlmadikdan* - *sòngra* - *yàshamak*.
- Outlook, s.** نيازت *nàzarèt*; تيقظ *tèyàkkuz*; on the —, مقيد *mùkàyyed*.
- Outlying, a.** خارجه اولان *khārijda-òlan*, اوزاق دوشن *ùzàk-dùshen*.
- Outnumber, v.a.** عددی زیاده او *àdédi-ziyādé-òl*, متجاوز او *mùtéjāviz-òl*, كچمك *ghèchmek*. [*isskèléssi*].
- Outport, s.** طشیره اسکله سی *tàshra-*
- Outpost, s.** ایلروکی قره قول *ilèriki-kàrakol*.
- Outrageous, a.** فاحش *tàshkin*, طاشقین *tàshkin*, دارغین *kizghin*, قیزغین *fāhish*; دارغین *dārghin*.
- Outreach, v.a.** الداتمق *àdatmak*.
- Outright, ad.** بتون بتون *bitun-bitun*, كلياً *kyùlliyyan*.
- Outside, s.** دیشاری *dìshari*, طیش *dìsh*, بیرون *khārij*, خارج *khārij*, طشیره *tàshra*, *birūn*; —, *a.* خارجی *khārijī*; at the —, نهایت اولسا اولسه *òlsa-òlsa*, نهایت *nihāyet*; — price, نهایت بهاسی *nihāyet-pāhàssi*. [*inād-et*].
- Outstand, v.a.** انکارا *inkyār-et*, عنادا
- Outward, a.** خارجی *khārijī*.
- Outwards, ad.** طیشاری یه طوغری *dìshàriya-dòghru*.
- Outweigh, v.a.** بامقین کلمك *bàsskin-ghèlmek*; غالب او *ghālib-òl*.
- Oval, a.** بیضی *bèyzī*; —, *s.* قطع ناقص *kāt“i-nākiss*.
- Oven, s.** فرون *firin*.
- Over, a.** کچمش *ghèchmish*, بتمش *bitmish*, تمام اولمش *tāmām-òlmush*; اوستنه *àlda*; *ad.* اوستنه *fàzla*, مافوقنه *ùsstunda*, اوستنده *ùsstuna*, مافوقنده *mā-fèvkina*, مافوقنده *mā-fèvkinda*; باسنده *bālāssina*, باسنده *bālāssinda*; متجاوز *dan - ziyādé*, دن زیاده *mùtéjāviz*; دوریلرک *dèvrilerek*; طاشق *tàsharak*; —, *pr.* دن *dan*, اوزرندن *ùsstundan*, اوستنندن *ùzérindan*; — and above, دن فضله *dan-fàzla*, دن ماعدا *dan-mā“ada*, دن بشقه *dan-bàshka*; — against, قارشیسینه *a-kārshi*, قارشیسینه *kārshissina*, قارشیسینه *kārshissinda*; to run —, *v.n.* طاشمق *tàshmak*; *v.a.* اوستندن کچوب چینه مک *ùsstundan - ghèchup - chìnémek*; to fall —, دوریلوب دوشمک *dèvrilup-dùshmek*; to go —, to pass —,

OVE

ghèchmek ; to give —, کچمک
 wāz-ghèchmek, براقمق وازکچمک
 bràkmak ; کسيلمک kèssilmek ; دورا
 dèvr-et, تسليما tèsslīm-et ; all —,
 hēp, بتون bītun, تکميل tèkmīl,
 bāshdan - bāsha ; — باشدن باشه
 yèngidan, تکرار
 tèkrār, يکي باشدن yèngi-bāshdan ;
 all is —, بتدی bītmish, بقش
 bītdi ; ايشي بقش īshi - bītmish ;
 ish - īshdan - ايش ايستدن کچميش
 -ghèchmish.
 Overbear, v.a. غالب او ghālib-òl ;
 —ing, a. متحکم zālim, ظالم
 mùtahàkkim. [dèngizda.
 Overboard, ad. دکرده dèngiza, دکره
 Overcast, a. بولوتلو bülütlu, قياتق
 kàpānīk, سنبلی sūnbulī.
 Overcome, v.a. غالب او ghālib-òl,
 yènnek, بوزمق àlt-et, التا
 bòzma.
 Overflow, s. طغيان (sèl) sèyl سيل
 tūghyān ; —, v.n. تاشمق tashmak ;
 —, v.a. باصمق bāssmak.
 Overgrown, s. پک بيومش pèk-
 -bīyumish, پک بويلميش pèk-
 -bōylanmish ; کاپلامش kàplanmish,

OVE

اوتلمش ùrtulmush.
 Overhang, v.n. اصلق sàrkmak, صارقمق
 àssilmak ; حواله لو او hàwāléli-òl.
 Overhaul, v.a. يوقلامق yòklamak ;
 يتشمق yètishmek, طوتمق tùtmak.
 Overhear, v.a. ايشتمک īshītmek,
 —et. [—sèvinmish. استماع àsstimā
 Overjoyed, a. پک سونميش pèk-
 Overlook, v.a. باقمق bākmak, ناظرو
 nāzir-òl, عفوا nāzārèt-et ; نظارتا
 “àfv-et.
 Overlooker, s. ناظر nāzir, باقيجي bākijī.
 Overpower, v.a. غالب او ghālib-òl,
 yènnek ; بوزمق bòghmak,
 mùsstaghrāk-et. مستغرقا
 Overrule, v.a. اسکاتا isskyāt - et,
 jèrh-et. جرحا
 Overseer, s. مدير mùdīr, ناظر nāzir.
 Oversight, s. ياکلش yàngilish
 (yānish), سهو sèhv.
 Overspread, v.a. اورتمک ùrtmek,
 kàplamak. قاپلامق
 Overtake, v.a. يتشمق yètishmek,
 tùtmak. طوتمق ùlāshmak, اولاشمق
 Overthrow, s. خراب inhizām ; انهزام
 khārāb, انهدام inhidām ; —, v.a.
 بوزمق bòzma, منهزم قيلق

OVE

- mùnhèzim-kilmak ; يقيمق yikmak,
هدم hèdm-et.
- Overture, *s.* تكليف tèklif;
تياتروكشادی چالغیسی tēyātro-
-kyùshādi-chālgħissi.
- Overturn, *v.a.* دويرمك dèvirmeq;
—, *v.n.* دوريلك dèvrilmek.
- Overwhelm, *v.a.* مستغرقا
mùsstaghrāk-et, بوغمق bōghmak.
- Owe, *v.a.* بورجی او, bōrju-òl, بورجلواو
bōrju-òl, مديون او, dèyni-ol, دینی او,
mèdyūn-òl.
- Owing, *ad.* مناسبتيله, mèbni, مبنی
mùnāssébètīla, سبيله, sèbébīla,
سببندن sèbèbindan. [bùghu-kùshu.
- Owl, *s.* بوغوقوشی, bàykush, بايقوش
- Own, *pro. a.* کندی kèndi; —, *pro. s.*
my —, کندیمکی kèndimingki,
thy —, کندینگکی kèndingingki,
his, her, its —, کندونکی
kèndiningki, &c.: see Grammar;
—, *v.a.* صاحب او, mālik-òl, مالک او,
sāhib-òl; اعترافا, ìkrār-et, اقرارا
ì“tirāf-et.
- Owner, صاحب sāhib, مالك mālik.
- Ox, *s.* اوکوز, ùkyuz, صیغر sìghir.
- Oyster, *s.* استریدیة, ìsstrìdiyé.

PAC

P.

- Pace, *s.* یورویش ghìdish, یوریش
yùruyush ; اديم, yùrumé, یوریمه,
àdim, خطوه khàtvé.
- Pacification, *s.* مصالحه, sùlh, صلح
mùssālaha, بارش کورش, bārish-
-ghyùrush, بارشک, bārishik ; تسکین
tèsskīn.
- Pacify, *v.a.* تسکینا, tèsskīn-et,
یوشاتمق, yimushàtmak.
- Pack, *s.* دنک, dènk ; بوغچه, bōghcha ;
دسته, dèssté ; طاقم, tàkim ; —, *v.a.*
استیفا او, ìsstif-et ; —, *v.n.* استیفا
ìsstif-ol ; — away, قالدروب استیفا,
kàldirip-ìsstif-et ; — off, کتمک
ghìtmek ; — up, دیوشروب صندوقه قومق,
dèvshirup - sàndigha - kòmak,
بوغچه, bōghcha-et.
- Package, *s.* صندوق, bōghcha, بوغچه
sàndik, کاغذ, kyàghid.
- Packet, *s.* اوافق بوغچه, ùfāk-bōghcha,
طوب, tòp ; کاغذ, kyàghid ; —,
packet-boat, یولجی کمیسی, yòlju-
-ghèmissi ; تحریرات کمیسی, tàhrīrāt-
-ghèmissi.
- Packhorse, *s.* سمر بارگیری, sèmer-
-(bèghiri), یوک حیوانی, yùk-hàywāni.

PAC

- Packneedle, Packing-needle, *s.*
 چوالدوز chùwàldiz.
- Packsaddle, *s.* سمر sèmer.
- Packthread, *s.* سچیم sījim.
- Pad, *s.* کچوک یصدق kùchuk-yàssdik,
 بارکیر پاموک pàmuk (pàmbuk);
 طولدرمق (bèghir); —, *v.a.* طولدرمق
 dòldurmak; foot —, خرسز khèrsiz.
- Paddle, *s.* کورک kyùrèk;
 واپورچرخنک تختہ سی vâpòr -
 -chàrkhinig-tàkhtassi; —, *v.n.*
 کورک چکمک kyùrèk-chèkmek;
 — box, داو لمباز dàwlumbāz.
- Padlock, *s.* اصمہ کیدی àssma-kilidi.
- Pagan, *s.* بت پرست pùt-pèrèsst.
- Page, *s.* صحیفہ sàhifé, یوز yùz;
 ایچ اغاسی ich-òghlani, ایچ اوغلائی
- Pail, *s.* قوغہ kògha. [ich-àghassi.
- Pain, *s.* وجع àghri, اغری, زج àji,
 رنجش رنج, رنج رنج, رنج رنج,
 رنجش رنجش; —, *v.n.* اجیمق àjimak,
 اجیمق àghrimak; —, *v.a.* اجیمق
 àjitmak; کدر ویرمک kèder-vèrmek.
- Painful, *a.* اجر àjir, اجیر àjiyor,
 مورث کدر mūrissi-kèder;
 الیم èlīm
- Paint, *s.* بویا bōya; (for the face)
 دوزگون dùzghyun; (for the eye-

PAL

- brows) راستق rāsstik; —, *v.a.*
 بویامق bōyamak; —, *v.n.* (as
 artists) رسم یایمق rēssim-yàpmak;
 (as ladies) قولانمق dùzghyun-
 -kòllānmak.
- Painter, *s.* نقاش nàkkāsh;
 (artist) رسام rēssām.
- Painting, *s.* بویالورسم bōyalī-rēssim.
- Pair, *s.* چفتا چفتا chift;
 چفتا او chift-òl; —, *v.a.* اشنی بولق èshini-
 -bùlmak; چفتا چفتا قومتی chift-
 -chift-kòmak.
- Palace, *s.* سرای sārāy.
- Palate, *s.* دماغ dìmāgh.
- Pale, *a.* (colour) اجق àchik; (face)
 دائره, حولی, ساری sàri; —, *s.* حولی
 hàvli, دائره dà'iré; پرمق pàrmak,
 تختہ tàkhta; بکزی بیاض کسملک,
 to turn —, bēngzi - bēm - bēyāz - kēssilmek,
 بکزی قالمق bēngzi-kàlmemak.
- Paling, Palings, *s.* تختہ پردہ tàkhta
 -pèrdé. [pàrmaklik.
- Palissade, *s.* شرامپو shàrampò;
 پرمق pàrmak.
- Palliate, *v.a.* تخفیف tàkhfif-et;
 رنگ ویرمک rēnk-vèrmek.
- Palm, *s.* خرما اغاجی khūrma-
 -àghaji; (of the hand) ال ایده سی

PAL

PAR

èl-àyassi; (measure) سِرَه sèré;
to palm off, سَاطِمَك sàtmak,
ساتمق sàtmak.
Palpable, *a.* ظاهر zāhir, آشكار lāshikyār.
Palpitate, *v.n.* نبض کبی اورمق nābz-
-ghìbi - wùrmak, چالقانمق
chàlkanmak, اوینامق òynamak.
Palpitation of the heart, *s.* خفقان
khàfakān.
Palsy (paralysis), *s.* فلج علقی fèlij-
-illèti, بریانی طوتلمسی bîr-yāni-
-tùtulmassi, اجنی چاریمسی ijinni-
-chàrpmassi; palsied, *a.* مفلوج
mèflūj; چارپلمش, توتلمش tùtulmush;
چارپلمشish.
Paltry, *a.* مسکین misskin; ماچمه
sàchma, بوش bòsh.
Pamphlet, *s.* رساله rissālè, جز' jùz'.
Pan, *s.* چناق chānak, طباق tàbak;
کوکج ghyùghèch; — of a gunlock,
چماق تابهسی chakmak-(tàwassì);
knee —, دیزقیانی dîz-kāpaghi.
Pane of glass, *s.* جام jām.
Panegyric, *s.* مدیحه mèdîha.
Pang, *s.* درد, "وجع vèjà", dèrd.
Pannier, *s.* کوفه kyùfé.
Pant, *v.n.* پک سولومق pèk-sòlumak.

Pantaloons, *s.* پانطلون pāntalòn.
Panther, *s.* پارس pārss.
Pantile, *s.* کرامید kîrémid.
Pantry, *s.* کیلار (kîler).
Pap, *s.* لاپه làpa; مَم mèmé.
Papa, *s.* بابا bàba, پدر pèder.
Paper, *s.* کاغذ kyāghid, قرطاس
kîrtāss; غزته ghàzèta; papers,
s. pl. اوراق èvrāk.
Papist, *s.* کاتولک kàtolik.
Parable, *s.* مثال mîssāl, تمثیل tèmsîl.
Parabola, *s.* قطع مکافی "i-mùkyāfi.
Paradise, *s.* فردوس fîrdèvss, جنت
jènnèt.
Paragraph, *s.* بند bènd, جمله jùmlé,
فقره fākra.
Parallax, *s.* اختلاف منظر ikhtilāfi-
-mānzār.
Parallel, *a.* موازی mùwāzi; (similar)
نظیر nàzîr; — to each other,
خط موازی mùtéwāzi; —, *s.* موازی
khātti-mùwāzi; (similar thing)
نظیره nàzîré.
Parallelogram, *s.* متوازی الاضلاع
mùtéwāziyu-'l-àdlā".
Paralysis, *s.* فلج علقی fèlij-
-illèti, برطرف ک طوتلمسی bîr-tārafing-

PAR

- tùtulmassi, اجنى چارمىسى ijìnni-
-chàrpmassi.
- Paralytic, *a.* مفلوج mèflūj; — stroke,
فلج fèlij, "illèti. [(zàmpara).
Paramour, *s.* زنى زانى zānī, زنىپازە
Parapet, *s.* سپر siper.
- Paraphernalia, *s. pl.* اغرلق àghirlík;
تاقم tàkim, آلات ادوات, ālāt-èdāwāt.
- Paraphrase, *s.* شرح shèrh.
- Parasol, *s.* شمسيد shèmsiyyé.
- Parcel, *s.* كاغد bòghcha, بوغچه
kyāghid; تاقم tàkim; سورو sùru.
- Parch, *v.a.* قاورمق kàwurmak;
قوروتمق sùssatmak; صواتمق
kùrutmak; —, *v.n.* قاورلىق
kàwrulmak; صوامق sùssamak;
قورومق kùrumak.
- Parchment, *s.* ترشه tìrshé.
- Pardon, *s.* عفو "àfv; —, *v.a.* عفو
باغشلامق bakhsh-et, بخشا "àfv-et,
bàghishlamak.
- Pare, *v.a.* قوغنى صومق sòymak, صومق
kàbughunu - sòymak; كسمك
kèssmek, قورمق kirkmak, يونمق
yòntmak; قازمق kàzimak.
- Parent, *s.* بابا bàba, پدر pèder; انا
àna, نينه nìné, والده vālidé; both

PAR

- parents, والدين vālidèyn.
- Parental, *a.* پدرانه pèdérāné; مادرانه
mādérāné.
- Parenthesis, *s.* معترضه mù"tériza.
- Paring, *s.* كسندى kàbuk; قوق
kèssinti; قوقندى kirkinti.
- Parish, *s.* محله màhàllé.
- Parity, *s.* مشابهت mùshābèhèt.
- Park, *s.* اورمانلىق باغچه òrmānlík-
-bàghcha.
- Parley, *s.* مكاله mùkyālémé.
- Parliament, *s.* مبعوثان ملت مجلسى
mèb"ūssāni-millèt-mèjlissi.
- Parlour, *s.* سلامق اوپدهسى sèlāmlík-
-òdassi.
- Parrot, *s.* بيغا bèbghā, پيغان pàpaghān,
or bèbéghā, طوطى tūtī.
- Parsimonious, *a.* خسيس khàssiss,
مسكين misskīn, "kyār, طمعكار tàma.
- Parsley, *s.* مايدانوس màydanòss.
- Parsnip, *s.* يان هاوجى yàban-hàwujū.
- Parson, *s.* پاپاس pàpass.
- Part, *s.* قسم yàn, پارچه pàrcha,
قسط hìssé, جزء jüz, كسسم kèssm,
تصحب tàssāhhub; پای pày, كسست kèsst,
حوالى jānib, جانب tàraf, طرف
hàwālī, جوار jiwār; خدمت khèdmet,

PAR

واجب و ذممت wājibè'i-zimmèt; parts, s.pl. ذکا zèkyā, استعداد ìssti "dād; حوالی jèwānib, جوانب, طرفلر tàraflar, هاولی hàwāli, جوارلر jìwārlar; privy —, عورت یرلری "àvret-yèrléri; —, v.n. ayrilmak, مفارقت, ایرلیق ayrilmak; ایرلیق ایرلیق kòpmak, کسلیک kèssilmek; — with, ایرلیق ayrilmak; ویرمک vèrmek; ماتمق sàtmak; قوغمق kòghmak.

Partake, v.n. حصه منداو hìssémènd-òl; یمک yèmek.

Partial, a. غیر عمومی, جزئی jüz'î, ghàyri- "ùmūmi, غیر تمام ghàyri-tàmm; محب mèyyāl, میال mēhīb; غرضکار ghàrazkyār, نەفسانییتلی nēfsāniyyètlī; to be — to, سۆمک sèvmek.

Participate, v.n. شریک او shèrik-òl, حصه سی او hìsséssi-òl.

Participle, s. (active) اسم فاعل ìssmi-fā "il; (passive) اسم مفعول ìssmi-mèf "ul.

Particle, s. ذره zèrré; ادات èdāt.

Particular, a. مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàss, خاص khāsss, مخصص mùkhlàsssàss; ایری àyri,

PAS

بشقە blshka; اینجه بقار ìnja-bàkar, مراقلو pèk-dikkāt-èder, پک دقت ایدر mērāklī; —s, s.pl. تفصیلات tàfsilāt.

Parting, s. ایرلیش ayrilish, مفارقت mùfārakāt. [ghàyretkèsh.

Partisan, s. طرفدار tàrafdār, غیر تکش

Partition, s. بوله bülme; — off, v.a. بولمک bülmek.

Partly, ad. بعض مرتبه bà "zi-mèrtébé, بدرجه قدر bìr-dèréjéyè-kàdar.

Partner, s. اورتاق örtäk, شریک shèrik.

Partridge, s. ککلیک kèklik.

Party, s. طاقم tàkim, بلوک büluk, فرقه fërka; جمعیت jèm "iyyèt.

Pass, s. در بند dèrbènd, کچید ghèchid, (dèvrènd) دره, بوغاز bòghāz, dèré; تذکره tèzkéré, یول امری yòl-èmri, هیئت hēyt, حال hāl, بیورلدی bùyuruldu; هئیت hēy'èt; —, v.n. کچمک ghèchmek; (through) مرورا mùrūr-et; (over) تداولا tādāvala (current) "übūr-et; عبورا tēdāvul-et; —, v.a. کچورمک ghèchirmek; امرارا ìmrār-et; — along, یولنجه کچمک yòlunja-ghèchmek, کچمک ghèchmek; — away, کچوب کتمک ghèchup-ghìtmek; بتمک bìtmek, دوکتمک

PAS

dùkènnek ; فنابولق fēnā-bùlmak ;
 — by, *v.n.* اوکدن کچمک àngdan-
 -ghèchmek, ياندن کچمک yàndan-
 -ghèchmek ; اورادن کچمک òradan-
 -ghèchmek, کچمک ghèchmek ;
 —, *v.a.* عفوآ ghèchirmek, کچورمک
 “àfv-et ; — for, *v.n.* ظن اولمق
 zànn-òlunmak ; —, *v.a.* دیوویرمک
 dèyu-vèrmek, دیوصاتمق dèyu-
 -sàtmak ; — one's word, سوزویرمک
 sùz-vèrmek, کفیل او, kèfīl-òl,
 — over, *v.a.* عفوآ “àfv-et ;
 — sentence, اعلاما ì“lām-et ; to
 come to —, واقع او, òlmak, واقع او,
 wākī“-bùlmak, وقوع بولمق, òl-“wākī,
 جايکیر او, jāyghīr-òl, zùhūr-et, ظهورا
Passable, a. قابل مرور, ghèchilir, کچیلور
 kābili-mürūr ; اپ ایوجده èp-iyija,
 کچر ghècher.
Passage, s. عبور, mürūr, مرور “ùbūr,
 معبر, mèmèrr, ممر ghèchish ; کچش
 mà“bèr, کچدهکیر, ghèchéjek-yèr,
 سوقاق ; اثنای راه, èssnāyi-rāh ; یول
 sòkak, قیودهلیزی kàpi-dèhlizi ;
 بند, èbārè, “èbārè, عباره
Passenger, s. یولجی yòlju.
Passion, s. اویکه, dàrghinlik, دارغینلق

PAS

(ùfké), هوس ghàzab ; غضب
 hàwèss, عشق “àshk ; مراق mèrāk ;
 “àl ; — flower, انفعال, ànfī, ابلا ìbtilā
 چرخ فلک چيکي chàrkhi-fèlèk-
 -chìchéghi.
Passionate, a. غضوب, dàrghin, دارغین
 ghàzūb ; —ly, *ad.* پک, pèk, اشوری
 àshiri.
Passive, a. الی قولی باغلوبکی, èli-kòlu-
 -bàghli-ghìbi ; فعل مجهول, —
 fī“li - mèjhūl ; — participle,
 اسم مفعول, èssmi-mèf“ūl.
Passport, s. یول امری, yòl-èmri,
 بیورلدی, yòl-tèzkèréssi, یول تذکره سی
 bùyuruldu, پاسه پورته, pàssapòrta.
Past, a. ماضی, ghèchmish ; کچمش
 māzi ; the —, ماضی زمان, ghèchmish-
 -zāmān, ایام سابقه, èyyāmi-sābika ;
 —, *pr.* دن اوتید, dan-ùtèyé ; دن خارج,
 dan-khārij ; — cure, — recovery,
 “ilāj, علاج قبول ایتمز, chārèssiz, چاره سز
 -kàbūl-ètmez, بتمش, bitmish.
Paste, s. خیر (khāmur) ; چریش
 chīrish ; —, *v.a.* ایله یاپشدرمق,
 chīrish-ila-yàpishdirmak.
Pasteboard, s. مقوا mùkàwwà.
Pastime, s. ایلنجه, èylènja.

PAS

- Pastor, *s.* چوبان *chòbān*; پاپاس *pāpass*.
 Pastry, *s.* خمیرایشی (*khāmūr*)-*īshi*;
 — cook, بورکچی *būrèkji*.
 Pasture, Pasturage, *s.* اوتلاق *òtlak*;
 چایر *chàyr*; اوت *òt*; —, *v.n.*
 اوتارمق *òtlamak*; —, *v.a.* اوتلامق
òtarmak, اوتلاتمق *òtlàtmak*.
 Pasty, *s.* بورک *būrèk*.
 Patch, *s.* یامه *yàma*; پارچه *pārcha*;
 —, *v.a.* یامه اورمق *yàma-wùrmak*,
 پارچه قومق *pārcha-kòmak*; — up,
 قباچه تعمیرا *kàbaja-tà“mīr-et*;
 اویدریورمک *ùydurivèrmek*.
 Patent, *s.* برات *bèrāt*, فرمان *fèrmān*;
 پاتنته *pàtènta*, امتیاز براتی *ìmtiyāz-*
bèrāti; —, *a.* پاتنته لو *pàtèntali*,
 امتیازلو *ìmtiyāzli*.
 Paternal, *a.* پدرا نه *èbévī*, پدرا نه *pèdérāné*.
 Path, Pathway, *s.* طریق *yòl*, یول
tàrīk, راه *rāh*.
 Patience, *s.* صبر *sàbr*, تحمل *tàhàmmul*,
 شکیبائی *shèkībā‘ī*.
 Patient, *a.* صبرلو *sàbrli*, صبور *sàbūr*,
 متحمل *mùtāhàmmil*, شکیب *shèkīb*;
 —, *s.* خسته *khàssta*.
 Patriarch, *s.* بطریق *pàtrīk*; —*s, s.pl.*
 اجداد بنی اسرائیل *èjdādi-bèni-issrā‘īl*.

PAW

- Patrimony, ميراث *mirāss*, ملك موروث
mīlki-mèvrūss.
 Patriot, *s.* وطن غیرتنده اولان کمنه *wàtan-*
ghàyrètinda-òlan-kimèssné.
 Patrol, *s.* قول کول *kòl*; —, *v.n.* قول کول
kòl-ghèzmek; —, *v.a.* قول کول
ghèzmek, طولاشمق *dòlashmak*.
 Patron, *s.* ولی نعمت *vèlī-ni“mèt*,
 افندی *èfèndi*; راغب *rāghib*.
 Patten, *s.* نعلین (*nàlin*).
 Pattern, *s.* اورنگ *ùrnek*; رسم *rèssim*;
 قالب *kàlib*; نمونه *nùmūné*.
 Paunch, *s.* قارن *kàrn*; اشکنبه *ishkènbé*.
 Pause, *s.* قاش *kàlish*; سکوت *sùkyūt*,
 سکون *sùkyūn*; دوراقیری *dùrak-*
yèri; —, *v.a.* قالمق *kàlmak*,
 دورمق *dùrmak*; باقمق *bàkmak*,
 دوشنمک *bàkinmak*, باقمق
dùshunmek, تأنی *tè‘ènni-et*, تأمل
tè‘èmmul-et.
 Pavement, *s.* قالدریم *kàldirim*;
 پیاده قالدریمی *pìyādè-*
kàldirimi.
 Pavilion, *s.* کوشک *kyùshk*, قصر *kàssr*;
 چادر *chàdir*; مهتابیه *mèhtābiyyé*.
 Paw, *s.* ایاق *àyak*, پنجه *pènché*, پا
pā, پای *pāy*.

PAW

- Pawn, *s.* رهن *rèhn*; رهين *rèhîn*;
(at chess) بيداق *pàydak*; —, *v.a.*
رهينه ويرمك *rèhîna-vèrmek*,
رهينه قومق *rèhîna-kòmak*.
- Pay, *s.* هفتدلق *ghyùndélik*; كوندلك *ghyùndélik*;
هفتدلق *hàftalik*; ايلق *àylîk*, ماهيه *māhîyyé*,
شهره *shèhriyyé*; يلق *yîllîk*;
اودمك *mâ'âsh*; —, *v.a.* معاش
ùdémek, ويرمك *vèrmek*, ادا *èdā-*
-et, ايفا *ifā-et*, استيفا *isstifā-et*;
— a visit, اوغرامق *òghramak*,
ويرمك *zìyārèt-et*; — away, ويرمك
vèrmek, خراج *khàrj-et*; — —,
— out (a rope), مولدا *mòla-et*;
— down, پيشين ويرمك *pèshin-*
vèrmek; — off, قارشيلغني
kàrshilighini - et, اچينى چيقارمق
àjissîni-chèkàrmak; ازن ويرمك
izin-vèrmek, ادملرينه اذن ويرمك
àdamlarina-izin-vèrmek.
- Payable, *a.* وعدسى كمش *wâ'déssi-*
ghèlmish, واجب الادا *wājibu-'l-èdā*.
- Pea, *s.* نخود *nòkhud*, بزليه *bèzèlya*;
sweet —, عطرشاهى *ètri-shāhî*.
- Peace, *s.* بارش كورش *bàrishîk*, بارشق
bàrish-ghyùrush, صلح *sùlh*, مصالحه
mùssālahà; go in —! سلامتله

PED

- sèlāmètla*, بالامن والامان *bî-'l-ùmni-*
-vè-'l-èman; —! *int.* صوص *sùss*.
- Peach, *s.* شفتالو *shèftāli*; melting —,
يارمد شفتالو *yàrma-shèftāli*; cling
stone —, كباد *kèbād*, سارى كباد *sàri-*
-kèbād, ات شفتالوسى *èt-shèftālissi*.
- Peacock, *s.* طاوس قوشى *tàwuss*, طاوس
tàwuss-kùshu.
- Peak, *s.* كنكره *zìrvé*, ذروه *(tèpé)*, دبه
kyùnghyuré.
- Pear, *s.* ارمود *àrmud*, امرود *èmrūd*.
- Pearl, *s.* لوتو *inji*, در *dùrr*, اينجو
lù'lù', مرواريد *mèrvārîd*.
- Peasant, *s.* كويلو *kyùylu*.
- Pebble, *s.* چاقل طاشى *chàkîl*, چاقل
chàkîl-tàshi.
- Peculation, *s.* خرسزلق *khîrsizlik*,
مأمورسرتقى *mè'mūr-sîrkàti*.
- Peculiar, *a.* مخصوص *màkhsūss*;
عجيب *(àjā'ib)* *àjîb*, غريب *ghàrîb*,
تحاف *tùhāf*.
- Peculiarity, *s.* كيفيت مخصوصه
kèyfiyyèti - màkhsūssa, خاصه
khāssa.
- Pecuniary, *a.* اچچيده متعلق *àkchaya-*
-mùta'àllik, اچچيده *àkchaja*.
- Pedestal, *s.* كرسى *kyùrsî*.

PED

- Pedigree, *s.* شجره *shèjéré*, نسب *nèsseb*.
 Pedlar, *s.* كزدریجی *kòltukju*, قولتقیجی *ghèzdiriji*, مادراباز *màdrabāz*.
 Peel, *s.* صویق *kàbuk*; —, *v.a.* صویق *sòymak*, قبوغنی صویق *kàbughunu-sòymak*; —, — off, *v.n.* صویلق *sòyulmak*. [-*bàkmak*.
 Peep, *v.n.* ارالقدن باقمق *àralikdan*.
 Peer, *s.* زادکاندن اولان *zādégħyāndan-òlan*; کفو *kyùfv*, همپایه *hèm-pāyé*.
 Peevish, *a.* ترس *tèrss*, خویرسز *khùysuz*.
 Peg, *s.* چیوی *chìvi*.
 Pelican, *s.* سقاوشی *(sàka)-kùshu*.
 Pelt, *v.a.* طاشلامق *tàshlamak*.
 Pen, *s.* قلم *kàlem*; اغل *àghil*; —, *v.a.* یازمق *yàzmak*; اغله قیامق *àghila-kàpamak*; — down, یازمق *yàzmak*; — up, اغله قیامق *àghila-kàpamak*; — in, چینیلمک *chìnilémek*, مرکبلمک *mùrèkkèblémek*; اغله قیامق *àghila-kàpamak*.
 Penalty, *s.* مجازات *jèrímé*; جریمه *mùjāzāt*, جزا *jèzā*; under —, مجازات اولمق شرطیله *mùjāzāt-òlunmak-shàrtıla*, جریمه اللمق شرطیله *jèrímé-àlinmak-shàrtıla*.

PEN

- Pencase, *s.* قلدان *kùbur*, قلمدان *kàlemdān*. [mānghirlar.
 Pence, *s. pl.* منغرلر *bàkirlar*, باقرلر.
 Pencil, *s.* قلم *kàlem*; lead —, قورشون قلم *kùrshun-kàlem*; hair —, فرچه *fırcha*; توی قلم *tùy-kàlem*, slate —, طاش قلم *tàsh-kàlem*; — of light, شعاع *shù“ā“*.
 Pendulum, *s.* رقص *ràkkāss*.
 Penetrate, *v.a.* گیرمک *ghirmek*, ایشلمک *ishlémek*.
 Peninsula, *s.* اطه *àda*, جزیره *jèzīré*, نیم جزیره *nīm-jèzīré*, شبه جزیره *shìbhi-jèzīré*.
 Penitence, *s.* پشیمانلق *pèshīmānlık* (*pishmanlık*), ندامت *nèdāmèt*; چله *chillé*.
 Penitent, *a.* پشیمان *pèshīmān* (*pishman*), نام *nādim*.
 Penknife, *s.* قلمتراش *kàlemtràsh*, چاقی (pocket —) *chàki*.
 Penman, *s.* خطاط *khàttāt*; — ship, خط *khàtt*. [bàyrak.
 Pennant, *s.* فلاندره *filàndara*; یراق
 Penny, *s.* باقر *bàkir*, منغر *mānghir*.
 Pension, *s.* تقاعد معاشی *tàkà“ud-mà“āshi*, معاش *mà“āsh*, ایلق

PEN

- àylik ; —, — off, *v.a.* معايشه تقاعدا. *mà'āshla-tàkā'ud-et*, ايلق باغلامق *àylik-bàghlamak*.
- Pentagon, *s.* مخمس *mùkhàmmess*.
- Penthouse, *s.* صوندرمه *sùndurma*.
- Peony, *s.* شقائق *shàkā'ik*.
- People, *s.* ملت *millèt*, قوم *kàvm*, *kàbīlé*, قبيله *tā'ifé*, طائفه *jìnss*, جنس *òrtal'ik*, عامه *khàlk*, خلق *àwàmmi-nāss*, عوام ناس *āmmé* ; *àyak-tàkimi*, اياق طاقمي *kāba-khàlk* ; great — *kībār-tàkimi*, كبا رطاقمي *àkabr nāss* *èkyābiri-nāss* ; —, *v.a.* معمورا *mà'mūr-et*, شنلندرمك *àbādān-et*, ابادان *shènlèndirmek* ; — *d, p.p.* معصور *mà'mūr*, شن *àbādān*, ابادان *shèn*.
- Pepper, *s.* بېر *biber* ; —, *v.a.* بېر قاتمق *biber-kàtmak* ; — corn, بېردانده سي *biber-(tànéssi)* ; — box, بېر قوتيسي *biber-kùtussu* ; — mint, نعهده *nà'né*.
- Per annum, *ad.* ييلده *yilda*, سنوي *sènévī*.
- Perceive, *v.a.* كورمك *ghyùrmek*, اكلامق *tèshkhiss-et* ; *ànglamak (ànnamak)*, ادراك *dèrk-et*, ادراك *idrāk-et*, فهم *fèhm-et*.

PER

- Perch, *s.* طاوق قوندجق صيرق *tàwuk-kònajak-sirik*, اغاج *sirik*, صيرق *àghaj* ; *tèrbī'èlli-àrshinlik-mèssāfé* ; —, *v.n.* *kònmak* ; —, *v.a.* دكمك *dikmek*. [mùbrim.]
- Peremptory, *a.* مبهم *kàt'è*, قطعي
- Perfect, *a.* تام *tāmm*, كامل *kyāmil*, عيب ونقصانندن خالي *àyb - u - nòksāndan-khāli* ; —, *v.a.* اتمام *itmām-et*, تميم *tètmīm-et*, اكمال *ikmāl-et*, تكميل *tèkmīl-et*.
- Perfection, *s.* كمال *kemāl*.
- Perfidious, *a.* خائن *khā'in*.
- Perforate, *v.a.* اچمق *dèlmek*, دلمك *àchmak*, ثقبا *sàkb-et*.
- Perform, *v.a.* ايتمك *yàpmak*, ياپمق *ètmek*, فعله كتورمك *ijrā-et*, اجرا *fī'la-ghètirmek*, فعله اخراج *ikhrāj-et*, قوه دن فعله اخراج *kùvvédan - fī'la-ikhrāj-et* ; (as a machine) كتمك *ishlémek*, ايشلمك *ghitmek*.
- Perfume, *s.* عطر *kòku*, قوقو *itr*, توتسي *bùkhūr*, بخور *tīb* ; طيب *tùtsu* ; —, *v.a.* معطرا *mù'attar-et*, معطر *mùtàyyebe-et* ; — *ed, a.* مطيبا

PER

mù“àttar, مطيب mùtàyye; —ing-pan, بخوردان bùkhūrdān (bùkhurdanlik).

Perhaps, *ad.* بلکی bēlki.

Perihelium, *s.* اوج èvj.

Peril, *s.* قورقو kòrku, تهلكه tèhliké, مخاطره mùkhātara, خطر khàtar; —, *v.a.* تهلكه يه قومق tèhlikéyé-kòmak; at your — ! ایتده باق èt-da-bāk, ایتده کوررسن èt-da-ghyùrursun, سن بلورسن sèn-bìlirsin, گناهی بویونگده ghyùnāhi-bòyunungda.

Period, *s.* مدت mùddèt.

Perish, *v.n.* تلف او, هلاک او hēlāk-òl, تلف bitmek; اولمک ùlmek; چورومق kùrumak; چورومتک chùrumek; —, *v.a.* چوروتمک chùrutmek.

Perjure one's self, *v.a.* احنثا hìnse-et, یلان ییره یمینا yàlan-yèra-yèmīn-et; خلف یمینا khùlfi-yèmīn-et.

Permanence, *s.* دوام dèwām, بقا bākā, استمرار isstimrār.

Permanent, *a.* دائم dā'im, باقی bākī, مستمر mùstémèrr; تمللو tèmèlli; چیقمز cııkmáz, بوزلمز bòzulmáz;

PER

بوزلمه حق chııkmayajak, بوزلمه حق bòzulmayajak.

Permission, *s.* اذن izn (izin), رخصت rùkhsāt, اجازت ijāzet, جواز jèwāz.

Permit, *s.* تذکره tèzkéré; —, *v.a.* رخصت ویرمک izin-vèrmek, رخصت ویرمک rùkhsāt-vèrmek, تجویزا tèjvīz-et, ترخیصا tèrkhīss-et. [zàrārli.

Pernicious, *a.* مضر mùzèrr, ضررلو

Perpendicular, *s.* عمود “àmūd; —, *a.* عمودی kām, قائم kām, طوعری dòghru, دك dik.

Perpetrate, *v.a.* یایمق yàpmak, ایتمک ètmek, ارتکابا irtikyāb-et.

Perpetual, *a.* دائم dā'im; —ly, *ad.* دائما dā'imā.

Perplex, *v.a.* باش اغرتمق bāsh-àghrītmak, صیقندی ویرمک sīkindi-vèrmek. [“ā'idāt عائدات]

Perquisites, *s. pl.* عوائد “àwā'id,

Persecute, *v.a.* قوغالمق kòghalamak, دالینمک dālīna - bīnmek, راحت ویرمامک rāhat - vèrmamek, دشمنلک rēnjīdē-et, زنجیده دشمنلک dūshmēnlīk - et, خصومتا khūssūmēt-et, عداوتا “ādāvēt-et.

Perseverance, *s.* اقدم ikdām, دوام

PER

- dèwām ; —re, *v.n.* اقدام *ikdām-et*,
 مقدم *dèwām-et* ; —ing, *a.* *mùkdim.* [vāz-ghèchmamek.
Persist, v.n. واز کچمامک, "inād-et, *enada*.
Person, s. کیشی *kìshi*, کیمسنه *kimèssné*,
 شخص *shàkhss*, آدم *àdam*, نفر *nèfer* ;
 اقنوم (*hypostasis*) *ùknūm (pl.*
 اقانیم (*àkānīm*) ; the three —s of
 the Trinity, اقانیم ثلثه *àkānīmi-*
-sèlāssé ; (gram.) first —, نفس متکم,
nèfssi - mùtékèllim ; second —,
 مخاطب *mùkhātab* ; third —,
 غائب *ghā'ib.*
Perspiration, s. در *or* تر *tèr.*
Perspire, v.n. تریلمک *tèrlémek.*
Persuade, v.a. ایناندرمق *ināndirmak*,
 قاندرمق *kāndirmak*, اسکات *isskyāt-*
-et ; عقلنی چلمک *àklini-chèlmek* ;
 عقلنه قومق *àklina-kòmak.*
Pertain, v.n. متعلق او *mùta* "àllik-òl,
 منوط او *mènūt-òl*, "ràjī راجع او
mèrbūt-òl, محمول او *mùhāvvel-*
-òl, منسوب او *màkhsūss-òl*, مخصوص او,
 دو قتمق *bàkmak*, باقمق *mènsūb-òl*,
 ددکونمک *dòkunmak.*
Pertinacity, s. ثبات ; "inād *enad* ;
 اقدام *sèbāt, ikdām.*

PET

- Péreuse, v.a.* او قومق *òkumak.*
Pervade, v.a. تأثیری او *tè'sīri - òl* ;
 ایشلمک *ishlémek*, کچمک *ghèchmek*,
 نافذاو *nāfiz-òl.* [khàyrsiz.
Perverse, a. ترس *tèrss* ; خیرسز
Pervert, v.a. ایارتمق *àyartmak*, افسادا
ifsād-et, اضلال *idlāl-et* ; —, *s.*
 مرتد *mùrtèdd (mùrtād).*
Pest, Pestilence, s. وبا *vèbā*, طاعون
 یمورجق *khàsstalik*, خستهلق *tā"ūn*,
yimurjàk.
Pestle, s. هاون الی *(hàwan)-èli.*
Pet, s. قوزی *jān*, جان *sèvdik*, سودک
 جکرکوشه *jìgher - kyùshé*,
 دارغینلق حالی *iki - ghyùz* ; ایکی کوز
 سومک *dàrghinlik-hāli* ; —, *v.a.* سومک
 اوخشامق *sèvmek* ; *òkhshamak* ;
 پک یوز ویرمک *pèk-yùz-vèrmek.*
Petition, s. عریضه *àrzi-hāl*, عرضحال
 نیاز *nìyāz*, رجا *rìjā* ; "àrīza
 درخواست *dèr-khāsst* ; —, *v.a.*
 عرضحال ویرمک *àrzi-hāl-vèrmek.*
Petrify, v.a. طاشا *tàsh-et* ; —, *v.n.*
 طاش کسلمک *tàsh-kèssilmek*, تججرا
 تاهججور-ت *tàhàjjur-et.*
Petticoat, s. ایچ فسطانی *ich-fisstāni.*
Petty, a. جزئی *ùfàk-tèfèk*, اوافق تفک

PEW

PID

jùz'ī, *sàchma*.
 Pewter, *s.* *bèyāz-mà*“den. *den.*
 Pharmacy, *s.* *èjzāji-dùkkyāni* (*dùkkèni*).
 Pheasant, *s.* *sùghlun* (*sùlun* or *sùylun*), *tèzrèv*.
 Phenix, *s.* *ànkā*, *kàknūss* or *kàknūss*.
 Phenomenon, *pl.* *Phenomena*, *s.* *ghàrībè*, *àlāmèt*“*pl.* *ghàrà'ib*, *àlā'im*“*pl.*
 Philosopher, *s.* *hàkīm* (*pl.* *hùkémā*) *fēylasòf* (*pl.* *fēlāséfé*); —'s stone, *àltin-òtu*. [*hìkmèt*.
 Philosophy, *s.* *ilmī*“*pl.* *ilmī*“*pl.*
 Phlegm, *s.* *bàlgham*.
 Phosphorus, *s.* *fòssfora*.
 Phrase, *s.* *tà'bīr*“*pl.* *tà'bīr*“*pl.*
 Physic, *s.* *ilāj*“*pl.* *ilāj*“*pl.*
 Physical, *a.* *tàbī*“*pl.* *tàbī*“*pl.*
 Physiognomy, *s.* *kìyāfèt*, *chèhré*, *sīmā*; *ilmī*-*kìyāfèt*.

Piastre, *s.* *ghùrùsh*.
Pick, (*pickaxe*) *s.* *kàzma*; *tooth* —, *ear* —, *khilāl*; —, *v. a.* (*pull off*) *kòparmak*; (*a lock*) *àchmak*; (*teeth, &c.*) *kàrishdirmak*, *àriklamak* (*àytlamak*); (*a bone*) *tèmizlémek*; (*a quarrel*) *àramak*; — *pockets*, *yàn - kèssijilik-et*; — *out*, *àyrmak*, *sèchmek*, *ìntikhāb-et*; — *up*, *v. a.* *kàldirmak*; *dòshirmek*, *tòplamak*, *dèvshirmek*, *jàzèm*“*pl.* *tàhsīl-et*; — —, *v. n.* *iyileshmek*, *kùvvèti-yèrina - ghèlmek*; *sèmirmek*; — *to pieces*, *sùkmek*; *dàldirmak*.
Pickle, (*brine*) *sàlamùra*; (*of vegetables*) *tùrshu*; —, *v. a.* *tùrshū-bàssmak*.
Pickpocket, *s.* *yàn-kèssiji*, *khirsiz*.
Picture, *s.* *rèssim*.
Piddle, *s.* *chìsh*, *chìsh*.

PIE

- kùchuk-chish ; بول سيدك sîdik, بول
 bèvl ; —, *v.n.* ايشدمك ishémek,
 تبولا sù-dùkmek, صودوكمك
 Pie, *s.* بورك bùrèk. [tèbèvvul-et.
 Piebald, *a.* اله àla, الهجه àlaja.
 Piece, *s.* پارچه pàrcha, قطعہ kàt‘à,
 جزء jùz, قسم kèssm ; —, *v.a.*
 اكلدمك èklémek.
 Pier, *s.* اسكه isskèlé ; ريكتم rikhtim.
 Pierce, *v.a.* دلك dèlmek, ثقب sàkb-
 -et ; ايشلك ishlemek.
 Piety, *s.* دیندارلق diyānèt, دیندارلق
 dīndārlīk, تقوی tàkwà, صلاح sālāh.
 Pig, *s.* خنزیر dōnguz (dōmuz), طوکز
 khènzīr, خوک khūk ; — of lead,
 صمون sòmūn, کولچه kyūlché.
 Pigeon, *s.* کبوتر ghyùghèrjin, کبوتر
 kèbutèr, حمامه hāmāmé.
 Pile, *s.* قازق yìghin ; بنا bìnā ;
 کازیک kàzik ; (of velvet) حاو hàw ;
 —s, *s. pl.* باسور bāsūr, مایه سیل
 māyassīl ; —, *v.a.* یغمق yìghmak,
 یغینا yìghin-et.
 Pilfer, *v.a.* چالمق chàlmak ; —, *v.n.*
 سرقتا khèrsizlik-et, خرسزلقا
 sīrkāt-et.
 Pilgrim, *s.* حاجی hājī, حجی hājī,
 حاج hājī,

PIN

- (hājī) ; زائر zā‘ir (*pl.* زوار zùwwār).
 Pilgrimage, *s.* حج hājī ; زیارت ziyārèt.
 Pill, *s.* حب hābb (hāp).
 Pillage, *s.* غارت ghāret, یغما yāghma,
 اموال منهبوده sòyghun ; صویغون
 èmwāli-mènhūbé ; —, *v.a.* صویغ
 sòymak, غارتا yāghma-et, غارتا
 ghāret-et, نهبا nèhb-et.
 Pillar, *s.* دیرک dīrèk, ستون sūtūn,
 Pillion, *s.* پلان pālān. [عمود “āmūd.
 Pillow, *s.* یوزی صدیغی yūz-yàssdighi,
 یصدق یوزی case, بالین bālīn ; —
 yàssdik-yūzu.
 Pilot, *s.* قلاغوز kīlāghuz ; —, *v.a.*
 قلاغوزلقا kīlāghuzluk-èt.
 Pimento, *s.* یکی بهار yēngi-bāhār.
 Pimple, *s.* سویلجه sīvilja ; (on the
 lip) اوچق ùchuk.
 Pin, *s.* طولوا یکنه tòplu, طولوا
 ìghné ; حیواطه jīwàta ;
 —, *v.a.* طولوا یله ایلشدرمک tòplu-
 -ila - ilishdirmek ; حیویلک
 chīvilémek, میخلامق mīkhlamak.
 Pincers, *s. pl.* قساج kīssāj.
 Pinch, *s.* چمدک chīmdik ; صدرش
 kīssdirish ; (of snuff) طومق tūtum ;
 ضرورت sīki, صیغی (necessity)

PIN

- zàrūrèt ; —, *v.a.* چمدگلمك *chimdiklémek* ; قسمق *kìssmak* ;
 قسمق *kìssdirmak* ; صيقمق *sìkmaq* .
 Pinchbeck, *s.* تومبق *tòmbàk* .
 Pine, *s.* چام *chàm* ; چام اغاجى *chàm-
 -àghaji* ; —, *v.n.* اوزلك *ùzulmek* ;
 دردچكمك *dèrd - chèkmek* ;
 اشتياقچكمك *ishtiyāk-chèkmek* .
 Pineapple, *s.* اناناس *ànanàss* .
 Pinion, *s.* (feather) شهر *shèh-pèr* ;
 (wheel) فئر *fèner* ; —, *v.a.*
 قولرينى باغلامق *kòllarini -
 bàghlamak* .
 Pink, *s.* قرنفل چيچكى *kàrenfìl -
 -chìchéghi* ; —, *a.* پنبه *pènbé* ;
 —, *v.a.* اويمداچق *òyma-àchmak* .
 Pint, *s.* يوز قرق درهملك اولچى *yùz-kìrk-
 -dìrhèmlìk-ùlchu* .
 Pintle, *s.* ايكنه جك *ìghnéjik* .
 Pious, *a.* اهل تقوى *dīndār*, ديندار *èhli-
 -tàkwà*, متقى *mùttàki*, صوفى *sòfu* .
 Pip, *s.* چكردك *chèkirdek* .
 Pipe, *s.* چبوق *bòru* ; بورو *or* بورى *chìbùk* ;
 بيوك فوجى *dùduk* ; دودوك *bìyuk-fàchi*, مانجنه *mànjana* .
 Pipkin, *s.* طوپراق تنجيره *tòprak-tènjéré* .
 Pirate, *s.* دكز خرسى *dèngiz-khèrsizi*,

PIT

- خرسز *khèrsiz* ; خرسزتكنهسى *khèrsiz-
 -tèknéssi* ; —, *v.a.* چالمق *chàlmak*,
 سرقتا *sìrkàt-et* .
 Piss, *s.* كچوك چيش *chìsh*, كچوك چيش
kùchuk-chìsh, بول *bèvl* ; —, *v.n.*
 چيشا *chìsh-et*, سودوكمك *sù-dùkmek*,
 كچوك سودوكمك *kùchuk-sù-dùkmek*,
 تبولا *tèbèvvul-et* .
 Pistachio, *s.* فستق *fìsstik* .
 Pistol, *s.* طبانجه *tàbànja*, پشطو *pìsh tow* .
 Piston, *s.* بقراج *bàkraj* .
 Pit, *s.* قيو *kùyu*, چقور *chùkur*, حفرة
hùfra .
 Pitch, *s.* كرتنه *dèréjé*, زفت *zìft* ;
 كرتنه *dèréjé*, راده *rāddé*, مرتبه *mèrtébé*,
 نهايت درجدهسى *mènzilé* ; منزله
nihāyet-dèréjéssi ; —, *v.a.* اتمق
àtmak ; زفتلك *zìftlémek* ;
 كورمق *kùrmak* ; — upon, ايرمق *àyrmak*,
 سچمك *sèchmek* ; — — one's head,
 باش اشاغى يره دوشمك *bàsh-àshàghi-
 -yèra-dùshmek* .
 Pitcher, *s.* دستى *dèssti* (*tèssti*) .
 Piteous, *s.* اجنه جق *àjinajak* ; اجى *àji* .
 Pith, *s.* مغز *màghz*, اوز *ùz* .
 Pittance, *s.* قوت لايوت *kùti-lā-yèmüt* .
 Pitted with the small-pox, *a.*

PIT

- چيچك بوزوغي *chìchèk-bòzughu*.
 Pity, *s.* مرحمت *tèràhhum*, *mèrhàmet*; —, *v.a.* اجمق *àjimak*, *mèrhàmet-et*.
 Pivot, *s.* ميل *mìl*, محور *mìhvèr*.
 Placard, *s.* يافته *yàfta*; —, *v.a.* يافته ياپشدرمق *yàfta-yàpishdirmak*.
 Place, *s.* موقع *màhàll*, محل *yèr*, مكان *mèvki*, “موضع *mèvzi*”, *mèkḡān*; ير *yèr*, خدمت *khìdmèt* (*hìzmet*), مأموريت *mè'mūrìyyèt*, —, *v.a.* وضع *wàz*, قومق *kòmak*, —, *v.a.* دكمك *dìkmek*; اوطورتتمق *òturtmak*; ركزا *rèkz-et*, نصب *nàssb-et*, تعيين *tà'yīn-et*.
 Plague, *s.* وبا *vèbā*, طاعون *tā'ūn*, خستدلق *yìmurjàk*, يمورجق *khàsstalik*; مصيبت *bèlā*, بلا *mùssībèt*, درد *dèrd*; —, *v.a.* درداو *dèrd-òl*, بلاو *bèlā-òl*.
 Plain, *s.* قير *òwa*, اووه *dùzluq*, دوزلك *kìr*, صحرا *sàhrā*; —, *a.* دوز *dùz*; ساده *sādé*; ساده كوزل *sādé-ghyùzèl*; چركين *chìrkin*; اچق *àchik*, بللو *bèlli*, مستبان *mùsstébān*; عيان *àyān*; بياغى *bàyàghi*; — *spoken*, طوغرى سويلر *dòghrū-*

PLA

- لقرديسى اسركماز *-sùwèyler*, *làkirdissini-èssirghémaz*.
 Plait, *s.* قيرمه *kìrma*; اورمه *ùrmé*; —, *v.a.* قيرمه قيرما *kìrmak*, *kìrma-kìrma-et*; اورمك *ùrmek*.
 Plan, *s.* رسم *rèssim*, خريطه *khàrīta*; اصول *tèrtīb*, تدبير *tèdbīr*; ترتيب *ùssūl*, يول *yòl*; —, *v.a.* ترتيب *tèrtīb-et*, تدبير *tèdbīr-et*, دوشونمك *dùshunmek*, عقلا *àkl-et*.
 Plane, *s.* سطح مستوى *sàthi-mùsstèvī*; رنده *rèndé*; —, *a.* مستوى *mùsstèvī*; —, *v.a.* رنده لك *rèndélémek*; — *tree*, چنار *chīnar*.
 Planet, *s.* سياره *sèyyārè*.
 Plank, *s.* تخته *tàkhta*; —, *v.a.* تخته قاپلامق *tàkhta - kàplamak*; تخته دوشدمك *tàkhta-dùshémek*.
 Plant, *s.* فدان *àghaj*; اناج *òt*; اوت *fīdan*; دكمك *nèbāt*; —, *v.a.* نصب *dìkmek*, غرسا *ghàrss-et*; ركزا *nàssb-et*, ركزا *rèkz-et*.
 Plaster, *s.* صيغه *sìgha* or *sìwa* صيوه *àlchi*; (of Paris) *àlchi*; (for wounds) صيوامق *yàki*; —, *v.a.* صيوامق *sìwamak*, صيغامق *sìghamak*.
 Plate, *s.* طباق *tàbāk*; تخته *tàkhta*;

PLA

- گموش طاقم ghyùmush - tàkim ;
 شکل باصمه رسم bàssma - rëssim ;
 گموش قاپلامق shèkil ; —, *v.a.* گموش قاپلامق
 ghyùmush-kàplamak ; — glass,
 اینده جامی àyina-jàmi.
 Play, *s.* او یون òyun ; شقا shàka ;
 اوینامق kùmār ; —, *v.n.* اوینامق
 òynamak ; قمار اوینامق kùmār-
 òynamak ; —, *v.a.* چالمق chàlmak ;
 قوماق kòmak, باصمق bàssmak ;
 — high, چوق پاره قوماق chòk-pàra-
 -kòmak ; — a high game,
 گوزی پک ایلروده او ghyùzu - pèk -
 -ilèrida - òl ; — the fool, *v.n.*
 دالقاو قلقا èsheklik - et ;
 مسخره لقا dàlkàwukluk - et ;
 ماسکهارالیک-et ; — — — with,
 اشک یرینه قوماق èshek-yèrina -
 -kòmak, الداتمق àldatmak ; — the
 truant, مکتبه کتامک mèktébé-
 -ghìtmamek, مکتبدن قاچمق mèktèbdan-kàchmak ; — upon,
 چالمق chàlmak ; — — a word,
 مضمون سويلك màzmūn-
 -sùwèylémek. [èylènja.
- Plaything, *s.* او یونجق òyunjak ; ایلنج
 Plea, *s.* لکردی làkirdi ; عذر “ùzr ;

PLE

- بهانه bàhāné.
 Pleasant, *a.* خوش گوزل ghyùzèl, خوش
 khòsh, طاتلو tàtlì ; صفالو sàfālì ;
 لذیز lèziz.
 Pleasantry, *s.* شقا shàka, لطیفه làtīfé.
 Please, *v.n.* تنسیباً tēnsīb-et,
 مناسب کورمک mùnāssib-ghyùrmek ;
 دیله مک dīlémek ;
 —, *v.a.* خوش کورنمک khòsh-
 -ghyùrunmek, خوشه کچمک khòsha-
 -ghèchmek, مقبوله کچمک màkbūla-
 -ghèchmek, بکنلمک bèghénilmek ;
 — one's self, استدیگی کبی àsstédighi-
 -ghìbi-et, کیفنجه حرکتا kèyfinja -
 -hàrèkèt-et.
 Pleasure, *s.* جنبش kèyf, کیف
 jùnbush, صفا sáfā, ایلنجه èylènja,
 تلذذ tàlèzzuz, حظ نفس hàzzì-nèfss.
 Plebeian, *a.* قبا kàba ; —, *s.* قبادم
 kàba-àdam.
 Pledge, *s.* رهین rēhīn ; —, *v.a.*
 رهینه قوماق rēhīna - kòmak ;
 عشقنه ایچمک “àshkina-ìchmek.
 Pleiades, *s. pl.* یدی قرنداش sùrèyyā, ثریا
 yèdi-(kàrdash).
 Plenipotentiary, *s.* مرخص
 mùràkhkhàss.

PLE

Plenteous, Plentiful, *a.* جوق بول *bòl*, چوڭ
chòk, غنى بركتو *bèrékèti*, غنى
ghànī.

Plenty, *s.* جوقلق بوللق *bòlluk*, جوقلق
chòkluk, غنيمت بركت *bèrékèt*, غنيمت
ghànīmèt.

Pleurisy, *s.* ذات الجنب *zātu-'l-jènb*
(sàtljàn).

Pliable, Pliant, *a.* يموشاق *yimushàk*,
 قولاي اكلور *kòlay-èghilir*.

Plight, *s.* حال *hāl*; —, *v.a.* ويرمك
vèrmek; وعدا *wà'd-et*.

Plot, *s.* فتنه *fìtné*, فساد *fèssād*; —
 of ground, عرصه *àrsa*; — of a
 tale, خلاصه *khulāssa*; grass —,
 چيم *chīm*; —, *v.n.* فتنه قورمق
fìtné-kùrmak, فسادقاينامق *fèssād-*
kàynatmak.

Plough, *s.* صبان *sàban*; —, *v.a.*
 صبان سورمك *sùrmek*; —, *v.n.*
sàban-sùrmek.

Pluck, *s.* جكرمكر *jìgher-*
mìgher; يكتلك *mèrdlik*, مردلك
yìghitlik; —, *v.a.* قوپارمق
kòpàrmak; صويق *àlmak*; صويق
sòymak; يولق *yòlmak*.

Plug, *s.* طيقاج *tìkaj*; (for a wound)

PLU

فتيل *fìtil*; —, *v.a.* طيقامق *tìkamak*,
 قيامق *kàpamak*; فتيل صوتمق *fìtil-*
sòkmak.

Plum, *s.* اريك *èrik*; قورى اوزوم *kùru-*
üzum; يوزيك ليره مبلغى *yüz-bing-*
lira-mèblàghi.

Plumb, *v.a.* لهيمك *lèhīmlémek*;
 اسقاندل *isskàndīl-et*; — line, *s.*
 شاقول *shākūl (shàghul)*.

Plume, *s.* صورغوج *sòrghuch*; توى
tüy; — one's self, *v.n.* افتخارا
iftikhār-et.

Plummet, قورشون قلم *kùrshun-*
kàlem; اسقاندل *isskàndīl*.

Plump, *a.* سموز *sèmiz* or سميز; —
 up, *v.n.* طولق *dòlmak*, شيشمك
shishmek; — (into), *v.n.* دوشمك
dùshmek, اتلىق *àtlmak*,
 پاطهدق دوشمك *pàtadak-dùshmek*;
 —, *ad.* پاطهدق *pàtadak*, لاپهدق
làpadak.

Plunder, *s.* يغما *yàghma*, غارت
ghāret, غنيمت *ghànīmèt (pl. غنائم*
ghànā'im); —, *v.a.* يغما *yàghma-*
et, غارتا *ghāret-et*, نهبا *nèhb-et*;
 صويق *sòymak*.

Plunge, *s.* داش *dàlish*; —, *v.n.*

POL

- سرن sèren ; قطب kùtb (kùtub) ;
 التي بجوق ارشون àlti-hùchuk-àrshin ;
 — star, قطب يلدزی kùtub-yıldizi,
 جدی (dèmir)-kàzik, تیمورقازق
 jùdèyy.
 Police, s. (matters of) امور ضبطیه
 ùmūri - zàbtèyyé ; — man,
 ضبطیه قوامی zàbtèyyé - kàwwāssi ;
 — agent, ضبطیه مأموری zābtèyyé-
 -mè'mūru.
 Policy, s. تدبیر tèdbīr, اصول ùssūl,
 ریش ریش rèvish ; سند sèned.
 Polish, s. جلا jilā ; تربیه tèrbīyyé ;
 —, v.a. جلاویرمک jilā-et,
 جلاویرمک jilā-vèrmek ; تربیه
 tèrbīyyé-et.
 Polite, a. چلبی chèlébi, افندی èfèndi,
 تربیه لوی tèrbīyyéli, مکرم mùkrim,
 نوازشلی nùwāzishli.
 Pollard, s. اینجه کپک inja-kèpek ;
 دالری هپ بودانمش اغاج
 dàllari-hèp-
 -bùdànmiş-àghaj.
 Pollute, v.a. تنجیسا tènjiss-et,
 مردارا mùrdàr-et, پسا pìss-et.
 Polyanthus, s. چوقه چیچکی (chòha)-
 -chìchèghi.
 Pomegranate, s. نار nār, انار ènār.
 Pommel, s. ایرقاشی èyer - kàshi ;

POP

- , v.a. اورمق دوکمک dùghmek,
 وورمک wùrmak.
 Pomp, s. طنطنه tantana, دبدبه
 dèbdébé, سلطنت sàltanàt.
 Pond, s. حوض hàwuz, گول ghyùl.
 Ponderous, a. اغر àghir, ثقیل sàkīl,
 کران ghìrān.
 Pontiff, s. امام imām, همام hùmām.
 Pontoon, s. طومباز tòmbàz.
 Pony, s. مدلی midilli.
 Pool, s. حوض hàwuz, گول ghyùl.
 Poop, s. اوصورق òssuruk, ضرطه zàrta ;
 (of a ship) قامره اوستی kāmara-ùsstu.
 Poor, a. فقیر fàkīr (pl. فقرا fukarā),
 ضعیف zà'īf (kàripīt) غریب یکت
 (pl. ضعفا zù'afā, the origin of
 the French denomination of
 “Zouave,” the infantry in Africa
 being called “the poor,” or
 “the weak,” because not able to
 afford themselves horses to ride
 against the enemy) ; فنا fèna,
 ایش یوق ish-yòk.
 Poorly, a. کیفسز kèyfsiz, مزاجسز
 mìzājsiz, خسته khàssta ; —, ad.
 فقیرجه fàkīrja ; فنا fèna.
 Pop, v.n. پاتلامق pàtlamak ; اتلق

POP

- àtilmak, فرلامق fàrlamak; —, *v.a.*
 اتیویرمک àtìvèrmek; — in, *v.n.*
 لاپ ایچروکیرمک òghramak; اوغرامق
 làp-ìchèri-ghìrmek; — —, *v.a.*
 ایچرواتیویرمک ìchèri-àtìvèrmek;
 — out, *v.n.* طیشاری اوغرامق dèshāri-
 òghramak; — —, *v.a.* سوندریویرمک
 sùndurivèrmek; طیشاری قویویرمک
 dèshāri-kòyuvèrmek; — on, *v.a.*
 کیویرمک ghìyivèrmek; — off, *v.n.*
 صاوشیویرمک sàwushuvèrmek;
 اولیویرمک ùluvèrmek; — —, *v.a.*
 چیقاریویرمک chikàrivèrmek.
 Poplar, *s.* قواق اغاجی kàwak-àghajì,
 قواق kàwak.
 Poppy, *s.* حشماش hàshhāsh; (wild)
 کلینجک چیچکی ghèlinjik-chìchèghi.
 Populace, *s.* عوام ناس “àwāmmi-
 -nāss, اسافل ناس èssāfilì-nāss,
 ایاق طاقمی àyak-tàkimì.
 Popular, *a.* مقبول عام màkbūlu-“āmm,
 عوام پسند “àwāmm-pèssènd.
 Population, *s.* اهالی àhālì, نفوس nùfūss.
 Porcelain, *s.* فغفور fàghfūr.
 Porcupine, *s.* اوقلوکرپی òklu-kìrpi.
 Pore, *s.* (pl. مسامات mèssāmmāt);
 — over, *v.a.* یک باقمق dàlmak, دالمق

POR

- pèk-bàkmak.
 Pork, *s.* طوکزاتی dōnguz-èti (dòmuz),
 لحم الخنزیر làhmu-'l-khènzìr.
 Porphyry, *s.* سماقی sòm mākì.
 Porpoise, *s.* یونس بالغی yònuṣṣ-bālìghi.
 Porringer, *s.* طوبراق تنجر tòprak-
 -tènjéré.
 Port, *s.* لیمان lìmān; اسکله ìsskèlé;
 لومبارق لومبارق lùmbar-kàpāghi;
 لومبار lùmbar.
 Portable, *a.* خفیف khàfif,
 طاشیمی قولای tàshimassi-kòlay.
 Porte, *s.* باشاقوسی bābi-“ālì, باب عالی
 pāsha-kàpissi; دولت علیه dèvlèti-
 -“àlìyyé.
 Porter, *s.* حال hàmmāl (hāmāl);
 سیاه اریه صوبی sīyāh-
 -àrpa-sūyu. kàpizì; قوجی
 Portico, *s.* قیودهلیزی kàpi-dèhlizi.
 Portion, *s.* پارچه pàrcha, بولک bülük,
 “à; قطعہ kàt, قسم kàssm, جزی jüz;
 سهم sèhm, پای pày; حصه hìssé,
 سهم sèhm; قسمت kàssmèt;
 — — out, *v.a.* تقسیم tàksim-et,
 بولک bülmek; — off, *v.a.*
 حصه سنی ویروب دفعه hìsséssini -
 vèrup-dèf-et; marriage — جهاز

POR

- jihāz (chèhiz), اغرلق àghirlík.
- Portmanteau, s. چانطه sàndík, صندوق chànta. [صورت sūrèt.]
- Portrait, s. رسم rëssim, تطویر tàssvīr,
- Position, s. موقع mèvkî; حال hāl.
- Positive, a. صحیحاً معلوم sàhīh, صحیحاً معلوم sàhīhan - مطلقاً mùhlūm, محقق mùhàkkàk; ایوبلور iyi - bilir; پک قوی سویلر pèk-kàvi-sùwèyler; عنادجی inādji; مطلق mùtlàk.
- Possess, v.a. مملک او, مالک mālīk-òl; — one's self of, مۆتئمئللیک-òl; — zàbt - et, الکتورمک èlé - ghètirmek, احتمال isstihşāl-et; whatever possessed you? قنغی شیطانیه اوبدک (hànghi) - shèytāna - üydung ندر لوعقله خدمت ایتدک nè - durlu- -"àkla-(hizmet)-ètting;—ed, p.p.
- دلی دیوانه, دیوانه mèjnūn, مجنون, دلی dèli
- Possible, a. ممکن mùmkin; — bly, ad. بلکه bèlki.
- Post, s. (wooden) دیرک kàzik, قازق dīrèk; (for letters) پوسته pòssta; (for horses) منزل mènzil; (office) پوست پوستان مأموریت, مأموریت mè'mūrīyyet, مسند mèsşnèd, صدر sàdr; (sentry)

POT

- فرغول قول kòl, قره قول kàra-kòl, قول kàraghol, نوبتجی nùbètji; (place) —, v.a. موقع mèvkî; —, v.a. پوستانه ویرمک pòsstaya-vèrmek; قومق kòmak, براقمق bràkmak, تعیینه tà'yīn-et; —, — up, v.a. قیداً یازمق yàzmaq, (accounts) کاید-هت, دفتره کچورمک dèftera-ghèchirmek; (persons) یافتیه یازمق yàftaya - yàzmaq; —, v. n. منزل سورمک mènzil-sürmek, منزل کتمک mènzil-ghìtmek; — office, پوستانه خانه pòssta-khāné; — house, منزل خانه mènzil-khāné; — master, پوستانه مأموری پوستانه mè'mūru; — — general, منزلجی mènzilji; — — horse, پوستانه ناظری pòssta-nāzirī, — منزل بارگیری mènzil-(bèghiri).
- Posterity, s. ذریت zürriyyèt, اولاد و احفاد èvlād-u-àhfād.
- Postillion, s. سورجی sùruju.
- Postpone, v.a. تأخیرا tè'khīr-et, صکره براقمق sòngraya-bràkmak.
- Postscript, s. کنار kènar, حاشیه hāshīyyé.
- Pot, s. قاب kàb, قانوس kàwanoss, تسقی bardak; حقّه hòkka; برداق

POT

tèssiti ; كوب kyùp ; نجره tènjeré,
 صقى —, قزغان (kàzan) ;
 sàksi ; —, v.a. قوانوسه باصمق
 kàwanossa-bàssmak ; صقى يه دكمك
 sàksiya-dìkmek.

Potato, s. يرالماسى yèr-èlmassi.

Pottage, s. چوربا chòrba ; لاپه làpa.

Potter, s. چوملكجى
 chòmlekji ; — about, — over,
 بوش شيلرايله اينوب وقت كچورمك
 bòsh-shèylèr - ila - èylènup - wàkit -
 -ghèchirmek.

Poultice, s. لاپه làpa ; —, v.a.
 لاپه اورمق làpa-wùrmak.

Poultry, s. طاوق ماوق tàwuk,
 طاوق ماوق tàwuk-màwuk.

Pound, s. (weight) ليبره libra ;
 قيه (Turkish = 2½ avoirdupois)
 kàyyé (òkka) ; (sterling) ليبره
 lira ; (for cattle) اغل àghil ;
 —, v.a. دوكمك dùghmek, ازمك
 èzmek, دقا dàkk-et.

Pour, v.a. دوكمك dùkmek, اقمق
 àkitmak ; —, v.n. سيل كبي ياغمق
 (sèl)-ghìbi-yàghmak ; سيل كبي اقمق
 (sèl)-ghìbi-àkmak.

Pout, v.n. سوموتمق sòmutmak.

PRA

Poverty, s. فقيرلىق fàkr, فاقه fàka,
 فقيرلىق fàkīrlīk, ضرورت fàkarālīk,
 ضرورت zàrūrèt.

Powder, s. غبار ghùbār ;
 (medicine) سفوف sùfuf ; gun —,
 اوستنه توز سلكمك bārut ; —, v.a.
 باروت ùsstuna-tòz-sìlkmek ; توزا tòz-et,
 ازمك èzmek ; — horn, — flask,
 باروت وزنه bārut-vèzné,
 باروت وزنه سی bārut-vèznéssi ; — mill,
 باروتخانه bārut-khāné ; — room,
 — magazine, جبخانه jèb-khāné.

Power, s. قدرت kùvvèt, زور zòr,
 قدرت kùdrèt, اقتدار mìknèt,
 اقتدار ìktidār ; دولت dèvlèt,
 حکومت hük yūmèt ; تأثير tè'sir,
 نفوذ nùfūz ; حاسه hāssa (pl. حواس hàwāss).

Powerful, a. قوتلو zòrlu,
 قوتلو kùvvètli, قوتلى kàvī,
 قدرتلى kùdrètli, مكن mèkīn,
 مقتدر mùktèdir ; نافذالكلمتين nāfizu-'l-
 nūfūzlu, نفوذلو -kèlimètèyn ; مؤثر mù'èssir ;
 سرت sèrt ; all —, قدير kàdīr.

Pox, s. فرنكى firèngi.

Practicable, a. ياپلور mùmkin,
 ياپلور yapilir ; قوللانلير kùllànīlir.

Practice, s. دوام dèwām, تعليم tà'līm,

PRA

- mùdāvémèt; عمل "àmel;
 "ādèt; عادت "āmélìyyāt; عمليات
 tàbībing - طبيبك مشتريلرى
 -mùshtèriléri; —, v.a. ايتىك
 ètmek, تعليم يايمى yapmak;
 tà"līm-et, دوام dèwām-et; هكىملك
 hèkimlik-et.
- Práise, s. ستايش sènā, ثنا mèdh,
 sītāyish; (to God) حمد hàmd,
 شكر shùkr; —, v.a. مدح mèdh-et,
 ستايش sītāyish-et, ثنا sènā-et,
 جدا hàmd-et, شكرا shùkr-et.
- Prance, v.n. اوينامق òynamak,
 سچرامق sìchramak.
- Prawn, s. تكه tèké.
- Pray, v.n. رجا yàlvarmak,
 rījā-et, نياز niyāz-et; دعا dù"ā-
 -et; نماز قيلق nāmaz-kàlmak.
- Prayer, s. رجا rījā, نياز niyāz;
 دعا dù"ā; (stated) نماز nāmāz,
 صلوات sālāt.
- Preach, v.n. وعظ wà"z-et.
- Preamble, s. مقدمه mùkàddimé,
 ديباجه dībājé.
- Precaution, s. احتذار hàzar,
 ihtizār, احتياط ihtiyāt, انتباه intibāh;
 to take —, ساقىنق sàkinmak,

PRE

- حذرا ghyàz-àchmak, كوزاچمق
 hàzar-et, احتياط لوبولمق ihtiyātli-
 -bùlunmak, انتباه او زره او intibāh-
 -üzéré-òl.
- Precede, v.a. & n. سبقتا sàbkāt-et;
 مسابقتا mùssābakāt-et; — ding,
 سابق sābik.
- Precedence, s. مسابقت mùssābakāt.
- Precedent, s. امثال èmsāl (pl.)
- Precept, s. نصيحت kà'idé;
 nàssihāt; ضرب مثل zārbi-mèssel.
- Precious, s. ذى قيمت kīmètli,
 قيمتو kīmètli; عزیز "àziz; — stone,
 جواهر jèwāhir (pl. جواهر jèvhèr);
 — rogue, كدكلوچايقين ghèdikli-
 chàpkin. [ورطه vārta.
- Precipice, s. اوچروم yàr, يار yàr,
 ùchurum.
- Precipitate, a. —ly, ad. عجله ايله
 "àjélé; "àjélé-ila, على العجله "àjélé;
 — retreat, رجعت قهقرى rijz "àti-
 -kàhkarà; —, s. توز toz, چوكندى
 chùkundu; —, v.a. اشاغى اتمق
 àshàghi-àtmak; تعجىل تا "jīl-et;
 —, v.n. ديبه چوكمك dībè-chùkmek;
 — things, — matters, عجله
 "àjélé-et.
- Precipitation, s. عجله "àjélé.

PRE

Precise, *a.* (person) مراقلو mèrākli,
 دقت اهل èhli-dìkkāt; (time, &c.)
 تام tāmm, تمام tàmmām; —, *v.a.*
 تعیین tà“yīn-et, تفریقا tèfrīk-et,
 مخصوص برینی کوسترمک màkhsūs-
 -bīrini-ghyūsstermek.

Precision, *s.* مراق mèrāk; دقت
 dìkkāt; صحت sìhhāt.

Preclude, *v.a.* مانع او māni“-òl.

Predecessor, *s.* سلف sèlef (*pl.* اسلاف
 èsslāf).

Predestination, *s.* قدر kàder.

Predicate, *s.* خبر khàber.

Predict, *v.a.* وقوعندن اول خبر ویرمک
 wùkū“undan - èvvel - khàber -
 vèrmek, استخراج ìstikhrāj-et.

Predisposition, *s.* استعداد ìssti“dād.

Predominate, *v.n.* غالب او ghālib-òl,
 زیاده او ziyādē-òl, چوق او
 ohòk-òl.

Preface, *s.* دیباجه mùkàddimé,
 مقدمه dibājé; —, *v.n.* بسط مقدمه
 bàssti-mùkàddimé-et.

Prefer, *v.a.* ترفیع رتبه تهرجیح
 tèrjih-et; ترفیع رتبه تهرجیح
 tèrfi“i-rùtbé-et.

Pregnant, *a.* حامله ghèbé, کبه hāmilé.

Prejudice, *s.* ضرر zàrar, فنالك fènalik;
 — against, سؤظن sù“i-zànn;

PRE

— in favour, حسن ظن hùssni-zànn;
 vulgar —, ظن باطل zànni-bātil;
 —, *v.a.* ضررا zàrar-et; —,
 ذهنده شی قومق zìhnina-shèy-kòmak.

Prelate, *s.* پسقیوس pìsskoposs.

Premature, *a.* —ly, *ad.* وقتندن اول
 wàktindan-èvvel, وقتی کلمدن wàkti-
 -ghèlman.

Premeditate, *v.a.* دوشونوب قومق
 dùshunup-kùrmak, قسدا kàssd-et;
 —d, *p.p.* قسدی kàssdī; —dly, *ad.*
 عمدًا kàssdan, عمدًا àmdan.

Premier, *s.* صدراعظم sàdrī-à“zām
 (sàdrzām), باش وکیل bāsh-vèkīl.

Premises, *s.pl.* دکان èv, او èv, دکان
 dùkkān (dùkkèn), باغچه bāghcha,
 اوطه òda, عرصه èrsa, یر yèr, حدود hùdūd;
 مقدمه mùkàddimé (single),
 مقدمتین mùkàddimétèyu (double),
 مقدمات mùkàddimāt (several).

Premium, *s.* باش bāsh, کار kyār;
 اجرت àjrèt; مكافات mùkyāfāt;
 شاکردیه اچیه سی shāghirdiyyé -
 -àkchassi.

Preoccupy, *v.a.* ذهننی مشغول
 zìhnini-mèshghūl-et; —ied, *a.* ذهنی مشغول
 zìhni-mèshghūl.

PRE

Preparation, *s.* تدارك *tèdāruk*
(*tèdārik*, *pl.* تداركات *tèdārik-yāt*);
(compound) ترکیب *tèrkīb*.

Prepare, *v.n.* حاضرانمق *hāzirlanmak*,
حاضرا *hāzir-òl*; —, *v.a.* حاضر
hāzir-et; — a table, صفره قورمق
sòfra-kùrmak; (cook) ياپمق *yàpmak*,
پشورمك *pishirmek*;
(compound) ترکیبا *tèrkīb-et*;
(arrange) ترتیبا *tèrtīb-et*.

Preponderance, *s.* غلبه *ghalébé*.

Preponderate, *v.n.* غالب او *ghālib-*
-òl, باصقین کلمك *bàsskin-ghèlmek*.

Preposition, *s.* حرف جر *hàrfi-jèrr*,
جار *jārr*. [*zàbt-et*]

Prepossess, *v.a.* کوکل ضبطا *ghyùngul-*

Prerogative, *s.* خاصه *khāssa*.

Presage, *s.* دليل *àlāmèt*, علامت
dèlil; فال *fāl*; —, *v.a.* علامت او
dèlālèt-et; دلالتا *dèlālèt-et*,
انگلامك *ànglamak* (*ànnamak*),
استخراج *isstikhrāj-et*.

Prescribe, *v.a.* تنبیها *èmr-et*, امرا
tènbih-et; ترتیبا *tèrtīb-et*.

Prescription, *s.* حکیم ترتیبی *hèkim-*
-tèrtibi, رچته *rèchèta*.

Presence, *s.* حضور *hùzūr*; وارلق *vàrlık*,

PRE

وجودیت *mèvjūdìyyèt*, وجود *vùjūd*;
— of mind, عقلى باشنده اولمق *àkli-*
bàshinda-òlmaklık; فتورکتور مامکک
fütür-ghètirmameklik; to have,
to be in possession of — of mind,
هیچ بوزلامق *hìch-bòzulmamak*,
عقلى باشنده او *àkli - bàshinda - òl*,
هیچ فتورکتور مامکک *hìch-fütür-*
ghètirmamek.

Present, *a.* حاضر *hāzir*, وار *vār*, موجود
mèvjūd, بولنور *bùlunur*, بولنموش
bùlunmush; شمدیکی *shimdiki*,
حالی *hālī*; —, *s.* هدیه *hèdìyyé*;
عطیه *àtìyyé*; پیشکش *pishkèsh*;
شمدیکی حال *bàkhshish*; بخشش
shimdiki-hāl, شمدیکی وقت
shimdiki-wàkít, شمدي *shimdi*,
حال *hāl*; at —, شمدي *shimdi*,
الان *èl-hāl*, الحال *shimdilik*, شمديک
èl-ān, عرضا *hālā*; —, *v.a.*
ابراز *tàkdīm-et*, تقدیم *àrz-et*,
کوسترمك *ghyùsstermek*;
دوغرلتمق *dòghrultmak*; — arms!
سلام طور *sèlām-dür*; present!
نشان ال *nìshān-àl*.

Presentation, *s.* عرض *àrz*, تقدیم
tàkdīm, ابراز *ibrāz*.

PRE

Presently, *ad.* شمدي shìmdi,
 همان شمدي (hèmen)-shìmdi, برآزدن
 bìr-àzdan.
 Preserve, *s.* پاتلو tàtlî, رچل rêchel,
 شکرله shèkerlémé; ترشی tûrshu;
 قورو kòru, قورولق kòruluk; —, *v.a.*
 قوروماق kòrumak, صقلاماق sàklamak,
 صیانتا, و قایدا vikāyé-et, حفظ
 sîyānèt-et, محافظدا mùhāfaza-et;
 رچلنی یایماق rêchelini - yàpmak;
 ترشیسینی یایماق tûrshusun-u-yàpmak;
 ترشی او rêchel-òl; رچل او, *v.n.* —,
 tûrshu-òl.
 Preside, *v.n.* ریاستا riyāssèt - et;
 باشده او bāshda-òl. [سر sèr.
 President, *s.* رئیس rè'iss; باش bāsh,
 Press, *s.* باصمه دستگاهی bāssma-
 -dèsstghyāhi; منگنه mènghéné;
 طولاب bāsski; باصقی jèndéré,
 باصمه جیلراصنافی yùk; یوک dòlap,
 غزتلر bāssmajîlar - èssnāfi;
 زوراکي عسکرطوبلایان قول ghàzètalar;
 زوراکي - "àssker - tòplayan - kòl;
 باصماق sîkmak; صیقمق, *v.a.* —,
 باصماق sîkshdirmak; صیقشدرماق;
 اجبارا jèbr-et, جبرا tāzyîk-et, تضییقا
 زوراکي عسکر یازماق ijbār-et; zòràki-

PRE

-"àssker-yāzmaç.
 Pressure, *s.* باصش sîkish, باصش
 bāssish; باصقی sîki, باصقی bāsski;
 زور zòr, تضییق tāzyîk.
 Pretence, *s.* بهانه bāhāné; کوشترش
 ghyûssterish, تقلید tàklîd, یلان
 yàlan.
 Preterite, *s.* فعل ماضی fîli-māzi.
 Pretext, *s.* بهانه bāhāné; وسیله vèssilé.
 Pretty, *a.* دلبر dîlbèr, کوزل ghyûzèl,
 اب ایوجه hùssnlu; —, *ad.* حسنلو
 èp-iyija, اولدقجه òldukja, چوقجه
 chòkja, کرکی کبی ghèrèghi-ghîbi;
 — well, ایوجه iyija, اولدقجه ایوی
 òldukja-iyi.
 Prevail, *v.n.* غالب او ghālib-òl;
 — with, — upon, رافی rāzi-et,
 کولکلی ghyûngulunu - et
 (ghyûnnunu-et).
 Prevent, *v.a.* منع mèn" -et.
 Previous, *a.* اولکی èvvelki, مقدمکی
 mùkàddemki, اسکی èsski.
 Previously, *ad.* اسکیدن èsskidan,
 اول èvvel, مقدم mùkàddem, مقدا
 mùkàddema, اول امرده èvvéli-
 -èmirdé, اولا èvvéla.
 Prey, *s.* شکار shîkiyār, او àv, صید

sàyd ; طعمه tà‘ma ; — upon, *v.a.*
 طوتقم àvlamak, يعمك yèmek ;
 توتقم àvlamak, صيدا sàyd-et, شكارا shikyār-
 -et ; beast of —, یرنجی حیوان, —
 یرنجی حیوان yirtiji-hâywân.
 Price, *s.* بها bāhā, فیات fî‘ât ; high
 —, طولغون فیات àghir-fî‘ât, اغریات,
 دۆن بها, —, دۆن بها dōlghun-fî‘ât ; low
 —, دۆن بها dūn-bāhā, اهن بها èhvèn-bāhā ;
 fixed —, کسلس بها kèssilmish-
 -bāhā, مقطوع فیات màktū‘-fî‘ât ;
 assize —, نرخی narkh, میری فیاتی,
 میت —, — of blood, میت mīrī-fî‘āti ;
 دیت دییئت, — of blood, دیت diyèt, خون بها khūn-bāhā.
 Prick, *s.* دیکن dīkèn, خار khār ;
 سیک sīk, ذکر zèker, الت تناسل āletī-
 -tènāssul ; ایکنه یاره سی ighnē-
 -yārassi ; —, *v.a.* سیوری شی ایله یاره,
 سیری شی ایله یاره sīvri-shèy-ila-yāra-et ; —, *v.n.*
 باتقم bātmak ; — up one’s ears,
 کولاق دیکمک kùlāk-dīkmek.
 Prickle, *s.* دیکن dīkèn, خار khār.
 Pride, *s.* کبر kibr (kibir), نخوت
 nakhvèt, تکبر tèkèbbur, تعظم
 tà‘azzum ; افتخار fākhr ; فتحز
 iftikhār ; — one’s self in, *v.n.*
 افتخارا iftikhār-et, مراق ایدنمک

mèrāk-èdinmek.
 Priest, *s.* امام imām ; پاپاس pāpass,
 رهبان rùhbān, کشیش kèshīsh ;
 خمام khākhām.
 Prime, *a.* اعلا à‘là, علی الاعلا à‘līyyu-
 -l-à‘là, باشدن باش bāshdan-bāsh ;
 اعظم à‘zām, باش bāsh, اول èvvel ;
 اصلی àsslī ; —, *s.* الك اعلاسی èng-
 -à‘lāssi ; — of youth, عنفوان شبات,
 —, *v.a.* عنفوان شبات ènfuvāni-shèbābèt ;
 اغزلامک àghzlamak, یملمک yèmlémek ;
 لکردی او کرتمک làkirdi-ùghretmek ;
 قفاقوردرمق kàfā-kurdurmak ;
 بویانک استارینی اورمق bōyaning-
 -àssstarīni-wūrmak ; — one’s-self,
 قفاقورمق kàfā-kūrmak.
 Primer, *s.* الف باجزئی èlif-bé-jüz‘u.
 Priming, *s.* اغزواتی àghz-òtu ; یملمه
 yèmlémé ; بویا استاری bōya-àssstarī ;
 — horn, وزنه vèzné.
 Prince, *s.* شهزاده shèhzādé ;
 برنجی رتبه بکی bīrinji-rùtbé-bèghi.
 Principal, *a.* باش bāsh, بیوک bīyuk,
 انا àna, اصل àsslī ; —, *s.* سرمایه
 sèrmāyé, رأس المال rè‘ssu-‘l-māl ;
 اصل مال صاحبی sèrkèrdé ; سرکرده
 اصل مصیحت صاحبی àssl-māl-sāhibi ;

PRI

àssl-màsslāhat-sāhibi.

Principality, *s.* بکک مملکت *bèghlik-mèmlékèt.*

Principle, *s.* اساس *èssāss*, تم *tèmel* ;

ماده اصلیه *rùkn*, رکن, "موضوع *mèvzu* موضوع *māddè'i-àsslìyyé* ; عقیده *àkīdè* ;

اصول *s. pl.* " *kā'idé* ; — *s.* قاعده

ارکان *èvvelìyyāt* ; اولیات *ùssūl* ;

انصاف *àkā'id* ; عقائد *èrkyān* ;

good *istikāmet* ; استقامت *insāf* ;

— *bad* —, استقامت *istikāmet* ;

شقاوت *shākāvèt.*

Print, *s.* باصمه *bāssma* ; —, *v.a.*

باصمق *bāssmak*, طبع *tàb* " — *et* ;

— *ing* - office, باصمه خانه *bāssma-*

— *khāné*, مطبع *màtba* " — *à*, مطبعه

màtbà " .

Prison, *s.* زندان *zindān*, حبس *hābss*,

محبس *hābss-khāné*, حبسخانه

māhbèss.

Prisoner, *s.* محبوس (*hāpiss*), حبس

māhbūss ; — of war, اسیر *èssir*

(*yèssir*).

Private, *a.* عادی *bāyaghi*, بیانی *ādī* ;

صافو *ghizli*, کیزلو *khāss* ; خاص

sāklī, مخفی *khāfī*, خفی *mākhfī* ;

— *person*, عوام ناسدن بری, *àwāmmi-*

PRO

-*nāssdan* - *bīri* ; —, *s.* عسکر نقری

"*àssker* - *nèféri* ; ادبیری *èdeb-*

-yèri, عورتیری *àvret-yèri.*

Privateer, *s.* جنکه ماژون بازرکان کیسی

jènghé - *mè'zūn* - *bàzirghyān* -

-ghèmissi.

Privilege, *s.* امتیاز *imtiyāz*, مأذونیت

mè'zūnìyyèt.

Privy, *a.* خاص *khāss* ; محرم *māhrèm*,

کنف *s.* —, *khāberdār* ; خبردار

kènef, مشا *mèmsbā*, ابدستخانه

àbdesst-khāné.

Prize, *s.* قزانله جوقشی *kàzānilajak-*

-shèy, قزانلان شی *kàzānilan-shèy* ;

عزیز طوتمق *mùkyāfāt* ; —, *v.a.* مکافات

"*àziz* - *tùtmak* ; — open,

ūju-

-sivri-bir-shèy-sòkup-àchmak.

Probable, *a.* محتمل *mùhtèmil*, احوال

ihimāl ; — *bly*, *ad.* احوال *ihimāl*,

احتمالاً *ihimālan* ; — *bility*, *s.*

احتمال *ihimāl.*

Probe, *s.* میل *mīl*, اسقندیل *isskàndīl* ;

—, *v.a.* اسقندیل *yòklamak*, یوقلامق

isskàndīl-et, میل صوقمق *mīl-sòkmak.*

Probity, *s.* استقامت *istikāmet*,

راستی *rāsstī*, طوغریلق *dòghruluk.*

PRO

Problem, *s.* دعاوی عملی dà'wàyi-
-‘à'méli.

Proboscis, *s.* خرطوم khòrtūm.

Proceed, *v.n.* چیتقم chikmak,

hāssil-òl, ناشتتا nesh'èt-et,

تربا tètub-et, لازم کلمک lāzim-

الطرفنی سویلمک ; -ghèlmek ;

کچمک ; àlt-tàrafini-sùwèylémek ;

کچمک ; ghèchmek ;

proceeds, *s. pl.* حاصلات hāssilāt.

Procession, *s.* حصول àlay ;

hùssūl, ناشتتا nesh'èt.

Proclaim, *v.n.* اعلان nida-et,

ilān-et.

Procrastinate, *v.n.* ابشنی صکره یه براقمق

ishini-sòngraya-bràkmak.

Procure, *v.a.* المق bilmak,

almak, الکتورمک èla-ghètirmek,

hāssil-et, تحصیلا tàhsil-et,

استیصالا isstihāl-et.

Prodigal, *a.* بذول mùssrif ;

bèzūl ; —ity, *s.* اسراف issrāf ;

مبذولیت mèbzūliyyèt.

Produce, *v.a.* ویرمک hāssil-et,

vèrmek ; چیقارمق ihzār-et,

کوسترمک chikàrmak,

مبدانده قومتی ghyùsstermek,

PRO

mèydāna-kòmak, ابرازا ìbrāz-et ;

حاصلات *s.* ishād-et ; —,

ایراد hāssilāt (*pl.*) ; سمره sèméré ;

محمول irād ;

Profane, *s.* دینه غیرمتعلق ; عادی 'ādī ;

dīné - ghāyri - mùta'āllik ;

مقتضای دیانته مغایراولان

mùktāzāyi -

مبارک نسنه حقبنده مغایرا احترام اوضاعه

mùbārek - nèssné -

مباشرتا -hākkinda - mùghāyiri - ihtirām-

-èvzā'a-mùbāshéret-et.

Profess, *v.a.* علنا اقرارا 'alénen-

ikrār-et, دعاواسنده او dà'wāssinda-

مدرسلکا ; sàtmak ; صاتمق , -òl-

تدریسیله مشغول او mùdèrrisslik - et,

tèdrissila-mèshghūl-òl.

Profession, *s.* اقرارعلنی 'alénī ;

مشغولیت ; 'ā'iddi'wā, دعاوی

mèshghūliyyèt, حرفت hīrfèt,

صنعت sàn'āt.

Professor, *s.* خواجه mùdèrriss ;

معلم khòja, mù'āllim.

Profile, *s.* رسم رسم رسمی rēssmi-mùssènnem ;

یان باقشی رسمی yān-bākishi-rēssmi.

Profit, *s.* فائده kàzānj ; کار kyār,

منفعت 'at ; fā'idé, نفع nèf' ;

PRO

- , *v.n.* قزائمق kyār-et, کارا kàzanmak, انتفاع ìntifā - et, فائده كورمك fā'idé - ghyùrmek, فائده مند او fā'idémènd-òl; —, *v.a.* فائده ويرمك kyār-vèrmek, فائده fa'idé-et, فائده سي او fā'idéssi-òl, فائده لواو fā'idéli-òl.
- Profligacy, *s.* چايقينلق chàpkinlik, سفاهت fìssk - u - fùjūr, فسق وفجور sèfāhāt.
- Profligate, *a.* چايقين chàpkin, سفيد sèfih, فاجر fājir, فاسق fāssik.
- Profound, *a.* عميق dèrīn, متبحر "āmīk; —ly learned, mùtébàhhir.
- Profuse, *a.* غني ghānī; بول bòl, مسرف mùssrif; بذول bèzūl.
- Progress, *s.* ايلروليش ilériléyish; —, *v.n.* ايلرولمك ilerilémek, كتمك ghìtmek.
- Prohibit, *v.a.* ممنوعا yàssàk-et, منعا mèmnu - et, نهيا nèhy-et.
- Project, *s.* مطالعه tàssàvvur, تصور mùtāla "à; —, *v.a.* تصورا tàssàvvur-et, مطالعه mùtāla "à-et; اتمق àtmak, انداختا èndākht-et,

PRO

- رمى رemy-et; ايتمك ètmek; ايلرولمك chikmak, چيتمق —, *v.n.* iléri-ghèlmek, اوزامق ùzamak.
- Projectile, *s.* جسم مرمى jissmi-mèrmī.
- Prolific, *a.* بدي ويرن bèrèkètli; محصولدار yèdi-vèren; متمر mùssmir, ماحسولدار màhsūldār.
- Prolix, *a.* اوزون ùzun, مفصل mùfāssāl.
- Prolong, *v.a.* اوزاتمق uzàtmak, مدا mèdd - et, استقامتي اوزرة اخراجا isstikāmèti-ùzéré-ikhraj-et.
- Promenade, *s.* سير سيرا sèyr, سير و تماشا sèyr-u-tāmāshā; سير ييري sèyr-yèri, مسيره mèsiré, مسيره ميسير mèsiréghyāh, مسير mèsir; —, *v.n.* طولاشمق ghèzmek, كزدمك dòlashmak; —, *v.a.* كزديرمك ghèzdirmek, طولاشديرمق dòlāshdirmak.
- Promise, *s.* وعد và "d; سوز sùz; —, *v.a.* سوز ويرمك sùz-vèrmek, كورنمك và "d - et; —, *v.n.* اميد ويرمك ghyùrunmek, امید-ويرمك -vèrmek.
- Promontory, *s.* بورون bùrun.
- Promote, *v.a.* رتبدي ويرمك rùtbé-vèrmek, ترفيع رتبا tèrfi "i-rùtbé-et;

PRO

معاونتا yàrdim - et, یاردم
 mù“āvenèt-et, لیلرولمک ilérilètmek.
 Prompt, a. تیز chàbik, چابک
 “sèrî سریع, “àtlî سریع, (tèz) سُرعتلو sùr-
 “àklina-shèy- عقلنه شی قومق. v.a. —,
 -kòmak; لقردی او کرتک làkirdi-
 -ùghrètnek, تعلیم tà“lîm-et.
 Promulgate, v.a. اعلانا à“lân-et,
 نشرنا nèshr-et, یایمق yàymak.
 Prone, a. مستعد mèyyâl, میال
 mùsstà“idd یوزی قوین ; yùzu-
 Pronoun, s. ضمیر zàmîr. [-kòyun.
 Pronounce, v.a. تلفظا tèlâffuz-et;
 کالہالمق kâla- اغزہالمق àghza-
 -âlmak, تفوہا tefèvvuh-et.
 Proof, s. اثبات issbât, سند sèned,
 فرقان bürhân, برهان bùrhân, حجت hùjjèt,
 دلیل dèlîl, سلطان sùltân, فِرکان fîrkân,
 شامد shâhid; امتحان ìmtihân,
 قوام kârâr, قرار kârâr; تجربه tèjrubé;
 تصحیح ایچون باصلان صحیفه ; kèwâm;
 tàsshîh - ìchin - bàssîlan - sâhîfé;
 رسمک الک باصلان نسخہ لری rèssming-
 -îlk-bàssîlan-nùsskhalari; —, a.
 قبول ایتمز kâbûl- قبول ایتمز kâbûl-
 -ètmez, قورقمز kòrkmez, طیانور
 dâyanîr.

PRO

Prop, s. دستک dèsstek, طایق dâyak,
 دستک اور مق. v.a. —, پاینده pâyèndé;
 دستک - wùrmak, طوتدر مق
 dèsstek - wùrmak, طوتدر مق
 tùtdurmak; طوتمق tùtmak.
 Propagate, v.a. اولادیتشدرمک èvlâd-
 -yètishdirmek, چوجق یایمق chòjuk-
 -yâpmak; یاورى یایمق yâvri-
 -yâpmak; نشرنا tûretmek; تورتمک
 nèshr-et, یایمق yàymak.
 Propel, v.a. سوقا yùrutmek, یوروتمک
 sèvk-et, سورمک tâhrîk-et, تحریک
 sùrmek.
 Proper, a. لایق mùnâssib, مناسب
 lâyik, شایان shâyân, سزا sèzâ,
 شایسته shâyèssté, جسان jùssbân;
 کندی or کندو; ارباب èrbâb, اهل èhl,
 أصل کندی, أصل kèndi, أصل
 -kèndi, ذاتی zâtî; خاص khâsss.
 Property, s. مال mâl, منال mènâl,
 خاصه khâsssa, واريت vâriyyèt;
 خبر مله می اخبارا
 khâberi - mùlhèmi - ìkhbâr - et,
 الهام طریقيله ناسه غائبدن خبر ویرمک
 ìlhâm - tàrikîla-nâssa-ghâ‘ibdan-
 - khâber - vermek, پیغمبرلک
 pèyghâmbèrlik - et;
 مستقبلدن بحثله قطعیا حکم

PRO

- mùsstàkbeldan - bàhssla -
 - kàt“ìyyan - hùkm-et ; —, s.
 پيغمبر طرفندن ويريلان خبر
 -tàrafından-vèrilen-khàber.
 Prophet, s. پيغمبر pèyghàmbèr, رسول
 rèssūl, نبی nèbī.
 Propitiate, v.a. شفقتني تحصيلًا
 shèfakàtini-tàhsīl-et.
 Proportion, s. تناسب nissbèt ; تناسیب
 tènāssub ; rule of —, اربع متناسبه,
 èrbà“i - mùténāssébé ; —, v.a.
 تناسب او زره تقسیم
 tènāssub - üzéré-
 - tàksīm - et ; نسبتنده یایمق
 nissbètinda-yàpmak.
 Proportionate, a. متناسب mùténāssib.
 Proposal, s. تکلیف tèklīf.
 Propose, v.a. تکلیفًا tèklīf - et ;
 —, v.n. قورمق nìyyèt-et, نیتا
 kùrmak ; سویلك ديمك dèmek,
 sùwèylémek ; كندینی عرضا
 kèndini-
 -“àrz-et, طالب او tālib-òl.
 Proposition, s. دعوی kàvl, قول
 dà“wà, لقردی sùz, سوز sùz ;
 قضیه kàzìyyé.
 Propound, v.a. درمیان ا. dèr-mèyān-et,
 بسطا bàsst-et, بیان bèyān-et.
 Proprietor, m. Proprietress, f. s.

PRO

- ملك صاحبی māl-sāhibi ; مال صاحبی
 mùlk-sāhibi ; صاحب sāhib.
 Propriety, s. مناسبت mùnāssébèt.
 Prose, نثر nèssr (nèssir).
 Prosecute, v.a. مجرمه دعوی اچمق
 mùjrima - dà“wà - àchmak,
 دوامًا ; دعاوی او dà“wàjī - òl ;
 dèwām-et. [dùnme.
 Proselyte, s. دونه mühtédī, مهتدی
 Prospect, s. امید nàzārèt ; نظارت
 ùmīd, مأمول mè‘mūl.
 Prosper, v.n. فلاح بولمق fèlāh-bùlmak,
 ایشی طوغری صکتمک işhi - dōghru -
 - ghìtmek, ایشی یولنده او işhi -
 -yòlunda-òl.
 Prosperity, s. دولت dèvlèt, اقبال ìkbāl.
 Prostitute, s. فاحشه fāhishé,
 صوقاق روسپیسی sòkak-(òrosspossu) ;
 —, v.a. فاحشه کبی راست کنه رامًا
 fāhishé - ghìbi - rāsst - ghèléna -
 -rām-et ; — one's self, فاحشه او
 fāhishé-òl, فاحشه لک fāhishélik-et.
 Prostrate, a. یوزی قوین yùzu-kòyun ;
 —, v.a. بره چاریمق yèkmak, یقمق
 yèra - chàrpmak ; قوتنی کسمک
 kùvvètini-kèssmek ; کدره بوغمق
 kèdéra-bòghmak.

PRO

- Protect, *v.a.* محافظا hîfz-et, محافظه mûhâfaza-et, حامدا himâyé - et, صيانة sîyânèt-et; ارقداو àrka-òl, نصبا tàssâhhub-et.
- Protector, *s.* محافظ hâfiz, محافظ mûhâfiz; حامى hāmī; ارقه àrka; محفظه màhfaza.
- Protest, *s.* پروتستو pròtèssto; —, *v.n.* پروتستووېرْمَك pròtèssto - vèrmek; ادعا v.a. yemīn - et; —, *v.a.* ايداعا iddī“ā - et, قويا بيانا kavîyyan-beyân-et; پروتستوا pròtèssto-et.
- Protocol, *s.* مضبطه màzbata.
- Protract, *v.a.* تمديدا uzâtmak, اوزاتمق uzâtmak; رسمًا rëssm-et.
- Proud, *s.* متكبر kibirli, كبرلو kibirli, متعكبر mùtékebber, فضول fâdûl (fôdul), مفتخر mùftâkhir, فرعون fir“avn.
- Prove, *v.a.* اثباتا issbât-et; —, *v.n.* چيتمق chikmak. [-sâman.
- Provender, *v.a.* اوتارده صمان ot-ârpa.
- Proverb, *s.* ضرب مثل zârbî-mëssel, لکردى lâkirdi.
- Provide, *v.a.* تداركا tedâruk-et (-rik); ويرمك wèrmek; — for, *v.n.* تعيشنى ويرمك tà“âyyushunu vèrmek,

PRU

- حوالنجنى ويرمك hâwâ‘ijini-vèrmek, باقمق bàkmak, بسلک bèsslémek; خدمت بولمق khèdmet-bûlmak, خدمته صومقم khèdméta-sòkmak; —ded that, شوشرطله که shù-shârtla-ki, بشرطانکه bì-shârtî-ân-ki.
- Providence, *s.* عاقبت انديشلك “âkîbet-èndîshlik, بصيرت “âkl, عقل bæssîret; حق تعالى Allâh, الله hàkk-tâ“âlâ; حافظ hâfiz, رزاق rêzzâk, پروردگار pèrvèrdighyâr; عنایت inâyet, مرحمت ihsân, احسان mèrhâmet. [wâzîfê, ايش ish.
- Province, *s.* وظيفه eyâlèt; ايالت eyâlèt.
- Provision, *s.* تدارك tedâruk (-ik); اكمك èkmek, نانپاره nân - pârê; ذخيره s. pl. shârt; —s, s. pl. ذخيره zâkhîrê (pl. ذخائر zâkhâ‘ir).
- Proviso, *s.* شرط shârt.
- Provoke, *v.a.* قزدرمق kîzdirmak, دارلمق dâriltmak; ايراثا irâss-et, سبب او sèbeb-òl.
- Proximity, *s.* قرب kûrb, جوار jîwâr.
- Prudent, *a.* عاقل “âkîl, عقلو “âkîli, بصيرتو bæssîrètli.
- Prune, *s.* قورواريك kûru-èrik; —, *v.a.* بودامق bùdamak.

PUN

Pun, *s.* مضمون màzmūn ; —, *v.n.* مضمون سويلك màzmūn -
-sùwèylémek. [-wàktinda.
Punctually, *ad.* وقتلوقتنده wàkitli-
Pungent, *a.* كسكين kèsskin, سرت sèrt.
Punish, *v.a.* تكديرا tè'dīb-et, تاديبا tè'dīb-et,
مجازات mùjāzāt-et, تكدير-et,
جزاسني ويرمك jèzāssini-vèrmek ;
اينجتمك injitmek.
Punishment, *s.* مجازات tè'dīb, تاديبا tè'dīb,
مجازات mùjāzāt, عقوبت "ùkūbèt, جزا jèzā.
Pupil, *s.* تليذ tèlmiz, شاكرد shàghird,
وصى به سپارش اولمش يتيم wàssīya-
-sīpārish-òlunmush-yètīm ; — of
the eye, كوزبكي ghyùz-bèbèghi,
مردمك چشم mèrdumèki-chèshim,
انسان العين insānu-'l-"àyn.
Puppy, *s.* كويك ياوريسى kyùpek-
-yàwrussu ; impertinent —,
ادب سز قاطر èdebsiz-kàtir.
Purchase, *s.* ساتون النان شى sàtīn-àlinan-
-shèy ; شرا àlīm, الم àlish, الش shìrā,
اشترا ishtirā, سته sètèd ;
جرائق قوتى jèrri-èsskāl-kùvvèt ;
مسند قوت mèssnedi-kùvvèt ;
واسطه قوت wāssita'i-kùvvèt ;
ساتون المتق àlmak, المتق —, *v.a.*

PUR

sàtin-àlmak, اشترا ishtirā-et.
Pure, *a.* خالص khāliss, صافي sāfī,
صاف sàf ; تميز tèmiz, پاک pāk,
طاهر tāhir.
Purgative, *a. & s.* مسهل mùsshil.
Purgatory, *s.* اعراف "rāf, برزخ bèrzàkh.
Purge, *s.* مسهل mùsshil ; —, *v.a.*
عمل ويرمك "àmel-vèrmek ; تميزك
tèmizlémek.
Purify, *v.a.* تميزك tèmizlémek,
تطهيرا tàthīr-et, تصفيا tàssfiyyé-et.
Purity, *s.* تميزك tèmizlik, خالص
khālisslik, صفوت sàfvèt ; عفت
"àffèt, عصمت "issmet, پاکدامنك
pākdāmenlik ; طهارت tāhārèt.
Purloin, *v.a.* چالمق chàlmak, سرقتا
sirkāt-et.
Purple, *a.* مور mòr ; —, *s.*
كسوت پادشاهی kīssvèti-pādishāhī.
Purport, *s.* مأل mà'āl, معنا mà'nà,
مفهوم mèfhūm, فحوى fāhwà,
—, *v.n.* مألنده او mà'alinda-òl.
Purpose, *s.* نیت niyyèt, مرام mèrām ;
—, *v.a.* قورمق kùrmak, نیتا
niyyèt-et ; on —, مخصوص màkhsūss ;
عمداً "àmdan, كاسسدان kàssdan, قمداً

PUR

Purse, *s.* کيسه kèyssé, هيمان hìmyān;
(sum of 500 piastres) كيسه اچده
kèyssé-àkcha. [-khòjassi.

Purser, *s.* كمي خواجدهسى ghèmi-

Purslain, *s.* سميزاوت sè Miz-òt.

Pursue, *v.a.* قوغالمق kòghalamak,
پيشنه دوشمك tà“kīb-et; تعقبا
pèshina-dùshmek; دواما dèwām-
-et, مشغول او mèshghūl-òl.

Purveyor, *s.* ذخيره مامورى zàkhīrè-
-mè‘mūru.

Pus, *s.* ارنك ìring, جراحت jèrāhāt.

Push, *v.a.* ايتمك ìtmek, سورمك sùrmek,
قائمق kàkmaq; — back, *v.a.*
كيسورمك ghèri-sùrmek;
— —, *v.n.* كيرولك ghèrilémek;
— in, *v.a.* صوقمق sòkmaq;
— —, *v.n.* صوقلق sòkulmaq;
— on, *v.n.* ايلروسورمك iléri-sùrmek;
— out, *v.a.* طيشاري سورمك dèshàri-
sùrmek; — —, *v.n.* چيتمق dèshàri-
chìkmaq. [jùbn. جن]

Pusillanimity, *s.* قورقائلق kòrkaklìk,

Pustule, *s.* سولجه sivilja, چان chibàn,
اوچق ùchuk.

Put, *v.a.* قومتق kòmaq, وضع wàz“-et;
— about, *v.a.* راحت براقمامق rāhat-

PUT

- bràkmamak; — —, *v.n.*
كيمي چويرمك ghèmiyi-chèvirnek;
— a stop to, منع mèn“-et;
— away, صاقلامق sàklamak;
دفعا yèrina-kòmaq; يرينه قومق
-dèf“-et; بوشامق bòshamak;
— back, *v.n.* كيرودونمك ghèri-
-dùnnek; — —, *v.a.* كيروقومق
ghèri-kòmaq; — by, صاقلامق
sàklamak; اداره idārè-et;
— down, باصدمق bàssdirmak,
باصمق bàssmak; منع mèn“-et;
چيقارمق yàtirmak; — forth, ياترمق
chìkàrmak; اوزاتمق ùzàtmak;
اچمق àchmak; طيشاري dèshàri-et;
— forward, دريشا dèr-pish-et;
— in fear, قورقتمق kòrkutmaq;
— in for, طالب او tālib-òl; — in
print, غزتيده باصمق ghàzètaya-
-bàssmak; — off, چيقارمق
chìkàrmak; — دفعا dèf“-et;
صكره يده براقمق sòngraya-bràkmak,
تاخيرا tà‘khīr-et; — — one’s
clothes, صويتمق sòyunmaq;
— on, *v.a.* كيمك ghīymek; طاقمق
tàkinmaq; — out, سوندرمك
sùndurmek, اطفالا ìtfā-et; چيقارمق

PUT

chìkàrmak ; اچمق àchmak ;
 ùzàtmak ; — — at interest,
 فائزده ویرمک fā'iza-vèrmek,
 فائزده یاترمق fā'iza-yàtirmak ;
 — out of conceit, قیرمق kìrmak,
 بۆرنونی قیرمق bürnunu-kìrmak, — —
 — — with, بزدیرمک bèzdirmek ;
 — up, v.n. قونماق kònmaq,
 قونماق kònmaq-et, انماق ènmaq ; — —, v.a.
 یرینه قونماق yèrina-kòmak ; — — for
 sale, ساتیلماق sàtilik-et ; — — to
 auction, مزاده ویرمک mèzāda-
 vèrmek ; — up with, صبرا sàbr-
 et, تحملماق chèkmek, تحملماق
 tahàmmul-et ; اویند انماق èvina-
 ènmaq, اونده مسافراو èvinda-
 mùssāfir-òl ; — upon, الدا تمق
 àldatmaq ; راحتسزا, ezìyyèt-et,
 راحتسز, rahatsiz-et. [قونماق kòkmaq
 Putrefy, v.n. چورومک chùrumek,
 Putrid, a. قوشماق kòkmush, متعفن
 mùta“àffin.
 Putty, s. معجونى مجونى jàmji-mà“jūnu ;
 —, v.a. معجونلىق mà“jūnlamak.
 Puzzle, s. ياكلماق yàngiltmàj
 (yànilt-), اويونچماق òyunjak ;
 —, v.a. ياكلماق yàngiltmaq

QUA

(yànilt-), شاشیرتمق shàshirtmaq.
 Pyramid, s. اهرام èhrām ; the
 pyramids of Egypt, فرعون دپدلىرى
 fir'avn-tèpéléri.
 Pyramidal, a. اهرامى الشكل
 èhrāmìyyu-'sh-shèkil.
 Pyrotechnics, s. pl. فشنگچىلىك منعتى
 fìshènkjilik-sàn“àti (fìshèk-).

Q.

Quack, s. يالاندن همكىم yàlandan-
 -hèykim, بوقدن همكىم bòkdan-
 -hèykim, حقه باز hòkkabāz ;
 اوردك سسى ùrdek-sèssi ; —, v.a.
 لاعن علم معالجا lā -“àn -“ilmin -
 -mù“ālèjé-et ; —, v.n. اوردك سسا
 ùrdek - sèss - et ; اوردك كى سسا
 ùrdek-ghìbi-sèss-et.
 Quadrangle, s. اورتىسى حولى درت يانى بنا
 òrtassi-hàvli-dùrt-yàni-
 -bìnā-òlan-hèy‘et.
 Quadrant, s. ربع دائره rùb“i-dā‘iré ;
 اوقتانت òktànt.
 Quadrilateral, a. & s. ذواربعة الاضلاع
 zū-èrbà“atu-'l-àdlā“,
 درت كوشه dùrt-kyùshé.
 Quadruped, s. درت اياق اولو حيوان dùrt-

QUA

- àyakli-hàywān, چاربا chàrpā.
 Quadruple, s. درت قات durt-kāt,
 درت مثلی durt-missli; —, v.a.
 درت قاتا durt-kāt-et; —, v.n.
 درت قات او durt-kāt-òl.
 Quaff, v.a. اتمق àtmak, اچمق àçmek.
 Quagmire, s. بتاق bàtak, بتاقل bàtaklık.
 Quail, s. بلدرجین bıldurjin; —, v.n.
 قورقمق kòrkmaq, یلمق yılmak.
 Quaint, a. عجیب àjīb, تحاف tühāf (àjā'ib).
 Quake, v.n. دتره مک tìtrémek, لرزان او lèrzān-òl.
 Qualification, s. استحقاق isstihkāk;
 صورت استحقاق sūrēti - isstihkāk;
 اعتراض àtirāz, استیسنā isstissnā,
 شرط, تنبیه, تنبیه, "dīl" ta تعديل.
 Qualify, v.a. تعديل ta "dīl-et;
 استحقاق ویرمک isstihkāk - vèrmek,
 وسیله استحقاق او vessilé'i - isstihkāk -
 استحقاق کسب ا v.n. —, —; òl -
 isstihkāk-kèssb-et.
 Quality, s. خاصه kèyfiyyèt, کیفیت
 khāssa; رتبه rùtbé; صوت sòy,
 جنس jìns.

QUA

- Qualm, s. کول بولامسی ghyùngul -
 بولانماسی, یورک بولایدیسی, -bùlànmassi, yùrèk-
 بولاندیسی; — of conscience,
 شهبه shùbhé; ندامت nèdāmèt.
 Quantity, s. مقدار kèmiyyèt, کمیت
 mìkdār, قدر kàdr (kàdar).
 Quarantine, s. قرانتینه kàrantina;
 تحفظخانه tànhàffuz-khāné.
 Quarrel, s. نزاع (kàwgha), غوغا
 nìzā; —, v.n. منازعه mùnāza; —, v.n.
 غوغا bòzushmak; بوزشتمق
 (kàwgha)-et, نزاع nìzā -et.
 Quarry, s. طاش او جانی tash-òjaghī;
 شکار shìkyār, صید sàyd, آو
 جیقارمق bìyuk-òk; —, v.a. ایشلتمک
 chikàrmak; ایشلتمک ishletmek.
 Quart, s. ایک یوز سکسان دره ملک اوچی
 ikiyuz-sèksen-dìrhèmlìk-ùlchu.
 Quarter, s. ربع durt-da-bir, درتده بر
 rùb; چاریک chàr-yèk (chèyrek);
 دیلم dīlim; طرف tàraf, یان yàn,
 حوالی hàwālì; سو sū, جانب jānib;
 سکزیله لک ذخیره اوچیسی; جهت jìhèt;
 sèkiz - kilélik - zàkhīré-ùlchussu;
 قوناق kònak; —s, s.pl. دائره dā'iré;
 اوطه òda; —, v.a. دردده بولمک durt-da-
 بولمک; قوناق او طورتمق òturtmak;

QUA

QUI

kònak-et; winter-quarters, قشلا
 kàshla, قشلاق kàshlak, قشلاغ
 kàshlàgh.
 Quarterdeck, s. كوكرته نك قيج طرفى
 ghyùghèrtaning-kìch-tàrafi.
 Quatrain, s. رباى rùbā.
 Quay, s. ريكتم, ريكتم, اسكله ìsskèlé.
 Queen, s. قراليجه kùrālìcha.
 Queer, a. عجيب “àjīb (“àjā‘ib).
 Quell, v.a. باصدمق bàssdirmak,
 حقندن كلك hàkkindan-ghèlmek,
 زجرا zèjr-et.
 Quench, v.a. سوندرمك sùndurmek,
 اطفا ìtfā-et; صوسزلق دفع ا sùssuzluk-
 -dèf-et.
 Query, s. سؤال sù‘āl; جاى سؤال jāy-
 -sù‘āl; —, v.n. شهدا shùbhé-et.
 Quest, s. اراملق àramaklik; to go in
 — of, كيدوب ارامق ghìdup-àramak.
 Question, s. اذيت sù‘āl; سؤال sù‘āl-
 èziyyèt, شكنجه shikènjé; —, v.a.
 سؤال sù‘āl-sòrmak, سؤال صورمق
 sù‘āl-et; استنطاقا ìsstintāk-et;
 شهدا shùbhé-et; to put to the —,
 اذيت èziyyèt-et.
 Quick, a. چابك chàbik, تيز tiz (tèz),
 جانلو sùr“àtli; سرعتلو, سریع sèrī

jānli, دىرى dìri, حى hàyy;
 hàywāning-dìri-èti, حيوانك دىرى اتى
 ات èt.
 Quicken, v.a. تسريع, تا “jīl-et,
 “tèssrī-et; جان ويرمك jān-vèrmek,
 ديرلمك jānlandirmak, جانلندرمق
 dīrltmek, احياء ihyā-et; ديرلمك
 dīrlmek; چوجنى ديرلمك chòjughu-
 -dīrlmek. [sùnmmamish-kìrèch.
 Quicklime, s. سونماش كيرچ
 Quickmatch, s. فتيل fītil.
 Quicksilver, s. زيبق, زيبق, جيوه jīwa,
 zìbāk.
 Quiet, a. اوصولو ùsslu, صوص sùss;
 سكوتلو, سكوتلو, سكوتلو sùkyūnètli;
 راحت āssūdè; —, a. & s. اسایش
 rāhat, āssāyish; —, s. تسكين
 sùkyūnèt; —, v.a. تسكين
 tèsskīn-et; سنى كسك سèssini-
 -kèssmek, صوصدمق sùssdurmak;
 —! int. صوص sùss; to be —,
 تك دورمق tèk-dūrmak; in a —
 way, اصوله ùssūlla.
 Quill, s. قوش تويى kùsh-tūyu;
 اچلامش تويى قلم àchilmamish-tūy-
 -kàlem; —, v.a. اينجه قيرمق
 ìnja-ìnja-kirmak, قيرمه قيرمه
 kirma-kirma-et.

QUI

RAF

Quilt, *s.* يورغان yùrghan; —, *v.a.* پاموكلوخرقه كى ديكمك pàmukli -
-khàrka-ghìbi-dìkmek.

Quince, *s.* ايوه àywa.

Quinsy, *s.* خناق khùnnāk.

Quintessence, *s.* خلاصة الخلاصة khùlāssatu-'l-khùlāssa.

Quire, *s.* كانغددستهسى kyāghid-
-dèsstéssi, دسته dèssté;
خوانندگان گروهى khānèndéghyān -
-ghyùrūhu.

Quit, *v.a.* تركا bràkmak, براقمق tèrk-et; —, *v.n.* چيقمق chìkmak.

Quite, *ad.* بتون بتون bitun-bitun,
كليا kyùlliyān; كاملاً kyāmilan,
هروجهله hèr-wèjhla.

Quitrent, *s.* اجاره ijāré.

Quits, *ad.* برابر, بر bīr, باش bāsh, bèrābèr,
نهاله جق نه دوي ره جك nè-
-àlajak-nè-vèréjek.

Quiver, *s.* اوقدانق òkdān, اوقدان òkdanlik,
تيركش tirkèsh; —, *v.n.* تتره مڪ òynamak,
اوينامق tìtrémek.

Quondam, *a.* سابق sābik; —, *ad.* سابقا sābikā.

Quota, *s.* پاي pày, حصه hìssé.

Quote, *v.a.* بشقدهنك الفاظى ايرادا bāshkaning-èlfāzini-irād-et.

Quotient, *s.* خارج قسمت khārijī-
-kàssmet.

R.

Rabbi, Rabbin, *s.* خمام khàkhām.

Rabbit, *s.* اطه طوشانى àda-tàwshanī.

Rabble, *s.* اياق طاقى àyak-tākimi,
اسافل ناس èssāfilī-nāss.

Rabid, *a.* قدورمش kùduz, قدورموش kùdurmush.

Race, *s.* قوشى kòshu; جنس jìnss,
سلسله sòy-sòp, صوبى صوب sòy-sòp,
سلسله sìlsilé; —, *v.n.* قوشمق kòshmak.

Radiant, *a.* پارلاق parlàk, منير mùnir.

Radiate, *a.* مرکزدن اطرافه داغتمق mèrkezdan - ètrāfa - dàghitmak;
—, *v.n.* مرکزدن اطرافه داغلمق mèrkezdan - ètrāfa - dàghilmak.

Radical, *a.* اساسدن kyùllī, كلى èssāssdan, كوكن kyùkdan; —, *s.* جمهورجى jùmhūrju.

Radish, *s.* تورپ tùrp.

Radius, *s.* نصف قطر nìssfi - k tr;
تكرلك پرمغى tèkerlek-pàrmaghi.

Raffle, *s.* پيانكو pìyànkò; —, *v.a.* پيانكويه قومق pìyànkoya-kòmak.

RAF

- Raft, *s.* سال كلك, *sàl, kèlek.*
 Rafter, *s.* كرىش *kìrish.*
 Rag, *s.* بز پارچهسى *pàchàvra,* بېز پارچهسى
bèz-pàrchassi; rags and tatters,
 اسكى پوستى *èsski-pùssku.*
 Rage, *s.* اويكده (*ùfké*), حدت *hiddèt,*
 غضب *ghàzab,* خشم *khèshm;*
 —, *v.n.* حدتلك *hiddetlènnek;*
 (wind or sea) پك فرطونداو *pèk-*
fìrtina-òl.
 Ragged, *a.* پروزلو *yèrtik;* يرتق
pùruzlu; اسكىلر كىلو *èsskilar-*
ghiyili.
 Rail, *s.* پرمق *pàrmak;* —, *s. pl.*
 تزييفا, *v.n.* —, *pàrmaklik;* پرمق
tèzyif-et, اغزىنى اچمق *àghzini-*
-àchmak, اطاله لسانا *itàlé'i-*
-lissān-et, [pàrmaklik.
 Railing, *s.* Railings, *s. pl.* پرمق
 Rail-road, Railway, *s.* تيمور يول
(dèmir)-yòl.
 Raiment, *s.* ائواب (*ùruba*), روبه
èsswāb (èssbāb), لباس *libāss*
(pl. البسه èlbissé).
 Rain, *s.* يغمور *yàghmur,* باران *bārān,*
 رحمت *rāhmèt,* مطر *màtar;* —, *v.a.*
 ياغمق *yàghmak;* —, *v.n.*

RAK

- ياغمور ياغمق *yàghmur-yàghmak.*
 Rainbow, *s.* علام السما “*àlā'imu-'ss-*
-sēmā (èléghim - sāmā), قوس قزح
kāvssi-kùzāh.
 Raise, *v.a.* قالدرمىق *kàldirmak;*
 يوكسلتمك *yùkseltmek,* ترفيعا *tèrfī-*
-et; نصابا *nāssab-et,* دكمك *dikmek;*
 احياءا *dìriltmek,* (the dead)
ihyā-et; (the dead at the resur-
 rection) نشرًا *hàshr-et,* نشرًا
nèshr-et; (plants) اكوپ فلز لندرمك
èkip-fìlizlendirmek; — a seige,
 محاصرهدن چكلمك *mùhāssaradan-*
-chèkilmek; — the voice,
 پك سويلمك *pèk-sùwèylémek,*
 پك چاغرمق *pèk-òkumak,* پك او قومق
pèk-chàghirmak; — the price,
 بهار ترمق *bàhā-àrtirmak;* — an
 outcry, ييغره چيقارمق *yàyghara-*
-chìkàrmak; — seed, جوق يتشدرمك
chòjuk-yètishdirmek; — one's
 spirits, كيف يتشدرمك *kèyf-*
-yètishdirmek, شئلندرمك
shènlendirmek, فراحلندرمق
fèrāhlandirmek; — the wind,
 پاره بولمق *(pàra)-bùlmak.*
 Rake, 's. طراق *tàrak,* باغچه طراغى

RAL

- bàghcha-tàraghi*; زندوست *zèndòsst*,
طرامق *v.a.* —, (*zàmpàra*) زبارة
tàramak.
- Rally, v.n.* عقی باشنه کلمک *àkli-*
-bàshina-ghèlmek, ایلق *àyılmak*,
داورائتمق *dàvranmak*; طویلایتمق
tòplanmak, یکیدن نظامه کیرمک
yèngidan - nìzāma - ghìrmek;
—, *v.a.* طویلایتمق *tòplamak*,
یکیدن نظامه قومق *yèngidan-nìzāma-*
-kòmak; اولاشتمق *ùlashmak*,
ملاقى *mùlāki-òl*; طاقلىق *tàkilmak*,
ذوقلمک *sàtashmak*, ساتاشتمق
zèvklenmek.
- Ram, s.* قوج *kòch*; شاهردان *shāh-*
-mèrdān; —, *v.a.* صیقشدرمق
sìkishdirmak; — *in*, صوقمق
sòkmak, سورمک *sùrmek*; —
home, یرینه سورمک *yèrina-sùrmek*.
- Ramble, s.* تفرج *ghèzmè*, کزمد
tèfèrruj; —, *v.n.* کزمد *ghèzmek*,
طولاشتمق *dòlashmak*.
- Ramification, s.* چتال *chàtal*, قول *kòl*,
شعبه *shù“bé*; — *s, pl.* “فرع
fèr“ متفرعات *mùtèfèrri“āt*.
- Rammer, s.* طوقماق *tòkmak*.
- Rampart, s.* قلعه دیواری *kàl“à-dìwāri*,

RAN

- قلعه بدنی *kàl“à-bèdèni*.
- Ramrod, s.* تفنک چبوغی *tùfènk-*
-chìbùghu, چبوق *chìbùk*.
- Rancid, a.* اکشمش *èkshimish*,
بوزق *bòzuk*.
- Rancour, s.* بغض *bùghz*, کین *kìn*.
- Random, a.* at —, *ad.* راست گلشنه
ràsst-ghèlishina, راست کله سیدی
ràsst-ghèléssiya.
- Range, s.* صره *sira*; منزل *mènzil*;
کرمه *dòlāshish*, طولاشش *bòy*;
مطبخ اوجاغی *màtbàkh-*
-òjàghi; —, *v.n.* طولاشتمق
dòlashmak, کزمد *ghèzmek*;
سورمک *sùrmek*, کتمک *ghìtmek*;
—, *v.a.* دیزمک *dìzmek*, ترتیباً
tèrtīb-et.
- Rank, s.* رتبه *rùtbé*; صف *sàff*, صره
sira; — *and file*, نفرات *nèfèrāt*;
—, *a.* قوقار *èkshi*, اجی *àji*;
صیق *sik*, قوتلو *kùvvètli*, کوقار *kòkar*;
بوپلو *bòylu*; —, *v.n.* کلمک *ghèlmek*;
—, *v.a.* “عدا *sàymak*, صایمق *àdd-et*.
- Rankle, v.n.* یارایه صایپلوب قالمق *yàraya-*
-sàplanip-kàlmak.
- Ransom, s.* فدیة *fìdyé*; —, *v.a.*
فدیة ویروب قورتارمق *fìdyé - vèrup -*

RAN

RAT

- kùrtàrmak, تخلصا tàkhliss-et.
- Ranunculus, s. گرید لاله سی ghìrid-lāléssi.
- Rap, s. چالش chàlish, اورش wùrush; اورمق چالمق chàlmak, —, v.n. wùrmak.
- Rapid, a. چابك chàbik, تیز tiz (tèz), حیزلو, "سریع sèrî, "سُرعتلو sùr-àtli, hìzli; rapid, rapids, s. اقدی پری àkındi-yèri. [hèz. حیز, "sùr-àt.
- Rapidity, s. سرعت چابكك chàbiklik.
- Rapine, s. غارت yàghma, یغما ghāret.
- Rapture, s. سرور sùrūr, سونج sèvinj, ممنونیت mèm-nūniyyèt; حال hāl, [nā-dīdē. نادیده] vijdān. وجدان
- Rare, a. نادر nādir, از بولنور àz-bùlunur,
- Rarefy, v.a. خفیفتمك khàfīfletmek; تخخل ایتدرمك kàbartmak, قبارتمق tàkhàlkhùl-ètdirmek.
- Rarely, ad. نادراً nādiran, از àz.
- Rascal, s. چاقین بزونك chàpkin-pèzéwenk, خبیث khàbīss.
- Rash, s. حمت کرمزلیق kirmizilik, hāmret, گیدشمه ghīdishma; —, a. بصیرتسز, "àklsiz, عقسز dèli, دلی bāssirètsiz.
- Rasp, s. تورپی türpu; —, v.a.
- türpulémek.
- Raspberry, s. اغاج چیلگی àghaj-chilèghi, ایرماوله izmàwla.
- Rat, s. گمر صچانی, sèchàn, صچان sèchànì.
- Rate, s. حساب hìssāb; فیات fī'at; جنس jìns, مرتبه mèrtébé; رتبه rùtbé; صدی sòy; کیدش ghīdish; —, v.a. صایمق sàymak; حساب hìssāb-et; first-rate, a. اعلی à'là; second-rate, اوسط èvsāt; third-rate, &c. اشافی bayāghi, بیافی èdnā, ادنی àshāghi, فنا fèna.
- Rather, ad. جق jak or جك jek or جك jek, ja; I would rather, ترجیح ایدرم tèrjīh-èdèrim; which would you rather, قنفیسینی ترجیح ایدرسن kànghissini-tèrjīh-èdèrsin; death rather than slavery, اسیر اوله جعمره اوله لم èssir-òlajàghimiza-ùlèlim.
- Ratify, v.a. تصدیق tàssdīk-et.
- Ratio, s. نسبت nìssbèt. ["ākīlānē.
- Rational, a. عاقل "ākīl; عاقلانè.
- Ratsbane, s. صچان اوتی sèchan-òtu.
- Rattle, s. سس sèss; زریلتی zìrilti; —, v.n. سسا sèss-et; —, v.a.

RAV

- سسلندirmek sèsslendirmek.
 Ravage, *s.* ضرر zàrar, زیان zìyān, خسارت khàssārèt; —, *v.a.* خرابا khàrāb-et, ویرانا, tàkhrīb-et, vīrān-et.
 Rave, *v.n.* دلی کبی سویانمک dèli-ghìbi-sùwèylenmek, چلنرمق -chıldirmak, قاچرمق kàchirmak.
 Raven, *s.* قوزغون kùzghun.
 Ravine, *s.* صرپ داره جق دره sàrp-dārajik-dèré.
 Ravish, *v.a.* یغما yāghma-et, زورلامق zòr-ila-àlmak; زورایله المتق zòrlamak, زورایله سکمک zòr-ila-sìkmek; سونج ایله دلی کبی sèvinj-ila-dèli-ghìbi-et, چلدرتمق, chıldirtmak.
 Raw, *s.* پشمامش, چی chī, چیک chīgh, خام pishmamish, نا پخته nā-pùkhté, صوغوق khām; صوغوق sòghuk.
 Ray, *s.* پرتو, “آ” shù, شعاع pèrtev.
 Raze, *v.a.* هدم, یقمق yìkmak, hèdm-et, یرایله یکسانا, yèr-ila-yèksān-et; برقانی اندرمک, کسمک bìr-kàtini-èndirmek.
 Razor, *s.* استره or, استوره or, اوستره ùsstura, موسی müssà.
 Reach, *s.* منزل mènzil; نهرک

REA

- ایکی دیرسکی اراسنده اولان طوغر یجه یری nèhring-iki - dīrsèghi - àrassinda-òlan-dòghruja-yèri; within —, الیتشمز, yètishilir; out of —, یتشمک, èl - yètishmāz; —, *v.a.* یتشمک, yètishmek, اولاشمق ùlashmak, وارمق vārmak; الیویرمک àlivèrmek.
 Reaction, *s.* قارشیلق mùkābélé; قارشیلق kārshilik.
 Read, *v.a.* قرائتا òkumak, قرائتا kàrà‘at - et; تلاوت tīlāvet - et; چیقارمق chikārmak; —, *v.n.* اووقومق òkunmak; — well, کاغداوزرنده کوزل اووقومق kyāghād-ùzérinda - ghyùzèl - òkunmak; — out, — aloud, — out loud, *v.a.* پک اووقومق pèk-òkumak; — on, قالمایوپ-ههمن اووقومق kàlmayop-hèmen-òkumak, دهها اووقومق dàhā-òkumak; — over, هپسینی اووقومق hèpsini-òkumak; — again, — over again, بردهها اووقومق bìr-dàhā-òkumak; —, *p.p.* اووقومش òkumush, اووقومش òkunmush; “ālim; عالم.
 Ready, *a.* حاضر hāzır; مهیا mùhèyyā, آماده āmādé, الستè alèsstè; to make —, *v.a.* حاضرلامق hāzırlamak,

REA

REC

حاضر لائق *hāzir-et*; —, *v.n.* حاضر لائق
hāzirlanmak, حاضر او *hāzir-öl*.
Real, a. حقيقي *ghèrchèk*, حقيقي
hàkikī, صحيح *sàhīh*; — estate,
 املاك *èmlāk*.
Realize, v.a. اينانمق *inanmak*,
 حقيقتنه اينانمق *hàkikàtina-inanmak*;
 ساتوب پاره سني المتق *sàtip-(pàrassini)-*
-almak.
Really, ad. كرجكدن *ghèrchèkdan*,
 حقيقتا *hàkikatan*, صحيحا *sàhīhan*.
Realm, s. ممالك *mèmalik*.
Ream, s. طوب *tòp*. [-et.
Reap, s. بچمك *bìchmek*, حصادا *hàssād-*
Rear, s. كيروياني *ghèri-yàni*, ارد *àrd*,
 بسللك *bèsslémek*; —, *v.a.* ورا *vèrà*;
 بيوتتمك *yètishdirmek*; يتشدرمك
 تحصيل *bìnā-et*; بنا *bìyutmek*;
 شاخ قالمق *tàhsīl-et*; —, *v.n.* شاه *shāh*;
shākh-kàlkmak (or *shāh*);
 — admiral, ار پاشا *àr iyàla-pàsha*.
Reason, s. عقل *sèbeb*; سبب *àkl*;
 ذريعه *mūjib*, موجب *illèt*, علت
 دوشنمك *zèrī*; —, *v.n.* دوشنمك
dùshunmek; سويلك *sùwèylémek*;
 — with, لقردي اكلاتمق *làkirdi-*
ànglatmak (*ànnat*).

Rebel, s. عاصي *zòrba*; *āssi*;
 —, *v.n.* طغيان *èssyān-et*, طغيان
tùghyān-et, زوربالقا *zòrbalīk-et*,
 اياغدا قالمق *àyaklanmak*, اياغدا
àyagha-kàlkmak.
Rebellion, s. عريان *zòrbalīk*,
 طغيان *tùghyān*, *èssyān*.
Rebellious, a. عاصي *āssi*;
 عريان معناسنده اولان
èssyān-mà *nàssinda-òlan*.
Rebound, v.n. سكمك *sèkmek*;
 كيروتيمك *ghèri-tèpmek*.
Rebuke, s. ازارش *àzār* (*àzār*),
 ازارش *àzārish*; —, *v.a.* ازارلامق
àzarlamak.
Rebut, v.a. انكارا *tèkzīb-et*;
 انكارا *inkyār-et*; جرح *jèrh-et*.
Recall, s. عودت بوروسي *àzl*;
 عزل *àzdèt-bòrussu*; —, *v.a.* عزل
ghèri-ghèri-ghèri-ghèri-ghèri-
chàghirmak; كيرويانمق *ghèri-*
-almak.
Recapitulate, v.a. & n. اجمالاً خلاصدا
ijmālan-khùlāssa-et.
Recede, v.n. كيروجكمك *ghèri-*
chèkilmek, چكمك *chèkilmek*;
 دونمك *dùnmek*.
Receipt, s. قبض *kàbz*, اخذ *àkhz*,

REC

الش *àlish*; مقبوض سندی *màkbūz-sènédi*; رچته *rèchèta*, ترتیب *tèrtīb*.
 Receive, *v.a.* اخذا *àlmak*, نائل *àkhz-et*, قبضا *kàbz-et*; نائل او *nā'il-òl*, مظهر او *màzhàr-òl*; گرفتار او *kàbūl-et*; كرفتار او *yèmek*; دوجار او *ghìriftār-òl*, مبتلا او *mùbtélā-òl*.
 Recent, *a.* یگی *yèngi*, مجدد *mùjèdded*,
 Reception, *s.* قبول *kàbūl*. [تازه *tāzé*.
 Recess, *s.* طولابیری *hùjré*, هجر *hùjré*, تعطیل وقتی *dòlāb-yèri*; *tā-tēl-wàkti*.
 Recipe, *s.* ترتیب *tèrtīb*, رچته *rèchèta*.
 Reciprocal, *a.* طرفیندن اولان *tàrafèyndan-òlan*. [òkumak.
 Recite, *v.a.* او قوماق *zìkr-et*; ذکر *zìkr-et*.
 Reckless, *a.* قیدسز *kàydsiz*.
 Reckon, *v.a.* صایمق *hìssāb-et*, حساب *sàymak*; عدا *dākhil-et*; داخل *sàymak*; *dād-et*; تعدادا *dād-et*; — up, *hìssāb-et*, صایمق *sàymak*; حساب *hìssāb-et*; امنیتا *timād-et*; اعتمادا *timād-et*; — upon, *emniyyèt-et*.
 Reclaim, *v.a.* اصلاح *ìsslāh-et*; معمورا *mà'mūr-et*; (land) *mà'mūr-et*; احیای مواتا *ihyāyi-mèwāt-et*; کیر و استمک *ghèri-ìsstémek*.

REC

Recline, *v.n.* اوزانمق *yàtmak*, یاتمق *ùzànmak*.
 Recluse, *s.* عزلت کزین *mùnzèvi*, منزوی *ùzlet-ghyùzīn*, دنیادن چکلمش *dùnyadan-chèkilmish*.
 Recognise, *v.a.* طانمق *tànimak*, بلمک *bilmek*.
 Recoil, *s.* کیر و تپش *ghèri-tèpish*; —, *v.n.* کیر و تپمک *ghèri-tèpmek*.
 Recollect, *v.a.* خاطرلمق *khātirlamak*, خاطرده طومتق *dèr-khātir-et*; اونوت مامق *khātirda-tùtmak*, *ùnùtmamak*.
 Recommend, *v.a.* اصمارلمق *ìssmàrlamak*, نصیحتا *nàsszhàt-et*; توصیه *tàvsìyya-et*; مدح *mèdh-et*.
 Recompense, *s.* مکافات *mùkyāfāt*, اجر *èjr*; بخشش *bàkhshish*; —, *v.a.* مکافاتنی ویرمک *mùkyāfātini-vèrmek*, اجرینی ویرمک *èjrini-vèrmek*, بخششینی ویرمک *bàkhshishini-vèrmek*.
 Reconcile, *v.a.* بارشدرق *bàrishdirmak*, اوزلاشدرمق *ùzlashdirmak*, بینلرینی اصلاح *bèynlérini-ìsslāh-et*, ذاب البینلرینی اصلاح *zātu-'l-bèynlérini-ìsslāh-et*; خوشنودا *zātu-'l-bèynlérini-ìsslāh-et*.

REC

- khòshnūd-et, تسلى ويرمك, àrzá-et, ارضا,
tèssèlli-vèrmek.
- Reconnoitre, *v.a.* دشمن حواليريني *dùshmen-*
-hàwālilérini - yòklayup-kèshf-u-
-mù“āyéné-et.
- Record, *s.* قيد *kàyd*, سجل *sijill*; *pl.*
kùyūdāt, قيودات, *kùyūd*, قيود
يازمو *v.a.*, —, *sijillāt*; سجلات
yāzmaq, تسجيلا, *kàyd-et*, قيذا,
tèssjil - et; تحريرا, *zàbt - et*, ضبطا,
tàhrir-et.
- Recount, *v.a.* حكايدا, *nàkl-et*, نقل,
hìkyāyé-et, ذكرا, *zìkr-et.*
- Recourse, *s.* مراجعت *mùrāja“àt*,
tèshèbbuss; تثبيت, *to have —*,
dùshmek, دشمنك,
mùrāja“àt-et, تثبيتا, *tèshèbbuss-*
-et.
- Recover, *v.a.* كيروالمق *ghèri-àlmak*;
bùlmak; —, —, *(ghèna)-bùlmak*; يندبولق
افاقت بولق, *iyi-ò*, ايواو, *one's health*,
ifākāt-bùlmak; — *one's self*,
kèndini-tùtmak, كدينى طومتق.
- Recreant, *a.* مرتد *kòrkàk*; قورقاق,
mùrtèdd (mùrtàd).
- Recreation, *s.* ايلنجه *èylènja.*

RED

- Recriminate, *v.a.* قارشيلقوا اولدق تهمت
kàrshilikli-òlarak-tùhmèt-
-issnād-et.
- Recruit, *s.* عسكر عجميسى *“àssker-*
-àjèmissi; يكي يازلمش عسكر نفرى
yèngi-yàzilmish -“àssker-nèféri;
—, *v.n.* يكي عسكر طويلامق
yèngi-
-“àssker-tòplamak; استراحتا
isstirāhat-et; بدنه خدمتا
bédéna - khèdmet - et; —, *v.a.*
yèngidan- يكي دن تقويت ويرمك
tàkvìyyèt-vèrmek.
- Rectangle, *s.* مستطيل *mùsstatīl.*
- Rectify, *v.a.* تصحيحا *tàsshīh-et*,
dòghrultmak; طوغرلتمق;
mùkèrréran- مكررا انيقدن چكمك
-inbikdan-chèkmek.
- Rectitude, *s.* طوغرلىق *dòghruluk*,
ràsstī, راستى, *isstikāmet*, استقامت.
- Recur, *v.n.* تكرر وقوع بولق *tèkrār-*
-wùkū“-bùlmak; دونمك, *dùnmek*,
tèkrār-àngmak, تكرر اكمق.
- Red, *a.* احمر, *kìrmizi*, قرمزى, *kìzil*, قزل,
sàri, صارى (hair), *sùrkh*, سرخ, *àhmèr*.
- Redden, *v.n.* قزارمق *kìzàrmak*;
—, *v.a.* قرمزىلق ويرمك *kìrmizilik-*
-vèrmek.

RED

- Redeem, *v.a.* قورتارمق kùrtarmak, تخلص tàkhliss-et.
- Redeemer, *s.* قورتاران kùrtàran, قورتاریجی kùrtàrījī, خلاص khàllāss.
- Redemption, *s.* قورتارش kùrtàrish, تخلص tàkhliss ; قورتلش kùrtulush, خلاص khàlāss. [pàlangha.
- Redoubt, *s.* پلانقه tàbiya, طابیه.
- Redoutable, *a.* مهیب kòrkulu, قورقولو mùhīb ; زور ghyùch, کوچ zòr.
- Redress, *s.* احقاق حق ìhkāki-hàkk ; —, *v.a.* احقاق ìhkāk-et.
- Reduce, *v.a.* تنزیل àzaltmak, ازالمق tènzīl-et, کچولتمک tàklīl-et ; کچولتمک kùchultmek ; تحویل tàhvīl-et, چویرمک chèvirmek, ایتمک ètmek ; قومق kòmak, سوقمق sòkmak, کتورمک ghètirmek ; جبر jèbr-et, صارمق yèrina - kòmak, یرینه قومق sàrmak ; تنزیل رتبدا tènzīli-rùtbé-et ; ضبطا zàbt-et, ففتح fèth-et ; تسخیرا tèsskhīr-et.
- Reduction, *s.* تنزیل tènzīl, تقلیل tàklīl ; جبر jèbr ; تسخیرا tèsskhīr, فتح fèth.
- Redundant, *a.* زائد zā'id, فضله fàzla.
- Reed, *s.* قامش kāmish ; قلم kàlem.

REF

- Reef, *s.* (rocks) دوکتی dükuntu, قیالر kàyalar.
- Reek, *s.* بوغو dùmàn, دومان bughu ; —, *v.n.* دومان چیقماق dùmànichikmak, بوغوسی چیقماق bughussu-chikmak.
- Reel, *s.* مقررè mākara, طولاب dòlap ; —, *v.n.* سندلهمک sèndélémek, یقوله جتق او yikilajak - òl, سرسم اولوب ایاقلری طوتماق sèrsem-òlup - àyaklari - tütмамak ; —, *v.n.* صارمق sàrmak.
- Refer, *v.a.* کوندرمک ghyùndermek, باقمق hàwālè-et ; —, *v.n.* باقمق hàwālè-et ; مراجعتا mùrāja "àt-et ; کتمک ghètmek ; کلیمک ghèlmek ; کنایه او kìnāyè-ol, طولایی او dòlayi-òl.
- Reference, *s.* مراجعتا hàwālè ; کنایه kìnāyè ; کفیل kèfīl ; to give a —, کفیل کوسترمک kèfīl-ghyùssstermek ; to ask for a —, کفیل استمک kèfīl-ìsstémek.
- Refine, *v.a.* تصفیدا tàssfiyyè-et ; —, *v.n.* اینجلمک ìnjeltmek.
- Reflect, *v.a.* عکسا "àkss - et, کیر و اورمق ghèri-wùrmak ; —, *v.n.* طاشتمق dùshunmek, دوشنمک.

REF

REG

- tàshinmak, مطالعا mùtāla“à-et; — upon, عيباو تويخ tèvbīkh-et; عيباو “àyb-òl.
- Reflection, s. انعكاس “àkss, عكس in“ikyāss; مطالعا mùtāla“à; تعيبب tà“yib, تويخ tèvbīkh.
- Reflector, s. ايينه àyina.
- Reform, s. اصلاحات isslāh; اصلاحات isslāhāt, تنسيقات tanzīmāt, تنظيمات tēnsikāt; —, v.a. يولنده قومق yòluna-kòmak, اصلاح isslāh-et, نظامنده قومق nìzāmina-kòmak.
- Refraction, s. انكسار شعاعات inkissāri-shù“ā“āt.
- Refractory, a. عنادجي “āssī, عامي “īnādji, مقرد mù“ānnid, معند mùtémèrrid.
- Refrain, v.n. وازگچمک wāz-ghèchmek, چکمک sàkinmak, صافتمق chèkinmek, کندینی طومتق kèndini-tùtmak, طیانمق dāyanmak.
- Refresh, v.a. تازه لندرمک tazélelendirmek; تازه لتمک tazéletmek; — one's self, دینمک dīnenmek, یورغونلغنی المق yòrghunlughūn-àlmak; تفریح بدنا tèfrihi-bèden-et; to feel refreshed, اچلمق
- àchilmak.
- Refreshment, s. يمك yèmek, يهجهك ايجهك yèyéjek-ìchéjek.
- Refuge, s. ميغنه جقير sìghinajak-yèr, ملجا bàrinajak-yèr, ميغتمق mèljà; to take —, التجا sìghinmak, بارتمق bàrinmak.
- Refugee, s. ملتجي mùltèji. [iltijā-et.
- Refulgent, a. پارلاق parlak.
- Refund, v.a. كيروو يرمك ghèri-vèrmek, استردادا rèdd-et, isstirdād-et.
- Refuse, v.a. قبول ايتمامک kàbūl-ètmemek, ویرمامک rèdd-et; راضی اولمامق rāzi-òlmomak.
- Refute, v.a. هبتا or جرحا jèrh-et, هبتا hàbt-et, چوروتمک chùrutmek.
- Regain, v.a. تکرار بولمق tèkrār-bùlmak; تکرار واصل او tèkrār-wāssil-òl; تکرار قزانمق tèkrār-kāzanmak.
- Regal, a. قراله مخصوص kàrāla-màkhsūss, حکمدارانده kàrālānē, تاجدارانه tàjdārānē.
- Regale, v.a. ضیافتا ziyāfèt-et (or ایوجه یدرمک yèrmek); اییجا yijja - yèmek - yèdirmek,

REG

REI

kàrnini-dòyurmak ; قارنى دويورمق
 fèrāhlandirmak, فراھلندرمق
 khòshlandirmak ; خوشلندرمق
 —, v.n. يېمك اېچمك yèmek-ìchmek,
 kàrnini-dòyurmak. قارنى دويورمق
 Regard, s. باقش bākīsh ; نظر nàzar,
 tibār, اعتبار, hùssnu-nàzar حسن نظر
 ihtirām, محبت, ìltifāt التفات, احترام
 mähābbet ; —, v.a. باقمق
 bākīmak ; with — to, نظرًا
 bāhssina - بحسنه کلچه nàzaran ;
 -ghèlinja ; to have a — for,
 سایمق sàymak. [-sàltanāt.
 Regency, s. نیابت سلطنت nīyābèti-
 Regenerate, a. معنایکیدن احياء اولمش
 mà“nan - yèngidan - ìhyā -
 -dlunmush ; —, v.a. معنایکیدن احياء
 mà“nan - yèngidan - ìhyā - et,
 تېجدیدی کلبا tèjdīdi-kālb-et.
 Regent, s. نائب سلطنت nā‘ibi-sàltanāt.
 Regimen, s. پرهیز pèrhīz, حمیه hīmyé.
 Regiment, s. عسکرا لای àlay, الای
 “àssker-àlayi. [دیار dīyār.
 Region, s. ارض àrz, مملکت mèmlékèt,
 Register, s. دفتر dèfter ; —, v.a.
 kàyd-et, قیدا دفتره کچورمک dèftera-
 -ghèchirmek, یازمق yazmak.

Regret, s. اسف èssef, تأسف tè‘èssuf,
 کدر kèder, غم ghām ; —, v.a.
 اسفا èssef-et, تأسفا tè‘èssuf-et,
 کدرا kèder-et.
 Regular, a. یولنده اولان yòlunda-
 -òlan ; منتظم mùntazām ; مطرد
 mùttàrid, قیاسی kīyāssī ; اصل àssl ;
 نظام عسکری nīzām - troops, —
 سالت sàlt ; عساکر منتظمه “àsskèri,
 nīzām - “àssākiri-mùntàzama.
 Regulate, v.a. نظام ویرمک nīzām-
 -vèrmek, تنظیم tanzīm - et ; (a
 watch) عیارا “àyar-et.
 Regulation, s. نظام nīzām.
 Reign, s. ایام سلطنت sàltanāt ;
 ایام سلطنت èyyāmi-sàltanāt ; —, v.n.
 سلطنتا sàltanāt-et, حکومتا hùkyūmet-et,
 پادشاهلقا pādishāhlīk-et.
 Reimburse, v.a. ویرمک vèrmek,
 اودومک (ghèné)-vèrmek, ینه ویرمک
 ùdémek.
 Rein, s. دیزگین dīzghin, عنان “inān,
 اطلاق عنان, — to give zīmām ;
 زمام ìtlākī-“inān-et.
 Reinforce, v.a. امداد ویرمک imdād-
 -vèrmek, موجوده ده عسکر قاتمق
 mèvjūda-dāhā-“àssker-kàtmak.

REI

Reiterate, *v.a.* تَأْكِيدًا *tè'kīd-et,*
تَكَرَّرَ سَوِيكًا *tèkrār-sùwèylémek.*

Reject, *v.a.* رَدًا *rèdd-et,* طَرَدًا *tàrd-et,*
دَفَعًا *dèf'-et.*

Rejoice, *v.n.* سَوِيكًا *sèvinmek,* حَظًا
hàzz-et, مَحْظُوظًا *màhzūz-ol,* مَسْرُورًا
mèssrūr - òl ; —, v.a. سَوْنَدْرَمًا *sèvindir-
mek,* مَحْظُوظًا *màhzūz-et,*
مَسْرُورًا *mèssrūr-et.*

Relapse, *s.* نَكْسًا *nùkss;* اِرْتِدَادًا *irtidād;*
—, v.n. يَكِيدُنْ فَنَالِشْمَقًا *yèngidan-
fènalashmak,* عَلَيَّ نَكْسًا *“illèti-
-nùkss-et ;* مُرْتَدًا *mùrtèdd-òl*
(mùrtàd) ; يَكِيدُنْ فَنَالِغَهَا سَاطِمًا *yèngidan-fènaligha-sàpmak.*

Relate, *v.a.* حَاكِيًا *nàkl-et,* نَقَلًا
hìkyāyé-et, تَقْرِيرًا *bèyān-et,* بَيَانًا
tàkrīr-et ; —, v.n. مَنَسُوبًا *mènsūb-òl ;*
مَتَعَلِقًا *mùta“àllik-ol ;*
—ted p.p. مَنَسُوبًا *mènsūb,* مَتَعَلِقًا
mùta“àllik, خَصْمًا *khìssm ;* اَقْرَبًا
àkrabā (pl.)

Relation, *s.* تَقْرِيرًا *hìkyāyé,* حَاكِيَةً
tàkrīr ; تَعَلِقًا *mùnāssébèt,* مَنَاسِبًا
tà“àlluk, مَنَسُوبِيَّةً *mènsūbìyyèt ;*
اَقْرَبِيَّةً *àkrabālīk,* خَصْمِيَّةً *khìssmīk,*
قُرْبًا *kùrbèt ;* اِنْتِسَابًا *intissāb ;*

REL

اَقْرَبًا *khìssm,* نِسْبَةً *nìssbèt ;*
اَقْرَبًا *àkrabā (pl.)*

Relative, *s.* خَصْمًا *khìssm,* اَقْرَبًا *àkrabā*
(pl.) ; —, a. نِسْبَتُهُ وَاوَّلَانِ *nìssbètla-wākī“-òlan ; — pronoun,*
مَوْصُولًا *mèvsūl ; —ly, ad.* نِسْبَتُهُ
nìssbètla, نِسْبَةً *nìssbétén,* قِيَاسًا
kìyāssla, نَظْرًا *nàzaran,* كُورًا *ghyùré.*

Relax, *v.a.* كَوَشَمًا *ghèvshètmeK ;*
كَوَشَكًا *ghèvsheklik-
-ghètirmeK ;* لَيْتَ وَيُرْمَكُ *līnet-
-vèrmeK ; —, v.n.* يَمُوشِمًا *yìmushàn-
mak ;* يَمُوشِمًا *yìmushamak ;* كَوَشَمًا
ghèvshémek.

Release, *s.* خُلَاصًا *kùrtulush,* قُورْتَلِشًا
khàlāss ; —, v.a. صَالِي وَيُرْمَكُ *sàlivèrmeK,*
خُلَاصًا *khàlāss-et ;* تَخْلِيصًا *kùrtarmak,*
قُورْتَلِشًا *tàkhlīss-et,* اَزَادًا *āzād-et.*

Relent, *v.n.* يَمُوشِمًا *yìmushamak,*
رِقَّتًا *rīkkāt-ghètirmeK.*

Reliance, *s.* اِعْتِمَادًا *“timād,* اَمْنِيَّةً
èmnìyyèt.

Relief, *s.* رَاحَةً *rāhat ;* اِمْدَادًا *imdād ;*
قُورْتَلِشًا *kùrtulush,* اِعَانَةً *“ané ;*
قَائِمَةً *—, in* خُلَاصًا *khàlāss ;*

REL

kàkma, قبارتمه kàbàrtma.

Relieve, *v.a.* راحت ویرمک rāhat-
-vèrmek, راحت ایتدرمک rāhat-
-èt dirmek; امداد ایتشدرمک imdād-
-yètishdirmek; کورتارمق kùrtarmak,
اعاندا "ané-et; دفعa "dèf-et,
تسکینا tèsskīn-et; — the guard,
نوبتجی دیکشمک nùbètji-dìghishmek.

Religion, *s.* دین dīn.

Religious, *a.* متدین dīndār, دیندار
موتدئیین mùtédèyyin, صوفی sòfu.

Relinquish, *v.a.* وازچمک wāz-
-ghèchmek, براقمق bràkmak,
الچمک èl-chèkmek, ترکا tèrk-et,
کفیدا kəffī-yèd-et, قسریدا
-yèd-et.

Relish, *s.* لذت mèzè, مزه mèzè,
کاتیک kàtik; لذت lèzzèt;
لذیزبولق lèzīz-bùlmak, خوشلانمق
-bùlmak, تلذذا tèlezzuz-et,
خوشلانمق khòshlanmak.

Reluctance, *s.* کوكسوزلك
ghyùngulsuzluk; with —,
—tantly, استمیدرک isstéméyèrek,
مع الكراهه "a-kérāhétin, مع کراهه
mà "a-'l-kèrahé.

Reluctant, *a.* کوكسوز ghyùngulsuz.

Rely, *v.n.* کوكمک ghyùghenmek,

REM

اعتمادا "timād-et, استنادا isstinād-
-et; — upon God, توکلا tèvèkkyul-
-et, متوکل او mùtévèkkil-òl.

Remain, *v.n.* اوطورمق kàlmak, قالمق
òturmak, ساکینا sākīn-òl; باقی قالمق
bāki-kàlmak, فضله قالمق fàzla-
-kàlmak, ارتمق àrtmak.

Remains, *s.pl.* فضله fàzla; mortal —,
جنازه jènāzé.

Remark, *s.* تنبیه làkirdi; تنبیه
tènbīh; اعتراضا "tirāz; —, *v.a.*
کورمک ghyùrmek; دقتا dikkàt-
-et; —, *v.a.* سويلمک sùwèylémek;
اشعارا "ār-et. [-shāyān.

Remarkable, *a.* دقته شایان dikkàta-

Remedy, *s.* چاره chārè; —, *v.a.*
چاره بولق chārè-bùlmak.

Remember, *v.n. & a.* خاطرلوق
khātirlamak, یادا yād-et.

Remind, *v.a.* اخطارا ikhtār - et,
خاطرینه کتورمک khātīrina-
-ghètirmek.

Remiss, *a.* اهمالجه tènbel, تنبل
ihmālji; to be —, اهمالا ihmāl-et,
اهمالا قصورا kùssūr-et; —ness, *s.* اهمال
ihmāl, قصور kùssūr.

Remission, *s.* عفو "afv, صفح sàfh.

REM

- Remit, *v.a.* عفا *àfv-et*, صفح *sàfh-et*, بخشا *bàksh-et*, بخشلق *bàghishlamak*; کوندرمک *ghyùndermek*; —, *v.n.* کوشدمک *ghèvshémek*, کسک *kèssilmek*, ازالمق *àzalmak*, خفیفلشمک *khàfīfleshmek*.
- Remnant, *s.* بقیه *fàzla*, فاضله *bàkìyyé*; اترمش پارچه *àrtmish*; اترمش *àrtmish-pàrcha*.
- Remonstrate, *v.n.* اعتراض کونا بعض *zì-tirāz-ghyūnā-bà*; "افاداتی واقع او" *zì-ifādāti-wākì* "òl.
- Remorse, *s.* ندامت کیه *nèdāmèti-kyùllìyyé*, ندامت مع یأس *nèdāmèt-mà* "à-yè'ss.
- Remote, *a.* اوزاق *ùzàk*, بعید *bà* "id.
- Removal, *s.* نقل *nàkl*, کوچ *ghyùch*; اخراج *ikhraj*, "دفع *dèf*; عزل *àzl* "عزل.
- Remove, *v.a.* قالدزmq *kàldirmak*, دفع *àzl-et*; عزلا *nàkl-et*; "دفع *dèf* "et; چیقارمق *chikàrmak*, اخراج *ikhraj-et*.
- Remunerate, *v.a.* حقنی ویرمک *hàkkini-vèrmek*, مکافاتنی ویرمک *mùkyāfātini-vèrmek*.
- Rend, *v.a.* یرتمق *yàrmak*, یارمق

REP

- yirtmak*, چاک *chāk-et*.
- Render, *v.a.* ایتک *ètmek*, قیلق *kilmak*; ویرمک *vèrmek*; تسلیم *tèsslīm-et*; کیروویرمک *ghèri-vèrmek*.
- Renegade, Renegado, *s.* مهتدی *mùhtédì*, دنمه *dùnma*.
- Renew, *v.a.* یکیلتمک *yèngiletmek*, تجدیدا *tèjdīd-et* [-"àlāka-et.
- Renounce, *v.a.* قطع علاقه *kāt* "è-
- Renown, *s.* شهرت *shùhrèt*, صیت *sīt*, شان *shān*, نیکنام *nīk-nām*, نام *nām*, اشتهار *ishtihār*.
- Rent, *s.* اجاره, — *kirā*; یرتق *yirtik*; یرق *yàrik*; کیرایله طومق *kirā-ila-tùtmak*; — out, کیرایدویرمک *kirāya-vèrmek*.
- Repair, *s.* تعمیر *tà* "mīr; ترمیم *tèrmīm*; ملجا *mèljā*, یر *yèr*, یتاق *yàtak*; ترمیم *tà* "mīr-et, تعمیرا *tèrmīm-et*; تسویدا *tèssvlyyyé-et*; چاره سنی بولق *isslāh-et*; کتمک *chārèssini-bùlmak*; —, *v.n.* سیغتمق *ghitmek*, in —, تعمیره غیر محتاج *tà* "mīra-ghàyri-mùhtāj; out of —, in bad —, تعمیره محتاج *tà* "mīra-mùhtāj.

REP

Reparation, *s.* ترميم tà“mīr, تعمیر tèrmīm ; ترضیه tàzmīn, تضمین tàrziyyé.

Repartee, *s.* جواب jèwāb ; quick at —, حاضر جواب hāzir-jèwāb.

Repeal, *s.* لغو làghv ; فسخ fèsskh, —, *v.a.* لغوا làghv-et, فسخ fèsskh-et.

Repeat, *v.a.* تکرار یا مکرر tèkrār-yàpmak, تکرار سو بملک tèkrār-sùwèylémek.

Repel, *v.a.* دفعà dèf“-et ; — an attack, مدافعا mùdāfa“a-et.

Repent, *v.n.* پشیمان او pèshīmān-òl (pìshmān), توبه nādīm-òl ; توبه tùbÉ-et.

Repentance, *s.* ندامت nèdāmèt, (pìshmanlık) ; vow of —, توبه tùbÉ.

Repetition, *s.* تکرار tèkèrrur.

Repine, *v.n.* تشکیا tèshèkki-et, متشکی او mùtèshèkki-òl.

Reply, *s.* جواب jèwāb ; —, *v.n.* جوابا jèwāb-vèrmek, جواب ویرمک jèwāb-et.

Report, *s.* اواز sàdā, صدا sèss, آواز awāz, تواتر tèwātur, تقرير khàber, حوادث hàwādiss ; خبر

REP

tàkrīr, افاده ifādé, بیان bèyān ; —, *v.a.* افاده ifādé-et, بیان bèyān-et, خبر ویرمک tàkrīr-et, خبر ویرمک khàber-vèrmek ; تواتر tèwātur-et.

Repose, *s.* استراحت rāhat, استراحت isstirāhat, اسودگی āssāyish, سکونت sùkyūn, اسودگی āssūdégghī, راحت raḥat, —, *v.n.* راحت raḥat-et, اسودگی isstirāhat-et, اسودگی āssūdé-òl, اسودگی āssāyishda-òl ; — confidence, اعتماد à“timād-et.

Reprehend, *v.a.* ازارلق āzàrlamak, توبیخا tèvbīkh-et, تکیبیا tàkbīh-et, تکیبیا tà“yīb-et.

Represent, *v.a.* کوسترمک ghyùsstermek, رسمی او rèssemi-ol ; افاده ifādé-et, بیان bèyān-et ; یرینه قائم او yèrina-vèkīli-ol, وکیلی او -kā‘im-òl.

Repress, *v.a.* منعà mèn“-et, زجر zèjr-et, حقندن کلمک hàkkīndan-ghèlmek ; با صدرمق bàssdirmak.

Reprimand, *s.* تکرار azār (àzār), تکرار tèkdīr ; —, *v.a.* ازارلق àzàrlamak, تکرار tèkdīr-et.

Reprisal, Reprisals, *s.* مقابله بالمثل mùkābélé-bì-‘l-missl.

REP

Reproach, *s.* عار "ār, عيب "āyb, رُسْوایی rūssvāyī; تَعْيِيب tā'yīb, تَقْبِیح tēvbīkh, تَوْبِیح tōvbīkh, قَدْح kād̄h, تَأْكَبِیْه tākbīh; —, *v.a.* تَعْيِيب tā'yīb-et, قَدْح kād̄h-et, تَوْبِیح tēvbīkh-et; — with, یوزینداورمق yūzunawūrmak.

Reproof, *s.* ازار āzar (āzar), ازارش āzarish, تَكْدِير tēkdīr.

Reprove, *v.a.* ازارمق āzarlamak, تَكْدِير tēkdīr-et.

Reptile, *s.* قارنی اوستنده سورنان حیوان kārni-ūsstunda-sūrunen-hāywān.

Republic, *s.* جهور jūmhūr.

Repudiate, *v.a.* بوشامق bōshamak, تَطْلِيق tātlīk-et; قَبُول ایتامک kābūl-ètnamek, انکارa inkār-et.

Repugnance, *s.* کراهت kērāhèt, استکراه isstikrāh.

Repulse, *s.* مغلوبیت māghlūbīyyèt, بوزغونلق bōzghunluk; —, *v.a.* هَجُومِنِ دَفْع hūjūmunu-dēf'-et; رَجَاسِنِ قَبُول ایتامک rijāssini-kābūl-ètnamek. [نام nām.

Reputation, Repute, *s.* شهرت shùhrèt,

Repute, *v.a.* صایمق sāymak, عدا "ādd-et, اعتبارا "tibār-et.

RES

Request, *s.* نیاز niyāz, رجا rijā; —, *v.a.* نیازا niyāz-et, رجا rijā-et.

Require, *v.a.* محتاج او isstémek, احتیاجی او ihtiyāji-òl, استمک isstémek, ihtiyāji-òl.

Requisite, *a.* لازم lāzim; —, *s.* لازمه lāzimé (pl. لوازمات làwāzimāt).

Requisition, *s.* مطالبه "ā, استدعا isstid "ā, mùtālébé.

Rescript, *s.* خط khàtt, اراده irādé.

Rescue, *s.* امداد imdād; —, *v.a.* تَخْلِیص kùrtarmak, قورتارمق tākhlıss-et. [تَاهَرْرِ. tàhàrri.

Research, *s.* تحری tējèssus, تجسس tējèssus.

Resemble, *v.a.* بکزه مک bèngzémek, مشابهتی او mùshābih - òl, مشابه او mùshābéhèti-òl.

Resent, *v.a.* داریلوب قارشیلغنی dārīlip-kārshīlighini-et. [غضب ghāzab.

Resentment, *s.* دارغینلق dārghīnlīk,

Reserve, *s.* کتومک kètm, احتیاط ihtirāz, کتوملق kètūmlīk, احتیاطا صاقلامق ihtiyāt; —, *v.a.* احتیاطا صاقلامق ihtiyātan-sàklamak.

Reservoir, *s.* خزینه hàwz, حوض hàwz, khàzīné (hàzna).

Reside, *v.n.* اوطورمق òturmak,

RES

ممکن او sâkin-òl, ساکن او
mùtémèkkin-òl, اقامت ikāmet-et,
مقیم mùkīm-òl.

Resident, *a.* ساکن sâkin, ممکن
mùtémèkkin, مقیم mùkīm; —*s.*
s. pl. اهالی àhālī, سکنه sèkéné;
minister — کچوک ایچی kùchuk-
-èlchi, اقامت مأمور ایچی ikāméta-
-mè'mūr-èlchi.

Residue, *s.* باقی bākī, فضله fàzla,
باقی بقیه, ارتان, kàlan, قالان

Resign, *v.n.* استعفا ìsti“fā - et;
—, *v.a.* براقم bràkmak, ترک
tèrk-et.

Resin, *s.* رچینه rèchina, چام ساغزی
chàm-sàkizi; ساغر sàkiz.

Resist, *v.a. & n.* طایمق dàyanmak,
قارشى قومق; tàhàmmul - et;
kàrshi-kòmak.

Resolute, *a.* یورکی پک yùrèghi-pèk,
گوزی پک ghyùzu-pèk, ثابتقدم sàbit-
-kàdem; جسور jèssūr.

Resolution, *s.* ثبات sèbāt, متانت
mètānèt; نیت niyyèt; قرار kàrār;
حل hàll, کشف kèshf.

Resolve, *v.n.* قرار ویرمک; niyyèt-et;
kàrār-vèrmek; —, *v.a.* حل hàll-

RES

-et, کشف kèshf-et; — itself into,
اولمق òlmak, دیرمک dùnmek,
کسک òlvèrmek, اولیویرمک
kèssilmek.

Resort, *s.* مرجع yàtak, یتاق
mèrjà, —, *v.n.* کثرت اوزره کتمک
kèssret - üzéré - ghìtmek; نشبثا
tèshèbbuss-et, دوشمک dùshmek.

Resound, *v.n.* سس ویرمک, اوتمک ùtmek,
سس-vèrmek; طنین اندازو tìnīn-
-èndāz-òl.

Resource, *s.* چاره chāré; منبع ثروت
mènba“i-sèrvèt; اسباب قوت; èssbābi-
-kùvvèt, وسیله خلاص vèssilé“i-
-khàlāss.

Respect, *s.* حرمت hùrmèt, رعایت
ri“āyet, اعتبار ihtirām, احترام
ì“tibār; خصوص mādde, ماده
khùssūss, باب bāb, نظر èmir;
nàzar, مناسبت nissbèt, نسبت
mùnāssébèt; —, *v.a.* حرمتا
hùrmèt-et, رعابتا ri“āyet - et;
in —, with —, نظراً nàzaran,
باحتسابه; nissbètla; کلجه bāhssina-
-ghèlinja.

Respective, *a.* بشقه بشقه bāshka-
-bāshka, ایری ایری àyri-àyri.

RES

Respite, *s.* مهلت mùhlèt, مهل mèhl ;
—, *v.a.* مهلت ویرمک imhāl-et, مهلت ویرمک
mùhlèt-vèrmek.

Resplendent, *a.* تابناک pàrlàk, پارلاق
tābnāk, پرتوانداز pèrtev-èndāz.

Respond, *v.n.* جواب ویرمک jèwāb-
-vèrmek ; مقابله mùkābélé-et.

Responsible, *a.* مسئول mès's'ul.

Rest, *s.* استراحت rāhat, راحت
ìsstirāhat ; باقی bākī, فضله fāzla,

طیانده جق نسنه ; کسور kùssūr ;
دایاناجک-nèssné ; —, — one's

self, *v.n.* استراحتا kàlmak, قالمق
ìsstirāhat-et, دینمک dīnenmek ;

—, *v.a.* دیندیرمک dīnèndirmek ;

— on, — upon, *v.n.* طیامق
dāyanmak, یاتمق yàtmak ; — —,

— —, *v.a.* طیامق dāyamak,

یاترمق dāyandirmek, طیاندیرمق
yàtirmek.

Restitution, *s.* کیر ویرش ghèri-
-vèrish, استرداد ìsstirdād ; to

make —, کیر ویرمک ghèri-vèrmek,
ریدد دا, rēdd-et, یرینه قومق
yèrina-kòmak,

Restore, *v.a.* کیر ویرمک ghèri-
vèrmek, ردا, rēdd-et, اعادة ì'ādé-

-et ; صاغاتمق tà'mīr-et ; تعمیرا

RET

sàghaltmak, شفا ویرمک shìta-
-vèrmek.

Restrain, *v.a.* طوتمق zàbt-et, ضبطا
tùtmak, زجرا zèjr-et, جبرا jèbr-et,
—-et. منع mèn-

Restrict, *v.a.* حصرا hàssr-et.

Result, *s.* حاصل hāssil, ثمره séméré,
نتیجه nètījé, فائده fā'idé ; —, *v.n.*

چیمق chikmak, حاصل او hāssil-òl,
ترتبا tètub-et.

Resume, *v.a.* تکرار باشلامق tèkrār-
-bāshlamak, تکرار الدالمق tèkrār-
-èla-àlmak ; خلاصدا khulāssa-et.

Resurrection, *s.* قیامت kiyāmèt,
قیام kiyām, بعث bà'ss.

Retail, *s.* قیه اندازه ایله ساتش (òkka)-
-èndāzé - ìla - sātish ; —, *a.*

قیه اندازه ایله اولان (òkka)-èndāzé-
-ìla-òlan ; —, *v.a.* قیه اندازه ایله ساتمق

(òkka)-èndāzé-ìla-sàtmak.

Retain, *v.a.* طوتمق àlikòmak, ایقومق
tùtmak ; صالی ویرمک sàlìvèrmamek,

غائب ایتمک bràkmamak ; بر اقامق
ghā'ib-ètnamek.

Retaliate, *v.n.* مقابله بالمثل mùkābélé-
-bì - 'l - mīssl - et, قارشیلغنی

kārshilighini-et.

RET

Retard, *v.a.* كجكدرمك ghèjikdirmek;

الليقومق àlikòmak, مانع او, māni -òl.

Retinue, *s.* اتباع طاقى ètbā -tākimi,

خدم وحشم khàdem-u-hàshem.

Retire, *v.n.* چكلمك chèkilmek;

— from the world, عزلتا, ùzlet-et.

Retreat, *s.* كير وچكش ghèri-chèkilish,

دليك ; رجع رùjū, رجت rij, رجت

dèlik, سوراخ sūrākh; كوشه kyùshé,

عز لتخانه, ùzlet-khāné; زاويه zāviyyé,

—, *v.n.* كير وچكلمك ghèri-chèkilmek;

چكلمك chèkilmek.

Retrenchment, *s.* مترس mètéris.

Retribution, *s.* مكافات mùkyāfāt;

لايق, lāyik, جزا jèzā, مجازات mùjāzāt

Retrieve, *v.a.* الدن كتمش شى يى تكراراله

èldan' - ghitmish - shèy'yi-

-tèkrār-èla-ghètirmek.

Retrograde, *a.* كير و به طوغرى ghèriya-

-dòghru, قيقين قيقين kèchin-kèchin;

—, *v.n.* كير و كتمك ghèri-ghitmek,

قيقين قيقين كتمك kèchin - kèchin -

-ghitmek, رجعتا rij, àt-et.

Return, *s.* دونش, àvdet, عودت

dùnush; معاودت mù'āvédèt,

مقابله ; رجع رùjū, رجت rij, رجت

mùkābélé; (of a disease) نكس

REV

nùkss; —, *v.n.* دونمك dùnmek,

كيرو دونمك ; عودتا, àvdet-et;

ghèri-dùnmek, رجوعا, rùjū -et;

كيرو ديمك, nùkss-et, نكسا

-tèpmek; —, *v.a.* كيرو ويرمك

ghèri-vèrmek, ردا, rèdd-et; مقابله

mùkābélé-et.

Reveal, *v.a.* افشا fāsh - et, افشا

ifshā-et, اچمق àchmak, كشفا

kèshf - et; الهام ilhām - et,

وحى ايله بلدرمك, vāhy-ila-bıldirmek.

Revelation, *s.* كشف اسرار, kèshfi-èssrār;

وحى, vāhy, الهام ilhām.

Revenge, *s.* انتقام, intikām; انتقام

—, *v.a.* انتقامنى المق, intikāmīni-

-almak. [واردات, vāridāt.

Revenue, *s.* ايراد, irād, كور, ghèlir,

Revere, *v.a.* احترام, ihtirām-et,

حرمتا, àziz - tütmak, عزيز طومتق

hürmet-et; مبارك عدا, mùbārek-

-àdd-et.

Reverence, *s.* حرمتا, hürmet, احترام

ihtirām, رعایت, ri'āyet; دامنوسى

dāmen-būsī; his — ذات فضيلقا بلىرى,

zāti-fāzilèt-mā'ābléri, ذات عاليلرى

zāti - "āliléri; —, *v.a.* حرمتا

hürmet-et; رعایتى او, ri'āyeti-òl.

REV

Reverse, *a. & s.* ترس *tèrss*, ارقه *lārka* ;
 فلاکت *fēlākèt*, بلا *bēlā* ; —, *v.a.*
 ترس چویرمک *tèrss-chèvirnek*,
 ترسند چویرمک *tèrssina - chèvirnek* ;
 تکبیرا *kālb-et*, تکبیرا *tà“kīss-et*.
 Revert, *v.n.* کیرودونمک *dùnnek*, کیرودونمک
ghèri-dùnnek ; تکرار عطف افکارا
tèkrār -“àtfi - èfkyār-et, تکرار اقمق
tèkrār - àngmak.
 Review, *s.* بیوک تعلیم *bīyuk - tà“līm* ;
 معاینه *mù“āyéné* ; غزته *ghàzèta* ;
 —, *v.a.* معاینه *mù“āyéné - et*,
 مکرراً کوزدن کچورمک *mùkèrréren -*
ghyùzdan - ghèchirmek.
 Revile, *v.a.* دشنام *sèbb-et*, سبا
dùshnām-et, شتم *shètm-et*.
 Revise, *v.a.* تصحیح *tènkīh-et*, تنقیح
tàsshīh-et.
 Revive, *v.n.* دیرلمک *àyīlmak*, ایلق
dīrilmek, جانلمق *jānlanmak*,
 عقلی باشنده کلمک *“àkli - bāshina -*
ghèlmek, اچلمق *àchīlmak* ;
 پاره پاره (*ghèné*) - *pàrlamak* ;
 —, *v.a.* دیرلمک *dīriltmek*,
 عقلی باشنده کتورمک *“àklini - bāshina -*
ghètirmek ; اچمق *àchmak* ;
 تکرار بارلامق *tèkrār - pàrlatmak*.

RHU

Revoke, *v.a.* لیروالمق *fèsskh-et* ; فسح
ghèri - àlmak.
 Revolt, *s.* طغیان *“issyān*, عصیان
tùghyān, ایاقلمش *àyaklanish* ;
 —, *v.n.* ایاقلمق *“issyān-et*, عصیان
àyaklanmak ; —, *v.a.* اکراه ایتدیرمک
ìkrāh - ètdirmek.
 Revolution, *s.* دوران *dèvr*, دور
dèvérān, گردش *ghirdish* ; تبدل
tèbèddul, انقلاب *ìnkilāb*, تحول
tàhàvvul ; تبدل کلی *tèbèddulu -*
kyùllī ; اختلال *ìkhtilāl*.
 Revolve, *v.n.* دورا *dùnnek*, دور
dèvr-et, دوران *dèvérān-et* ; —, *v.a.*
 چویرمک *chèvirnek*.
 Reward, *s.* بخشش *mùkyāfāt* ; مکافات
bàkhshish ; —, *v.a.* مکافاتنی ویرمک
mùkyāfātini - vèrmek.
 Rhetoric, *s.* علم تزینات کلام *“ilmi -*
tèzyīnāti - kèlām.
 Rheumatism, *s.* ریج طیار *rīhi -*
 یل *yel*, وجع المفاصل *“u - ‘l -*
tàyyār, *vèjà - mèfāssil*.
 Rhinoceros, *s.* کرکدان *ghèrghédān*.
 Rhomb, Rhombus, *s.* معین *mà“īn*.
 Rhomboid, *s.* شبه معین *shībhi - mà“īn*.
 Rhubarb, *s.* (drug) راوند *rāvènd* ;

RHY

- (garden) رياس rübäss.
 Rhyme, *s.* قافيه kāfiyyé; “سجع” sèj; مسجع, مقفا. —d, a. مفعفا. shìr, —d, a. شعر
 Rhythm, *s.* وزن vèzn. [mùsèjjà].
 Rib, *s.* اهل بيت kàburgha; قبورغه èhli-bèyt, قارى kàri, زوجه zèvjé.
 Rice, *s.* ارز pìrinj, پرنج ùrùzz.
 Rich, *a.* غني ghànī, زكين zènghin, (pl. اغنيا àghniyā), مقول mùtémèvvil, مالدار māl-dār, اغر àghir, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt; تاغلو tàtli, ياغلو yàghli.
 Riches, *s. pl.* مال māl, ثروت sèrvèt, زكينك zènghinlik, پاره (pàra).
 Rid, *a.* قورتلمش kùrtulmush; —, *v. a.* قورتارمق kùrtarmak.
 Riddle, *s.* قالبور kàlbur; بلجه bìlméjé, معما mù“àmmà.
 Ride, *v. n. & a.* سواراو bìnnek, بنك sùwār - òl, راكب او rākib - òl; ات ايله كزموك àt-ila-ghèzmek, عربده ايله كزموك “àrabà-ila-ghèzmek; — at anchor, دميرده ياتمق demirda-yàtmak, — out a gale, فرتونه بتنجديه قدر دميرلودورمق firtina-bìtinjaya - kàdar - demirli - dürmak.

RIG

- Ridge, *s.* بويون bèl, صرت sirt; بويون bòyun; صره sira.
 Ridicule, *s.* استهزا isstìhzā; هجو hìjv; مسخره ليق mässkharalìk; —, *v. a.* استهزا isstìhzā-et; هجوا hìjv-et; كولمك ghyùlmek.
 Rifle, *s.* ششخانه shèsh - khāné (shìshāné); —, *v. a.* صويمق sòymak.
 Rig, *s.* قياقت kàlik, زى ziy, قيق kàlik, قياقت kiyāfèt; ارمد àrma; —, *v. a.* اوروده ويرمك dònatmak; دوناتمق ùrùba-vèrmek; طاقلق tàkilmak, زوقلمك zèvklènnek.
 Rigging, *s.* اوروده ùrùba, ارمد àrma; اثواب èsswāb (èssbab).
 Right, *a.* صحيح sàhìh; طوغرى dòghru; تام tām, تام tāmām; مستقيم mùsstakīm; قائمه kām (fem. قائمه kāmé); صاغ sàgh, يمين yemīn, —, *s.* راست rāsst; حقلو hākklì; حق hāk; صاغ طرفى sàgh-tàrafì; كركى كى, چوق chòk, پك pek, —, *ad.* طوغرولمق ghèrèghi-ghìbi; —, *v. n.* طوغرولتمق dòghrulmak; —, *v. a.* حقنى اليويرمك dòghrultmak; hākkinì-àlèvèrmek.
 Righteous, *a.* اهل صلاح èhli-sālāh,

RIT

Rite, *s.* رسم عبادت, āyīn, rēssmi-
-‘ibādēt.

Rival, *s.* رقيب, ènghel, ràkīb ;
—, *v.a.* رقابتا, bāsh-òl ;
ràkābèt-et.

River, *s.* ايرمق, chày, sù, صو
èrmak, دره, dèré, نهر, nèhr (nèhir).

Rivet, *s.* ميخ, mìkh ; —, *v.a.*
میخلامق, mìkhlamak.

Rivulet, *s.* دره, chày, sù, صو.

Road, *s.* جاده, tàrik, طریق, yòl, يول
jāddé, راه, rāh; لیمان, lìmàn; اچق, àchik.

Roam, *v.n.* طولاشمق, ghèzmek, كزماك
dòlashmak.

Roar, *s.* پك سس, sàyhà, صيحه
ghyùrléyish ; —, *v.n.*
پك سس ويرماك, pèk-sèss-vèrmek,
باغرمق, hàykirmak, حيقرمق
bàghirmak ; كورماك, ghyùrlémek.

Roast, *s.* شيش كبابي, shìsh-kèbābi,
اورمان كبابي, òrmàn-kèbābi ; —, *v.a.*
كباب, kèbāb-et.

Robber, *s.* حرامي, khèrsiz, خرسز
hàrāmī, دزد, dùzd.

Robe, *s.* اوزون البسه, ùzun-èlbissé ;
—, *v.n.* اوزون البسه سني كيمك, ùzun-
èlbisséssini-ghìmek.

ROL

Robust, *a.* قوتلو, kàwī, قوي, dìnj, دنج
kùvvètli.

Rock, *s.* قيا, kàya ; قيا پارچەسى, kàya-
-pàrchassi ; سالانش, sàllanish ;
—, *v.n.* سالانمق, sàllanmak ;
—, *v.a.* سالامق, sàllamak,
سالانديرمق, sàllàndirmak.

Rocket, *s.* هوائي فشك, hàwā‘ī-fìshènk,
هوائي, hàwā‘ī.

Rocky, *a.* قياتق, kàyalik.

Rod, *s.* دينك, dèynek ; چبوق, chibùk,
اينجه دالردمتي, inja-dàllar-dèméti ;
التى بچوق ارشونلق اولچى, àlti-bùchuk-
-àrshinlik-ùlchu.

Roe, *s.* ديشي قراجە, dishi-kàraja ;
بالتق يهورطەسى, bàlik - yìmurtassi ;
— buck, قراجە, kàraja.

Rogue, *s.* كولخاني, chàpkin, چاپقين,
طولانديريچى, dòlandiriji, kiyùlkhānī,
مزور, mùzèvvir.

Roll, *s.* تومار, tòmar ; طوپ, tòp ;
تكرلنش, yìwarlanish ; يوارلنش,
tèkerlenish ; —, *v.n.* يوارلنمق,
yìwarlanmak ; — over, تکرلماك,
tèkerlenmek, دوريلماك, dèvrilmek ;
—, *v.a.* يوارلماق, yìwarlamak ;
— up, طوپلامق, tòplamak, ديوشرماك,

ROL

- dèvshirmek, صارمق sàrmak.
- Roller, s. يوالاق yìwalàk ;
صالنتى طالغدى sàlinti - dâlghassi ;
طوب tòp, بىصطال pàsstal.
- Romance, s. مصال màssal ; —, v.n.
مصال سويلك màssal-sùwèylémek.
- Romp, s. چوقق اويونى chòjuk-òyunu ;
پك اوينامق سون چوقق pèk-òynamak-
-sèven-chòjuk ; —, v.a. اوينامق
òynamak.
- Roof, s. دام dàm ; flat —, باجه bàja,
سطح sàth (t-h) pl. سطوح sùtūh ;
—, v.a. اورتمق ùrtmek.
- Rook, s. قارغه kàrgħa ; (chess) رخ rùkh.
- Room, s. اوطه òda ; ير yèr ; لزوم lùzūm,
سبب sèbeb, مناسبت mùnāssébèt.
- Roomy, a. وسعتلو ghènish, كنىش
vùss“àtlì.
- Roost, s. كومش kyùmèss ; —, v.n.
قونوب اويومق kònup-òyumak.
- Root, s. كوك kyùk, اصل àssl ; —, v.n.
طوتمق tùtmak, كوك صالمق kyùk-
-sàlmak ; — up, سوكمق sùkmek,
استئصالا chikàrmak, چيقارمق
isstì’sāl-et, قلع kàl“-et.
- Rope, s. ايپ ìp, حلاط liàlat.
- Rope-dancer, s. جانباز jānbāz (jàmbāz).

ROU

- Ropeyarn, s. تل tèt.
- Rosary, s. تسبيح tèssbīh.
- Rose, s. ورد vèrd, گل ghyùl ; — bud,
غنيچه ghòncha ; — bush, گل اغاجى
ghyùl-àghaji ; — water, گل صويى
ghyùl-sùyu ; — wood, گل اغاجى
ghyùl-àghaji ; otto of —, عطر,
“ètr-yàghi, عطريانى “ètr.
- Rosin, s. چام ساقزى chàm-sàkizi.
- Rosy, s. (cheeks) قرمزى kèrmizi,
كفام ghyùlghyūn, گلگون
ghyùlfām ; (lips) ال àl.
- Rot, v.n. چورومك chùrumek ; —, v.a.
چوروتمك chùrutmek.
- Rotary, Rotatory, a. دورى dèvrī ;
دوار dèvvār ; دونيجى dùnuju.
- Rotation, s. دور dèvr, دوران dèvérān,
نوبته tètèvvur ; in —, نوبته
nùbètla, صره ايله sùrà-ila.
- Rote, s. ازبر èzbèr ; to know by —,
ازبردن بىلك èzbèrdan-bilmek ; to
do by —, دوشونميدرك التاكبي ياپمق,
dùshunmèyérek - àlèt - ghìbi -
-yàpmak.
- Rotten, a. چوروك chùruk.
- Rouge, s. قرلجه dùzghyun, دوزگون
kèzilja.

ROU

Rough, *a.* پوروزلو pùruzlu ; قبا kàba ;
 طاسلاق tàsslàk ; — draft, تسويد
 tèssvid, مسوده mùssvèddé ; طاسلاق
 tàsslàk.

Round, *s.* قول kòl ; دور dèvr ; —, *a.*
 مدور, دگرمی dèghirmi (circular)
 mùdèvver ; (globular) طوب tòp,
 اطرافندہ kÿùrévr ; *ad. & pr.* اطرافندہ
 ètrāfina ; اطرافندہ ètrāfinda ;
 ہرطرفندہ hèr-tàrafina ; ہرطرفندہ
 -tārafinda ; all —, *ad.* ہرطرفندہ hèr-
 tārafa, ہرطرفندہ hèr-tārafda ; to
 go —, to come —, طولاشمق
 dōlashmak ; to come — again,
 طولاشمق ددلاشپ-گھنہ کلمک
 -ghèlmek ; — about, اطرافندہ
 ètrāfda, جوارندہ jìwārda.

Rouse, — up, *v.a.* اویاندرمق
 ùyāndirmak, قالدرمق kāldirmak ;
 — —, *v.n.* اویانمق ùyanmak,
 کوزینی اچق ghyùzunu-àchmak,
 قالمق kàlkmak.

Rout, *s.* انہزام bōzghunluk, بوزغونلق
 ìnhizām ; اخشام جمعیتی àkhsham-
 -jèm “iyyèti ; —, *v.a.* بوزمق
 bōzmaq, طاغتمق dāghitmak ;
 — out, کرمکی کبی سلوب سپورمک

RUB

ghèrèghi-ghìbi-sìlip - sùpurmek ;
 چیقاروب دفعہ chikàrip-dèf “-et.

Route, *s.* عسکرک یول تذکرہ سی یول yòl ;
 “àsskèring-yòl-tèzkèréssi.

Rove, *v.n.* طولاشمق گزمک ghèzmek,
 ددلاشمق dōlashmak.

Row, *s.* صف sàff, دیزی dìzi, سرہ sira ;
 غوغا (kàwgha) ; کورلدی ghyùrultu,
 کورک چکمک shàmta, —, *v.n.* کورک
 kÿùrèk-chèkmek.

Rowlock, اسقارموز ìsskàrmuz.

Royal, *a.* حکمدارانہ kērālāné,
 ہکمدارانہ hùkmdārāné, شاہانہ shāhāné ;
 —, *s.* کونطرہ بابافنگو kōntra-
 bābafingho.

Rub, *s.* سورتش òghalayish ;
 شمار sùrtush ; سورونش sùrunush ;
 مشکل shàmar, توکات tōkat ;
 درد mūshkil, کوچلک ghyùchluk,
 دورد dèrd ; —, *v.a.* اوغالمق òghalamak ;
 — on, — in, سورمک sùrmek ;
 — against, سورونمک sùrunmek.

Rubber, بجاورہ, بز sùléjek, سلہجک
 pàchāvra ; India —, قومالاستق
 kōmalāsstik (or kōmanāsstik).

Rubbish, *s.* سپورندی sùpuruntu ;
 سپورندیلک, heap of —

RUB

- sùpuruntuluk, مزبله mèzbélé.
 Ruby, *s.* یاقوت yākūt; —, *a.* ال àl,
 قرمزی kèrmizi.
 Rudder, *s.* دومن dùmèn.
 Ruddle, *s.* اشی بویاسی àshi-bòyassi.
 Ruddy, *a.* قرمزی kèrmizi, قزل kızı.
 Rude, *a.* قبا kàba, حنطال hantàl;
 خویرات, عارسز, “arsiz, èdebsiz,
 khòyràt.
 Rudiment, *s.* باشلانغیج bāshlanghij,
 ابتدا ìbtidā, مبدأ mèbdè; (*pl.*)
 اولیات, مبادی mèbādi, اصول
 èvvélìyyāt.
 Rue, *s.* صدف او تی sèdef-òtu;
 —, *v.a.* پشیمان او. (pishmàn)-òl.
 Ruffian, *s.* خنزیر khènzir, خبیث khàbīss.
 Ruffle, *s.* قیرمه لوینلک kèrmali-yènlík;
 بوروشق bürushuk; —, *v.a.*
 دارلتمق bürushdurmak; بوروشدرمق
 dāriltmak.
 Rug, *s.* سجاده sèjjādè, کچه kèbé,
 پوست pòsst, kèché.
 Rugged, *a.* پوروزلو pùruzlu,
 دیش دیش sivrì-sivrì, سیوری سیوری
 dīsh-dīsh.
 Ruin, *s.* خراب khàrāb, خرابیت
 khàrābīyyèt, پریشانی pèrishānī,

RUM

- پریشانلق pèrishānlík; خرابه khàrābé,
 آثار قدیمه āssāri-
 kādīmè; —, *v.a.* خراب khàrāb-et,
 پریشان کول pèrishān-et, کول kyùl-et;
 —ed, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb,
 پریشان pèrishān.
 Ruinous, *a.* ویران vīrān, خراب khàrāb,
 پریشان pèrishān; مخرب mùkhrīb,
 باعث خراب khàrāb-èder, خراب ایدر
 bā“issi-khàrāb.
 Rule, *s.* قاعده kà“idè; نظام nīzām;
 اصول dèsstūru-“l-“àmeī; دستور العمل
 ùssūl; حکم hükümèt; حکومت
 hüküm; جدول تخته سی jèdvel-
 tàkhtassi; جدول jèdvel; ارشون
 àrshin; foot —, قدم kàdem;
 —, *v.a.* حکومتا hükümèt-et;
 چیزمک chizmek.
 Ruler, *s.* حاکم hākīm, حکمدار
 hükmdār; جدول تخته سی jèdvel-
 tàkhtassi. [(“àjā‘ib).
 Rum, *s.* روم rùm; —, *a.* عجیب “àjīb
 Rumour, *s.* تواتر tèwātur; false —,
 تواترا. (pl.) اراجیف èrājīf; —, *v.a.*
 تواتر tèwātur-et.
 Rump, *s.* صغری sàghri, قیچ kīch,
 قاینق kàynak, گوت ghyùt.

RUM

Rumple, *s.* بوروشق bürushuk ;
 —, *v.n.* بوروشمق bürushmak ;
 —, *v.a.* بوروشدurmق bürushdurmak.
 Run, *s.* قوشش kòshush ; سورك sùrèk,
 دوام dèwām ; بجم bìchim ; —, *v.a.*
 اوغراتمق yùrutmek, يورومتك
 òghratmak ; —, *v.n.* قوشمق
 kòshmak, سكرتمك sèghirtmek,
 چاپمق chàpmak, اشمك èshmek ;
 قطع اقمق àkmak ; ايتمق ètmek,
 كتمق kàt-et, كسمق kèssmek,
 ghitmek, يورومق yùrumek ;
 — against, چاتمق chàtmak ;
 — aground, *v.n.* ديددوقمق dība-
 -dòkunmak, اوطورمق òturmak ;
 — —, *v.a.* اوطورتمق òturtmak ;
 — a race, قوشا kòshu-et ; —
 ashore, *v.n.* قرهيداوطورمق kàraya-
 -òturmak, قرهيداوغراتمق kàraya -
 -òghramak ; — —, *v.a.* قرهيداوطورتمق
 kàraya - òturtmak, قرهيداوغراتمق
 kàraya - òghratmak ; — away,
 صاوشمق kàchmak, قاچمق
 sàwushmak, فرارا fīrār-et ; —
 — with, الوبقاچمق àlip-kàchmak,
 برابرقاچمق bèrābèr-kàchmak ; —
 — — the idea, ظنا zànn-et ;

RUS

— smoothly, اقمق àkmak, قايىق
 kàymak, كوزلكتمق ghyùzèl-
 -ghitmek, يولنجهكتمق yòlunja-
 -ghitmek ; — the guantlet,
 صره ايله جمله نك شماريني يوب تحمل
 -ila-jùmléning-shàmarini-yèyup-
 -tàhàmmul-et ; — through, *v.n.*
 ايچندن كچمق ìchindan-ghèchmek,
 ايچندن اقمق ìchindan-àkmak ;
 — —, *v.a.* يوب بترمق yèyup-
 -bitirmek ; — over, *v.n.* طاشمق
 tàshmak, دوكلمق dùkyulmek ;
 —, *v.a.* اوستندن كچمق ùsstundan-
 -ghèchmek, چيندمق chīnémek.
 Runaway, *s.* قاچقپن kàchkin, فرارى
 fīrārī.
 Running, *a.* اكار àkar, جارى jāri.
 Rupture, *s.* قاصق ياريغى kàssik -
 -yàrighi ; بوزشقلق bòzushukluk.
 Rural, *a.* كويلو kyùylu, طشه لو
 tàshrali, طيشاريلو dīshàrili,
 ساهرافي sàhrāvī. [دسيسه dèssissé.]
 Ruse, *s.* خدعه khùd-et, حيله hīlé,
 Rush, *s.* حيزلواقش hìzli-àkish ;
 حيزلوقوشش hìzli-kòshush ; —, *v.n.*
 حيزلوقوشمق hìzli-àkmak ;
 حيزلوقوشمق hìzli-kòshmak.

RUS

- Rusk, *s.* كورك ghèvrèk.
 Rust, *s.* پاس pàss; —, *v.n.* پاسلانمق pàsslanmak; —, *v.a.* باشلاندرمق pàsslandirmak.
 Rustic, *a.* کویلو kyùylu.
 Rusty, *a.* پاسلو pàssli, پاسلانمش pàsslanmish.
 Rut, *s.* تکرلک ایزی tèkerlèk - ìzi; —, rutting-time, قزغینلق وقتی kèzghinlik-wàkti.
 Ruthless, *a.* مہرحمتسز mèrhàmetsiz, بی امان bī-āmān. [-bāsh.
 Rye, *s.* چاودار chàvdàr, قره باش kàra-

S.

- Sabbath, *s.* بازارکونی pàzar-ghyùnu; یوم السبت ; "à-èrtéssi" jùm جمعہ ایرتسی yùvmu-'ss-sèbt, تعطیل کونی "tāl-ghyùnu.
 Sable, *s.* سمور sèmmūr (sāmur); —, *a.* قره kàra, سیاہ siyāh, اسود èsswèd.
 Sabre, *s.* تیغ sèyf, سیف kàlij, قلیج tigh; —, *v.a.* چال قلیج chāl-kàlij-et.
 Sack, *s.* چوال chòwāl; یغما yàghma, یغما ghāret; —, *v.a.*

SAF

- yàghma-et; —cloth, غرر (hàrer); large sack of —, غراره (hàrer).
 Sacred, *a.* مبارک hārām, عزیز mùbārek, مقدس mùkàdless, مختص "àziz; مخصوص màkhsūss, مختص mùkhtàss, مخصوص mùkhàssess.
 Sacrifice, *s.* فداکارلق kùrbān; فداکارلق fèdākylarik; ضرر zàrar; —, *v.a.* قیماق klymak; قربان kùrbān-et; قیماق fèdā-et; قیرماق kirmak.
 Sad, *a.* مکدر mùkèdder, کدرلو kèderli, پریشان ghāmnāk; فنا fèna, پیریشان pèrīshān; باعث کدر "issi-kèder, فنا fèna.
 Saddle, *s.* ایر eyer; (pillioned) پلان pàlan; (pack) سمر sèmer; —, *v.a.* ایرینی اورمق èyerlèmek, ایرینی ایرینی-wùrmak, یاپماق yàpmak.
 Saddler, *s.* سراج sèrrāj (sàraj).
 Safe, *a.* صاعلم èmīn, صاعلم sàghlām, سلیم sàgh, قورقوسز kòrkussuz; صاع sèlīm; قورتلمش kùrtulmush; —, *s.* صندق sàndik, طولاب dòlap.
 Safety, *s.* سلامت èmniyyèt, سلامت sèlāmèt, سلم sèlm, امن ùmn, امان èmān.
 Saffron, *s.* زعفران zà "fèrān (sàfrān).

SAG

Sag, *vn.* اکمک بل ویرمک *bèl-vèrmek*, *èghilmek*.

Sagacious, *a.* درایتلو "àklli, *dìrāyètlì*, حساس *fàtīn*; *hàsssāss*.

Sagacity, *s.* درایت *dìrāyèt*, عقل "àkl, *fàtānèt*; *hìsss*.

Sage, *a.* تمکینلو "àklli; *tèmkīnli*, حکیم *s.* —, *ùsslu*; اطه چایی *àda-chàyi*.

Sail, *s.* بادبان *bādibān*, یلکن *yèlken*, *shìrā* شراع *shìrā*, *tèkné* تکنه; *ghèmi*, سفینه *sèfīné*; پاره *pāré* *ghètme*, کتمک *v.n.* —, *kèt* قطعه, *pāra* *ghètme*, قاتمق *yùrumek*; *kàlkmak*, یالکن اچمق *yèlken-àchmak*, عزیمت *kìyām-et*, قیام *àzīmèt-et*, بادبانکشاو *bādibān-kyùshā-òl*.

Sailor, *s.* گهمیجی *ghèmiđi*, ملاح *mèllāh*, کشتیبان *kèsh-tībān*.

Saint, *s.* ولی الله *vèlìyyu-llāh*, ولی *vèlì*, عزیز "àziz.

Sake, *s.* خاطر *khātir*, محبت *māhābbet*; *hìbbétan* حبه; — — of God, *hìbbétan-llāh*; for God's sake!

SAL

اللہی سورسہ کز *àllāhi-sèverséngiz*.

Salad, *s.* سلاطه *sàlata*.

Salary, *s.* معاش *mā'āsh*, ایلق *àylìk*, ماهیه *māhìyyé*.

Sale, *s.* صاتم *sàtīm*, صاتش *sàtish*; *sàtìlìk* صاتیلق; for —, on —, — by auction, مزاد *mèzād*, مزایده *mùzāyédé*.

Saliva, *s.* توکروک *tùkruk*, اغزک صوی *aghzing-sùyu*, صلیار *sàlyār*.

Sallow, *a.* بکزی صرارمش *bèngzi-sàràrmish*; صاری *sàri*.

Sally, *s.* هجوم *hùjūm*, یورویش *yùruyush*; — out, *yùruyush-et*.

Saloon, *s.* بیوک او طه *bìyuk-òda*.

Salt, *s.* طوز *tùz*, نمک *nèmek*, ملح *mìlh*; —, *tùzlu* طوزلو; *tùzlamak* طوزلنمق; *tùzlanmak* طوزلانمق; — works, *tùzla* طوزله.

Saltpetre, *s.* کهرچله *ghyùhèrchilé*.

Salubrious, *a.* ایو *iyi*, صاغ *sàgh*, صاغلم *sàghlām*. [fā'idéli.]

Salutary, *a.* شفالو *shifāli*; فائده لو

Salutation, *s.* سلام *sèlām*; اشالتق *àshnalik*.

Salute, *v.a.* سلام ویرمک *sèlām-vèrmek*;

SAL

سلاَم کوندرمک sèlām-ghyùndermek;
 سلاملق àshnalik - et; سلاملق
 sèlāmlamak; سلام دورمق sèlām-
 -dùrmak; بوسا ùpmek, اویمک
 büss-et, تقیلا tàbīl-et; — in
 return, سلاملق sèlām - àlmak;
 —, *v.n.* طوپاتمق tòp - àtmak;
 —, *s.* سلام sèlām; اویش ùpush,
 بوسه büssé; طوپاتشی tòp-àtishi.
 نجات کورتلش kùrtulush, *s.* نجات
 nèjāt, سلامت khālāss, خلاص
 sèlāmèt.
 مرهم یاغ yàgh, *s.* مرهم mèrhèm;
 —, *v.a.* یاغ سورمک yàgh-sùrmek,
 مرهم سورمک mèrhèm-sùrmek.
 سینی tēpsi, *s.* تپسی tēpsi.
 استثنا ìsstissnā, *s.* شرط shàrt;
 الابانده tòp - yàyilimi, طوپ یاییلی
 àlabànda.
 او ò; او (ghèné) yīné ینداو. *a.* Same,
 عین àyn; بر bìr; کندی kèndi;
 شئ واحد. *a.* —, ش èsh;
 فرقی یوق hēp - bìr, هپ بر wāhid,
 fārki-yòk.
 اورنک ùrneq, *s.* موسطره
 mòsstra, نمونه nùmūné.
 تقدیسا tàkdīss-et, *v.a.* Sanctify,

SAP

رخصت rùkhsāt, *s.* Sanction, اذن ìzin,
 تصویب tèjvīz, تجویز jèwāz, جواز
 tàsswīb, رضا ìsstisswāb, استصواب
 rīzā; —, *v.a.* تجویزا tèjvīz - et,
 تصویبا tàsswīb-et.
 قدسیت hùrmèt, حرمت *s.* Sanctity,
 کُدییت kùdsiyyèt, مبارکک mùbāreklik.
 حرم hàrem; ملجا mèljā, *s.* Sanctuary,
 مَعْبِد mà “bèd; to take —,
 مبارک بر محله التجا mùbārek - bìr -
 -màhàlla-iltijā-et.
 رمل rīgh, ریک kùm, قوم *s.* Sand,
 رَمل rēml; —bank, قومصل kùmsāl.
 چاریق chàrik, *s.* Sandal,
 قوم کوم kùm, *a.* Sandy, قومصل
 kùmsāl, ساری sàri, لپسکه lìpsska.
 (hair)
 عاقل “ākīl, *a.* Sane, عقلی باشنده
 -bāshinda.
 قانلو kànli, سفاک *a.* Sanguinary,
 خونریزانه khūnrīz; سَفَاک sèffāk,
 خونریزانه khūnrīzāné.
 دموی dèmévī, *a.* Sanguine, خونین
 پک امیدجی pèk-ùmīdji, khūnīn;
 نباتلرک صوری nèbātléring-sùyu, *s.* Sap,
 صیجان بولی; خام اغاج khām-àghaj;
 سِچان-یولۇ sīchan-yòlu; —, *v.a.* التنی قازمق
 اشمک èshmek, *kàzmaq* àltini-

SAP

- Sapper, *s.* لغمجي làghimji.
 Sapphire, *s.* كوك ياقوت ghyùk-yākūt,
 صفير sàfir.
 Sash, *s.* كمر kèmer, قوشاق kùshàk;
 (window) چرچوه chèrchivé, قناد
 kànad.
 Satan, *s.* شيطان shèytān, ابليس ibliss.
 Satellite, *v.a.* ملازم پيك pèyk;
 ملازم mùlāzim, ايرلنكولكسى àyrilmāz-
 ghyùlghéssi. [et. "اقناعا] iknā.
 Satisfy, *v.a.* طيورمق dōyurmak,
 Satisfy, *v.a.* طيورمق dōyurmak,
 Satin, *s.* اطلس àtlāss. [hijv-et.
 Satire, *s.* هجو hijv; — rize, *v.a.* هجوا
 Satisfaction, *s.* رضا rizā, خشنودى
 khòshnūdī; ترضيه tàrziyyé; to
 give —, خشنودا khòshnūd-et;
 ترضيه وپرمك tàrziyyé-vèrmek.
 Saturday, *s.* جمعه ايرتسى jùm "à-
 èrtéssi, سبت sèbt.
 Sauce, *s.* تريبه tèrbìyyé; سو sù;
 ادبسىزلىك èdebsizlik.
 Saucepan, *s.* تنجيره tènjeré.
 Saucer, *s.* فنجان طباعى zàrf, فنجان
 fīnjān (fīl)-tābāghi.
 Saucy, *a.* ادبسىز, "ارسىز" èdebsiz.
 Saunter, *s.* كزنش ghèzinish; —, *v.n.*
 كزنمك ghèzinmek.

SAV

- Sausage, *s.* مومبار سوجوق sùjuk, مومبار
 mùmbār (bùmbār); — meat, قيمه
 kàyma, — — balls, كوفته kyūfté.
 Savage, *a.* اصغر صالدر sàldirir, اصغر
 àssirir; دارغين كزغين kàzghin, دارغين
 dàrghin; وحشى wàhshī, يبانى
 yàbānī; —, *s.* يبان ادمى yàbān-
 àdami, وحشى wàhshī.
 Save, *v.a.* خلاصا كورتارمق kùrtarmak,
 خلاصا khàlāss-et, تخلصا tàkhliss-et;
 صقلامق sàklamak, حفظا hēfz-et;
 قورومق mùhāfaza-et, محافظدا
 kòrumak; ادارا idāré-et, ارترمق
 àrtirmak; —, *pr.* نقصان اولدوق
 nòksān - òlarak, مستثنى اولدوق
 mùsstessnā-òlarak.
 Saving, *a.* اداره جى كورتارىجى kùrtarīji;
 اداره جى idāréji; —, *s.* اداره idāré;
 كورتارىش kùrtarīsh, خلاصا khàlāss; —, *pr.*
 نقصان اولدوق nòksān - òlarak,
 مستثنى اولدوق mùsstessnā-òlarak.
 Saviour, *s.* كورتاران kùrtaran, كورتارىجى
 kùrtarīji, خلاصا khàllāss; our —,
 خلاصمىز khàllāssimiz; our Lord
 and —, ربمىز و خلاصمىز, rabbimiz-vé-
 khàllāssimiz.
 Savour, *s.* چاشنى لذت lèzzèt, چاشنى
 chāshni

SAW

SCA

- (chèshni), داد dād (tād); —, *v.a.*
 لذتی او dādmak; —, *v.n.* دادمق
 lèzzèti-òl.
- Saw, *s.* دستره dèsstéré (tèsstéré), اره
 èrré; ضرب مثل; بچتی (large) bíchki;
 zàrbi-mèssel.
- Say, *v.a.* سويلك sùwèylémek, ديمك
 dèmek; —, *s.* لقردی làkirdi,
 سويليه جك sùwèyléyéjek.
- Saying, *s.* لقردی làkirdi, قبالقردی
 kàba-làkirdi, ضرب مثل zàrbi-
 mèssel.
- Scab, *s.* ياره قبوغی yàra-kàbughu, قبوق
 kàbuk; اویوز kl, کل kèl;
 —, *v.n.* قبوقلمق kàbuklanmak.
- Scabbard, *s.* قین kèn, نیام niyām,
 غلاف ghilāf (kəlif).
- Scaffold, Scaffolding, *s.* اسکله lisskèlé.
- Scald, *s.* قاینار صویاره سی kàynar-sù-
 -yàrassi; —, *v.a.* حاشلامق
 hàshlamak.
- Scale, *s.* مقياس mìkyāss, جدول
 jèdvel; بالقیولی bālīk-pūlu, پول
 pūl; (of a balance) کوز ghyùz;
 ميزان tērāzi, —, pair of
 mizān; —, *v.a.* دیواردن یوقاری چیقمق
 dīwārdan-yùkàri-chìkmak, اتلامق
- àtlamak; (a gun) باقمق yàkmak.
 Scalene, *a.* مختلف الاضلاع mùkhtèlif-
 -'l-àzlā.
- Scan, *v.a.* (poetry) تقطیع tàktī'-et;
 باقمق bākmak, نظرا nàzar - et,
 کوز کزدرمک ghyùz-ghèzdirmek.
- Scandal, *s.* افترا iftirā, بهتان bùhtān;
 عیب èrājīf; رذالت rēzālèt,
 "àyb. [دار dār; قصه kèssa.
- Scant, Scanty, *a.* از àz, قیت kīt;
 Scar, *s.* ياره نشانی yàra-nìshāni;
 —, *v.a.* نشان براقمق nìshān-
 -bràkmak.
- Scarce, *a.* از àz, قیت kīt, بولنه زکی
 bùlunmāz-ghìbi, نادر بولنور nādir-
 -bùlunur; —ly, *ad.* کوچ ghyùch-
 bèlā, همان hēmān (hèmen).
- Scarcity, *s.* کیتلق kītlik, ندرت nèdrèt,
 قحط kàht, غلا ghilā.
- Scare, *v.a.* اورکتمک ùrkyutmek,
 قورقوتمق kòrkutmak. [-shāl.
- Scarf, *s.* اوزون شال shāl, شال shāl
 Scarlet, *a.* ال àl; — fever, قزل حما
 kizil - hūmmà; — runner,
 چيچک فصوليه سی chìchek-fàssūlyassi.
- Scarp, *s.* خندق شيوداخلیسی
 (hèndèghing)-shèvi-dākhlīssi.

Scatter, *v.a.* داغتمق *dàghitmak*,
پريشان تارومارا *tār-u-mār-et*,
pèrīshān-et; —, *v.n.* داغلق
dàghilmak, تارومارو *tār-u-mār-òl*,
پريشان او *pèrīshān-òl*.

Scene, *s.* نظر اولنان هيئت *nàzar-òlunan-*
-hèy'èt; وقعه *nàzàrèt*; نظارت
wàk'â; (of a play, or as a
picture of life) مجلس *mèjliss*;
"موقع (place) *mèvki*".

Scent, *s.* بوی *kòku*, رائحة *rā'iha*,
büy; —, *v.a.* قوقتمق *kòkutmak*;
قوقوسنی المتق *kòku-sürmek*;
kòkussunu-àlmak, حسا *hiss-et*.

Sceptic, *s.* لادری *lā-ìdrī*.

Sceptre, *s.* عصای حکومت *àssāyi-*
-hùkyūmèt

Scheme, *s.* تصور *tèrtīb*; ترتیب
tàssāvur; حيله *hīlé*; —, *v.n.*
شی قورمق *shèy-kürmak*.

Schism, *s.* نفاق *nifāk*; اعتزال *ìtizāl*,
شیعه *shī'â*; تفرق *tèfèrruk*.

Schismatic, *s.* اهل اعتزال *èhli-ìtizāl*,
متفرق *shī'â*, شیعی *mù'tèzil*, معتزل
mùtèfèrrik.

Scholar, *s.* عالم *ālīm*, فاضل *fāzil*;
طالب علم *tālibi-ilm*, شاگرد *shāghird*

School, *s.* مکتب *mèkteb*; —, *v.a.*
معلومات ویرمک *mà'lūmāt-vèrmek*,
تعلیمات ویرمک *tà'līmāt-vèrmek*,
— master, خواجه *khòja*,
مکتب خواجه سی *mèkteb-khòjassi*.

Schooner, *s.* اسقوند *ùsskūna*; brig —,
غولت *ghùlèt*.

Science, *s.* علم *ilm*.

Scimitar, *s.* پاله *pāla*.

Scissors, *s.pl.* مقاص *màkass*, مقراض
mìkrāz. [zèvklenmek.

Scoff, *v.n.* استهزا *ìsstihzā-et*, ذوقلمک

Scold, *s.* دارغین قاری *dàrghin-kāri*;
—, *v.a.* دارلق *dàrilmak*; ازارلق
àzàrlamak. [-et.

Scollop, *v.a.* اویدا *òymak*, اویمق *òya-*

Scoop, *s.* خلال *khilāl*; —, *v.a.* اویمق
òymak; — out, ایچنی اویمق *ìchini-*
-òymak, بوشالتمق *bòshaltmak*.

Scope, *s.* مطمح نظر *màtmàhi-nàzar*;
منزل *bòy*; بوی *èrim*; اریم
to give —, میدان ویرمک *mèydān-*
-vèrmek.

Scorch, *v.a.* یاقمق *yàkmak*.

Score, *s.* حساب *yìghirmi*; یکرمی
hissāb; باب *khùssūes*; خصوص
bāb; سبب *khātir*, خاطر *sèbeb*,

SCO

- چیزمک *v.a.* vèssilé ; —, *v.a.* چیزمک
 chizmek, اشارتا *ishāret-et.*
- استخفاف *isstihkār*, استحقار *isstikhfār* ; —, *v.a.* تنزل ایتمامک
 tènèzzul-èt mamek.
- عقرب *àkreb*, Scorpion, *s.*
- کولخانیا *kyùlkhānī*, Scoundrel, *s.* اوغورسوز *ùghursuz*,
 چاپقین *chàpkin*, خبیث *khàbiss.*
- یقامق *silmek*, Scour, *v.a.* سلیک *silk*
yàkamak ; یاغنی لکەسنی چیقارمق
yàghini - lèkèssini - chèkarmak ;
 اسهال ویرمک *isshāl-vèrmek* ;
 قوشمق *v.n.* — about, — over,
kòshmak, kòshushmak.
- قرباج *kàmchi*, Scourge, *s.* قامچی
kàrbàch, تازیانه *tāziyāné* ; افت *āfet*,
 داهیه *dāhīyyé* ; —, *v.a.* بلا
dùghmek, dàrb-et.
- اوزاقدە طولاشان قره قول *ùzàkda-*
-dòlashan-kàrakol.
- قاش چاتمق *kàsh-chàtmak*, Scowl, *v.n.*
yùz-bùrushdurmak.
- اوقاق پارچه *ùfàk-pàrcha*, Scrap, *s.*
- درد *kàzā*, Scrape, *s.* بلا *bèlā*
dèrd ; —, *v.a.* قازیمق *kàzimak* ;
 چالشد چالشد طور پلامق — together,

SCR

- chàlisha - chàlisha - tòplamak,
 هزار کفت ایله الکتورمک *hèzār-kyùlfèt-*
ila-èla-ghètirmek.
- طرناق یاره سی *tàrnak-yàrassi* ;
 Scratch, *s.* —, *v.a.* قاشیمق *kàshimak* ;
 طرمه لاق *tirmalamak*, جزئی یاره *jüz'ī-yàra-*
et ; —, *v.n.* قاشیمق *kàshinmak* ;
 — out, *v.a.* چیزمک *chizmek*,
 ترقینا *tèrkīn-et.*
- فنا یازی *fèna-yàzi* ; —, *v.n.* Scrawl, *s.*
 فنا یازمق *fèna-yàzmaq.*
- فریاد *fèryād*, صیحه *sàyha* ;
 فریادا *bàghirmak* ; —, *v.n.* باغرمق
fèryād-et.
- سپر *sipèr*, حائل *pèrdé*, پرده *perde*,
 Screen, *s.* حائل او *v.a.* —, *kàlbur* ;
 قالبور *hā'il* ; محافظدا *ùrtmek*,
 اورتمک *hā'il-òl* ; قالبور لاق
mùhāfaza-et ; قالبورلامق
kàlburlamak.
- بورغی *bùrghu*, Screw, *s.* ویده *vīde*
 خسیس *khàssiss*, بورمه *bürma* ;
 جری *jimri*, طمعکار *tàma'kyār* ;
 —, *v.n.* ویده لیمک *vīdèlenmek* ;
 —, *v.a.* چویرمک *chèyirmek* ;
 ویده لیمک *vīdélèmek* ; — in,
 بریول ایله صومق *bir-yòl-ila-sòkmak* ;
 — up, کیفا *kèyf-et* ; — — courage,

SCR

SEA

- جسارتا jèssāret-et ; — down, Sculpture, s. اويمه òyma ; —, v.a. تابوته قبايوب ويده ملك tàbuta-kàpayup-
-vidélémek. اويق òymak.
- Scribble, v.a. قرهلق kàralamak ; Scum, s. كپوك kyùpuk ; — of the چابك يازمق chàbik-yàzmaq ; people, اسافل ناس èssāfilī -nāss, دقتسز يازمق fèna-yàzmaq ; فنا يازمق dik kàtsiz-yàzmaq. اياق طاقمي àyak-tàkimi.
- Scribe, s. كآب kyātib ; خطاا khàttāt. Scurf, s. كپك kèpek, توز tòz.
- Scripture, s. آيت كريمه āyēti-kèrīmē ; Scythe, s. طريان tàrpān.
- s, s.pl. كتب سماويه kyùtubi- Sea, s. دريا dèryā, بحر dèngiz, دكز dèngiz, دريا dèryā, باهر bàhr ; موج mèvj. طالعه dàlgha, مهر mèvj.
- sēmāviyyé. Seal, s. مهر mùhr, خاتم khātēm ; (animal) كوك بالغي kyùpèk-bàlighi (?); —, v.a. مهرلك mùhurlémek ; —ing wax, مهر بالموي mùhr-bāl-mùmu.
- Scrub, v.a. سرت برشي ايله يقامق sèrt- Seam, s. دكش يري dikish, دكش dikish-yèri ; باره نشاني èk-yèri ; ياره نشاني yàra-nìshāni ; (of ship's planks) باتمق bàtmak ; —, s. اوافق چاليلق ùfāk-chàlilīk. اسقارموز ìsskàrmoz (?).
- Scruple, s. اجزاجي درهمنك اوچده بري èjzāji-dìrhèmining-ùchda-bìri, چكندك sùlssu-dìrhèm ; قورقو "tirāz, اعتراض chèkindik, كورك كوركù ; —, v.n. چكمنك chèkinmek.
- Scrutiny, s. يوقله yòklayish, يوقله yòklama ; تحري tànhàrri, امتحان ìmtihān, تحري tànhàrri.
- Scullion, s. اشجي يماغي àshji-yàmaghi.
- Sculptor, s. مجسمجي òymaji ; تصويرجي mùjèsssemji, تصويرجي tàssvīrji, مصور mùssàvvir.

SEC

Secular, *a.* عصرى *àssrī*, دهرى *dèhrī* ;

دنیوی *èsski*, قدیم *kàdīm* ;
dùnyévī ; عادى *ādī*.

Secundine, *s.* صوك *sòng*.

Secure, *a.* امین *emīn* ; صاغ *sàgh* ;

محکم *kàvī*, قوی *sàghlām* ;
 صاغلم *mùhkēm* ; شبهه سز *shùbhéssiz* ;

—, *v.a.* صاغلاتمق *sàghlatmak* ;

محکما *kàvileshdirmek*, قولشدرمک

mùhkēm-et ; يقالمق *yàkalamak*,

طوتمق *tùtmak* ; قزانمق *kàzanmak*,

امین یره قومق *emīn-yèra-kòmak* ;

محکم باغلامق *mùhkēm-bàghlamak* ;

وقایدا *vīkāyè-et*, ضیانتا *sīyānèt-et*,

قورومق *kòrumak*.

Security, *s.* امنیت *emniyyèt* ; امن

umn, امان *emān*, امینلک *emīnlik* ;

صاغلاملق *sàghlamlīk*, قولک *kàvilīk* ;

رهن *kèfālèt* ; کفیل *kèfīl* ;

رهین *rèhn*, رهین *rèhīn*.

Sedate, *a.* اغر *àghir*, تمکینلو *tèmkīnli*.

Sediment, *s.* طورطی *tòrtu*, پوصه *pòssa*.

Sedition, *s.* فساد *fèssād*, نفاق *nīfāk*,

فتنه *fītné*.

Seduce, *v.a.* ايارتمق *àyartmak*,

الداत्मق *àldatmak*, افسادا *īfsād-et*,

Seer, *s.* پیغمبر *pèyghàmbèr*, نبی *nèbī*.

SEE

اغفالا *ìghfāl-et*, اضلالا *ìzlāl-et* ;

—*et.* قائل ایدوب جماع *kā'il-èdup-jimā*

Sedulous, *a.* ملازم *mùkdim*, مقدم

mùlāzim.

See, *s.* بستقیوسلق *pīsskapòssluk* ;

—, *v.a.* مشاهده *ghyùrmek*, کورمک

mùshāhédé-et ; اکلماق *ànglamak*

صاقتمق *sèzmek* ; سزماق *(ànnamak)*,

باقمق *sàkinmak*, باقمق *bàkmak* ; — into,

حقیقتینی اکلماق *hàkīkàtīni -*

-ànglamak ; — to, باقمق *bàkmak*,

اقتضاسنه باقمق *iktizāssina-bàkmak*.

Seed, *s.* بذر *tòkhum*, and بزر

bèzr ; —, *v.n.* تخمه وارمق *tòkhuma-*

-vārmak ; — time, اکین وقتی *èkin-*

-wàkti.

Seek, *v.a.* ارامق *àramak* ; — for,

— after, ارامق *àramak*, تفقدا

tàfàkkud-et ; — out, ارایوب بولمق

àrayip-bùlmak.

Seem, *v.n.* کورنمک *ghèlmek*, کورنمک

ghyùrunmek, کوزکمک

ghyùzukmek ; کوسترمک

ghyùsstermek, بکره مک *bèngzémek*.

Seemly, *a.* مناسب *yàkishir*, یا قشور

mùnāssib.

Seer, *s.* پیغمبر *pèyghàmbèr*, نبی *nèbī*.

SEE

Seesaw, *s.* صالنجق sālīnjāk; —, *v.n.*

صالانمق sālānmak.

Segment, *s.* قطعه kīt“à.

Seize, *v.a.* يقالمق kàpmak, قايمق

yàkalamak, ضبطا zàbt-et; طوتمق

tùtmak, اخذوكرفتا àkhz-u-ghìrìft-

-et.

Seldom, *ad.* نادراً nādir, نادر nādiran.

Select, *a.* كزیده sèchma, سجه

ghyüzidé, منتخب mùntakhàb;

—, *v.a.* ايرمق sèchmek, سچك

àyrmak, انتخابا ìntikhāb-et.

Self, *s.* كندی kèndi, ذات zāt, اوز ùz,

خود khòd.

Selfish, *a.* خودبين khòdbīn.

Sell, *v.a.* ويرمك sàtmak, صاتمق

vèrmek, فروختا fūrūkht-et, بيعا

bèy“-et; — off, جملة صاتوب دفعا

jùmléten - sàtip-dèf“-et; — by

auction, مزاد مزادا, mèzād-et; مزاده ويرمك

mèzāda-vèrmek.

Selvage, *s.* کنار kènār.

Semblance, *s.* بکزهيش bèngzèyish,

مشابهت mùshābéhèt.

Semi, *a.* يارم yàrim, نصف nèssf;

—circle, نصف دائرة nèssfī-dā‘iré;

—diameter, نصف قطر nèssfī-kùtr.

SEN

Seminary, *s.* مكتب mèkteb.

Sempiternal, *a.* ازلی وابدی èzeli-vé-

-èbédī, جاودانی jāvidānī.

Senate, *s.* مجلس والا mèjlissi-vālā.

Send, *v.a.* كوندرمك ghyùndermek,

ارسالا ìrsāl-et, اسبالا ìssbāl-et,

استمك tèssyār-et; — for, استمك

ìsstetmek; كتورتمك ghètirtmek;

اراتمق àratmak; — word,

خبركوندرمك khàber-ghyùndermek.

Senior, *a.* سنجه بيوك sijnja-biyuk,

اسكى yàshja - biyuk; يا سنجه بيوك

èsski; پدر, bàba, پدەر pèder.

Senna, *s.* سنا sènā, سنائيكي sènā‘i-

-mèkkī (sènaméki).

Sensation, *s.* احساس hìsss (pl. احساس

àhsāss); تعجب tà“àjjub; سونج sèvinj;

كدر kèder.

Sense, *s.* حس hìsss, حاسه hāsssa

(pl. حواس hàwāsss); معنى mà“nà,

ذکا, àkl, عقل mèfhūm; مفهوم

zèkyā, درایت dīrāyet; the five

senses, حواس خمسہ ظاهره, hàwāsssi-

-khāmsa‘i-zāhiré.

Sensible, *a.* دويلور hāssās; حساس

düyulur, محسوس màhsūs; عقلو

عقلانده, àkllī, درایتلو dīrāyetli;

SEN

“ākīlāné, درایت کارانه dirāyetkyārāné ; متشکر mùtēshèkkir ; خبردار khāberdār.
 Sensitive, a. حساس hàssās ; چکنیجی chēkiniji ; — plant, کوسکون kyùsskyun.
 Sensual, a. حسنی hīssī ; نفسانی nèfsānī ; شهوانی shèhwānī.
 Sentence, s. قضیه “ibārē, عبارة kàzīyyé ; فتوی fètwā, “lām, اعلام hùkm ; —, v.a. حقنده اعلام ویرمک, حکم hàkkīnda-ī “lām-vèrmek.
 Sentiment, s. حس hīss ; فکر fīkr (pl. افکار èfkyār).
 Sentinel, Sentry, s. نوبتجی nùbètji.
 Separate, a. بشقه بشقه àyri, ایری bàshka-bàshka, منفصل mùnfàssīl, ایرمق mùnfèrid ; —, v.a. ایرمق àyrmak, ایری ایری قومق àyri-àyri-kòmak, تفریقا tèfrīk-et ; —, v.n. ایرلمق àyrilmak.
 September, s. ايلول èylul.
 Sepulchre, s. مزار mèzār, قبر kàbr, لحد làhd.
 Sepulture, s. دفن dèfn, تدفین tèdfīn.
 Sequel, s. التیانی Alt-yānī ; نتیجه nètījé.

SER

Sequester, v.a. مصادره mùssādara-et ; توقیفا tèvkīf-et.
 Seraglio, s. سرای sārāy ; public apartments of the —, مابین mābèyn ; private — —, حرم hàrem.
 Serene, a. اچق àchīk, کوزل ghyùzèl, سکونتلو sàkin, لطیف làtīf, سکونتلو sùkyūnetli.
 Sergeant, s. چاوش chàwush.
 Series, s. صره sīra.
 Serious, a. اغر àghir, تمکینلو tēmkinli ; صوفی sòfu, متدین mùtédèyyin ; خیلی kyùllī, کھلی khàyli, عظیم “àzīm.
 Sermon, s. وعظ wà “z. [mār.
 Serpent, s. مار hàyyé, حیه yìlàn, یلان.
 Servant, s. خدمتکار (male) khīdmetkyār (hīz-), اوشاق ùshāk, خدمتجی (waiter) àgha ; بسله (maid) khīdmètji (hīz-); کوله (male-slave) bèsslémé ; جاریه (female - slave) kyùlé, خلائق khālā'ik, jārīyyé.
 Serve, v.a. خدمت khīdmet-et (hīz-); ایشنی کورمک ishīni - ghyùrmek ; فائده سی او, یرامق yàramak, —, v.n.

SER

fā'idéssi-òl; عسكرلكا "àsskerlik-et; استخداما mùsstàkhdem-òl; استخدام اولمق ìsstikhdām-òlunmak; — as, — for, لكا —lik-et; ايشنى كورمك ìshini - ghyùrmek; — one a trick, اويونا òyun-et; داغتمق (distribute) — out, dàghhitmak, ويرمك vèrmek; ياپمق (punish) — one's turn, ايشنى كورمك ìshini-ghyùrmek, اليرمك èlvermek, اولمق òlmak.

Service, s. خدمت khèdmet (hìz-); مأموريت mè'mūriyyèt; ايش ìsh; منفعت mènfa'at, فائدة fā'idé; افنديلك "ināyet, عنایت kèrem, كرم èfèndilik; to render a —, ايشنى كورمك ìshini - ghyùrmek; ايلوكا iyilik-et, افنديلكا èfèndilik-et; to be of —, فائدهسى او, fā'idéssi-òl, ايشه يرامق ìshayàramak, ايش كورمك ìsh-ghyùrmek.

Sesame, s. سيسام sissām (sùssām); oil of —, شيرلغان ياغى shìrlaghàn-yàghi.

Set, s. رسمي tàkim; —, a. كسلش mù'àyyen, معين rèssmī;

SET

kèssilmish; —, v.a. قومق kòmak, وضع واز "wàz-et; دكمك dikmek, ركزا rèkz-et; نصبا nàssb-et; باشلاتمق kùrmak; باشلاتمق bāshlatmak, ايتدرمك ètdirmek; صارمق (bones) sàrmak, جبرا jèbr-et; بله مكم bilémek; (razors, &c.) اوطورتمق (a diamond, &c.) òturtmak, ميخلامق mikhlamak; دكمك (plants) èkmek; اكمك dikmek, غرسا ghàrss-et; —, v.n. غروب با باتمق bātmak, (stars, &c.) اولمق (clothes, &c.) ghùrüb-et; طوكمق (jelly, &c.) òlmak; — in, (commence) dōngmak; — about, باشلامق bāshlamak; — about, الدالمق èla-àlmak, مباشرتا mùbāshérèt-et, ابتدارا ìbtidār-et, مباشرتا mùssābérèt-et; — against, (indispose) كوچندرمك ghyùjèndirmek, خصومت ايتدرمك khùssūmèt - ètdirmek, خصم khàssim-et; (as a counterbalance) قارشيلق طوتمق kārshilik-tùtmak, قارشيلق صايتمق kārshilik-sàymak; — aside, بر طرفه قومق

SET

bir-tàrafa-kòmak ; برطرفا bër-tàraf-et, دفعا dèf-et, طردا tård-et, صامق sàwmak ; — at, v.a. هجوم ایتدirmek ; هجوم hùjūm-et ; هجوم-یتدirmek ; — at defiance, — at nought, قارشى قومق kàrshî-kòmak ; هیچ صایماق hiç-sàymamak, هیچ یرینه قومق hiç-yèrina-kòmak ; — by, بر طرفه قومق bîr - tàrafa - kòmak ; — great store by, عزیز طومق "àzîz-tùtmak ; — down, یره قومق yèra-kòmak ; صامق kàyd-et, یازمق yàzmak ; ظنا zànn-et ; — forth, قیاما yòla-chèkmak, یوله چیقماق v.n. klyām-et, عزیمتا "àzîmèt - et ; — —, v.a. بیان bèyān-et ; — free, ازادا āzād-et (āzād) ; — off, کتمک ghîtmek, قالمق kàlkmak, v.n. چیقماق chèkmak ; — —, v.a. باشلاتماق sàlivèrmek ; باشلاتماق bāshlatmak ; ایشلتماق ishletmek ; حسن ویرمک ghyūsstermek, کوسترمک hūssn - vèrmek, زیبایش ویرمک zībāyish - vèrmek, یاقشماق yākishmak ; — on edge, قماشدرمق kāmāshdirmek ; — on, تشویق

SET

tèshvîk-et ; — one's hand to, امضا imzā - et ; — out, v.n. قیاما yòla-chèkmak, یوله چیقماق klyām-et, عزیمتا "àzîmèt-et ; — —, v.a. دیزمک sèrmek, سیرمک dîzmek, ترتیب تèrtîb-et ; — sail, قالمق yèlken-àchmak, یالکن اچماق kàlkmak, بادبان کشای عزیمتا او bādîbān - kyùshāyi - "àzîmèt-òl ; — to, باشلاماق bāshlamak, اغازا àghāz-et, مبادرتا mùbādérèt-et ; — up, v.n. دکان اچماق dùkkyān-àchmak, تجارتده باشلاماق tîjārèta-bāshlamak ; باشلاماق bāshlamak ; — —, v.a. دیمک dîkmek, قالدیرمق kàldirmek, نصبا nàssb - et, رکزا rèkz - et ; کرمک ghèrmek ; مالزمدسنی ویرمک mā - lèzéméssini - vèrmek ; — up for, کندینی صاتمق kèndini-sàtmak, دا دعویا dā "wà-et, ادعا iddi "ā-et.

Settle, s. بیکه sàndîk ; صندوق pèyghèh (pèyké), صره sîra ; اسکانا òturtmak, اوطورتمق v.a. —, اودمک vèrmek, ویرمک isskyān-et ; ایفاا ifā-et, اداا èdā-et, قرارلاشدیرمق kārārlashdirmek,

ارضا *kārār - vèrmek*; قرار ویرمک *irzā-et*, اغزینی قیامتق *àghzini-kàpatmak*, صوصدرمق *sùssdurmak*; اولدرمک *ùldurmek*; (money upon) باغلامق *bàghlamak*; (accounts) حسابلشمک *hissābleshmek*; —, *v.n.* اوطورمق *òturmak*; اوطون *tàwàttun-et*, اتخا زمکان *ittikhāzi-mèkyān-et*; تملو اوطورمق *tèmèlli - òturmak*, تملو کیرشمک *tèmèlli - ghìrshmek*; قرارلشمق (weather) *kārārlashmak*; دورلشق (liquors) *dùrulumak*, طورطیسی چوکمک *tòrtussu-chùkmek*; چوکمک (walls, &c.) *chùkmek*; ایرلشمق *òturmak*, ایرلشمک *yèrleshmek*.

Seven, *a.* سبعة, “سبع *sèb*, یدی *yèdi*, سبعة سیاره *sèb “à, hèft*; the — planets, *sèb “à ‘i-sèyyārè*.

Seventeen, *a.* اون یدی *òn-yèdi*.

Seventh, *a.* سابع یدنجی *yèdinji*, هفتین *hèftum*, هفتیم *sābi*, “سبع *sùb*, —, *s.* *hèftumīn*.

Seventy, *a.* سبعون *yètmish*, یتمش *sèb “ùn*, هفتاد *sèb “zn*, سبعین *hèftād*.

Sever, *v.a.* فصل *àyrmak*, ایرمق *fàssl-et*; —, *v.n.* ایرلوق *àyrilmak*;

مفارتقا *mùfārakāt-et*.

Several, *a.* چند *bir-kāch*, برقاچ *chènd*; بشقه بشقه *àyri - àyri*; ایری ایری *bāshka-bāshka*.

Severally, *ad.* بربر *birer - birer*, بشقه بشقه *àyri-àyri*, ایری ایری *bāshka-bāshka*, منفرداً *münfèridan*, یکان یکان *yèghyān-yèghyān*.

Severe, *a.* شدید *shèdīd*, سرت *sèrt*; کلی *àghir*, اغر *fènā*, فنا *siki*; صیقی *kyüllī*; الیم *èlīm*.

Severity, *s.* شدت *sèrtlik*, سرتک *shiddèt*; افراطدقت *ifrāti-dikkāt*; فرطعت (of life) *riyāzèt*, ریاضت *fèrti - “iffèt*, افراط پرهیزکاری *ifrāti - pèrhizkyārī*.

Sew, *v.a.* دکش دکمک *dikmek*, دکمک *dikish-dikmek*, [(ghiriz).

Sewer, *s.* کاریز *lāghim*, لغم *kyārīz*.

Sex, *s.* ارککلک دیشیلک عرضی *èrkeklik - dīshilik - “àrazi*.

Sextant, *s.* سکستانت *sèkisstānt*.

Sexton, *s.* مزارجی *mèzārji*.

Shabby, *a.* اسکی *èsskimish*, اسکیمش *àyb*, عیب *èsski*, فرسوده *fèrsūdè*; خسیس *khāssiss*, رذالت *rèzālèt*; چنکانه *tāma “kyār*, طمعکار

SHA

chìngghyāné (chìngghèni).

Shade, *s.* گولکه سایه ghyùlghé, sāyé,

ظل zill ; گولکه لك ghyùlghélik ;

(in drawing) سوس sùss ; —, *v.a.*

گولکه سایه اندازاو, ghyùlghé-et, sāyé-

- èndāz - òl ; اورتمك ùrtmek ;

(drawings) سوسنی یایمق sùssunu-

-yàpmak.

Shadow, *s.* گولکه سایه ghyùlghé,

sāyé, ظل zill ; — forth,

دومان ایچنده سویلك dùmàn-ìchinda-

- sùwèylémek, اوزاقدن ایما

ùzàkdan-īmā-et.

Shaft, *s.* سهم تیر, òk, اوق (arrow) sèhm ;

چاه قویی kùyu, (well) chāh ;

میل دیرك dìrèk, (column) mìl ;

قول òk, (cart, &c.) قول kòl.

Shagreen, *s.* کر kèler.

Shake, *s.* صالایش sàllànish ; صالانش

sàllayish ; —, *v.a.* صالامق

sàllamak ; صارصق sàrssmak ;

—, *v.n.* صالانمق sàllanmak ;

سلکمك sàrsilmak ; — off, صارصلق

silkmek ; —et, “دفعا dèf-

self, سلکینمك silkinmek.

Shall, *v. aux.* See Grammar.

Shallow, *a.* صیغ sìgh ; احمق àhmak,

SHA

درایتسز dirāyetsiz ; ماچه کبا kàba,

sàchma.

Sham, *s. & a.* تکلید tàklīd, یلان

yàlàn ; —, *v.n.* تکلیدا tàklīd-et.

Shambles, *s. pl.* سلخ خانه sèlkh-khāné

(sàl-khāné).

Shame, *s.* شرم هایا, “ār, عار

shèrm, حجاب hijāb ; عیب “àyb,

اوطاندرمق rēzālèt ; —, *v.a.*

ùtāndirmak, محبوبا mähjūb-et ;

—, *int.* عیب “àyb !

Shank, *s.* قویروق or قویروق kùyruk,

حلقه hālka ; (anchor) انا àna.

Shape, *s.* بچم bichim, شکل shèkil,

رسم rēssim, هیئت hēy’èt ; —, *v.a.*

بچمه صوتمق bichim-vèrmek, بچم ویرمك

bichima - sòkmak ; (a course)

طوتمق tùtmak.

Share, *s.* بهره پای pày, حصه hìssé,

bèhré ; —, *v.a.* تقسیم tàksīm-et ;

—, *v.n.* حصه مند او hìssé-mènd-òl ;

شریک او hìssémènd-òl, حصه مند او

shèrīk-òl, مشترک او mùshtérèk-òl.

Shark, *s.* کویوک بلغی kyùpek-bàlighi(?),

طولاندریجی àyi-bàlighi(?) ;

dòlandirijì.

Sharp, *a.* (cutting) کسکین kèsskin,

SHA

- حديد *hàdīd*, بيران *bùrrān*; (pointed)
 تيز *tīz* (*tēz*), سيورى *sivri*; (vio-
 lent) سرت *sèrt*, شديد *shèdīd*;
 (pain) اجى *àzī*, اليم *èlīm*; (intel-
 lect) جن عقلو *mùsstà“idd*, مستعد
jinn-“àkllī; (sound) ديك *dīk*;
 (taste) اكشى *èkshī*, ترش *tùrsh*,
 مايخوش *màykshòsh*.
 Sharpen, *v.a.* بلمك *bilémek*,
 طاشه طومق *tàsha - tùtmak*,
 مصاده سورمك *màssāda - sùrmek*;
 (the wits) اجمق *àchmak*.
 Shatter, *v.a.* پارلمك *pārelémek*
 (*pàralamak*), پارچه پارچدا *pārcha-*
pārcha-et.
 Shave, *v.a.* تراشا *tràsh-et*; —, *v.n.*
 تراشا *tràsh-òl*; — off, تراشا او
tràsh-et, اوستره ايله المق *ùsstura-ila-*
-àlmak; رنده ايله المق *rèndé - ila -*
-àlmak.
 Shavings, *s. pl.* تلاش *tàlash*, or تلاش
 رنده تلاشى *rènda-tàlàshi*.
 Shawl, *s.* شال *shāl*.
 She, *pr.* او, اول *ò*; —, *a.* ديشى
dishi; قارى *kàri*; قيز *kìz*.
 Sheaf, *s.* دمت *dèmet*, باغ *bāgh*.
 Shear, *v.a.* قرقمق *kèrkmak*.

SHE

- مقراض *màkass*, مقاص *màkass*, *s. pl.*
mèkrāz; (for masts) مقاص *màkass*,
 دارا حاجى *dàr-àghajī*.
 Sheath, *s.* غلاف *nīyām*, قين *kìn*,
ghilāf (*kìlif*); — (sheathe), *v.a.*
 قيننه قومق *kìnina-*
-kòmak, درنيام *dèr-nīyām-et*;
 with sheathing, قاپلامق *kàplamak*.
 Sheave, *s.* مقره دلى *màkara-dīlī*, دل *dīl*.
 Shed, *s.* سوندرمه *sùndurma* or
sùndurma, اورتي *ùrtu*; —, *v.a.*
 دوكمك *dùkmek*, اراقدا *iràka-et*,
 دوكمك سفكا *sèfk-et*; —, *v.n.* دوكمك
dùkyulmek, اقمق *àkmak*; دوشمك
dùshmek.
 Sheep, *s.* طوار *dàwar*, قيون *kòyun*,
 قويرجق (small-tailed) *māl*;
 قرمان (large-tailed) *kìvirjik*;
 اغل *àghil*, —fold, *kàramàn*.
 Sheer, *a.* خالص *sādé*, سادى *sāfī*, صافى
khāliss, محض *màhz*, صالت *sàlt*,
 ديك (steep) *dīk*; قورو
kùru; — hulk, قوروتكنه *kùru-tèkné*;
 —, — off, *v.n.* ايرلمق *àyrilmak*;
 سوقلامق *ghitmek*; كتمك
sòkulmamak.
 Sheet, *s.* جارشب (bed) *jārshèb*,

SHE

چارشاف *chàrshaf*; (of paper) اسقوط *tàbaka*; (of a sail) *isskòt* (*shkòt*); winding—, کفن *kèfen* (*kèfin*).

Shelf, *s.* راف *ràf*; (of rocks) قيا *kàya*.

Shell, *s.* قوق *kàbuk*; bomb —, خمبره (*kùmbara*); —, *v.a.* *kàbughundan* - *chikàrmak*, قبوغنی صومق *kàbughunū - sòymak*; (with shells) خمبره اتق *kùmbara-àtmak*; —fish, بوجک *bùjek*.

Shelter, *s.* اورق *ùrtu*, ملجا *mèljā*, ماوی *mè'vā* *sìghinajak-yèr*, بارینه جقیر *bàrinajak - yèr*, سایه *sāyé*, معاذ *mā'āz*; —, *v.a.* *kòrumak*, حفظا *hìfz-et*; ایچروالمق *ichèri-àlmak*.

Shelving, *a.* دیک *dik*, چقور *chùkur*, باش اشاغی *bàsh-àshàghi*.

Shepherd, *a.* چوبان *chòbàn*, راعی *rā'ī*.

Shield, *s.* قلقان *kàlkan*, سپر *siper*, قورومق *tùrss*; —, *v.a.* *kòrumak*, وقایدا *hìfz - et*, *vikāyé - et*, سیانتا *sìyānèt - et*, محافظدا *mùhāfaza-et*.

Shift, *s.* (chemise) کوملک *ghyùmlek*,

SHI

قمیص *kāmīss*, پیراهن *pìrahèn*; (of linen) قات *kāt*; (distress) *sikindi*, ضرورت *zàrūrèt*; (substitute) قولای *kòlay*, چاره *chāré*; —, *v.a.* *yèrini-dìghishdirmek*; دیکشدرمک *dìghishdirmek*; — one's self, چماشیردیکشدرمک *chàmàshir - dìghishdirmek*; —, *v.n.* (in place) *yèrindan - òynamak*; (manage) اویدرمق *ùydurmak*; کچمک *ghèchinmek*; ایشنی کورمک *ishini-ghyùrmek*; قولایینی بولق *kòlayini-bàlmak*.

Shine, *v.n.* *pàrlamak*, ضیاویرمک *zìyā - vèrmek*, ایدینلق ویرمک *àydinlik - vèrmek*, اشیق ویرمک *ishik - vèrmek*, منیراو *mùnir-òl*, (with borrowed light) مستناراو *mùssténār-òl*, منوراو *mùnèvver-òl*.

Shingle, *s.* (sea) یالی چاقلری *yàli - chàkillari*, قباقومق *kàba-kùmluk*; (roofing) پداوره *pàdàvra*, یارمه چام تخته سی *yàrma - chàm - tàkhtassi*.

Shining, *a.* پارلاق *pàrlàk*, منیر *mùnir*, منور *mùnèvver*, مستنار *mùssténār*.

SHI

- Ship, *s.* سفینه *tèkné*, تکه *ghèmi*, کمی *sèfīné*, کشتی *kèshtī*; —, *v.a.* *ghèmiya - kòmak*; کمی به قومق *ghèmiya - àlmak*; (in its place) کچورمک *tàkmak*, طاقمق *ghèchirmek*; (a sea) يمک *yèmek*, ایچروالمق *ìchèri - àlmak*; (men) کمی به یازلمق *yàzmak*; —, *v.n.* *ghèmiya-yàzilmak*; (in its place) کچمک *tàkilmak*, طاقمق *ghèchmek*.
- Shipping, *s.* سفائن *ghèmiler*, کمیلر *sèfā'in*.
- Shipwreck, *s.* قضا *kàzā*; to be shipwrecked, قضایه او غرامق *kàzāya - òghramak*, قزازده او *kàzāzèdè-òl*.
- Shipwright, *s.* مراتقوز (*màranghòss*), دولگر *dùlghèr*.
- Shire, *s.* سنجاق *sànjak*, لوا *lìwā*; قضا *kàzā*; ایالت *èyālèt*.
- Shirt, *s.* قمیص *ghyùmlek*, کومک *kàmīss*, پیراهن *pīrahèn*.
- Shiver, *s.* دتره شیش *ùshumé*; دتره شیش (*titréyish*), لرزه *lèrzé*, ریشه *rà'shé*; قیرندی *kìrindi*; پارچه *pàrcha*; —, *v.n.* دتره مک *ùshumek*; اوشومک *titrémek*), لرزان او (*titrémek*), قیرمق *lèrzénāk-òl*; —, *v.a.*

SHO

- kèrmak*, پارلامک (*pàralamak*).
- Shoal, *s.* قومصال *sègh - yèr*, صیغیر *kùmsàl*; بالق سوروسی *bàlik - sùrussu*, سوری *sùru*; —, *a.* صیغ *sègh*; —, *v.n.* صیغلاشمق *sèghlashmak*.
- Shock, *s.* تصادم *chàtish*, چاتش *tàssādum*; خلل *sàrsish*, صادش *khàlel*, ضرر *zàrar*; (of sheaves) اون دمت طاقمی *òn - dèmet - tàkimi*; —, *v.a.* پک فناکمک *sàrssmak*, صارصمق *pèk-fèna-ghèlmek*, کره کورنمک *kèrīh-ghyùrunmek*.
- Shoe, *s.* قوندره *àyak-kàbi*, ایاق قابی *kùndura*, لاپچین *lāpchin*, پاپوش *pāpūsh* (*pābuch*); نعل (*horse*) *nà'l* (*nāl*); —, *v.a.* نعللمق (*nāllamak*).
- Shoot, *s.* اتش *dāl*; دال *pìch*; پیچ *àtish*, اتم *àtim*; فرلایش *fàrlayish*; —, *v.n.* دال سورمک (*plant*) *dāl - sùrmek*; پیچ ویرمک *pìch-vèrmek*; صیزلامق *zònkلامak*, زوتقلامق (*pain*) *sìzlamak*; (in motion) فرلامق *fàrlamak*, اتلق *àtilmak*; (with a gun) تفنگ اتمق *tùfènk - àtmak*; (with a bow) اوق اتمق *òk-àtmak*;

SHO

—, *v.a.* يارهلمق اولدرمك *ùldurmek*; يارهلامق *yàralamak*; اورمق *wùrmak*; (as a punishment) قورشونه ديزمك *kùrshuna-dizmek*; (branches, &c.) سورمك *sùrmek*; — out, — forth, سورمك *sùrmek*; — down, *v.a.* (coals, &c.) دوكمك *dùkmek*, بوشالمق *bòshaltmak*; (a man, ox) اوروب دوشرمك *ùldurmek*, اوروب دوشرمك *wùrup-dùshurmek*.

Shop, *s.* دكان *dùkkyān* (*dùkkèn*), چارشى يه كتمك *v.n.*, مغازه *màghaza*; —, *v.n.* چارشى يه كتمك *chārshiya-ghitmek*.

Shore, *s.* ساحل *sāhil*, دنگيز ككنارى *dèngiz-kènari*, يالى *yàli*, قى *kìyi*; (prop) پاينده *pāyèndé*, دستك *dèsstek*; —, — up, پاينده اورمق *pāyèndé-wùrmak*, دستك اورمق *dèsstek-wùrmak*.

Short, *a.* قصه *kìssa*, بويىز *bòysuz*; (abridged) مختصر *mùkhtàssar*, اكسك (wanting) *mùjmèl*; نقصان *nòksān*, ناقص *nākiss*, *èksik*; to be taken —, چيشى كلك *chìshi-ghèlmek*; to be — of breath, نفس الهمامق *nèfess - àlamamak*, ضيق النفس او *zīku-'n-nèfess-òl* (*tìk-*

SHO

-*nèfess-òl*); in —, *ad.* الحاصل *èl-hāssil*, القصد *èl-kìsssa*.

Thorten, *v.a.* قسالتمق *kìssaltmak*; —, *v.n.* قسالتمق *kìssalmak*.

Shortly, *ad.* قصه *kìssa*; مختصراً *mùkhtàssaran*; — after, برازسكره *bìr-àz-sòngrā*, ازسكره *àz-sòngrā*, متعباً *mùta'akkiban*.

Short-sighted, *a.* كوركى *kyùr-ghìbi*, كوزى كورمز *ghyùzu-ghyùrmàz*, قصير البصر *kàssīru - 'l - bàssar*; (morally) قصه دوشنور *kìssa - dùshunur*, بصيرتسىز *bàssīrètsiz*, فراستسىز *fèrāssètsiz*.

Shot, *s.* ساچمه *sàchma*; كله *ghyullé*; اتم, اتش *àtish*; قورشون *kùrshun*; اتم, اتش *àtim*; اتله *àtilma*; اتش *àtilish*; اتار *àtar*, اتيجى *àtiji*, نشانجى *nishànji*; حساب *hissāb*; small —, ساچمه *sàchma*; gun— wound, قورشون يارهسى *kùrshun-yàrassi*.

Should, *v. aux.* See Grammar.

Shoulder, *s.* اوموز *òmuz* (*òmz*); —, *v.a.* اوموزلمق *òmuzlamak*, اوموزينه اورمق *òmzina - wùrmak*, اوموزينه الهمق *òmzina - àlmak*; — blade, — bone, كورك *kyùrèk*,

SHO

SHU

- کتف *kètʃ* (*pl.* اکتاف *èktāf*) ; — arms! دیوان دور *dīwān-dūr*.
- Shout, *s.* صیحه *sàyha*, فریاد *fèryād*, باغرش *bàghirish*, باغرشمه *bàghirishma*, باغرشمه *bàghirishma*; —, — out, باغرمق *bàghirmak*, باغرمق *bàghirmak*; باغرشمق (together or repeatedly) *bàghirishmak*, باغرشمق *bàghirishmak*.
- Shove, *s.* قاش *kàkish*, ایتش *itish*; —, *v.a.* (move) قاتمق *kàkmak*, ایتمک *itmek*, سورمک *sürmek*; (without moving) دورتمک *dürtmek*.
- Shovel, *s.* کورک *kyùrèk*; —, *v.a.* کورکلتمق *kyùrèkla-àtmak*.
- Show, *s.* کوسترش *ghyùsstèrish*; کورنش *ghyùrunush*; سیر *sèyr*; —, *v.a.* کوسترمک *ghyùsstermek*; ایرائما *irā'è-et*, ابرازا *ibrāz-et*.
- Shower, *s.* خفیف یاغمر *khàfif-yàghmūr*; heavy —, سرت یاغمر *sèrt-yàghmur*; صاغاناق *sàghanak*; یاغدرمق *yàghmak*; یاغدرمق *yàghdirmak*. [پارلاق *pàrlàk*.
- Showy, *a.* کوسترشلو *ghyùsstèrishli*; Shred, *s.* دیلم *dilim*, کسندی *kèssindi*, پارچه *pàrcha*; —, *v.a.* دتمک *ditmek*.
- Shrewd, *a.* شیطان *shèytān*, جن عقلو *jinn-aklli*, فراستلو *dìrāyetli*, درايتلو *dìrāyetli*, فراستلو *fèrāssètli*.
- Shriek, *s.* صیحه *sàyha*, فریاد *fèryād*; —, *v.n.* باغرمق *bàghirmak*, فریادا *fèryād-et*.
- Shrill, *a.* دیک *dik*, اینجه *inja*.
- Shrimp, *s.* تکه *tèké*.
- Shrink, *v.n.* چکلمک *chèkilmek*, قسالمق *kissalmak*; بوزلمک *büzulmek*; —, *v.a.* اصلادوب چکدرمک *isslādip-chèkdirmek*; — from, چکمنک *chèkinmek*, قورقمق *kòrkmak*.
- Shrivel, *v.n.* بوزلمک *büzulmek*.
- Shroud, *s.* کفن *kèfen* (*kèfin*); (of a mast) چارمیخ *chàrmikh*; —, *v.a.* صارمق *sàrmak*, اورتمک *ürtmek*, تکفینا *tèkfīn-et*.
- Shrub, *s.* اغاج *aghaj*, چالی *chàli*.
- Shrug, *s.* قالدرش *kàldirish*; —, — up, *v.a.* قالدرمق *kàldirmak*.
- Shudder, *v.n.* توپیری اورپرمک *tùyléri-ürpermek*; قانی صوغومق *kàni-sòghumak*.
- Shuffle, *v.a.* (mix) قارشدرمق

SHU

- kàrishdirmak ; —, *v.n.* حيلها
hîlé-et ; يلان سويلك yàlàn-
-sùwèylémek.
- Shun, *v.a.* قاچمق kàchinmak.
- Shut, *a.* قپالو kàpali ; —, *v.a.* قپامق
kàpamak, سدا sèdd-et ; —, *v.n.*
ايچرو قپامق kàpanmak ; — in,
ìchèri - kàpamak ; — out,
دېشارى براقمق dèshàri-bràkmak ;
— up, قپامق kàpamak.
- Shutter, *s.* قناد kànad, كپنك kèpenk.
- Shy, *s.* اوطانغاج ùtànir, اوطانور
ùtànghàj ; (horse) اورك ùrkèk ;
—, *v.n.* اوركمك ùrkemek.
- Sick, *a.* خسته khàssta, كېفسىز kèyfsiz,
قوصمق mdriz ; to be —, مريض
kùssmak, استفراغ ìsstifrāgh-et,
قىا kàyy-ghètirmek, قىكتورمك
kàyy-et.
- Sicken, *v.n.* خسته لاقى khàsstalanmak,
بزدرمك kèyfsiz-òl ; —, *v.a.* بزدرمك
bèzdirmek. [mìhsàd.
- Sickle, *s.* اوراق òrak, محصد dāss, داس
- Sickness, *s.* كېفسىزلك kèyfsizlik,
خستلىق khàsstalik, علت "illèt,
مرض mārāz, درد dèrd ; قى kàyy,
قوصمه kùssma ; استفراغ

SIG

- sea —, دكزطومسى dèngiz-tùtmassi.
- Side, *s.* جانب yàn, طرف tàraf, جانب
jānib, سو sū ; (of the body) جنب
jènb ; —, *v.n.* دن يانداو dan-yàna-
-òl, طرفنى طومق tàrafini-tùtmak,
طرفداراو tàrafdār-òl.
- Siege, *s.* محاصره mùhāssara.
- Sieve, *s.* كالبور èlek, كالبور kàlbur.
- Sift, *v.a.* كالبور دن كچورمك èlémek, كالبور دن
kàlburdan - ghèchirmek ; (any
one) اغزندن لاقردى المغد باقمق
àghzindan - làkirdi - àlmagha -
-bàkmak ; — out, ارايوب بولمق
àrayip-bùlmak, اكلامق ànglamak
(ànnamak).
- Sigh, *s.* اه چكمك ah-
-chèkmek ; — for, بك استمك
pèk-ìsstémek ; آرامق àramak,
تھسرا hāssret-chèkmek, تھسرا
tàhāsssur-et ; — to, قولاغندا ديمك
kùlàghina - àh - dèmek, عاشق او
"āshik-òl.
- Sight, *s.* قوت بصر bāssar, كۈنۈۋېتى-
-bāssar ; نظر nāzar, مشاهده
mùshāhédé ; كوريندك شى sèyr, سىر
ghyùrunéjek-shèy ; كورينان شى
ghyùrunen-shèy ; in —, كورنيور

SIG

- ghyùruniyor, گوزکیور, ghyùzukiyor, میدانده mèydānda; in one's —, گوزی اوکنده ghyùzu-ùngunda; — of a gun, نشانگاه nishānghyāh.
- Sign, s. علامت ishāret; — علامت "àlāmèt; (of zodiac) برج bürj; —, v.a. امضا ìmzā-et; —, v.n. اشارت ishāret-et; — manual, امضا ìmzā.
- Signal, s. باهر ishāret; —, a. باهر bāhir, ظاهر zāhir; —, v.n. اشارت ishāret-et.
- Signature, s. امضا ìmzā.
- Signification, s. معنی mà"nà.
- Signify, v.a. دلالتا dèmek, دلالته dèlālet-et, معناسی او mà"nàssi-òl; —, v.n. ضرری او zàrari"-òl.
- Silence, s. سکوت sùkyūt; —, v.a. اسکات اسکات sùssdurmak, صومدرمق ìsskyāt-et; —! int. صوم sùss.
- Silent, a. ساکت sàkit; صوم sùss, صوم sèssiz, صداسز sàdāsiz.
- Silk, s. حریر hārīr; ايبك ipèk, (sowing) ابرشيم ibrishim; (stuff) (jāmfèss) جانفس jānfèss.
- Sill, s. اشك èshik, التاشيكي àlt-èshighi.
- Silly, a. علسز èklsiz, بوداله būdala;

SIN

- معناسز chòjukluk; چوجقلق mà"nàssiz.
- Silver, s. گومش or گومش ghyùmush, سيم sīm, فضة fàdda, نقره nùkra; (of looking glasses) سر sèrr; —, v.a. گومش ايله بالدزلمق ghyùmush - ila - yàldizlamak; (looking-glasses) سرچمك sèrr-chèkmek, سرلمق sèrrlamak; —smith, قويمجي kùyumju.
- Similar, a. مشابه bèngzer, بکزر mùshābih, شبیه shèbīh, مماثل mùmāssil.
- Simile, s. مثال mīssāl, تجنیس tèjnīss, تشبیه tèshbīh, تمثیل tèmsīl.
- Similitude, s. مشابهت mùshābèhèt; هیئت هیت sūrèt, صورت hèy'èt.
- Simple, a. عادی "ādī, ساده sādé; بیاغی bàyaghi; (in mind) ساده دل sādé - dīl; —, s. قوجه قاری علاجی kòja-kàri-"ilāji.
- Sin, s. معصیت ghyùnāh, گناه mà"sīyyèt, اثم ìssm (pl. āssām), سو عمل sù"i-"āmel; —, v.n. گناه ایشلمك ghyùnāh-et, گناه ایشلمك ghyùnāh-ìshlémek.
- Since, pr. دنبرو dan-bèri; —, c.

SIN

- چونکہ *chùnkī*, مادامکہ *mādāmki*.
 Sincere, *a.* حقیقی *sāmīmī*, صمیمی *hākīkī*, خالص *hākīkātli*, حقیقتلو *khāliss*, بیریا *bī-rīyā*.
 Sine, *s.* نسبت جیبیہ, —, *log.* جیب *jèyb*; *nissbèti-jèybīyyé*.
 Sinew, *s.* عصبہ *àssaba*, سگیر *sīgīr*.
 Sinful, *a.* گناہکار (person) *ghyùnāhkyār*, آثم *āssim*; (thing) *ghyùnāh*.
 Sing, *v.n.* ترکی چاغرمق *türku-*
-chāghirmak; (birds) اوتماک *ùtmek*; —, *v.a.* مقاملہ سویلک *mākāmla-sùwèylémek*.
 Single, *a.* (alone) یالکز *yàlingiz*; تک *tèk*, تاک *tāk*; (not double) یالکقات *yàlinkat* or یالکقات *yàlinkat*; (unmarried) بیکار *bīkyār* (بےکیار) *mùjèrred*; — out, *v.a.* سچمک *àyrmak*, ایرمق *sèchmek*; — life, بیکارلق *tèjrid*, تجرید *tèjrid*, تجرید *tèjèrrud*.
 Singly, *ad.* منفرداً *yàlingiz*, یالکز *mùnfèridan*, بربرر *tèk-tèk*, تک تک *bīrer-bīrer*, یکان یکان *yèghyān-yèghyān*.

SIT

- Singular, *a.* یالکز *mùfrèd*; محاف *yàlingiz*; غریب *ghàrīb*, عجیب (*“àjā‘ib*).
 Sink, *s.* باتمق *kùrna*; —, *v.n.* قینامق *bàtmak*; —, *v.a.* باترمق *bàtirmak*; (a well) قازمق *kàzmak*; (a die) قازمق *kàzmak*, حکا *hàkk-et*.
 Sinner, *s.* گناہکار *ghyùnāhkyār*, آثم *āssim*, عامی *“āssi*.
 Sir, *s.* افندم *èfèndim*; بك *bègh*.
 Sister, *s.* قیزقنداش *kız-kàrindash* (kàrdash), باجی *hèmshīré*, ابله *àbla*; —, *eldest* *bàji*; wife's —, بالدز *bàldiz*; husband's —, کورمجه *ghyùrumjé*.
 Sit, *v.n.* قودا *òturmak*, مجلس عقدا *kù“ūd-et*; (in council) *mèjliss* - “àkd - et; (fowls) قولوچقه *kùlùchkaya-*
òturmak; — up; طوغری اوطورمق *dòghru-òturmak*; — — late, *ghèch - òturmak*; — — all night, بتون کیجه یاتامق *bītun-ghèyjé-yàtmamak*; — in judgment, حاکم او *hākim-òl*.
 Site, *s.* محل *mèvki*, “موقع *yèr*, یر

SIT

- màhàll*, موضع *mèvzi*“.
- Situate, Situated, *a.* (place) واقع *vāki*“; *kyā*‘in, موضع *mèvzū*“; (person) حالة *hālda*; situated as I am, بنم حالمة *bènim-hālimda*, بنم بولنديغم حالمة *bènim-bùlundughum-hālda*.
- Situation, *s.* (place) موقع *mèvki*“, موضع *mèvzi*“, محل *màhàll*; (moral) حال *hāl*; (employ) هيئت *hèy’èt*; (medical) خدمة *khìdmet* (*hìzmet*), ير *yèr*, مأموريةت *mè’mūrìyyèt*.
- Six, *a.* الست *sitt*, ست *sitt*, الستة *sittā*, شش *shèsh*.
- Sixteen, *a.* اون التى *òn-àlti*.
- Sixth, *a.* التنجى *àltinji*, سادس *sādiss*, التيدهبر *s.* ششم *shèshum*; —, *s.* *àltida-bìr*, سدس *sùdss*.
- Sixty, *a.* التمش *àltmish*, ستون *sittūn*, شصت *shàsst*, ستين *sittin*.
- Size, *s.* بيوكلك *bìyukluk*, قطع *kàt*“à, حجم *hājim*; (height) بوى *bòy*, قامت *kāmet*, اندام *èndām*, قد *kàdd*, طوقال *tùtkal* (glue) بال *bālā*.
- Skein, *s.* دمت *dèmet*.
- Skeleton, *s.* قورو *kùru*, تشريح *tèshrih*; — key, ميمونجق *màymūnjuk*.

SKI

- Sketch, *s.* طاسلاق رسم *tàsslak-rèssim*; (in words) قباجه تعريف *kàbaja-tà*“rīf; —, *v.a.* قباجه رسم *kàbaja-rèssm-et*; قباجه تعريف *kàbaja-tà*“rīf-et. [سيخ *sikh*].
- Skewer, *s.* كباب شيشى *kèbāb-shìshi*,
- Skilful, *a.* هنرلو *bùnerli*, معرفتلى *mà*“rīfètli, استاد *ùsstād* (*ùssta*), ماهر *māhir*; (physician) حاذق *hāzik*.
- Skill, *s.* هنر *hùner*, معرفت *mà*“rīfèt, استادلق (*ùsstalīk*), مهارت *māhāret*; (medical) حذافت *hāzākāt*.
- Skim, *v.a.* يوزندن المق *yùzundan-àlmak*; ياغنى المق *yàghini-àlmak*; قايمغنى المق *kàymaghini-àlmak*; (a book) كوزك زدرمك *ghyùz-ghèzdirmek*; —, *v.n.* (as a bird) يره همان دو قنهرق اوچمق *yèra* (*or* صويد *sùya*) - ههمين - دوكوناراك - اوچمق (as a boat) *-ùchmak*; *ùchmak*.
- Skin, *s.* درى *dèri*, جلد *jıld*; (animal's) پوستكى *pòsst*; sheep —, پوستكى *pòsstéki*; whole sheep or goat —, يدك *tùlum*; whole ox —, يدك *yèdek*; —, *v.a.* يوزمك *yùzmek*, صوبمق *sòymak*, سلخ *sèlkh-et*.

SKI

- Skip, *v.a.* اتلامق àtlamak; —, *v.n.* صچرامق sèchramak.
- Skirmish, *s.* چرخه جيلرك چاتشمسى chàrkhajilaring - châtishmassi; —, *v.n.* چاتشمق châtishmak.
- Skirt, *s.* دامن ذيل ètek, اتك zèyl, دامن dāmen; —, *v.a.* جوارنده او jàwārinda-òl, قوربنده او kùrbunda-òl.
- Skulk, *v.n.* ايشدن قاچمق ish-dan-kàchmak, حيلازلقا hàylazlik-et; كزلمك ghìzlenmek.
- Skull, *s.* قفا kàfa.
- Sky, *s.* كوك يوزى ghyùk, كوك ghyùk-yùzu, سما sèmā (pl. سموات sèmāwāt), آسمان āssmān; — light, ديه جامى (tèpé)-jàmi; — rocket, هوائى فشنك hàwā'ī-fishènk (fìshèk). [تخته tàkhta.]
- Slab, *s.* لوحه lèvha, پارچه pàrcha.
- Slack, *a.* كوشك ghèvshek; — lime, سونمش كيرچ sùn-mush - kìrèch; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshetmek; سوندرمك sùndurmek.
- Slacken, *v.n.* كوشمك ghèvshémek; —, *v.a.* كوشتمك ghèvshetmek.
- Slag, *s.* معدن بوقى mà“den-bòku.
- Slander, *s.* بهتان bùhtān, افترا ìftirā,

SLA

- كذف kàzf; —, *v.a.* افترا ìftirā-et.
- Slanting, *a.* اكرى èghri, يان yàn, ياتق yàtik, ارقورى àrkuri (àykiri) مائل mā'il.
- Slap, *s.* سيلى sīlī, (sìlé), شمار shàmar; —, *v.a.* شماراتمق shàmar-àtmak; —, *ad.* تمام tāmām.
- Slate, *s.* سياه مرمر yàzi-tàshi; سياه مرمر siyāh-mèrmer.
- Slaughter, *s.* قتل عام kèrim, قيم kèrim, كسماك kàtli-“āmm; —, *v.a.* اولدرمك kèssmek, ذبح zìbh-et; قيرمق qìrmak, قتل kàtl-et; — هلاك hèlāk-et; — house, سلخخانه sèlkh-khāné (sàl-khāné).
- Slave, *s.* كوله kyùlé, بنده bèndé, جاربه (female) “àbd; عبد (male) jārìyyé, خلائق khàlā'ik; (concubine) اوطلدلق òdalik; — (while on sale) اسير èssir (yèssir); — market, اسير بازارى èssir-pàzāri (yèssir); — dealer, اسيرجى èssirji (yèssirji); —, *v.n.* اسيركبي چالشمق (yèssir)-ghìbi-chàlishmak.
- Slavery, *s.* اسيرلك èssirlik (yès-),

SLA

- كولهك *kyùlélik*, رقيت *rìkkìyyèt*.
 Slay, *v.a.* قتل *ùldurmek*, اولدرمك *ùldurmek*,
kàtl-et, هلاك *hèlāk-et*.
 Sledge, *s.* قزاق *kìzàk*; — hammer,
 واريوس *vàriyoss*.
 Sleek, *a.* تاولو *tàvli*, سميز *sèmiz*.
 Sleep, *s.* خواب *nèvm*, نوم *ùyku*, اويقو *ùyku*,
khāb; —, *v.n.* اويومق *ùyumak*;
 اويقوده *ùyuyor*, او يويور *ùyuyor*,
ùykuda, خوابيده *khābīdē*, نائم *nā'im*,
 —less, اويقوسز *ùykussuz*.
 Sleepy, *a.* اويقوسى كمش *ùykussu-*
ghèlmish, خواب الود *khāb-ālūd*;
 چوروك (pear) *chùruk*.
 Sleet, *s.* صولوسپكن *sùlu-sèpken*.
 Sleeve, *s.* قول *kòl*, ين *yèn*, *or* يك
yèng, استين *āssitīn*, كم *kyùmm*.
 Slender, *a.* نارين *nàrin*, اينجه *ìnja*,
 رقيق *rākīk*, يوفقه *yùfka*.
 Slice, *s.* دليم *dìlim*; —, *v.a.* كسمك
kèssmek, دليم دليم كسمك *dìlim-*
dìlim-kèssmek.
 Slide, *v.n.* قايمق *kàymak*; —, *v.a.*
 كچمه قپاق *kèchma*; —, قايدرمق *kàydirmak*;
 قايله جقير *ghèchma - kàpak*;
kàylajak-yèr.
 Slight, *s.* حقارت *hākārèt*; —, *a.*

SLI

- نارين *nàrin*, اينجه *ìnja*, خفيف *khàfīf*;
 —, *v.a.* صايماق *bàkmamak*, باقماق *bàkmamak*;
 حقارتا *hākārèt-et*, *sàymamak*.
 Slim, *a.* نارين *nàrin*, اينجه *ìnja*.
 Slime, *s.* چامور *chàmur*, سموك *sùmuk*.
 Sling, *s.* صپان *sàpan*; اصقى *āsski*;
 —, *v.a.* صپان ايله اتمق *sàpan-ila-*
-àtmak; اصقى *àssmak*.
 Slip, *s.* قايمه *kàyma*, قايش *kàyish*,
 صورچش *sùrchush*, زله *zèllé*; (of
 paper) شقه *shùkka*; (mistake)
 ياكلش *yàngilish* (*yànish*), سهو
sèhv, اسكه (for ships) *khàtā*; خطا
isskèlé; — of the tongue,
 اغز ياكلشلى *àghz-yàngilishlighi*
 (*yànishlighi*); —, *v.a.* قايمق
kàymak, سورچمك *sùrchmek*;
 —, *v.a.* قايدرمق *kàydirmak*;
 — in, *v.n.* كيرويومك *ghìrivèrmek*;
 اوغرايويومك *ghèlivèrmek*, كيويومك
òghrayivèrmek; — —, *v.a.*
 صوقيويومك *sòkuvèrmek*; — out, *v.n.*
 صاوشويومك *chìkivèrmek*; چيقيويومك
sàwushuvèrmek; قاچمق *kàchmak*;
 — —, *v.a.* قاچرمق *kàchirmak*;
 — on, *v.a.* كيويومك *ghìyivèrmek*;
 — off, *v.a.* چيقيويومك *chìyivèrmek*

- chìkàrivèrmek ; — —, *v.n.*
 صاوشیویرمک chìkivèrmek ; صاوشیویرمک
 sàwushuvèrmek ; — knot, المك
 ilmik. [ترك tèrlík.]
- Slipper, *s.* پاپوش pāpūsh (pābuch) ;
 Slippery, *a.* قیار kàyar, قیپاخ kàypàkh.
 Slit, *s.* یارق yàrik, یارمه yàrma ;
 یرتماج یرتماج yàrtmak ; یرتمق یرتمق
 yàrtmàj ; —, *v.a.* یارمق یارمق yàrmak ;
 یرتمق یرتمق yàrtmak ; اچمق اچمق àchmak ;
 یارلمق یارلمق yàrlmq ; —, *v.n.* شقا شقا
 yàrlmq ; یرتمق یرتمق yàrtmq.
- Sloop, *s.* قوروت kùrvèt ; ابریق ibrik ;
 قوترا kòtra.
- Slop, *s.* دوکلان صو dükylen-sù ;
 —, — over, — about, *v.a.*
 دوکمک dükmek ; —s, *s. pl.*
 خسته یه یدریلان چور باموربا
 khàsstaya - yèdirilen - chòrba - mòrba ;
 حاضر صاتلان اثواب hāzır-sātılan-
 -èsswāb (èssbab).
- Slope, *s.* شیو shèv ; بایر bàyır ; —,
 — off, *v.a.* المق àlmak, سیویایمق
 shèv-yàpmak.
- Sloping, *a.* شیو shèv ; بایر bàyır, مائل
 Sloth, *s.* تنبلك tènbellik. [mā'il.
 Slothful, *a.* تنبل tènbel.
- Slough, *s.* چامور chàmur ; بتاق batak,
 جراحی btaklık ; (of a sore) بتاقلق
 jèrahàt ; —, *v.n.* چورویوب جراحی او
 chùruyup-jèrahàt-òl. [-àdam.
- Sloven, *s.* پس کزن ادم pìss-ghèzen-
 Slow, *a.* اغر àghir, یواش yāwàsh,
 بطی bātī ; (watch) کیرو ghèri ;
 — match, ماهتاب māhitāb, فتیل
 fītil.
- Slug, *s.* قبو قسز سمو کلوبو جک kàbukuz-
 -sùmuklu-bùjek ; قورشون کسن دیسی
 kùrshun-kèssindissi.
- Sluggard, *s.* ددائما او یورا اولان تنبل dā'imā-
 -ùyur-òlan-tènbèl.
- Sly, *a.* حیله کار shèytān, شیطان
 کیزلو کیزلو hīlékyār ; on the —,
 مخفیاً ghìzli-ghìzli, ماکه فییان mākhefiyyan.
- Smack, *s.* شمار shāmar, سیلی sīlī
 (sīlé) ; قوقو kòku ; لذت lèzzèt ;
 شماراتمق شماراتمق kàyik ; —, *v.a.*
 شمار - àtmak ; (one's lips)
 سس ایله اغزینی یلامق sèss - ila -
 -àghzini-yàlamak.
- Small, *a.* افاق ùfāk, کچوک kùchuk,
 صغیر sàghīr.
- Smallpox, *s.* چیچک علی chīchek-
 -"illeti, جدری jùdèrī.

SMA

Smart, *a.* پارلاقجه کیمش pàrlàkja-ghiyinmish ; پارلاقجه pàrlàkja, مستعد تتيك tètik, جيچيلو jìjili ; mùsstà“idd ; سرت sèrt, صيقي siki ; —, *v.n.* “وجع vejà” ; —, *v.n.* اجي àji, —, *v.n.* اجيمق àjimak.

Smash, *s.* پارلانش kèrlish, پارلانش قيرلش kèrilish, پارالانش pàralanish ; (bankruptcy) قيرمق *v.a.* ; —, تپو پاتش tòp-àtish ; —, *v.a.* کيرمق kèrmak, پارچه پارچدا pàrcha-pàrcha-et. [bùlàshdirmak.

Smear, *v.a.* بولاشدرمق, سورمق sùrmek

Smell, *s.* بوي رايحه, رائحه rā‘ihà, قوقو kòku, بوي būy ; (sense of) قوت شامه kùvvèti-shāmmé ; —, *v.n.* قوقمق kòkmak ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak ; —, *v.a.* قوقوسنى المق kòkussunu - àlmak ; — a rat, استشماما isstishmām-ét ; — a rat, حيله سزمك hīlé-sèzmek.

Smile, *s.* خفيف كوله khàfīf-ghyùlmé, خفيف كولمك *v.n.* ; —, تبسم tèbèssum ; —, *v.n.* خفيف كولمق khàfīf-ghyùlmek, تبسم tèbèssum-et. [dàrb-et.

Smite, *v.a.* ضربا wùrmak, اورمق

Smith, *s.* تيمورجى timūrji (dèymirji), حداد hàddād, آهنكر āhenghèr.

Smoke, *s.* تون tütun, دومان dùmàn,

SNA

توتمك dùkhān ; —, *v.n.* توتمق tütmeq, دومان ويرمك dùmàn-vèrmek, دومانى چيتمق dùmànichikmak ; (tobacco) تون ايچمك tütun-ichmek, چبوق ايچمك chibùk-ichmek ; —, *v.a.* توتسى ويرمك tüttsu-vèrmek, توتسىلماق tüttsulémek, دومانده اصمق tèdkhān - et ; دومانده اصمق dùmāna-àssmak.

Smooth, *a.* هموار hèmvar, دوز dùz

Smother, *s.* قويدومان kòyu-dùmàn ; پك صيقلق غلبه لى pèk - sèklík - بوغمق *v.a.* ; —, (kàlabàlik) ; —, بوغمق bòghmak ; اورتوب باصدمق ùrtup-bàssdirmak.

Smuggle, *v.a.* كمر كدن قاچمق kəmrukdan - kàchirmak ; كيزلوكتورمق ghizli-ghètirmek.

Snail, *s.* قوقلوسموكلو بوجك kàbuklu-sùmuklu-bùjek, صليانقوس sàlyankòss.

Snake, *s.* مار hàyyé, يلان yìlàn, مار چايچ mār ; (of waterpipe) مار پيچ mārpiçh (màrpuch).

Snap, *s.* چاقش chàkish ; قيريش kèrish ; (of necklace, &c.) قوپچه kòpcha ; —, *v.n.* قوپمق kèrimak, قيرلماق

SNA

- kòpmak ; —, *v.a.* قيرمق kirmak,
 kòparmak ; (a pistol, &c.) قوبارمق
 chèkmek, چاقمق chàkmak,
 sùkmak ; (one's fingers) صيتمق
 pàrmak - پرمق چاترداتمق -
 chàtirdatmak ; (one's fingers
 in one's face) صقالنه كولمك sàkalina-
 ghyùlmek, ذوقلمك zèvklenmek ;
 — up, قاپمق kàpmak ; — at,
 اصرمغه چالمق issirmak, اصرمغه
 issirmagha-chàbalamak.
 Snare, *s.* دام تۇزاق or توزاق tùzak,
 دامله dām, حباله hībālē (*pl.* حبال
 hābā'il) ; حيله hīlē, دسيسه dèssissé ;
 —, *v.a.* توزاغه طومق tùzàgha -
 tùtmak.
 Snarl, *v.n.* خرلامق khirlamak.
 Snatch, *v.a.* قاپمق kàpmak.
 Sneer, *s.* هجو hìjv, استهزا isstìhzā ;
 —, *v.n.* هجوا isstìhzā-et, هجوا
 hìjv-et.
 Sneeze, *s.* اقسرش àksirík, اقسر
 àksirish, عطسه "àtsa ; —, *v.n.*
 اقسرماق àksirmak, عطسان "àtsān-et.
 Sniff, *s.* شمه kòklayish, قوقلايش
 shèmmé ; —, *v.a.* قوقلامق kòklamak.
 Snip, *s.* قرقندى kirkindì ; (tailor)

SOA

- قرقمق qèrmak ; —, *v.a.* درزى or ترزى
 kirkmak, كسمك kèssmek.
 Snipe, *s.* يلوه قوشى yèlvé-kùshu, يلوه
 Snot, *s.* سومك sùmuk. [yèlvé.
 Snout, *s.* بورون bùrun, انف ènf,
 بينى bīnī.
 Snow, *s.* قار kār, برف bèrf, ثلج sèlj ;
 —, *v.n.* قارياغمق kār-yàghmak ;
 — ball, قارطوبى kār-tòpu.
 Snuff, *s.* "سوط sù"ūt, انفه ènfīyyé,
 (of a candle) مومك بورنى mùmung-
 bùrnu ; —, *v.a.* بورنى المق
 bùrnunu-àlmak ; — box, انفه قوطيسى
 ènfīyyé-kùtussu.
 Snuffers, *s. pl.* موم مقاصى mùm-
 Snug, *a.* راحت rāhat. [mākassi.
 So, *ad.* (absolutely) بويله bùylé ;
 بويجهله bùwèjhla, اويله ùylé, شويله
 bù-wèjhla ; (in comparison) قدر
 kàdar ; —, *c.* بناء عليه bìnā'an-
 bù-sèbebdan, بوسبیدن bìnābèrīn, "àlèyh-
 bù-sèbebdan ; so much, بوقدر bù-
 kàdar, اولقدر shù-kàdar, شوقدر
 (ò) - kàdar ; — that, شويله كه
 shùylé-ki.
 Soak, *v.a.* صويده قويوب براقمق sùya-
 kòyup-bràkmak, كركى كى اصلاتمق

- ghèrèghi-ghìbi-àsslàtmak;—, *v.n.* صوده دوروب کرکی کبی اصلانمق sùda-
- dūrup - ghèrèghi - ghìbi -
- àsslànmak; — into, ایچنه کچمک
ìchina-ghèchmek; — through,
کچمک ghèchmek.
- Soap, *s.* صابون sàbun; —, *v.a.* صابونلامک sàbunlamak; — wort,
چوکن chùghen.
- Soar, *v.n.* اوچوب یوکسکده دورمق ùchup-
-yùksekda-dürmak.
- Sob, *s.* اغلامقده نفسک شدتله ایچروچکلیسی
àghlamakda-nèfessing-shiddètla-
- ìchèri - chèkilméssi; —, *v.n.* اغلامقده نفسی ایچروچکلیسی
àghlamakda - nèfessi - ìchèri -
-chèkmek.
- Sober, *a.* (person) عقلو àyik; قناعتچی
“àklli, عاقل “ākil; قناعتکارانه (thing)
kànā“atji; دونق (colour) kànā“atkyārāné;
dùnuk; —, *v.a.* ایلمق àyiltmak,
عقلنی باشنه کتورتتمک
-ghètirmek.
- Sociable, *a.* انیس èniss, الوف èlūf,
انسیت ànsiyèt. —ness, *s.* طاتلو
tatliz.
- Society, *s.* الفت ùlfèt; اختلاط ìktilāt;
جمعیت àhbāb-tākimi; مجلس mèjliss;
jèm“iyyèt; (at large) مجالس ومحافل
mèjāliss-vé-màhāfil.
- Sock, *s.* قصه چوراب kàssa-chòrab.
- Socket, *s.* کچمه دلیکی ghèchma-
-dèlighi, دلیک dèlik, یر yèr.
- Sod, *s.* چیم chīm.
- Soever, *pro.* هر hèr; whosoever,
هرنه hèr-kim; whatsoever, هرنه
hèr-nè.
- Sofa, *s.* مندر mīnder; (European)
قناپه kànapé; raised platform
for a —, صدر sàdr (sèdir).
- Soft, *a.* یوموشاق yìmùshāk, نرم nèrm;
(water) طاتلو tatliz.
- Soften, *v.n.* یوموشامق yìmushamak;
—, *v.a.* یوموشاتمق yìmushatmak.
- Soil, *s.* (earth) طوپراق or طپراق tòprak,
تراب tūrāb; (dirt) لکه lèké;
night —, ممشامزخرفاتی mèmshā-
-mùzàkhréfāti, —, *v.a.* کیرلتمک
kìrletmek; —, *v.n.* کیرلتمک
kìrlenmek; —ed, *a.* کیرلو kirli,
لکهلو lèkéli.
- Sojourn, *s.* اقامت ìkāmet; —, *v.n.*

SOL

مسافرة قالمق *mùssāfiréten-kàlmak*,
 قالمق *kàlmak*, اوطورمق *òturmak*,
 ساكن او *sākin-òl*, اقامت *ikāmet-et*,
 مقيم او *mùkīm-òl*.
 Solace, *s.* تسلي *tèssèlli*; صفا *sàfā*;
 —, *v.a.* تسلي ويرمك *tèssèlli-vèrmek*,
 صفا ويرمك *sàfā-vèrmek*.
 Solar, *a.* شمسي *shèmsī*.
 Solder, *s.* لهيم *lèhīm*; —, *v.a.* لهيمك
lèhīmlémek; —, *v.n.* لهيمك
lèhīmlenmek. [نفر *nèfer*.]
 Soldier, *s.* عسكر "àssker; (private)
 Sole, *s.* (foot) طبان *tàban*; (shoe)
 دل بالغى (fish) *dil-kyùssélé*; كوسله
 پسي بالغى *pissi*, پسي (*pissi-bàlighi* (?),
 يالكز *a.* —, يالكز *yàlingiz*, باشلوباشنه
bàshli-bàshina, واحد *wāhid*, واحد
v.a. كوسله سني اورمق *kyùsséléssini-*
wùrmak.
 Solemn, *a.* اغر *àghir*; مكلف *mùkèllèf*,
 مطنن *mùtāntàn*; رسمي *rèssmī*.
 Solemnize, *v.a.* رسماً اجرا *rèssmen-*
-ìjrā-et; رسمياتنى اجرا *rèssmìyyātini-*
-ìjrā-et.
 Solicit, *v.a.* رجا *rìjā-et*, يلوارمق
yàlvarmak, نيازا *nìyāz-et*.

SOM

Solid, *a.* يکپاره *yèkpārè*; مجسم
mùjèssèmm; قالين *kàlin*, قونت *kùnt*,
 متين *mùhkèmm*, محکم *àghir*; اغر
 مستحکم *mètīn*, قوی *kàwī*, مستحکم
mùsstāhkèmm; —, *s.* جسم *jìssm*.
 Solitary, *a.* يالكز *yàlingiz*, تنها *tènhā*,
 يالكز *yàpa-yàlingiz*; اسسز *èsssiz*.
 Solitude, *s.* يالكزلق *tènhālik*, تنهالىق
yàlingizlik; بيابان *bèyābān*,
 اسسزير *èsssiz-yèr*.
 Solstice, *s.* انقلاب *ìnkilāb*; summer —,
 انقلاب سرطان *ìnkilābi-sèratān*;
 winter —, انقلاب جدى *ìnkilābi-jèdī*.
 Solution, *s.* حل *hàll*.
 Solve, *v.a.* حلا *hàll-et*.
 Some, *a.* بعض (one) بر *bīr*; (few)
 بعض *bà“zi*; (quantity) براز *bīr-àz*,
 (number) بر مقدار *bīr-mìkdār*;
 بر قاج *bīr-kàch*; — body, — one,
 — person, برى *bīri*, برىسى *bīrissi*,
 بر آدم *bīr-àdam*, بر كمنه *bīr-*
kìmèssné; — how, بر درلو *bīr-*
(tùrlu); — thing, بر شى *bīr-shèy*;
 — time, مقدما *mùkàddémā*, سابقا
sābikā; — times, بعضاً *bà“zan*,
 بعض كره *bà“zi-kèrré*, — what,
 بعض مرتبه *bà“zi-mèrtébé*; — where,

SON

bir-yèra ; بریده bir-yèrda.
 Son, s. اوغل òghul ; مخدوم màkhdūm;
 — of, اوغلی òghlu, ابن ibni, زاده zādé ;
 — in-law, داماد dāmād ;
 step —, اویکی اوغل ùwèghi-òghul.
 Song, s. تۇرکی tūrku, شەرقی shàrki, مانى māni.
 Soon, ad. چابك chàbik, تیز tiz (tèz);
 I would *as soon* stay as go, كتمك ايله قالمق بكا بدير
 - kàlmak - bānga - bir - dir ; I
 would *sooner* stay than go, كتمكدان ايسه قالمق بكا يكدر
 -issa-kàlmak-bānga-yègh-dir.
 Sooth, s. حقيقت hàkīkāt ; in —, in
 good —, فى الحقيقه hàkīkāt, حقيقت
 fī'l-hākīka.
 Soothe, s. v.a. تسكين tèsskīn-et.
 Sorcerer, m. Sorceress, f. s. جادى jādi,
 سحر باز sìhrbāz, بۇگۇجى bùghuju
 or بۇيۇجى bùyuju. [بويو bùyu
 Sorcery, s. سحر sìhr, بۇگۇ bùghu or
 Sordid, a. دنى (chìnghèni), چىنگانه.
 Sore, a. دارغين ; “véjī” وجيع, اجر àzir,
 دەرغىن dàrghin, جاني صيقلش
 -sàkilmish ; —, s. زخم yàra, ياره
 zàkhm, بوغاز jürh ; — throat,

SOU

bòghāz, خناق khùnnāk.
 Sorrel, s. قوزى قولاغى kùzu-kùlàghi.
 Sorrow, s. كدر kèder, الم èlem, درد
 dèrd, تأسف kàssāvèt, قسوت
 tè‘èssuf, غم ghām, اندوه èndūh.
 Sorry, a. متأسف mùkèdder, مكدر
 mùté‘èssif ; فنا fèna, مسكين
 mìsskīn.
 Sort, s. درلو dùrlu (tùrlu), صوى sòy,
 جنس jìnss, نوع nèv ; —, v.a.
 جنس جنس ايرمق àyrmak, ايرمق
 jìnss-jìnss-àyrmak ; —, v.n.
 ايرمق àymak, يراشمق yàrashmak.
 Soul, s. جان jān, روح rūh, جنان jènān.
 Sound, s. سس sèss, صدا sādā, اواز
 āwāz ; كورفز (gulf) kyùrfez, خليج
 khàlīj ; —, a. صاغ sàgh, صاعلم
 sàghlām ; ايو iyī ; قوى kàwī ; دنج
 dìnj ; اغر (sleep) mùhkèm ; محكم
 àghir, درين dèrin ; —, v.a.
 چالمق chàlmak, اوتدرمك dàrb-et, ضربا
 ùtdurmek ; (depth, &c.) اسقندىلا
 ìsskàndīl-et ; (persons) اغزىنى يوقلىق
 àghzini-yòklamak ; —, v.n.
 اوتتمك ùtmek, سس ويرمك sèss-vèrmek.
 Soup, s. جوربا chòrba.
 Sour, a. اكشى èkshi, ترش tūrsh ;

SOU

SPR

—ish, *a.* ماينخوش màykhòsh.
 South, *s.* جنوب jènūb, قبله kìbla ;
 —, *a.* جنوبي jènūbī ; — east,
 كيشله kèshishlémé ; — west,
 لدوس lòdoss.
 Southernwood, *s.* كافوريه kyāfūrìyyé.
 Sovereign, *s.* پادشاه pādishāh, حڪمدار
 hùkmdār ; (coin) ليره lira ; —, *a.*
 مستقل mùsstàkìll.
 Sovereignty, *s.* حكومت hùkyūmèt ;
 ملكيت milkìyyèt ; استقلال ìsstiklāl,
 استبداد ìsstibdād ; دولت dèvlet.
 Sow, *s.* ديشي طوكوز dīshi-dònguz
 (dòmuz) ; —, *v.a.* اكمك èkmek,
 زرع zèr-et.
 Space, *s.* ير yèr ; مكان màhàll,
 مەكيان mèkyān ; ميدان mèydān ; open —,
 اچق ميدان àchik-yèr, اچق ميدان
 -mèydān ; اراقق àralik ; absolute —,
 خلاوملا khàlā-u-mèlā ; absolute
 vacant —, خلا khàlā ; — of time,
 مدت mùddèt, اراقق àralik.
 Spacious, *a.* واسع ghènish, كئش
 wāssi, اچق, اتلي, vùss, وسعتلو, wāssi.
 Spade, *s.* بل bèl, كورك kyùrèk.
 Span, *s.* قارش kàrish ; (of thumb
 and fore-finger) سره sèré ; (of an

arch) كمر kèmer, اچق àchiklik,
 وتر wèter ; (of life) مدت mùddèt ;
 —, *v.a.* قارشلامق kàrishlamak ;
 اوستنده كمر كبي دورمق
 -kèmer-ghìbi-dùrmak ; احاطدا
 ihāta-et, المق àlmak ; — new,
 spick and — new, يپيكي yèp-
 -yèngi, جديد و مجدد jèdīd-u-
 -mùjèdded.
 Spangle, *s.* پول pùl.
 Spanish fly, *s.* قندوز بوجكي kùnduz-
 -bùjèghi ; — liquorice, میان بالي
 miyān-bàli.
 Spanker, *s.* (sail) رانده rānda.
 Spar, *s.* (timber) سرن sèren ; جبوق
 chibùk ; (mineral) معدن طاشي
 mà“den-tàshì ; —, *v.a.* مشتة تعليمي
 mùshta-tà“līmini-et.
 Spare, *a.* (extra) يدك yèdek, بدكلك
 yèdeklik ; (superabundant) فضله
 fàzla ; بوشده bòshda, بوش bòsh ;
 (lean) زبون zàbun, زبوني zà“īf, ضعيف
 (diet) يوان yàwan, ياغسز yàghsiz ;
 —, *v.a.* عفا, àfv-et, بخشا bāksh-
 -et, باغشلامق bàghishlamak ;
 اداره لوقولانمق idāréli-kùllānmak ;
 ويرمك èssirghémek ; اسر ككمك

SPA

- vèrmek, ويره بلك vèré-bilmek.
 Spark, s. شرارة kighiljim, قنجم
 shèrāré; (beau) حويه hòppa.
 Sparkle, v.n. برلدامق parlamak, پارلامق
 pèrildamak.
 Sparrow, s. سرجه قوشى sèrché, سرجه قوشى
 sèrche-kùshu, عصفور "àssfür,
 اتجه hawk, كنجشك kyùnjishk;
 — hawk, اتجه àtmaja.
 Spatula, s. مبلق màblak.
 Spawn, s. بالق يمورطهسى bàlik-
 -yìmurtassi; —, v.n. & a. يمورطلق
 yìmurtlamak.
 Speak, v.n. تكلم làkirdi-et, لکردى
 tèkèllum-et; —, v.a. سويلك
 sùwèylémek, ديمك demek.
 Spear, s. مزارق غرغى ghàrghi, مزارق
 mizrak, نيزه nize; —, v.a. مزارق
 اورمق mizrakla-wùrmak.
 Special, a. مخصوص khāsss, خاص
 màkhsūss, مختص mùkhtāsss;
 خصوصي khùssūssi.
 Speciality, s. خصوصيت khùssūssiyyèt;
 علم مخصوص "ilmi-màkhsūss,
 فن مخصوص fènni - màkhsūss,
 صنعت مخصوصه sàti-màkhsūssa.
 Specially, ad. خصوصا khùssūssā,

SPE

- على الخصوص "alé-'l-khùssūss.
 Species, s. نوع nèv".
 Specify, v.a. تخصيصا tàkhsīss-et,
 تعيينا tà"yīn-et.
 Specimen, s. نمونه nùmūné.
 Speck, s. ذرة nèkta; نقطه
 zèrré.
 Spectacle, s. سيرة شايان نسنه
 sèyra-shāyān-nèssné; —s, s.pl.
 كوزلك ghyùzluk.
 Spectator, s. ناظر sèyrji; سيرجى
 nāzir, شاهد shāhid.
 Spectre, s. خياله khayālè.
 Speech, s. قوت ناطقه nùtk;
 كؤننق tèkèllum.
 Speed, s. سرعت ghidish, كيدش
 sùr"àt; —, v.a. صاغلاق ويرمك
 sàghlik-vèrmek; —, v.n. كتمك
 ghitmek, چابك كتمك chàbik-
 -ghitmek; full — (of a horse)
 طولوديزكين dōlu-dizghin.
 Spell, s. بويو bùghu or بوكو bùyu,
 افسانè èfsāné, افسون èfsūn; —, v.a.
 املاسنى سويلك imlāssini-
 -sùwèylémek, املاسنى يازمق
 imlāssini - yāzmāk; هجمالك
 hèjélémek.

SPI

- in — of him, اڭارغما ànga-ràghman.
- Spittle, s. توكرك tükruk.
- Splash, s. زيفوس zifoss; —, v.a. اوستنه چامور سچراتمق ùsstuna - chàmur - sèchratmak; —, v.n. چاموس سچراتمق - sèchratmak.
- Spleen, s. (organ) دلاق dàlak; (passion) قره سودا kàra - sèvdā; اوصانج, مراق mèrāk, غضب ghàzab; ùssànj, جان سيقنديسي, jān-sìkındissi.
- Splendid, a. پك اعلا, رنا rà'nà, پك - à'là.
- Splendour, s. سلطنت, رونق rèvnāk, دبده, سالتانه sàltanāt, تانتانا tàntana, دبده دبده dèbdébé.
- Splice, s. اك يري, اك èk-yèri; —, v.a. اكلمك èklémek.
- Splint, s. قيرنجي اغاجي kèrikji-àghajzi.
- Splinter, s. خرده khürda; اغاج قيرنديسي, خبزه قيرنديسي, àghaj - kèrindissi, (kùmbara) - kèrindissi; —, v.n. قيرنديسي حاصل او, kèrindissi - hāssil - òl; —, v.a. خرده khürd - et, خرده خاشا khürd-u-khāsh-et.
- Split, s. يارمق, يارق yàrik; —, v.a. يارمق yàrmak, چاك چاك chāk-et; —, v.n.

SPO

- يارمق yàrilmak, چاتلامق chātllamak.
- Spoil, s. غنيمت, يغما yàghma, غنيمت ghànīmèt (pl. غنائم ghànā'im), بوزلمق, سلب sèleb; —, v.n. بوزلمق bòzulmak; —, v.a. بوزمق bòzmak; يغما, صويمق sòymak, يغما, غارتا, غارتا ghāret-et, غارتا, غارتا yàghma-et, غارتا, غارتا nèhb-et, سلبا sèlb-et.
- Spoke, s. توكرك پرمغي, توكرك پرمغي tèkerlèk - pàrmaghi, پرمق pàrmak; I'll put a spoke in his wheel, بن اكا براويون پيارم, بن اكا براويون پيارم bèn - ànga - bìr - òyun-yàpàrim, بن اكا برطولا ب چويررم, بن اكا برطولا ب چويررم bèn-ànga-bìr-dòlap-chèviririm.
- Sponge, s. سونگر sùngher.
- Spontaneous, a. كندی كندينه ظهور ايدن, كندی كندينه ظهور ايدن kèndi-kèndina-zühür-èden.
- Spoon, s. قاشق kàshik.
- Sport, s. ايلنجه, اويون òyun, ايلنجه èylènja; آو, آو àv, شكار shìkyār, صيد sàyd, اوينامق, اوينامق sèyādèt; —, v.a. اوينامق òynamak, اويناشمق òynashmak; آوه كتمك, آوه كتمك àva-ghìtmek.
- Spot, s. لكه, لكه lèké; نكته, نكته nòkta, بنك bènek; موقع, موقع mèvkî; —, v.a. لكه لكه lèké-et; —, v.n. لكه لكه lèkélenmek; on

SPO

- the —, اول محلده *màhàllinda*; محلده, *màhàllinda*;
 òl - *màhàllinda*; دورديغى يردده *dùrdughu - yèrda*; انيده *ānīda*,
 "ات، هماندم، ساعت *àt, hēmāndēm, àt-sā*.
 Spouse, s. زوج *zèvj*, قوجه *kòja*; زوجة *zèvjé*, قارى *kàri*.
 Spout, s. امزك *ènzik*, غاغا *ghàgha*,
 برون *bùrun*, اغز *àghz*; (pipe) فشقرمق *òluk*; —, *v.n.* فشقرتمق *fìshkirmak*; —, *v.a.* فشقرتمق *fìshkirtmak*.
 Sprain, s. بورقلش *bùrkulush*; —, *v.a.* بورقتمق *bùrkutmak*; to be
 sprained, بورقلمق *bùrkulmak*.
 Sprat, s. حسى بالغى *hàmsi-bàlighi*,
 حسى *hàmsi*, or خمسى *khàmsi*.
 Spray, s. (wood) دال *dāl*, اينجه دال *inja-*
-dāl; (froth) دكزك يغمور كى فرلايان كپوكى *dèngizing - yàghmur - ghìbi -*
-fìrlayan-kyùpughu.
 Spread, *v.a.* سرمك *yàymak*; يايق *yàymak*; سرمك *sèrmek*; نشر *bàsst - et*; نشر *nèshr-et*; —, *v.n.* يايلىق *yàyilmak*;
 سرايتا *sirāyèt-et*.
 Sprightly, *a.* ششوخ *shèshūkh*,
 مفرح *mùfèrrih*, فراح *fèràh*.
 Spring, s. (season) بهار *bàhār*, اول بهار

SPU

- èvvel - bàhār*, الك بهار *ilk-bàhār*;
 يكار باشى *(pùngàr)*, پيكار (water)
(pùngàr)-bàshi, صوباشى *sù-bàshi*,
 سرجشمه *àyàzma*, سرجشمه *sèr-*
 "منبع، منبع *mènba*, "منبع *chèshmé*,
 "ياى (lock) *yày*; (watch) *yènbū*;
 سچرايش *(jump)* *zènbérek*; زبرك
sìchrayish, اتلش *àtilish*; —, *v.n.*
 سچرامق *sìchramak*; اتلق *àtilmak*;
 فرلامق *fìrlamak*; نشتا *nèsh'èt-*
 "نعا *nèb'et*; حاصل او *hāssil-*
 "ترتبا *tèrètub-et*; —, *v.a.*
 (a mine) اتمق *àtmak*; (a mast)
 سقا *sàkat - et*; — a leak,
 صوايتمه كده باشلامق *sù-ètméghé-*
 باشلامق *bàshlamak*; — up (as plants)
 چيتمق *chìkmak*, سورمك *sùrmek*.
 Sprinkle, *v.a. & n.* سريمك *sèrpmek*.
 Sprout, s. طمروقتى *tòmruk*, طمروقتى
tòmrujuk, فلز *fìliz*; —, *v.n.*
 فلز سوريك *fìliz-sùrmek*, فلز سوريك
fìlizlenmek; چيتمق *chìkmak*,
 سورمك *sùrmek*.
 Spur, s. مهمز *(màhmuz)*;
 قول *kòl*; —, *v.a.* تشويقا
màhmuzlamak; مهمزلىق
 دورتشدرمك *tèshvīk - et*,

SPU

- dürtushdurmek; on the — of the moment, بالبداهه bì-'l-bidāhé, وهله اولاده vèhlè'i-ūlàda.
- Spurious, a. ساخته sàkhta, يلان yàlàn.
- Spurn, v.a. يوزينه باقميوب حقارتله دفع ا yùzuna - bàkmayup - hàkārètla - -dèf'-et.
- Spy, s. جاسوس jässūss (shàshid); —, v.n. جاسوسلقا jässūssluk-et (shàshidlik); — glass, دوربين dūrbīn (dūrbun).
- Squabble, s. بوقدن نزاع bòkdan-nizā; —, v.n. بوقدن نزاع ا bòkdan-nizā'-et.
- Squad, s. طاقم tàkim.
- Squadron, s. (ships) دونما dònānma, (horse) اينجه دونما ìnja-dònānma; بلوك bùluk.
- Squall, s. (wind) بوره bòra; (child's) كچوك چوجغك فريادي kùchuk-chòjughung - fèryādi; —, v.n. فريادا fèryād-et, اغلامق àghlamak.
- Squander, v.a. اسرافا ìssrāf-et, تلفا tèlef-et.
- Square, s. مربع mùrèbbà; (houses) ميدان mèydān; (carpenter's) طوغرى dòghru, كونه ghyùnya; درت كوشه ghyùnya; كونه dòghru,

STA

- dürt - kyùshé; —, v.n. اويق òymak, طوغرى كلك دòghru-ghèlmek; — accounts, v.a. حسابلشمك hissābleshmek; we are —, البوبيره جكمز قالمدي àlip-vèréjéghimiz-kàlmadi.
- Squeeze, s. صيقش sèkish; —, v.a. صيقمق sèkmaq. [(satire) هجو hìjv.
- Squib, s. (firework) ماهتاب māhitāb;
- Squint, s. شاشيلق shàshilik; —, v.n. شاشي شاشي او shàshi-òl; — eyed, شاشي shàshi, حول àhvèl.
- Squire, s. اغا àgha.
- Squirrel, s. تيون tèyyūn.
- Squirt, s. حقنه hòkna; —, v.a. فشقرتمق fìshkirtmak; —, v.n. فشكيرمق fìshkirmak.
- Stab, s. خنجر ياره سي khànjar-yārassi; —, v.a. خنجر ايله اورمق khànjar-ila-wùrmak.
- Stability, s. ثبات mètānèt, متانت sèbāt, استحكام ìsstìhkyām.
- Stable, s. اخور àkhir, طوله tàvla, اصطلبل ìsstābl; —, a. ثابت sābit, مستحکم mùsstāhkèm, متين mètīn.
- Stack, s. كومه kyùmé; يغين yìghin; —, v.a. يغينا yìghin-et.

STA

Staff, *s.* (stick) دینک dèynek, عما
 “àssā ; (body of assistants)
 معیت مأمورلی mā“iyyèt -
 -mè‘mūrléri ; (army) ارکان حرب
 èrkyāni-hàrb.

Stag, *s.* كيك ghèyik.

Stage, *s.* (of a journey) منزل
 mènzil ; (of transition) حال hāl,
 کرتہ kèrté ; (scaffold) اسکله ìsskèlé ;
 (of a theatre) منصه mènàssé,
 اویوجیلرکیری òyunjularing - yèri ;
 تیاترولر (theatres in general)
 tèyàtrolar ; — over, *v.a.*
 اسکله قوروب دوشمه قاپلیق
 ìsskèlé -kùrup-dùshémé-kàplamak.

Stagger, *v.n.* سندەلك sèndélémek,
 يقله جقاو yèkilajak-òl ; —, *v.a.*
 زدهلك zèdélémek ; ثباتنه خلل ويرمك
 sèbātina-khàlel-vèrmek.

Stagnant, *a.* دورغون dūrghun, راکد
 rākid ; ارکلمش ìrkilmish ; (market)
 کساد kèssād.

Stagnate, *v.n.* اقاماق àkmamak,
 ارکلمك ìrkilmek, ارکلمك
 ìrkilmek, دورغون او, دورمق
 dūrghun-òl ; راکداو, راکداو
 rākid - òl ; (market)
 کساد او kèssād-òl.

STA

Stain, *s.* لکه lèké ; —, *v.a.* لکەلەمەك
 lèkélémek ; لکە لکە-ەت ; —, *v.a.*
 لکەلەنمەك lèkélenmek.

Stair, *s.* باصدمق bàssamak, درجه
 dèréjé ; —s, *s. pl.* —case, *s.*
 نەردبان nèrdibān (mèrdivèn).

Stake, *s.* (wood) قازق kàzik ; (wager)
 باهسسا bàhss ; —, *v.a.* باهسسا
 bàhss-et ; at —, تهلکەده tèhlikédé,
 مخاطره ده mùkhātarada.

Stale, *a.* بیات bàyat ; اسکی èsski ;
 —, *v.n.* قشایمق kàshanmak.

Stalk, *s.* صاپ sàp ; —, *v.n.* یورومک
 yùrumek, کزیمک ghèzmek ; قورلیق
 kùrulmak.

Stall, *s.* خانه khāné, یر yèr.

Stallion, *s.* ایغر àt, ایغر àyghir.

Stammer, *v.n.* پلتک سويلمک pèltèk -
 -sùwèylémek.

Stamp, *s.* تمغا (dāmgha) ; —, *v.a.*
 تمغا اورمق dāmgha-wùrmak ; (in
 a mill) ديبکده دوکمک dībèkda-
 -dùghmek ; (under foot) چيندمک
 chīnémek, اياق التنه المق àyak-
 -àltina - àlmak ; —, *v.n.* (with
 the feet) دپنمک (tèpinmek),
 اياق چالمق àyak-chàlmak.

- bàshlija; اصل àssl, انا àna.
- Star, *s.* کوكب nèjm, يلدز yıldız, ستاره sītārē; (of knight-
hood) نشان nishān; (person of
eminence) معتبرکمنه mù“tébèr-
-kìmèssné.
- Starboard, *s.* سنجاق sànjak,
کمينک سنجاق طرفی ghèmining -
-sànjak-tàrafî.
- Starch, *s.* نشسته nishàssta (نشسته
nishèssté, a deposit?); —, *v.a.*
نشسته اورمق nishàssta-wùrmak.
- Stare, *v.n.* ديك باقمق dik-bàkmak,
پك باقمق pèk - bàkmak;
گوزینی چوق اچمق ghyùzunu - chòk -
-àchmak.
- Starling, *s.* صیغرجق sìghirjik.
- Start, *s.* قویش sìchrayish; میدان
kòpush, چیقش chèkish; صچرامق
mèydān; —, *v.n.* (jump) صچرامق
sìchramak; (in motion) چیقمق
chèkmak; کورمق kòpmak; to
get the — ایلرودپرنمک, —
- dèprenmek (or داورانمق
dàvranmak); کیروده برامق
ghèrida - bràkmak; —, *v.a.*
چیکارمق chèkàrmak; (game)

- قالدرمق kàldirmak; (water)
بوشاتمق dùkmek, دوکممک
اوبناتمق bòshatmak; (the anchor)
دیدن ایرمق dèbdan-
-àyrmak.
- Startle, *v.a.* تعجب ایتدرمک tà“àjjub-
-ètdirmek, حیران قیلتمق hàyrān-
-kèlmak; قورقتمق kòrkutmak;
بردن بره او یاندرمق bîrdan-bîrè-
-ùyàndirmak.
- Starve, *v.a.* اج برامق àj-bràkmak,
اج قومق àj-kòmak; —, *v.n.*
اجلقدن اولتمق àjlikdan-ùlmek;
اجلق چکمک àjlik-chèkmek; — to
death, *v.a.* اولنجده قدر اج قومق
ùlinjéya-kàdar-àj-kòmak; —
—, *v.n.* اجلقدن اولتمک
-ùlmek; — with cold, صوغوقدن اولتمک
sòghukdan-ùlmek.
- State, *s.* (condition) حال hāl;
(government) حکومت dèvlet,
سلطنت hükümet; (pomp) دبده
sàltanàt, طنطنه tàntana,
دبده دبده dèbdébé, الای àlay; —, *v.a.*
دیمک dèmek, سويلمک sùwèylémek,
ذکرا tàkrîr-et, بیان bèyān-et,
زیکر-et; تعیین tà“yîn-et.

STA

Statesman, *s.* مدبر امور جمهور mùdèbbiri-
-ùmūri-jùmhūr.

Station, *s.* منزل māhàll ; ير yèr, محل mǎhàll ;
mènzil, موقف mèvkif ; حد hàdd, قومق *v.a.* رتبہ rùtbé ;
پایہ pāyé, تعیین kòmāk, براقمق brākmaḳ, تعیین
tā“yīn-et.

Stationary, *a.* ثابت sābit.

Stationer, *s.* کاغذچی kyāghidji.

Stationery, *s.* کاغذ قلم مقولہ سی شیلر
kyāghid - kàlem - màkūléssi -
-shèyler. [tāssvīri-mùjèsssem.

Statue, *s.* تصویر مجسم tāssvīr, تصویر

Stature, *s.* قامت kāmēt, بوی bōy, قد
kàdd, بالā bālā.

Statute, *s.* قانون kānūn, نظام nīzām.

Staunch, *a.* متین mètīn, قوی kàwī.

Stay, *s.* قالش kālīsh, دورش dūrūsh,

دستک (prop) ìkāmēt ;

پایندہ dēsstek, طیاق dāyak,

ال رکن (moral) rùkn ;

طوتار قول کورر کوز ; ghyùz کوز, èl,

-kòl-ghyùrur-ghyùz ; (of a mast)

قورستہ ìsstràlya ; —s, *s.pl.*

kòrsèta ; —, *v.n.* دورمق dūrmāk,

اوطورمق òturmak, قالمق kàlmāk,

ایلمک èylenmek ; (a ship)

STE

اورسہ الا باندها òrsa-àlabànda-et ;

— one's hunger, صفرایی با صدرمق

sàfrayī-bàssdirmāk.

Stead, *s.* بدل bèdel ; in stead, بدلًا

bèdelen, یرینہ yèrina.

Steadfast, *a.* ثابت قدم mètānètli,

سابت کادیم sābitkàdem, پایدار pàydār.

Steady, *a.* محکم mùhkēm, قوی kàwī,

بردوڑی بہ bīr-dūziyē ; قرار

رکاکت کوسترمز (tìtrémàz), دترہ مز

rèkyākèt - ghyùsstermàz ; (in

character) معتمد èmīn,

مؤ“téméd, اوصولو ùsslu, تمیز tèmiz ;

—, *v.a.* اوینامسنی منع ا, طومتق tùtmāk,

òynamassini-mèn“-et.

Steak, *s.* کول باصدی kyùl-bàssdi.

Steal, *v.a.* چالمق chàlmāk, سرقتا

sīrkat-et, اوغریلق òghrulamak ;

—, *v.n.* خرسزلقا khirsizlik-et,

سرقتا sīrkāt-et ; (move quietly)

اصولہ حرکتا ùssūlla-hàrékèt-et ;

— in, اوصولہ کیرمک ùssūlla-ghirmek ;

— out, اوصولہ چیقمق ùsūlla-

chìkmāk ; — on, اوصولہ کچمک ùssūlla-

-ghèchmek ; time steals on,

یواش یواش وقت کچیور yāwàsh -

- yāwàsh - wàkit - ghèchiyor ;

STE

- away, سيشومك sivishmek,
 اصوله صاوشمق ùssūlla-sàwushmak.
 Stealth (by), *ad.* كيزلوكيزلو ghìzli-
 -ghìzli, على خفية, كچامقلا kàchamakla,
 “àla-khùfyétin.
 Steam, *s.* بخار bùghu, بوغى bùkhār,
 واپور چرخى vàپور; — engine, واپور
 vàپور-چاركه; — boat, — ship,
 واپور چرخ كيمسى vàپور, واپور
 -ghèmissi; locomotive — engine,
 واپور عربدهسى vàپور-“àrabassi;
 —, *v.n.* بوغيسى چيتمق bùghussu-
 -chìkmak; چرخ ايله كتمق chàrk-
 -ila-ghìtmek; —, *v.a.* بوغى يه كوسترمك
 bùghuya - ghyùsstermek;
 بوغى ايله پيشورمك bùghu-ila-
 -pìshirmek.
 Steed, *s.* ات àt, اسب èssb.
 Steel, *s.* چلك chèlik; (for striking
 fire) قاوچماغى kàv-chàkmaghi;
 (of a flint lock) قارشيلق kàrshilik;
 —, *v.n.* چلك كسلك chèlik-
 -kèssilmek; —, *v.a.* چلك كى سرتا
 chèlik-ghìbi-sèrt-et.
 Steelyard, *s.* قنطار kàntār.
 Steep, *a.* ديك dik; —, *v.n.*
 صوده ياتمق sùda-yàtmak; —, *v.a.*

STE

- صوید براقمق sùya-bràkmak.
 Steeple, *s.* كسه قلهسى kilissé-kùléssi.
 Steer, *s.* كنج او كوز, كنج بوغا ghènj-bògha,
 كنج او كوز, كنج بوغا ghènj-ùkyuz;
 —, *v.a.* قوللامق kùllànmak;
 كوترمك ghyùturmek;
 —, *v.n.* دومن قوللامق dùmèn-
 -kùllànmak; (as a ship) دومن دكلمك
 dùmèn - dìnglémek (dīnémek);
 (a course) كتمق ghìtmek.
 Steersman, *s.* دومنجى dùmènji.
 Stem, *s.* كوده, كوك kyùtuk, ghùwdé;
 (of straw, &c.) صاپ sàp; (of a
 ship) باش بدوسلامسى bāsh-
 bōdossalamassi; —, *v.a.* قارسى كتمق
 kārshi-ghìtmek.
 Stench, *s.* فناقو فوناقو fēna-kòku,
 تعفن, رائحه كرهه, rà‘ihà‘i-kèrīhé.
 Step, *s.* اديم àdim, خطوه khàtvé; (of
 a ladder) باصدمق bàssamak, اياق
 àyak; (of a door) اشيك èshik,
 رتبه āssitān; (of promotion) رتبه
 rùtbé, درجه dèréjé; (of a mast)
 انا ديرك باصديغى ير àna - dīrèghing-
 -bàssdighi-yèr; —, *v.n.* اياق اتمق
 àyak-àtmak; اياق باصمق àyak-
 -bàssmak; (walk) يورومك yùrumek;
 —, *v.a.* (a mast)

STE

يرينه او طورتمق *yèrina-òturtmak* ;
 — aside, بر طرفه چكلمك *bìr-tàrafa-
 -chèkilmek* ; — back, كيروكتمك *ghèri-ghìtmek* ;
 كيروكلمك *ghèri-ghèlmek* ; — down, اشاغى انمك *àshàghi-ènnek* ;
 — forward, ايلروكلمك *ìlèri-ghèlmek* ; — in,
 ايجروكلمك *ichèri-ghèlmek* ; — out,
 چابك يورومك *chàbik - yùrumek* ;
 بيوك اديم اتلامق *bìyuk-àdim-
 -àtlamak* ; — over, اتلامق *àtlamak* ;
 — up, يوقارى چيتمق *yùkàri-
 -chèkilmek* ; — this way, بو طرفه يوروك *bù-tàrafa-bùyurung* ;
 —, اويكى *a.* *ùwèghi* ; — son, اويكى اوغل *ùwèghi-
 -òghul* ; — daughter, اويكى قيز *ùwèghi-kìz* ;
 — father, اويكى بابا *ùwèghi-bàba* ; — mother, اويكى انا *ùwèghi-àna*.

Sterile, *a.* (animal) قسير *kàssir* ;
 (land) خيرسز *khàyrsiz*, چول *chùl* ;
 (plant) محصولسز *màhsùlsizz*.

Sterility, *s.* خيرسزلق *kàssirlìk* ;
 قسيزلىق *khàyrsizlìk* ;
 محصولسزلىق *màhsùlsuzluk*.

Sterling, *a.* خالص *khàliss*, حقيقي *hàkìkì*.

Stern, *s.* قيج *kàch* ; —, *a.* سرت *sèrt*,

STE

حديد مزاجلو *sèrt-khùylu*, سرت خويلو
 قيج بدوسله سي *hàdìd-mìzājli*; — post,
kàch-bòdoslamassi.

Stew, *s.* يحنى *yàhni* ; (of fruit)
 قومپوسته *kòmpossta* ; —, *v.a.*
 يحنى ياپمق *pishirmek* ; پشورمك
yàhni-yàpmak ; —, *v.n.* پشمك
pishmek ; to be in a —, قورقمق
kòrkmak, قورقوسى او *kòrkussu-òl* ;
 —, *s.pl.* كارخانه *kyār-khāné*.

Steward, *s.* كتخدا *kètkhudā* (*kyāya*) ;
 خدمتجى (ship's) *khìdmetji* (*hìz-*).

Stick, *s.* دينك *dèynek*, چبوق *chìbùk*,
 عصا *àssā* ; —, *v. a.*
 بچاق ساپلايوب اولدurmك
bìchàk - sàplayup - ùldurmek ;
 بچاق ساپلايوب يارهلمق *bìchàk-
 -sàplayup-yàralamak* ; —, *v.n.*
 ياپشمق *yàpishmak*, طوتمق *tùtmak* ;
 ياپشوب قالمق *yàpiship-kàlmak* ;
 — at, چكلمك *chèkinmek*,
 كيرو دورمق *ghèri-dùrmak* ; — by,
 ايرلماق *àyrilmamak* ; — in, *v.a.*
 صوتمق *sòkmak* ; ساپلامق *sàplamak* ;
 — —, *v.n.* ساپلانمق *sàplanmak* ;
 — out, طيشارى اوغرامق *dìshàri-
 -òghramak*.

- Sticky, *a.* ياپشقان *yāpishkàn.*
- Stiff, *a.* سرت *kàti*, قتي *èghilmaz*, اكمز *sèrt*; طاش كبي *sirik-ghìbi*, صيرق كبي *tàsh-ghìbi*; قالمش *kàlkmish*; صوغوق (in manner) *sòghuk.*
- Stiffen, *v.n.* پكشمك *pèkishmek*, قالمش *kàtilashmak*; قالمش *kàlkmak*; طاش كسلك *tàsh-kèssilmek.*
- Stifle, *v.a.* بوغوق *bòghmak.*
- Stigma, *s.* لكه *lèké.*
- Stigmatize, *v.a.* تعييبا *tà“yīb-et*, قديح *kàdh-et*, تقييبا *tàkbīh-et.*
- Stile, *s.* پرمق قيو *pàrmak-kàpi.*
- Still, *a.* ساكت *sākit*; ساكن *sākin*; دورغون *dùrghun*, سسسز *sèssiz*, سسسزدا *sàdāssiz*; حر كتسز *hàrékètsiz*; انبيق *s.* —, تك *tèk*; راحت *rāhat*; انبيق *inbīk*; —, *ad.* يينه *yìné (ghèné)*; حال *hālā*, حالينه *hālā-yìné (ghèné)*; —, *v.a.* تسكين *tèsskīn-et*; صودرمق *sùssdurmak.*
- Sting, *s.* ديكن *dīken*, ايكنه *ìghné*, وجع *àji*, اجي (pain) *khār*; صومق *vèjà“*; —, *v.a.* صومق *sòkmak*; اجيقتي *àjītmak*; —, *v.n.* اجيقتي *àjīmak.*

- Stingy, *a.* طعكار *khàssiss*, خيس *tàma“kyār*, چنگانه *jīmri*, جري *(chìnghéni).*
- Stink, *s.* نغن *fèna-kòku*, فناقوقو *tà“àffun*, راحه كرهه *rā“ihà“i-kèrīhé*; —, *v.n.* فناقوقمق *fèna-kòkmak*; —, *v.a.* فناقوقتمق *fèna-kòkutmak*; — out, فناقوقوايله قاچرمق *fèna-kòku-ila - kàchirmak*; — aloud, پك فناقوقمق *pèk-fèna-kòkmak.*
- Stint, *v.a.* حد تعينا *hàdd-tà“yīn-et*, بلا حصر *hàssr-et*; without —, بلاحصر *bilā-hàssrin.*
- Stipend, *s.* معاش *mà“āsh.*
- Stipulate, *v.a.* مشروط قيلق *mèshrūt-kàlmak*, قول *mùkāvélé-et*, قول *kàvl-et*; —, *v.n.* شرط مشروط باعلامق *shàrt-shùrūt-bàghlamak.*
- Stipulation, *s.* شرط *shàrt*; قول *kàvl*, قول *mùkāvélé.*
- Stir, *s.* پاتردی *ghyùruldu*, كوردی *pàtirdi*; تلاش *tèlāsh*; —, *v.n.* حر كتا *kòmildannak*, قارشدرمق *hàrékèt-et*; —, *v.a.* قارشدرمق *kàrishdirmak.*
- Stirrup, *s.* ركب *rik yāb*, اوزنكي *üzèngi.*

STI

— leather, اوزنکی قایشی ùzèng-hi-
 Stitch, *v.a.* دیکمک dīkmek. [-kàyishi.
 Stock, *s.* (wood) کتوک kyùtuk, اوطون
 òdun; (flower) شبوی shèbbù-y;
 (for grafting) انا àna; (of an
 anchor), چیپو chīpo; (in trade)
 سرمایه sèrmāyé, بضاعè bīzā“a;
 (funds) سهم sèhīm; ایراد īrād;
 خزینه khàzīné (hàzna); (for the
 neck) بویون باغی bōyun-bàghi;
 (race) سوی sōy, سلسله sīlsilé;
 (store) ذخیره mèvjūd; احتیاطدارکی
 zàkhīré; (of a gun) قنډاق
 kùndak; —, *v.a.* لوازماتی ویرمک
 lèwāzīmātīni-vèrmek, دوناتمق
 dònatmak; — out, *v.n.* داللمق
 dàllanmak; stocks, *s.pl.* طمروق
 tòmruk; (for ships) قزاق kīzàk.
 Stockade, *s.* شرانپو shàranpò.
 Stocking, *s.* چوراب chòrap.
 Stomach, *s.* قارن kàrn, معدة mī“dè,
 شکم shīkèm; —, *v.a.* یوتمق yùtmak,
 قبول kàbūl-et, تحمل tàhàmmul-et.
 Stone, *s.* تاش tàsh; حجر hàjar, سنک
 sènk; (testicle) تاشاق tàshak,
 چکردک khāya; (of fruit) خایه

STO

چاشلامق chèkirdek; —, *v.a.* تاشلامق
 tàshlamak, رجما rèjm - et;
 چکردکرینی چیقارمق (fruit)
 chèkirdeklérini - chīkàrmak;
 — horse, ایغر àyghir, ات àt.
 Stoning, *s.* رجم rèjm;
 چکردکرینی چیقارمسی
 chèkirdeklérining - chīkàrilmassi.
 Stony, *a.* تاشلیک tàshlik; کبی
 tàsh-ghìbi.
 Stool, *s.* اسکمنی ìsskèmnī (ìsskèmlé);
 (of the bowels) عمل “àmel; to
 go to —, عملا “àmel-et,
 طیشاری چیقمق dīshàri-chīkmak.
 Stoop, *s.* قانبورلق èghilish, اکش
 kànburluk; —, *v.n.* اکمک
 èghilmek; قانبوراو kànbur-òl;
 (morally) تنزلا tènèzzul-et.
 Stop, *s.* قاش kàlish; دورش dūrush;
 کسلش kèssilish, منع mèn“; (in
 reading) دوراقیری dūrak-yèri;
 —, *v.n.* دورمق dūrmak, قالمق
 kàlmak, ایلمک èylenmek; —, *v.a.*
 الیقومق dūrdurmak, دوردرمق
 àlikomak; ضبطا zàbt-et, طومق
 tùtmak; طیقامق tīkamak; منع
 mèn“-et, اوکنی المق ùngunu-àlmak,

- Stoppage, *s.* مانع māni“; منع mèn“; سده sùddé, طيقانلق tìkàniklik.
- Stopper, *s.* طيقاج tìkaj, طابه tàpa.
- Store, *s.* (of provisions) ذخيره zàkhīrē; (of necessaries) موجود mèvjūd, تداركات tēdārukyaṭ, احتياط ihtiyāt; (magazine) انبار ànbār; (shop) دكان dùkkyān; —, *v.a.* لوازماته طولدرمق lèwāzimātla-dòldurmak; — up, — away, *v.a.* صاقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et, درانبارا dēr-ànbār-et; to set — by, عزيزطوتمق sèvmek, سومك sèvmek, لوازمات “àzīz-tùtmak; —s, *s.pl.* لوازمات lèwāzimāt, مهمات mùhimmāt.
- Store-room, *s.* مخزن ànbār, ماخلزن màkhzen; (closet) كيلار kīlār (kīler).
- Stork, *s.* للك lèghlek.
- Storm, *s.* فرطونه firtina, بوره bōra; هجوم yùruyush, (assault) hùjūm; —, *v.a.* يورويش yùruyush-et, دارلق hùjūm-et; —, *v.n.* دارلق dàrilmak, باغرمق bàghirmak; to take by — يورويشله الملق, yùruyushla-ilmak.

- Story, *s.* (tale), مصال māsāl, حكاية hīkyāyē, مقبره fīkra, منقبه mànkabé; (falsehood) يلان yàlàn, كذب kizb, دروع dūrūgh; (of a house) قات kàt.
- Stout, *a.* قالن kàlin; متين mētīn, قوي kàwī; دنج dīnj; جسور jèssūr; —, سياه اربه صويي sīyāh-àrpa-sūyu.
- Stove, *s.* صوبه sōba.
- Stow, *v.a.* استفا isstif-et; (to hold) الملق àlmak.
- Straddle, *v.a.* ابانمق àbanmak.
- Straggle, *v.n.* داغلق or طاغلق dàghilmak, طاغلق كتمك dàghinik-ghitmek.
- Straight, *v.n.* مستقيم dòghru, طوغرى mùsstakīm; دوز dùz; —, *ad.* در عقب dēr-“àkab, اول ساعت [dòghrultmak.
- Straighten, *v.a.* طوغرولتمق.
- Straightways, *ad.* در عقب dēr-“àkab, هماندم hèmāndèm, اول ساعت.
- Strain, *s.* زور zòr; كركيلك ghèrghilik; —, *v.a.* زورلمق zòrlamak; كرمك ghèrmek; (with a strainer) سوزمك sùzmek; —, *v.n.* كيرلك ghèrilmek;

STR

- kəndini - zòrlamak ; کندی زورلق
süzülmek. سوزلك
- Strait, s. بوغاز bəghāz, خليج khəlīj ;
—, a. دار dār, ضيق zīk, تنك tènək ;
—s, s. pl. بوغاز bəghāz, خليج khəlīj ;
ضرورت səkīndi, صيغندی
zərūrèt.
- Strand, s. ساحل yālī-kənāri, يالی کناری
sāhil, قیسی kəyi ; —, v.a.
قره‌ی‌داوغراتمق kārāya-əghratmak,
قره‌ی‌چکمک əturtmak ; اوطورتمق
kārāya - chèkmek ; —, v.n.
قره‌ی‌داوطورمق kārāya-əturtmak.
- Strange, a. عجیب ghārīb, غریب
یانجی (pl. عجائب “əjā‘ib) ;
yàbànji ; — ! int. عجائب “əjā‘ib !
- Stranger, s. یانجی yàbànji ;
(foreigner) اجنبی èjnébī.
- Strangle, s. بوغمق bəghmak.
- Strangury, s. سدیك زوری sīdik-zòru.
- Strap, s. قایش kàyish ; (of plaister)
اوزون یاقی پارچه‌سی
- pàrchassi ; — up, v.a.
قایشلارینی kàyishlarini -
- chèkmek ; یاقی پارچه‌لرینی یاپشدرمق
yàki - pàrchalarini -
-yàpishdirmek.

STR

- Stratagem, s. حيله hīlé, خدعه khùd‘à,
دسیسه dèssissé.
- Stratum, s. قات kàt, طبقه tàbaka ;
strata, s. pl. طبقات tàbakāt.
- Straw, s. (whole) صاپ sàp ; (ground)
صمان sàman.
- Strawberry, s. چلیک chīlèyk.
- Stray, a. صاحبسزکن sāhibsiz-ghèzen ;
ایرلق dūshmé ; —, v.n.
àyrilmak ; كزملك ghèzmek,
طولاشمق dòlashmak.
- Streak, s. چیزی chīzi ; طمر dāmar.
- Stream, s. چای chày, ایرمق یرmak,
اقندی dèré, صو sù, نهر nèhr ;
àkīndi ; —, v.n. اقمق àkmak,
چوق اقمق chòk-àkmak.
- Street, s. صوقاق sòkak, زقاق zùkāk,
صوقاق قیوسی — door, طریق
sòkak-kàpissi.
- Strength, s. زور zòr, قوت kùvvèt ;
ممانت mètānèt, استحکام isstihkyām ;
شدت shīddèt ; كسکینلك kèsskinlik.
- Strengthen, v.a. قوت ویرمک kùvvèt-
- vèrmek ; قویلشدرمک
kàvileshdirmek, ممانت ویرمک
mètānèt - vèrmek, تقویتا
تقویت ویرمک tàkvīyyèt - et ;

STR

tàkvìyyèt - vèrmek ; استحکام ویرمک
 ìsstìhkyām-vèrmek.

Stress, *s.* زور zòr ; — of weather,
 هوانک فرطونده لولغی hàwāning -
 -firtinalilighi ; to lay — upon,
 لقریدده اهمیت ویرمک làkirdida-
 -èhèmmiyyèt-vèrmek.

Stretch, *s.* کریش ghèrish, کریش
 ghèrilish ; —, *v.a.* کریمک ghèrmek ;
 کریمک kàssinak ; —, *v.n.* کریمک
 ghèrilmek ; اوزامق ùzamak ;
 (in relating) مبالغدا mùbāligha-et ;
 on the —, کریشی ghèrghi, کریشی
 ghèrili, قاصیلو kàssılı ; the utmost
 — of imagination, حوصله تخیل
 hàwsalà‘i-tàkhàyyul ; — out, *v.a.*
 اوزاتمق ùzàtmak ; — —, — for-
 ward, *v.n.* اوزانمق ùzànmak.

Stretcher, *s.* دستکاره dèsstkyārè
 (tèsskéré).

Strew, *v.a.* دوکمک sàchmak, دوکمک
 dùkmek, سرمک yàymak, سرمک
 sèrmek.

Strict, *a.* صیقی sîki ; دقیق dākîk ;
 مدققانه mùdàkkik ; مدققانه
 mùdàkkikāné.

Stricture, *s.* (moral) جرح jèrh,

STR

اعتراض “tîrāz, فصل fàssl.; (phy-
 sical) سده sùddé.

Stride, *s.* ایدیم àdim ; ایاق àyak ;
 ایلرولیش ilèriléyish ; —, —
 over, *v.n.* اوستندن کچمک ùsstundan-
 -ghèchmek, اتلایوب کچمک àtlayup-
 -ghèchmek.

Strife, *s.* نفاق nifāk ; نزاع nîzā,
 غوغا (kàwgha), چکشمه chèkishma.

Strike, *v.a.* اورمق wùrmak, ضربا
 dàrb-et ; چالمق chàlmak ; (lower)
 ماینده màyna-et, اندریمک èndirmek ;
 کورنمک ghèlmek, (appear)
 گھیرنمک ghyùrunmek ; — a bargain,
 بازارلقا pàzarlık-et ; — against a
 rock, قیایه چاتمق kàyaya-chàtmak ;
 — blind, کورا kyùr-et, کوزینی کورا
 ghyùzunu - kyùr - et ; — down,
 یره یقمق yèra - yîkmak ; — fire,
 قاوچاتمق àtèsh-chàkmak, کاسمک
 kàw-chàkmak ; — off, کسسمک
 kèssmek ; اسمی چیزمک ìssmini-
 -chîzmek, ترقینا tèrkîn - et ;
 — out, اسمی چیزمک ìssmini-
 -chîzmek, ترقینا tèrkîn-et ; چیقارمق
 chîkàrmak, دوشورمک dùshurmek ;
 یوزمکه باشلامق yùzméghé-
v.n.

-bàshlamak ; مشتہاتمق mùshta-
-àtmak ; — root, كوك صالمق kyùk-
-sàlmak, طوتمق tùtmak ; — (a
plant) دالدين يتشدرمك dàldan-
-yètishdirmek, قلمدين يتشدرمك
kàlemdan - yètishdirmek,
ديكوب يتشدرمك dìkup -
-yètishdirmek ; — terror into,
القاي دهشتا ìlkāyi - dèhshet - et,
ترهيبا tèrhīb-et ; — the hour,
—, *v.n.* چالمق chàlmak ; — up,
باشلامق bàshlamak.

Striking, *a.* غريب "àjīb, عجيب
ghàrīb ; it is a — likeness, پك بگز
pèk-bèngzer.

String, *s.* تل sìjim, سچيم sìjim, ايپ ìp ;
(of camels, &c.) قطار kàtār ; (of
beads, &c.) ديزي dìzi, صره sèra ;
—, *v.a.* ديزمك dìzmek ; كچورمك
ghèchirmek ; (an instrument)
تللريني دوناتمق tellérini-dònatmak.

Strip, *s.* اوزون انسز پارچه ùzun-ènsiz-
-pàrcha ; —, *v.a.* صويمق sòymak ;
صويمق àchmak ; —, *v.n.* صويمق
sòyunmak ; صويلق sòyulmak.

Stripe, *s.* چبوق chibùk, پرمق pàrmak,
دينك dèynek, زه zèh, يول yòl,

ضرب dàrb, ضربه dàrba.

Strive, *v.n.* چالشمق chàlishmak,
اوغراشمق sa“y-et ; — with, اوغراشمق
òghrashmak, چكشمق chèkishmek,
يراشمق yàrashmak.

Stroke, *s.* (of a pen) چیزی chizi ;
(of an oar) چكش chèkilish ; (of
a sword) ضربه dàrba ; thunder—,
يلدرم yèldirim, صاعقه sa“ika ;
—, *v.a.* اوخشامق òkhshamak.

Strong, *a.* زورلو zòrlu, قوتلو kùvvètli ;
طيانقلو kàwī, متين mètīn, مستحکم
dàyànikli, مستحکم mùsstàhkem ;
دوقناقلو kèsskin, كسكين sèrt,
دòkunakli.

Structure, *s.* بنا bìnā, بنيان bùyān,
هيكل hèykèl ; بنياد bùyād ; ترتيب tèrtīb ;

Struggle, *s.* اوغراشمق yàrashma,
اوغراشمق òghrashma, چكشمق chèkishma ;
يراشمق (kàwgha) ; —, *v.n.* يراشمق
yàrashmak, چكشمق chèkishmek ;
چبالمق òghrashmak, اوغراشمق
chàbalamak ; — for life,
جان چكشمق jān-chèkishmek.

Strumpet, *s.* روسپی fāhisha, فاحشه
(òrosspo).

STU

SUB

Stubborn, *a.* معند "inādji, عنادجى "mù"ànnid, مقرد mùtémèrrid, عامى "āssī.
 Stucco, *s.* المرمر mèrmer, الچى àlchi.
 Student, *s.* مكتب شاكردى mèkteb-shāghirdi; (of law and divinity) طالب العلم, سوكته sūkhté (softa), طلبا, تالبا "ilm (pl. tàlébé, طلبه) tàlibu-'l-tùlébā).
 Study, *s.* (mental) مطالعه mùtāla"à; (object of study) درس dèrss; (closet) اوطة òda; (exercise) تعليم tà"līm; —, *v.a.* مطالعه mùtāla"à-et; او قومق چالشمق chālshmak; او قومق òkumak; تعليم tà"līm-et.
 Stuff, *s.* قماش kùmāsh; (woollen) saçhma; (rubbish) صافمه sàçhma; bread —, ذخيره zàkhīré; household —, اشيا èshyā; —, *v.a.* طوقامق dòldurmak; طولدرمق tìkamak.
 Stumble, *v.n.* قپانمق (horse) kàpanmak; (man) اياغنى چارپمق àyaghini-chàrpmak.
 Stump, *s.* كوك kyùtuk, كوك kyùk.
 Stun, *v.a.* سرسم sèrsem-et.
 Stupid, *a.* احمق àhmak, عقلسز "àklsiz,

اشك èshek, شاشكين shàshkin.
 Stupidity, *s.* عقلسزلق hāmākāt, اشكك "àklsizlik, شاشكينلىق shàshkinlik.
 Surgeon, *s.* مورينه بالغى mòrina-bàlighi. [-sùwèylémek.
 Stutter, *v.n.* ييكي سويلك pèpèghi.
 Sty, *s.* طوكز اخورى dònguz - àkhiri (dòmuz); (on the eyelid) اربجق àrpajik.
 Style, *s.* (manner) طرز tàrz, يول yòl, (title) وجه wèjh, صورت sūrèt; لقب làkab (làghab, pl. èlkāb); (splendour) عنوان "ùnwān; (of writing) اغز sàltanāt; ريش rèvish; القاب ويرمك, ديمك demek, —, *v.a.* القاب قومق èlkāb-vèrmek, رومى rūmī; old —, new —, الافرانغه àlafràngha.
 Subacid, *a.* مايخوش màykhòsh.
 Subaltern, *s.* ملازم mùlāzim; —, *a.* مادونده اولان mā-dūn, مادون mā-dūnda-òlan.
 Subdivision, *s.* تقسيم tàksim; تقسيمك تقسيمى tàksiming-tàksimi.
 Subdue, *v.a.* تسخيرا tèsskhīr-et, رام

SUB

rām - et; اطاعتك توركم itā“ata-
-ghètirmek.

Subject, *a.* (in point of authority)

تابع tābi“تحت حکومتده اولان, tàhti-

-hùkyūmètda - òlan, امر تحتنده اولان,

emir-tàhtinda - òlan; (physically

or morally) مبتلا mùbtélā, بعضاً

bà“zan - ghìriftār, بعضاً دوچار

bà“zan - dūchār; (under) محول

mùhāvvel, تحتنده tàhtinda;

تحتنده اولدوقی tàhtinda - òlarak;

(under condition of) شرطيله.

shàrtīla; —, *s.* (politically)

tèba“àdan - bìri; (of

مبحث عنه) ماده mādde,

mèbhūssun - “ành, (of a recital)

màhkīyun - fih; —, *v.a.*

(in point of authority) تسخیرا

tèsskhīr - et, رام rām - et; تحتنه

tàhtina - ghètirmek; تحتنه قومق

tàhtina - kòmak, تحتنه حالده,

تابع tābi“ - et; (physically or morally)

دوچارا dūchār - et, قوشمق

mùbtélā - et; قوشمق

kòshmak.

Subjugate, *v.a.* تسخیرا tèsskhīr - et,

SUB

اطاعتك توركم itā“ata - ghètirmek,
امرینه منقادا emrina - mùnkād - et.

اق سولن اق سولن Sublimate (corrosive), *s.*

àk - sùlémèn.

Sublime, *a.* سامی sāmī, عالی “ālī,

اوچمق v.n. —, rēfī“ رفیع

اوچرمق v.a. —, sù“ūd - et; صعودا

òchurmak, صعودا يتدرمك sù“ūd -

-ètirmek

Submission, *s.* اتیاد itā“at,

inkiyād; تسخیر tèsskhīr; (pre-

sentation) عرض “àrz, تقديم tàkdīm.

Submit, *v.a.* عرضا “àrz - et,

tàkdīm - et; —, *v.n.* اطاعتا itā“at -

et, اطاعتك كلك itā“ata - ghèlmek,

اطاعتك كيرمك itā“ata - ghìrmek,

رام او rām - òl, منقادا

mùnkād - òl, راضی او rāzi - òl.

Subordinate, *a.* مادون mādūn,

mādūnda, اشاغی àshàghi.

Subscribe, *v.a.* امضالمق imzālamak;

قومق kòmak, یازمق yāzmaq;

(money) ویرمك vèrmek.

Subsequent, *a.* صکرده سکرده sòngrā,

sòngradan:

Subside, *v.n.* انمك ènmek; چكلك

chèkilmek; ازالمق àzalmak,

SUB

- Subsistence, *s.* خفیفلشمک khàfīfleshmek.
 Subsidy, *s.* اعانداقچه ì“ānē-ākcha.
 Subsist, *v.n.* کائن او, mèvjūd-òl, موجود او
 کچنمک ; واراو, vār - òl, واراو, kyā'in - òl,
 ghèchinmek, تعيشا, tà“àyyush-et,
 کفاف نفسا, kèfāfi-nèfss-et; —, *v.a.*
 بسلّمک bèsslémek.
 Substance, *s.* جسم jīssm; مال mā, مال
 واریت vārīyyèt.
 Substantial, *a.* محکم mùhkèm; محکم
 اساسلو kārñ - dōyurur; قارن دوپورر
 èssāssli; زنکین zèngħin.
 Substantive, *s.* اسم ìssm; com-
 mon — علم, àlem, اسم عام ìssm-
 -“āmm; proper — اسم خاص, ìssm-
 khāss.
 Substitute, *s.* بدل bèdel; نائب nā‘ib,
 قائممقام, kākā‘immākām; وکیل
 vèkīl, —, *v.a.* یرینه قومق, yèrina-kòmak,
 ابدال ìbdāl-et.
 Subtend, *v.a.* مقابلنده او, vèter-òl, و تراو
 mùkābilinda-òl.
 Subterfuge, *s.* عذر, bàhānē, بهانه, ùzr.
 Subtract, *v.a.* اخراج ìkhrāj - et,
 چیقمرق, chèkàrmak; طرحا, tàrh-et,
 اشاغی وارمق, àshàghī-
 -vārmak.

SUC

- Subtraction, *s.* تنزیل, tēnzīl, طرح, tàrh.
 Suburb, *s.* حوالی, vārūsh, واروش
 hàwālī, جوارکوی, jīwār-kyūyu.
 Subvert, *v.a.* التاوستا, àlt-ùsst-et,
 دیکرکونا, dīgher-
 -ghyūn-et, خرابا, khārāb-et.
 Succeed, *v.n.* (a person) بجرمک
 bèjermek, ایشنی بجرمک, ìshini-
 -bèjermek, نائل مرام او, nā‘ili-mèrām-
 -òl, مظرافو, mùzàffer-òl, موفق او,
 mùwàffak - òl; ایشی طوغری کتمک,
 ìshi - dōghru - ghìtmek, ایشی اویمق,
 ìshi - ùymak; (an experiment)
 جیتمق; اویمق, ùymak; اولق,
 òlmak; چیکمق, chèkmaq;
 ایوکتمک, ìyi - ghìtmek;
 اولق (follow), òlmak, جیتمق,
 chèkmaq, ظهورا, zùhūr - et; (to
 the throne) جلوسا, jùlūss - et,
 مسند حکومتد قعودا,
 -hùkyūmèta-kù“ūd-et; —, *v.a.*
 (follow another) تعاقبا, tà“ākūb-
 -et, متعاقبا او, mùta“ākīb-òl; (in
 power) خلف او, khàlef-òl.
 Success, *s.* موفقیت, zàfer, ظفر,
 حصول مرام, mùwàffakīyyèt,
 هسسلو - مرام, hùssūlu - mèrām;
 غلبه, ghàlébé, نصرت,
 nùssrèt.

Succession, *s.* سره *sîra*, توالی *tèwālî*,
سلسله *tèsèlsul*, تسلسل *tètālî*, تالی
sîlsilé, تعاقب *tâ“ākub*, تخالف
takhāluf; (to the throne) جلوس
jülüss; نوبت جلوس *nübèti-jülüss*;
نوبت سلطنت *nübèti-sàltanàt*; in
—, سره واری *sîrà-ila*, سره ایله —,
-vārî (vârdi); علی التوالی *“alé-’t-*
tèwālî; متوالیه *mùtéwālîyyétèn*,
بربرینک اردی سره, *“ākîban*, متعاقباً
bîr-bîrining-ârdi-sîra.

Successive, *a.* اردی سره *ârdi-sîra*,
متعاقب *mùta“ākîb*, متوالی *mùtéwālî*,
متتالی *mùtétālî*.

Successor, *s.* خلف *khàlef*.

Succinct, *a.* مختصر *kîssa*, قصه
mùkhtassar, اجمالی *mùjmèl*, مجمل
ijmālî.

Succour, *s.* امداد *yârdim*, یاردم
îmdād, نصر *“avn*, عون
—, *v.a.* قورتارمق *yârdim-et*; یاردم
kùrtarmak.

Succulent, *a.* ابدار *abdâr*, صولو *sùlu*.

Such, *a.* کبی *ghîbi*, مثللو *mîssîllu*;
اویله *shùylé*, شویله *bùylé*, بویله
ùylé; — a one, فلان *filan*, فلان ادم
filan-âdam; — and —, فلان

filan, فلان فلان *filan-filan*.

Suck, *s.* سوت *or* سود *sùt*; —, *v.a.*
امزهمک *ènzémek*; to give —,
سوت ویرمک *ènzirmek*, امزرمک
-vèrmek, ممدویرمک *mémé-vèrmek*.

Suckle, *v.a.* سوت ویرمک *sùt-vèrmek*,
ممدویرمک *mémé - vèrmek*, بسلمک
bèsslémek, امزرمک *ènzirmek*.

Sudden, *a.* بدیهی الظهور *bèdîhîyyu-’z-*
-zùhûr, فجائی *fùjâ’î*, ناکهانی
nâghèhânî; —ly, *ad.* بردن بره
bîrdan - bîré, انسر *ânsîz*, انسرین
ânsîzin, اپ انسر *âp - ânsîz*, فجئیه
fùj’étèn, بالبداهه *bî-’l-bèdâhé*.

Suffer, *v.n.* زحمت چکمک *zâhmet-*
-chèkmek, صیقندی چکمک *sîkindi-*
-chèkmek, مشقت چکمک
mèshâkkât - chèkmek; قتل اولمق
kâtl-òlunmak; —, *v.a.* چکمک
chèkmek, تحمل *tâhâmmul - et*,
راضی او, *mùtahâmmil - òl*, متحمل او
râzi-òl, مساعدده *mùssâ“ađa - et*,
براقمق *kòmak*, قومق *tèjvîz-et*, تجویزا
brâkmak.

Suffice, *v.n.* يتشمك *yètishmek*,
الویرمک *èlvermek*, کافی او *kyâfi-òl*,
اکتفا *iktifâ-et*.

SUF

Sufficient, *a.* يتشدهجك yètishir, يشدهجك
yètishéjek, الويرةجك elvérir, الويرةجك
elvéréjek, وافي wāfi, وافي kyāfi.
Suffocate, *v.a.* بوغلق bòghmak;
—, *v.n.* بوغلق bòghulmak.
Sugar, *s.* شكر shèker, سكر sùkker,
نبات شكري —candy, كاند kànd;
nèbāt-shèkéri (nùbèt); loaf —,
كدهشكري kèllé-shèkéri; moist —,
خام شكر khām-shèker; —, *v.a.*
شكرقومق shèker-kòmak; —, *v.n.*
شكرباغلامق shèker-bàghlanmak.
Suggest, *v.a.* عقل اوكرتمك “àkl-
ùghrètmeK, عقل “àkl-et.
Suicide, *s.* كندی كندی اولدرمك
kèndi - kèndini - ùldurmeklik;
كندی كندی اولدرن kèndi - kèndini -
ùlduren.
Suit, *s.* (of clothes) قات kàt; (re-
quest) رجا rijā; (cause) دعوى
dà“wà; —, *v.n.* اويق ùymak,
ايشنى بولق —, *v.a.* اولق òlmak;
—, *v.a.* ايشنى بولق ùydurmak.
Suitable, *a.* لايق mùnāssib, مناسب
lāyik. [عاشق “āshik.
Suitor, *s.* طالب tālib, استكى isstèkli;
Sulk, *v.n.* صومق sòmctmak.

SUM

Sulphur, *s.* كبريت kyùkyurt, كورت
kibrīt.
Sultan, *s.* بادشاه sùltān, سلطان
pādishāh, خنكار khùnkyaar.
Sultana, *s.* (sultan's concubine)
كادين kàdin; (sultan's daughter)
سلطان sùltān; (sultan's mother)
والده سلطان wālidé-sùltān.
Sultry, *a.* حار hārr, سيجاق sèjak.
Sum, *s.* (total) مجموع yèkyūn, يكون
mèjmū“; جمع jèm, طوب tòp, “;
(question) سؤال sù‘āl; —, — up,
—, — et, طويلامق tòplamak,
طويلامق jèm“; —, — up,
—, — et, خلاصا khùlāssa-
—, — et, اجمالاً ذكره ijmalān - zikr -
—, — et, خلاصه طويلامق khùlāssa-tòplamak.
Summary, *s.* اجمال khùlāssa, خلاصه
ijmāl, ذكر اجمالى zikri-ijmālī; —, *a.*
مختصر mùkhtassār, اجمالى ijmalī;
—, *ad.* جارچابك chàbik;
—, *ad.* جارچابك chàbik, جارچابك chàbijek or
چايبجق chàbijak.
Summer, *s.* صيف sayf, ياز yàz,
تابستان tābisstān, كرما ghèrmā.
Summit, *s.* رأس rè’ss, دپه (tèpé),
كركه kyùnghyuré, ذروه zìrvé.
Summon, *v.a.* دعوت dà“vet - et,

SUM

SUP

اجزایا jèlb-et, احضارا ìhzār-et.
 Sumptuous, *a.* مگلف mùkèllef, اغر
 àghir, مطمئن mùtànàn.
 Sun, *s.* کونش ghyùnèsh, کون ghyùn,
 شمس shèmss, افتاب āfitāb ;
 —beam, *s.* پرتو pèrtev, شعاع shù“ā”.
 Sunday, *s.* بازار pàzār, بازارکونی
 pàzār - ghyùnu, یوم واحد yùvmu -
 àhàd, یکشنبه yèkshenbih.
 Sunder, *v.a.* ایرمق àyrmak ; in —,
 دونیم dū-nīm, یکی پارچه ìki-pàrcha.
 Sundry, *a.* مختلف mùkhtèlif ; برطاقم
 bìr - tàkım ; بشقه بشقه bàshka -
 bàshka.
 Sup, *v.n.* کیجه یمکنی یمک ghyèyjé-
 yèmèghini-yèmek.
 Superannuated, *a.* متقاعد mùtakā“id ;
 —ation, تقاعد tàkā“ud.
 Superb, *a.* اعلی à“là, کوزک ghyùzèl,
 رعنا rà“nà.
 Superficies, *s.* یوز sàth, سطح yùz.
 Superfine, *a.* علی الاعلی à“là, اعلی
 “àlìyyu-’l-à“là. [ارتق àrtik.
 Superfluous, *a.* زائد zā“id, فضله fàzla,
 Superintend, *v.a.* نظارتا nàzārèt-et,
 باقمق bàkmaq.
 Superior, *a.* دهااعلا dàhà - à“là ;

غالب fā“ik ; باصقین bàsskin, مانوقنده اولان
 ghālib ; بیوک bìyuk, بیوک mā - fèvkinda - òlan ; —, *s.*
 بیوک bìyuk ; ضابط zābit.
 Supersede, *v.a.* یرینه کچمک yèrina-
 ghèchmek ; چیقارمق, عزلا “àzl-et,
 chikàrmak.
 Superstition, *s.* باطل اعتقاد bātıl-
 ì“tikād, صاچمه sàchma.
 Supper, *s.* کیجه یمکی ghyèyjé-yèmèghi ;
 the Lord’s —, بادارق bàdarak,
 عشای ربانی “shāyi-rābbānī.
 Supplement, *s.* ضمیمه zāmīmé, تمه
 tètimmé.
 Supplicate, *v.a.* یالوارمق yàlvarmak,
 رجا rījā-et, نیازا niyāz-et.
 Supply, *s.* الده اولان mèvjūd, موجود
 èldé-òlan ; یولده اولان yòlda-òlan,
 مقدار ghèlmekda-òlan ; حصول
 mìkdār ; کلش ghèlish ; لوازمات
 hùssūl ; حوائج hàwā“ij, مهمات mùhimmāt,
 ویرمک vèrmek, —, *v.a.* ذخیره zàkhīré ;
 بولوب ویرمک bülup-vèrmek ;
 حوائجینی ویرمک hàwā“ijini-vèrmek.
 Support, *s.* ایاق àyak, تمel tèmèl ;
 پاینده dèsstek, طایق dayak, دستک

SUP

pāyèndé; امداد yàrdim, ياردم
 ìmdād; تصحب àrka, ارقه
 tàssàhhub; يَمَك yèmek,
 قوت ويره جك شيلر kùvvèt - vèréjék -
 -shèyler; احسان ìhsān, "إعانه àné,
 صدقه sādaka; كفاف نفس kèfāfi-
 -nèfss; نفقه nàfaka; —, v.a.
 طومتق tùtmak; كالد رمتق kàldirmak;
 طيامق dàyanmak; تحملًا
 tàhàmmul-et; ياردمًا yàrdim-et;
 تصحبًا tàssàhhub-et, ارقه àrka-òl,
 بسلك bèsslémek. "إعانه àné-et;
 Supportable, a. تحمل اولنور tàhàmmul-
 -òlunur, صبر اولنور chèkilir, چكور
 sàbr-òlunur.
 Suppose, v.a. فرضًا fàrz-et, طومتق
 tùtmak, صائمق sàymak; ظنًا
 zànn-et, صائمق sànmak, ذاهبًا
 zāhib-òl.
 Supposition, s. فرض fàrz; ظن zànn.
 Suppurate, v.n. جراحت اقمق jèrāhāt-
 -àkmak.
 Supreme, a. والًا, "إعالي, "إعالي
 vālā; — council, مجلس والًا
 mèjlissi - vālā; — office of state,
 باب عالي bābi-"āli.
 Surd, a. اصم àssàmm; — root,

SUR

جذراصم jèzri-àssàmm.
 Sure, a. (safe) أمين èmīn; (free
 from doubt) شبههسز shùbhéssiz;
 to be —, ايوبلك ìyi - bilmek,
 شبههسز بلك, يقينًا بلك yākīnan-bilmek,
 شبههسز بلك shùbhéssiz - bilmek; to feel —,
 همان هيج شبههسي اولماق (hèmen) -
 -hich-shùbhéssi-òlmamak.
 Surety, s. كفيل kèfīl; كفالته kèfālèt;
 of a —, البته èlbètté.
 Surf, s. طالعده كيوكي dālgha-kyùpughu;
 كيوكلو طالعده لr kyùpuklu-dālghalar.
 Surface, s. يوز | yüz, سطح sàth (t-h);
 خارج طيشاري dèshàri, طيش dèsh,
 بيرون bìrūn, khārij.
 Surgeon, s. جراح jèrrāh; (bone-
 setter) چيقيجي chèkèkji, كيركيجي
 kèrikji.
 Surmise, s. ظن zànn, صان sàn;
 —, v.n. ظنًا zànn-et, صائمق
 sànmak, ذاهبًا zāhib-òl.
 Surmount, v.a. حقندن كلكم
 hàkkindan - ghèlmek, غالبًا
 ghālib-òl; اوستندن اتلامق ùsstundan-
 -àtlamak.
 Surname, s. كيه kyùnyé. [-àtlamak.
 Surpass, v.a. كچك ghèchmek, فائقًا
 Surplus, s. فضله fāzla. [fā'ik-òl.

SUR

Surprise, *s.* حیرت *tà*“àjjub, باصقین *hàyrèt*, له *vèleh*; شیخون *bàsskin*, برینک خوشلنه جنی شیئک کیزلویا پلسی *bìrining - khòshlanajaghi - shèy‘ing - ghìzli - yàpilmassi*; —, *v.a.* تعجب ایتدرمک *tà*“àjjub-*èt*dirmek, حیران *hàyrān - et*; باصق *bàssmak*; طومتق *tùtmak*; —*sed, a.* متعجب *mùtà*“àjjib, شاشمق *hàyrān*; to be —*sed, shàshmak*, تعجبا *tà*“àjjub-*et*, حیرتده قالمق *mùtà*“àjjib-*òl*, متعجباو *hàyretda-kālmak*, له کلمک *vèleh-ghèlmek*; to my surprise, *ghyùrunja-shàshdim*.

Surrender, *s.* تسلیم *tèsslīm*; —, *v.n.* تسلیم *tèsslīm-òl*; —, *v.a.* تسلیم *tèsslīm-et*.

Surround, *v.a.* چویرمک *chèvirmek*, اطرافنی المق *kùshatmak*, قوشاتمق *ètrāfīni-ālmak*, احاطدا *ihāta-et*.

Survey, *s.* کوزکردرش *bàkīsh*, باقش *ghyùz - ghèzdirish*, نظر *nàzar*, معاینه *mù*“*āyéné*, کشف *kèshf*, مطالعه (mental) *yòklama*; یوقله *mùtāla*“*à*; (plan) *khàrīta*

SUS

khàrīta (*khàrta*); (plan-taking) *khàrīta-ìsstikhrāji*; کوزکردرمک *bàkīmak*, باقمق *v.a.* —, *ghyùz-ghèzdirmek*, نظرا *nàzar-et*; یوقله *mù*“*āyéné - et*, معاینه *yòklama - et*, کشف *kèshf-et*; خریطه سنی المق *mùtāla*“*à-et*; *khàrītassini-ālmak*.

Survive, *v.a.* یندیشامق *yìné - yàshamak* (*ghèné*), اولمامک *ùlmamek*; —, *v.a.* بری اولدکده دیکری اولمامک *bìri - ùldukda - dìgheri - ùlmamek*; برفلا کته مبتلا اولوب یند اولمامک *bir - fèlākèta - mùbtélā - òlup - yìné - ùlmamek* (*ghèné*).

Susceptible, *a.* قبول ایدر *kābil*, قابل *kābūl-èder*; (in feeling) حساس *hàsssāss*, چابک دویار *chàbīk-dūyar*; چابک کوچنور *chàbīk-ghyùjènir*.

Suspect, *v.a.* شبهها *shùbhé - et*, شبهه لکم *shùbhélenmek*.

Suspend, *v.a.* اصمق (hang up) *àssmak*, تعلیق *tà*“*līk-et*; (a functionary) موقتاً خدمتدن قالدرمق *mùwàkkatan - khìdmetdan - kàldirmek*; (action) کسمک

SUS

SWE

- kèssmek, دوردرمق dùrdurmak,
 àttal-et, "معتلا mù" àttal-et, "تعطیلا tà"
 Suspense, s. شبهه shùbhé; انتظار انتظار
 ìntizār; in —, مشکوک mèshkyūk;
 انتظارده ìntizārda.
 Suspicion, s. شك shèkk, شبهه shùbhé.
 Sustain, v.a. (support) طومتق tùtmak;
 طیانمق bèsslémek; بسلك
 dàyanmak, تحملأ tàhàmmul-et;
 اثباتا ìssbāt-et; تأییدا tè'yīd-et;
 مبتلاو یمک yèmek, (receive)
 mùbtélā-òl.
 Sustenance, s. یمک yèmek, قوت kūt,
 غذا ghìdā.
 Swaddling-clothes, قونداق kùndak,
 بیک قونداغی bèbèk-kùndaghì.
 Swallow, s. بوغاز bòghāz; (bird)
 قیرلانغیچ kìrlanghìch; —, v.a.
 بلعà bèl-et; — up,
 بترمک bitévi-yùtmak, بتوی یومتق
 bitirmek, یوقا yòk-et.
 Swamp, s. بتاق bàtak, بتاقلق bàtaklìk;
 —, v.a. صوطولوب باترمق sù-dòlup-
 -bàtirmek; صوباصدرمق sù-
 -bàssdirmek; (a market) بوغمق
 Swan, s. قوغو kùghu. [bòghmak.
 Swarm, s. آری سوریسی àrì-sùrussu,

- قاینامق sùru; —, v.n. کاینامق
 kàynamak.
 Sway, s. حکومت hùkyūmèt; —, v.a.
 چویرمک sàllamak; مالامق
 chèvirnek; ادارها idārè-et.
 Swear, v.n. (an oath) یمینا yèmin-et,
 اندایچمک kàssem-et, قسما
 -ichmek; کفرا (curse) kyùfr-et,
 اغزینی بوزمق àghzini-bòzmaq;
 سبا (blaspheme) sèbb-et.
 Sweat, s. عرق èrak; تر tr
 —, v.n. تیرلیمک tèrlémek; — out,
 v.a. تیرلیوب دفعا tèrléyup-dèf-et.
 Sweep, s. اوجاق سپوران òjakzi,
 اوجاق کورک òjak-sùpuren; (oar) kyùrèk;
 —, v.a. سپورمک sùpurmek;
 — away, سلوب سپورمک sùlip-
 -sùpurmek; — along, حیزلوکمک
 hìzli-ghìtmek; — by, حیزلوکچمک
 hìzli-ghèchmek.
 Sweepings, s.pl. سپورندی sùpurundu.
 Sweet, a. شیرین shīrīn, طاتلو tàtli,
 حلاوتلو hālāvètli; کوزل ghyùzèl,
 لذیذ làtīf; لطیف khòsh, خوش
 khòsh-ghyùwār; خوشکوار lèziz,
 — smelling, a. کوزل قوقار ghyùzèl-
 -kòkar, معطر khòsh-bū, خوشبو

SWE

- mù' àttar ; — heart, *s.* عاشق
 “āshīk ; معشوقه mà“shūka.
 Sweetmeat, *s.* شکره tàtli, طاتلو
 shèkerlémé.
 Swell, *s.* (of the sea) صالندی sàlīndi ;
 —, *v.n.* قبارمق شیشمک shīshmek,
 kàbarmak ; —, *v.a.* قبارتمق
 kàbartmak.
 Swelling, *s.* شیش shīsh ; —, *a.* قبا
 kàba, تومسک tùmsèk.
 Swift, *a.* چابک chàbīk, سریع sèrī,
 “àtli, حیزلو hīzli ; —, *s.*
 قرلانغیچ kàrlanghīch.
 Swim, *v.n.* یوزمک yūzmeq, سباحتا
 sèbāhāt-et.
 Swindle, *s.* حيله hīlé, اویون òyūn,
 طولاندرمق dōlap ; —, *v.a.*
 dōlandirmak.
 Swindler, *s.* طولاندریچی dōlandirīji.
 Swine, *s.* خنزیر, دۆنگوز (dòmuz) dōnguz,
 khēnzīr, خوک khūgh.
 Swing, *s.* صالنجق sàlinjāq ; —, *v.n.*
 صاللانمق sàllanmak ; —, *v.a.*
 صاللاندرمق sàllāndirmak.
 Switch, *s.* اینجهچوق inja-chībūq ;
 سلكش sīlkish, صاللايش sàllayish ;
 —, *v.a.* چاریمق sīlkmek, سلكمک

SYR

- chàrpmak, صاللامق sàllamak.
 Swivel, *s.* (gun) چقالوس طویسی
 chàkalòss-tòpu ; (for turning)
 میل mīl ; میلو حلقه milli-hālka.
 Swoon, *s.* بایله bāyilma ; —, *v.n.*
 بایلمق bāyilmak, بیخوداو bīkhòd-òl ;
 in a —, بایلمش bāyilmish ; to go
 off in a —, بایلمق bāyilmak.
 Sword, *s.* تیغ tīgh, سیف sèyf, کلج kàlij.
 Sycamore, *s.* چنار chīnār.
 Sycophant, *s.* کاسدلیس kyāssé-liss,
 دالقاق dāl-kāwuk.
 Syllable, *s.* هجا hējā (hèjé).
 Syllogism, *s.* قیاس kīyāss. [“àlāmèt.
 Symbol, *s.* علامت ishārèt, اشارت
 Symmetry, *s.* تناسب اعضا tènāssubu-
 -à“zā, انتظام ìntizām.
 Symptom, *s.* علامت “àlāmèt.
 Synagogue, *s.* حوره hàwra.
 Syndic, *s.* کتخدا kètkhùdā (kyāya),
 اسکی èsski.
 Synod, *s.* علمامجلسی “ùlémā-mèjlissi,
 علماشوراسی “ùlémā-shūrāssi.
 Synonymous, *a.* مترادف mùtérādif,
 [-'n-nāhv. هممعنا hèm-mà“nà.
 Syntax, *s.* علم النحو nāhv, نحو
 Syringa, *s.* فول بهار fūli-bāhār.

SYR

Syringe, *s.* حقنه hòkna; طلومبه
tùlumba; —, *v.a.* احتقان ihtikān-
-et; طلومبه باصمق tùlumba-bàssmak.

Syrup, *s.* شروب shūrūb.

System, *s.* (practical) اصول ùssūl; (hypothesis) قول kàvl; (physical)
منظومه m̀anzūmé; طاقم tàkim.

T.

Tabernacle, *s.* مسكن مآوى mè“v̀à, مسكن
mèsskèn, بيت خانه khāné, bèyt.

Table, *s.* ترزه trèbézé, ماصه màssa;
(set with food) صفره sòfra, مائده
mā'idé; (mathematical) جدول
jèdvel; (astronomical) زيغ zīj;
— land, يايه yàyla, دوز dùz;
— cloth, صفره بزی sòfra-bèzi.

Tabular, *a.* جدول شكننده jèdvel-
-shèklinda.

Tacit, *a.* معنوی mà“névī; —ly, *ad.*
معنا mà“nan, لسان حال ايله lissāni-
-hāl-ila.

Tack, *s.* قارفيچه chivi, چيوى (nail)
kàrficha; (taste) لذت lèzzèt, طات
tāt, چاشنى (chèshni); (of a sail)
قونطره اسقوت kòntra-skòt; —, *v.a.*
چيوى ايله ايلشدرمق chivi-ila-

TAK

-ilishdirmek; —, *v.n.* (a ship)
چویرمك chèvirmeK, دونمك dùnmek,
اورصه الابانده òrsa-àlabanda-et; to
be on the starboard —, to have
the starboard —s aboard,
روزگار سنجاقدن او rùzghyār-
-sànjakdar-òl (or صاغدن sàghdan);
. . . . larboard . . . , اسكده دن
isskèlédan (or سولدن sòldan).

Tackle, *s.* طاقم tàkim, اودانلق
àwadànlik, اداوات àlāt, الات
èdāwāt; (pulley) پلاتقه pàlangha.

Tackling, *s.* طاقم tàkim. [hàrékyāt.

Tactics, *s.pl.* تدبير tèdbīr, حرکات

Tail, *s.* قویرق kùyrük, زنب zèneb,
وقف مشروط (entail) dùmbālè; دمباله
wàkfi-mèshrūt.

Tailor, *s.* درزی (tèrzi), خیاط khàyyāt.

Taint, *s.* قوقو kòku, فنا قوقو fèna-kòku,
بوزمق tà“àffun; —, *v.a.* تعفن
bòzmaq, قوقمق kòkutmaq.

Take, *v.a.* المق àlmaq, اخذا àkhz-et,
قبضا kàbz-et, قبولا kàbūl-et,
zàbt-et; —, *v.n.* المق àlmaq;
مقبوله کچمک màkbūla-ghèchmek;
بکره مک mòda-òl; — after, موده او
بگرامق bèngzémek; — a leap; مچرامق

TAK

sìchramak, اتلق àtilmak; — a turn, طولاشمق ghèzmek, كزموك dòlashmak; دونموك dùnmek, دكشموك dìghishmek, بشقه صورتهدك كيرموك bàshka-sūrèta-ghirmek, بشقه حال كسبا bàshka-hāl-kèssb-et; — طولاشدرموق v.a., dòlashdirmak, ايلشدرموك ìlishdirmek; — away, قالدردموق kàldirmak, الوب كوترموك àlip-ghyùturmek; — care, ايوجه باقمق iyija-bàkmak, صاقمق sàkinmak, كوزينى اچمق dìkkàt-et, دقتا ghyùzunu-àchmak, حذرا hàzer-et; — care of, صقلامق sàklamak, حفظا hìfz-et; باقمق bàkmak; خدمتىنى khèdmètini-et; — down, اندردموك àshàghi-àlmak; اشاغى الموق èndirmek; يازمق yàzmak, قيدا kàyd-et; بورنى قيرمق bùrnunu-kirmak, قيرمق kirmak; — hold, ايجروالموق tùtmak; — in, طوموق ìchèri-àlmak; دارالموق àlmak; دارالموق dāraltmak; الداتموق àldatmak, الالموق òyun-et; — in hand, الالموق èla-àlmak, ال سورموك èl-sürmek, بولاشمق bùlashmak; — off,

TAK

چيقارموق kàldirmak; قالدردموق chikàrmak; كسبموك kèssmek; كدرا tàklid-et; — on, v.n. كدرا kèder-et; v.a. كيرموك ghirmek, كسبموك kèssb-et; — one's self, اوزرينه الموق üzèrina-àlmak; — out, طيشارى الموق chikàrmak, چيقارموق dèshàri-àlmak; كزموك كوترموك ghèzméghé-ghyùturmek; — ship, كى يه بنموك ghèmiya - bìnmek; — to pieces, v.a. سوكموق sùkmek, بوزموق bòzmak; v.n. سوكلموك sùkyulmek; — to task, دارلموق dārilmak, ازارلموق àzarlamak, ياپديغنىك حكمتنى صورموق yapdighining-hikmètini-sòrmak; — up, الموق àlmak; قالدردموق kàldirmak; يوقارى الموق yùkàri-àlmak; (a position) ضبطا zàbt-et, كيرموك ghirmek, داخل او dākhil-ò, كتموق ghitmek; (an offender) كرفت ا, اخذا àkhz-et, طوموق tùtmak, (out of the ground) ghirift-et; (a question) چيقارموق chikàrmak; مباحثه سنه كيرشموق mùbāhissasina-ghirishmek; (a quarrel) كيرشموق ghirishmek.

TAL

Tale, *s.* مصال *màssal*, حكاية *hìkyāyé*,
منقبة *kàsssa*, قصة *fìkra*, فقره
mànkabé; (count) صايي *sàyi*,
عددي *àded-hìssābi*;
— bearer, غماز *ghàmmāz*.

Talent, *s.* يوك كبي برمبلغ *yùk-ghìbi-bìr-*
mèblagh; هنر *hùner*, استعداد *ìssti* "dād,
hùner.

Talisman, *s.* طلسم *tàlìssm or talsim*.

Talk, *s.* لاف *làf*, لکردی *làkirdi*;
—, *v.n.* لافا *làf-et*, لکردی *làkirdi-et*,
صحبتا *tèkèllum-et*; قوشمق *kòngushmak*;
— over, (a thing) لکردیسنی *làkirdissini - et*;
(a person) قاندرمق *àklini-chèlmek*,
قانع *ilzām-et*, الزام *kàndirmak*,
— "et. *iknā*.

Talkative, *a.* قوال *ghèvézé*, كوزه *ghèvézé*,
بوش بوغاز *bòsh-bòghāz*, *kàwwā*.

Tall, *a.* طويل *ùzun-bòylu*, اوزون بويلو
tàwīl; يوكسك *yùksek*, بالا *bālā*.

Tallow, *s.* طوك ياغي *dòng-yàghi*.

Tally, *s.* اوييق *chètélé*; —, *v.n.* اوييق
ùymak, مطابق او *mùtābik-òl*.

Tamarind, *s.* تمرهندي *tèmri-hìndī*
(*dèmirhìnd*).

TAP

Tame, *a.* الشمس *àlishmish*; او *èv*
(house); يواش *màzlūm*, مظلوم
yāwāsh; —, *v.a.* الشدرمق *àlishdirmak*,
تريدا *tèrbìyyé-et*.

Tamper, *v.n.* قارشدرمق *hīlé-et*; حيله
kàrishdirmak; (with a person)
رشوت تكليف *rishvet-tèklif-et*;
رسوت ويرمك *rishvet - vèrmek*;
ايارتمغه باقمق *àyartmagha-bàkmak*.

Tan, *s.* دباغت تريده سي *dibāghat-*
tèrbìyyéssi; (of the skin)
يانكلق اسمرلكي *yàniklik-èssmerlighi*;
—, *v.a.* دباغت *dibāghat-et*, تريدا
tèrbìyyé-et; —, *v.n.* (leather)
دباغت قبول *dibāghat - kàbūl-et*;
(the face, &c.) يانمق *yànmak*,
اسمرلمك *èssmerlenmek*; — yard,
دباغخانه *dèbbāgh-khāné (tābak)*;
— pit, دباغخانه قويوسي *(tābak)-*
khāné-kùyussu.

Tangent, *s.* ظل *mùmāsss*, ماس *zill*;
log. —, نسبت ظليه *nissbèti-zillìyyé*.

Tangle, *s.* قارشقلق *kàrishiklik*;
—, *v.n.* قارشمق *kàrishmak*;
—, *v.a.* قارشدرمق *kàrishdirmak*.

Tanner, *s.* دباغ *dèbbāgh (tābak)*.

Tap, *s.* خفيف اورش *khàfif* (blow)

TAP

- wùrush, دوقنشش døkunush ;
 (cock) مصلوق or مصلوق mùssluk ;
 (of a tavern) میخانه پیشتختدهسی
 mèykhāné - pèshtàkhtassi ;
 (tapped cask) اچلمش فوجی
 àchilmish-fìchi ; —, v.a. (a cask)
 اچق, مصلوق اورمق mùssluk-wùrmak,
 اچق خفیجه اورمق (strike)
 àchmak ; khàfifja-wùrmak. [shèrid.
 Tape, s. قباشرید shèrid, شرید kàba-
 Taper, a. کتد کجه اینجه sùbu, سوبی
 ghìtdikja-ìnja ; اینجه ìnja ; —, s.
 شمه shèm “à (shàma) ; — off, v.n.
 کتد کجه اینجلمک ghìtdikja-ìnjelmek ;
 —, —, v.a. کتد کجه اینجلمک
 -ìnjeltmek.
 Tar, s. کیمی قتران kàtrān ; (sailor)
 ghèmiji, قلیونجی kàlyonju.
 Tare, s. (in weight) داره dàra ;
 —s, s.pl. دلجه بurchàk (?),
 dèlija (??).
 Target, s. نشان nìshān, هدف hēdef ;
 قلقان kàlkan.
 Tariff, s. تعرفه tà “rifé ; نرخ nàrk.
 Tarnish, v.n. قرامق kàrarmak,
 سیاه لکه lenmek ; —, v.a. سیاه
 siyāh-et, لکه لندرمک lèkélendirmek.

TAX

- Tarpaulin, s. مشع mùshèmmà “
 (mùshàmba).
 Tart, s. بورك bürèk ; —, a. أكشیجه èkshija.
 Task, s. (lesson) درس dèrss ; (duty)
 كسلش ایش kèssilmish - ish,
 مأموریت معینه mè ‘mūrìyyèti-
 mù “àyyéné, تكلیف tèklif,
 واجبہ ذمت wājibè ‘ī-zimmèt ;
 —, v.a. ایش کسمک ish-kèssmek,
 چالشدرمق ایش تعیین ا
 chālshdirmek.
 Tassel, s. پوسکل pùsskyul.
 Taste, s. (savour) چاشنی tāt,
 چاشنی chāshnī (chèshni), لذت lèzzèt,
 قوت ذائقه (sense of) tà “ām ; طعام
 kùvvèti-zā ‘ika ; (artistic) طبیعت
 tàbī “at ; —, v.a. طامق tātmaq ;
 —, v.n. چاشنیسی او, تادی او tādī-ò,
 چاشنیسی او, لذتی او lèzzèti-ò.
 Tavern, s. میخانه mèykhāné.
 Tax, s. رسم ویرکو vīrghyù, vèrghi,
 رسم rèssm (pl. رسومات rùssūmāt) ;
 property or income —, ویرکو
 (vèrghi), سالیانه tèklif, تكلیف
 sāliyāné, صالغین sālghin ;
 capitation —, جزیه khàrāj, خراج
 jìzyé ; (expense) بار bār ; —, v.a.

TEA

- (a thing) رسم تعیینا rēssm-tà“yīn-et; (a person) صالحین صالمق sālghin - sālmaq ; خراج باغلامق khàràj - bàghlamak, جزیه تعیینا jìzyé-tà“yīn-et (or قطع kàt“et); (accuse) یوزینده اورمق yùzuna-wùrmak, عزوا ìssnād-et, خراجچی “àzv-et; — gatherer, خراجچی khàràjji; تحصیلدار tàhsıldār.
- Tea, s. چای chày, مستوقچایی mòsskov-chàyi; — tray, تپسی tèpsi; — spoon, قهوه قاشغی kàhwé-kàshighi; — pot, چایلق chàylik; — kettle, کوکم ghyùghum.
- Teach, v.a. اوکرتمک ùghretmek, تعلیم tà“līm-et, تدریس tàdrīss-et.
- Teacher, s. معلم khòja, خواجه mù“àllim, مدرس mùdèrriss.
- Tear, s. سرشک ghyùz-yàshi, کوزیاشی sīrīshk, “à, دمه dem, “à, دمه dem, (pl. دموع dùmū); —, v.a. یرتمق yīrtmak, خرقا chāk-et, چاکا khàrk-et, هتکا hètka-et.
- Teat, s. مەمە mēmé, پستان pīsstān.
- Teaze, v.a. صاتاشمق tàkīlmak, طاقلق sàtashmak, اذیتا èzīyyèt-et, تعجیزا tà“jīz-et, عذابا “àzāb-et.

TEM

- Technical, a. علمی “ilmī; فنی fēnnī; اصطلاحی ìsstīlāhī; — term, اصطلاح ìsstīlāh.
- Tedious, a. اوزار ùzar; اوزون ùzun; اوصاندرر ùssāndirir. [chòk-òl.
- Teem, v.n. قاینامق kàynamak, جوق او
- Telescope, s. دوربین dūrbīn (dūrbun), جام jām, آینه àyina.
- Tell, v.a. سويلك sùwèylémek, قل nàkl-et; (count) صایمق sàymak, خبرویرمک v.n. “dād-et; —, تعدادا khàber-vèrmek; (in account) صایلمق sàyilmak; (produce an effect) تأثیرا tè“sīr-òl, تأثیری او tè“sīr-et; اورمق (strike) wùrmak, دیکمک dèghmek, اصابتا ìssābet-et.
- Temerity, s. دللیک dèlīlik, جرئت jūr“èt.
- Temper, s. (natural) خوی khūy, جبلت khùlk, خلق khùlk, طبیعت tàbī“àt, مشرب jībīllèt, مشرب mèshrèb; (of steel) (steel) v.a. “ab; —, صو sù, صوویرمک sù-vèrmek; (the cold) ملایم mùlàyim-et.
- Temperance, s. برهیزکارلق pèrhīzkyārlīk, اعتدال “tidāl, افراطدن اجتناب ìfrātdan-ijtināb.
- Temperate, a. پرهیزکار pèrhīzkyār,

TEM

ازیرازایچر àz-yèr-àz-ìcher ; (in quality or in heat), معتدل mù“tèdil; — zone, منطقه معتدله màntika‘i-mù“tèdilé.
 Temperature, s. حرارت hàrārèt, درجه حرارت dèréjè‘i-hàrārèt.
 Tempest, s. چوق فرطونه chòk-firtina, بوره bòra.
 Tempestuous, a. فرطونه firtina, فرطونه لو firtinali.
 Temple, s. عبادتگاه mà“hèd, عبادتخانه ‘ibādet-ghyāh, بتخانه ‘ibādet-khāné, (of idols) (püt)-khāné; — of Jerusalem, مسجد اقصی mèssjidi-àksà, المسجد الاقصی èl-mèssjidu-‘l-àksà; — of the head, شق قیری shàkak-yèri, شقق shàkak.
 Temporary, a. موقت mùwàkkàt; عاریق ‘ārīyyètī (èyréti).
 Tempt, v.a. ایارت مغد چال شفق àyartmagha - chālīshmak, اغوا به سعی àghwāya-sà“y-et; (an object) دعوتا dà“vet-et; — successfully, ایارت مق àyartmak, الدائم àldatmak, اغوا àghwā-et, اغفال àghfāl-et, اضلال àdlāl-et.

TEN

Ten, a. عشرة ‘àshar, اون òn, àshara, ده dèh.
 Tenable, a. قابل محافظه kābili-mùhāfaza, محافظه سی ممکن mùhāfazassi-mùmkin; (assertion) صالح ایساتی ممکن issbāti-mùmkin, sālīh.
 Tenant, s. مستأجر kīrāji, کرایه گرا ایله طومق mùsstè‘jir; —, v.a. کرایه او طومق kīrā-ila-tùtmak; òturmak.
 Tend, v.a. خدمت نی باقمق bàkmak, خدمت نی مائل او v.n. khèdmetini-et; —, v.n. مائل او mā‘il-òl, متایل او mùtémàyyil-òl; وارمق ومنتج او vārmak, نتیجه ویرمق nètījé-dāyanmak, منجر او mùnjèrr-òl.
 Tendency, s. تمایل mèyl, تمایل ركون tèmàyyul, استعداد isstī“dād, rùkyūn.
 Tender, a. نازک nāzik; بموشاق yīmushàk; —, s. (offer) تکلیف tèklīf; —, v.a. تکلیف ا arz-et; عرضا vèrmek.
 Tendon, s. سگیر sīngir, عصبه ‘àssaba.
 Tenor, s. مأل mà‘āl, فحوا fèhwà, معنی mà“nà.
 Tense, s. زمان zàmān; —, a. کرکی

TEN

ghèrghi, کرپلو ghèrili ; present —,
 حال ماضی, imperfect —, حال hāl ;
 hāl-i-māzī ; perfect —, ماضی māzī ;
 aorist —, مضارع mùzārī ;
 future —, مستقبل mùsstākbel.
 Tent, s. چادر chādīr, خیمه khāymé,
 خراکه khārgħyāh.
 Tenth, a. عاشر, ònunju اونجی ònunju,
 "āshīr, عشر, "ùshr. s. —, دهم dèhum ;
 Tepid, a. ایلیحی òlījā, ایلیحی òlījāk.
 Term, s. (word) تعبیر tà"bīr ; (tech-
 nical) اصطلاح òsstīlāh ; (stipula-
 tion) مدت شرط shārt ; (of time) مهلت
 mùddèt ; (delay) مهل mèhl, مهلت
 mùhlèt, وعدہ wà"dé ; (price) تعبیرا
 fī, فی fī, فی fī'āt ; —, v.a. تعبیرا
 tà"bīr - et, تسمیہ tàssmīyé-et,
 -òl. "dèmek منقطع او, mùnktàti
 Terminate, v.n. منتهی او, bìtmek
 mùntèhi - òl, انتہا بولق òntihā -
 -bùlmak ; —, v.a. بترمک bìtirmek,
 -et. کسمک kèssmek, قطع kāt
 Termination, s. نہایت sòng, صوک
 nihāyet, انتہا òntihā.
 Terrace, s. (on hill-side) سد sèdd ;
 (house-top) دام sàth (t-h), دام
 dām, باجہ bàja ; (of houses)

THA

صیرہ اولر sīra-èvler.
 Terrestrial, a. ارضی dùnyévī ;
 àrzī ; — globe, کرہ ارض kyùré'i-
 -àrz.
 Terrible, a. مدہش màkhūf, مخوف
 mùdhīsh, مہیب mùhīb.
 Terrify, v.a. کورکوتماق kòrkutmak,
 تخویفا tàkhwīf-et, احافہ òkhāfa-
 -et, ترہیب tàrhīb-et.
 Territory, s. ارضی àrāzi (pl. of
 arz, land), ممالک mèmālik (pl. of
 country).
 Terror, s. خوف kòrku, قورکو
 khāvīf, دهشت dèhshèt.
 Testament, s. وصیتنامہ wàssīyyèt-
 -nāmé, وصیت wàssīyyèt.
 Testicle, s. خایہ khāya, طاشاق tàshak.
 Testify, v.n. اظہار, shāhādet-et
 òzhār-et, کوسترمک ghyùsstermek,
 ابراز òbrāz-et.
 Testimony, s. شہادت shāhādet ;
 تقرر tàkrīr, افادہ òfādé.
 Tether, s. پابند pāybènd (pāywand),
 باغلامق bāghlamak, v.a. —, پاپ
 Text, s. (of a book) متن mètn.
 Texture, s. قماش kùmāsh, نسج nèssj.
 Thank, v.a. تشکرا tèshèkkyur-et ;

THA

- s, *s. pl.* شکر *tèshèkkyur*, شکر *shùkr*; —ful, متشکر *mùtèshèkkir*; to give —, to return —, تشکرا *shùkr-et*, تشکرا *tèshèkkyur-et*.
- That, *pron.* او òr, اول òl *or* او ò; —, *rel. pron*: see Grammar; —, *c.* که *ki*.
- Thatch, *s.* صاپدن اورتی *sàpdan-ùrtu*; —, *v.a.* صاپ ایله اورتکم *sàp-ila-ùrtmek*.
- Thaw, *s.* قارلرک اریمسی *kàrlaring-èriméssi*, بوزلرک چوزلمسی *bùzlaring-chùzulmassi*; —, *v.n.* اریمک *èrimek*; چوزلمک *chùzulmek*; —, *v.a.* اریتمک *èritmek*.
- The, *art.* See Grammar.
- Theatre, *s.* تیاترو *tèyàtro*.
- Theft, *s.* خرسزلیک *khìrsizlik*, سرقت *sìrkàt*, سرقه *sèrika*.
- Their, *a. pro.* لری *lari*, انلرک *ànlarıng*; —s, *pro.* انلرککی *ànlarıngki*.
- Theist, *s.* موحد *mùwàhhid* (unitarian).
- Themselves, *pro. pl.* کندیلری *kèndiléri*.
- Then, *ad.* اولزمان *òl-wàkit*, اولزمان *òl-zàmān*; (afterwards) صکره *sòngra*, بعده *bà* "dahū, پس *pèss*;

THE

- , *c.* بوسورتده *ùylè-issa*, او یله ایسه *bù-sūrètda*, امدی *imdi*.
- Theology, *s.* علم کلام "ilmī-kèlām, حکمت الهیه *hikmèti-ìlāhıyyé*.
- Theorem, *s.* دعوی نظری *dà* "wàyi-nàzarī.
- Theoretical, *a.* نظری *nàzarī*, علمی "ilmī.
- Theory, *s.* مذهب *yòl*, قول *kāvl*, نظر *nàzar*, طریق *tàrik*, مذهب *mèzhèb*.
- There, *ad.* اورا *òra*; اورایه *òraya*; شورایه *shùraya*, شورا *shùra*; اوراده *òrada*; انده *ànda*, *ònda*; —! *int.* اشته *ishta*, نا *nà*, تها *tèhā*; — about, —abouts, اورالر *òralar*, اورالره *òralara*, اورالرده *òralarda*; اول صولرده *(ò)-sùlarda*, اول صولره طوغری *ò-sùlara-dòghru*; —by, اول مناسبتله *òl-mùnāssébètla*; —after, اندنصکره *àndan-sòngra*; —at, آکا *ànga*, *ònga*; —from, اندن *àndan*, *òndan*; —in, آکا *ànga*; انده *ànda*; اندن *àndan*; —of, اندن *àndan*; —on, انک اوزرینه *ànga*; انده *ànda*; انک اوزرینه *àning-ùzérina*; انک اوزرنده *àning-ùzérinda*; —to, —unto, آکا *ànga*, آکا طوغری *ànga - dòghru*;

THE

— out, اندن àndan; — under, انك التندە àning - àltina; انك التندە àning-àltinda; — upon, انك اوزريندە àning-ùzérina; انك اوزريندە àning-ùzérinda; — with, انك ايله àning-ila, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr; ملفوفاً lèffan, معاً mà'an; انك ايله برابر, withal, انك ايله برابر àning-ila-bèrābèr.

Therefore, c. بوسبىدن imdi, امدى àmdy, بوسبىدەن àmdy, بوسبىدە بىنا àmdy-bù-sèbéba-bīnā'an, بوسبىدە مېنى àmdy-bù-sèbéba-mèbni, بۇگامىنى àmdy-bùnga-mèbni, بىنا ئۈستىدە àmdy-bunga-bīnā'an, بىنا ئۈستىدە àmdy-bīnā'an - àlèyh, بىنا بىر يەردە àmdy-bīnā'an - àlà - zāliké, بىنا بىر يەردە àmdy-bīnābérin.

Thermometer, s. ميزان حرارت mīzān-i-hārārèt, هوا ترازوسى hàwā-tèrāzissi.

They, pro. انلار ànlar, ònlar.

Thick, a. (in solidity) قالىن kàlin; (in fluidity) كىيىن kòyu, كىيىن kèssif; (coarse) قىزىق kàba; (close) سىقىق sīk; (intimate) سىقىق sīk; اورطە àng-kòyu-yèr, س. —, or اورتە òrta, اورتە يېرى òrta-yèri, انك انىق àng-fèna-yèr.

THI

Thicken, v.n. قالىنلاشمق kàlinlashmak; سىقىلاشمق kòyulashmak; سىقىلاشمق sīklashmak; قىزىلاشمق fènaleshmek; —, v.a. قالىنلاشمق kàlinlashdirmak; قىيىنلاشمق kòyulatmak; سىقىنلاشمق sīklashdirmak.

Thief, s. خىرسىز khèrsiz, سارق sàrik, دزد dūzd, اوغرى òghri.

Thieve, v.n. خىرسىزلىك khèrsizlik-et, سىرقىت sīrkāt-et.

Thigh, s. بۇت bùt, بىچاق bàjak, اولۇق òyluk, فېخ fàkhz.

Thimble, s. يۇكسۇك yùksuk.

Thin, a. (in solidity) ئىنچە ìnja; (in flesh) زېن zàbun; (in fluidity) سۇلۇ sùlu; (wide apart) سىرىك sèyrèk; —, v.a. سىرلەتمەك sèyreltmek; —, v.n. سىرلەنمەك sèyrelmek.

Thine, pro. a. سىنىڭ sìnìng, سىنىڭ sìnìngki.

Thing, s. شى shèy, شى shèy' (pl. شى شى shèy), نەسنى nèssné, شى شى shèy, شى شى shèy.

Think, v.n. دوشۇنمەك dùshunmek, (ponder) تەفەككۇر tèfèkkyur - et; مۇلاھىزە mùlāhaza-et; — over,

THI

- خاطرلق mùtāla "a-et ; — of, مطالعا khātirlamak, خاطره کتورمک khātira-ghètirmek ; — about, دوشونمک dùshunmek, قورمق kùrmak ; —, *v.a.* (imagine) صائمق sànmak, صایمق (esteem) zànn - et ; ظنا sàymak, عدا "àdd-et.
- Third, *a.* ثالث ùchunju, اوچنجی sāliss, سیم siyum ; —, *s.* اوچدهبر ùchda-bir, ثلث sùlss (sùluss).
- Thirst, *s.* عطش sùssuzluk, صوسزلق "àtsh ; حرارت hàrārèt ; —, *v.n.* عطشان او sùssamak, صوصامق "àtshān - òl, تشنه او tìshné - òl ; —*y, a.* عطشان sùssamish, صوصامش "àtshān, تشنه tìshné.
- Thirteen, *a.* اون اوچ òn-ùch.
- Thirty, *a.* اوتوز òtuz, ثلثون sèlāssūn, سی sī, ثلثین sèlāssīn.
- This, *pro.* بو bù, شو shù.
- Thistle, *s.* اشک دیکنی èshek-dìkēni, دوه دیکنی dèvé-dìkēni.
- Thither, *ad.* اورایه òraya.
- Thorn, *s.* دیکن dìkèn, ایکنه ìghné, خار khār, شوك shèvk ; —*y, a.* دیکنلو dìkēnli.
- Thorough, *a.* اصل àssl, تام tām,

THR

- کامل kyāmil ; —bred, جنس jìns, چیقار صوقاق sòy ; —fare, صوی chikar - sòkak ; no —fare, چیقمز صوقاق chikmàz - sòkak ; —ly, *ad.* بتون بتون bitun-bitun, تماماً tà māman, کاملاً kyāmilan, کرکی کبی hēr-wèjhla, هروجه
- Thou, *pro.* سن sèn. [ghèrèghi-ghìbi.
- Though, *c.* هر قدر issa-da, ایسه ده hēr-nàkadar ; ینه yiné (ghéné).
- Thought, *s.* فکر fìkr (*pl.* افکار èfkyār); مطالعا mùtāla "à. [hèzār.
- Thousand, *a.* هزار èlf, بیک bìng.
- Thrash, *v.a.* دوکمک dùghmek ; (corn) خرمن ا khārman-et ; (the enemy) بوزمق bòzmaq.
- Thread, *s.* تیر تیره tìré ; تل tèl ; رسته rìshaté ; —, *v.a.* (a needle) ایپلک کچورمک ìplik-ghèchirmek ; (a path) سوکمک sùkmeq, چیقارمق chikàrmak, کچمک ghèchmek, مرورا mùrūr-et.
- Threat, *s.* قورقویره جک لقردی kòrku-vèréjek-làkirdi, قورقو kòrku.
- Threaten, *v.a.* قورقویرمک kòrku-vèrmek ; قورقولو کوزمک kòrkulu-ghyùzukumek.

THR

Three, *a.* اوج ùch, ثلثه sèlāssé, سه sèh.

Threshold, *s.* کپواشکی kàpi-èshighi, عتبه āssitān, استانه āssitāné, “àtébé.

Thrice, *ad.* اوج کوره ùch - kèrré, اوج دفعه ùch-dèf, “à, اوج سفر ùch-sèfer. [idārējilik.

Thrift, *s.* اداره جیلک idārē, اداره اداره idārē,

Thrive, *v.n.* کشمک ghèlishmek; —ving, *a.* کشاتلو ghèlishātli.

Throat, *s.* بوزاغ bòghāz, حلقوم hùlkūm.

Throb, *s.* یورک اوینامسی yùrek - òynamassi; یاره زوتلامسی yàra-zònkلامسی; —, *v.n.* اوینامق òynamak; زوتلامق zònkلامق.

Throne, *s.* تخت tàkht; مسند mèssned, “àrsh; عرش, — of God, سادر sàdr; —, *v.a.* تختها و طورتمق tàkhta - òturtmak.

Throng, *s.* ازدحام (kàlabàlik) غلبهلق, اوششمک ùshushmek, کوششمق kòshushmak; ازدحاما (kàlabàlik) - et, غلبهلقا ùshushmek.

Throttle, *s.* بوزاغ bòghāz; —, *v.a.* بوزاغزینی صیقمق bòghmak, بوزاغزینی بوزاغزینی bòghāzini-sìkmak.

THU

Through, *pr.* دن dan; ایچندن ìchindan; — and —, یاندن یانه yàndan-yàna; —out, *ad.* باشدن باشه bāshdan - bāsha; اولندن اخرینه قدر èvvelindan-ākhirina-kàdar.

Throw, *s.* اتمق àtim; —, *v.a.* اتمق àtmak, انداختا èndākht-et, رمی rēmy-et; — away, اتمق àtmak; اسرافا ìssrāf-et, تلفا tèlef-et; — off, چیقارتمق chikàrmak, دفعه dèf-et.

Thrust, *s.* ایتش kàkish, ایتش ìtish; دورتش durtush; صوقش sòkush; قائمق wùrush; —, *v.a.* کاکمق kàkmak, ایتمک ìtmek; دورتمک durtmek; اورمق sòkmak; صوقمق wùrmak; — away, دفعه dèf-et, طردا tàrd-et.

Thumb, *s.* باش پارمق bāsh-pàrmak; —, *v.a.* بیراقلرینی پرمق کیرلدوب اورسه ملک yàpraklarini - pàrmàkla - kirlèdup-ùrsélémek.

Thump, *s.* مشتها اورشی mùshta - wùrushu; —, *v.a.* مشتها ایله اورمق mùshta-ila-wùrmak.

Thunder, *s.* کورلیسی ghyùk-ghyùrléméssi, رعد rà“d; —, *v.n.*

THU

يلدرم bolt, گورلك ghyùrlémek ; —
 yìldirim, صاعقه sā“ika ; —clap,
 يلك بركورلمسى ghyùghing - bìr -
 - ghyùrléméssi ; —stroke, يلدرم
 yìldirim, صاعقه sā“ika ; —struck,
 يلدرم چارپمىش yìldirim-chàrpmish,
 صاعقه اصابت ايتمش sā“ika - ìssābet -
 - ètmish ; متعجب mùta“àjjib,
 سرسم sèrsèm, حيران hàyrān,
 شاشه قالمىش shàsha - kàlmish ; to
 be — struck, قالمق kàlmak,
 شاشه قالمق shàsha-kàlmak.
 Thursday, s. پنجشنبه pènjshebènh
 (pèrshamba), خميس khàmìss.
 Thus, ad. بويله بويله جه bùylé, bùyléja ;
 بوجاهله bù - sūrètla ; بوجاهله
 - wèjhla ; بوتقديرجه bù - tàkdīrja ;
 — far, بورايه قدر bùraya - kàdar,
 بورايه دق bùrayadak.
 Thwart, v.a. ايشنى بوزمق ishini-
 -bòzmaq, سكته ويرمك sèkté-vèrmek.
 Thy, pro. a. ك ìng, ng ; سنك sèning ;
 —self, كندك kènding.
 Thyme, s. كك اوقى kèkik - òtu,
 كك kèkik.
 Tick, s. (insect) كنه ghèné ; upon —,
 ويرسى به vèrèssiyé ; —, v.n.

TIL

طيق طيقا tìk-tìk-et.
 Ticket, s. كغد kyāghid ; يافته yàfta.
 Tickle, v.n. غجقمق ghèjïkmak ;
 —, v.a. غجقدرمق ghèjïkdirmak ;
 — one's fancy, خوشنه كتمك
 khòshina-ghìtmek.
 Tide, s. جذر ومد jèzr - u - mèdd ;
 high —, مد mèdd ; مد كامل mèddi-
 -kyāmil ; ebb —, جذر jèzr.
 Tidy, a. تميز tèmiz.
 Tie, s. باغ bàgh ; (in architecture)
 علاقه كوشاق kùshàk ; (moral)
 “àlāka, مناسبت mùnāssébèt,
 انتساب ìntissāb ; (impediment)
 “ùkdé, مانع māni“ ; —, v.a.
 باغلامق bàghlamak, عقدا “àkd-et.
 Tier, s. صرة sira ; قات kàt.
 Tiger, s. ببر bùbr.
 Tight, a. صيقى siki ; water —,
 سوچمىز sù - ghèchmàz ; air —,
 هواچمىز hàwā-ghèchmàz.
 Tighten, v.a. صيقشدرمق
 sikhshdirmak. [tùghla.
 Tile, s. كراميد kìrémid ; (flat) طوغله
 Till, s. پارچه كچمىسى pàra-chèkméjéssi ;
 —, v.a. تيمارا timār-et, زراعت
 zirà“àt-et, حراستا hàrāssèt - et ;

TIL

- , *pr.* اقدر *a-kàdar*, *دك* *é-dek*, *دق* *a-dak*.
- Tiller, *s.* زراعتهجي *zirà“àtji*; (of a rudder) يكه *yèké*.
- Timber, *s.* كرسته *kèressté*, احشب *àhshàb*, احشاب *àhshāb*; — yard, كرستهجي دكاني *kèresstéji-dùkkyāni*.
- Time, *s.* وقت *wàkit*, زمان *zāmān*; هنگام *hèngghyām*; period of —, مدت *mùddèt*, دور *dèvr*, عصر *“àssr*, يوم *èyyām* (*pl.* of *يوم* *kārñ*, *ايام* *yàvm*, a day); (number in recurrence) كره *kèrré*, مرة *mèrré*, دفعه *dèf“à*, سفر *sèfer*, نوبت *nùbèt*; —, *v.a.* وقت تعيينا *wàkit-tà’yīn-et*; وقتندقتا *wàktina - dikkāt - et*; there’s — enough, دهاوقت وار *dàhā-wàkit-vār*, وقت چوق *wàkit - chòk*; from — immemorial, اوتدنبرو *àtédan - bèri*, ازقديم *èz - kādīm*, من القديم *mīn-el-kādīm*.
- Timid, *a.* اوركك *kòrkàk*, قورقات *òrkek*; اوطانور *màhjüb*, محبوب *ùtànir*, اوطانغ *ùtànghàch*.
- Tin, *s.* تنكه *kàlay*; (in sheets) *tènéké*; —, *v.a.* قلايلق *kàlaylamak*.

TIP

- Tincture, *s.* (medicinal) روح *rūh*; (slight mixture) قوقو *kòku*, شائبه *shā’ibé*; —, *v.a.* ويرنك ويرمك *jüz’ija-bìr-rènk-vèrmek*.
- Tinder, *s.* قاو *kàw or kāv*; — box, چقماق كيسهسي *chàkmak-kèyséssi*.
- Tinge, *v.a.* جزئيجه بررنك ويرمك *jüz’ija - bìr-rènk-vèrmek*, تلوينا *tèlvīn-et*, بويامق *bòyamak*.
- Tinker, *s.* چنكانه (*chìngghèni*, a gypsey); —, *v.a.* قباجه تعميرا *kàbaja-tà“mīr-et*.
- Tinsel, *s.* شاماته تلي *shàmata-tèli*.
- Tint, *s.* لون *rènk*, چشيد *chèshid*, رنگ *rènk*, لون *lèvn*.
- Tip, *s.* بخشش (*tèpé*); دبه *ùj*, اوج *òj*; *bàkhshish*; —, *v.a.* ويرمك *vèrmek*, اتمق *àtmak*; —, *v.n.* بخشش ويرمك *bàkhshish - vèrmek*; — up, براوجني قالدرمىق *bìr-ùjùnī - kàldirmak*; — off, — over, *v.n.* دوريلوب دوشمك *dèvrilip-dùshmek*; —, *v.a.* دويروب دوشورمك *dèvirip - dùshurmek*.
- Tipple, *s.* اچمك *ìchki*; —, *v.n.* اچمك *ìchmek*, چاقمق *chàkmak*. [(*sār*-).
- Tipsy, *a.* سرخوش *sèrkhòsh*, كيف *kèyf*.

TIR

Tire, *s.* (of a wheel) چنبر *chènber*,
 يورمق (dèymir) ; —, *v.a.* يورمق
yòrmak ; (in liking) اوصاندرمق
ùssàndirmak ; (in patience)
 صبرينى دوکتمک *sàbrini - dükètmek* ;
 (cause disgust) بزدirmek ;
 اوصانمق *yòrulamak* ; يورلماق *yòrulamak* ;
 —, *v.n.* بزمک *bèzmek* ;
 صبرى دوکتمک *sàbri - dükènmek*.

Tiresome, *a.* مناسبتسىز *mùnāssébètsiz* ;
 اوصاندرىر *ùssànj - vèrir*, اوصانچ وپير
ùssàndirir ; ادمک جانى صيقار
àdaming-jānini-sikar.

Tissue, *s.* کماش *kùmāsh*, نسج *nèssj*.

Tithe, *s.* عشر *ùshr* (*pl.* اعشار *àshār*),
 اوندالک *òndalik*.

Title, *s.* (of honour) لقب *làkab*
 (*pl.* القاب *èlkāb*), عنوان *ùnwān* ;
 (right) حق *hàkk* ; (deed) سند
sèned, حجت *hùjjèt*.

To, *pr.* ئه *é*, *a.* ئه قدر *a-kàdar* ;
 ئه طوغرى *a-dòghru* ; ايچون *ìchin* ;
 — day, بون بون *bù-ghyùn* ; — night,
 بواو کمزده کى کيجه *bù-ghèyjé*,
 بواو کمزده کى کيجه *bù-ùngumuzdéki-ghèyjé* ; — mor-
 row, يارين *yàrin*.

Toad, *s.* قوره قوربغه *kàra-kùrbagha*,

TOL

اولونغه *òdlu - bàgha* ; — stoul,
 زهرلومتار *zèhirli-màntar*.

Toast, *s.* اکمک قزارتمسى *èkmek -*
kizàrtmassi ; عشقه شراب ايچلان کمسنه
 “*àshkina - shàrāb - ìchilen -*
- kìmèssné ; —, *v.a.* قزارتمق
kizàrtmak ; عشقه شراب ايچمک
 “*àshkina-shàrāb-ìchmek*.

Tobacco, *s.* تون *or* توتن *tùtun*, دخان
dùkhān. [-*pàrmaghi*.

Toe, *s.* اياق پرمقى *pàrmak*, *àyak*-

Together, *ad.* برابر *bèrābèr*, برلکده
birlikda ; بيريده *bir-yèra* ;
 بيريده *bir-yèrda* ; جيعا *jèm“àn* ;
 جيعا *jèmī“àn*.

Toil, *s.* کلفت *ish*, رنج *rènj*, ايش
kyùlfèt, مشقت *mèshàkkàt* ;
 —, *s. pl.* طوزاق *tùzàk* ; —, *v.n.*
 چبالماق *chàlishmak*, چبالماق
chàbalamak, ايشلمک *ishlémek*.

Token, *s.* نشان *nishān*, اشارت *ishāret*,
 علامت *“àlāmèt* ; (of remem-
 brance) برکذار *bèrghyuzār*.

Tolerable, *a.* چکلور *chèkilir*, تحمل اولنور
tàhàmmul-òlunur ; اب ايوجه *èp -*
-iyija.

Tolerance, Toleration, *s.* تحمل

TOL

tàhàmmul, مساعدہ hāzm, مضمم mùssā“adé.

Tolerate, *v.a.* مساعدہ mùssā“adé-et, تجویزا tèjvīz-et, قبولا kàbūl-et, چکمه chèkmek.

Toll, *s.* قیوویرکوسی kàpī-vèrghissi, باج bāj, مروریه mùrūrīyyé; —, *v.a.* (a bell) چالمق chālmak; —, *v.n.* چالمق chālinmak.

Tomb, *s.* مزار mèzār, قبر kàbr, لحد làhd; تریده tūrbé; — stone, مزارطاشی mèzār-tāshi.

Ton, *s.* طونلاته tònélàta.

Tone, *s.* سس sèss; پردہ pèrdé; (of muscle, &c.) قوت kùvvèt.

Tongs, *s. pl.* ماشه màsha.

Tongue, *s.* دل dīl, لسان lissān, زبان zābān.

Tonic, *s.* مقوی mùkāvvi.

Too, *ad.* (also) دخی dākhi, ده da, كذلك kèzālik; (more than needful) حدلزوجمدن زیاده hāddi-lūzūmdan-ziyādé. (This particle is not in use in Turkish: the simple adjective fulfils its function. *Vid.* Grammar.)

Tool, *s.* الت ālet (*pl.* الات ālāt);

TOR

—*s, s. pl.* ادوات èdawāt, ادوات èdāwāt, اودانلق àwadanlık, طاقم tàkim.

Tooth, *s.* دیش dīsh, سن sinn (*pl.* دندان èssnān), دندان dèndān, دندانه dèndāné; — pick, خلال khilāl, دیش قارشدره جق dīsh-kārishdirajak.

Top, *s.* اوست ùsst, یوقاری yùkàri, فوق fèvk, بالا bālā; (summit) ذروه zīrvé; (of a mast) چناقلق chānaklık; (play-thing) فرداق fīrildāk; —, *a.* اوستنده کی ùstndèki, اوستنده کی ùstundèki; — mast, غایبه چوغی ghābiya-chībūghu; — sail, غایبه ghābiya; — most, ایوقاری کی èng-yùkàriki, ایوقاریده کی èng-yùkàridèki. [sārī-yākūt.

Topaz, *s.* ماری یا قوت (?), زبرجد zèberjèd.

Topography, *s.* خریطه تفصیلاتی khàrīta-tàfsīlāti; تفصیلات زمین tàfsīlāti-zēmīn. [زبروزبر zīr-u-zèber.

Topsy-turvy, *ad.* الت اوست àlt-ùsst,

Torch, *s.* مشعله mēsh“àla (māshala).

Torment, *s.* اذیت èziyyèt; —, *v.a.* اذیت ویرمک èziyyèt - et; اذیت ویرمک èziyyèt-vèrmek.

TOR

Torpid, *a.* اويشمش ùyushuk, اويشمش ùyushmush, جانسزكي jānsiz-ghìbi.

Torrent, *s.* حيزلواقان صو; (sèl) sèyl سيل; hìzli-àkan-sù.

Torrid, *a.* حار hārr; — zone, منطقه حارة mântika‘i-hārré.

Tortoise, *s.* قاپلوغده kàpli - bàgha (kàplimbàgha); — shell, بغده bàgha.

Torture, *s.* شکنجه èziyyèt, شکنجه shikènjé, اسکنجه isskènjé; —, *v.a.* اسکنجه èziyyèt-et, اسکنجه isskènjé-et, اويقوسزبراقمق ùykussuz -bràkmak.

Toss, *s.* اتش àtish, فرلادش fàrlàdish; —, *v.a.* فرلاتمق àtmak, فرلاتمق fàrlatmak; —, — about, *v.n.* فرلامق fàrlamak, سچرامق sìchramak, قبارمق (waves) àtilmak; kàbarmak.

Total, *s.* طوب tòp, يکون yèkyūn, مجموع mèj mū; —, *a.* کلي kyūlli; مجموع mèj mū.

Totter, *v.n.* سندهلمك sèndélémek, يكله جقاو yìkilajak-òl.

Touch, *s.* دوقنش døkunùsh; (sense of) قوت لامسه kùvvèti - lāmissé;

TOW

last —, صوكال sòng-èl; (tincture) اثر èsser; شائبه shā‘ibé, قوقو kòku; —, *v.a.* ال سورمك, دوقمق døkunmak, ال اورمق èl-würmak; ملامق او, متصلاو mùttàssil-òl, ملامق دكمك mùlāssik-òl; دكمك dèghmek; ياپشمق bitishmek; (move the heart) ياپشمق yapishmak; قلبه رقت كتورمك kàlbina-rikkàt-ghètirmek, يموشاتمق yimushatmak; — upon (in speaking) اكدروب كچمك àngdirip - ghèchmek; — hole, فاليه fàlya, فاليه دليكي fàlya-dèlighi; —stone, محك mähèkk (mèhènk, mèhènk - tàshi); —wood, قاو kàw or kàv.

Tough, *a.* سرت sèrt; قويمز kòp máz; كسليمز kèssilmáz; (difficult) قتي kàti, چتين chètìn; (of endurance) جاني پك jāni-pèk.

Tow, *s.* بياض استويي bèyāz-ùsstùpu, قتيق kèten-fàzlassi; كنان فضله سي kàtik; —, *v.a.* يدكالمق yèdégħa-àlmak, چكمك chèkmek; — rope, يدك ايبي pàlamār; — line, يدك ايبي yèdek-ìpi.

Toward, Towards, *pr.* ا-ئطوغري

TOW

- dòghru, طرفنه طوغرى tàrafina -
 - dòghru, جهتنه طوغرى jìhètina -
 -dòghru.
 Towel, s. پشتمال hàwli; پشتمال
 pèshtamāl, فوطه fùta.
 Tower, s. قله kùllé or قوله kùlé;
 (in town walls) برج bürj; —, v.n.
 يوكسلmek. yükselmek.
 Town, s. قصبه kàssaba, شهر shèhr,
 محروسه màhrūssa, ميمكت
 mèmlékèt, مدينه mèdīné.
 Toy, s. اويونجق òyuyjāk; —, v.n.
 اويناشمق òynamak, اويناشمق
 òynashmak, ايلنك èylenmek.
 Trace, s. نشان nishāné, نشان
 nishān, اثر èsser; (of harness)
 قوشم قايشى kòshum - kàyishi;
 —, v.a. ايزلمك izlémek, اثارينه تتبع
 āsārīna-tètèbbu“-et; (on paper)
 رسم ريسم rèssm - et; چيزمك
 chizmek, ياغلو كاغده المق
 sīlkmek; yāghli - kyāghida - àlmak;
 ايسلو كاغدايله چيزمك
 issli - kyāghid -
 -ila-chizmek; جامده چيزمك
 jàmda-
 -chizmek.
 Track, s. ايز iz; بالوبالوسز يياده يولى
 bèlli - bèllissiz - pīyāda - yòlu;

TRA

- , v.a. كرادان kàradan-
 -yèdek-ila-chèkmek.
 Tract, s. ناحيه nāhīyyé, الكا (ùlké);
 رساله rissalé, جزء jüz'.
 (book)
 Tractable, a. مظلوم màzlim, سوزدكر
 sùz-(dīner), منقاد mùnkād.
 Trade, s. حرفت hīrfèt; صنعت sànat,
 تجارت àlish-vèrish, الش وپرش
 tijāret, دادوستد, àtā-
 àkhz-u-“àtā, الش وپرش ا
 dād-u-sitèd; —, v.n.
 تجارت ا et, àlish-vèrish-et,
 بازركان dùkkyānjī, دكانجی
 bāzirghyān, اصناف èssnāf.
 Tradition, s. حديث شريف hādīss,
 حديث شريف hādīssi - shērīf;
 روايت rīwāyet; —al, a.
 مروى mèrvī, منقول mènkul.
 Traffick, s. الش وپرش àlish-vèrish,
 كنجن (on a road) tijāret;
 گهن گهن ghèlen-ghèchen;
 اشلكك ishleklik; having much —,
 اشلك ishlek; —, v.n.
 الش وپرش ا et, àlish-vèrish-et;
 تجارت ا et, tijāret-et.
 Tragedy, s. عاقبتى وخيم اولان وقعه
 “ākībēti-wākhīm-òlan-wāk”
 Train, s. ذيل ùzun-ètek, اوزون ااتك
 zèyl (pl. اذيال èzyāl), دامن dāmen;
 اتباع طاقمى ètbā“-tākimi, (suite)

TRA

خدم khàdem, حشم hàshem ; (of powder) يملء yèmlémé ; فتيل fítíl ; صجوق sùjuk ; (series) صرة sira, الای àlay, سورو sùru ; (of guns) طوپلر tòplar ; siege —, محاصره طوپلری mùhāssarā-tòplari ; —, v.a. تربيدا tà“līm-et ; (a tree) تهربییه tèrbìyyé - et ; دالترینی برسمة قومق dàllarini - bìr-rèssma-kòmak ; — on, v.n. اوزامق ùzamak, سورمك sùrmek, بتمامك bìtmamek.

Traitor, s. دولت خائنی dèvlet-khā‘ini, دولتند خائنی dèvlètina-khā‘in.

Trample on, v.a. چینمك chīnémek, ایاق باصمق àyak-bàssmak ; — under foot, ایاق التندالمق àyak-àltina-àlmak.

Tranquil, a. اسوده rāhat, راحت āssūdé, ساکن sākin ; مأمون mè‘mūn.

Tranquillity, s. اسایش rāhat, راحت āssāyish, سکونت sùkyūnèt, امنیت èmnìyyèt.

Tranquillize, v.a. تأمینا tè‘mīn-et.

Transaction, s. سرگذشت wàk“à, وقعه sèr-ghyùzèsht ; معامله mù“āmélé.

Transcribe, v.a. عیننی یازمق àynini-

TRA

-yàzmak, صورتنی یازمق sūrètini-yàzmak, صورتنی المق sūrètini-àlmak, صورتنی چیقارمق - chèkàrmak, نسخہ سنی یازمق nùsskhassini-yàzmak, استنساخا isstinsākh-et.

Transfer, v.a. دورا dèvr-et, نقل nàkl-et, کچورمك chèvirmeç, چورمك ghèchirmeç.

Transform, v.a. بشقه هیئتده قومق bāshka-hèy‘èta-kòmak.

Transgress, v.n. قباحتا kàbāhat-et, جناها jùnhà-et ; گناه ghyùnāh-et ; —, v.a. تجاوزا tàkhàtti-et, تجاوزا tējāvuz-et ; خلافنده حرکتا khìlāfinda-hàrékèt-et.

Transgression, s. جناها khàtā, جناها jùnhà, جرم jürm, قباحتا kàbāhat, معصیت mà“siyyèt.

Transient, a. قرارسز sùreksiz, سورکسز kàrārsiz, بیقرار bīkārār, زائل zā‘il, [فانی fānī].

Transit, s. مرور mùrūr.

Translate, v.a. ترجمدا tètjumé-et, چورمك chèvirmeç, نقل nàkl-et.

Translation, s. ترجمه tètjumé ; نقل nàkl.

Translator, s. مترجم mùtètjīm, ترجمان tètjūmān.

TRE

Treason, *s.* دولت‌ایدیلن خیانت *dèvlété-èdilen-khìyānèt.*

Treasure, *s.* مال *māl*, پاره *(pàra)*, اچّه *àkcha*; (hidden) دفينه *dèfīné*, خزینه *khàzīné (hàzna)*; (in affection) ایکی کوز *ìki-ghyùz*, جگر *jìgher*, جگر کوشه *jìgher-kyùshé*; (in estimation) چوق ایشدیرارشی *chòk-isha - yàrar - shèy*; — *up, v.a.* صاقلامق *sàklamak*, حفظا *hìfz-et.*

Treasurer, *s.* خزینه دار *khàzīnédār (hàznadār).*

Treasury, *s.* خزینه *khàzīné*; مالیه نظارتی *mālīyyé - nàzārèti*; مالیه قپوسی *mālīyyé-kàpıssi.*

Treat, *s.* ایلنجّه *zìyāfèt*; ضیافت *zìyāfèt*; قوللانماق *èylenja*; —, *v.a.* (use) قوللانماق *kùllanmak*, معامله *mù“āmélé-et*; (a sick person) باقمق *bàkmak*, معالجه *mù“ālérjé - et*; (feast) ضیافت ویرمک *zìyāfèt - vèrmek*; (pay for) پاره سنی ویرمک *pàrassini-vèrmek*; —, *v.n.* (on a subject) مکالمه *bàhss-et*; (negociate) مکالمه *mùkyālémé-et.*

Treatise, *s.* رساله *rissalé.*

Treatment, *s.* معامله *mù“āmélé;*

TRE

معالجه *mù“ālérjé.*

Treaty, *s.* معاهده *mù“āhédé*, عهد *àhd*; عهدنامه *àhd-nāmé.*

Treble, *s.* اوچ قات *ùch-kàt*; (voice) قاری سسی *kàris-sèss*, اینجه سس *inja-sèss*; —, *v.a.* اوچ قات *ùch-kàt-sèssi*; —, *v.n.* اوچ قات *ùch-kàt-òl.*

Tree, *s.* اغاج *àghaj*, شجر *shèjer*, قویله *dìràkht*; — nail, قویله *kàvilya*; cross—, قورچته *kùrchèta.*

Tremble, *s.* دترمه *(tìtrémé)*, لرزه *lèrzé*, رعشه *rà“shé*; —, *v.n.* لرزه *lèrzān-òl*; لرزه ناک *lèrzān*, لرزه ناک *lèrzēnāk*, رعشه دار *rà“shédār.*

Tremendous, *a.* مهیب *mùlīb*, مدهش *mùdhish*; چوق *chòk*, پک *pèk.*

Trench, *s.* خندق *(hèndek)*; مترس *mètéris*; —, *v.a.* ایکی اوچ بل درینلکنده قازمق *ìki-ùch-bèl - dèrinlighinda - kàzmaq*; — round, خندق چویرمک *(hèndek)-chèvirmek*; — upon, تجاوزا *tèjāvuz-et*, ال اوزاتمق *èl-ùzàtmak.*

Trespass, *s.* جنجه *jìnāyet*; جنجه *jùnhà*, کناه *ghyùnāh*; —, *v.n.* جنجه *jìnāyet-et*, کناه *ghyùnāh-*

TRE

-et; — on one, — on one's time, اشغال ishghāl-et, تعجيزا tà“jiz - et, تصديعا tàssdī - et, باش اغرتماق bāsh-àghritmak.

Trevet, s. صاج اياق sāj-àyak.

Trial, s. (experiment) دنديش دنەيش dènéyish, تجربه tèjrubé; (by law)

دعوى dà“wà, محاكمه mùhākémé; on —, a. مخير mùkhàyyer.

Triangle, s. مثلث mùssèllèss.

Tribe, s. قبيله kàbīlé (pl. قبائل kàbā'il), عشيرت “àshīrèt (pl. ايلات ilāt) (pl. ilāt); (of Israel) سبط sèbt, (pl. اسباط èssbāt).

Tribunal, s. محكمه màhkémé, حاكم حضوري hākīm-hùzūru.

Tribute, s. ويركو vīrghyu or vērghi, جزية jīzyé, خراج khàrāj.

Trick, s. اويون òyun; حيله hīlé; اويون ا (custom) خوى; —, v.a. اويون òyun-et, الداتمق àldatmak.

Trickle, v.n. اينجه اينجه اقمق ìnja-ìnja-àkmak.

Trifle, s. صاچه sàchma, اويون òyun, لاشى مقوله سى jüz'ī - shèy, جزئى شى lā - shèy - màkūléssi; —, v.n.

TRI

اوينامق òynamak, صاچه sàchma-et, دليلك dèlīlik-et; — fling, a. جزئى jüz'ī; —, s. صاچه sàchma, دليلك dèlīlik; — fler, دلى dèli.

Trigger, s. تتك tètīk.

Trigonometry, s. علم مثلثات “ilmi-mùssèllessāt.

Trim, s. (of a vessel) دنك dènk; (of clothing) قيافت kīyāfèt; —, a. بچملو bìchimli; —, v.a. دوزلتمك dùzèltmek; دنك dènk-et, دنكنى دوزلتمك dèngghini-dùzèltmek.

Trimming, s. خراج khàrj, قيطان (ghàytān); مواضعه mùwāza“à.

Trinity, s. اقانيم ثلثه àkānīmi-sèlāssé.

Trip, s. (slip), اياق قيايسى àyak-kàpanmassi; (moral) خطا khàtā; (excursion) كزمه ghèzma, طولاشمه dòlashma; —, v.n. اياغى قيايتمق àyaghi - kàpanmak; خطا khàtā-et; — up, v.n. اياغى قيانوب دوشتمك àyaghi - kàpānip - dùshmek; —, v.a. دوشورمك dùshurmek.

Tripe, s. اشكنبه ishkenbé.

Triple, s. اوچ قات ùch-kāt; —, v.a. اوچ قات ùch - kāt - et; —, v.n.

TRI

TRU

اوج قات او *ùch-kàt-òl*. [*sàhk-et*.
 Triturate, *v.a.* سحقا *èzmek*, از مک
 Triumph, *s.* نصرت *ghàlébé*, غلبه
nùssrèt; (procession) الای *àlay*;
 —, *v.n.* غالب او *ghālib-òl*; —,
 — over (exult) *ùghènnek*,
 او کمنک
tèfākhur-et. تفاخرا
 Trivial, *a.* ساجمه *sàchma*, جزئی *jüz*, “i.
 Troop, *s.* سوری *sùru*, طاقم *tàkim*,
 الای *àlay*; (of cavalry or horse-
 artillery), بلوک *bùluk*; —, *v.n.*
 طولانمق *tòplanmak*; —s, *s. pl.*
 عسکر *àssker*.
 Tropic, *s.* مدار *mèdār*; — of Cancer,
 مدار سرطان *mèdār-i-sèratān*; — of
 Capricorn, مدار جدی *mèdār-i-jèdī*.
 Trot, *s.* لنک *lìnk*, لنکمه *lìnk-lémé*;
 —, *v.n.* لنک کتمک *lìnk-ghìtmek*,
 لنکمه *lìnk-lémek*.
 Trotters, *s. pl.* پاچه *pàcha*; ایاق *àyak*.
 Trouble, *s.* زحمت *sìkindi*, صیغندی
zàhmet, اذیت *mèshàkkàt*, مشقت
èzìyyèt, (care) درد *dèrd*, بلا *bèlā*,
 باش اغریسی *bàsh-àghrissi*; —, *v.a.*
 تعجیزا, صیغندی ویرمک *sìkindi-vèrmek*,
 زحمت ویرمک *zàhmet-tà* “jiz - et;
 زحمتا, — one’s self, *vèrmek*;

zàhmet-et; — one’s self about
 . . . , قیدا *kàyd-et*; وظیفدا *wàzifé-*
-et; قساوتا *kàssāvet-et*.
 Troublesome, *a.* صیغندی *sìkindi*,
 زحمت ویرر *sìkindili*, صیغندی
zàhmet-vèrir.
 Trough, *s.* تکنه *tèkné*; اولاق *àvlàk*.
 Trousers, *s. pl.* پانطون *pàntalòn*;
 شالوار *shàlwar*; پوطور *pòtur*,
 چاقشیر *chàkshir*.
 Trout, *s.* البالق *àla-bàlik*.
 Trowel, *s.* ماله *màla*.
 Truce, *s.* متارکه *mùtāréké*.
 Truck, *s.* ال عربسی *èl-àrabassi*;
 (exchange) ترانپه *trànpa*; (of a
 mast) شاپقه *shàpka*.
 True, *a.* (not false) کچک *ghèrchek*,
 صحیح *sàhìh*; (real) حقیقی *hàkìkì*;
 وفادار *sādik*, صادق (faithful)
wèfādār; (right) طوغری *dòghru*,
 صحیح *sàhìh*; (well ascertained)
 محقق *mùhàkkàk*.
 Truly, *ad.* واقعا *wākì“ā*, حقیقت
hàkìkàt, فی الحقیقه *fī-l-hàkìka*.
 Trumpet, *s.* بورو *bòru*; سورنا *sūrnā*
 (zūrna); —, *v.a.* اعلانا *lān-et*.
 Trumpeter, *s.* بوروزن *bòruzèn(-zàn)*.

TRU

Trunk, *s.* چانطه *sàndik*, صندوق *chànta*; (of a tree) كتوك *kyùtuk*; (of the body) كوده *ghyùwdé*; (of an elephant) خرطوم *khòrtūm*.
 Trunnion, *s.* مويلو *mùylu*.
 Trust, *s.* (faith) اعتماد *ì“timād*, امانت *èmnìyyèt*; (charge) امانت *èmanèt*; on —, ويره سي به *vèréssiyé*; —, *v.a.* امانه تسليم *èmanéten - tèsslīm - et*; —, *v.n.* اعتمادا *ì“timād-et*, امانت امانت *èmnìyyèt-et*; (in God) توکلا *tèvèkkyul - et*, متوکلا او *mùtèvèkkil-òl*.
 Truth, *s.* (absolute) حق *hàkk*; (of an assertion) حقيقت *sìhhàt*, طوغرى لا قردى *hàkikàt*; (true speech) طوغرى لا قردى *dòghru-làkirdi*; to speak the —, طوغرى سويلك *dòghru-sùwèylémek*.
 Try, *v.n.* (endeavour) چالشمق *chàlishmak*, غيرتا *sà“y-et*; سعي *ghàyret-et*; —, *v.a.* (as an experiment) باقمق *bàkmak*, دنه مک *dènémek*, تجربدا *tèjribé-et*; (as a proof) امتحان *ìmtihān-et*; (cause a great exertion) زورلمق *zòrlamak*; اوصاندرمق *yòrmak*; يورمق *ùssàndirmak*; كوجنه كتمك *ghyùjuna-*

TUM

-ghìtmek.
 Tub, *s.* باديه *bàdiya*, كودل *ghèrdèl*.
 Tube, *s.* بورو *bòru*, زوانه *zìwāné*; (of a water-pipe) مارپيچ *màrpich*.
 Tuberosé, *s.* تبر *tèber*.
 Tubular, *a.* بوروشكلنده *bòru-shèklinda*, بوروكي *bòru-ghìbi*.
 Tuesday, *s.* صالى كوني *sàli*, صالى *sàli-ghyùnu*, ثلاثا *sèlāsā*, سه شنبه *sèh-shènbih*.
 Tug, *s.* چكش *chèkish*; (ship) يدك واپورى *yèdek-vàporu*; —, *v.a.* يدكها المتق *chèkmek*; يدكها المتق *yèdéghé-àlmak*.
 Tuition, *s.* درس *dèrss*, تدريس *tèdriss*, تعلم *tà“līm*; تعليم *tà“àllum*, تحصيل *tàhsil*.
 Tulip, *s.* لاله *lālè*.
 Tumble, *s.* دوشش *dùshush*, بقلش *yèkilish*; —, *v.n.* (fall) دوشمك *dùshmek*, يقلق *yèkilmak*; (be disarranged) بوروشمق *bùrushmak*, اورسلتمك *ùrsélenmek*; —, *v.a.* دوشورمك *dùshurmek*, يقمق *yèkmaq*; بوروشدورمق *bùrushdurmaq*, اورسلتمك *ùrsélétmek*.
 Tumbler, *s.* بيوك قدح *bìyuk-kàdsh*,

TUM

- sù-kàdéhî. صوقدحي
- Tumour, s. شيش shìsh, چبان chibàn.
- Tumult, s. قارشقلق kàrishiklik ;
ghyùruldu, پاطردى pàtirdi,
شاماتا shàmata.
- Tun, s. سکز یوز قیدلق فوجى sèkiz-yuz-
-(òkkalik)-fìchi.
- Tune, s. اهنگ hàwā ; in —, ahènk,
اویغون uyghun ; —, v.a. اویدمق,
ahènk-et, اهنگا
- Tunnel, s. يرالتى يول yèr-àlti-yòl,
يرالتى كمر yèr-àlti-kèmer.
- Tunny, s. التى يرمق, پلامید pàlamid(?),
àlti - pàrmak(?); (preserved)
لا کرده lākèrda.
- Turban, s. صارق sàrik.
- Turbid, a. بولانق bülànîk.
- Turbot, s. قالقان بالغى kàlkan,
kàlkan-bàlighî.
- Turbulent, s. زوربا zòrba ;
ghyùruldulu. كورلدیلو (meeting)
- Turf, s. چیم chîm ; (peat)
يرتزكى yèr-tèzèghi.
- Turk, s. عثمانلو "òssmānlî ;
تورك türk, عثمانلو "òssmānlî ;
تورك اوشاغى türk - ùshàghi,
mùsslimān.
- Turkey, s. هندطاوغى hînd-

TUR

- tàwughu ; (empire) دولت عليه
- dèvléti- "àlîyyé, دولت عثمانیه, dèvléti-
"òssmānlîyyé, دولت ال عثمان
- dèvléti - āli - "òssmān ; (territory
of) ممالك محروسه mèmālikî -
- màhrūssa, ممالك دولت عليه
- mèmālikî - dèvléti - "àlîyyé,
"òssmānlî - عثمانلو مملکتى
- mèmélékéti, عثمانلو طبراغى
- "òssmānlî - tòpraghi, عثمانلو ولايتى
- "òssmānlî - vilāyétî (wilā'atî).
- Turkish language, تركجه türkja,
عثمانلوجه "òssmānlîja, مسلمانجه
- mùsslimānja.
- Turquoise, s. فیروزه fîrūzé.
- Turmeric, s. زرده چاو zèrdéchāv.
- Turmoil, s. حارلدی, گورلدی ghyùruldu,
hàrıldî, پاطردى pàtirdi.
- Turn, s. (revolution) دونش dùnush,
دونش (deviation) dèvr ; دور
- dùnush, بورغاج sàpîsh, صاپش
- bùrghàj, دیرسك dîrsèk ; (in rota-
tion) دونش (change) nùbèt ; نوبت
- dùnush, دیکشش dîghîshîsh, تبدل
- tèbèddul, انقلاب ìnkîlāb ; فرق
- fàrk ; —, v.n. (round) دونمك
- dùnmek, دوران dèvr - et, دورا

TUR

dèvérān-et ; (to one side) دونمك
dùnmek ; صاپمق sàpmak ; (be-
come) لئمك kèssilmek, لئمك
lenmek or لئمق lanmak (as a
verbal termination), اولمق òlmak ;
(change) ديكشمك dighishmek ;
(as remade clothes) چويرمك
chèvirilmek ; —, v.a. چويرمك
chèvirmek ; (cause to become)
لئمق ètmek, لئمك letmek or
latmak (as a verbal termination) ;
a good —, ايولك iyilik ; — about,
v.a. چويرمك chèvirmek ; قارشدرمق
kàrishdirmek ; — —, v.n. دونمك
dùnmek ; — away, v.a. قوغمق
kòghmak, طردا دئف “-et, tård-
-et ; (the eyes, &c.) چويرمك
chèvirmek ; — —, v.n. بشقه طرفه دونمك
bàshka - tàrafa - dùnmek ; —
back, v.n. كيرو دونمك ghèri -
-dùnmek ; “àvdet - et ;
(on a hinge, &c.) اچلمق àchilmek ;
— —, v.a. كيرو چويرمك ghèri-
-chèvirmek ; — down, v.n. (a
street) صاپمق sàpmak ; (a hill)
انمك ènmek ; (leaves, &c.)
اشاغى قيوريلمق àshàghi-kìvrilmek ;

TUR

— —, v.a. صاپمق sàpitmak ;
اشاغى كوندرمك àshàghi-
-ghyùndèrmek ; اندرمك àndirmek ;
بوكمك bùkmek, قيورمق kìvirmek ;
— in, v.n. ياتمق yàtmak ;
ايچروكتمك àchèri-ghèrmek, ايچروكتمك
ichèri-ghètmek, ايچروكتمك ichèri-
-ghèlmek ; — —, v.a. ايچروچويرمك
ichèri - chèvirmek, ايچروصومق
ichèri - sòkmak ; ايچروقيورمق
ichèri - kìvirmek ; — off, v.a.
اتمق àtmak, دوشورمك dùshurmek ;
سكدرمك sèkdrmak ; صاپمق sàpitmak ;
سكدرمك sèkdirmek ; (a cock) نيامق
kàpamak ; (water) كسمك
kèssmek ; (a remark) الدرمامق
àldirmamak ; — —, v.n. صاپمق
sàpmak ; (a projectile) سكمك
sèkmek ; — out, v.n. قالمق
kàlkmak ; طيشارى چيتمق dèshàri-
-chèkmak, طيشارى اوغرامق dèshàri-
-òghramak ; (prove) چيتمق
chèkmak ; (the weather) لشمك
leshmek (as a verbal termina-
tion) ; — —, v.a. چيقارمق
chèkàrmak ; — over, v.n. دونمك
dùnmek ; دوريلمك dèvrilmek ;

TUR

— —, *v.a.* چویرمک chèvirnek,
 دویرمک dèvirnek; (in charge)
 دورا dèvr-et; (refer) حوالدا
 hàwālè-et, احالدا ihālè-et; (in
 one's mind) دوشونمک dùshunmek,
 مطالعدا tàshinmak, طاشمق
 mùtāla“à - et; (disappoint)
 امیدینی بوزمق ùmīdini - bōzmaq;
 — up, *v.n.* چیقماق chikmak, ظهورا
 zùhūr-et, پیداو pèydā-òl;
 قالمق kàlkmak; اچماق àchilmak;
 یوقاری دونمک yùkàri - dùnmek;
 — —, *v.a.* یوقاری چویرمک yùkàri-
 chèvirnek; اشمک èshmek;
 قازمق kàzmaq; قالدیرمق kàldirmak;
 اچماق àchmak.
 Turnip, *s.* شلغام or شلغم shàlghàm.
 Turpentine, *s.* ترمنتی tèrmènti;
 spirits of —, نفت یاغی nèft-yàghi.
 Turret, *s.* قوله kùlé, قوله جک kùléjik.
 Turtle, *s.* دکز قاپلوغسی dèngiz-
 -kàplibàghassi (kàplim -); —
 dove, قمری kùmrū.
 Tusk, *s.* ازو àzi, دیش dīsh.
 Tutor, *s.* خواجه khòja; —, *v.a.*
 اوکرتماق ùghretmek, تعلیم tà“līm-et.
 Tweezers, *s.* جبز jimbiz.

TYP

Twelve, *a.* اون ایکی òn-iki; —month,
 یل یل yàl, سنه sènè, سال sāl.
 Twenty, *a.* یکرمی yìghirmi, عشرون
 èshrūn, بیست èshrīn, “عشرین èshrīn,
 “ایکی دفعه iki-kèrrè, ایکی کره
 iki-đèf“à, ایکی نوبت iki-nùbèt,
 [چوق] chibùk. ایکی سفر iki-sèfer.
 Twig, *s.* دال dàl, اینجه دال inja-dàl,
 Twilight, *s.* (morning) اورطه لقا غارمسی
 òrtalik-àgharmassi, فجر fèjir,
 شفق shàfaq; (evening) صولر قرارمسی
 sùlar - kàrarmassi, اورطه لقا قرارمسی
 òrtalik-kàrarmassi.
 Twin, *s.* توأم tèv‘àm; ایکز ikiz;
 —s, *pl.* ایکز ikiz.
 Twine, *s.* ساجیم sàjim; —, *v.n.* صارماق
 sàrimak, طولاشماق dōlashmak;
 —, *v.a.* طولاشدیرمق dōlashdirmak,
 صارماق sàrmak.
 Twist, *v.a.* بوکماق bükmek; —, *v.n.*
 بوکولماق bükylmek.
 Two, *a.* دو dū, اثنین èssnèyn, ایکی iki.
 Type, *s.* (model) نمونه nùmūné;
 (for printing) حرف hàrf (*pl.*
 مرتب, —, in هروفات hūrūfāt);
 ترتیب اولمش tètīb-
 -òlunmush.

TYP

- Typhus, *s.* قرة حما *kàra-hùmmà*, تيفو *tīfo*.
 Tyrannical, *a.* ظالمانه *zālimāné*,
 ظلمكارانه *zùlūmk̄yārāné*.
 Tyranny, *s.* ظلم *zùlm*, تعدى *tà* "àddī,
 غدر *ghàdr*, جفا *jèfā*.
 Tyrant, *s.* ظالم *zālim*, غدار *ghàddār*,
 جفاكار *jèfāk̄yār*; سفاك *sèffāk*,
 خونريز *khūnrīz*.
 Tyro, *s.* عجمى *àjémī*, مبتدى *mùbtédī*.

U.

- Udder, *s.* ممة *mémé*.
 Ugly, *a.* كره المنظر *chìrkin*,
 كرهى المنظر *kèrīhu-'l-mānzar*.
 Ulcer, *s.* ياره *yàra*.
 Ultimate, *a.* صوك *sòng*.
 Umbrella, *s.* شمسية *shèmsiyyé*.
 Umpire, *s.* حكم *hàkem*; to act
 as —, دعواى فصل *hùkm-et*,
 دة *wàyi-fàssl-et*.
 Unable, *a.* الندن كمز *èlindan-ghèlmàz*,
 عاجز *mùktèdir - dìghil*,
 مقتدر دكل *àlīshmamīsh*.
 "àjiz.
 Unaccustomed, *a.* الشمامش
 Unanimity, *s.* اتفاق ارا *ittifākī-ārā*.
 Unanimous, *a.* متحد الارا *mùttèfik*,
 متحدا الارا *mùttàhidu-'l-ārā*,
 يكر بان *yèkzabān*.

UNC

- Unarmed, *a.* سلاحسز *silāhsiz*; (ship
 or battery) طويسز *tòpsuz*.
 Unavoidable, *a.* ناچار *nāchār*;
 ضرورى *zārūrī*. [-ghàflé.
 Unawares, *ad.* على الغلة *'l-àlé*.
 Unbecoming, *a.* ياقشمز *yākishmàz*,
 ياقشيسز *yākishiksiz*, بد *bèd*,
 چركين *chìrkin*.
 Unbelief, *s.* عدم ايمان *àdèmi-īmān*,
 كفر *kyùfr*, جهالت *jàhālet*.
 Unbeliever, *s.* غير مؤمن *ghàyri-*
mù'min, كافر *kyāfir*, كاور *ghyàwr*,
 جاهل *jāhil*.
 Unbend, *v.a.* (a bow) بايك كرىشنى
yàying - kīrishini.
 اشاعى المق (sails) *-chìkàrmak*;
 اجلق *àshàghi - àlmak*; —, *v.n.*
àchìlmak.
 Unbind, *v.a.* چوزمك *chùzmek*,
 اچمق *àchmak*.
 Unbounded, *a.* بىحد *bīhàdd*,
 حدسز *hàddsiz*, بىپايان *bīpāyān*.
 Unburthen (one's self, one's mind),
v.n. دردينى سويلمك *dèrdini-*
sùwèylémek.
 Unbutton, *v.a.* اچمق *àchmak*.
 Uncertain, *a.* بلوسز *bèllisiz*,
 بلودكل

UNC

UND

- bèlli-dìghil, مشكوك شهبه لو shùbhéli, مشكوك
mèshkyūk.
- Uncertainty, *s.* مشكوكيت
mèshkyūkìyyèt; مشكوك شي
mèshkyūk-shèy.
- Unchangeable, *a.* دائمي dā'imī,
ديكشمز dīghishmāz.
- Uncivil, *a.* ترس tērss, قبا kāba.
- Uncle, *s.* (father's brother) عموجه
"āmujā (āmja), عم "amm,
"ammī; (mother's brother) دای
dāy. [nējiss. نجس]
- Unclean, *a.* پس pīss, مردار mūrdār,
- Uncomfortable, *a.* راحتسز rāhatsiz.
- Uncommon, *a.* ازبولنور àz-būlunur,
نادر کوریلور, نادیده nādīdē, نادر
nādir-ghyūrulur. [lā-kāyd.
- Unconcerned, *a.* لاقید kàydsiz, قیدسز
- Unconscionable, *a.* انصافسز insāfsiz.
- Unconscious, *a.* خبرسز khābersiz,
بیخبر bīkhāber.
- Uncorrupt, *a.* طوغری dōghru,
مستقیم الاطوار mùsstakīmu-'l-àtwār.
- Uncover, *v.a.* اچمق àchmak,
قپاغنی قالدرمق kàpāghini-
kaldirmak, اورتیسنی چیقارمق
ùrtussunu-chìkàrmak.
- Uncreate, Uncreated, *a.* غیر مخلوق
ghàyri-màkhlūk, قائم بالذات kā'im-
-bì-'z-zāt.
- Undecided, *a.* قرارسز kārārsiz;
(person) کندی عقلنی بلمز kēndi-
-àklini-bilmāz.
- Under, *a.* التده اولان àltda-òlan;
اشاغی رتبه ده اولان àshāghi-rùtbédé-
-òlan; اشاغیکی àshāghiki; —, *pr.*
التدن àltina, التده àltinda, التندن
àltindan; تحتنه tàhtina, تحتنه
tàhtinda, تحتندن tàhtindan; زیرینه
zīrina, زیرندن zīrinda, زیرنده
zīrindan; دن اشاغی dan-àshāghi;
چو جق, — age, دن اکسک dan-èksik;
chòjuk, صبی sàbī.
- Underdone, *a.* ازیشمش àz-pīshmish,
چیک قالمش chìgh-kālmish.
- Undergo, *v.a.* گرفتار او ghìriftār-òl,
مبتلا او mùbtélā-
-òl, دوچار او dùchār-òl, اولوق
òlmak; طوتلق tùtulmak; -òl.
- Underhand, *a.* صاقلو, کیزلو ghìzli, ساکلی
sàkli, ال التده —, *ad.* khàfī خفی
-àltinda.
- Undermine, *v.a.* التنی قازمق àltini-
-kàzmak; (a person) ایاغنی قایدرمق
àyaghini-kàydirmak.

UND

- Undermost, *a.* *التدءى الكى* èng-àltdaki.
 Underneath, *pr.* *التندء* àltina, *التندء* àltinda; —, *ad.* *التندء* àlta, *التندء* àltda.
 Under-secretary, *s.* (of state) *مستشار* mùsstéshār; (of an office) *معاون* mù“āvin.
 Understand, *v.a.* *أكلامق* ànglamak (*أننامق* ànnamak), *تفهم* tefèhhum-et, *تعقلا* tēqla *أدراك* àdrāk-et, *درک* dèrk-et, *تأكل* tà“àkkūl-et.
 Understanding, *s.* *عقل* “àkl; *مقاوله* kàvl, *قول* (agreement) mùkāvélé; *شرط* shàrt.
 Undertake, *v.a.* *أوزرینءالمق* ùzérina-*المق* -àlmak, *درءهدء* dèr-ùhdé-et.
 Undertaking, *s.* *ایش* ish.
 Undesignedly, *ad.* *لأعن قصد* lā-“ànkàssdin; *سوءاً* sèhven; *اتفاقاً* ittifākā. [*مشاع* mùshā].
 Undivided, *a.* *بتون* bitun; (common)
 Undo, *v.a.* *بوزمق* bòzmaq; (a knot, &c.) *أچمق* àchmak, *چوزمق* chùzmek.
 Undone, *a.* *یاءلمامش* yàpilmamish; (ruined) *خراب* khàrāb; (in reputation) *رذیل* rēzīl, *رسوای* rùssvày.

UNE

- Undoubtedly, *ad.* *شبهءسز* shùbhéssiz; *البءء* èlbètté.
 Undress, *v.a.* *سوءمق* sòymak, *أوروبءسنى چىقارمق* ùrùbassini-chìkàrmak; —, *v.n.* *سوءمق* sòyunmak, *ءوكلمق* dùkyulmek.
 Undulation, *s.* *طالغء* dàlgha; (of ground) *باىر* bàyir, *نومسكلك* tùmseklik.
 Undutiful, *a.* *رعائىسز* rì“āyetsiz.
 Undying, *a.* *لايموء* lā-yèmūt.
 Uneasiness, *s.* *راحتسزلق* rāhatsizlik, *اضطراب* iztirāb, *سئكىندى* sèkindi.
 Uneasy, *a.* *راحتسز* rāhatsiz; (in body or mind) *مضطرب* mùztàrib.
 Unemployed, *a.* *ایشسز* ishshiz, *بوش* bòsh, *بوشءء* bòshda, *عاطل* “ātīl, *معطل* mù“àttal.
 Unequal, *a.* *بءءكل* bìr-dìghil, *غىرمساوى* ghàyri-mùssāvī; (to a task) *عاجز* “ājiz, *أربابىءكل* èrbābi-dìghil, *النءن كلمز* ghyùju-yètmez, *ءلندءن* èlindan-ghèlmaz.
 Unequivocal, *a.* *صرىء* sàrīh, *أچق* àchìk, *أشكار* àshikyār.
 Unerring, *a.* *سائب* sà“ib. [nā-hèmvar.
 Uneven, *a.* *ءوزءكل* dùz-dìghil, *ناهوءار*

UNH

- Unhappy, *a.* دردمند dèrdli, دردلو dèrdmènd.
 Unhealthy, *a.* (person) چوروك chùruk, (place) وخيم wàkhīm, عليل wàkhāmetli.
 Unheard of, *a.* اشیدلماش ishìdilmamish, غيرمسموع ghàyri-mèssmū.
 Unhoped for, *a.* اوملامش ùmulmamish; مأمولدن زياده mè'mūldan-zīyādē.
 Unhorse, *v.a.* اتندن دوشورمك àtindan-dùshurmek (*or* اتدن àtdan).
 Unhurt, *a.* اينجمامش ìnjinmamish.
 Uniform, *a.* منتظم mùntazām, اونيفورمه s. —, bīr-siyākda; برسياقده ùnifòrma, رسم البسه سی rēssm-èlbisséssi, نظام روبه سی nīzām-rùbassi, عسکر روبه سی àssker-rùbassi.
 Uniformity, *s.* مطابقت mùtābakāt.
 Uniformly, *ad.* دائما dā'imā; نظام اوزره shàshmayarak; شاشمیدرق nīzām-ùzéré.
 Uninhabitable, *a.* خیرسز khàyrsiz, غيرقابل سکنی ghàyri-kābili-sùknà.
 Uninhabited, *a.* غيرمسکون ghàyri-

UNI

- mèsskyūn, بوش bòsh.
 Unintelligible, *a.* اكلشلمز ànglashilmaz (ànnàsh-).
 Uninterrupted, *a.* اراسی یوق àrassi-yòk; —ly, *ad.* اراویرمیدرك àrāvèrméyérék, اردی اراسی اولمیدرق àrdi-àrassi-òlmayarak, بلافاصله bilā-fāssila, لاينتقطع lā-yànkàti.
 Union, *s.* اتحاد ittihād; جمع jèm, "اجتماع ijtimā", تجمع tèjèmmu, برابر ایدكلش bīr-àraya-ghèlish; قارشش kàrishish, قاشمه kàtishma, تزوج mèzj, امتزاج ìmtizāj; تزوج tèzèvvuj, ازدواج izdivāj.
 Unit, *s.* فرد fèrd.
 Unitarian, *s.* موحد mùwàhhid, اهل توحید èhli-tèvhid.
 Unite, *v.n.* برلشمك birlèshmek; اتفاقا ittifak-è, برلكده او bīrlikda-ò, برابر ایدكلك bīr-àraya-ghèlmek; "جمع او" jèm-è; بری برینه قارشتمق bīri-bīrina-kàrishmak, تاشتمق kàtishmak; امتزاجا ìmtizāj-et; بری برینه وارتمق bīri-bīrina-vàrmak, تاشتمق kàynamak; ازدواج tèzèvvuj-et; باغلانتمق yàpishmak, باغلانتمق bāghlanmak; متصل او mùttāssil-ò;

UNI

منتسب او mrèbūt-òl, مربوط او
mùntèssib-òl; —, *v.a.* برلشدرمك
birlèshdirmek; قارشدمق
kàrishdirmek, مزج mèzj-et;
امتزاج ايتدرمك ìmtizāj-ètdermek;
اولندرمك èvlendirmek, تزويج tèvij-
-et, قايناتمق vèrmek; ويرمك
kàynatmak; ياپشدمق
yàpishdirmek; باغلامق
bàghlamak, ربطا ràbt-et, بتشدرمك
bìtishdirmek.

Unity, *s.* برك bìrlik; (of God)
اتفاق wàhdāniyyèt; وحدانيت
ittifāk, اتحاد ittihād.

Universal, *a.* عمومي kyüllī; كلي
“ùmūmī; —ly, *ad.* عموماً
“ùmūman, على العموم ‘l-‘àlé-
-“ùmūm. [kyā‘ināt.

Universe, *s.* كائنات “ālem, عالم

University, *s.* دارالفنون dāru-‘l-fūnūn.

Unjust, *a.* ظالم ghàddār, غدار (man)
zālim, انصافسز ìnsāfsiz; (man or
act) حقسز hàkksiz. [sèbebsiz.

Unjustifiable, *a.* سببسز hàkksiz, حقسز

Unkind, *a.* (person) جفاكار jefākār;
(person or act) طاتسز tèrss, ترس
tàtsiz, صوغوق sòghuk.

UNL

Unknown, *a.* نامعلوم mèjdhūl, مجهول
nā-mà“lūm; — to me, *ad.*
بنم خبرم اوليدرق bènim-khàbérim-
-òlmayarak.

Unlade, *v.a.* (a ship, &c.) بوشالمق
bòshaltmak, يوكنى بوشالمق yùkyunu-
-bòshaltmak; يوكنى چيقارمق
yùkyunu-chìkàrmak; (a horse,
&c.) يوكنى اندرمك yùkyunu-
-èndirmek; —, *v.n.* بوشالمق
bòshalmak.

Unlawful, *a.* غير مشروع hàrām; حرام
ghàyri-mèshrū; ممنوع mèmñū,
فضولى mènhi, يساق yàssāk; فضولى
füzūlī, ناحق nā-hàkk; —ly, *ad.*
بغير حق bì-ghàyri-hàkkin,
فضولى اولدوق füzūli-òlarak.

Unlearned, *a.* جاهل jāhil.

Unleavened, *a.* خميرسز khàmirsiz.

Unless, *c.* مگرکه mègher-ki (This
conjunction is hardly ever used,
but the sense is rendered by
employing the conditional nega-
tive of the verb which follows in
English. Ex.—Unless I go,
بنم بگمسم bèn-ghìtmassam, *if I go*
not).

UNL

- Unlikely, *a.* یا قشق المز, *umulmāz*, او ملز *yàkishik-àlmaz*. It is very unlikely, او مم دكمه ده *dèghmédé*, *ummām*, مامل ایتقم *mè'mūl-ètām*.
- Unlimited, *a.* بیحد *hàddsiz*, حدسز.
- Unload, *vid.* Unlade. [*bìhàdd*.
- Unlock, *v. a.* اچمق *àchmak*; کلیدی اچمق *kilidini-àchmak*; —, *v. n.* اچلق *àchilmak*.
- Unlooked-for, *a.* او ملیان *umulmayan*; ماملدن زیاده *mè'mūldan-ziyādé*.
- Unloose, *v. a.* چوزمک *àchmak*, اچمق *chüzmek*; صالیویرمک *sàlivèrmek*.
- Unluckily, *ad.* نه فائده *nè-fā'idé*, چه فائده *chì-fā'idé*.
- Unlucky, *a.* (man) بختسز *bàkhtsiz*, نخس (day) بدبخت *bèd-bàkht*; شامتلو (house, &c.) *nàhiss*; مشوم *mèsh* "ūm.
- Unman, *v. a.* چوجق کبی اغلامق *chòjuk-ghìbi-àghlatmak*, to be —ed, چوجق کبی اغلامق *chòjuk-ghìbi-àghlamak*, یورکی طیانماق *yùrèghi-dàyànmamak*, اغلایده جنی کلمک *àghlayajaghi-ghèlmek*.
- Unmanageable, *a.* ضبط اولندهز *zàbt-òlunamaz*; (ship) دو من دکلهز

UNO

- dùmèn-(dīnémāz)*. [*-yàkishmāz*.
- Unmanly, *a.* ارککه یا قشمز *èrkégha*.
- Unmannered, Unmannerly, *a.* نا کابا, خویراط *khòyrāt*.
- Unmarried, *a.* بیکار *bīkyār* (man) مجرد *(bèykyār)*, اولودکل *èvli-dìghil*, فوجده دکل *mùjèrred*; (woman) اولیان *(or òlmayan)*; کؤجادا-دیکل *kòjada-dìghil*; قیز *kìz*.
- Unmerciful, *a.* مرحمتسز *mèrhàmetsiz*; —ly, *ad.* فنا *fèna*.
- Unmindful, *a.* دقتسز *dikkàtsiz*, غافل *dikkàt-ètāmāz*, دقت ایتمز *ghāfil*.
- Unmingled, Unmixed, *a.* خالص *khāliss*, صافی *sāf*, صافی *sāfī*.
- Unmoor, *v. a.* باش قیچ باغلرینی چوزمک *bàsh-kìch-bàghlarini-chüzmek*, یالکز بر تیمور ایله براقمق *yàlingiz-bir-(dèmir)-ila-bràkmak*.
- Unnatural, *a.* طبیعتک خلافی *tàbī"àting-khìlāfī*. [یلزوم *bī-lüzūm*.
- Unnecessary, *a.* لزومسز *lüzūmsiz*.
- Unnumbered, *a.* حسابسز *hissābsiz*, لا یعدولا یحسا *lā-yù"àdd-vé-lā-yùhsā*.
- Unoccupied, *a.* خالی, بوش *bòsh*, *khālī*.
- Unoffending, *a.* صوچسز *sùchsz*, ضررسز *zàrarsiz*, قباحتسز *kàbāhatsiz*.

UNO

Unopposed, *a.* مانعسز māni“siz, بلا مخالفه bìlā - māni“in, bìlā-mùkhālэфé.

Unowned, *a.* صاحبسز sāhibsiz, صاحبی مجهول sāhibi-mèjhūl.

Unpack, *v.a.* اچمق àchmak.

Unpaid, *a.* ویرلامش vèrilmamish ; ایلقسز mā“āshsiz, معاشسز (officer) àylıksiz.

Unpalatable, *a.* اجی àji.

Unparalleled, *a.* مثالسز mìssālsiz, کورلامش ghyùrilmamish, نامسبقو ishèdilmamish, nā-mèssbūk.

Unpardonable, *a.* عفو اولمز “àfv-òlunmàz, پک لایقسز pèk-lāyıksiz, پک مناسبسز pèk-mùnāssébetsiz.

Unperceived, *ad.* کورلمیدرک ghyùrilméyerek, دیولمدرق dùyulmayarak.

Unpleasant, *a.* فنا fēnā, طاتسز tàtsiz, ناخوش nā-khòsh ; کریه kèrīh, بد béd, اویغونسز ùyghunsuz ; اویغونسزلق ùyghunsuzluk. —ness, s.

Unpolite, *a.* قبا kàba, خویراط khòyràt.

Unprecedented, *a.* امثالسز èmsālsiz, نامسبقو nā-mèssbūk.

UNR

Unprejudiced, *a.* (mind) سالم sālim ; (person) غرضسز ghàrazsiz, منصف mùnsif. [-kàssdin.

Unpremeditated, *a.* لاعن قصد lā-“àn-

Unprepared, *a.* خبرسز khàbersiz ; حاضر دکل hāzir-dìghil.

Unpretending, *a.* محجوب màhjüb, کندی حالده kèndi-hālinda.

Unprincipled, *a.* چاپقین chàpkın, ادبسز hàyāssiz, عارسز “ārsiz, èdebsiz.

Unprofitable, *a.* فائدهسز fā‘idéssiz, بوش fā‘idédan-khālī, فائده دن خالی bòsh, نافله nāfilé, بیهوده bīhūdé, لا طائل lā-tā‘il.

Unquestionable, *a.* شبهه سز shùbhéssiz, البته mùhàkkàk ; —bly, *ad.* èlbétté, مطلقا mùtlakā.

Unreasonable, *a.* مناسبسز mùnāssébetsiz ; انصافسز ìnsāfsiz.

Unremitting, *a.* لا ینقطع lā-yànkàti“ , اردی اراسی اولمیان àrdi - àrassi -òlmayan.

Unreserved, *a.* بلاکتم bìlā-kètmin.

Unrevenged, *a.* (blood) هدر hèdr ; انتقامسز ìntikāmsiz.

Unrewarded, *a.* مکافاتسز mùkyāfātsiz.

UNR

- Unrighteous, *a.* (person) كنهكار ghyùnāhkyār ; (act) كنه ghyùnāh.
- Unripe, *a.* اولمامش خام khām, òlmamish.
- Unrivalled, *a.* بيمثال missālsiz, مثال bimissāl, يهتا يهتا yèktā, bīhèmtā.
- Unruly, *a.* عاصي zòrba, زوربا "āssī, متمرّد mùtémèrrid.
- Unsafe, *a.* امين دكل كورقور kòrkulur, emīn-dìghil.
- Unsaid, *a.* دينمامش dènilmamish, سويلنمامش sùwèylenilmamish.
- Unsay, *v.a.* سوزندن دونمك sùzundan-dùnmek, انكارا ìnkyār-et.
- Unscrew, *v.a.* اچمق àchmak, ويدەسنى اچمق vīdèssini-àchmak.
- Unscriptural, *a.* كتب سماويدهنك مألند مغاير. kyùtubu - sèmāvīyyéning - mà'ālina-mùghāyir.
- Unseal, *v.a.* مهرينى اچمق, اچمق àchmak, mùhrunu-àchmak.
- Unseasonable, *a.* وقتسىز wàkitsiz.
- Unseemly, *a.* ياقشمز, چركين chirkīn, ياقشمز yàkishmàz, ياقشمز yàkishiksiz.
- Unseen, *a.* كورنميان ghyùrunméyen ; كورلمامش ghyùrulmamish ; —, *ad.* كورلميدرك ghyùrilméyérek.

UNS

- Unsheath, *v.a.* چكك chèkkek, سلا sèll-et.
- Unship, *v.a.* چيقارمق chikàrmak, بيرندن چيقارمق yèrindan-chèkàrmak.
- Unsightly, *a.* چركين chirkīn, بد béd, ياقشمز yàkishiksiz.
- Unskilful, *a.* "عجمى "àjémī.
- Unslaked, *a.* (lime) سونمامش sùnmmamish ; (thirst) كسدمامش kèssilmamish. [fāssid.
- Unsound, *a.* چوروك chùruk ; فاسد fāsīd.
- Unsown, *a.* اكمامش èkilmamish, "غير مزروع ghàyri-mèzrū.
- Unsparring, *a.* بول بول bòl-bòl ; —ly, *ad.* اسر كيمدرك èssirghéméyérek.
- Unspeakable, *a.* تعبير اولندمز tà"bīr-òlunamàz. [sèbātsiz.
- Unstable, *a.* قارسىز kārārsiz, ناتىز nātīz.
- Unsteady, *a.* اوينار òynar ; مالانور sàllànir ; دتر (tìtrer) ; (person) چاپقن chàpkīn, حواره hòwàrda.
- Unsuccessful, *a.* (person) ايشنى بجره مامش ishini-bèjèramamish, موفق اولد مامش mùwàffak-òlamamish ; (attempt) اويماش òymamish. [òymàz.
- Unsuitable, *a.* ياقشمز yàkishmàz,

UNT

- Untaught, *a.* اوگردلمامش *ùghrèdilmamish* ; برشی اوگردلمامش *bìr-shèy-ùghrènmmamish*.
- Untenable, *a.* (assertion) باطل *bātil*, محافظه سی محال (position) *bòsh* ; بوش *mùhāfazassi-mùhāl*.
- Untenanted, *a.* بوش *bòsh*.
- Unthinking, *a.* دوشونمز *dùshunmàz*.
- Unthought-of, *a.* دوشونولمامش *dùshunulmamish*, خاطره تخطر ایتمامش *khātira-tàkhàttur-ètmamish*.
- Untie, *v.a.* چوزمک *chùzmek*, اچمق *àchmak*, حل *hàll-et*.
- Until, *pr.* ئد قدر *a-kàdar*, ئد دک *édek*, *or* ئد ادق *adak*, ئد دگین *édèghin (or a-)*.
- Untimely, *a.* وقتسز *wàkitsiz* ; — end, وقتسز اولم *wàkitsiz-ùlum*, تلف *tèlef*,
Unto, *pr.* ئد *é*, *a.* [هلاک *hèlāk*].
- Untold, *a.* سایلمامش *sàyilmamish* ; افاده اولمامش *ifādè-òlunmamish*.
- Untoward, *a.* چرکین *chìrkin*, فنا *fèna*, مناسبستسز *mùnāssébetsiz*.
- Untried, *a.* دننلمامش *dènenilmamish*.
- Untrodden, *a.* ایاق بلصمامش *àyak-bāssmamish*. [باطل *bātil*].
- Untrue, *a.* یلان *yàlàn*, کاذب *kyāzib*,
- Untruth, *s.* یلان *yàlàn*, کذب *kizb*,

UP

- دروغ *dùrūgh*, بطلان *bùtlān*.
- Unusual, *a.* عادت دکل “*ādet-dìghil*,
خلاف عادت *khàlāfi* - “*ādet* ;
—ly, *ad.* سائر وقتہ نسبتله *sā'ir-wàkla-nissbètla*. [-òlunamàz.
- Unutterable, *a.* تعبیر اولنده مز *tà“bìr-*
- Unveil, *v.a. & n.* یاشماغنی چیقارمق *yàshmaghini - chikàrmak* (*or* اچمق *àchmak*). [-òlunmàz.
- Unwarrantable, *a.* تجویز اولمز *téjvìz-*
- Unwary, *a.* غافل *ghāfil*.
- Unwell, *a.* کیفسز *kèyfsiz*, مزاجسز *mizājsiz*, خسته *khāssta*.
- Unwholesome, *a.* وخیم (air) *wàkhīm*, مضر (food) *wàkhāmetli* ; خامتلو *mùzèrr*.
- Unwilling, *a.* رغبستسز *issteksiz*, رغبستسز *ràghbetsiz*, کوکلسز *ghyùngulsuz* ;
—ly, *ad.* مع الکراره *kèrhan*, کرهأ *kèrahé*, استمیدرک *mà“a - 'l - kèrahé*,
استمیدرک *isstéméyérek*, چکنه رک *chèkinérek* ;
—ness, *s.* کوکلسزلک *ghyùngulsuzluk*,
عدم رغبست *“àdèmi-ràghbet*.
- Unworthy, *a.* نااهل *nā-èhl*, لایقسز (act) *isstihkāksiz* ; لایقسز *lāyiksiz*.
- Up, *a.* یوکلسش *kàlkmish* ;

UPB

yuksèlmish ; پهايد چيتمش pahāya-
-chàkmish ; —, *ad.* يوقارى yùkārī ;
يوقارىده yùkārīya, يوقارىده
yùkārīda(yùkārda) ; يوقارىده طوغرى
yùkārīya-dòghru ; —, *pr.* دن يوقارى
dan-yùkārī ; —, *int.* دى بقالم dè-
-bàkàlim ! كالتق بقالم kàlk-bàkàlim ;
— and down, اشاغى يوقارى àshàghi-
-yùkārī ; اوتدبرى ùté-bèri ; — hill,
كوچ yòkush-yùkārī ; چتين
ghyùch, مشكل mùshkil, چتين
chètin ; — there ! هى يوقارده hèy-
-yùkārda, هى كيم وار يوقارده hèy-kim-
-vār - yukarda ; — with the
helm ! اورده òrsa ! [-àtmak.
Upbraid, *v.a.* يوزينه اتمق yùzuna-
Uphold, *v.a.* تصببا tütmak, صحببا
tàssàhhub-et, صحابتا sàhābet-et,
ارقداو àrka-òl ; التزام ìltizām-et,
تصديق ادها ìddi“ā-et, (a thesis)
tàssdīk-et.
Upholsterer, *s.* يورغانجى yùrghanjī,
دوشمه جى dùshéméji.
Upland, *s.* يايلاق yàyla, يايلا yàylàk.
Upon, *pr.* اوستنده ùsstuna, اوستنده
ùsstunda ; اوزرينده ùzérina, اوزرينده
ùzérinda.

URI

Upper, *a.* يوقارىكى yùkārīki, يوقاردهكى
yùkàrdéki ; اوستندهكى ùsstéki,
اوستندهكى ùsstundéki ; — hand,
غالبه ghàlébé, غالبلى ghāliblik.
Uppermost, *a.* اڭ يوقارىكى èng-
-yùkārīki, اڭ اوستندهكى èng-ùsstéki.
Upright, *a.* طوغرى dòghru, قائم
kā'im ; (in morals) طوغرى dòghru,
مستقيم mùsstakīm.
Uproar, *s.* حارلى ghyùruldu, كورلى
hàrildi, ولوله pàtirdi, پاطردى, vèlvélé.
Upside-down, *ad.* الت اوست àlt-ùsst,
زيروزبر zir-u-zèber.
Upwards, *ad.* يوقارىده طوغرى
yùkārīya-dòghru, يوقارى yùkārī ;
(more) زياده ziyādé.
Urchin, *s.* پيچ pich.
Urge, *v.a.* ابرام ìbrām-et, للاح
ìlhāh-et, صيقشدرمق sīkīshdīrmak ;
دريشا ìrād-et, (a plea) ایرادا
-pīsh-et ; (a horse) سورمك
sürmek, سوقا sèvk-et.
Urgency, *s.* عجله “àjélé.
Urgent, *a.* مستعجل mùsstà“jel.
Urine, *s.* سديك sīdik, بول bèvl,
كچوك سو kùchuk-sù ; —, *v.a.*
مودوكمك ìshémek, ايشمهك sī-

US

- dùkmek, تبولا tèbèvvul-et; (a horse) قشامق kàshanmak; (a dog) سيمك simek.
- Us, *pro.* بزى bìzi, بزه bìzé, بزلى بزلى bìzléri, بزله bìzléra.
- Usage, *s.* قولانئش kùllànish, استعمال ìsstì“māl; (treatment) معاملة mù“āmélé; (custom) عادت “ādet.
- Use, *s.* قولانئش kùllànish, قولانئمه kùllànma, استعمال ìsstì“māl; (benefit) منفعت fā‘idé, قولانئق قولانئق mènfa“at; —, *v.a.* قولانئق kùllanmak, استعمال ìsstì“māl-et; (treat) معاملة mù“āmélé-et; to be of —, ايشه يرامق ìsha-yàramak, فائده سى او fā‘idéssi - òl, فائده سى مشاهده اولئق fā‘idéssi - mùshāhédé - òlunmak; to be used to, الشمشا àlishik-òl, الشمشا àlishmish-òl; to become — —, الشمشا àlishmak; to be used up, بئمك bitmek, دوكنمك dùkènmek; (a man) ايشى بئمك bitmek, بئمك ishī - bitmek, بزخبرى قالمق bir - khàyri-kàlmamak.
- Useful, *a.* ايشه يرار ìsha-yàrar, فائده لو fā‘idéssi - var,

UTI

- fā‘idéli, نافع nāfi, مفيد mùfid.
- Useless, *a.* برايشه يرامز bìr-ìsha-yàramaz, بوش فائده سز fā‘idéssiz, بوش bòsh, نافله nāfilé.
- Usher, *s.* (school) خليفه khālīfé (kàlfa); (at a door) چاوش chàwush, تشرىفاتجى tèshrifātji, ايچروكتورمك mùhzir; — in, *v.a.* ايچروكتورمك ìchèri - ghètirmek, ايچروكتورمك ìchèri-ghyùturmek, دلالت dèlālet-et, احضارا ihzār-et.
- Usual, *a.* عادت اولان “ādī, اڪثرىا “ādet - òlan; —ly, *ad.*
- Usufruct, *s.* غله ghàllé. [èksériyyā.
- Usurer, *s.* فاحش معاملة جى fāhish-mù“āméléji.
- Usurp, *v.a.* فضولى ضبطا füzùli-zàbt-et, غصبا ghàssb-et.
- Usury, *s.* ربا ribā, فاحش معاملة fāhish-mù“āmélé; فاحش معاملة جيلك fāhish-mù“āméléjilik.
- Utensil, *s.* خانه التى khāné-ālétī; —s, *s. pl.* قاپ قچاق kàp-kàchak, چناق چوملك chànak-chùmlek.
- Uterine, *a.* (brother or sister) لام lì-ùmm, انا طرفندن àna-tàrafından.
- Utility, *s.* نفع fā‘idé, فائده

UTM

nèf“، منفعت mènfa“at.

Utmost, *a.* صوك اكاوزاق èng-ùzàk, سوك
sòng, نهایت درجده àksà; نهایت
nihāyet - dèréjédé, اكاوزاق èng -
-zìyādé, نهایت nihāyet, غایت
ghāyet; دن كديكى قدر èldan -
- ghèldighi - kàdar, ممكن مرتبه
mùmkin-mèrtébé; —, *s.* دن كن
èldan - ghèlen; to the —, *ad.*
nihāyet - dèréjédé, نهایت درجده
mùmkin-mèrtébé, ممكن مرتبه
ghāyètla.

Utter, *v.a.* سويلك (pronounce)
sùwèylémek, تلفظا tèlèffuz-et;
اغزالمق àghza-àlmak; (coin, &c.)
ghèchirmek, ويرمك, وچورمك
ghèchirméghé - كچورمكه باقمق
-bàkmak; —, *a.* تام, كامل kyāmil,
tāmm, كلى kyùllī.

Utterly, *ad.* بتون بتون bitun-bitun,
بستون bìss-bitun, كاملا kyāmilan,
تاما tāmāman, كليا kyùllīyyan,
بالكليه bì-'l-kyùllīyyé, هروجهله hèr-
-vèjhla.

Uttermost, *a.* صوك اكاوزاق èng-ùzàk, اقصى
àksà; صوك sòng. [kùchuk-dil.

Uvula, *s.* كچوك دل diljik, دجك

VAI

V.

Vacancy, *s.* اجقير بوشير bòsh-yèr,
اجقير àchik-yèr, محلول خالى ير, khālī-yèr;
محلول màhlul.

Vacant, *a.* بوش خالى bòsh, خالى khālī,
اجقير àchik; محلول màhlul; — look,
شاشقين باقى shàshkin-bàkishī.

Vacate, *v.a.* جقمق براقمق bràkmak,
جقمق chikmak, خالى براقمق khālī-
-bràkmak, تركا tèrk-et.

Vacation, *s.* تعطيل وقتى tà“tīl-wàkti.

Vaccinate, *v.a.* اشلاتمق àshlatmak,
اينك چيچكى ماده سيلاه اشلاتمق
inek - chichéghi - mādde ssila -
-àshlatmak.

Vacuum, *s.* خلا khālā, خلاى مطلق
khālāyi-mùtlak.

Vagabond, Vagrant, *s.* چايقين
chàpkin, كوخانى kyùlkhānī; ربردر
dèrbédèr, سرسرى sèrséri.

Vague, *a.* غير محقق mùbhèm, غير محقق
ghāyri-mùhàkkak.

Vain, *a.* مغرور màghrūr, خودپسند
khòd-pèssènd; (futile) بوش bòsh,
ديبسىز dìbsiz, اصلى يوق àssli-yòk,
نافله nāfilé, فائده سز fā'idèssiz,
بيهوده bìhūdé; in —, vainly, *ad.*

VAR

- (things) بیرینه اویمز *biri-blrina-
-ùymàz.*
- Variation, *s.* انحراف *ikhtilāf*, اختلاف *ikhīrāf*;
تحول *tèbèddul*, تبدیل *tàhàvvul.*
- Variegated, *a.* رنگ رنک *rènk-rènk*,
گونناگون *rèngghyārènk*, رنگارنگ
ghyūnāghyūn.
- Variety, *s.* چشید (tùrlu) درلو (sort) *tùrlu*,
چشید *chèshid*, نوع *nèv*; (collection
of different sorts) درلودرلو (tùrlu-
-tùrlu), انواع درلو (tùrlu) درلو,
ènvā "i-(tùrlu); (not sameness)
دیگشمه *dìghishma*, مختلف *tàkhàlluf.*
- Various, *a.* (several) برفاچ *bìr-kàch*,
چوق *bìr-chòk*, برچوق *bà* "zi" بعض
chòk; (different) درلودرلو (tùrlu-
-tùrlu), متنوع *mùkhtèlif*, مختلف
mùténèvvì "i" گوناگون *ghyūnāghyūn.*
- Varnish, *s.* روغن *rùghàn*; —, *v.a.*
روغن اورمق *rùghàn-wùrmak.*
- Vary, *v.n.* شاشمق *tàkhàlluf-et*, مختلفا *tàkhàlluf-et*,
شاشمق *shàshmak*, دیگشمه *dìghishmek*;
دیگشدرمک *tèbdīl-et*, تبدیل *tèbdīl-et*,
—, *v.a.*
- Vase, *s.* قاپ *kàp*. [*dìghishdirmek.*
- Vast, *a.* عظیم *bìyuk*, بیوک *àzīm*;
وافر *wāfir*, وافر *kyùllī*, کلی *chòk*, چوق

VEI

- Vat, *s.* بیوک تکه *bìyuk-tèkné*, بیوک فوجی
bìyuk-fàchi.
- Vault, *s.* کمر *kèmer*; قبة *kùbbé*;
(under ground) بودروم *bòdrūm*;
—, *v.n.* صچرامق *sèchramak*, اتلامق
àtlamak.
- Vaunt, *s.* لاف *làf*, تفاخر *tèfākhur*,
اوکفک *tèmādūh*; —, *v.n.* اوکفک
ùghènnek, قورولمق *kùrulmak*,
تفاخرا *tèfākhur-et*, تمادح *tèmādūh.*
- Veal, *s.* دانهاتی *dàna-èti*. [-*et.*
- Veer, *v.n.* دیگشمه *dìghishmek*,
دونهک *dùnnek*; —, *v.a.* مولدا
mòla-et.
- Vegetable, *a.* نباتی *nèbātī*; —, *s.*
نبات *nèbāt*; (for food) سبزه *sèbzé*
(*pl.* سبزوات *sèbzéwāt*, *vulg.*
zèrzéwāt), يشالک *yèshillik.*
- Vegetate, *v.n.* يشامق *yàshamak.*
- Vehemence, *s.* شدت *shìddèt*, حدت
hìddèt, سرتک *sèrtlik*, زور *zòr.*
- Vehement, *a.* شدید *shìddètli*, شدتو
shèdīd, حدتو *hìddètli*, حدید *hèdīd*,
زورلو *zòrlu*, سرت *sèrt*.
- Vehicle, *s.* عربه "àraba"; (fig) وسیله
wèssilé, واسطه *wāssita.*
- Veil, *s.* (woman's) يشماق *yàshmak*,

VEI

- نقاب *nikāb* ; (curtain) پرده *pèrdé*,
ستر *sitr* ; (covering) اورتی *ùrtu* ;
—, *v.a.* اورتمک *ùrtmek*, ستر *sètr-*
-et ; —, *v.n.* یاشمقلنق *yàshmaklanmak*.
Vein, s. طمر *dàmar*, عرق “*àrk* (*pl.*
عروق “*ùrūk*), رك *règh* ; —*ed*,
طمرلو *dàmarli*.
Vellum, s. ترشه *tirshé*.
Velocity, s. سرعت *sùr“àt*, حر *hìz*.
Velvet, s. قטיפه (*kàdīfē*).
Venal, a. رشوتخوار *rishvet-yèr*, رشوتیر
rishvetkhòr, مرتشی *mùrtèshi*.
Vend, v.a. فروختا *sàtmak*, صاتمق
fùrùkht-et, بیع *bèy“et*.
Veneer, v.a. قاپلامق *kàplamak* ;
—*ed, a.* قاپلامه *kàplama*.
Venerable, a. محترم *mùhtérem* ;
اسکی (ancient) مبارک *mùbārek* ;
èsski, کارقدیم *kyāri-kàdīm*.
Venerate, v.a. رعایتا *sàymak*, صایمق
rì“āyet-et, حرمتا *hùrmet-et*.
Venereal disease, s. فرنکی *firèngi*,
فرنکی علنی *firèngi-“illèti*.
Vengeance, s. انتقام *intikām*, جز *zè* اوج
Venison, s. کیکاتی *ghèyik - èti*,
قراجهاتی *kàraja-èti*.

VER

- Venom, s.* زهر *zèhir*, سم *sèmm* ;
—*ous*, زهرلو *zèhirli*.
Vent, s. نفس *nèfess*, هوا *hàwā* ;
(hole) منفس *nèfesslik*, نفسک
mènfèss ; (of a gun) فالیه *fàlya* ;
to give — to one’s feelings,
قلبدہ اولانی سر بستجہ اظهارا
kàlbda-
-òlanini-sèrbèsstja-izhār-et.
Ventilate, v.a. هواویرمک *hàwā-*
-vèrmek.
Venture, v.n. جسارتا *jèssāret-et* ;
قورقمیوب کتمک *kòrkmayup -*
-ghitmek ; —, *v.a.* تهلکدیه قومق
tèhlikéya-kòmak ; بختہ حوالدا
bàkhta-hàwālè-et.
Veracity, s. طوغری سولییجیلک *dòghru-*
-sùwèyléyijilik, صداقت *sàdākāt*.
Verb, s. فعل معلوم *fì“l* ; — *active*,
فعل مجهول *fì“li - mà“lūm* ; — *passive*,
فعل لازم *fì“li-mèjhūl* ; — *neuter*,
or *intransitive*, فعل متعدی *fì“li-lāzim*,
— *transitive*, فعل متعدی
fì“li-
mùta“àddī.
Verbal, a. (of a word) لفظی *làfzī* ;
(of a verb) فعلی *fì“lī* ; (oral)
اغزدن *aghzdan*, شفاهی *shifāhī* ;
—*lly, ad.* شفاهاً *shifāhan*.

VER

Verbatim, *ad.* لفظ بلفظ làfz-bé-làfz,
 Verdict, *s.* قرار kārār. [لفظاً làfzan.
 Verdigris, *s.* زنگار zènghyār, زنگار
 zhènghyār, باقرک یشل یاسی bākiring-
 -yèshil-pàssi.
 Verdure, *s.* یشلک yèshillik ; اوت òt
 (grass), پیراقلر yàpraklar (leaves.)
 Verge, *s.* (brink) کنار kènār, لب lèb ;
 حدود sèr-hàdd, سرحد (limit)
 hùdūd (*pl.*) ; یقین (vicinity)
 yàkin, قرب kùrb, یقینلر yàkinlar,
 چاتمق — on, *v.n.* جوارمق jìwār ;
 یقلاشمق varmāk, وارمق çatmak,
 یقینلاشمق yàklashmak,
 یقینلدا yàkinlashmak, یقینلده او
 یقینلده او kàrib-òl, قربا
 tàkàrrub-et.
 Verification, *s.* تحقیق tàhkīk.
 Verify, *v.a.* تصدیق tàssdīk-et ; to
 be —fied, (by examination)
 تحقیق اولمق tàhkīk-òlunmak ; (by
 the event) تحققا tàhàkkuk-et,
 صحیح چیقماق sàhīh-chèkmak.
 Verily, *ad.* واقعاً wākī“ā, فی الحقیقه
 fī-’l-hàkīka, علم الله “àlima-’llāh.
 Verjuice, *s.* قوروق kòruk ; قوروق سویی
 kòruk-sùyu.

VER

Vermicelli, *s.* شعریه shà“rīyyé
 (shèhriyyé).
 Vermin, *s.* (body or bed) کله پیره مقوله سی
 kèhlé-piré-màkūléssi ; (house or
 barn) میچان مانصار مقوله سی sèchar-
 -sànsàr-màkūléssi.
 Vernacular tongue, *s.* انادلی àna-
 -dīli, بیاغی لسان bàyàghi-lissān,
 چارشلی دلی chàrshī-dīli.
 Verse, *s.* (hemistich) فرد ferd ;
 بیت (couplet) mēssrā“ ; مصراع
 bèyt ; (triplet) ثلاث mùssèlles,
 (quatrain) رباعی rùbā“ī ; &c. &c. ;
 (poetry) شعر shī“r ; (of a chapter)
 آیت ayet, آیت کریمه āyēti-kèrīmī
 (only used in speaking of the
 Kur‘an) ; بند bènd (paragraph).
 Versed, *a.* عالم “ālim, معلوماتلو
 mà“lùmātli.
 Vertical, *a.* (perpendicular), عمودی
 “āmūdī ; (angle) رأسده اولان
 rè’ssda-òlan ; (sun, &c.) سمت
 sèmti - rè’ssda ; دیک یوقاریده
 -yùkàrida ; سمت رأسده اولان
 sèmti - rè’ssda-òlan.
 Very, *ad.* پک pèk, چوک chòk, غایت
 ghàyet ; —, *a.* ذات zāt.

VES

- Vessel, *s.* (utensil) قاب kàb ; (ship) سفینه ghèmi, تکه tèkné, سفينه sèfīné; blood —, طمر dāmar, عرق “àrk, رك règh.
- Vest, *s.* يلك yèlek. [نشانه nishāné.
- Vestige, *s.* اثر èsser, نشان nishān,
- Veteran, *s.* اسكى èsski ; (soldier) عسكرا سكى “àssker - èsskissi ; —*s, s. pl.* قدما kùdémā.
- Veterinary, *a.* بيطارى bàytārī ; — surgeon, *s.* بيطار bàytār.
- Vex, *v.a.* كوجندرمك ghyùjèndirmek, كوجده كتمك kùzdirmak ; قزدرمق ghyùjé-ghìtmek.
- Vial, *s.* شیشه shìshé.
- Vibrate, *v.n.* صالانمق sàllanmak, دتره مك or تتره مك dynamak ; اوينامق (tìtrémek) ; (a pendulum) رقصا ràkss - et ; (inner particles) حركته كلمك hàrékèta-ghèlmek.
- Vice, *s.* شر shèrr, كناه ghyùnāh, سؤعمل sù‘i-“àmel, سيئه sèyyi‘é ; عيب kùbh ; (in horses) خوى khùy, فناخوى fèna-khùy, سقط sàkat ; the —*s, s.pl.* سيئات mù“àyyébāt, معيئات sèyyi‘āt ; (a smith’s vice) منكنه

VIE

- mèngghéné ; (locum tenens) وكيل vèkīl, نائب nā‘ib, قائممقام kà‘im-màkām ; — admiral, بطرونه پاشا pàtrūna-pāsha (*formerly* بك bègh), — admiral of the fleet, بحريه فرىقى bàhrīyyé-fèrīkī.
- Vicious, *a.* كوتى kyùtu, شرير shèrīr ; (horse) سقط sàkat, يراماز yàramāz, (defective) ناقص nākiss, فاسد fāssid, سقامتلو sàkāmètli.
- Vicissitude, *s.* انقلاب ìnkilāb ; —*s of* fortune, انقلابات دهر ìnkilābātī-dèhr.
- Victim, *s.* (for sacrifice) قربان kùrbān ; (of slaughter) مقتول màktūl ; (of fraud) مغدور màghdūr ; (of tyranny) مظلوم màzłūm ; (in general) دوجار, كرفتار ghìriftār, دوجار dūchār, اسير mùbtèlā, èssīr.
- Victor, *s.* Victorious, *a.* غالب ghālib.
- Victory, *s.* غلبه ghàlébé, نصرت nùssrèt.
- Victual, —*s, s.* ييدجك yèyèjek, طعام tà‘ām ; —, *v.a.* ذخيره ترتيبا zàkhīré - tèrtīb - et ; (a ship) قومانيه سنى المق kùmānyassinī-àlmak ; قومانيه سنى ويرمك kùmānyassinī-vèrmek.
- Vie with, چيقشمق chīkīshmak,

VIE

- یراشمق yàrashmak.
 View, *s.* نظارت nàzārèt; (picture) باقمق *v.a.* rèssm (rèssim); —, رسم bākmaq, معايندا mù“āyéné-et; كورمك ghyùrmek.
 Vigilance, *s.* كوزاچقلى ghyùz-àchiklighi, تيقظ tàyàkkuz, تقيد tàkàyyud.
 Vigorous, *a.* قوتلو kùvvètli, دمج dìnj, صاغ sàgh, صاغلام sàghlām.
 Vigour, *s.* قوت kùvvèt; (energy) غايرت ghàyrèt, اهتمام ihtimām.
 Vile, *a.* (person) رذيل àlchàk, الحق rùssvāy; دنى dènī, رزىل rēzīl, مردار mùrdār, پس (thing) pīss.
 Village, *s.* كوى kyùy, كند kènd, قرية kàriyyé.
 Villain, *s.* خنزير khàbīss, خنزير khènzīr, بزوناك pèzèwènk.
 Vine, *s.* (trained) اصمه àssma; (pollard) باغ كوكى bāgh-kyùtuqhu.
 Vinegar, *s.* سرکه sīrké.
 Vineyard, *s.* باغ bāgh.
 Violate, *v.a.* بوزمق bòzmaq, اخلال àkhlāl-et, هتك hètq - et; (women) زورلىق zòrlamak; — one's chastity,

VIR

- هتك پرده هتك پرده هتك پرده hètqi-pèrdè“i-“iffèt-et.
 Violence, *s.* (strength) زور zòr, شدت shiddet; (in forcing) زور zòr, جبر jèbr, عنوت “ànvèt, عنف “ùnq.
 Violent, *a.* سرت sèrt, شديد shèdīd, شدتلو shiddètli.
 Violet, *s.* بنفشه bènéfshé (mènèkshé); —, *a.* مور mòr. [kèmanché
 Violin, *s.* كمان kèman, كمانچه
 Viper, *s.* انكرت ènqhérék.
 Virgin, *s.* قيزاوغلان قيز kiz, قيزاوغلان-òghlan-kiz, باكره bākīrē; the Virgin, البتول el-Bètūl (said of the Virgin Mary and of Fātimé, daughter of Múhammed).
 Virginité, *s.* قيزلىق kèzlik, بكر bīkr, بكارىت bèkyārèt.
 Virgo, *s.* سنبله sūnbulé.
 Virtue, *s.* خير khàyr, صلاح sālāh, فضيلت fàzīlèt (pl. فضائل fàzā‘il), محامد màhmédet (pl. محامد màhāmid).
 Virtuous, *a.* اهل خير èhli-khàyr, صالح sālīh; (woman) عفيفه “àfīfē, عفتلو “iffèt-mà-āh, اهل پرده “issmètlū, عفتلو “iffètlū,

VIS

èhli-pèrdé. [-khāmissa-bèghi.
 Viscount, *s.* رتبه خامسه بکی rùtbé‘i-
 Visible, *a.* کوزکور, ghyùrunur, کورینور,
 ghyùzukyur, ميدانده mèydānda,
 بديد, bēdīd, بديدار, bēdīdār, ظاهر zāhir,
 Vision, *s.* دیدار, bāssar, بصر (sight) bāssar,
 دیدار, bēdīdār; دوش, rù‘yā, رؤيا (dream) rù‘yā,
 دوش, dūsh, عالم مثال, ‘ālémi-mīssāl.
 Visit, *s.* زیارت, ziyārèt; (of respect)
 (friendly and prolonged) مسافرك (friendly and prolonged)
 mùssāfirlik; (medical) ویزیته, vīzita;
 (formal — on arrival) رسمی خوش آمدی,
 rēssmi-khòsh-āmédī; زیارتا, ghìtmek, v.a.,
 زیارت-هت, ziyārèt-et, زیارتنه کتمک, ziyārètina-
 -ghìtmek; کورشمکه کتمک, ghyùrushmégħa - ghìtmek;
 استفسار خاطره کتمک, ìsstifsāri-khātira-
 -ghìtmek; (on arrival) خوش کلدک دیمکه کتمک,
 khòsh-ghèlding-démégħé-ghìtmek; (as
 a physician) باقمق, vīzita-et, ویزیتدا, vīzita-et,
 باقمق, bākmak; (search) تهری, tàhàrrī-
 -et, آرامق, àramak, باقمق, bākmak;
 مظهر, yòklamak; — with, مظهر,
 màzhar-et; گرفتارا, ghìriftār-et,
 دوچارا, dūchār-et, مبتلا, mùbtélā-et;

VOL

to go on a —, مسافركه کتمک, mùssāfirliǵhē-ghìtmek.
 Visiter, *s.* مسافر, mùssāfir; —or,
 سیرجی, sèyrji; ناظر, nāzir.
 Vital, *a.* وسیله حیات, vèssilé‘i-hàyāt;
 (important) الزم, èlzèm, اهم, èhèmm.
 Vitriol, *s.* زاج قبرس (green) zāj-
 -kàbriss; کوزطاشی (blue) ghyùz-
 -tàshi; oil of —, زاج یاغی, zāj-yàghi.
 Vocabulary, *s.* مختصر لغات کتابی,
 mùkhtàssār-lùghāt-kitābi.
 Vocation, *s.* مشغولیت, ish, ایش, ish,
 مشغولیت, mēshghūliyyèt; استعداد, ìssti‘dād,
 دعوت قلبیه, dā‘vèti-kālbīyyé.
 Voice, *s.* سس, sèss, صدا, sādā, آواز, āwāz.
 Void, *a.* تهی, khālī, خالی, khālī,
 بوش, bòsh, تهی, tèhī; فاسد, fāssid,
 باطل, bātīl, خالی یر, bòsh-yèr, بوش یر,
 s., —, خالی یر, khālī-yèr; —, v.a.,
 ابطال, ibtāl-et; (excrement) تبولا,
 tèbèvvul-et, ایشمه مک, ishémek, سچمق,
 sìchmak.
 Volatile, *a.* طیار, tàyyār, اوچار, ùchar,
 بردالده دورمز (in disposition) bīr-
 -dālda-dürmāz, متلون, mùtélèvvin.
 Volcano, *s.* یئارطاغ, yānar-dāgh.
 Volition, *s.* اراده, irādé, اختیار, ikhtiyār.
 Volley, *s.* یایلم, yāyilim.

VOL

Volume, *s.* بيوكلك *bìyukluk*, حجم *hàjīm*,
قطعه *kùt* "à, جرم *jùrm*; (of a book)
جلد *jild*.

Voluminous, *a.* بيوك *bìyuk*, مفصل
mùfàssàl.

Voluntary, *a.* اختياري *ikh̄tiyārī*.

Volunteer, *s.* كوكلو عسكر *ghyùngullu-*
-àssker.

Voluptuous, *a.* (person) حظ نفسه مائل
hàzzi-nèfsa-mā'il, اهل صفا *èhli-*
-sàfā; (thing) نفيس *nèfīss*.

Vomit, *s.* (emetic) مقى *mùkàyyī*;
(vomiting) قي *kàyy*, استفراغ
ìsstifrāgh; (thing ejected)
قوسلان ماده *kùssulan-māddé*;
—, *v.n. & a.* قوصق *kùssmak*, قي
kàyy-et, استفراغ *ìsstifrāgh-et*.

Voracious, *a.* بك اجقمش *pèk-*
-àjikmish; چوقير *chòk-yèr*.

Vortex, *s.* گرداب *ghirdāb*.

Votary, *s.* عابد "ābid, پرست *pèrèsst*.

Vouch, *v.n.* كفيل او *kèfīl-òl*.

Voucher, *s.* سند *sèned*.

Vouchsafe, *v.a.* احسانا *ìhsān-et*,
انعاما *in "ām-et*.

Vow, *s.* (of sacrifice) نذر *nèzr*, اداق
àdak; (oath) يمين *yèmin*, اند *ànd*;

WAG

—, *v.a.* اندايچمك *yèmin-et*,
ànd-ìchmek.

Vowel, *s.* حركة *hàréké*. [سفر *sèfer*.

Voyage, *s.* دكزسفرى *dèngiz-sèferi*,

Vulgar, *a.* قبا *kàba*; عيب "àyb;
—, *s.* عوام ناس "àwāmmi-nāss.

Vulture, *s.* اق بابا *àk-bàba* (?),
رتال *kàrtāl*.

W.

Wad, *s.* صيقى *siki*, (of a cannon)
پالاسطروپه *pàlasstrùpa*.

Wadding, *s.* پاموق *pàmuk* (*pàmbuk*).

Wade, *v.n.* صوايچنده يورچمك *sù-ìchinda-*
-yùrumek.

Wafer, *s.* مكتوب پولى *mèktüb-pùlu*;
(cake) كاغد حلواسى *kyāghid-*
-hèlwāssi; —, *v.a.* بول ايله ياپشدرمق
pùl-illa-yàpishdirmak; sacred —,
باداراق *bàdarak*.

Waft, *v.a.* كوترمك *ghyùturmek*;
گهتيرمك *ghètirmek*.

Wag, *s.* لطيفه جى *làtīféji*; —, *v.a.*
ماللامق *sàllamak*; —, *v.n.* ماللانمق
sàllanmak.

Wage, Wages, *s.* كونده لك *ghyùndélik*,
ايلىق *àylik*; يىللىق *yìllik*; — *war, v.a.*

WAG

- mùhārébé-et, محاربه hàrb-et,
 سڦراچمق sèfer-àchmak, محارب او
 mùhārib-òl; عداوتا "àdāvèt-et,
 خصومتا khùssūmèt-et.
- Wager, s. بحث bàhss; —, v.a. بحثا
 bàhss-et, بحث طومتق bàhss-tùtmak,
 قومق kòmak.
- Waggon, s. "àrabassi, يوك عربدهسى yùk-
 "àraba; —er, عربدهجى "àrabaji.
- Wagtail, s. كويرق ساللان kùyrük-sàllan.
- Wailing, s. فغان fìghān, نالش nālish.
- Wainscot, s. دوغرامدهجى ايشى
 dòghramaji - ishi, دوغرامده
 dòghrama.
- Waist, s. بل bèl, ميان miyān;
 — band, s. كمر kēmer, اوچقورلق
 ùchkurluk; —coat, يلك yèlek.
- Wait, v.n. بكمك bèklémek; (serve)
 خدمت khìdmet-et (hiz-); — on,
 — upon, خدمت khìdmet-et;
 (for orders, &c.) كلك ghèlmek,
 اوغرامق òghramak.
- Waiter, s. خدمتجى khìdmetji; (tray)
 تپسى tèpsi.
- Wake (of a ship), s. دومنك صويى
 dùmèning-sùyu; —, v.n. اويانمق
 ùyanmak; —, v.a. اوياندرمق

WAL

- ùyàndirmak. [mùtayàkkiz.
- Wakeful, a. متيقظ ùyànik, اويانق
- Walk, s. سير sèyr, كزمه ghèzmé,
 تفرج tèfèrruj; (path) يول yòl; (pace)
 يورويش yùruyush; —s of life,
 احوال بشريه àhwāli-bèshériyyé,
 مراتب بشريه mèrātibi-bèshériyyé;
 —, v.n. يورومك or يورومك
 yùrumek; كزما مېشا mèshy-et; — about,
 كزما مېشا mèshy-et; — in, ايچروكيرمك
 ichèri-ghèrmek; — ghèrmek;
 ايچروكلك ichèri-ghèlmek;
 — off, v.n. كتمك
 ghèlmek; — —, v.a. كوترمك
 ghyùturmek, "دفع dèf-et; — off
 with, الوب كتمك àlip-ghèlmek;
 قالمق kàpmak; چالمق chàlmak;
 — out, v.n. چيقمق chikmak,
 طيشارى چيقمق dìshàri-chikmak;
 —, v.a. طيشارى كتورمك
 dìshàri-ghètirmek, طيشارى كوترمك
 dìshàri-ghyùturmek; — the rounds,
 قول كزما kòl-ghèzmek; — up and
 down, كزما مېشا ghèzinmek;
 اشاغى يوقارى كزما
 àshàghi-yùkàri-ghèzinmek.
- Wall, s. ديوار diwār, جدار jidār, حائطا

WAL

- hā'it; —, *v.a.* دیوارچویرمک *dīwār-chèvirme*k (or چکمک *chèkme*k).
- Wallet, *s.* توره *tobra*, or توره *tòrba*, چانطه *chànta*. [-shèbbūy.
- Wall-flower, صاری شببوی *sàri-*
- Wallow, *v.n.* یوارلمق *yìwarlanmak*.
- Walnut, *s.* جوز *jèviz*.
- Wan, *a.* صاری *sàri*, بکزی اتمش *bèngzi-àtmish*, بکزی قالمش *bèngzi-kàlmamish*. [«*àssā*» عما.
- Wand, *s.* چبوق *chìbùk*, دینک *dèyne*k,
- Wander, *v.n.* کز مک *ghèzme*k, طولاشمق *dòlashmak*. [bùlmak.
- Wane, *v.n.* انقراض بولق *ìnkirāz-*
- Want, *s.* حاجت *hājet* (*pl.* حاجات *hājāt*, and احتیاج *hàwā'ij*), (severe) ضرورت *zàrūrèt*, لزوم (necessity) *sìkindi*; (absence) نقصان *nòksān*, بولنمامه *bùlunmama*, «*àdem*» عدم; —, *v.a.* استمک *ìsstémek*, آرامق *àramak*; —, *v.n.* اکسک او *èksik-òl*; —, *v.n.* محتاج او *mùhtāj-òl*; to be —ed, لازم او *làzim-òl*, لزومی او *lùzūmu-òl*, اقتضای او *ìktizāsi-* *òl*; —ing, مقتضی او *mùktàzī-òl*, اکسک *èksik*.

WAR

- Wanton, *a.* (playful and innocent) قیدسز *pèk-sèvinjli*; پکسونجولو *kàydsiz*; (wicked) گناه *ghyùnāh*; (shameless) اچق مشرب *àchik-mèshreb*; —, *s.* فاحشه *fāhishé*, روسپی (*òrosspo*).
- War, *s.* حرب *hàrb*, سفر *sèfer*, غوغا *(kàwgha)*, جنگ *jènk*; —, *v.n.* محاربه *mùhārebé-et*, حربا *hàrb-et*, خصومتا «*àdāvèt-et*, عداوتا *khùssùmèt-et*; at war, *a.* محارب *mùhārib*, بوزشق *bòzushuk*.
- Ward, *s.* (of a town) محله *màhàllé*; (of a hospital) قوغوش *kòghush*; (of a key) چنتک *chèntik*, کرتک *kèrtik*; (orphan) یتیم *yètīm*; — off, *v.a.* ساوشد رمتق *sàwushdurmak*.
- Warden, *s.* محافظ *mùhāfiz*.
- Wardrobe, *s.* (clothes) البسه *èlbissé*, البسه موجوداتی *èlbissé-mèvjūdātì*; (closet) طولاب *dòlap*.
- Wares, *s.pl.* «*à emta*» (متعه *emta*) (*pl. of* «*à mat*», a piece of goods).
- Warehouse, *s.* مغازه *màghaza*.
- Warfare, *s.* معاملات حریدیه *hàrb*, حرب *mù'āmélātì-hàrblyyé*

WAR

- Warlike, *a.* حربى hàrbī ; — stores, مهمات حربيه mùhimmāti-hàrbìyyé.
- Warm, *a.* سىجاق sījāk, سىجاق sījājk, گرم ghèrm, حار hārr ; ايليجق àlījāk ; —, *v.a.* استمق òssìtmak ; —, *v.n.* استمق òssìnmak.
- Warmth, *s.* سىجاق sījāk, سىجاقلى sījāklīk, گرميت ghèrmī, گرميتي ghèrmīyyèt, حرارت hàrārèt.
- Warn, *v.a.* خبرو يرمك khàber-vèrmek, اخبارا ìkhtār-et ; اخبارا ìkhtār-et.
- Warning, *s.* خبر khàber, اخبار ìkhtār, اخبارا ìkhtār.
- Warp, *s.* (of a tissue) ارغاج àrghàj, تار tār ; (rope) پلامار pàlamār ; —, *v.n.* چارپىلىق chàrpilmaq, اكمك èghilmek ; —, *v.a.* چارپىلىق سبب او chàrpilmassina - sèbeb - òl ; (a ship) چمك chèkmek.
- Warrant, *s.* فرمان bùyuruldu, فرمان fèrmān ; برات bèrāt ; سند sèned, حجت hùjjèt ; —, *v.a.* كفىل او kèfīl-òl, تكفلا tèkèfful-et ; —ed, *a.* (person) حق يىدنده hàkk-yèdinda, صلاحيتى اولان sàlāhìyyèti - òlan ; (article) كفالته تحتنده ساتلان kèfālèt-tàhtinda-sàtilan.

WAS

- Warrior, *s.* جنگى jènkji, غازى ghāzī.
- Wart, *s.* نصر nàssir, طوق كوقى tàwuk-ghyùtu. [-bàssìrètli.
- Wary, *a.* اويانق ùyānīk, بصيرتلى bèsirtli.
- Wash, *s.* (cosmetic) صو sù ; (of clothes) چاشير chàmāshir, چاشير قىمىسى chàmāshir-yìkanmassi ; (mess for animals) چوربا chòrba ; (of the sea) طالغدارك يورويوب چكلمسى dàlghalaring - yùruyup - chèkilmassi ; —, *v.a.* قىماق yìkamaq, تطهيرا tàthīr-et (t-h) ; —, *v.n.* قىماق يىقانماق yìkanmaq ; (for prayers) ابدست المق àbdesst-àlmak ; (for purification) غسلا ghùssl-et.
- Washerwoman, *s.* چاشيرجى chàmāshirji ; — woman, *s.* چاشيرجى قارى chàmāshirji-kāri.
- Washtub, *s.* چاشير تىكندىسى chàmāshir-tèknéssi.
- Wasp, *s.* اشك اريسسى èshek-àrissi.
- Waste, *s.* اسراف ìssrāf ; ويرانه bèyābān ; (wilderness) خالىر khālī yēr ; —, *a.* ويران khālī ; بوش bòsh ; ويران khārāb ; —, *v.a.*

WAT

تلفا tèlef-et, اسرافا ìssrāf-et ;
 —, lay —, خرابا khàrāb-et,
 خراب و ببابا khàrāb-u-yābāb-et,
 تلفاو vīrān-et ; —, v.n.
 تليف اول tèlef-òl ; — away,
 اريوب كتمك èriyup-ghìtmek.

Watch, s. (guard) قول kòl, قره غول
 kàraghòl ; (time of) نوبت nùbèt ;
 (on board ship) وارده vārda ;
 قوين ساعتى, "at" sā (time-piece)
 kòyn-sā "ati ; —, v.a. كوزلك
 ghyùzètmek, كوزلك گوزتمك
 ghyùzètmek, اويوماق v.n.
 باقمق bākmak ; —, v.n.
 تيقظا و زره دورمق ùyumamak,
 بكمك tàyakkuz-ùzéré-dürmak ;
 بكمك بكمك bèklémek, بكمك بكمك
 bèklémek, نوبت بكمك nùbèt-bèklémek,
 وارده بكمك vārda-bèklémek,
 وارده بكمك vārdajilik-et ; — man, s.
 بكمك بكمك vārdaji ;
 بكمك بكمك bèkji ;
 قوللق dīdébān ; — house,
 كوللق kùlluk ; — maker,
 "atji" sā ساعتى ; — word,
 پاروله pàrola.

Water, s. ما sù, اب mā, (on
 stuffs) منويش mènévish (?),
 طالغدا dālgħa ; —, v.a. (a horse, &c.)
 صوارمق sùwarmak ; (a garden)

WAT

منويش (stuffs) سولامق sùlamak ;
 منويش (stuffs) منويش mènévish-et (?),
 طالغدا دالغدا dālgħatmak ; —, v.n. (the
 mouth) سولانمق sùlanmak,
 سولانمق سولانمق sùlanmak ; (the eyes, &c.)
 سولانمق سولانمق sùlanmak ; (the eyes, &c.)
 يشارمق yāsharmak ; (a ship)
 سولانمق sù-lamak ; high —, مد
 mèdd ; low —, جزر jèzr ; fresh —,
 طالوصو tātli-sù ; salt —,
 طالوصو tūzlu-sù ; sea —, دكروني
 dèngiz-sùyu ; hard —, اجى صو
 àjzi-sù ; — course, s. صولانمق
 sùyung-àkdighi-yèr, مجرا mèjra ;
 صولانمق sù-yòlu ; — cresses, s.
 صولانمق sù-tèrèssi ; — fall, s.
 صولانمق sùlarin-ùchdughu-
 yèr, چغلايان chāghlayan ; — gruel, s.
 صولانمق yāwan-chòrba ; — man, s.
 قايچى kàyikji ; — melon, s. قايچى
 kàrpuz ; — mill, صولانمق sù-
 dèghirmèni ; — pipe, s. كونك
 kyùnk ; (for smoking) ناركه
 nārgħilè ; — proof, a. صولانمق
 sù-ghèchmàz ; — spout, s. صولانمق
 kàssirgha (sàkirgha) ; — tight, a.
 صولانمق sùzmar ;
 صولانمق sùzmar ; — wheel,
 طولا ب dòlab ;

WAT

WEA

chàrk̄h ; to make —, چیشا
chìsh-et, صودوكمك sù-dùkmek,
كچوك صودوكمك kùchuk-sù-dùkmek,
ایشدمك ishémek, تبولا tèbèvvul-et;
(a ship) صوايمك sù-ètmeK.

Watering-place, s. قدرت جامی kùdrèt-
-hàmmāmi, ايليجه kàplija, قابلوچه
èlija, يالی كوری yàli-
-kyùyu, ساحل بر محل sâhil-bir-
-mâhâll ; — pot, قوغه kògha.

Wave, s. طالعده dàlgha, موج mèvj;
—, v.a. ساللامك sàllamak ; —, v.n.
ساللانمك sàllanmak.

Waver, v.n. شهيد دوشمك shùbhéyé-
-dùshmek, پوصله يی شاشرمق pùsslayi-
-shàshirmak, ثباتی بوزلق sèbâti-
-bòzulmak, ترددا tèrèddud-et,
رکاکت کوسترمك rèkyākèt-
-ghyüsstermek.

Wavy, a. طالعدهلو dàlghali.

Wax, s. بالومی bâl-mumu, شمع عسل
shèm“àssel, موم mūm ; (of the
ears) قولاق کیری kùlak-kiri ; —, v.a.
بالومی سورمك bâl-mūmu-sürmek ;
—, v.n. اولق òlmak, كسلك
kèssilmek, لئمك lènmeK or
lanmak (as a verbal termination);

— candle, — light, بالومی bâl-
-mumu ; — taper, شمه shèm“à
(shàma).

Way, s. يول yòl, طريق tàrik, راه rāh;
(manner) درلو (tùrlu), وجه wèjh,
طرز, صورت sūrèt, اسلوب ùsslūb,
رسم, عادت (custom) “ādet; rēssm;
خوی (behaviour) khūy ; (side)
قبو, — in, kàpi, طرف
tàraf ; — out, کیره جکیر
ghiréjek-yèr, مدخل
mèdkhâl ; — out, کپیو
kàpi, مخرج
chàkajak-yèr, چيقه جقیر
màkhrej ; — through, يول yòl,
کچه جکیر ghèchéjek-yèr, ممر
mèmèrr ; high —, جاده jādde,
طریق عام shāhrāh, شاهراه
shāhrāh, ساپه يول sàpa-yòl;
—, “āmm ; bye —, يول اوستنده
yòlda, يول اوستنده
yòl-ùsstunda, اثنای راهده
èssnāyi-
-rāhda ; ways and means, ایراد
irād, واردات vāridāt.

We, pr. بز biz, بزler bîzler.

Weak, a. قوتسز zà“if, علسز
kùvvetsiz ; (in mind) عقلسز
“àklsiz ; دلی mèrākli;
(in character) متانسز mètānètsiz,
ثباتسز sèbātsiz, حيف khàfîf,

WEA

— side, مَرَاق mèrāk.

Weaken, *v.a.* ضعيفلتمق zà'īflatmak,
قوتنى كسك كسك kùvvètini-kèssmek,
ضعيف براقتمق zà'īf-brākmak,
خلل ويرمك khàlel-vèrmek.

Weakness, *s.* ضعيفلق zà'f,
ضعيفلىق zà'īflik; (of character) مَرَاق
ميرلك mèrāk, دليلك dèlilik.

Wealth, *s.* زنگينلىق zèngihinlik, مال
māl, غنا غنا ghènā, ثروت sèrvèt.

Wealthy, *a.* زنگين zèngihin, مالدار
māldār, غنى غنى mùtémèvvil, غنى
ghànī, صاحب ثروت sāhib-sèrvèt.

Wean, *v.a.* سوددن كسك كسك sùddan-
kèssmek, كسك كسك kèssmek;
واز كچورمك vāz-ghèchirmek.

Weapon, *s.* اسلحه silāh (*pl.* اسلحه
èsslihà), الت حرب āléti-hàrb.

Wear, *s.* ايرنشى kùllànish; قوللانىش
ìprènish; اسكيش èsskiyish; —, *v.a.*
(as clothing) كيمك ghīmek; (out)
اسكيتمك èsskitmek, ايرتمك ìprètmek;
اشندرمق yèmek, يمك (away)
àshindirmek; —, *v.n.* (well)
دایانمق dāyanmak; (not well)
دایانمامق dāyànmmak; — out, *v.a.*
(clothes) اسكيتمك èsskitmek,

WEA

(ropes, &c.) ايرتمك ìpretmek; (a
person) يورمق yòrmak; —, *v.n.*
(clothes) اسكيمك èsskimek;
(ropes, &c.) ايرنمك ìprenmek;
— — one's patience, صبرنى دوكتمك
sàbrini-dùkètmek, اوصاندرمق
ùssàndirmek; — away, *v.a.* يمك
yèmek, اشندرمق àshindirmek;
—, *v.n.* اشنمق àshinmak; (time)
كچمك ghèchmek, مرورا mùrùr-et;
— on, (time) كچمك ghèchmek,
بوزمق mùrùr-et; — off, *v.a.* بوزمق
bòzmaq, سلمك silmek; —, *v.n.*
بوزلمق bòzulmaq, سلمك silmek,
اونودلمق (grief, &c.) ghìtmek;
ùnùdulmaq.

Weary, *a.* يورغون yòrghun, يورلمش
yòrulumsh; —, *v.a.* يورمق yòrmak;
—, *v.n.* يورلمق yòrulumak.

Weasel, *s.* كينجك ghèlinjik (?),
صانصار sànsār (?).

Weather, *s.* هوانك حالى hàwāning-
hālī, هوا hàwā; fine —, كوزل هوا
ghyùzèl-hàwā; bad —, فنا هوا
fènā-hàwā; rough —, سرت هوا
sèrt-hàwā; mild —, ملايم هوا
mùlāyim-hàwā; —, *a.* روزكار طرفى

WEA

- rùzghyār-tàrafī; —, *v.a.* (a cape, &c.) **كچمك** ghèchmek; (a difficulty) **كچورمك** ghèchirmek; — cock, **يلقوان** yèlkowan, **فرلداق** fàrildàk, **بادنما** bādnùmā; — gage, **روزكاراوسقى** rùzghyār-ùsstu.
- Weave, *v.a.* **دوقومق** dòkumak, **نسج** nèssj-et. [nèssāj.]
- Weaver, *s.* **دوقويچى** dòkuyuju, **نساچ** nèssj;
- Web, *s.* **قماش** kùmàsh, **نسج** nèssj; — footed, **قازاياقلى** kàz-àyakli.
- Wed, *v.a.* (take to wife) **المق** àlmak, **تزوجا** tèzèvvuj-et; (accept as husband) **وارمق** vàrmak; (find a wife for) **اولنديرمك** èvlendirmek; (find a husband for) **ويرمك** vèrmek, **قوجدهويرمك** kòjaya-vèrmek; (husband or wife) **عقدا** tèzvīj-et; (as a priest) **تزويعا** “àkd-et, **نكاح** nìkyāh-et; —ed, *a.* **نكاحلو** (man) èvli; **نكاحلو** (woman) nìkyāhli, **نكاح تحتينده** nìkyāh-tàhtinda, **منكوحده** mènkyūha, **قوجده** kòjada.
- Wedding, *s.* (feast) **دوگون** dùghun, **عقدنكاح** (ceremony) vèlīmē; **وليمه** “àkdi-nìkyāh.

WEI

- Wedge, *s.* **قامه** kàma, **چيوى** chivi, **سيل** sīl.
- Wedlock, *s.* **نكاح** nìkyāh, **ازدواج** izdiwāj.
- Wednesday, *s.* **چارشنبه** chihārshènbìh (chārshàmba), **اربا** èrba “ā.
- Weed, *s.* **اوت** òt, **خيرسزوت** khàysiz - òt; —s (widow's) **دولقارينك ماتم البسدسى** dül-kàrining-mātem - èlbisséssi; —, *v.a.* **خيرسز اوتلرينى يولق** khàysiz-òtlarini-yòlmak; —out, *v.a.* **سوكمك** sùkmek, **يولق** yòlmak.
- Week, *s.* **هفته** hàfta, **اسبوع** ùssbū; — day, **بياغى كون** bàyaghi-ghyùn, **عادى كون** “ādī-ghyùn. [-bīr.]
- Weekly, *a. & ad.* **هفته دهر** hàftada-
- Weep, *v.n.* **اغلامق** àghlamak, **كوزياشى دوكمك** ghyùz - yàshi-dùkmek, **بكا** bùkyā-et.
- Weevil, *s.* **قورت** kùrt.
- Weigh, *v.a.* **طارتمق** tàrtmak, **وزنا** vèzn - et, **چكمك** chèkmek; (in mind) **مطالعه** dùshunmek, **دوشونمك** mùtāla “à-et; —, *v.a.* **كلمك** ghèlmek, **چكمك** chèkmek; — upon, **كدرويرمك** kèder-vèrmek,

WEI

اضطراب و يرمك iztirāb - vèrmek ;
— anchor, تيمورالمق (dèmir)-
-almak, تيمورقالدمق (dèmir)-
-kaldirmak.

Weight, s. وزن و تارتى tarti ;
اغرق اغريلق àghirlık, ثقلت sàklèt ;
(personal influence) نفوذ nùfūz,
اعتبار (moral) خاطر khātir ; (moral
influence) تأثير tè“sīr, حکم hùkm.

Weighty, a. اغر àghir, ثقيل sàkīl ;
اهم مهم mùhimm, مهم
èhèmm.

Welcome, int. بيورك bùyurung,
خوش كلدك bùyursonlar ;
khòsh - ghèlding, صفاكلدك sàfā-
-ghèlding ; —, رسم خوش امدى s. —,
rèssmi - khòsh - âmédī ; —, a.
باعث مسرت bā“issi - mèsèrrèt ;
—, v.a. خوش كلدك ديمك —,
khòsh - ghèlding - dèmek,
رسم خوش امدى يى اجرا rèssemi-
-khòsh-âmédīyi-ljra-et ; you are
— (on arriving), ماشاالله بيورك,
mā-shā-'llāh ! bùyurung ! you
have been — (on leaving),
خوش كلدك صفاكلدك khòsh-ghèlding-
-sàfā-ghèlding ; you are — to it,

WES

الكرسزنگدر àlingiz-sizing-dir.

Weld, v.n. قاينامق kàynamak,
ياپشتمق yàpishmak ; —, v.a.
قايئاتمق kàynatmak.

Welfare, s. حسن حال hùssnu - hāl,
رفاهيت رفاه rēfāh, ايولق iyilik,
رēfāhīyyèt, سعادت حال sà“ādēti-
-hāl.

Well, s. چاه قوئى or قيو kùyu, چاه chāh,
بئر bì'r ; —, ad. ايو iyī ; —, int.
ماشالله ! (àfèrim) افرين ! èy ! اى
پك ايو, mā-shā-'llāh ! very —,
پك-ايو pèk-īyi, پك كوزل pèk-ghyüzèl,
پك اعلا pèk-à“là ; to be —, to
become —, ايو او iyī-òl ; —, — up,
— out, v.n. اقمق àkmak, نعا
nèb“ - et ; — and good, فيها
fè-bèhā, نه كوزل nè-ghyüzèl ; —
wisher, s. خيرخواه khàyr-khāh.

Wen, s. اور ūr.

Wench, s. بيومش قيز bìyumush-kiz,
قارى kàri ; فاحشه fāhisha.

West, s. باطى bàti, مغرب màghrib,
لدوس ghàrb ; south —,
لòdoss ; north —, قره يىل kàra-yèl ;
—ern, a. غربى ghàrbī ; —erly,
غربى ghàrbī ; غربدن يانه ghàrbdan-

WET

-yàna ; —ward, غریب‌طوغری ghàrba-dòghru.

Wet, s. یاش yàsh ; یاغمور yàghmur ; چامور chàmur ; —, a. یاش yàsh, اصلاق àsslāk, اصلائمش àsslānmish, صوکسلیش sù-kèssilmish ; (over head) یاغمور yàghmur, یاغمورلو yàghmurlu ; (under foot) چامور chàmur, چامورلو chàmurlu ; —, v.a. اصلائتمق àsslātmak ; —, to get —, v.a. اصلائنمق àsslānmak ; — nurse, سودانا sùd-àna, (slave) دایه dàya.

Wether, s. قویون kòyun.

Whale, s. اطه‌بالغی àda-bàlighi.

Wharf, s. اسکله àsskèlé.

What? *pro.* نه nè? —! *int.* نه nè!
(For the relative sense of *what*, see the Turkish Grammar).

Whatever, Whatsoever, *pro.* نه nè, هر نه hèn-nè.

Wheat, s. بوغداى bòghday, حنطه hìnta, كندم ghèndum.

Wheedle, *v.a.* اوخشایدرق‌یالوارمق òkhshayarak - یالوارمق yàlvarmak, نازوادا ایله یالوارمق nāz - u - èdā - ila - yàlvarmak, جلووا jìlvé-et.

WHE

Wheel, s. (carriage) تکرک tèkerlèk ; (of machinery) چرخ chàrk ; —, *v.a.* تکرک‌اوستنده یوروتمک tèkerlèk - ùsstunda - yùrutmek, كتورمک yùrutmek ; یوروتمک ghètirmek ; کوترمک ghyùturmek ; —, *v.n.* دونمک dùnmek ; — about, *v.a.* اوتدبروکوترمک ùté - bèri - ghyùturmek ; —, *v.n.* دونوب‌طولاشمق dùnup-dòlashmak ; دونمک dùnmek ; balance —, راککاس‌چرخ rakkāss-chàrkhi ; fly —, چرخ پیروانه pèrwāné ; turner's —, چقرق chàrk ; spinning —, چقرق chikrik ; — barrow, ال‌عربسی èl-“àrabassi.

When? *ad.* ندمان nè-zāmān, ندموقت nè-wàkit ; —, *rel.* قچان kàchan, (also see Grammar) ; —ever, —soever, هر ندمان hèn-nè-zāmān, هر ندموقت hèn-nè-wàkit.

Whence? *ad.* نهردن nèredan (nèrdan) ; —, *rel.* (see Grammar) ; —, *ad. & c.* امدی or امدی ìmdi, اشتدبوسببدن àsh-ta-bùs-sèbebdan ; —soever, *ad.* هر نهردن hèn-nèredan.

WHE

Where? *ad.* نرهده *nèréya*; نرهده *nèréda* (*nèrda*); —, *rel.* (see Grammar); — about? —abouts? نرهده *nèrélera*; نرهده *nèrélerda*; —, *rel.* (see Grammar).

Whereas, *c.* چونکه *chùнку, chùнки.*

Wherefore, *ad.* نیهون *nìchin*; —, *c.* امدی *imdi.*

Wherever, *ad.* هر نرهده *hèr-nèréya*, هر نرهده *hèr-nèréda.*

Wherry, *s.* پیاده قایغی *piyādè-kàyighi.*

Whet, *s.* راقیق *ishtahālik*, راقیق *ràkijik*; —, *v.a.* بیلیمک *bilémek.*

Whether, *pro.* کانهی *kànghi (hànghi)*; —, *ad.* می *mi, mi.*

Whey, *s.* ایران *àyrān.*

Which? *pro.* کانهی *kànghi (hànghi)*; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, *pro.* هر کانهی *hèr-kànghi.*

Whiff, *s.* نفس *nèfess*, چکم *chèkim*, چکش *chèkish.*

While, Whilst, *ad.* ایکن *iken*; اثناسنده *èssnāssinda*; —, *rel.* (see Grammar); worth the —, دگر *dègher*; not worth the —, دکمز *dèghmāz.*

Whim, *s.* مراق *mèràk.*

WHI

Whip, *s.* قامچی *kāmchi*, فرباج *kàrbāch*, تازیانه *tāzyāné*; —, *v.a.* دوکمهک *kāmchilamak*; دوکمهک *dùghmek*; غالب او (conquer) *ghālib-òl*; (into a froth) چالماق *chālkamak*, کپوکا *kyùpuk-et*; — about, *v.n.* فرلامق *fàrlamak*, صچرامق *sìchramak.*

Whirl, *v.a.* چویرمک *chèvirmek*, دوندرمک *dùndermek*; —, *v.n.* دونمک *dùnmek.*

Whirlpool, *s.* کرداب *ghirdāb.*

Whirlwind, *s.* قسرغد *kàssirgha (sàkirgha).*

Whiskers, *s. pl.* ایکی بناقده اولان صقال *iki-yānakda-òlan-sàkal.*

Whisky, *s.* راقی *ràki.*

Whisper, *s.* فسلدامد *fèssildama*, فسلدامق *fèssildi*; —, *v.n.* فسلدامک *fèssildamak*; —, *v.a.* قولاغده سويلمک *kùlàgha-sùwèylémek*, یواش سويلمک *yāwāsh-sùwèylémek.*

Whistle, *s.* اصلق *isslik*; —, *v.n.* اصلق چالمق *isslik-chālmak*; boat-swain's —, دودوک *dùduk.*

Whit, *s.* از برشی *àz-bìr-shèy.*

White, *a. & s.* ااق *àk*, بیاض *bèyāz,*

WHI

- بيض èbydd (*fem.* بيضى bèyzà), سفيد sèfīd, سپيد sèpīd; — of an egg, يورطه نك اقي yimurtaning-àki.
- Whitelead, *s.* استويج ùsstubèj; اسويداج ìssvīdāj.
- Whitewash, *s.* بادانه bādana; —, *v.a.* بادانه اورمق bādana - et, بادانه wūrmak bādana-wūrmak.
- Whither? نرهيه nèréya; —, *rel.* (see Grammar); —soever, هر نرهيه hèr-nèréya.
- Whitlow, *s.* طولامه dòlama.
- Whiz, *v.n.* وزلامق wīzlamak, وزوزاوتمك wīz-wīz-ùtmek.
- Who? *pro.* كيم kīm; —, *rel.* (see Grammar); —ever, —soever, هر كيم hèr-kīm.
- Whole, *s.* (quantity) بتون bitun; (number or quantity) هب hèp; —, *a.* يکپاره yèkpārè, بتون bitun, کيرلامش kīrilmamish (not broken), کسيلماش kessilmamish (not cut), &c. [-ùzéré.
- Wholesale, *ad.* کييت او زره kyùllīyyèt-
- Wholesome, *a.* خاصيتلو khāsssīyyètli, شفالو shifāli.
- Wholly, *ad.* بتون بتون bitun-bitun,

WID

- كليه kyùllīyyan, بالکيه bì-'l-kyùllīyyé.
- Whore, *s.* روسپی ròsspu (òrosspo), فاحشه fāhishé; —, *v.n.* زياره لکده کمک (zāmparalikda)-ghèzmek.
- Whoso, —ever, *pro.* هر کيم hèr-kīm.
- Why? *ad.* نيچون nīchin; —, *c.* or *int.* بونه bù-né, اونه ò-né.
- Wick, *s.* فتيل fītil.
- Wicked, *a.* (thing) فنا گناه ghyùnāh, فنا fēna; — person, گناهکار ghyùnāhkyār, عاصي, اثم āssim, “āssī.
- Wickedness, *s.* اثم گناه ghyùnāh, اثم ìssm, فسق و فجور, ماعتيت mà “sēyyèt, fīssk-u-fūjūr.
- Wicker, *s.* سپدايشی sèped-īshi; — basket, سپد sèped.
- Wicket, *s.* قيو kàpi.
- Wide, *a.* انلو ènli, عريض “àrīz; واسع ghènish, (spacious) کنش (in fullness) بول bòl; “wāsī; far and —, *ad.* اطراف و اکنافه ètrāf-u-èknāfa, اطراف و اکنافه ètrāf-u-èknāfa.
- Width, *s.* عوض èn, ان èn, “àrz.
- Widow, *s.* دول قاری dūl-kārī, دلمی

WIE

- èrmèl or ارمله èrmélé (pl. ارامل èrāmil), بیوه bīvé; —er, قاریسی اولش امم kàrissi - ùlmush - àdam; —hood, ارملك èrmèllik.
- Wield, v.a. قوللانمق kùllanmak, صاورمق sàwurmak.
- Wife, s. اهل بیت èhl, قاری kàri, منکوحه èhli-bèyt, حلیله hālīlé, ارقداش mènkyūhé, باجی bājī, ارکاداش àrkadàsh; husband's harem; brother's —, ایلتی or الی èlti.
- Wild, Wilderness, s. بیابان bèyābān, دشت dèst, صحرا sàhrà, قیر kīr.
- Wild, a. دشقی dèstī; یابی yābānī, دلی (mad) dèli.
- Wile, s. دسیسه dèssissé.
- Wilful, a. اختیاری kàssdī, قصدی kàssdī; عند ترس (man) tērss, عند inādji; عنادجی mūdānnid; —ly, ad. عمداً àmdan, قصداً kàssdan; مخصوص mākhsūss.
- Will, s. اراده irādé; اختیار ikhtiyār, وصیتنامه wassīyyèt-nāmé; —, v.a. اراده irādé-et; وصیتا wassīyyèt-et; free — (human) irādé'i-jüz'īyyé; (of God) اراده کلیده

WIN

- irādé'i - kyùllīyyé; —, v. auz. (see Grammar.)
- Willing, a. راضی rāzī; كوكلو ghyàngullu; —ly, ad. باش اوستند bāsh - ùsstuna, ازدلوجان èz-dil.
- Willow, s. سوکود sùghud. [-u-jān.
- Wily, a. حيله کار hīlékyār, شیطان shèytān.
- Wimble, s. مثقب (màtkāb).
- Win, v.a. & n. قزانمق kàzanmak.
- Wince, v.n. چکنمک chèkinmek.
- Winch, s. چرخ chārkh, طولاب dōlāb.
- Wind, s. روزگار rùzghyār, یل yèl, ریح rīh, باد bād; هوا hàwā; fair —, ایرووزگار īyi-hàwā, موافق هوا mūdūwāfik-iyi-rùzghyār, مساعدروزگار mùssā'id-hàwā, ترس هوا tērss-rùzghyār; foul —, مخالفروزگار mùkhālif-hàwā, سرت هوا sèrt-rùzghyār; high —, صیقی روزگار siki-rùzghyār; reigning —, prevailing —, اکثری اسانروزگار èkséri-èssen-rùzghyār.
- Wind, v.a. صاورمق sàrmak, طولاشدرمق dōlashdirmak; —, v.n. طولاشمق dōlashmak; — round, — about,

WIN

- v.n.* طولا شق *sàrilmak*; *v.a.* (a watch, &c.) صارلق *dòlashmak*; — up, *v.a.* (a string, &c.) قورمق *kùrmak*; (a discourse) طويلامق *tòplamak*; ختما *khàtm-et.*
- Windfall, *s.* روزكارك دوشوردىغى *rùzghyāring-dùshurdughu*, دوشوك *dùshuk*; (of fortune) كله پير *kèlépīr*, باداورده *bād-āvèrd*, باداورده *bād-āvèrdé.*
- Windingsheet, *s.* كفن *kèfen (kèfin).*
- Window, *s.* پنجره *pènjéré.*
- Windpipe, *s.* غرتلاق *ghìrtlàk.*
- Windsail, *s.* مانيقه *mànika.*
- Windward, *s.* روزكاراوستى *rùzghyār-ùsstu.*
- Windy, *a.* روزكارلو *rùzghyārlı.*
- Wine, *s.* شراب *shàrāb (shàrap)*, باده *bādé.*
- Wing, *s.* پر *kànād*, جناح *jènāh*, پر جناح *pèr*; (of an army) قول *kòl*, جناح *jènāh*; —, *v.a.* (a bird) قنادىنى قيرمق *kànādini - kirmak*; — one's flight, اوچمق *ùchmak.*
- Wink, *s.* كوزاشارتى *ghyüz-ìshāretı*; طرفة العين *tàrféti-'l-àyn*; —, *v.n.* كوز قيمق *ghyüz-kàpmak*; — at,

WIS

- v.n.* (a person) كوزايله اشارتا *ghyüz-ila-ìshāret-et*; — (any impropriety) كوز قيامق *ghyüz-kàpmak*, كورمزلقا *ghyùrmamazlik - et*, مسامحا *mùssāmaha - et*, اغماض عين *ìghmāzi-àyn-et.*
- Winnow, *v.a.* صاورمق *sàwurmak.*
- Winter, *s.* شتا *shità*, قيش *kìsh*, قيشلامق *zìmisstān*; —, *v.n.* قيشلامق *kìshlamak*; the depth of —, قره قيش *kàra-kìsh*, اربعين *èrba“in*, زمهرير *zèmhérir.*
- Wintry, *a.* قيش كى *kìsh-ghìbi.*
- Wipe, *s.* سلس *sìlish*; (fig.) تكمه *tèkmé (kick)*; —, — off, — out, *v.a.* سيلمك *silmek.*
- Wire, *s.* تل *tèl*; gold —, سرمه *sìrma*; silver —, كوش سرمه *ghyùmush-sìrma*; iron —, تيمورتل *(dèmir) - tèl*; copper —, باقرتل *bàkir - tèl*; gold — drawer, سرمه كش *sìrma-kèsh.*
- Wisdom, *s.* عقل *àkl*, عقلولق *àkllilik*; (of an act) حكمت *hikmèt*, مناسبت *mùnāssèbèt.*
- Wise, *a.* عقالو *àkllı*; عاقل *ākıl*;

WIS

all — (all-knowing) علم "àlim,
علام "allām.

Wiseacre, *s.* بوداله bùdala.

Wish, *s.* (for an event) ارزو àrzu;

خواهش khāhish, امل èmel; (to

do) مراد mùrād, مرام mèrām;

(for a thing) استك isstek; —, *v.n.*

ارزوا àrzu-et, خواهش khāhish-et,

مرام mèrām-et; مرادا mùrād-et,

امل èmel-et; —, *v.a.* استك

mèrām - et; —, *v.a.* استك

isstek-et; ارزوا

àrzu - et, ارزولق ārzulamak;

— joy, تبریک tèbrīk - et,

تهنیه tèhnìyyé-et; I wish you —,

گوزک ایدین ghyùzung-àydin

(may thy eyes be brightened),

مبارک اولسون mùbārek-òlsun (may

it be blessed to you).

Wit, *s.* (of mind) ذکا zèkyā; (of a

saying) لطافت làtāfèt; (witty

person) حاضر جواب hāzir - jéwāb,

یعنی, —, لطیفه گویا làtīfè-ghyū;

to —, "nī.

Witch, *s.* بوکوجی قاری jàdi,

بوکوجی قاری jàdi, سحر باز قاری

sìhrbāz-kàri; (old woman) قوجه قاری

kòja-kàri; (knowing woman) پیغمبر

WIT

pèyghāmbèr; (beautiful woman)

دلبر dīlbèr, جلوه کار jīlvékyār.

Witchcraft, *s.* بوکجو bùghu, or

سحر sīhr.

Witchery, *s.* جلوه ناز jīlvé, ناز nāz,

Witching, *a.* کوزل ghyùzèl, کوزل

ناز nāz, دلبر dīlbèr, جلوه کارانه

jīlvékyārāné.

With, *pr.* ایله ilə (ilken); مع bi,

مà"; together —, ایله برابر

-bèrābèr, معاً mà"an.

Withdraw, *v.n.* چکلمک chèkilmek,

ایرلما ayrılmak, کتمک ghètmek;

—, *v.a.* کیر و المق ghèri-àlmak;

چیکارما chikàrmak; تلمق

kàldirmak.

Wither, *v.n.* سولما sòlmak, فرورومق

کوروما kùrumak; —, *v.a.* فرورومق

kùrutmak.

Withhold, *v.a.* ویرمامک vèrmamèk,

طومتق tùtmak, ایلی کومتق

Within, *pr.* ایچنده ichinda, ایچنده

dākhilinda, دروننده dèrūnunda;

—, *ad.* ایچریده ichèrida (ichèrida);

(at home) اوده èvda; — reach

الیتشر èl-yètishir; — ear-reach

کولاق اشیدر kùlak-ìshìdir; — range

WIT

کورشون یتشر, ghyùllé-yètishir, کله یتشر
kürshun-yètishir.

Without, *pr.* سز siz, siz, بی bī, بلا
bilā; (outside of) طیشاریسنده
dìshàrissinda, خارجنده khārijinda,
طیشارده بیرونده bīrūnunda; —, *ad.*
دیشارده dīshārda, طشرده tāshrada.

Withstand, *v.a. & n.* طیامق
dāyanmak, تحمل تاهمما -et.

Witness, *s.* (one present) کورن
ghyùren; اشیدن ishiden; (at a
trial) شاهد shāhid, گواه ghyùwāh;
(testimony) شهادت shāhādet;
—, *v.a.* مشاهده, گورمک ghyùrmek,
مشاهده mūshāhédé-et; to bear —, شهادت ا,
shāhādet - et, شهادو shāhid-òl;
false —, (person) یلان شاهی
yàlàn-shāhidi, شاهدزور shāhidi-
-zūr; (testimony) شهادت زور
shāhādeti-zūr, یلان yàlàn.

Wits, *s. pl.* عقل “àkl; he has his
wits about him, عقلی باشنده در,
-bāshindà-dir. [dèyyūss.

Wittol, *s.* دیوث pèzèwènk, پزونک

Witty, *a.* (person) تحاف سویلر tūhāf-
-sùwèyler, نکره لو nèkréli; (saying)
غیوزل ghyùzèl, تحاف tūhāf.

WON

Wive, *v.n.* تاهلا èvlènmek, اولمق
tè‘èhhul-et, قاری المق kàri-àlmak.

Wizard, *s.* سحر باز sìhrbāz.

Wo! Woe! *int.* وای wāy, وا wāh,
ایواه èywāh, یازق yāzık; —, & بلا
bèlā, درد فلاکت fèlākèt, درد dèrd,
کدر kèder.

Woful, Woeful, *a.* کدرلو kèderli,
دردناک dèrd-ālūd, دردناک dèrdnāk.

Wolf, *s.* کورت کورک kùrt, گورگ
ghyùrgh, ذاب zè‘b.

Woman, *s.* “àvret, عورت کاری
kàri, عورت کاری kàri-kàssmi,
زن zèn, نسا nissā; —kind,
طائفه نسا kàri-kàssmi,
tā‘ifè‘i-nissā.

Womb, *s.* دول یتاغی dūl-yàtaghi,
رحم ràhm.

Wonder, *s.* (feeling) تعجب tà‘àjjub,
حیرت hàyret, وله vèleh; (thing)
عجیبه shèy, - (‘àjā‘ib) عجیب شی
غرائبدن ghàrībè, غریبه ghàrībè,
ghàrà‘ibdan; (miracle) معجزه
مؤجیزه mù‘jizé; —, *v.n.* شاشمق
shàshmak, تعجبا کالمق kàlmak,
tà‘àjjub-et, متعجباو mùta‘àjjib-
-òl, حیرتده قالمق hàyretda-kàlmak,
متحیراو hàyrān-òl, حیران او

WON

- mùtahàyyir - òl, ولدكلمك vèleh -
-ghèlmek.
- Wonderful, Wondrous, *a.* عجيب
“àjīb (‘àjā‘ib), غريب ghàrīb,
“àkldan-khārij, عقلدن خارج
shàshilajak.
- Wont, *s.* عادت “ādet; —ed, *a.*
معتاد “ādet-èdilmish, عادت ايدلمش
mù“tād.
- Woo, *v.a.* عرض عشقا “ārzi-“āshk-et.
- Wood, *s.* (material) اغاج āghāj;
(of trees) اورمان òrmàn; (for
burning) اوطون òdun, حطب hàtab.
- Woodbine, *s.* يان حانم الى yàban-
-hànim-èli.
- Woodcock, *s.* چولق chùlluk.
- Wooden, *a.* اغاجدن āghājdan;
احشب (of timber) āghājdan;
ahshàb, احشاب àhshāb. [-kàkan.
- Woodpecker, *s.* اغاج قاقان āghāj-
-qāqān.
- Woof, *s.* اتقى àtki, پود pūd.
- Wool, *s.* يياغى yùn or يوك yùng,
yàpaghi; goat’s —, تفتك tiftik.
- Woollen, *a.* يوكدن yùngdan;
—draper, چوقدجى (chòhajzi).
- Word, *s.* لفظ làkirdi, لقردى sùz, سوز
làfz, كلمه kèlimé; تعبير tà“bīr;

WOR

- نعيرات قوللانمق *v.a.* —, kèlām
kèlām; — of mouth,
tà“bīrāt-kùllanmak; — of mouth,
مشافهت mùshāféhèt; شفاء
shifāh, شفاهاً shifāhan;
by — — —, شفاهاً shifāhan;
— of God, كلام قديم kèlām-i-kādīm
(applied to the Kùr‘ān); high —s,
غوغا (kàwgha), نزع nīzā“.
- Work, *s.* ايش كوج ish-
ish-ghyùch; كار kyār, صنع sùn“;
—, *v.n.* عمل “āmel; —, *v.n.*
عمل fi“l, فعل fī“l;
ايش ايشلك ish-
ishlémek, ايش ايشلك ish-
ishlémek, چالشمق chālishmak;
(a machine) ايشلك ish-
ishlémek; (in fermentation)
قاي نامق kàynamak, تخمرا tàkhàmmur-et,
قبارمق kàbarmak; (medicine)
عمل ويرمق “āmel-vèrmek; —, *v.a.*
عمل ويرمق “āmel-vèrmek; —, *v.a.*
عمل ويرمق “āmel-vèrmek;
(embroider) ايشلك ish-
ishlémek; (any material) ايشلك ish-
ishlémek; (a mine) ايشلتمك ish-
ishletmek; (a person) ايشلتمك ish-
ishletmek; يورمق yòrmak,
باشنه ايش چيقارمق bàshina-
ish-chìkàrmak; — up, (mate-
rials) ايشلك ish-
ishlémek; خرجا khàrj-et,
قوللانمق kùllanmak;
— one’s self up into a passion,
قوروب قيزمق kùrup - kīzmaq,

WOR

قورد قجه قيزمق kùrdukja - kizmak ;
 — out, بجرمق bàsharmak, بجرمك
 bèjermek, وجوده كتورمك vùjūda -
 -ghètirmek ; (a problem) حل
 hàll-et ; — upon, تائيرا tè'sir-et ;
 (a person's feelings) مرحمت ايتدرمك
 mèrhàmet-ètirmek.
 Workman, s. ايشجي ishji.
 Workmanship, s. ايشجيك ishjilik ;
 كار kyār. [(dùkkèn.)
 Workshop, s. دكان dùkkyān
 World, s. دنيا —, "ālem ; this —
 dūnyā ; عالم دنيا "ālēmi-dūnyā ;
 the habitable —, ريع مسكون, "i-
 -mèsskyūn ; — (great quantity)
 دنيا قدر dūnyā-kàdar.
 Worldly, a. دنيا دنيوي dūnyévī, خاكي khākī.
 Worm, s. صوغلجان sòghuljān ;
 (maggot) قورت kùrt ; (of a gun)
 طوكراياغي (dòmuz)-àyaghi ; (of a
 still) بورو bōru ; (of a screw) تل
 tèl, بورمه bürma ; — out, v.a.
 انگلامق ànglamak (ànnamak) ;
 — one's self in, صوقلق sòkulmak,
 — one's self into one's favour,
 چاتمق chàtmak ; to try and
 , يلتمك yèltenmek ;

WOR

— eaten, قورت يمش kùrt-yēmish.
 Wormwood, s. پلين pèlin.
 Worry, v.a. (as a dog) صالدرمق
 sàldirmek ; (tease) اذيت ويرمك
 èziyyèt-vèrmek, راحتسزا rāhatsiz-
 -et.
 Worse, a. دها اشافي dāhā-fēna,
 دهابتر dāhā-àshāghi, بتر bèter,
 دهابتر dāhā - bèter ; — and worse,
 كند كجفنا ghètdikja-fēna.
 Worship, s. پرستش "ibādet,
 پيرستيش pèresstish, طابنش tàpinish ;
 —, v.a. طابنمق tàpinmak, عبادت
 "ibādet-et, پرستشا pèresstish-et ;
 your —, his —, ذات عطوفيلري
 zāti-"ùtūfīléri ; —ed, معبود
 mà"būd ; —er, عابد "ābid (pl.
 "àbédé).
 Worst, a. الكاشافي èng-fēna ;
 èng - àshāghi ; —, v.a. يئمك
 yènmek, الت àlt-et.
 Worsted, s. يوك ايلكي yùng-iplighi ;
 — stockings, يوك چوراب yùng-
 -chòrab.
 Worth, s. & a. دگر dègher ; —, s.
 قدر kàdr, قيمت kìmèt ; to be —,
 دگمك dèghmek, ايتمك ètmek ;

WOR

- less, *a.* براچهدلق *bìr-àkchalik*,
 براچهدایتمز *bìr-àkcha-ètmaž*.
 Worthy, *a.* دگرو *dègherli*; — (of)
 شایان *shāyān*, شایسته *shāyèssta*,
 لایق *lāyik*, جسبان *jùssbān*.
 Wound, *s.* یاره *yàra*, جرح *jùrh*,
 جرحه *jùrha*; —, *v.a.* یارهلق *yàralamak*,
 یاره *yàra-et*, جرح *jùrh-et*.
 Wrangle, *v.n.* غوغا *(kàwgha)-et*,
 منازعه *mùnāza* "a-et, نزاع *nìzā*
 "a-et.
 Wrap, *v.a.* صارمق *sàrmak*; — round,
v.a. طولاشدرمق *sàrmak*, صارمق
dòlashdirmak; —, *v.n.* صارلق
sàrilmak, طولاشتمق *dòlashmak*; —
 up, *v.a.* صارمق *sàrmak*, اورتمق
ùrtmek; —, *v.n.* صارلق *sàrilmak*,
 اورتمک *ùrtunmek*.
 Wrapper, *s.* اورتی *ùrtu*.
 Wrath, *s.* دارغینلق *dàrghinlik*, اویکه
(ùfké), غضب *ghàzab*.
 Wreak, *v.a.* اجرا *ìjrā-et*.
 Wreath, *s.* چیچک باغی *chìchek-bàghi*,
 اوریسی *yàprak-bàghi* (or *ùrussu*).
 Wreathe, *v.a.* اورمک *ùrmek*.
 Wreck, *s.* دوکندی *bàklyyé*, بقیه
dùkyundu, ویرانه *khàrābé*, خرابه

WRI

- قضایه اوغراتمق *vīrāné*; —, *v.a.*
 قضایه اوغرامق *kàzāya-òghratmak*; to be —ed,
 قضایه اوغرامق *kàzāya-òghramak*,
 قضازده او *kàzā-zèdé-òl*; —ed,
 قضایه اوغرامش *kàzāya-òghramish*,
 قضازده *kàzāzèdé*.
 Wren, *s.* بوقلوجه بلبل *bòkluja-bùlbul*.
 Wrench, *s.* بورقلش *bùrkulush*;
 زورلایش *zòrlayish*; —, *v.a.* (a
 joint) بورقتمق *bùrkutmak*; (open)
 زورلامق *zòrlamak*.
 Wrest, *v.a.* زورایله المق *zòr-ila-àlmak*,
 متوکوب المق *sùkyup-àlmak*.
 Wrestle, *v.a.* کورشمک *ghyùreshmek*,
 کولشمک *ghyùleshmek*.
 Wrestler, *s.* پهلوان *pèhliwān*.
 Wretch, *s.* خیث *khàbīss*; (poor)
 بیچاره *bīchārē*, زوالو *zàwāllī*.
 Wretched, *a.* فناحاله *fèna-hālda*,
 پزمرده *pèzhmùrdé*, پریشان
pèrīshān, پریشان خاطر (in mind)
pèrīshāni-khātīr.
 Wring, *v.a.* صیقمق *sìkmak*; بورمق
bùrmak; — off, بوکه بوکه قویارمق
bùké-bùké-kòpàrmak.
 Wrinkle, *s.* بورشوق *bùrushuk*; —, *v.n.*
 بورشوق *bùrushmak*; —, *v.a.*

WRI

- bürushdurmak; —led, *a.* بورشدرمق
 bürushuk; بورشقلو
 Wrist, *s.* بلك bilék. [bürushuklu.
 Write, *v.a.* تحريرا yazmak, يازمق
 tâhrir-et, تسطيرا tènmiik-et, تضيقا
 tèsstîr-et; — down, قيدا kâyd-et;
 يازي يازمق *v.n.* zâbt-et; — ضبطا
 yâzi-yâzmak.
 Writer, *s.* (author) مصنف mùssânnif,
 مؤلف mù'ëllif; (penman) خطاط
 khâttât; (clerk) يازيجي yâzîji,
 كاتب kyâtib; (of a letter) محرر الحروف
 mùhârriru-'l-hürûf.
 Writhe, *v.n.* قيورلق kivrilmak,
 پيچ وتابا pîch-u-tâb-et.
 Writing, *s.* يازي yâzi; hand—, يازي
 yâzi, خط khâtt; —s, *s.pl.* محركات
 mùhârrérât; كاغدير kyâghidler.
 Written, *a.* يازيلش yazîli; يازيلو
 yâzilmish; مسطور, مكتوب mèktûb,
 مقيد mùhârrer, محرر mèsstûr,
 mùkâyyed.
 Wrong, *a.* (erroneous) ياكلش
 yàngilish (yânish); (bad) فنا
 fëna; —, *s.* حقسزلق hâkksizlik,
 غدر ghâdr, ظلم zûlm; —, *v.a.*
 غدر, حقسزلق hâkksizlik-et, غدرًا ghâdr-

YEA

- et, ظلم zûlm-et; — side, ترس
 tèrss, ترس طرفي tèrss-târafî; — side
 outwards, — side up, ترس tèrss.
 Wrongful, *a.* —ly, *ad.* ناحق يره
 nâ-hâkk-yèra.
 Wroth, *a.* دارغين dàrghin.
 Wrought, *a.* ايشلمه ishlemé, دوكمه
 Wry, *a.* چارپك chàrpik. [dùghmé.

Y.

- Yacht, *s.* سيركميسي sèyr-ghèmissi.
 Yard, *s.* (measure) يارده yârda,
 حولي (of a house) àrshin;
 hàvli; (of a ship) سرن sèren;
 (of a horse) سك sik, ذكر zèker;
 — arm, سرن اوجي sèren-ûju.
 Yarn, *s.* ايلك iplik, تل tël; (fig.)
 مصال màssal.
 Yawn, *v.n.* اسنمك èssnémek.
 Ye, *pro.* سز siz, سزler sizler.
 Yea, *ad.* بلي bèli, اوت èvet, نعم nâ“m.
 Year, *s.* سال sâl, سنه sènè, ييل or ييل
 Yearling, *s.* برسنه لك bìr-sènèlik.
 Yearly, *a. & ad.* سنوي sènèvî, يلده بر
 yîlda-bîr.
 Yearn, *v.n.* اشتياق چكمك ishtiyâk-
 -chèkmek, ارزولمق àrzulamak.

YEL

- Yell, *s.* حيقرش *hàykirish* ; —, *v.n.* حيقرمق *hàykirmak*.
- Yellow, *a.* ساری *sàri*, اصفر *àssfèr*, زرد *zèrd*, زرده *zèrdé* ; —*s, s.pl.* صاریلق *sàrilik*.
- Yelp, *v.n.* باغرمق *bàghirmak*.
- Yeoman, *s.* اغا *āgha*.
- Yes, *ad.* بلی *bèli*, اوت *èvet*.
- Yeast, *s.* ارپه صوی مایه سی *àrpa-sùyu-màyassi*. [*dùнку-ghyùn.*
- Yesterday, *s.* دونکی کون *dùn*, دون *dùn*.
- Yesternight, *s.* دون کیجه *dùn-ghèyjé*.
- Yet, *ad.* دها *dàhā* ; (still) حالا *hālā* ; (again) ینه *yiné* (*ghène*) ; not —, دها *hènuz* (*hèniz*) ; more —, دها *dàhā* ; —, *c.* ولكن *lākin*, لكن *vè-lākin*, اما *àmmā*, ینه *yiné* (*ghèné*).
- Yew, *s.* بورصق اغاجی *bòrsuk-àghaji(?)*.
- Yield, *s.* محصول *màhsūl* ; —, *v.a.* حاصل *hāssil-* (give) *vèrmek*, ويرمك *vèrmek* (*give up*) *tèsslīm-et* ; —, *v.n.* تسلیم او *tèsslīm-òl*.
- Yoke, *s.* بویوندروغ *bòyundurugh* ; قوشمق *chift* ; —, *v.a.* چفت (pair) *kòshmak*. [*-sàrissi.*
- Yolk, *s.* یهورطه نك صاریسی *yìmurtaning-*
- Yon, Yonder, *a.* شو *shù*, شوراده کی

YOU

- shùradéki*; yonder, *ad.* شورا *shùra*, اوراسی *shùrassi*, اورا *òra*, اوراسی *òrassi* ; اورایه *shùraya*, شورایه *òraya* ; شوراده *shùrada*, اوراده *òrada*.
- Yore, *s.* اسکی زمان *èsski-zàmān*, ایام ماضی *èyyāmi-māzi*.
- You, *pro.* سز *siz*, سزler *sizler* ; سزی *sizi*, سزلی *sizléri* ; سزه *sizé*, سزله *sizléra*.
- Young, *a.* کچ *ghènj* ; —, — one, *s.* یوری *yàvri* ; —er, کچوک *kùchuk* ; —est, اک کچوک *èng-kùchuk* ; —ish, کچجه *ghènjja*.
- Youngster, *s.* دلیقانلو *dèlikànli*, جوان *jìwān*, شاب *shābb*.
- Your, *pro.a.* سزك *ngiz*, *ingiz* ; سزك *sizing*, سزلك *sizléring*.
- Yours, *pro.* سزك *sizing*, سزلك *sizléring* ; سزكکی *sizingki*, سزلكکی *sizléringki*.
- Yourself, *pro.* کندیکز *kèndingiz* ; —ives, کندیلرکیز *kèndiléringiz*.
- Youth, *s.* کچلک *ghènjlik*, جوانلق *jìwānlik*, شابت *shèbābèt* ; (lad) دلیقانلو *dèlikànli*, اوغلان *òghlan*, شاب *shābb*, جوان *jìwān*.
- Youthful, *a.* کچ *ghènj*.

ZEA

ZOO

Z.

Zeal, *s.* حیت ghàyret, همت
hàmmiyyèt ; (blind) تعصب
tà“àsssub. [-kìmèssné.
Zealot, *s.* متعصب كمنه mùta“àsssiḅ-
Zealous, *a.* غيور ghàyretli, غيرتلو
ghàyūr.
Zebra, *s.* يبان اشكى yàban-èshèghi.
Zenith, *s.* سمت رأس sèmti-rè’ss.
Zephyr, *s.* باد صبا bādi-sābā.
Zero, *s.* صفر sifr. [sìchan-yòlu.
Zigzag (of trenches) مچان يولى
Zinc, *s.* توتيا tùtya.

Zodaic, *s.* منطقة البروج mìnṭakatu-’l-
-būrūj (màntik —).
Zone, *s.* قوشاق kùshàk, كمر kèmer ;
(geographical) منطقه mìnṭaka
(màntika) ; torrid —, منطقه حارة
(màntika’i)-hārré ; temperate —,
منطقه معتدله (màntika’i)-
-mù“tèdilé ; frigid —, منطقه منجمده,
(màntika’i)-mùnjèmidé.
Zoography, Zoology, *s.* علم بحث حيوانات
“ilmi-bàhssi-hàywānāt.
Zoological, *a.* حيواناته متعلق
hàywānāta-mùta“àllik.

END OF PART THE FIRST.

